BOLLEBYGDS KOMMUN

ÄRENDELISTA/KALLELSE

Kommunstyrelsen
2026-04-14

Tid: kl. 13:00
Plats: Tingshuset, Bollebygd

Ordförande
Ulf Rapp (S)

Ledamöter
Daniel Persson (SD), vice ordförande
Stefan Hederdal (M), 2:e vice ordförande
Beatrice Ekelund (S)
Helena Thelin (S)
Tomas Bedö (M)
Cecilia Carlhson (KD)
Fredrik Olofsson (C)
Michael Plogell (FR)

Ersättare
Jonas Ahlgren (S)
Lisette Vermeulen (SD)
Jonatan Backlund (M)
Ann-Sofie Aiazzi (M)
Rose-Marie Grune (MP)
Barbro Ridell (V)
Rune Kennborn (KD)
Hannu Sutinen (L)
Jan Lennartzon (FR)

1. Upprop

2. Val av protokollsjusterare
Ärendet i korthet
Förslag digital signering: Tisdag 21 april kl 11.30.

3. Riktlinjer; registerkontroll inför anställning i Bollebygds kommun (KS2026/48) — Ulrika Borg, HR-chef *13:05*
Sammanfattning
Not.; rutinen i underlaget är endast med för kännedom, KS ska fatta beslut om *riktlinjer*, ej rutin.

4. Revidering av delegeringsföreskrifter och delegeringsordning för kommunstyrelsen (KS2023/117)
Sammanfattning
HR-chef med på punkten utifall det finns frågor, men föredragning görs ej.

5. Riktlinjer; förebygga, rapportera och hantera otillåten påverkan (hot, korruption, trakasserier, skadegörelse och våld) (KS2026/23) — Kim Westerberg, beredskapssamordnare *13:30*

6. Ändring av detaljplan Flässjum 2:13 m.fl. Hede (KS2026/51) — Karl Fjällglim, mark- och exploateringsingenjör *13:40*

7. Ansökan om arrende Getabrohult 2:10 (KS2026/58) — "-"

8. Svar på motion (KD) om avskaffande av kommunal tomtkö (kf fattar slutligt beslut) (KS2025/37) — "-"

9. Fortsatt planarbete för Kråketorp Västergård (KS2025/171) — Erika Eliasson, samhällsplanerare *14:00*

10. Samråd 1, ny järnväg Göteborg-Borås, delen Bollebygd - yttrande till Trafikverket (kf fattar slutligt beslut) (KS2020/69) — Peter Büchel, projektledare/Infrastrukturstrateg Plex *14:15*
Sammanfattning
Samrådshandlingar: Delsträcka Bollebygd - www.trafikverket.se

11. Samråd av detaljplan 1 inom Landvetter södra - yttrande till Härryda kommun (KS2026/44)
Sammanfattning
Samrådshandlingar: Landvetter Södra - detaljplan 1 - Härryda kommun

12.	Beslut om kommunalt bidrag till fest under 2026 (KS2026/54)	Peter Krahl-Rydberg, miljö- och hållbarhetsstrateg *14:45*
13.	Inför samverkansmöte 2026 - yttrande till Västtrafik AB (KS2026/5)	Annika Eriksson, näringslivsutvecklare *15:00*
14.	Årsredovisning 2025, Bollebygds kommun (kf fattar slutligt beslut) (KS2025/314)	Karl Norlander, redovisningschef *15:20*
15.	Uppföljningsrapport februari 2026, Bollebygds kommun (kf fattar slutligt beslut) (KS2026/87)	"-"
16.	Uppföljningsrapport februari 2026, kommunstyrelsen (KS2026/37)	Anna-Maria Olofsson, ekonom *15:50*
17.	Intern kontroll 2025, kommunstyrelsens bedömning (KS2026/65)	Daniel Aronsson, ekonomichef *16:10*
18.	Revidering av firmatecknare och undertecknande av handlingar i övrigt (KS2026/49)	"-"
19.	Avveckling av Åsastugornas styrelse (kf fattar slutligt beslut) (KS2026/66)	"-"
20.	Revidering av uppdrag Allaktivitetshall (kf fattar slutligt beslut) (KS2026/67)	"-"
21.	Upphävande av riktlinjer om chefsansvar (kf fattar slutligt beslut) (KS2026/68) **Sammanfattning** Not: KF fattade beslut om nuvarande (gamla) riktlinjer, därav måste KF också upphäva beslut.	"-"
22.	Avfallstaxa fastighetsnära insamling (kf fattar slutligt beslut) (KS2026/38) **Sammanfattning** Nuvarande renhållningstaxa: Renhållningstaxa 2026.pdf	Markus Lilleberg, enhetschef TSF *16:30*
23.	Revidering av avfallsföreskrifter (kf fattar slutligt beslut) (KS2021/252)	"-"

24. Revidering av bygglovstaxa (kf fattar slutligt beslut) (KS2024/283)

Lotta Wiberg, bygglovshandläggare
BMF *17:00*

Sammanfattning
Nuvarande bygglovstaxa: Kopia av BMN-2024-1206--Underlag till taxetabell A-indexerad 2026).xlsx

25. Upphävande av reglemente för kommunalt pensionärsråd (KPR) (kf fattar slutligt beslut) (KS2023/86)

26. Partistöd 2026 - Vänsterpartiet (kf fattar slutligt beslut) (KS2026/79)

27. Partistöd 2026 - Sverigedemokraterna (kf fattar slutligt beslut) (KS2026/55)

28. Partistöd 2026 - Liberalerna (kf fattar slutligt beslut) (KS2026/46)

29. Partistöd 2026 - Socialdemokraterna (kf fattar slutligt beslut) (KS2026/64)

30. Redovisning av obesvarade motioner, våren 2026 (kf fattar slutligt beslut) (KS2025/286)

31. Redovisning av delegeringsbeslut

Ärendet i korthet
Protokoll
Kommunstyrelsens arbetsutskotts protokoll finns på Bollebygds kommuns hemsida: Kommunstyrelsens arbetsutskott 2026-03-26

Delegeringsbeslut
- KS2025/305-14 Direktupphandling av Genomlysning av Burgårde
- KS2025/146-2 Upphandling av Generalkonsultuppdrag - Projektering Nya Bollebygdskolan 7-9 FKU
- KS2025/103-2 Upphandling av Lås och larm
- KS2024/166-5 Upphandling av Tekniska konsulttjänster - Bygg-/Projekt-/Projekteringsledning
- KS2024/174-29 Tillfälligt nyttjanderättsavtal upplag

32. Meddelanden

Anmälningar
- KS2026/11-2 Mötesanteckningar från kommunala pensionärsrådet 18 mars 2026
- KS2020/164-38 Protokoll uppsiktsplikt mot annan nämnd, utbildningsnämnden

33. Information från politiska uppdrag (inga handlingar)

34. Kommundirektören informerar (inga handlingar)

3. Riktlinjer; registerkontroll inför anställning i Bollebygds kommun KS2026/48

§45 KS2026/48

Riktlinjer; registerkontroll inför anställning i Bollebygds kommun

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen antar riktlinjer om registerkontroll inför anställning i Bollebygds kommun, daterat 2026-03-19.

Ärendet

I kommunstyrelsens verksamhetsplan 2026 framgår att ”Kommunstyrelsen ska bevaka den nya lag om utökade registerkontroller vid anställning i kommun som träder i kraft 1 mars 2026. Syftet med den nya lagen är för att förhindra infiltration och otillåten påverkan, öka tryggheten och minska risken för att personer utsätts för brott inom kommunala verksamheter. Kommuner ska i fler fall än i dag kunna ta del av information från belastningsregistret – och i vissa fall även misstankeregistret – innan anställning. Reglerna föreslås gälla för personer som ska;

• arbeta i hemmet åt äldre personer eller vuxna med funktionsnedsättning,
• arbeta med barn
• anställas till vissa ledande befattningar inom kommuner

Kommunstyrelsen ansvara för att bevaka införandet och säkerställa att det finns riktlinjer och rutiner för alla verksamheter som stödjer hur den nya lagens möjligheter ska efterlevas”

Riksdagen har fattat beslut om ny lagstiftning om utökade möjligheter för registerkontroll inför anställning i en kommun. Det innebär att det utöver de registerkontroller som genomförs för arbete med barn, inom HVB hem och arbete

med barn inom funktionedsättningsområdet införs möjlighet att genomföra registerkontroller på personer som ska arbeta med äldre i hemmet eller vuxna med funktionsnedsättning, arbeta med barn eller anställas till vissa ledande befattningar i kommunal driven verksamhet.
Registerkontrollen är obligatorisk enligt viss lagstiftning och en möjlighet för arbetsgivare enligt viss lagstiftning. Utifrån det bedömer Kommunstyrelseförvaltningen att registerkontrollen ska genomföras på alla befattningar där det är möjligt. Bollebygds kommun som arbetsgivare ska begära registerutdrag innan anställning utifrån gällande lagstiftning och utifrån de regler som riksdagen har beslutat om.

Registerkontrollen utförs enligt följande lagar;

- Lag om registerkontroll vid arbete i hemmet åt äldre personer eller vuxna personer med funktionsnedsättning (2026:43)
- Lag om registerkontroll av personer som ska arbeta med barn (2013:852)
- Lag om registerkontroll av personal som utför vissa insatser åt barn (2010:479)
- Lag om registerkontroll av personal vid vissa boenden som tar emot barn (2007:171)
- Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (1993:387)
- Lag om registerkontroll vid anställning till ledande befattningar i kommuner (2026:44)

Reglerna införs i två nya lagar och genom ändringar i befintlig lagstiftning. De nya lagarna och ändringarna träder i kraft den 1 mars 2026.

Den nya lagstiftningen och förändringarna i befintlig lag syftar till att förhindra infiltration och otillåten påverkan, öka tryggheten och minska risken för att personer utsätts för brott. Det ger Bollebygds kommun utökade möjligheter att genomföra kontroll av belastningsregister och misstankeregister inför anställning i utvalda kommunala verksamheter.
Arbetet eller insatserna ska således utföras i den enskildes hem eller annat boende avsett för äldre eller personer med funktionsnedsättning. Registerkontroll inför anställning är möjlig inom hemtjänst, personlig assistans, boendestöd, särskilda boendeformer för äldre, trygghetsboenden för äldre, bostad med särskilt stöd för personer med funktionsnedsättning, bostad med särskild service eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna och korttidsboende. Även kommunal primärvård som utförs i hemmet eller särskilda boendeformer för äldre och personer med funktionsnedsättning omfattas.
Insatser som sker utanför den enskildes hem omfattas inte, t.ex. dagverksamhet, ledsagarservice och biträde av kontaktperson utanför hemmet (sker biträde av kontaktperson i den enskildes hem omfattas dock insatsen). Andra tjänster som utförs i den enskildes hem men som inte regleras av SoL, LSS eller 12 kap. HSL faller också utanför lagens tillämpningsområde. Om en anställning omfattar olika arbete och insatser räcker det att någon del av arbetsuppgifterna omfattas av lagen för att registerkontroll ska få göras.
Förtroendevalda omfattas inte av registerkontroll enligt Lag om registerkontroll vid anställning till ledande befattningar i kommuner (2026:44)
Vissa befattningar i Bollebygds kommun faller under annan lagstiftning (Säkerhetsskyddslagen 2018:585) och dessa befattningar prövas innan anställning genom annan säkerhetsbedömning och omfattas inte av denna riktlinje.

Utifrån beslut om att Bollebygds kommun ska genomföra registerkontroller enligt riktlinjen och gällande lag och regler tas en rutin fram för hur registerkontrollen ska genomföras i enlighet med respektive lagstiftning.

Registerkontrollen är obligatorisk enligt viss lagstiftning och en möjlighet för arbetsgivare enligt viss lagstiftning. Utifrån det bedömer kommunstyrelseförvaltningen att registerkontrollen ska genomföras på alla befattningar där det är möjligt i enlighet med lag. Bollebygds kommun som arbetsgivare ska begära registerutdrag innan anställning utifrån gällande lagstiftning och utifrån de regler som riksdagen har beslutat om.
Registerkontrollen utförs enligt följande lagar;

- Lag om registerkontroll vid arbete i hemmet åt äldre personer eller vuxna personer med funktionsnedsättning (2026:43)
- Lag om registerkontroll av personer som ska arbeta med barn (2013:852)
- Lag om registerkontroll av personal som utför vissa insatser åt barn (2010:479)
- Lag om registerkontroll av personal vid vissa boenden som tar emot barn (2007:171)
- Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (1993:387)
- Lag om registerkontroll vid anställning till ledande befattningar i kommuner (2026:44)

Följande lagar gäller alla typer av anställningar, tillsvidareanställningar och tidsbegränsade anställningar. Även uppdragstagare och praktikanter omfattas av lagen.

- Lag om registerkontroll vid arbete i hemmet åt äldre personer eller vuxna personer med funktionsnedsättning (2026:43)
- Lag om registerkontroll av personer som ska arbeta med barn (2013:852)
- Lag om registerkontroll av personal som utför vissa insatser åt barn (2010:479)
- Lag om registerkontroll av personal vid vissa boenden som tar emot barn (2007:171)
- Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (1993:387)

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen antar riktlinjer om registerkontroll inför anställning i Bollebygds kommun, daterat 2026-03-19.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag

- Riktlinjer; registerkontroll inför anställning i Bollebygds kommun
- Riktlinjer; registerkontroll inför anställning i Bollebygds kommun
- Registerkontroll inför anställning i Bollebygds kommun

Skickas till

Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

Styrdokument
2026-03-19
Fastställd: Kommunstyrelsen 2026-04-14, §

Gäller för: Bollebygds kommun
Dokumentansvarig: HR-chef

Dnr : **188465**

Riktlinjer; registerkontroll inför anställning i Bollebygds kommun

Postadress
517 83 Bollebygd
Besöksadress
Ballebovägen 2
Telefon
033–231300
Telefax
033-231428
Webbplats
www.bollebygd.se
E-post
kommunen@bollebygd.se

För att förhindra infiltration och otillåten påverkan, öka tryggheten och minska risken för att personer utsätts för brott genomförs registerkontroller inför anställning i Bollebygds kommun i enlighet med gällande lagstiftning. Registerkontrollen genomförs med stöd av följande lagar;

- Lag om registerkontroll vid arbete i hemmet åt äldre personer eller vuxna personer med funktionsnedsättning (2026:43)
- Lag om registerkontroll av personer som ska arbeta med barn (2013:852)
- Lag om registerkontroll av personal som utför vissa insatser åt barn (2010:479)
- Lag om registerkontroll av personal vid vissa boenden som tar emot barn (2007:171)
- Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (1993:387)
- Lag om registerkontroll vid anställning till ledande befattningar i kommuner (2026:44)

Varje chef ansvarar för att korrekt kontroll genomförs inför anställning. Kontrollen genomförs utifrån rutin om registerkontroller.

Registerkontrollen ska göras innan anställning och registreras på det sätt som lagen föreskriver.

Vid annonsering av tjänster där det krävs registerkontroll innan anställning ska det anges i annonsen för att klargöra för de sökande att registerkontroll kommer att utföras innan anställning.

Vissa befattningar i Bollebygds kommun faller under annan lagstiftning (Säkerhetsskyddslagen 2018:585) och dessa befattningar prövas innan anställning genom annan säkerhetsbedömning och omfattas inte av denna riktlinje.

Förtroendevalda omfattas inte av registerkontrollen enligt lag om registerkontroll vid anställning till ledande befattningar i kommuner (2026:44).

Registerkontroll inför anställning i Bollebygds kommun

För att förhindra infiltration och otillåten påverkan, öka tryggheten och minska risken för att personer utsätts för brott genomförs registerkontroller inför anställning i Bollebygds kommun i enlighet med gällande lagstiftning.

Varje chef ansvarar för att korrekt kontroll genomförs inför anställning. Kontrollen genomförs utifrån rutin om registerkontroller.

Registerkontrollen ska göras innan anställning och registreras på det sätt som lagen föreskriver.

Vid annonsering av tjänster där det krävs registerkontroll innan anställning ska det anges i annonsen för att klargöra för de sökande att registerkontroll kommer att utföras innan anställning.

Vissa befattningar i Bollebygds kommun faller under annan lagstiftning och dessa befattningar prövas innan anställning genom annan säkerhetsbedömning och omfattas inte av detta.

Registerkontroll vid arbete med äldre personer och vuxna personer med funktionsnedsättning

Genom ”lag om registerkontroll vid arbete i hemmet åt äldre personer eller vuxna personer med funktionsnedsättning (2026:43)” ska vi genomföra registerkontroll inför anställning inom dessa verksamheter.

Utifrån lagen ska vi som arbetsgivare begära att den som erbjuds anställning uppvisar ett begränsat utdrag ur belastningsregistret och misstankeregistret. Det är endast den person som erbjuds anställning som får kontrolleras. Registerkontrollen ska ske i slutet av ett anställningsförfarande.

Lagen gäller alla typer av anställningar, tillsvidareanställningar och tidsbegränsade anställningar. Även uppdragstagare och praktikanter omfattas av lagen.

Registerkontroll kan endast göras av redan anställda medarbetare om de byter arbetsuppgifter till uppgifter som omfattas av lagen. Registerkontrollen ska då utföras innan arbetet påbörjas.

Vad behöver vara uppfyllt för att lagen ska vara tillämplig?

1. Det är en anställning eller arbetsuppgifter för vissa insatser till äldre eller vuxna med funktionsnedsättning (dvs över 18 år).

2. Insatser i hemmet avser insatser i den enskildes hem eller annat boende enligt socialtjänstlagen, lag om stöd och service till vissa funktionshindrade, hälso- och sjukvårdslagen samt korttidsvistelse utanför hemmet enligt LSS.
   Arbetet eller insatserna ska utföras i den enskildes hem eller annat boende avsett för äldre eller personer med funktionsnedsättning.

3. Registerkontroll inför anställning ska genomföras inom hemtjänst, personlig assistans, boendestöd, särskilda boendeformer för äldre, trygghetsboenden för äldre, bostad med särskilt stöd för personer med funktionsnedsättning, bostad med särskild service eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna och korttidsboende. Även kommunal hälso-och sjukvård som utförs i hemmet eller särskilda boendeformer för äldre och personer med funktionsnedsättning omfattas.

4. Insatser som sker utanför den enskildes hem omfattas inte, t.ex. dagverksamhet, ledsagarservice och biträde av kontaktperson utanför hemmet (sker biträde av kontaktperson i den enskildes hem omfattas dock insatsen). Andra tjänster som utförs i den enskildes hem men som inte regleras av SoL, LSS eller 12 kap. HSL faller också utanför lagens tillämpningsområde. Där ska registerkontroll inte genomföras.

5. Om en anställning omfattar olika arbete och insatser räcker det att någon del av arbetsuppgifterna omfattas av lagen för att registerkontroll ska få göras.

6. Om en assistansberättigad själv erbjuder någon anställning som personlig assistent får den assistansberättigade begära utdrag ur belastnings och misstankeregistret.

Registerutdraget

1. De brott som det begränsade utdraget innehåller regleras i 22 § förordning (1999:1134) om belastningsregister. Det rör sig som mord, dråp, misshandel, människorov, olaga tvång, olaga frihetsberövande, fridskränkning, kvinnofridsbrott och olaga hot.

   Samtliga sexualbrott i 6 kap. Brottsbalken och även stöld, rån, samt hets mot folkgrupp och barnpornografibrott omfattas.

   Utöver det omfattar även registerutdraget vissa brott mot narkotikastrafflagen, vapenlagen, brott mot lagen om förbud mot vissa hälsofarliga varor samt terroristbrottslagen.

2. Registerutdraget som ska visas upp inför anställning får inte vara äldre än 6 månader.

3. Att kontroll genomförts ska endast dokumenteras genom en anteckning i personal- och lönesystemet Personec om att utdraget visas upp.

4. Det är kandidaten som själv begär ut utdraget från polismyndigheten. Detta kan göras digitalt eller i fysiskt format. Du som chef tittar på underlaget och lämnar tillbaka registerutdraget i original eller kontrollerar

ett digitalt utdrag genom Polisens Kontrolltjänst för digitala registerutdrag.

5. När anställning har lagts upp i Personec gör du som chef en så kallad **anteckning** på personen. För att veta hur du gör detta finns en information på chefsfliken i Personec. Det är viktigt att det inte finns någon dokumentation, notering eller anteckning om registerutdragets innehåll. Anteckningen ska innehålla:

    1. Uppvisat datum
    2. Anställande chefs namn

6. Vid uppvisande av digitalt registerutdrag är det viktigt att du som chef kontrollerar äktheten i utdraget. Detta gör du via polisens tjänst Kontrolltjänst för digitala registerutdrag.

Registerkontroller inför arbete med barn

Registerkontroll för arbete inom skola/barnomsorg genomförs enligt lag (2013:852) om registerkontroll av personer som ska arbeta med barn och lag (2010:479) om registerkontroll av personal som utför vissa insatser åt barn.

Utifrån lagen ska vi som arbetsgivare begära att den som erbjuds anställning uppvisar ett begränsat utdrag ur belastningsregistret och misstankeregistret. Det är endast den person som erbjuds anställning som får kontrolleras. Registerkontrollen ska ske i slutet av ett anställningsförfarande.

Lagen gäller alla typer av anställningar, tillsvidareanställningar och tidsbegränsade anställningar. Även uppdragstagare och praktikanter omfattas av lagen.

Registerkontrollen är obligatorisk

Registerkontroll kan endast göras av redan anställda medarbetare om de byter arbetsuppgifter till uppgifter som omfattas av lagen. Registerkontrollen ska då utföras innan arbetet påbörjas.

Vad behöver vara uppfyllt för att lagen ska vara tillämplig?

1. Det är en anställning eller arbetsuppgifter där personen ska arbeta med barn eller utföra vissa insatser åt barn.

2. Om en anställning omfattar olika arbete och insatser räcker det att någon del av arbetsuppgifterna omfattas av lagen för att registerkontroll ska göras.

Registerutdraget

1. Registerutdraget innefattar även uppgifter i misstankeregistret.

   De brott som omfattas av registerutdraget utökas och innefattar fler brott än tidigare. Det rör sig bl.a. om mord, dråp, misshandel, människorov, olaga tvång, olaga frihetsberövande, barnfridsrott, kvinnofridsbrott, äktenskapstvång, hedersförtryck, olaga hot och kränkande fotografering.

   Samtliga sexualbrott i 6 kap. Brottsbalken och även rån, mordbrand, allmänfarlig ödeläggelse eller vårdslöshet, samt hets mot folkgrupp, barnpornografibrott och involverande av underårig i brottslig verksamhet omfattas.

   Utdraget ska också omfatta vissa brott mot narkotikastrafflagen, vapenlagen, brott mot lagen om förbud mot vissa hälsofarliga varor, samt terroristbrottslagen.

2. Registerutdraget får inte vara äldre än 6 månader.

3. Att kontroll genomförts ska endast dokumenteras genom en anteckning om att utdraget vistas upp.

4. Det är kandidaten som själv begär ut utdraget från polismyndigheten. Du som chef tittar på underlaget och lämnar tillbaka registerutdraget i original.

5. När anställning har lagts upp i Personec gör du som chef en så kallad **anteckning** på personen. För att veta hur du gör detta finns en information på chefsfliken i Personec.

   Det är viktigt att det inte finns någon dokumentation, notering eller anteckning om registerutdragets innehåll.
   Anteckningen ska innehålla:
   1. Uppvisat datum
   2. Anställande chefs namn

6. Vid uppvisande av digitalt registerutdrag är det viktigt att du som chef kontrollerar äktheten i utdraget. Detta gör du via polisens tjänst Kontrolltjänst för digitala registerutdrag.

Registerkontroll för arbete på HVB-hem

Registerkontroll för arbete på HVB-hem genomförs enligt lag (2007:171) om registerkontroll av personal vid vissa boenden som tar emot barn

Utifrån lagen ska vi som arbetsgivare begära att den som erbjuds anställning uppvisar ett begränsat utdrag ur belastningsregistret och misstankeregistret. Det är endast den person som erbjuds anställning som får kontrolleras. Registerkontrollen ska ske i slutet av ett anställningsförfarande.

Lagen gäller alla typer av anställningar, tillsvidareanställningar och tidsbegränsade anställningar. Även uppdragstagare och praktikanter omfattas av lagen.

Registerkontrollen är obligatorisk

Registerkontroll kan endast göras av redan anställda medarbetare om de byter arbetsuppgifter till uppgifter som omfattas av lagen. Registerkontrollen ska då utföras innan arbetet påbörjas.

Registerutdraget

1. Registerutdraget får inte vara äldre än 6 månader.

2. Det är kandidaten som själv begär ut utdraget från polismyndigheten.

3. Utdrag eller kopia av utdraget ska sparas minst 2 år från det att anställningen, uppdraget eller praktiktjänstgöringen påbörjats

4. Dokumentationen sparas i Novi.

5. När anställning har lagts upp i Personec gör du som chef en så kallad **anteckning** på personen. För att veta hur du gör detta finns en information på chefsfliken i Personec.

   Det är viktigt att det inte finns någon dokumentation, notering eller anteckning om registerutdragets innehåll.

   Anteckningen ska innehålla:
   1. Uppvisat datum
   2. Anställande chefs namn

6. Vid uppvisande av digitalt registerutdrag är det viktigt att du som chef kontrollerar äktheten i utdraget. Detta gör du via polisens tjänst Kontrolltjänst för digitala registerutdrag.

Registerkontroll för arbete med barn med funktionsnedsättning (LSS)

Registerkontroll för arbete med barn med funktionsnedsättning (LSS) omfattar alla LSS verksamheter som avses i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.

Utifrån lagen ska vi som arbetsgivare begära att den som erbjuds anställning i verksamheter som utför insatser åt barn uppvisar ett registerutdrag ur belastningsregistret.

Det är endast den person som erbjuds anställning som får kontrolleras. Registerkontrollen ska ske i slutet av ett anställningsförfarande.

Lagen gäller alla typer av anställningar, tillsvidareanställningar och tidsbegränsade anställningar. Även uppdragstagare och praktikanter omfattas av lagen.

Registerkontrollen är obligatorisk

Registerkontroll kan endast göras av redan anställda medarbetare om de byter arbetsuppgifter till uppgifter som omfattas av lagen. Registerkontrollen ska då utföras innan arbetet påbörjas.

Registerutdraget

1. Registerutdraget får inte vara äldre än 6 månader.

2. Det är kandidaten som själv begär ut utdraget från polismyndigheten.

3. Utdrag eller kopia av utdraget ska sparas minst 2 år från det att anställningen, uppdraget eller praktiktjänstgöringen påbörjats

4. Dokumentationen sparas i Novi.

5. När anställning har lagts upp i Personec gör du som chef en så kallad **anteckning** på personen. För att veta hur du gör detta finns en information på chefsfliken i Personec.

   Det är viktigt att det inte finns någon dokumentation, notering eller anteckning om registerutdragets innehåll.
   Anteckningen ska innehålla:
   1. Uppvisat datum
   2. Anställande chefs namn

6. Vid uppvisande av digitalt registerutdrag är det viktigt att du som chef kontrollerar äktheten i utdraget. Detta gör du via polisens tjänst Kontrolltjänst för digitala registerutdrag.

Registerkontroll vid anställning till ledande befattningar

Genom lag (2026:44) om registerkontroll vid anställning till ledande befattningar i kommuner har vi som arbetsgivare möjlighet att begära att den som erbjuds arbete till en ledande befattning eller annan befattning som är av väsentlig betydelse för kommunens förmåga att klara sitt uppdrag uppvisar ett begränsat utdrag ur belastningsregistret.

Misstankeregistret omfattas inte enligt denna lag.

Privata utförare av kommunala angelägenheter omfattas inte.

Lagstiftningen gäller enbart för anställningar vilket innebär att uppdragstagare, praktikanter, konsulter eller andra som utför uppdrag utan att ha en anställning i kommunen inte omfattas.

Förtroendevalda omfattas av inte av lagen.

Enbart tilltänkt slutkandidat får kontrolleras.

Lagen är tillämplig vid såväl tillsvidareanställningar som visstidsanställningar.

Lagen är subsidiär och ska inte tillämpas om det tilltänkta arbetet omfattas av registerkontroll enligt annan lagstiftning, t.ex. inom skolan. Då ska den obligatoriska registerkontrollen enligt skollagen (2010:800) genomföras.

Registerutdraget

1. Registerutdraget ska omfatta samtliga brott där annan påföljd än penningböter dömts ut.

2. Registerutdraget får inte vara äldre än 6 månader.

3. Det är kandidaten som själv begär ut utdraget från polismyndigheten Du som chef tittar på underlaget och lämnar tillbaka registerutdraget i original.

4. När anställning har lagts upp i Personec gör du som chef en så kallad **anteckning** på personen. För att veta hur du gör detta finns en information på chefsfliken i Personec.

   Det är viktigt att det inte finns någon dokumentation, notering eller anteckning om registerutdragets innehåll.

   Anteckningen ska innehålla:
   1. Uppvisat datum

2. Anställande chefs namn

5. Vid uppvisande av digitalt registerutdrag är det viktigt att du som chef kontrollerar äktheten i utdraget. Detta gör du via polisens tjänst Kontrolltjänst för digitala registerutdrag.

Befattningar som kontrolleras enligt lag 2026:44 lag om registerkontroll vid anställning till ledande befattningar.

Bygg och miljöförvaltningen	**Kommunstyrelse-förvaltningen**	**Social-förvaltningen**	**Utbildnings-förvaltningen**	**Teknik- och service-förvaltningen**
Bygglovs-handläggare	Administratör med ansvar för färdtjänst	Administratör	Administratör	Parkteknik er
Miljöhandlägga re/-inspektör	Ekonomi-administratör		Systemförvalt are	Fastighets-tekniker
Bygglov-/miljö-handläggare med samordnar-uppdrag	Lönespecialist	Systemförvalt are	IT-koordinator	Lokalvårda re
Förvaltningsche f	Systemförvalta re lön	LSS-handläggare	Utvecklings-ledare	Drift-tekniker fastighet
	Supportteknike r	Socialsekreter are	Biträdande rektor	Samordnar e fastighet

	Upphandlare	Förste socialsekreterare	Enhetschef	Drift-tekniker VA
	IT-koordinator		Rektor	Samordnare VA
	GIS-ingenjör	Utvecklingsledare	Förvaltnings-chef	VA och avfalls-ingenjör
	HR specialist	Enhetschefer		Projekt-ledare
	Ekonom	Verksamhets-chefer		Utvecklings-ledare
	Kommunjurist	Förvaltningschef		Enhetschefer
	Projektledare			Förvaltnings-chef
	Enhetschefer			
	Kommundirektör			
	Ekonomichef			
	HR chef			
	Säkerhetschef			
	Säkerhets-samordnare			
	Informations-säkerhets-samordnare			

4. Revidering av delegeringsföreskrifter och delegeringsordning för kommunstyrelsen KS2023/117

§46 KS2023/117

Revidering av delegeringsföreskrifter och delegeringsordning för kommunstyrelsen

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen antar förslag till reviderad delegeringsordning för kommunstyrelsen. Den reviderade delegeringsordningen börjar gälla från och med 2026-04-15.

Ärendet

Nuvarande delegeringsföreskrifter och delegeringsordning för kommunstyrelsen fastställdes senast i december 2025. Kommunstyrelseförvaltningen ser ett behov av att dokumentet revideras på några punkter då ny delegat i punkt 6 ”Färdtjänst och riksfärdtjänst” blir färdtjänsthandläggare - en ny roll på kommunstyrelseförvaltningen. Inom Personalärenden föreslås vissa punkter strykas då de är av verkställande karaktär. Förbud mot medarbetares bisyssla i punkt 2.1 regleras t ex i Lagen om offentlig anställning, och ses utifrån det som verkställighet. Punkterna 2.2, 2.3 och 2.4 regleras alla i Lagen om anställningsskydd, LAS, och kollektivavtalet Allmänna bestämmelser som gäller för hela kommunsektorn, och ses utifrån det som verkställighet. Ändringsförslagen framgår av färgmarkeringar i dokumentet.

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen antar förslag till reviderad delegeringsordning för kommunstyrelsen. Den reviderade delegeringsordningen börjar gälla från och med

2026-04-15.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag

- Revidering av kommunstyrelsens delegeringsordning
- Kommunstyrelsens delegeringsföreskrifter och delegeringsordning

Skickas till

Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

BOLLEBYGDS KOMMUN

Styrdokume
2025-11-01

Fastställd:
Kommunstyrelsen 2023-09-26, § 160
Gäller för: Kommunstyrelsen
Dokumentansvarig: Kanslichef
Reviderad:
2024-02-27, § 26
2024-10-08, § 138
2025-12-02, § 204
2026-04-14, § xx

Dnr KS2023/117

Delegeringsföreskrifter och delegeringsordning för kommunstyrelsen i Bollebygds kommun

BOLLEBYGDS KOMMUN

1. Delegeringsföreskrifter

1.1 Delegering och delegeringsförteckning

Enligt kommunallagen kan en nämnd överföra sin beslutanderätt till en delegat. Delegering får ske till ett utskott, en ledamot, en ersättare eller till en anställd, att på nämndens vägnar besluta i ett visst ärende eller viss grupp av ärenden. Bestämmelser om delegering finns i kommunallagens 6 kap 37-41 § och 7 kap 5-8 §.

Med delegeringsförteckning menas en förteckning över de ärenden nämnden har delegerat.

1.2 Vad kan inte delegeras?

Beslutanderätten får inte delegeras när det gäller

- ärenden som avser verksamhetens mål, inriktning, omfattning eller kvalitet,
- framställningar eller yttranden till fullmäktige liksom yttranden med anledning av att beslut av nämnden i dess helhet eller av fullmäktige har överklagats,
- ärenden som rör myndighetsutövning mot enskilda, om de är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt,
- ärenden som väckts genom medborgarförslag och som lämnats över till nämnden, eller
- ärenden som enligt lag eller annan författning inte får delegeras.

1.3 Delegeringsbeslut

Genom att delegera flyttas beslutanderätten från nämnden till delegaten. Delegaten träder helt i nämndens ställe och beslutar i nämndens namn. Nämnden kan inte ändra beslutet. Nämnden kan emellertid återkalla den givna beslutanderätten. Det kan göras generellt för en viss grupp av ärenden, för en viss delegat eller för ett visst ärende. Nämnden kan också genom eget handlande föregripa ett beslut i ett enskilt ärende genom att själv ta över ärendet och fatta beslut. Det bör endast ske i ärenden som nämnden bedömer vara av principiell

betydelse.

Om delegaten finner att ett ärende inom delegeringsuppdraget är av större vikt eller av principiell betydelse ska ärendet lämnas till nämnden för avgörande och beslut.

1.4 Redovisning av delegeringsbeslut

Alla beslut som fattas med stöd av delegering från nämnden eller förvaltningschefen ska redovisar/anmälas till nämnden vid närmast påföljande sammanträde.

Av beslutet ska det framgå beslutsfattare, beslutsdatum, hänvisning till delegeringsordning och beslutets innebörd (vem/vad det berör). Anvisningar om hur beslut redovisas till nämnd finns i InfoCaption.

1.5 Vidaredelegering

Förvaltningschefen får vidaredelegera ärenden till underställd anställd. Nämnden ska ha vetskap om vem som har fått beslutanderätten. Beslut som fattas efter vidaredelegering anmäls till förvaltningschefen och nämnden. Vidaredelegerad beslutanderätt kan återkallas av såväl förvaltningschefen som nämnden.

1.6 Ersättare för delegat

Vid förfall[1] för delegat övertas delegatens beslutanderätt:

- i första hand av den som förordnats som vikarie på delegatens tjänst.
- i andra hand av delegatens närmaste chef.

Ärenden delegerade till ordföranden handläggs vid förhinder för denne av vice ordföranden.

Vid förfall för förvaltningschefen övertas beslutanderätten i första hand av den som förordnats som vikarie. Om vikarie inte förordnats eller vid jävssituation övertas beslutanderätten av nämndens

ordförande.

1.7 Jäv

Delegat får inte fatta beslut i ärenden där delegaten är jävig. I en jävssituation ska ärendet överlämnas till närmaste chef som då övertar delegatens beslutanderätt i ärendet.

1.8 Verkställighet

Delegering innebär att självständig beslutanderätt förs över från nämnden till delegaten. Föreligger ingen självständig beslutanderätt talar man om ren verkställighet. I sådana ärenden saknas utrymme för självständiga bedömningar. Ofta är frågorna redan reglerade i lag eller avtal, och det är uppenbart att endast ett visst beslut får fattas. Det kan t ex handla om tillämpning av en kommunal taxa. Att exempelvis skicka ut fakturor är ren verkställighet och därför inget delegeringsbeslut.

Verkställighetsbeslut ska inte anmälas till nämnden.

1.9 Överklagan

1.9.1 Förvaltningsbesvär

Förvaltningsbesvär kan anföras över delegeringsbeslut som grundar sig på special- författningar med särskilda regler om hur beslut överklagas. Vid förvaltningsbesvär prövas både lagligheten och lämpligheten av det överklagande delegeringsbeslutet. Domstol kan vid förvaltningsbesvär fatta ett nytt beslut. Förvaltningsbesvär kan endast anföras av den som personligen berörs av delegeringsbeslutet.

Om delegeringsbeslutet kan överklagas med förvaltningsbesvär ska en överklagandeanvisning bifogas beslutet. Vid förvaltningsbesvär ska skrivelsen med överklagandet lämnas till den myndighet som meddelat beslutet. Den ska ha inkommit till myndigheten inom tre veckor från den dag då klagande fick del av beslutet. Den myndighet som meddelat beslutet prövar om överklagandet har inkommit i rätt tid.

Myndigheten (delegaten) ska ompröva beslutet om det är uppenbart oriktigt

och om det snabbt och enkelt kan ändras och ändringen kan ske utan nackdel för part.

[1] Frånvaro från tjänst på grund av t.ex. sjukdom, semester, tjänstledighet, längre tjänsteresa eller liknande.

Om överklagandet inte avvisas och myndigheten inte omprövar sitt beslut ska myndigheten överlämna överklagandet tillsammans med alla handlingar i ärendet till den myndighet som ska pröva överklagandet.

1.9.2 Laglighetsprövning

Laglighetsprövning kan endast anföras av den som är kommunmedlem, d.v.s. folkbokförd, äger fast egendom i kommunen eller är taxerad till kommunalskatt där. Domstolen prövar endast beslutets laglighet och inte lämplighet.

Överklagandetiden är tre veckor. Tiden för överklagande räknas från den tidpunkt då justeringen av protokollet, från det sammanträde vid vilket delegeringsbeslutet anmäldes, tillkännages på kommunens digitala anslagstavla.

Om delegeringsbeslutet tagits in i särskilt protokoll räknas tiden (tre veckor) för överklagande från den tidpunkt då justeringen av detta protokoll tillkännages på kommunens digitala anslagstavla.

1.10 Revidering

Delegeringsordningen ska revideras när förändringar sker som påverkar den, t.ex. ändring i lagstiftning eller organisation. Kommunstyrelsen är ansvarig för att revidering sker och beslutar om ändring i delegeringsordning.

BOLLEBYGDS KOMMUN

Delegeringsordning

Förkortningar delegater

FC	Förvaltningschef
HrC	HR-chef
KSO/Ordf	Kommunstyrelsens ordförande
KSau	Kommunstyrelsens arbetsutskott
Kdir	Kommundirektör
EkC	Ekonomichef
~~Nutv~~	~~Näringslivsutvecklare~~
Fthl	Färdtjänsthandläggare
Ksek	Kanslichef/kommunsekreterare
Karkiv	Kommunarkivarie
Upph	Upphandlare (=kommunjurist, upphandlare på KSF)
PlC	Planchef
Säk	Säkerhetschef
GIS	GIS-/mätansvarig
MEX	Mark- och exploateringsingenjör
ITc	IT-chef
RedC	Redovisningschef

Författningar/lagar

FL	Förvaltningslag (2017:900)
FärdtL	Lag (1997:736) om färdtjänst
KL	Kommunallag (2017:725)
OSL	Offentlighets- och sekretesslag (2009:400)
RiksfL	Lag (1997:735) om riksfärdtjänst
TF	Tryckfrihetsförordning (1949:105)

LOU	Lag (2016:1145) om offentlig upphandling
LUF	Lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna
LUK	Lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner
ArkivL	Arkivlag (1990:782)
BFS	Boverkets föreskrifter och allmänna råd
FBL	Fastighetsbildningslag (1970:988)
PBL	Plan- och bygglag (2010:900)
PBF	Plan- och byggförordning (2011:338)
VMA	Lag (2023:407) om viktigt meddelande till allmänheten
JB	Jordabalk (1970:994)

BOLLEBYGDS KOMMUN

Nr	Ärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
ALLMÄNT				
1	**Administrativa ärenden**			
1.1	Beslut i ärenden som är så brådskande att nämndens beslut inte kan avvaktas	KL 6 kap. 39 §	KSO	
1.2	Beslut att inte lämna ut allmän handling	TF 2 kap. 12 § och OSL 6 kap. 4 §	Ksek	Överklagas till kammarrätten. Vid tveksamma fall samråds med Kdir. Utlämnande av allmänna handlingar är verkställighet.
1.3	Pröva om överklagande skett i tid/avvisa överklaganden som inkommit för sent	FL 45 §	Ksek	
1.4	Omprövning av beslut: - beslut fattat av tjänsteperson - beslut fattat av KSau - beslut fattat av KS -	FL 37-39 §	Delegat * KSau KS	*Delegat i ursprungsärendet
1.5	Lämna yttrande med anledning av laglighetsprövning av beslut		Kdir	Det överklagade beslutet ska vara fattat som delegeringsbeslut.
1.6	Föra nämndens talan eller utse och ge fullmakt till ombud att föra nämndens talan inför domstol och andra myndigheter samt vid förrättningar av olika slag		KSO	

1.7	Avge yttranden till statliga, landstingskommunala eller primärkommunala myndigheter, annan organisation eller enskild i ärenden som inte är av principiell beskaffenhet eller annan större vikt		KSau	
1.8	Beslut om yttranden i gallrings-framställningar	ArkivL	Karkiv	
1.9	Beslut om tillsynsföreläggande utifrån arkivlagstiftningen	ArkivL	Karkiv	
1.10	Beslut om vem som ska anses vara ansvarig för arkivering av gemensamma system		Karkiv	
1.11	Upprätta arkivbeskrivning		Karkiv	
1.12	Revidering av dokumenthanteringsplan under förutsättning att inga förändringar av gallringsbestämmelser berörs, eller att det annars inte är av väsentlig påverkan		Karkiv	
1.13	Tillstånd att använda kommunens vapen och logotyp		Ksek	I rollen som kanslichef.

1.14	Skyndsamt beslut om begäran av sändning av ett VMA (=viktigt meddelande till allmänheten)	VMA	Kdir eller Säk	
1.15	Representation och uppvaktning utöver kommunens riktlinjer		Kdir	
1.16	Remittera motion eller medborgarförslag som överlämnats av kommunfullmäktige till kommunstyrelsen för beredning		KSau	I de fall där synpunkter från annan/andra nämnd/nämnder behöver inhämtas.
1.17	Förtroendevaldas deltagande i kurser, konferenser, utbildningar och dylikt		KSO	
1.18	Beslut om eldningsförbud i kommunen, samt beslut om att eldningsförbud upphör		KSO	
1.19	Beslut om de sökbara projektmedel som finns avsatta i verksamhetsplanen för det gemensamma folkhälsoarbetet med Västra Götalandsregionen		KSau	Verksamhetsplan och verksamhetsberättelse beslutas av kommunstyrelsen.

Nr	Ärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
2	**Personalärenden (nämnd)**			Anställa personal (förutom Kdir och FC), besluta om förkortad uppsägningstid, förhandla om avvikelse från arbetstidslagen (ATL), besluta om vikarie för verksamhets-/enhetschef, besluta om anställds ledighet, besluta om anställds deltagande i kompetensutveckling, förhandling vid felaktigt utbetald lön, avgångsförmåner enligt AGF-KL och liknande åtgärder betraktas som verkställighet.
~~2.1~~	~~Förbud mot medarbetares bisyssla~~		~~FC~~	~~Får ej vidaredelegeras. Samråd med HrC innan beslut.~~
~~2.2~~	~~Disciplinåtgärd i form av skriftlig varning respektive avstängning med eller utan löneförmåner~~		~~FC~~	~~Får ej vidaredelegeras. Samråd med HrC innan beslut.~~
~~2.3~~	~~Uppsägning på grund av arbetsbrist eller personliga skäl~~		~~FC~~	~~Får ej vidaredelegeras. Samråd med HrC innan beslut.~~
~~2.4~~	~~Avskedande~~		~~FC~~	~~Får ej vidaredelegeras. Samråd med HrC innan beslut.~~
2.5	Överenskommelse om avgångsvederlag motsvarande lön upp till 12 månader		FC	Får ej vidaredelegeras. Samråd med HrC innan beslut
2.6	Förordnande av vikarie för FC för en tid överstigande 6 månader		Ordf/ KSO	Samråd med Kdir innan beslut

Nr	Ärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
3	**Personalärenden (övergripande för Bollebygds kommun)**			
3.1	Anställning av kommundirektör samt beslut om lön och anställningsvillkor		KS	
3.2	Anställning av förvaltningschef samt beslut om lön och anställningsvillkor		KSau	Förvaltningschef är anställd av kommun-styrelsen. Beslut om anställning görs i samråd med berörd nämnds presidium.
3.3	Förbud mot utövande av bisyssla FC		Kdir	
3.4	Förbud mot utövande av bisyssla Kdir		KSau	
3.5	Avstängning av Kdir eller FC		KSau	
3.6	Uppsägning av personliga skäl eller avsked av Kdir eller FC		KSau	
3.7	Överenskommelse om avgångsvederlag motsvarande lön överstigande 12 månader		Kdir	
3.8	Överenskommelse om avgångsvederlag Kdir och FC		KSau	
3.9	Förhandla om avvikelse från LAS och/eller centrala avtal		HrC	
3.10	Särskild avtalspension		Kdir	Får ej vidaredelegeras. Samråd med HrC innan beslut

3.11	Beslut om stadigvarande förflyttning mellan förvaltningar		HrC	Samråd med berörda FC innan beslut

Nr	Ärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
3.12	Genom kollektivavtal reglera frågor som rör förhållandet mellan kommunen som arbetsgivare och dess arbetstagare		HrC	
3.13	Beslut om att föra talan i arbetsrättsliga mål i domstol eller i annat sammanhang		HrC	Samråd med KSau innan beslut
3.14	Beslut om stridsåtgärd		KSau	
3.15	Beslut om arbetslivsinriktade rehabiliteringsåtgärder mellan förvaltningar		HrC	Samråd med berörda FC innan beslut
3.16	Beslut om tjänstledighet för FC		Kdir	
3.17	Beslut om tjänstledighet för Kdir		KSau	
3.18	Förordnande av vikarie för Kdir för tid överstigande 1 månad		KSau	
3.19	Beslut om löneökningsutrymme vid löneöversynsförhandlingar och övergripande fördelning		KSau	Beslut om löneökningsutrymme fattas av fullmäktige i budgeten varje år

3.20	Beslut om lönestruktur och lönestrategi		KSau	
3.21	Lönesättning vid nyanställning utanför 90:e percentil enligt beslutad lönestruktur		HrC	
3.22	Ny lön vid annan tidpunkt än ordinarie löneöversynstillfälle		HrC	
3.23	Ny lön för Kdir vid årlig löneöversyn		KSau	KSO har lönesamtalet med Kdir
3.24	Särskild pensionslösning till förvaltningschefer		KSau	
3.25	Beslut om befattningsbenämningar		HrC	

Nr	Ärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
4	**Ekonomiärenden**			
4.1	Beslut att avskriva utestående fordringar upp till ett halvt basbelopp per gäldenär och år		RedC	Hos de andra nämnderna ligger ansvaret på respektive FC. FC redovisar delegeringsbeslutet till kommunstyrelsen.
4.2	Beslut om att avskriva utestående fordringar upp till två basbelopp per gäldenär och år		RedC	Gäller hela kommunen.
4.3	Begära indrivning samt ansökan om betalningsföreläggande och handräckning vid myndigheter och domstol		RedC	Inkassering är verkställighet.
4.4	Utse beslutsattestanter		FC	Förteckning över beslutsattestanter ska lämnas till ekonomiavd resp HR-avd
4.5	Upplåning inom av kommunfullmäktige fastställda budgetramar		EkC	I enlighet med kommunens finanspolicy
4.6	Omläggning, konvertering, förlängning och inlösen av lån och krediter som inte medför en höjning av kommunens totala skuld		EkC	I enlighet med kommunens finanspolicy Återrapportering sker i nästkommande uppföljningsrapport (kommunens).
4.7	Placering av kommunens likvida medel samt donationsmedel		EkC	I enlighet med kommunens finanspolicy
4.8	Besluta om borgen vid omplacering av borgenslån		EkC	

4.9	Utdelning ur donationsfonder där stadgar eller liknande föreskrifter inte föreskriver att någon annan ska besluta om utdelning		KSO	
4.10	Företräda kommunen vid exekutiv auktion av fastigheter med lån som omfattas av kommunalt förlustansvar vid statligt reglerade lån för bostads-ändamål		EkC	
4.11	Godkänna övertagande och omläggning av lån som omfattas av kommunalt förlustansvar vid statligt reglerade lån för bostadsändamål		EkC	

Nr	Ärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
5	**Inköp/upphandling och försäljning**			All upphandling ska ske i enlighet med gällande upphandlings-/inköpspolicy samt riktlinjer för direktupphandling och inköp. Beakta särskilt lagkravet på dokumentationsplikt vid inköp (direktupphandling) över 100 tkr. Avropsanmälan till inköpscentraler är verkställighet.

				Avrop mot ramavtal, inklusive förnyad konkurrensutsättning, är verkställighet. Upphandling/inköp understigande 150 tkr är verkställighet.
5.1	Upphandling och inköp av varor, tjänster och entreprenader. I samband därmed godkänns upphandlingsdokument. a) Upp till 3 gånger tröskelvärdet per upphandlingstillfälle b) Belopp därutöver, samt upphandlingar av strategisk vikt eller politisk karaktär, oavsett värde.	LOU, LUK, LUF	a) EkC b) KSau	Tröskelvärdet som ska användas är tröskelvärdet enligt 5 kap. 1 § LOU för varor och tjänster.
5.2	Fatta tilldelningsbeslut a) Upp till 4 gånger tröskelvärdet per upphandlingstillfälle b) Belopp därutöver, samt upphandlingar av strategisk vikt eller politisk karaktär, oavsett värde.	LOU, LUK, LUF	a) EkC b) KSau	OBS! Se vidare aktuellt kommunstyrelse-beslut om firmatecknare för avtals-tecknande. Ingå avtal till följd av antaget anbud är ren verkställighet.
5.3	Anmälan att delta i upphandlingar som genomförs av annan upphandlande myndighet eller inköpscentral.	LOU, LUK, LUF	Upph	Anmälan avser inte fullmakt för tilldelningsbeslut och avtalstecknande.
5.4	a) Beslut att avbryta pågående upphandling.	LOU, LUK, LUF	a) EkC	Efter överenskommelse med ansvarig chef.

	b) Beslut att avbryta då tilldelningsbeslut är fattat av arbetsutskottet.		b) KSau	
5.5	Yttrande gällande överprövning i upphandlingsärende	LOU, LUK, LUF	Upph	Yttrande sker i samråd med ansvarig chef, gällande upphandling som blivit föremål för överprövning.
5.6	Försäljning av lös egendom med försäljningsvärde a) Upp till fem (5) prisbasbelopp, IT-utrustning b) Upp till fem (5) prisbasbelopp, övrigt c) Upp till tio (10) prisbasbelopp		a) ITc b) EkC c) Kdir	Kommunens försäljningar av lös egendom ska präglas av affärsmässighet, konkurrens, saklighet och objektivitet. Försäljning vid mindre värde (10 tkr) är verkställighet. Not: föras in i de andra nämndernas del.ordningar.
5.7	Inköp av fast egendom	JB	KSau	Markförvärv och inköp av andra fastigheter.

Färdtjänst

6	**Färdtjänst**			
6.1	Beslut om färdtjänst	FärdtjL 6-9 § §	~~Nutv~~ Fthl	
6.2	Beslut om riksfärdtjänst	RiksfL 4-7 § §	~~Nutv~~ Fthl	
6.3	Beslut om resor till/från arbete eller studier		~~Nutv~~ Fthl	Enligt riktlinjer beslutade av kommunfullmäktige

Detaljplanering, exploatering och fastighetsbildning

7	**Detaljplanering**			
7.1	Beslut om att avvisa överklaganden av detaljplaneärenden som inte inkommit i rätt tid		PIC	
7.2	Beslut om överenskommelse med sökanden att planbesked får lämnas senare än inom fyra månader		PIC	
7.3	Rätt att teckna plankostnadsavtal		PIC	Under förutsättning att beslut om planuppdrag finns
8	**Mark och exploatering**			
8.1	Köpekontrakt eller överenskommelse om fastighetsreglering till följd av lagakraftvunnen detaljplan: a) Upp till och med 400 tkr. b) Över 400 tkr		a) PIC b) FC	
8.2	Ingå avtal för att försäkra kommunen rätt till servitut, ledningsrätt eller nyttjanderätt.		PIC, MEX	

8.3	Ingå avtal med extern part för servitut, ledningsrätt, nyttjanderätt och arrenden inom kommunens fastigheter. Avtal för nyttjanderätt och arrenden får gälla max i 5 år.		PIC, MEX	Vid framtagande av arrenden eller nyttjanderätt ska delegaten samråda med kommunens jurist.
8.4	Ingå avtal för ändring eller upphävande av befintliga servitut, ledningsrätter, nyttjanderätter eller arrenden. Innan beslut fattas ska delegaten samråda med eventuellt berörda parter.		PIC, MEX	Vid ändring eller upphävande av arrenden eller nyttjanderätt ska delegaten samråda med kommunens jurist.
8.5	Framställningar till och yttrande över remisser från lantmäterimyndighet ang. fastighetsbildning, bygglov och dylikt		PIC	
9	**Förrättningsärenden**			
9.1	Företräda kommunen vid samråd med lantmäterimyndigheten		PIC	
9.2	Ansöka om förrättning hos lantmäteri-myndigheten		PIC, MEX	
9.3	Godkännande av beslut eller åtgärd för ledningsrätt		PIC	
9.4	Beslut att påkalla fastighetsreglering som behövs för att mark och vatten ska kunna användas på ett ändamålsenligt sätt	FBL 5 kap. 3 § 3 st	PIC	
9.5	Beslut att ansöka om fastighetsbestämning	FBL 14 kap. 1a § 1st 3-7	PIC, MEX, GIS	
9.6	Godkännande av förrättning, förrättningsbeslut eller gränsutmätning	FBL 15 kap. 11 §	PIC, MEX, GIS	

10	**GIS**			
10.1	Beslut om att teckna avtal om köp, försäljning och nyttjanderätt till databaser och kartprodukter rörande GIS och geografiska data		PIC	
10.2	Avtal med privat utförare om utstakning och lägeskontroll		GIS	
11	**Trafik och parkering**			
11.1	Avtal om parkeringsköp (högst 3 platser)		PIC	

5. Riktlinjer; förebygga, rapportera och hantera otillåten påverkan (hot, korruption, trakasserier, skadegörelse och våld) KS2026/23

§47 KS2026/23

Riktlinjer; förebygga, rapportera och hantera otillåten påverkan (hot, korruption, trakasserier, skadegörelse och våld)

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen godkänner riktlinjen för att förebygga, rapportera och hantera otillåten påverkan och dess definition hot, korruption, trakasserier, skadegörelse och våld. Riktlinjen ersätter styrdokument "Handlingsplan för hot och våld mot förtroendevalda" (KS2017/26-2).

Arbetsutskottets beslut

Redaktionella ändringar görs i enlighet med dagens diskussion.

Ärendet

Otillåten påverkan utgör ett allvarligt hot mot rättssäkerheten, den demokratiska processen och tryggheten för medarbetaren och förtroendevalda. Begreppet otillåten påverkan är ett gemensamt samlingsnamn för hot, korruption, trakasserier, skadegörelse och våld. Det avser olika typer av handlingar som syftar till att påverka förtroendevalda eller medarbetarens beslutsfattande. Syftet med riktlinjen är att tydliggöra för kommunens medarbetare och förtroendevalda hur kommunen ska förebygga, upptäcka och hantera otillåten påverkan.

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen godkänner riktlinjen för att förebygga, rapportera och hantera otillåten påverkan och dess definition hot, korruption, trakasserier, skadegörelse

och våld. Riktlinjen ersätter styrdokument "Handlingsplan för hot och våld mot förtroendevalda" (KS2017/26-2).

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker. Ordföranden frågar också om redaktionella ändringar kan göras, i enlighet med dagens diskussion, och finner att så sker.

Beslutsunderlag

- Riktlinje; förebygga, rapportera och hantera otillåten påverkan och dess definition (hot, korruption, trakasserier, skadegörelse och våld)
- Riktlinjer; förebygga, rapportera och hantera otillåten påverkan och dess definition (hot, korruption, trakasserier, skadegörelse och våld)

Skickas till

Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

Fastställd: Kommunstyrelsen 2026-04-14, §

Gäller för: Bollebygds kommun

Dokumentansvarig:
Beredskapssamordnare

Dnr : **187646**

Riktlinjer; förebygga, rapportera och hantera otillåten påverkan och dess definition (hot, korruption, trakasserier, skadegörelse och våld)

Innehåll

Inledning 3
Påverkansformerna inom otillåten påverkan....3
Lagstiftning 4
Ansvar och roller....4
Kommunstyrelsen 5
Övriga nämnder....5
Medarbetare 5
Förtroendevalda 5
Politiska partier 6
Rapportering....6
Vid polisanmälan 7
Stöd du kan få som medarbetare 7
Förebygga otillåten påverkan och hot....7
Identifiera utsatta verksamheter 8
Inför politiska möten....8
Åtgärder vid händelse 9
Bilagor:....11
Bilaga 1: Stöd vid polisanmälan 11
Bilaga 2: Kontaktuppgifter....11

Inledning

Otillåten påverkan utgör ett allvarligt hot mot rättssäkerheten, den demokratiska processen och tryggheten för medarbetaren och förtroendevalda. Begreppet otillåten påverkan är ett gemensamt samlingsnamn för hot, korruption, trakasserier, skadegörelse och våld. Det avser olika typer av handlingar som syftar till att påverka förtroendevalda eller medarbetarens beslutsfattande.

Denna riktlinje syftar till att förebygga, upptäcka och hantera otillåten påverkan inom Bollebygds kommun. Genom utbildning och ett systematiskt arbetssätt ska det säkerställas att kommunens medarbetare och förtroendevalda har kunskap om hur de ska förebygga och även hantera vid misstanke om otillåten påverkan, samt var stöd finns att tillgå vid behov.

Riktlinjen riktar sig till medarbetare samt förtroendevalda i Bollebygds kommun.

Påverkansformerna inom otillåten påverkan

BRÅ:s(Brottsförebyggande rådet) fem definitioner av otillåten påverkan och påverkansformer är:

Hot:

Olaga hot, hot mot medarbetare/förtroendevald och andra liknande straffbara gärningar som utpressning.

Våld:

Misshandel, våld mot medarbetare/förtroendevald och andra liknande straffbara gärningar.

Trakasserier:

Förtal, ofredande, subtila hot (som inte är olaga hot) och andra icke-straffrättsliga påtryckningar.

Korruption:
Löfte eller erbjudande om muta eller annan otillbörlig belöning för tjänsteutövningen. Inkluderar även otillbörliga relationer.

Skadegörelse:
Skadegörelse, åverkan, mordbrand och liknande.

Lagstiftning

I brottsbalkens 17 kap 1 § . Där stadgas att ” *Den som med våld eller hot om brottslig gärning angriper en tjänsteman vid hans eller hennes myndighetsutövning eller för att tvinga fram, hindra eller hämnas för en åtgärd vid myndighetsutövningen döms för våld eller hot mot tjänsteman till böter eller fängelse i högst tre år. Detsamma gäller om någon på detta sätt angriper en tjänsteman som tidigare har utövat myndighet för vad han eller hon har gjort eller inte gjort vid myndighetsutövningen*”.

Med ovan lagstiftning har kommunens medarbetare ett skydd vid myndighetsutövning och att det är olagligt att genom exempelvis hot eller våld försöka påverka medarbetarens beslut.

Dessutom har arbetsgivaren ett uttalat arbetsmiljöansvar, Arbetsmiljölagen gäller varje verksamhet i vilken arbetstagare utför arbete för en arbetsgivares räkning (AML 1 kap, 2 § , 1st).

Ansvar och roller

Förtroendevalda och medarbetare i Bollebygds kommun ska aldrig utifrån sin roll och ansvarsområden acceptera att utsättas för otillåten påverkan eller låta beslutsfattandet påverkas på grund av rädsla för till exempel hat, hot och våld.

Kommunstyrelsen och övriga nämnder ska rapportera i hel-och delårsrapporten gällande hur de har arbetat med att förebygga otillåten påverkan under året.

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen ansvarar för att kontinuerligt identifiera vilka av deras verksamheter som är inom riskområdet att drabbas av otillåten påverkan och utifrån resultatet vidta åtgärder. Kommunstyrelsen ansvarar även för att revidera och informera om denna riktlinje till övriga nämnder samt erbjuda utbildning och utbildningsmaterial till medarbetare och förtroendevalda.

Kommunstyrelsen ska vid behov och när det efterfrågas stöd från partierna och övriga nämnder vara behjälpliga med polisanmälan och rådgivning. Kontakt tas då med kommunens beredskapssamordnare.

Övriga nämnder

Övriga nämnder ansvarar för att kontinuerligt identifiera vilka av deras verksamheter som är inom riskområdet att drabbas av otillåten påverkan och utifrån resultatet vidta åtgärder.

Nämnderna ska delta och tillgodogöra sig utbildningar och information inom området som en del av kommunens arbete för att förebygga otillåten påverkan.

Nämnderna ska även för sina medarbetare tydliggöra och upplysa vilka riktlinjer och ansvarsroller som finns gällande hur otillåten påverkan inom kommunen ska hanteras.

Medarbetare

I Bollebygds kommun har medarbetaren ett ansvar att känna till kommunens riktlinje för otillåten påverkan samt förväntas rapportera vid misstanke. Som medarbetare ska man delta i utbildningar samt tillgodogöra sig information som en del av kommunens förebyggande arbete.

Förtroendevalda

Förtroendevalda ska ha kunskap om kommunens riktlinje som är kopplad till otillåten påverkan men även ha kännedom om det finns riktlinjer inom det egna partiet. Vidta

förebyggande åtgärder när det bedöms nödvändigt och anmäla vid eller misstanke om brott till polisen, egna partiet samt till kommunens beredskapssamordnare.

Förtroendevalda ska minst en gång per mandatperiod delta i utbildningar inom ämnet otillåten påverkan för att öka sin kunskap inom ämnet och därmed motverka otillåten påverkan inom kommunen.

Politiska partier

Respektive parti har ansvar för politikernas säkerhet och trygghet i samband med partirelaterat valarbete och annan partirelaterad verksamhet. Partierna bör stödja förtroendevalda i samband med förebyggande säkerhetsåtgärder och om det inträffar incidenter utifrån det politiska uppdraget.

Rapportering

Rapportering av inträffade händelser kopplade till otillåten påverkan är en viktig del för att kunna ge stöd till den medarbetare/förtroendevald som utsatts men även kartlägga var och hur otillåten påverkan sker inom organisationen.

Rapportering av inträffade händelser ska ske till flera aktörer/funktioner, beroende på vilka avgör om du är medarbetare eller förtroendevald.

Som medarbetare ska du i första hand rapportera till din närmaste chef om du misstänker att du är utsatt för otillåten påverkan och utifrån dialogen ta beslut om hur ärendet fortsatt ska hanteras.

Om du som medarbetare har utsatts för ett uppenbart brott som exempelvis våld, så ska en polisanmälan göras. Som medarbetare har du möjlighet att be din förvaltning att göra polisanmälan i ditt namn, som medarbetare blir du dock oavsett målsägande. För stöd hur du går tillväga vid polisanmälan se rubrik *Vid polisanmälan.*

Som medarbetare ska du rapportera till:

- Närmaste chef

- Händelsen ska rapporteras som en arbetsmiljöhändelse i KIA

Medarbetarens närmaste chef ska rapportera händelsen till:

- Beredskapssamordnare
- Förvaltningschef

Som förtroendevald ska du rapportera till:

- Polis
- Gruppledare/ordförande i det egna partiet
- Beredskapssamordnare

Vid fara för liv och hälsa:

- 112 Polis

Vid polisanmälan

Vid brott ska det polisanmälas till polisen. Om du är förtroendevald och brottet som du är utsatt för är kopplad till ditt politiska uppdrag ska det anges i samband med polisanmälan. Som förtroendevald kan du påtala behov av åtkomstskydd, med åtkomstskydd menas det att personuppgifterna är skyddade under förundersökningen. Som medarbetare har du även möjlighet att påtala åtkomstskydd vid polisanmälan.

Redan innan konkret brott kan man tipsa polisen, detta kan göras anonymt via www.polisen.se/tipsa eller via 114 14.

För stöd vid polisanmälan, använd *bilaga 1: stöd vid polisanmälan*.

Stöd du kan få som medarbetare

Som medarbetare har du möjlighet att få stöd av din arbetsgivare om du har utsatts för en händelse som påverkar dig negativt psykiskt eller fysiskt i din tjänstemannaroll, som exempelvis otillåten påverkan. Prata med din närmaste chef för att få hjälp och vägledning hur du tar del av stödet som erbjuds.

Förebygga otillåten påverkan och hot

För att förebygga otillåten påverkan krävs kontinuerligt arbete med utbildning, riktlinjer och rutiner för medarbetare och förtroendevalda som i sin roll kan utsättas för påtryckningar.

Förebyggande åtgärder:

- Säkerhetsmedvetande och kunskap om vilka riskerna verksamheten kan utsättas för inom otillåten påverkan
- Vara uppmärksam
- Ha kännedom om riktlinjen vid otillåten påverkan
- Som medarbetare och förtroendevald delta på utbildningar inom ämnet otillåten påverkan
- Introduktion för nyanställda om otillåten påverkan

Identifiera utsatta verksamheter

Varje förvaltning ska identifiera samt analysera utifrån varje enskild verksamhet inom förvaltningen om hur stor risken är samt vilken konsekvens det skulle få om verksamheten blir utsatts för någon av de fem påverkansformerna inom otillåten påverkan som hot, våld, korruption, trakasserier och/eller skadegörelse.

Om identifieringen och analysen visar att en verksamhet löper stor risk att utsättas för otillåten påverkan ska åtgärder för att förhindra otillåten påverkan tas fram. Analysen ska följas upp minst en gång per år.

Inför politiska möten

Det är viktigt att vara observant där det finns risk för att utsättas för hot och våld på möten kopplade till det politiska uppdraget. Med det i åtanke bör en riskbedömning göras inför möten om det **anses finnas ett behov** av det, exempelvis vid uttalade hot mot förtroendevald/parti och politiska demonstrationer i närområdet.

För stöd för att göra en bedömning av situationen, ta kontakt med gruppledare/ordförande i det egna partiet, ordförande i nämnd, polis samt beredskapssamordnare.

Åtgärder vid händelse

Om du utsätts för skadegörelse, trakasserier, hot eller våld kopplad till otillåten påverkan ska du vidta åtgärder som beskrivs nedan.

Rapportering ska ske som beskrivs under rubrik *Rapportering*.

Åtgärder vid hot som innebär en överhängande fara:

- Larma 112 så snart det kan ske utan risk
- Försök att uppträda lugnt själv och om möjligt försöka dämpa den hotfulla stämningen
- Lyssna aktivt och avbryt inte den som hotar
- Tala lugnt och sansat och undvik att komma med motargument
- Försök att uppmärksamma andra på den hotfulla situationen
- Undvik alla former av fysisk kontakt och handgemäng
- Ta distans eller lämna om möjligt.

Om ett hot övergår till handling ska du:

- Ta skydd
- Ropa på hjälp och larma 112 vid pågående brott, fara för liv eller hälsa.
- Försöka att ta dig från platsen

- Nödvärn

Åtgärder som inte innebär en överhängande fara

Om du som medarbetare eller förtroendevald får hot via brev, e-post/SMS eller sociala medier ska du vidta åtgärderna som beskrivs nedan för att underlätta en eventuell polisutredning.

Brev

Om du får ett brev som innehåller hot:

- Lägg brevet i en papperspåse (säkra spår)
- Notera ankomstdag
- Kontakta polisen via 112(vid akut situation) eller 114 14
- Kontakt kan också tas via servicekontor (polisstation) eller mobila poliskontoret.

E-post/SMS

Om du får ett SMS eller E-post som innehåller hot:

- Spara meddelandet
- Kontakta polisen via 112(vid akut situation) eller 114 14
- Kontakt kan också tas via servicekontor (polisstation) eller mobila poliskontoret.

Sociala medier

Hot som sker på sociala medier:

- Ta en printbild och spara ned texten
- Kontakta polisen via 112(vid akut situation) eller 114 14
- Kontakt kan också tas via servicekontor (polisstation) eller mobila poliskontoret.

Skadegörelse

Skadegörelse på materiella ting som kan kopplas till dig som person

- Ta bild på det som förstörts
- Kontakta polisen via 112(vid akut situation) eller 114 14
- Kontakt kan också tas via servicekontor (polisstation) eller mobila poliskontoret.

Bilagor:

Bilaga 1: Stöd vid polisanmälan

Denna bilaga syftar till att fungera som ett stöd vid polisanmälan. Innan du gör en polisanmälan, säkerställ att du har de uppgifter som kommer att efterfrågas.

Att göra en anmälan

- Vid akuta fall görs anmälan genom SOS Alarm på telefonnummer 112. Då kan gärningsmannen vara på plats eller på väg att avvika från platsen.
- I övriga fall görs anmälan via Polisens kontaktcenter på telefonnummer 114 14. Det går också att göra en skriftlig anmälan på Polisens hemsida www.polisen.se eller på valfritt servicekontor (polisstation)/mobila poliskontoret.

Vem som helst kan göra anmälan, det behöver inte vara den som är utsatt för själva händelsen.

Att tänka på vid fysiskt våld är om målsägande fått skador så ska dessa dokumenteras hos sjukvården.

Uppgifter som ska lämnas vid polisanmälan

- Berätta vad som skett.
- Om den som utsatt är förtroendevald i Bollebygds kommun och händelsen kan kopplas till det politiska uppdraget ska det meddelas. Påtala åtkomstskydd.
- Som medarbetare har du även möjlighet att påtala behov av åtkomstskydd.
- För- och efternamn på målsägande samt personnummer och övriga kontaktuppgifter.
- Uppge adress och telefonnummer till arbetsplatsen.
- Lämna uppgifter om eventuella vittnen, filminspelning, fotografier med mera.
- Berätta om eventuella skador har blivit dokumenterade hos sjukvården.

Bilaga 2: Kontaktuppgifter

Funktion	Telefonnummer	E-mail/hemsida

Polis och övriga blåljusmyndigheter (vid akuta fall)	112	
Polis (om ärendet inte är akut)	114 14	www.polisen.se
Beredskapssamordnare	0734-647 007	Kim.westerberg@bollebygd.se

6. Ändring av detaljplan Flässjum 2:13 m.fl. Hede KS2026/51

§48 KS2026/51

Ändring av detaljplan Flässjum 2:13 m.fl. Hede

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen ger kommunstyrelseförvaltningen i uppdrag att ändra detaljplan för Flässjum 2:13 m.fl Hede.

Ärendet

2025-05-03 inkom en ansökan om planändring för fastigheten Flässjum 3:137. Planbeskedet syftar till att möjliggöra en större byggnation än vad gällande detaljplan tillåter. Gällande detaljplan som vann laga kraft 2006-10-11 har en genomförandetid på 10 år. 2025-09-02 lämnade kommunstyrelsen positivt planbesked för ändring av detaljplan för Flässjum 2:13 m.fl. Hede.

Kommunens fastighet Flässjum 3:173, som angränsar till Flässjum 3:137, markanvisades till en köpare 2022-03-21. Detta med villkoret att köparen skulle ansöka om bygglov inom 24 månader från det att markanvisningsavtalet undertecknades 2022-04-04. Någon bygglovsansökan inkom inte vilket medförde att markanvisningen förföll. I samband med att fastigheten Flässjum 3:137 beviljades ett positivt planbesked har kommunen möjlighet att påbörja en detaljplaneändring som omfattar de båda fastigheterna Flässjum 3:137 och Flässjum 3:173.

Syftet med planändringen är att möjliggöra en utökad byggnation inom de båda fastigheterna genom att justera regleringar kring utnyttjandegrad och

utformning. Detaljplanen kommer att genomföras av kommunen och kostnaderna kommer regleras genom ett plankostnadsavtal mellan kommunen och fastighetsägaren av Flässjum 3:137. Avtalet signeras innan planarbetet påbörjas.

Detaljplanen föreslås ges en hög prioritering hos kommunen. Detaljplanen bedöms kunna antas under 2027.

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut
Kommunstyrelsen ger kommunstyrelseförvaltningen i uppdrag att ändra detaljplan för Flässjum 2:13 m.fl Hede.

Beslutsgång
Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag
- Ändring av detaljplan Flässjum 2:13 m.fl. Hede
- Ändring av Detaljplan Flässjum 2-13 m.fl. Hede
- Gällande Detaljplan Flässjum 2-13 m.fl. Hede

Skickas till
Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

7. Ansökan om arrende Getabrohult 2:10 KS2026/58

§49 KS2026/58

Ansökan om arrende Getabrohult 2:10

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen avslår ansökan om arrende på fastigheten Getabrohult 2:10.

Ärendet

Företaget Massor och Gräv AB har skickat in en ansökan om att arrendera ett område om ca 3 ha för att fylla ut området och göra ett upplag/uppställningsplats till ved- och jordhantering. Kommunen har ett planuppdrag i angränsning till området som ansökan avser. I översiktsplanen utpekas området som FÄ1 ”En möjlighet att skapa ett sammanhängande verksamhetsområde. Utbyggnaden förutsätter detaljplanering.” Området som ansökan avser omfattas av detaljplanen Rinna-Getabrohult, del 2 och möjliggör golfbana. För att genomföra etableringen enligt ansökan behöver detaljplanen ändras och möjliggöra industri.

Kommunstyrelseförvaltningen bedömer att ansökan ska avslås då ett arrende i området kommer försvåra kommunens möjligheter att utveckla området som utpekas i översiktsplanen. För att möjliggöra detta behöver även den gällande detaljplanen ändras.

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen avslår ansökan om arrende på fastigheten Getabrohult 2:10.

Beslutsgång
Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag
- Ansökan om arrende Getabrohult 2:10
- Ansökan om arrende Getabrohult 2-10
- Kartbilaga Ansökan om arrende

Skickas till
Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

Outlook

Arrende bollebygd getabrohult 2:10

Från Massor & Gräv AB <infomgab@gmail.com>
Datum Mån 2025-10-06 16:46
Till Karl Fjällglim <karl.fjallglim@bollebygd.se>

1 bifogad fil (875 kB)
Screenshot_20251006_143301_Samsung Internet.jpg;

Du får inte ofta e-post från infomgab@gmail.com. Läs om varför det här är viktigt

Hej. Vi skulle vilja arrendera denna tomten som jag bifogar bild till dig på mailen. Vi skulle vilja fylla ut tomten så man kommer upp i marknivå och göra ett upplag/uppställningsplats till framförallt ved hantering samt jordhantering. Du kan väl höra av vid funderingar.

Mitt telefonnummer: 0763280961 och nås även på denna mailen.

Mvh Joakim

8. Svar på motion (KD) om avskaffande av kommunal tomtkö (kf fattar slutligt beslut) KS2025/37

§50 KS2025/37

Svar på motion (KD) om avskaffande av kommunal tomtkö - återremiss

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunfullmäktige bifaller motionen och ger kommunstyrelsen i uppdrag att avskaffa den kommunala tomtkön samt se över gällande styrdokument såsom riktlinjer för markförsörjning och riktlinjer för markanvisningar.

Ärendet

Mathias Carlzon (KD) föreslår i motion 2025-02-06 att den kommunala tomtkön avvecklas och framtida tomter säljs via en upphandlad mäklare. I dagsläget är 56 personer registrerade i den kommunala tomtkön. Under 2025 har 26 personer valt att lämna kön. Vid det senaste tomtsläppet såldes sex tomter via tomtkön, vilket tyder på ett begränsat intresse. För närvarande finns inga planer på att utveckla eller släppa nya kommunala tomter inom överskådlig tid. Förvaltningen bedömer därför att det saknas tydlig nytta med att behålla tomtkön, särskilt med hänsyn till de administrativa uppgifter som följer med hanteringen av kön när inga nya tomter planeras att erbjudas inom snar framtid. Kommunen kan i stället sälja de kvarvarande tomterna via mäklare. Vid framtida försäljningar av nya objekt kan samma försäljningsform tillämpas. Genom försäljning via mäklare kommer kommunen kunna nå en bredare krets av intressenter, vilket kan bidra till ökad efterfrågan och förbättrade försäljningsmöjligheter. Upphandlingen av mäklare hanteras genom LOU (Lagen om offentlig upphandling).

Genom att avveckla den kommunala tomtkön tillkommer kostnader i form av mäklararvode vid försäljning av tomter men sparar kostnader i form av administrativa utgifter. Kommunstyrelsen bedömer att den kommunala tomtkön ska avvecklas då inga nya tomter planeras inom överskådlig tid.

Kommunfullmäktige fattar slutligt beslut i ärendet.

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut
Kommunfullmäktige bifaller motionen och ger kommunstyrelsen i uppdrag att avskaffa den kommunala tomtkön samt se över gällande styrdokument såsom riktlinjer för markförsörjning och riktlinjer för markanvisningar.

Beslutsgång
Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag
- Svar på motion (KD) angående kommunal tomtkö - återremiss
- § 122 KSAU Svar på motion (KD) om avskaffande av kommunal tomtkö
- Motion (KD) angående kommunal tomtkö

Skickas till
Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

Motion till Kommunfullmäktige Bollebygds kommun gällande Kommunal tomtkö.

Bollebygds kommun har en kommunal tomtkö för att möjliggöra för bostadsbyggande i kommunen.

Senaste släppet av tomter till kön visar lite på ineffektiviteten med denna kö.

14 tomter fanns och ca 60 i kön.
Man började med att fråga de första 10 för att därefter fråga från plats 10-20. Därefter frågade man plats 20-50. När alla dessa 50 svarat var 2 tomter tingade och 12 kvar. Man kan fråga sig varför man står i denna kö när man inte vill ha en tomt som erbjuds?

Efter detta frågade man det som då var resterande kön ca 10 personer och då tingades ytterligare 3 tomter. Lite skriverier i tidningarna gjorde att fler hörde av sig och i skrivande stund har frågan ställts även till dem.

Frågan ställs brevledes så någon tjänsteman på kommunen får administrera kön, skriva ut papper och skicka per post till alla. Man måste ge tid för kön att avge svar samt man måste analysera svaren. Allt detta tar tid och resurser av kommunen. Det tar även tid och resurser av de som faktiskt vill bygga, de som oftas inte står i kön eller anmäler sig sent, de anmäler sig när behovet av en ny bostad uppstår.

Ett bättre sätt och effektivare sätt både för kommun och de som vill bygga vore om kommunen låter en mäklare lägga ut tomterna till försäljning via de etablerade kanalerna för försäljning av tomter och bostäder. De kommunala tjänstemännen kan fokusera på kärnverksamheten vilket inte borde vara tomtförsäljning och de som vill bygga snabbt kan köpa en tomt och påbörja ett bygge.

Jag föreslår att den kommunala tomtkön avvecklas och framtida tomter säljs via en upphandlad Mäklare.

Bollebygd 2025-02-06
/Mathias Carlzon Ledamot Bollebygds Kommunfullmäktige

9. Fortsatt planarbete för Kråketorp Västergård KS2025/171

§51 KS2025/171

Fortsatt planarbete för Kråketorp Västergård

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen ger kommunstyrelseförvaltningen i uppdrag att fortsätta planarbetet för Kråketorp Västergård enligt kommunstyrelsens beslut 2025-09-02, § 132, samt enligt den marknadsanalys som tagits fram som del av projektet.

Ärendet

2025-01-28 § 3 fattade kommunstyrelsen beslut om att ge positivt planbesked till fastigheten Kråktorp 2:8, hädanefter benämnd som Kråketorp Västergård. I samband med detta uppmärksammades att en framtida detaljplan potentiellt riskerar att ha en negativ påverkan på centrumhandeln. När kommunstyrelsen senare gav planuppdrag för Kråketorp Västergård 2025-09-02 § 132, ställdes därför krav på att planarbetet skulle inledas med att utreda frågan om påverkan på centrumhandeln.

Då detaljplanen är exploatörsdriven ansvarar exploatören själv för att ta fram samtliga handlingar och utredningar till detaljplanen. Kommunen har fortsatt en granskande roll i arbetet och beslut om samråd, granskning och antagande fattas av politiken. Exploatören anställde en konsult med stor kunskap inom området, som godkändes av kommunen. Under hösten 2025 togs en så kallad marknadsanalys fram, som kommunen har granskat. Utredningen bedömer att en handelsetablering på Kråketorp Västergård kommer ha begränsad påverkan på

centrumhandeln, om etableringen begränsas till 2000 kvadratmeter dagligvaruhandel och 1500 kvadratmeter sällanköpshandel.

Kommunen har vid flera tillfället gett sina synpunkter på utredningen, där främsta kritiken rört utredningens metod. Kommunen har dock begränsad kunskap inom området och valde därför att i november genomföra en direktupphandling, för att få stöd i sin granskning. Kommunens egen konsult ansåg i enlighet med kommunen att metoden främst lägger sitt fokus på den mellankommunala handeln, istället för att fokusera på centrumhandeln. Kommunens konsult tror dock att liknande slutsatser skulle ha nåtts även om en annan metod hade tillämpats. Det finns dock en tydlig skillnad vad gäller kommunens konsults slutsatser jämfört med exploatörens. Detta gäller vad en omlokalisering av en befintlig matvarubutik, istället för en nyetablering, skulle kunna innebära för centrumhandeln. Här uppmärksammar kommunens konsult att det finns risk att en omlokalisering kan ha negativa effekter på centrumhandeln i stort, då det kan resultera i minskade flöden av människor i centrum samt att ytterligare en lokal kan komma att bli ståendes tom.

Kommunen kan genom sin detaljplan inte styra om den verksamhet som flyttar in i nya lokaler på Kråketorp Västergård utgörs av en butik som finns i centrum idag, eller om det istället är en ny aktör. Vid en nyetablering kan även påverkan på centrum variera beroende på aktörens utbud och målgrupp. Hur stor påverkan detaljplanen kan komma att få på centrumhandeln är därmed svår att fastslå, då vi inte med säkerhet kan veta vilken aktör som kan tänkas etablera sig.

På kommunens förfrågan har exploatören uppmärksammat den kommun som de anser är mest jämförbar inom Västra Götaland, vilket är Vårgårda kommun. I

utredningens bilaga finns därför information att en matvarubutik flyttade ut från Vårgårda centrum, närmare motorvägsmotet, i början av 2025. Vårgårda kommun har haft en annan process, där flytten inte föregåtts av ett detaljplanearbete, men konsekvenserna av flytten är fortsatt intressanta.

Bollebygds kommun har varit i kontakt med näringslivsutvecklaren på Center och Innovation, en ideell förening som har ett mycket nära samarbete med Vårgårda kommun. Omlokaliseringen av den befintliga matvarubutiken har enligt näringslivsutvecklaren inneburit en stor minskning av flödet av människor i centrum, något som övriga aktörer i centrum känt av och uppmärksammat. Det finns dock flera faktorer som kan ha påverkat till denna utveckling, där exempelvis två andra mindre butiker stängde strax innan matvarubutikens flytt, e-handeln växer sig allt starkare och ett generationsskifte sker bland butiksägarna. Nyligen har ett gym flyttat in i matvarubutikens gamla lokaler vilket ses som en positiv utveckling, även om denna inte förväntas generera samma flöde av människor som den tidigare matvarubutiken. Frågan om centrumhandeln har under det senaste året blivit stor i Vårgårda kommun och sedan november 2025 bedrivs ett projekt som kallas Levande Centrum, som avser att försöka vända den negativa trenden i centrum.

Sammanfattningsvis finns det en rad olika faktorer som kan påverka centrumhandeln, utöver nya etableringar. Samtidigt innebär detta att centrumhandeln redan idag står inför stora utmaningar. Medan en nyetablering på Kråketorp Västergård, delvis beroende på typ av etablering, inte nödvändigtvis behöver innebära en alltför stor belastning för nuvarande centrumhandel kan en omlokalisering av befintlig butik medföra desto större risker. Vilken aktör som

etablerar sig på platsen kan inte regleras genom detaljplanen.

Detaljplanen är exploatörsdriven, vilket innebär att samtliga kostnader för utredningar, framtagande av handlingar samt kommunens nedlagda timmar finansieras av exploatören.

Som beskrivet finns det en risk att centrumhandeln kan påverkas negativt genom att handel tillåts på Kråketorp Västergård. Samtidigt kan kommunen inte med säkerhet fastslå hur en etablering kommer påverka centrumhandeln. Då kommunens enda framtagna underlag utgörs av exploatörens markandsanalys, ligger denna till grund för förvaltningens förslag till beslut. Utöver detta har dock förvaltningen sammanställt kompletterande information för att ge ett mer nyanserat underlag inför ett politiskt beslut.

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut
Kommunstyrelsen ger kommunstyrelseförvaltningen i uppdrag att fortsätta planarbetet för Kråketorp Västergård enligt kommunstyrelsens beslut 2025-09-02, § 132, samt enligt den marknadsanalys som tagits fram som del av projektet.

Beslutsgång
Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag
- Fortsatt planarbete för Kråketorp Västergård
- Kråketorp Västergård, marknadsanalys
- § 132 KS Detaljplan för Kråktorp 2:8, Kråketorp Västergård

Skickas till

BOLLEBYGDS KOMMUN

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Sammanträdesdatum

2026-03-26

Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

Marknadsanalys Kråketorps Västergård i Bollebygds kommun

HUI

Om HUI

Experter på handel och konsumentbeteende

50 års erfarenhet av handelsanalys
Vår långa och gedigna erfarenhet av att analysera handeln innebär en djup förståelse för långsiktiga såväl som snabba förändringar inom handeln.

Stor bredd av kompetenser och metoder
Vi samlar ingenjörer, statistiker, antropologer och statsvetare under samma tak.

Gedigen branschkunskap
Expertis både inom den kontext som handeln verkar inom, och av att analysera konsumentbeteende på djupet.

Djup förståelse för handelns transformation
Vi har marknadskunskapen som krävs för att förstå kontext såväl som konsument.

Forskningsbaserad konsultverksamhet (Handelns Forskningsinstitut)
Att ha forskning och konsultverksamhet under samma tak är en unik tillgång för att förstå de stora sammanhangen.

hui.

Bakgrund & Syfte

BAKGRUND

Kynnigsrud har kontaktat HUI med ett önskemål om att i samråd med Bollebygds kommun utreda de kommersiella förutsättningarna och beskriva utvecklingspotentialen för handeln i Bollebygds kommun. Vidare önskas utreda förutsättningarna för dagligvaruhandel till ett specifikt läge (Kråketorps Västergård) i anslutning till Riksväg 40 och dess eventuella påverkningar för detaljhandeln i övrigt.

MÅL

Uppdragets mål är att HUI Research skall bistå Kynningsrud och Bollebygds kommun med en nulägesbeskrivning för handeln idag i Bollebygds kommun och beskriva eventuell utvecklingspotential de kommande åren, samt potentiella konsekvenser för handeln i kommunen av en utveckling av detaljhandel vid Kråketorps Västergård.

SYFTE

Syftet med uppdraget är att utreda eventuella effekter för handeln och verksamheter i Bollebygd centrum i samband med utveckling av Kråketorps Västergård.

UPPDRAGET

Marknadsanalys för handeln i Bollebygds kommun

- Utveckling och trender
- Analys av marknadsmässiga förutsättningar
- Utvecklingspotential & framtida ytbehov
- Eventuella effekter på centrum
- Rekommendationer runt anpassningar, avvägningar och vägval

Innehåll

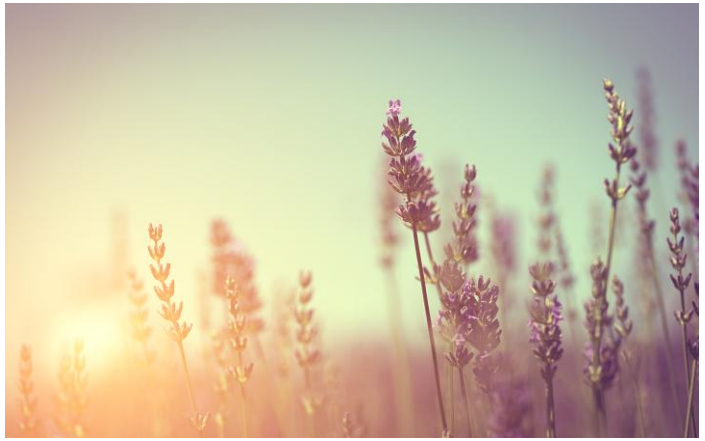
01 Sammanfattning
02 Begreppsförklaring
03 Trender & Utveckling (sammanfattning)
04 Marknadsmässiga förutsättningar
05 Upptagningsområde & Demografi
06 Analys av dagligvaruetablering
07 Sammanfattning och Reflektioner
08 Bilagor

01 | Sammanfattning

Sammanfattning för Bollebygd kommun

Nuläge

Bollebygd är en kommun som idag har cirka 10 000 invånare. Efter planerade bostadsprojekt genomförts prognostiseras en befolkningsmängd på drygt 10 200 år 2034 . Ungefär hälften av befolkningen i kommunen bor i Bollebygds tätort.

Detaljhandel

Försäljningsindex i kommunen är idag 68 för dagligvaror och 42 för sällanköpsvaror. Situationen för dagligvaruhandeln är idag utvecklingsbar jämförbart med hur situationen med jämförbara kommuner. Det är idag ett utflöde av köpkraft från kommunen på ca 150 Mkr. Adderar vi därtill de närliggande områdena i delområde 3 (Rävlanda) och delområde 4 (Hindås) är utflödet från den totala marknaden över 400 Mkr. För sällanköpsvaruhandeln är läget något annorlunda då vi ser att större delen av köpkraftstillväxten förväntas ske inom e-handeln. Men HUI ser det som sannolikt att sällanköpsvaruhandeln skulle kunna lyfta även i Bollebygd.

Köpkraft

Köpkraften inom dagligvaruhandeln är i den lokala marknaden (Bollebygds kommun) idag 377 miljoner inom dagligvaruhandeln och fram till år 2034 utvecklas den till drygt 400 miljoner kronor (inkl. e-handel). Inom sällanköpsvaruhandeln är köpkraften idag totalt cirka 347 miljoner och fram till år 2034 har den vuxit till mellan ca 490 miljoner kronor i Bollebygds kommun (inkl. e-handel). Om vi endast studerar den fysiska handelns tillväxt kan vi säga att vissa segment, såsom beklädnadshandeln, har en negativ tillväxt fram till 2035, vilket föranleder råd om eftertanke vid eventuella nyetableringar inom just det segmentet.

Dagligvaror

Det finns en utvecklingspotential på drygt 90 miljoner kronor endast baserat på köpkraften i Bollebygd. Detta skulle i så fall innebära att Bollebygd når samma indexnivåer för dagligvaruhandeln som sina jämförbara kommuner i sin egen kommungrupp (jämförelseindex 85). Adderas delområde 3 och 4 är potentialen egentligen större, men för att få en hållbar struktur rekommenderar HUI att dimensionera för en butik på storleksordningen 90-110 Mkr och därför bör inte en större etablering än ca 2 000 kvm BTA, eller ca 1 200-1 500 kvm säljyta, genomföras. Detta för att inte tillföra för stora obalanser i handelsstrukturen.

Sällanköpsvaror

HUI ser en potential för sällanköpsvaruhandeln att fortsätta utvecklas, trots att större delen av köpkraften kommer att allokeras inom e-handeln. För Bollebygds kommun, som idag har ett mycket högt utflöde av köpkraft, finns en realistisk utvecklingspotential på upp till ca 60 miljoner kronor i ytterligare omsättning. Detta skulle rent teoretiskt resultera i ca 2 000 kvm tillkommande ytor. Av dessa rekommenderar HUI till ca 1 500 kvm BTA LOA och resten kan etableras på andra håll i kommunen. Inriktningen på sällanlöpsvaruhandeln skulle rekommenderas till aktörer inom lågpris. HUI avråder dock extern etablering av beklädnadshandel.

Övergripande konsekvensbeskrivning centrum

Effekteter för Bollebygds centrum av etablering vid Kråketorps Västergård

<u>Effekter för Bollebygds centrum</u>

1. Påverkan bedöms som begränsad.

HUIs slutsats är att en eventuell etablering vid Kråketorps Västergård (ca 2 000 kvm dagligvaror + ca 1 500 kvm sällanköpsvaror) **inte väntas skada centrum nämnvärt**. Anledningen är att centrumets försäljningsnivå redan är låg och att mycket köpkraft lämnar kommunen idag.

2. Ny dagligvarubutik tar främst tillbaka utflöde, inte centrumkunder.

Det stora handelsläckaget (över 150 Mkr för DV och ännu mer totalt) gör att en ny butik främst fångar köpkraft som ändå lämnar kommunen. Effekten på de befintliga butikerna i centrum bedöms därmed bli begränsad.

3. Centrum kan stärkas indirekt.

Genom att Bollebygd får ett mer komplett handelsutbud kan kommunen bli mer attraktiv som helhet, vilket i sin tur kan:

· öka flöden även i centrum,

· stödja service och restauranger,

· öka incitament för besökare att göra fler ärenden lokalt.

4. Avgörande faktor för eventuell påverkan på Bollebygds centrum är att inte bygga för stort

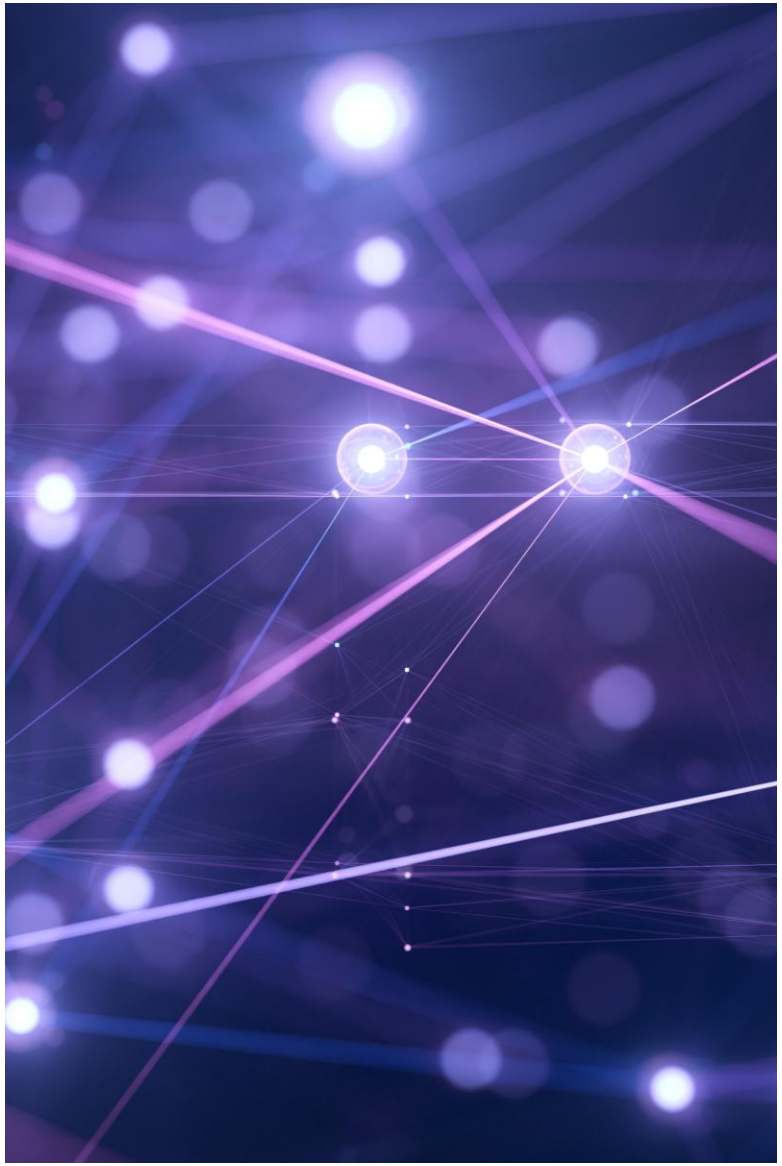
Rekommendation:

Dagligvaror: 2 000 kvm BTA dagligvaror eller

1 200–1 500 kvm säljyta

Sällanköpsvaror: 1 500 BTA kvm sällanköpsvaruhandel.

Så länge projektet håller sig inom dessa ramar uppstår potentiellt ingen obalans i handelsstrukturen.

02 | Begreppsförklaring

Begreppsförklaring

Omsättning: Försäljning inklusive moms, löpande priser.

Detaljhandel: Sammanfattande begrepp av handel knutet till dagligvaruhandel, (DV) samt sällanköpsvaruhandel(SV)

Dagligvaror (DV): Sammanfattande begrepp för allivs- och speciallivsbutiker, service- och jourbutiker, blommor, tobak, tidningar och kioskvaror samt Systembolag och apotek.

Sällanköpsvaror (SV): Sammanfattande begrepp för handel inom grupperna beklädnad, hem- och fritidsvaror och byggvaruhus.

Köpkraft: Det teoretiska belopp som konsumenterna spenderar på inköp av detaljhandelsvaror, det vill säga Marknadens storlek från efterfrågesidan.

Försäljningsindex: Ett mått på flöden av fysisk handel över kommungränser. Index 100 innebär att den fysiska handeln omsätter lika mycket som det befolkningsmässiga underlaget medger. Index >100 innebär inflöde, index <100 innebär utflöde.

Upptagningsområde: Det område som omfattar efterfrågesidan, exempelvis befolkning, köpkraft med mera. Upptagningsområdet är det geografiska område som olika verksamheter i huvudsak kan locka kunder ifrån.

Marknadsområde: Den geografiska marknad olika verksamheter som handel, service och restaurang i huvudsak konkurrerar inom.

03 | Trender & Utveckling

Generella trender

Handelns struktur förändras

- Klustrad handel och e-handel har vuxit mest sedan 2005.
- Fysiska butiker utanför handelsplatser tappar mark.
- Marknaden koncentreras till stora kedjor med skalfördelar.

Demografiska förändringar

- Befolkningen växer långsammare, blir äldre och mer mångkulturell.
- Barnafödandet minskar, vilket påverkar konsumtionsmönster.

Konsumtionsskiften

- Fokus på nödvändiga varor (livsmedel) p.g.a. inflation och höga räntor.
- Upplevelsebaserad konsumtion har pausats men väntas öka långsiktigt.
- Boende är största utgiftsposten.

Ekonomiskt läge

- Två år av lågkonjunktur efter pandemin.
- Återhämtning pågår men hushållens köpkraft är fortsatt svag.

Segment som växer

- Lågprisaktörer expanderar kraftigt, både i externa lägen och stadskärnor.
- Kinesiska e-handelsplattformar (Shein, Temu) ökar i popularitet.

Digitaliseringens påverkan

- E-handeln väntas stå för 24–29 % av detaljhandeln år 2035.
- Sällanköpsvaruhandeln blir mest digital (upp till 57 %). Dagligvaruhandeln förblir fysisk men med digitala inslag.
- Antalet fysiska butiker minskar kraftigt.

Stadskärnans framtid

- Måste anpassas med mer kultur, restauranger och flexibla ytor.
- Fysiska platser blir problemlösningshubbar och sociala mötesplatser.
- Koncept som retail-as-a-service och co-working blir vanligare.

Handelsplatser utanför stadskärnor tar en större och viktigare roll för handeln i kommunerna

Lågprisexpansion inom detaljhandeln

Handeln i stadskärnorna blir inte lika avgörande för dess attraktivitet som tidigare. Nya verksamhetetsområden växer fram i stadskärnorna

hui.

04 | Marknadsmässiga förutsättningar för Bollebygd

Marknadsmässiga förutsättningar dagligvaruhandeln i Bollebygd – Lågt men utvecklingsbart index

FÖRSÄLJNINGSINDEX DAGLIGVARUHANDEL

Förutsättningarna för handelns framtida utveckling i Bollebygds kommun är i hög grad beroende av hur handeln i omlandet ser ut och utvecklas. Av den anledningen görs en kartläggning av konkurrenssituationen i omlandet med fokus på de större handelsorterna och handelsflödena i regionen.

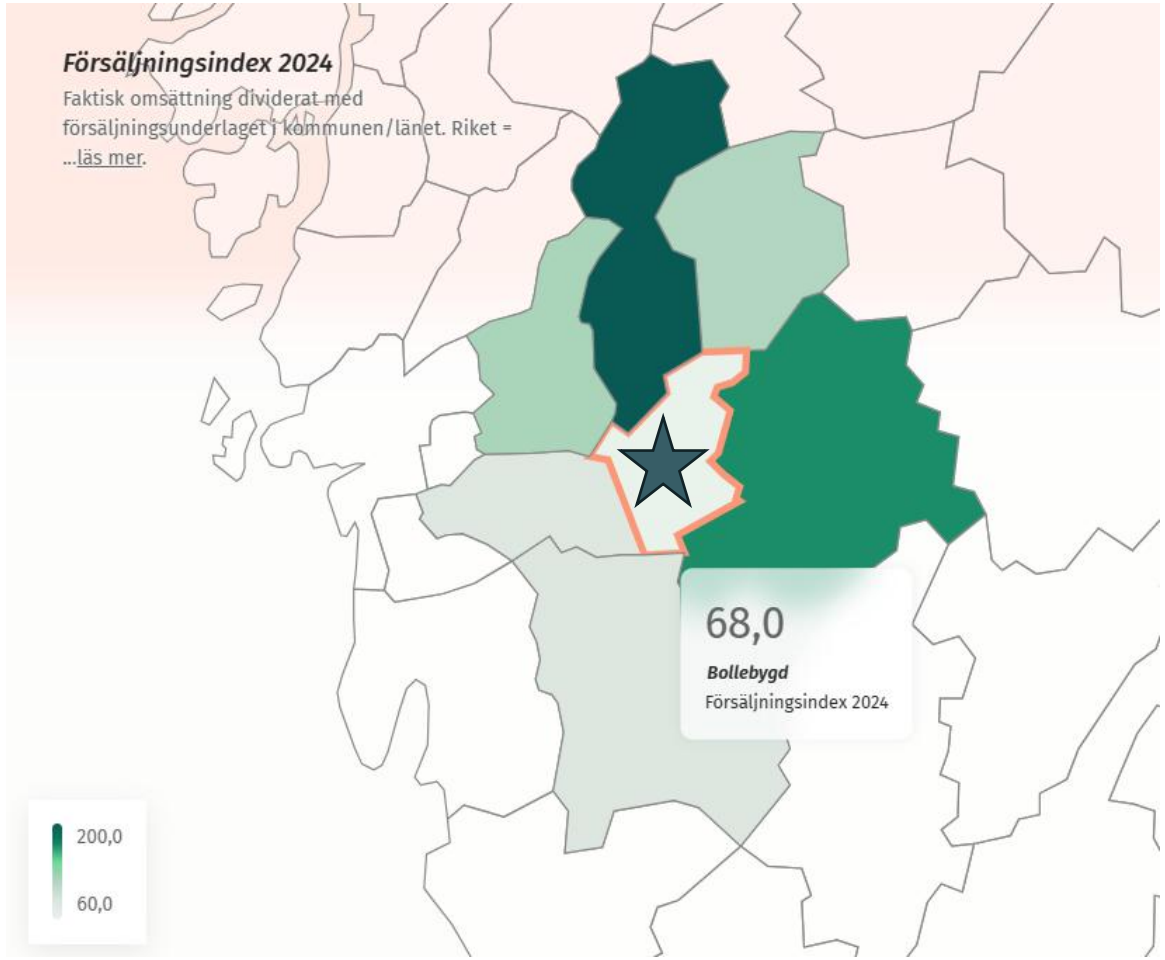
Försäljningsindex hjälper oss att kartlägga handelsmönstren i regionen. Kartan till höger illustrerar vilka kommuner i omlandet som har ett inflöde av köpkraft för dagligvaruhandeln. Bland grannkommunerna är det endast Alingsås kommun som har ett inflöde av köpkraft, medan Vårgårda, Borås, Mark, Härryda och Lerum kommun har ett utflöde.

Dagligvaror är något som vi konsumenter brukar förlägga lokalt och gärna i vår hemkommun. Därtill har dagligvaruhandeln en utvecklad butiksstruktur som gör att det finns koncept för både mindre och större marknader. Sammantaget innebär det att dagligvaruhandeln generellt har en högre lägstanivå på index jämfört med sällanköpsvaruhandeln. Det är sällan vi ser index under 50 inom dagligvaror medan det för sällanköpsvaror är mer vanligt.

Bollebygd har ett försäljningsindex inom ***dagligvaruhandeln på 68****, vilket innebär att kommunen tappar köpkraft till andra kommuner.*

Försäljningsindex för jämförbara kommuner är 85 för dagligvaror, vilket är ganska mycket högre än vad Bollebygd presterar.**

Härryda har ett försäljningsindex på 78 för dagligvaruhandeln.

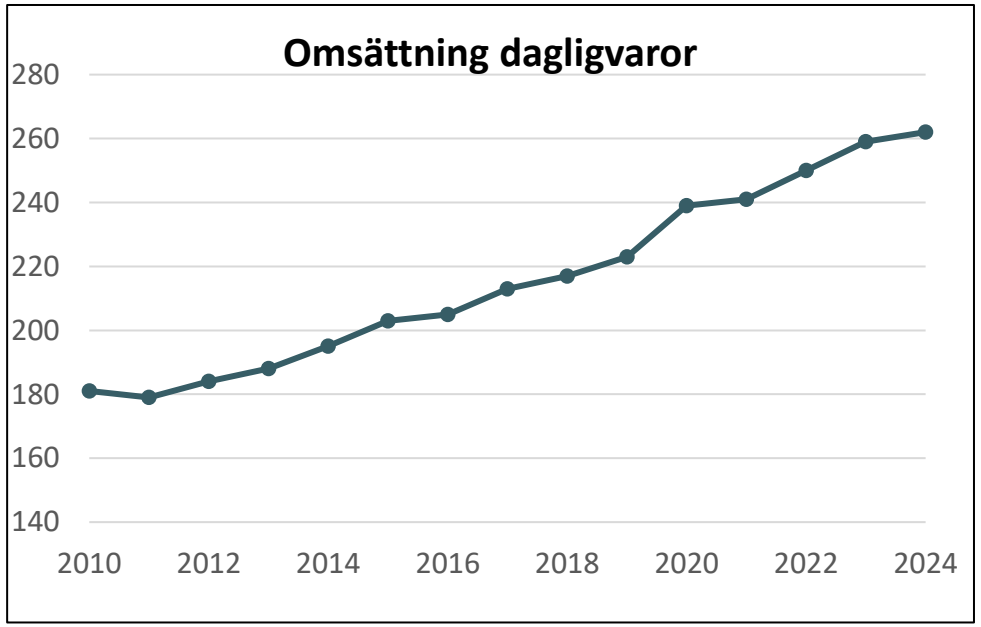

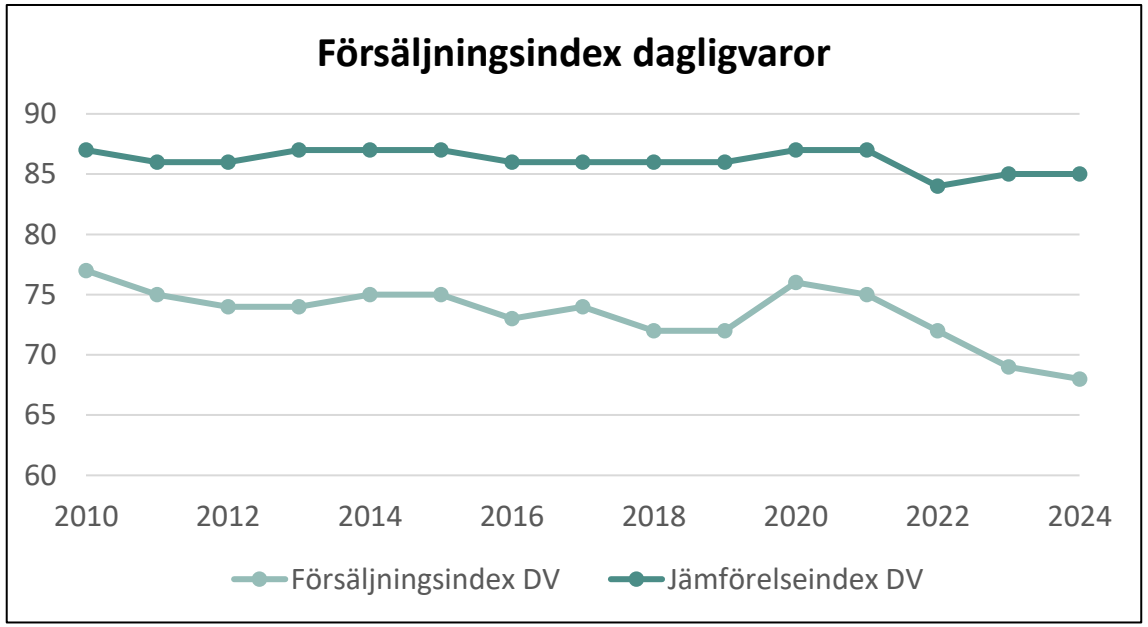
Försäljningsindex hjälper oss att kartlägga handelsmönstren i regionen. Kartan ovanför illustrerar vilka kommuner i omlandet som har ett in och utflöde av köpkraft för dagligvaruhandeln. Ett värde över 100 indikerar ett inflöde av handel, medan ett värde under 100 indikerar ett utflöde av handel. Ju mörkare grön färg, desto högre är kommunens försäljningsindex.

Källa: Handelsfakta

*** Jämförbara kommuner innebär samma kommunkategori som Bollebygd tillhör i enligt SKR kategorisering. Bollebygd tillhör kategorin Pendlingskommun nära storstad*

Marknadsmässiga förutsättningar dagligvaruhandel

Diagrammen beskriver Bollebygds omsättningsutveckling för dagligvaror. Från 2010 har omsättningen ökat från 180 Mkr till 2024 där omsättningen är 260 Mkr. Försäljningsindexet beskriver Bollebygds kommuns försäljningsindex för dagligvaror från 2010. Indexet är en indikator på relationen mellan köpkraften och omsättningen i kommunen och kan ses som en indikator för hur attraktivt utbud kommunen har. Bollebygd har ett index på 68 och har tappat ca 10 punkter från 2010. Jämförbara kommuner (kategori Pendlingskommuner nära storstad) är på index 85.

Jämförelseindex avser medianvärde för försäljningsindex i pendlingskommuner nära storstad (SKR:s kommungrupperingar, 9 st).

Källa: Handelsfakta

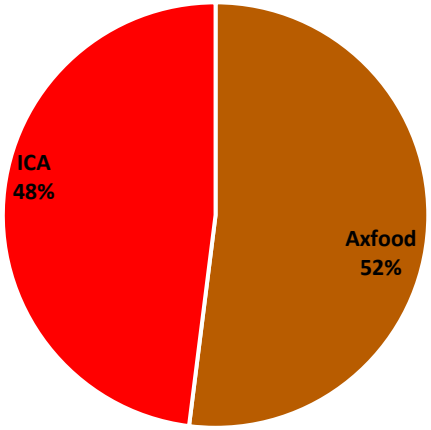
Butiksstruktur dagligvaruhandel

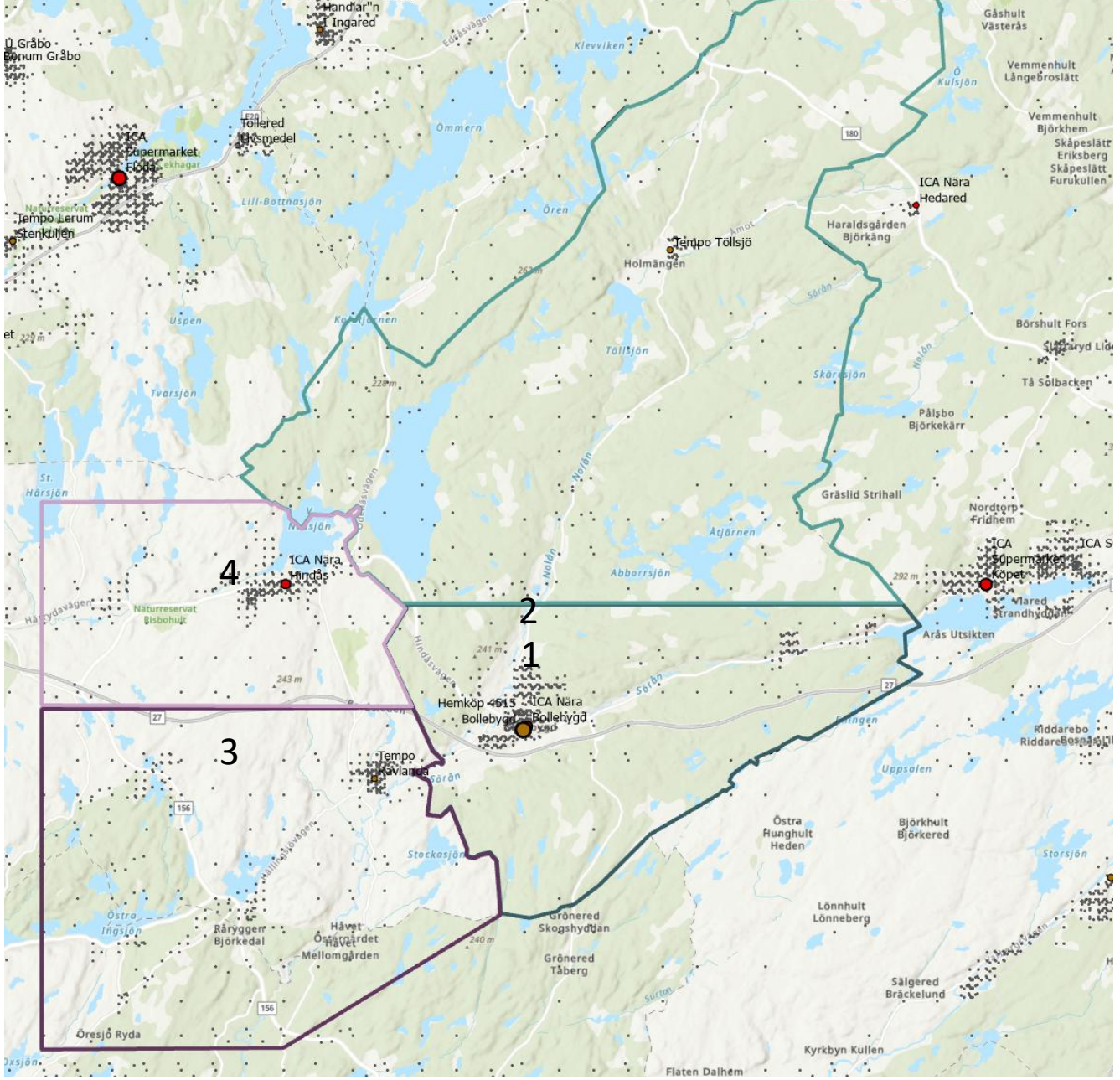
Närliggande dagligvarubutiker

På kartan till höger syns alla dagligvaruaktörer som opererar i det definierade upptagningsområdet. Nedan finns också en tabell som visar de olika dagligvarubutikernas omsättning i miljoner kronor.

Område	Dagligvarubutik	Omsättning (mkr ink. moms, år 2024)
1	Hemköp Bollebygd	115-140
1	ICA Nära Bollebygd	70-95
4	ICA Nära Hindås	50-75
2	Tempo Töllsjö	9-15
3	Tempo Rävlanda	9-15

Omsättningsandelar 2024

Cirkelns storlek i kartbilden motsvarar omsättningsmässig storlek. Punkterna i kartbilden indikerar grupp om 15 pers. definierat i ett rutnätssystem om rutor på 250*250 m. Vissa punkter ligger slumpmässigt i rutnätet vilket gör att vissa punkter landat i vattendrag.

Axfood Coop ICA Lidl

Källa: Esri ArcGis, Delfi Marknadspartner

Marknadsmässiga förutsättningar sällanköpsvaruhandel i Bollebygd – Tuff konkurrens från nya kanaler

FÖRSÄLJNINGSINDEX SÄLLANKÖPSVARUHANDEL

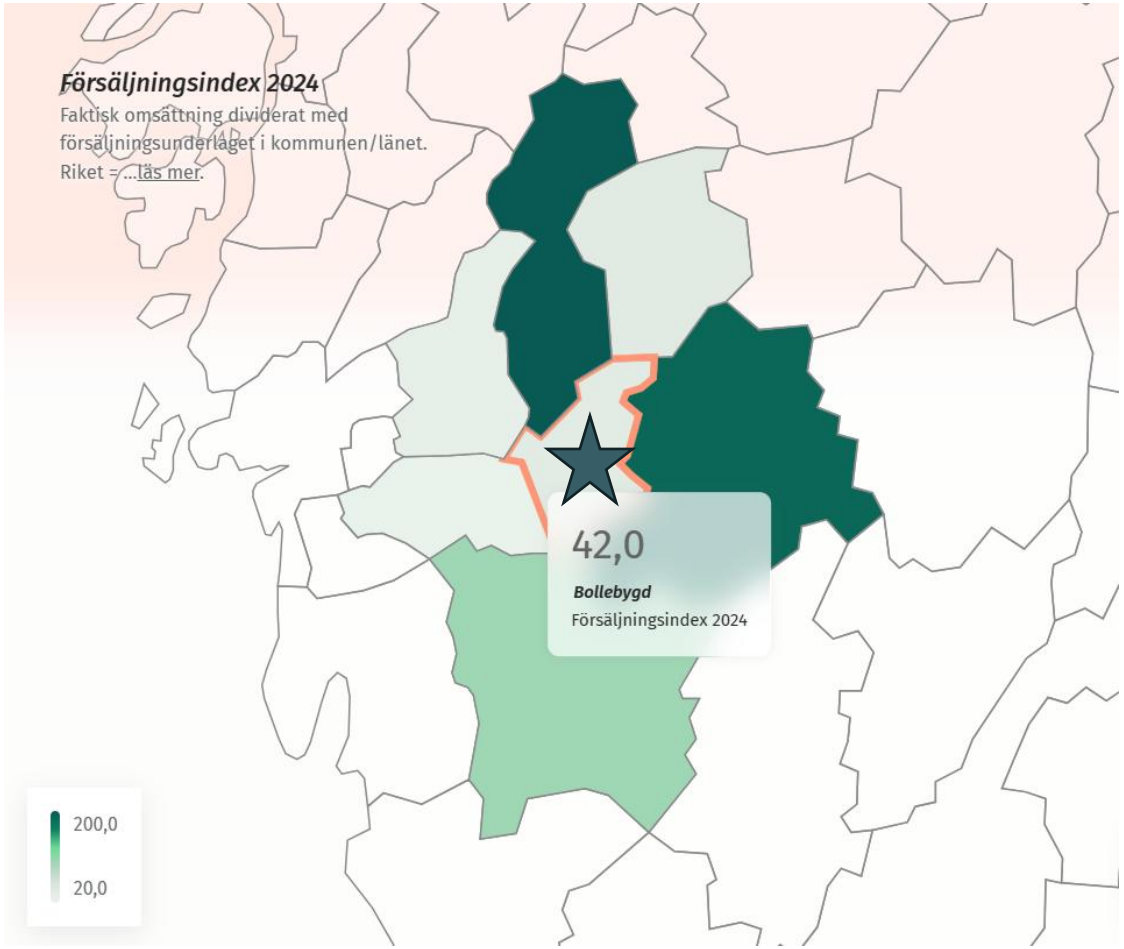
Konsumtionsmönstret runt sällanköpsvaror skiljer sig väsentligt jämfört med dagligvaror. Som konsumenter är vi mer benägna att åka längre eller e-handla mer just sällanköpsvaror. Det innebär att försäljningsindex för sällanköpsvaror oftast varierar beroende på hur utvecklat utbud av sällanköpsvaror kommunen har.

Sällanköpsvaruhandeln är långt mer påverkad av e-handeln än vad dagligvaruhandeln är. E-handelsandelen för sällanköpsvaruhandeln är idag ca 30 procent jämfört med dagligvaruhandelns ca 5 procent. Detta gör att det är relevant att använda konsumtionstal som är reviderade för e-handel just för sällanköpsvaror på ett annat sätt än vad vi gör för dagligvaror. Konkret innebär det att vi inte kan räkna in all eventuell potential i den fysiska handeln, vilket tas hänsyn till när eventuell utvecklingspotential beskrivs lite längre fram i rapporten. **För dagligvaruhandeln ser HUI att e-handeln under överskådlig tid kommer få en marginell påverkan, vilket alltså skiljer sig väsentligt jämfört med sällanköpsvaruhandeln.**

Försäljningsindex hjälper oss att kartlägga handelsmönstren i regionen. Kartan till höger illustrerar vilka kommuner i omlandet som har ett inflöde av köpkraft för sällanköpsvaruhandeln. Bland grannkommunerna är det endast Alingsås och Borås som har ett inflöde av köpkraft, medan Vårgårda, Mark, Härryda och Lerum har ett utflöde.

***Bollebygd har ett försäljningsindex inom sällanköpsvaruhandeln på 42**, vilket innebär att kommunen tappar köpkraft till andra kommuner.*

*Försäljningsindex för **jämförbara kommuner** är för sällanköpsvaruhandeln 57.*

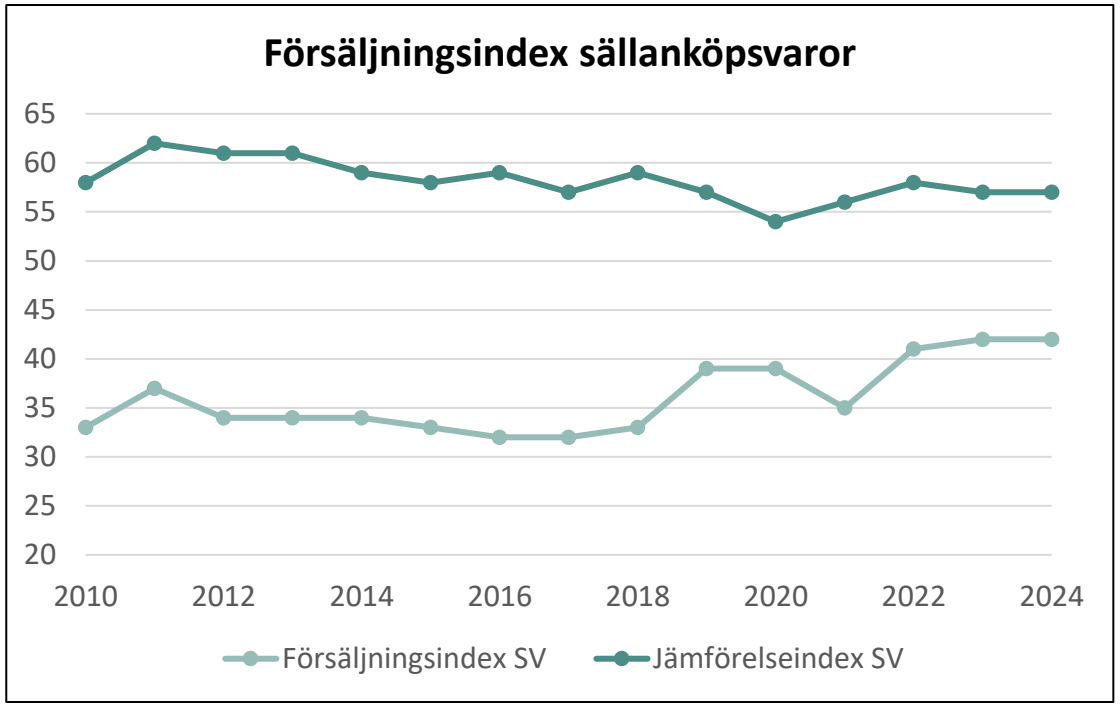
Försäljningsindex hjälper oss att kartlägga handelsmönstren i regionen. Kartan ovanför illustrerar vilka kommuner i omlandet som har ett in och utflöde av köpkraft för sällanköpsvaruhandeln. Ett värde över 100 indikerar ett inflöde av handel, medan ett värde under 100 indikerar ett utflöde av handel. Ju mörkare grön färg, desto högre är kommunens försäljningsindex.

Källa: Handelsfakta

*** Jämförbara kommuner innebär samma kommunkategori som Bollebygd tillhör i enligt SKR kategorisering. Bollebygd tillhör kategorin Pendlingskommun nära storstad*

Marknadsmässiga förutsättningar sällanköpsvaruhandel

Tabellen till vänster beskriver Bollebygds omsättningsutveckling för sällanköpsvaror. Från 2010 har omsättningen ökat från drygt 90 Mkr till 2024 där omsättningen drygt 150 Mkr. Tabellen till höger beskriver Bollebygds kommuns försäljningsindex för sällanköpsvaror från 2010. Indexet är en indikator på relationen mellan köpkraften och omsättningen i kommunen och kan ses som en indikator för hur attraktivt utbud kommunen har. Bollebygd hade 2010 ett index på 33 och har ökat till 42 i index. Jämförbara kommuner (kategori Pendlingskommuner nära storstad) är på index 85.

Jämförelseindex avser medianvärde för försäljningsindex i respektive kommungrupp (SKR:s kommungrupperingar, 9 st).

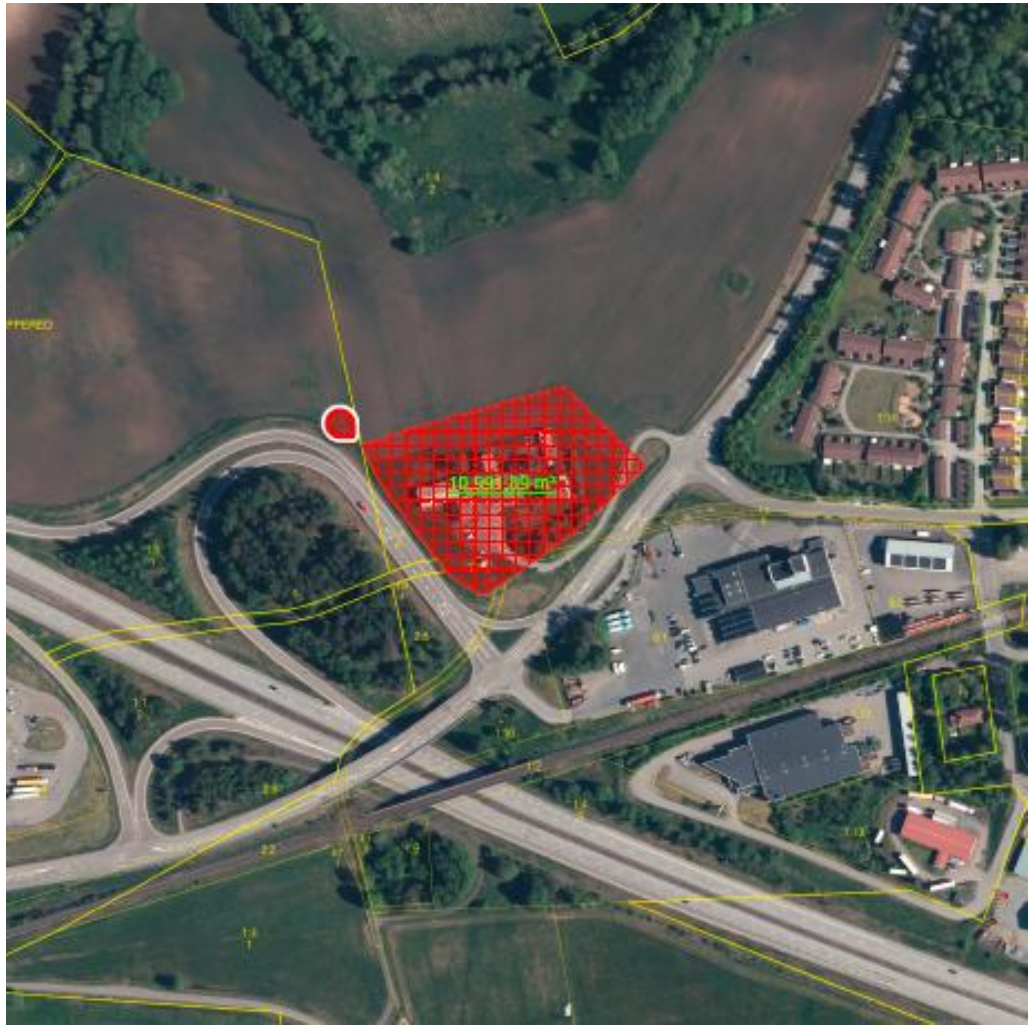
Källa: Handelsfakta

05 | Upptagningsområde & Demografi

Nytt potentiellt läge

Ett nytt potentiellt läge för att utveckla handeln finns i Kråketorp Västergård, som ligger i direkt anslutning till trafikplats 80 och Riksväg 40.

Dagens försäljningsindex är på låga nivåer, vilket antyder att det i första hand är Bollebygds lokala befolkning som handlar sina varor i befintliga butiker. Kråketorp Västergård har ett annat typ av läge, vilket gör att vi adderar två nya delområden för just detta område. Även idag förekommer det att kunder för dessa zoner handlar i Bollebygds butiker, men det kommer att ges väsentligt bättre förutsättningar för ökat inflöde från marknader utanför Bollebygds kommun.

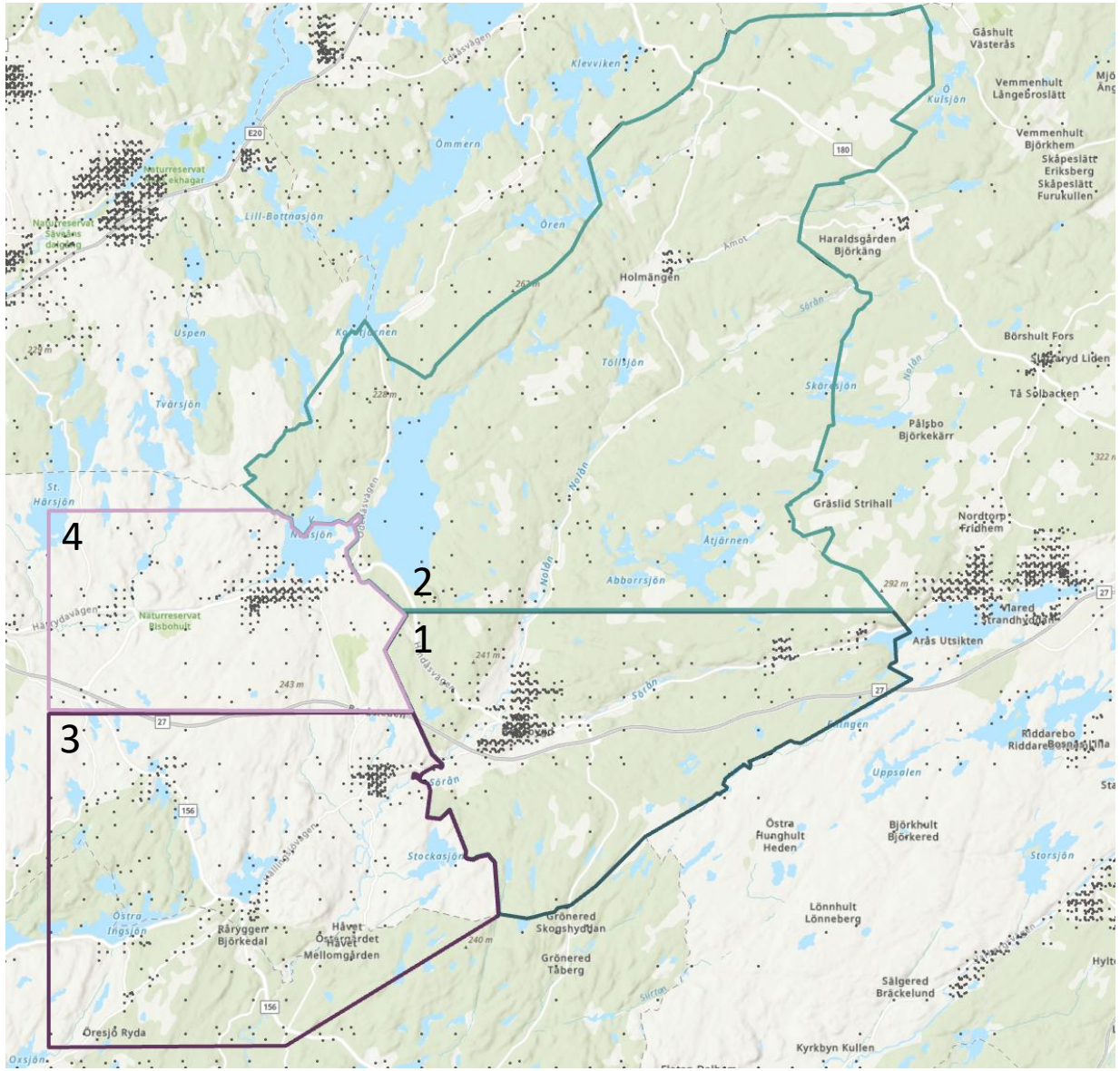

Definition av upptagningsområde

Marknadsområdet är den geografiska marknad inom vilken olika verksamheter som handel, service och restaurang konkurrerar. Marknadsområdet för Bollebygd är i huvudsak närområdet och kommunen, men påverkan finns även från närliggande områden.

Upptagningsområdet är det område som omfattar efterfrågesidan, exempelvis befolkningsstorlek, köpkraft, demografisk struktur med mera. Upptagningsområdet är det geografiska område som olika verksamheter i huvudsak kan locka kunder ifrån.

Upptagningsområdet för Bollebygd har delats upp i fyra olika delområden, där område 1 och 2 utgörs av södra respektive norra delarna av Bollebygds kommun. Sett till hur mycket Bollebygd omsätter idag så utgör kommunen i huvudsak upptagningsområdet. Vid en eventuell utveckling av handeln vid Kråketorp Västergård blir delområden 3 och 4 än mer intressanta, då man kommer att attrahera mer köpkraft ifrån dessa två områden än vad man gör i dagsläget.

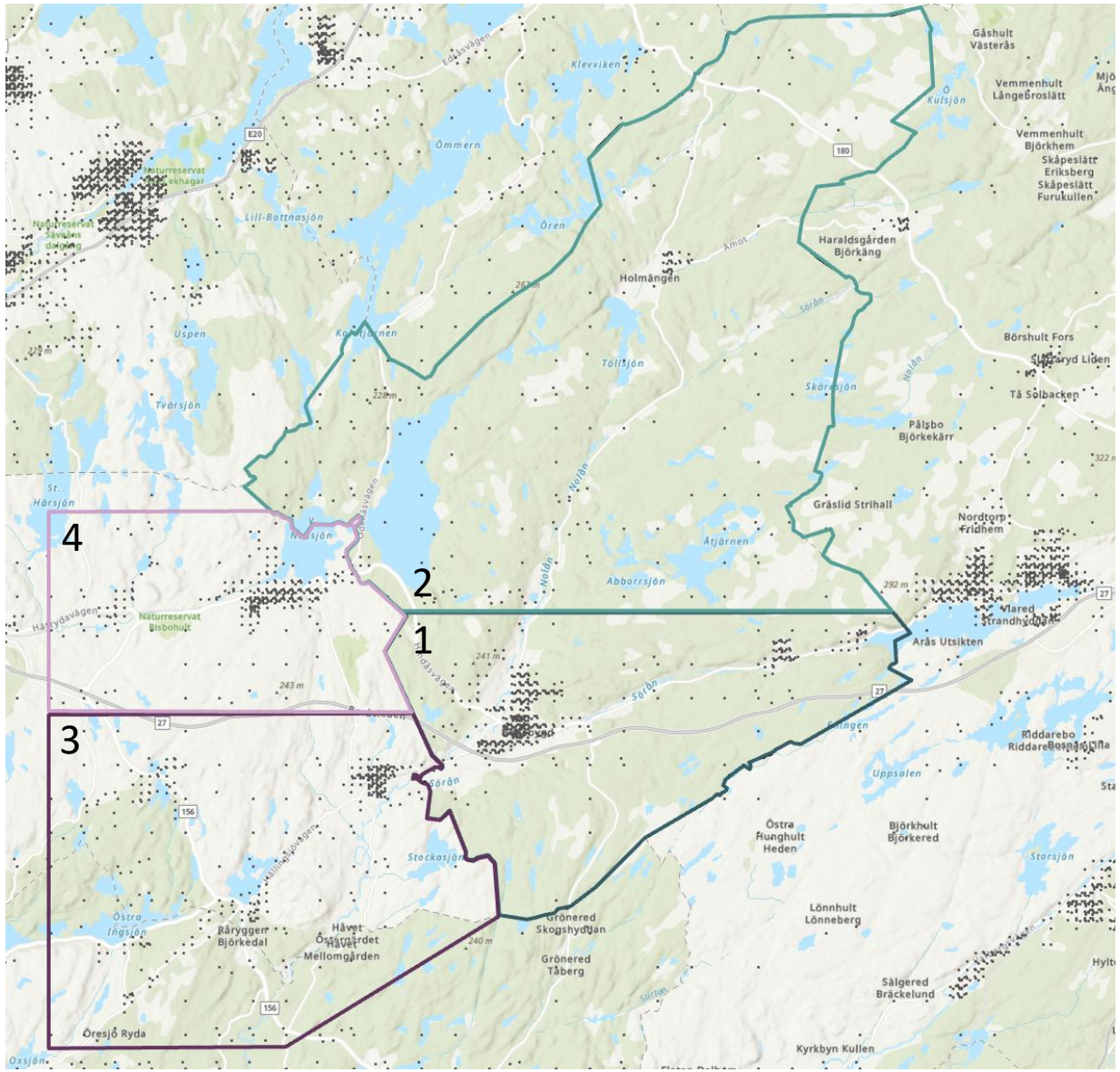
Varje svart prick motsvarar 15 invånare

Källa: Esri ArcGis, SCB

Antalet invånare i upptagningsområdet

Antalet invånare i hela upptagningsområdet uppgick vid 2024 års slut till cirka 19 300. Av dessa bor drygt 9 800 i Bollebygds kommun (delområde 1-2).

Område	Antal invånare (2024)	Andel invånare av totalt invånarantal*
Delområde 1	6 789	35,2%
Delområde 2	3 013	15,6%
Delområde 3	5 402	28,0%
Delområde 4	4 065	21,1%
Totalt	**19 269**	

Varje svart prick motsvarar 15 invånare

Källa: Esri ArcGis, SCB

*Antal invånare i respektive delområde dividerat med antal invånare i det totala upptagningsområdet

Demografin i upptagningsområdet

Typkund
Område 1

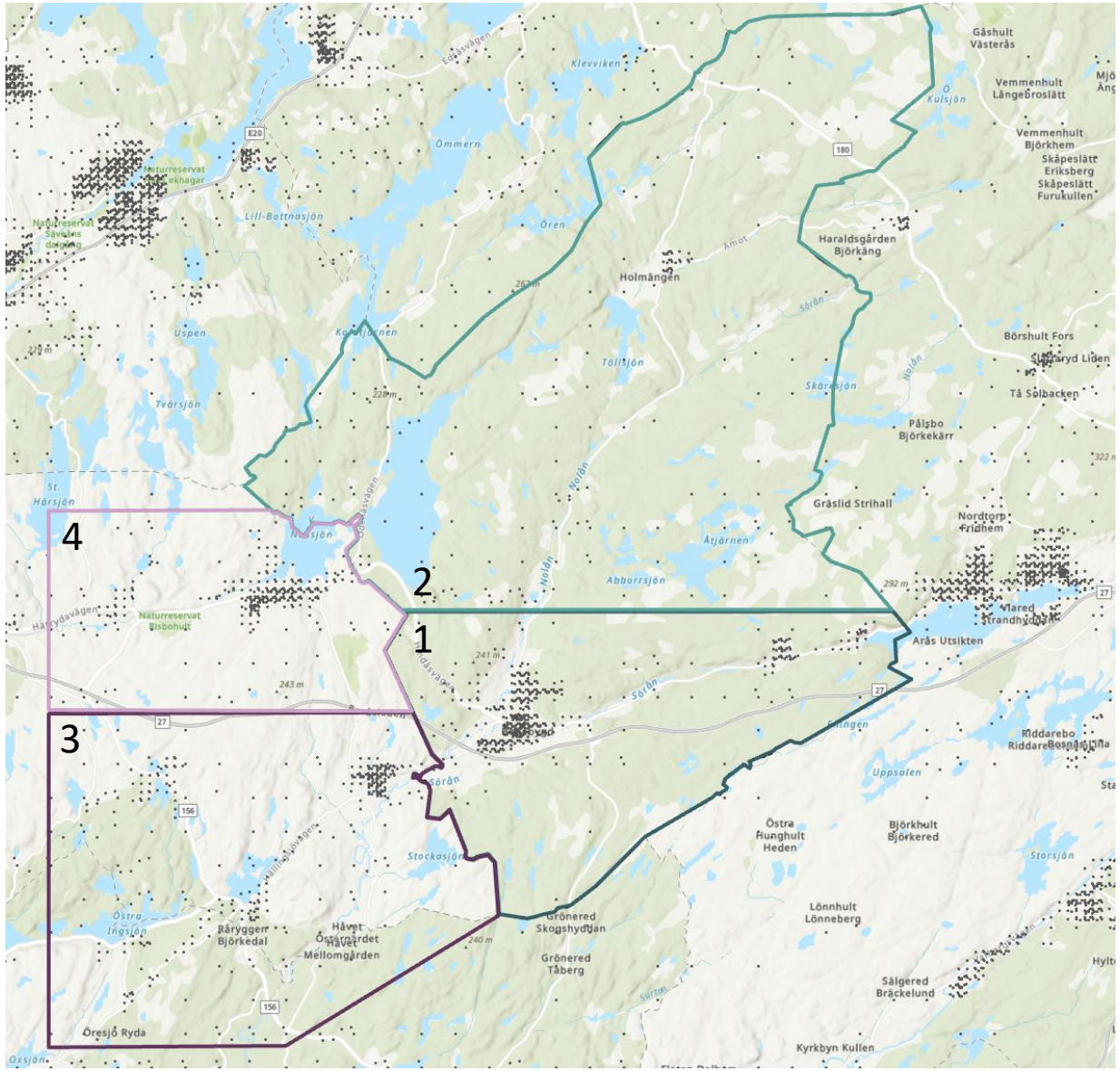
Ålder: 25-64 år
Utbildningsnivå: Gymnasial
Inkomstnivå: Medelhög
Boendeform: Småhus
Familjesammansättning: Ensamstående utan barn
Fordonsinnehav: 46%
Förvärvsarbetande: 88%

Typkund
Område 2

Ålder: 45-64 år
Utbildningsnivå: Gymnasial
Inkomstnivå: Medelhög till hög
Boendeform: Småhus
Familjesammansättning: Parboende utan barn
Fordonsinnehav: 49%
Förvärvsarbetande: 90%

Typkund
Område 3

Ålder: 45-64 år
Utbildningsnivå: Gymnasial
Inkomstnivå: Medelhög
Boendeform: Småhus
Familjesammansättning: Ensamstående utan barn
Fordonsinnehav: 48%
Förvärvsarbetande: 88%

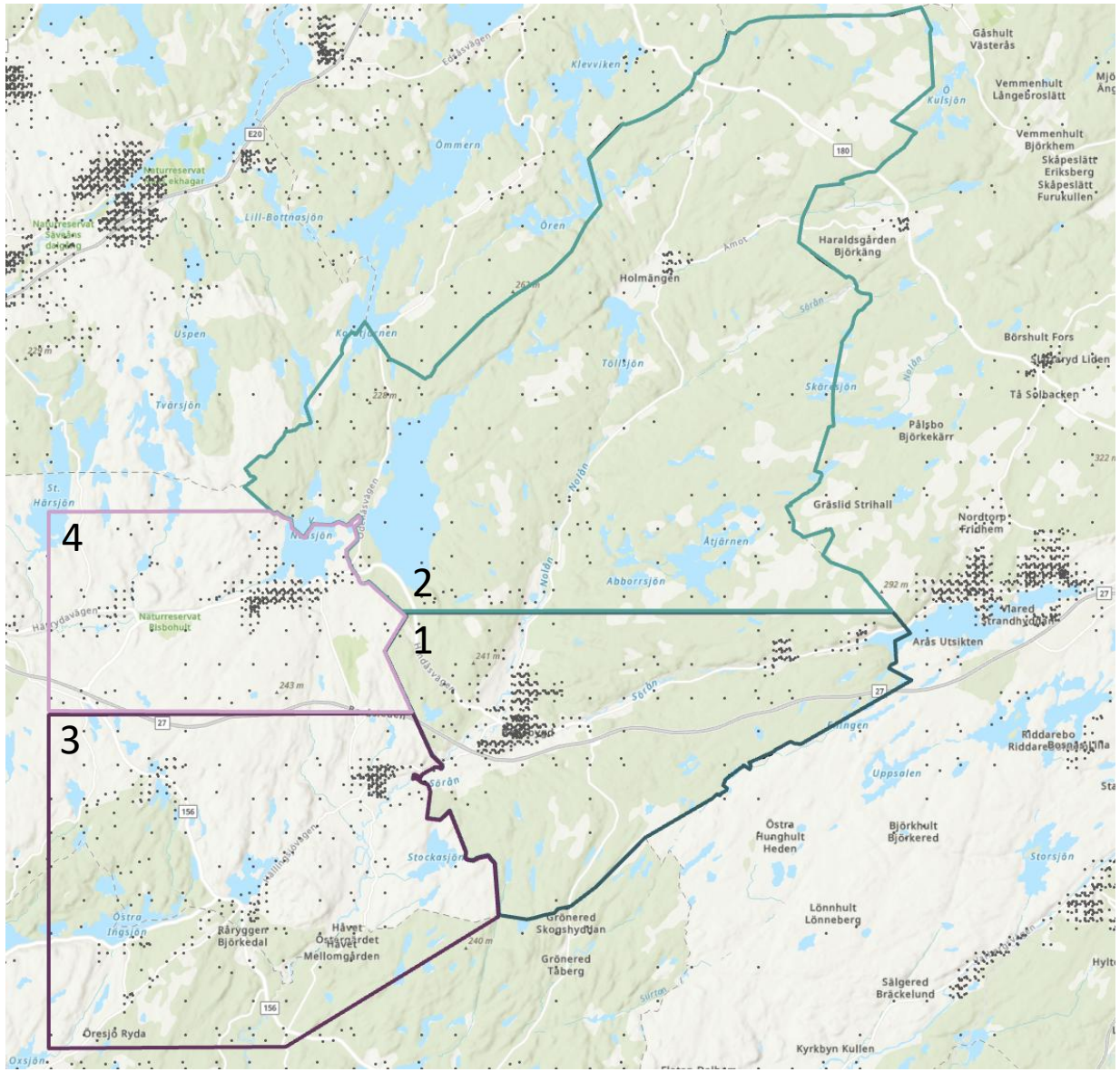
Varje svart prick motsvarar 15 invånare

Källa: Esri ArcGis, SCB

Demografin i upptagningsområdet

Typkund
Område 4

Ålder: 45-64 år
Utbildningsnivå: Gymnasial
Inkomstnivå: Hög
Boendeform: Småhus
Familjesammansättning: Parboende med barn
Fordonsinnehav: 43%
Förvärvsarbetande: 89%

Varje svart prick motsvarar 15 invånare

Källa: Esri ArcGis, SCB

Sammanfattning: demografin i upptagningsområdet

Den demografiska strukturen i upptagningsområdet (delområde 1-4) karaktäriseras av:

- **Befolkningen är i övre medelåldern.** 45 till 64 år är det vanligaste åldersspannet bland invånarna.
- **Inkomstnivåerna är förhållandevis höga**. I samtliga delområden är medelhög eller hög inkomst mest vanligt förekommande och över rikssnittet.
- **En övervägande majoritet bor i småhus.** I delområde 1 är även hyresrätt och bostadsrätt vanligt förekommande.
- **Fordonsinnehavet över rikssnittet i delområde 2 och 3.**

Område	Inkomst-nivå	Utbildnings-nivå	Utländsk etnicitet	Fordons-innehav	Arbetslöshet	Bor i bostadsrätt	Bor i Småhus	65+ år
Upptagningsområdet	Medel/Hög	Medel	Låg	Medel	Låg	Låg	Hög	Medel/Hög

Låg inkomst (0 - 183 870 kr)
Medellåg inkomst (183 871 - 314 116 kr)
Medelhög inkomst (314 117 - 451 350 kr)
Hög inkomst (> 451 351 kr)

Utländsk etnicitet inkluderar personer som är utrikes födda eller personer som är inrikes födda med två utrikes födda föräldrar

Källa: SCB

Stadsutveckling & Befolkning

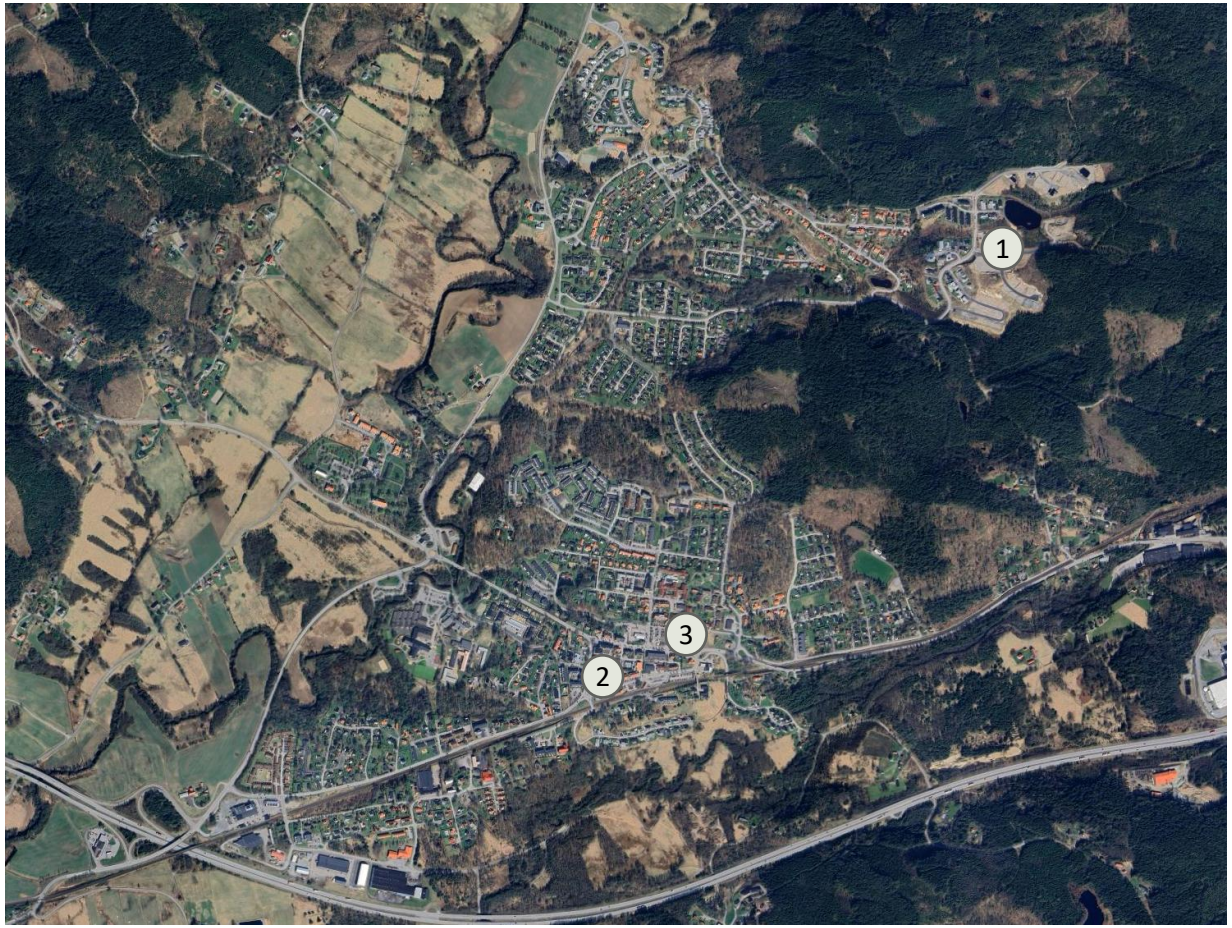
Kommande bostäder i upptagningsområdet

Antal planerade och pågående och prognostiserade bostadsprojekt i upptagningsområdet: Cirka 610 st.

1. **Bergadalen –** Detaljplanen vann laga kraft 2020 och omfattar cirka 70 bostäder. Området är dock ännu inte helt utbyggt och kommunen erfar en svårighet att sälja tomterna. Kommunen äger 14 tomter, varav 6 har lyckats säljas. Möjlig byggstart är därmed ännu inte fastställd.

2. **Nyhem –** Upp till 130 bostäder planeras, siffran beror dock på hur stor andel av byggnaden som blir verksamhet vilket inte är reglerat. Detaljplan är under samråd och möjliggör både centrumverksamhet och bostäder. Möjlig byggstart är beräknad till andra halvan av 2026.

3. **Malmgården** – Arbete pågår med ändring av gällande detaljplan som omfattar cirka 75 bostäder. Ändringen innebär eventuellt ett högre våningsantal vilket kan medföra ytterligare bostäder, däremot väntas mestadelen gå åt till verksamhet. Möjlig byggstart är beräknad till andra halvan av 2026.

Källa: Bollebygds kommun

Kommande bostäder i upptagningsområdet

4 **Prästgårdsgärdet –** Detaljplanen omfattar upp till 200 nya bostäder, räknat i överkant då lägenhetshus troligen uteblir och ersätts av villor. Detaljplanen är under granskning och möjlig byggstart beräknas till början av 2026. Detaljplanen förväntas dock överklagas till domstol vilket bidrar med osäkerheter.

5 **Södra Fjällastorp** – En högt prioriterad detaljplan innehållande förskola, cirka 50 nya bostäder och ett eventuellt äldreboende är under uppstart. Möjlig byggstart beräknas till början av 2027. Även denna detaljplan förväntas dock överklagas till domstol.

6 **Fjällastorp** – Detaljplanen omfattar cirka 50 bostäder, blev antagen i juni 2025 och sedan överklagad. Svar från domstolen om de går vidare med ärendet förväntas under hösten. Om så blir fallet väntas besked huruvida planen blir upphävd innan sommaren. Möjlig byggstart är beräknad till 2026 om planen ej upphävs.

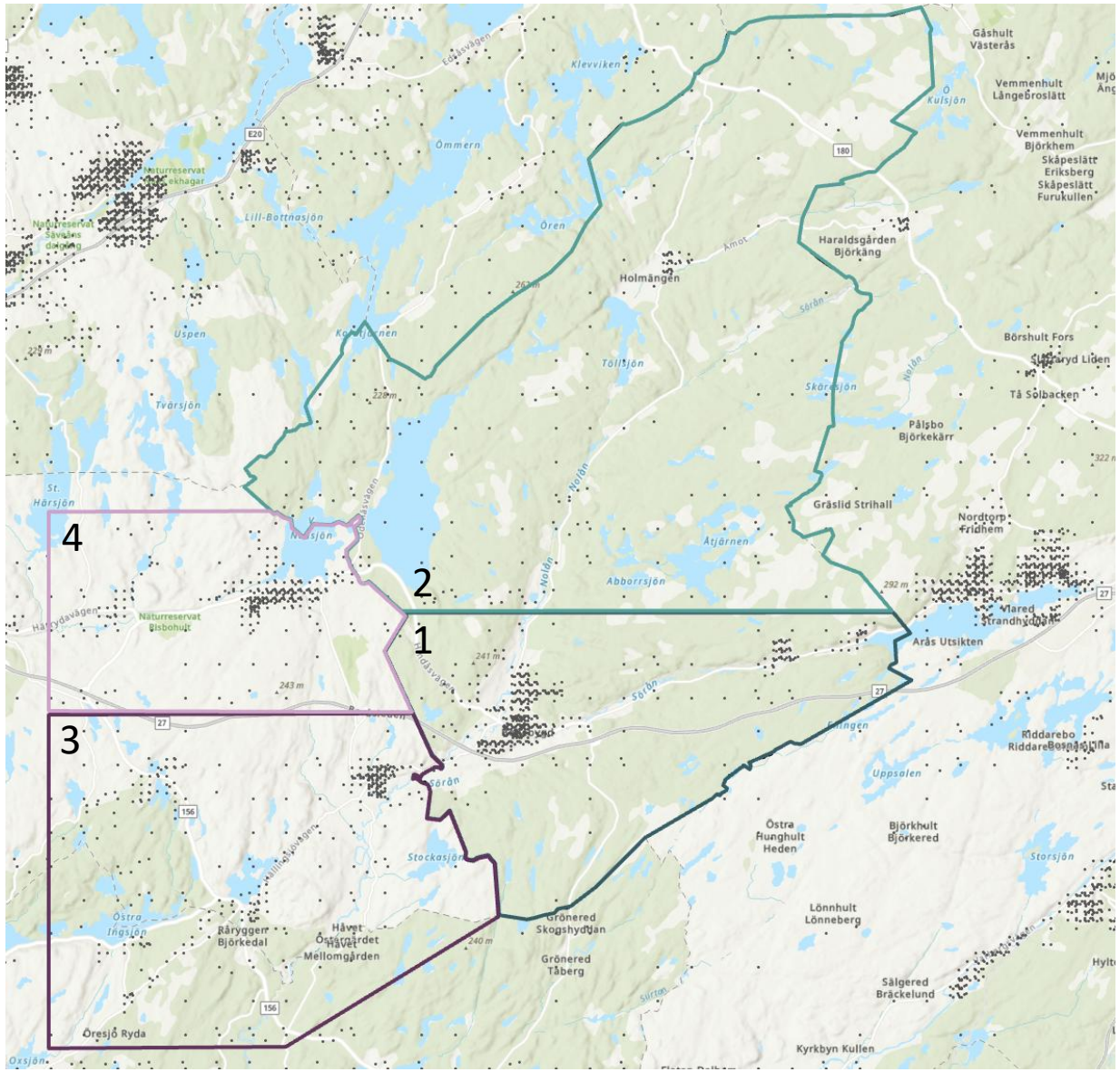

Källa: Bollebygds kommun

Befolkningstillväxt

Befolkningsprognosen är baserad på Stisticons prognos från år 2025 för Bollebygds kommun. . Befolkningsutvecklingen i område 3 och 4 bygger på Härryda kommuns befolkningsprognos från år 2024 med bas i Björkektorpsdistriktet.

Delområde	2024	2030	2034	Tillväxt 2024-2034
Delområde 1 (Bollebygd Tätort m.fl.)	6 789	6 991	7 223	434 (6%)
Delområde 2 (Norra Bollebygd m.fl.)	3 013	3 034	3 050	37 (1%)
Delområde 3 (Rävlanda m.fl.)	5 402	5 665	5 827	425 (8%)
Delområde 4 (Hindås m.fl.)	4 065	4 268	4 401	336 (8%)
Totalt	**19 269**	**19 958**	**20 501**	**1 232 (6%)**

Varje svart prick motsvarar 15 invånare

Källa: Esri ArcGis, SCB

Köpkraftsanalys

Köpkraftstillväxt detaljhandel samt café och restaurang

Den **totala köpkraften för detaljhandeln samt café och restaurang** i området (område 1-4) väntas växa med cirka **444 miljoner kronor från år 2024 till 2034.** Knappt **70 miljoner kronor** av den totala köpkraftstillväxten kan härledas **dagligvaror**. Då dagligvaror handlas mer lokalt, i närheten av bostaden, är det egentliga marknadsområdet för dagligvaror primärområdet. Köpkraften inom **sällanköpsvaruhandeln** förväntas växa med cirka **304 miljoner kronor fram till år 2034. Märk väl att största delen av utvecklingen kommer tillfalla e-handeln i just sällanköpsvaruhandeln.**

För Bollebygds kommun så är köpkraften för dagligvaror 377 Mkr och förväntas öka till 404 Mkr fram till år 2034, en ökning på 27 Mkr jämfört med idag.

Som vi beskriver ser det ut att bli en god tillväxt fram till år 2034. Men i det korta perspektivet ser det inte lika ljust ut. Det är i huvudsak under perioden mellan år 2030-2034 som tillväxten förväntas att ske.

TOTAL KÖPKRAFTSTILLVÄXT (MSEK) PER BRANSCH OCH OMRÅDE 2024-2035

Total köpkraft MSEK (inkl. e-handel) 2024

Marknadsområde	Dagligvaror	Sällanköpsvaror	Beklädnad	Fritidsvaror	Hemutrustning	Total Detaljhandel	Café & Restaurang	Totalt inkl. restaurang
Område 1	261	240	61	86	94	501	86	587
Område 2	116	107	27	38	42	222	38	260
Område 3	208	191	48	68	75	399	68	467
Område 4	156	144	36	51	56	300	51	351
Totalt	**740**	**683**	**172**	**244**	**267**	**1 423**	**243**	**1 666**

Total köpkraft MSEK (inkl. e-handel) 2034

Marknadsområde	Dagligvaror	Sällanköpsvaror	Beklädnad	Fritidsvaror	Hemutrustning	Total Detaljhandel	Café & Restaurang	Totalt inkl. restaurang
Område 1	284	348	75	144	130	632	111	743
Område 2	120	147	32	61	55	267	47	314
Område 3	230	280	60	116	105	510	90	600
Område 4	173	212	46	88	79	385	68	453
Totalt	**807**	**987**	**212**	**408**	**368**	**1 794**	**316**	**2 110**

06 | Analys av dagligvaruetablering

Förutsättningar och Metod

Analysen bygger sina grunder på köpkraften för invånarna i kommunen och upptagningsområdet i övrigt.

Indexmodellen samt inomkommunala effekter.

Den mest grundläggande modellen inom kommunal analys för att spåra flöden är att studera det kommunala försäljningsindexet. Indexet visar kommunens attraktivitet som handelsdestination där ett index på 100 innebär en jämnvikt mellan omsättningen på vad handeln genererar och invånarnas köpkraft. Är index under 100 sker ett utflöde till andra kommuner och marknader. Indexmodellen är i synnerhet för Bollebygd en relevant modell då en eventuell negativa effekter av en expansion har lägre sannolikhet att påverka kommuner med lägre index än högre index. En alternativ metod är att göra en ”tvillinganalys”, dvs leta upp kommuner med liknade förutsättningar och studera effekter och utveckling. Detta är en metod som HUI menar kan användas som referens snarare än metod, då alla kommuner och platser har olika förutsättningar för sina verksamheter. Vårgårda är ett exempel som nämnts på en referens som skulle kunna vara aktuell. I Vårgårdas centrum har dess största aktör med en omsättning över 170 Mkr omlokaliserat sig och utvecklat en avsevärt större butik och ett planområde som är värmare 30 000 kvm. Vårgårda har således helt andra utgångspunkter.

Indexmodellen säger dock ganska lite om den inomkommunala fördelningen av handeln men modellen är en basmodell för att utvärdera möjligheterna för expansion av handel. För att beskriva eventuella inomkommunala effekter tar HUI erfarenheter från att studerat Sveriges samtliga 107* stadskärnors utveckling beroende på om de har externhandel eller inte.

* Cityindex – Sverige har enligt cityindexmodellen 107 stadskärnor

Utvecklingen av detaljhandeln i cirka 100 stadskärnor

LIKNANDE UTVCECKLING FÖR STADSKÄRNAN OAVSETT EXTERNHANDE ELLER INTE

HUI gör på uppdrag av Fastighetsägarna en kartläggning runt om i landet över drygt 100 stadskärnor. Dessa kategoriseras enligt:

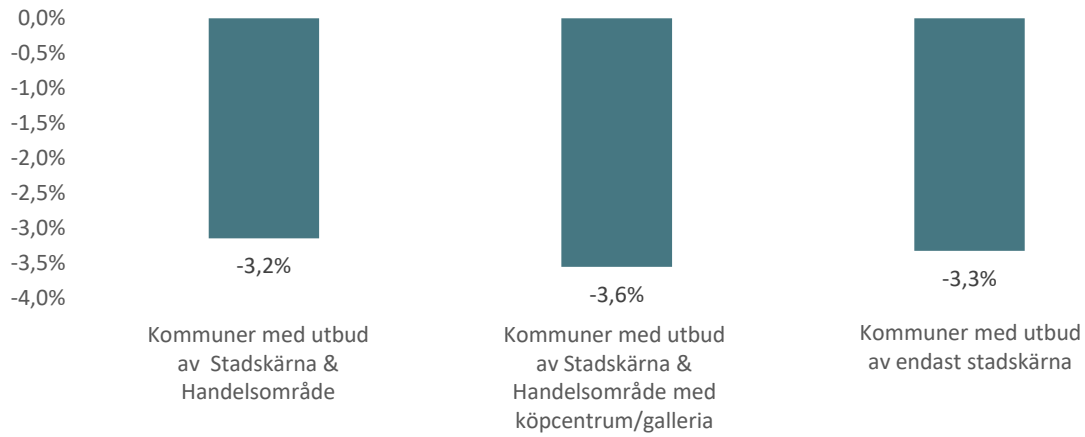
- Kommuner med utbud av stadskärna och handelsområde (externhandel)
- Kommuner med utbud av stadskärna handelsområde samt med inslag av Köpcentrum/Galleria (externhandel)
- Kommuner med utbud av endast stadskärna och ingen externhandel

I diagrammet längst upp går det att utläsa att samtliga stadskärnor tappar detaljhandelsvolymer under perioden 2016 – 2019. Detta är till stor del en konsekvens av digitaliseringen samt att stadskärnor är starkt exponerade mot beklädnadshandeln vars fysiska handel har tappat drygt fem procent under samma period. ***Vi ser också att under perioden år 2016-2019 har kommuner som saknar externhandel svag eller svagare utveckling i stadskärnan än kommuner som har externhandel.***

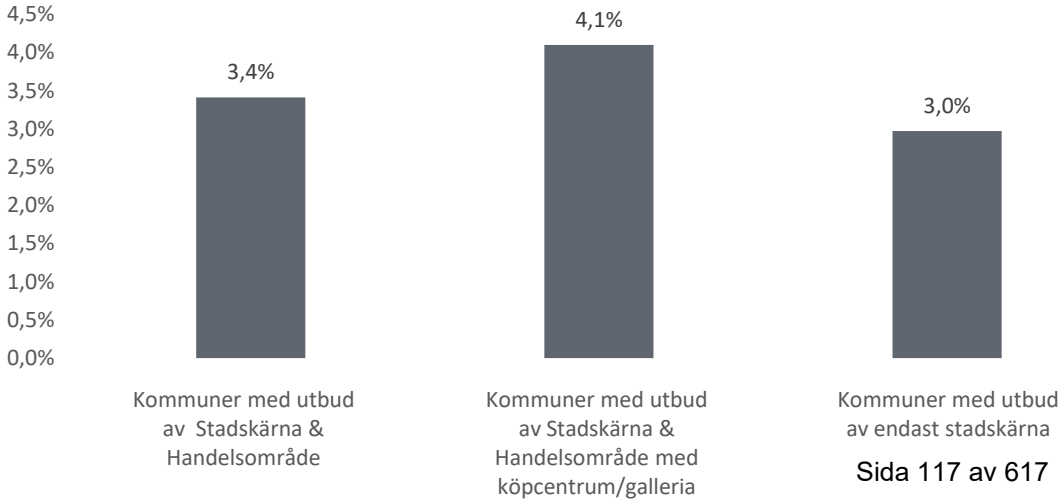
På grund av pandemin mellan 2020 och 2021 har den perioden utelämnats i den statistik som presenteras. Om vi ser på 2022 och jämför det med 2021 så finns effekter av pandemin kvar och därtill prisökningar, men trenden rörande externhandelns effekt på stadskärnan är liknande den före pandemin. Effekten på stadskärnan från externhandeln är inte särskilt påtaglig utan stadskärnorna ökar sin omsättning. Parallellt så bidrar externhandeln till stark tillväxt för kommunerna som har externhandel (sid 23).

Är då lärdomen att det är bra för en kommun eller stadskärna med ett kompletterande externhandelsutbud och då särskilt handelsområden? Svaret är inte givet då det finns många dimensioner, som spelar in. Men utifrån ett handelsperspektiv så bidrar externhandeln till fler möjligheter för etableringar och diversifierat handelsutbud och det är bra för alla.

Omsättningsutveckling av detaljhandeln i stadskärnorna 2016 – 2019

Omsättningsutveckling av detaljhandeln i stadskärnorna 2021 – 2022

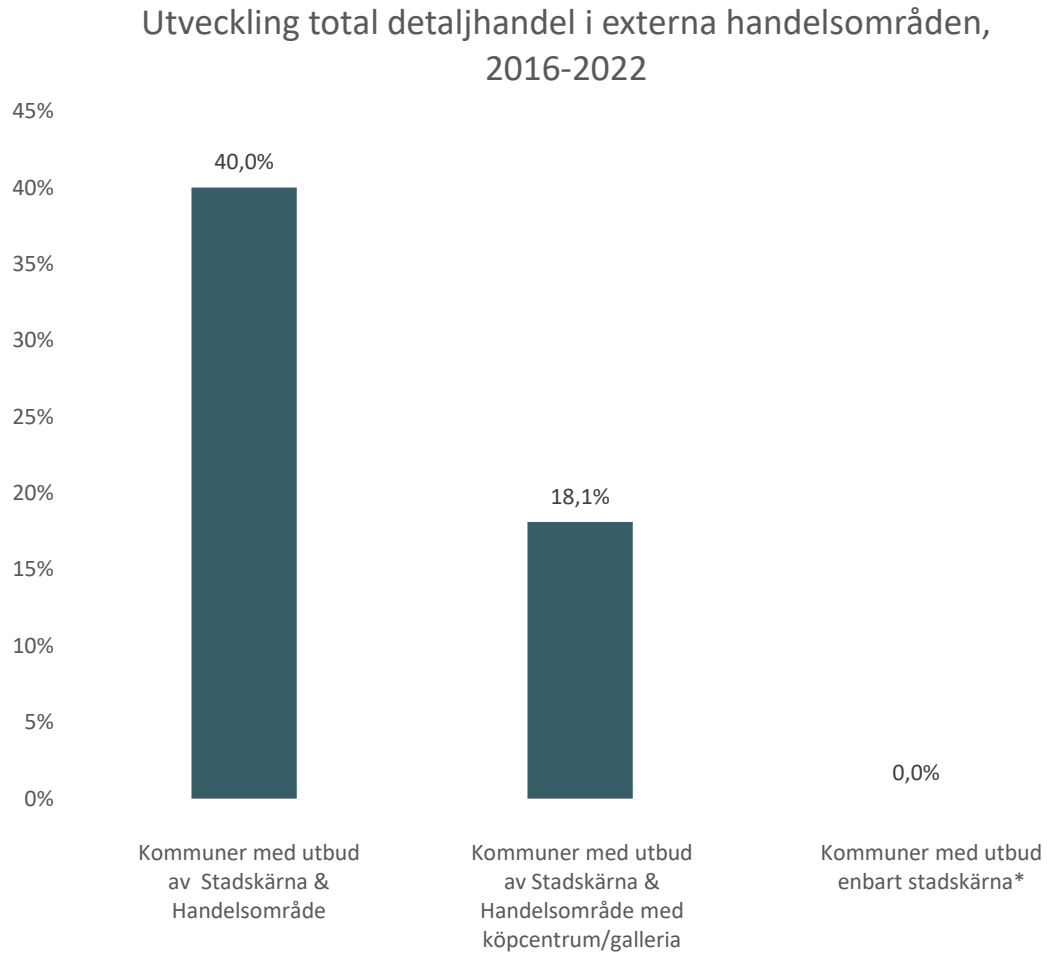
Utvecklingen av externhandeln identiska kommuner

HÖG TILLVÄXT I EXTERNHANDELN

Stadskärnorna har alltså haft en liknande utveckling oavsett om de har externhandel eller inte. Om vi i stället ser på hur just externhandeln utvecklats i kommunerna från 2016 så ser vi att kommuner som har externhandel med endast handelsområden utan externa gallerior har haft bäst utveckling. Mellan 2016 och 2022 har dessa områden haft en tillväxt på 40%. Utvecklingen i kommuner med både handelsområden och gallerior ligger på 18% för samma period. För tydlighetens skull så saknar kommuner med endast stadskärnor utveckling i externhandeln som just denna bilden visar.

Sammantaget kan vi konstatera att externhandeln inte bara fyller en funktion i form av att kunna hantera mer platskrävande utbud. Den står också för en hög eller ganska hög tillväxt i kommunernas dagligvaruhandel.

* Eftersom dessa kommuner inte har några externa handelsområden

HUIs insikter och lärdomar runt externhandelns effekt på stadskärnor

HUIs INSIKTER		HUIs LÄRDOMAR
1. Externhandeln och i synnerhet handelsområden konkurrerar i huvudsak inte om samma detaljister som stadskärnan. I stället ser vi att handelsområden kompletterar stadskärnans utbud.	→	1. Olika koncept passar i olika sammanhang. De största detaljhandelskoncepten både sett till omsättning och fysisk yta återfinns ofta i handelsområden och mindre koncept i stadskärnor. Anledningen är att detaljhandelskoncepten hänger ihop med utformningen av den fysiska platsen.
2. Den volymbaserade externhandeln med handelsområden har liten eller en ringa effekt på stadskärnan. Samtidigt växer externhandeln starkt.	→	2. HUI har studerat detaljhandelns utveckling i två olika mätperioder med samma insikt. Vi ser ingen dramatisk skillnad på omsättningsutvecklingen i stadskärnan beroende på om kommuner har externhandel eller inte. Samtidigt växer externhandeln starkt.
3. Kommuner som har externhandel har genomgående både högre försäljningsindex samt högre sysselsättning inom detaljhandeln.	→	3. Ett högt försäljningsindex medför att utflödet av köpkraft blir lägre från kommunen och på så vis genererar omsättning på sin lokala marknad. Utöver detta kan det ökade antalet arbetstillfällen ha flera positiva följder för kommunen, både socialt och ekonomiskt.
4. Kommuner som har ett varierat handelsutbud med både stadskärna och volymbaserad externhandel är mer kompletta handelsdestinationer.	→	4. Kommuner som erbjuder fler etableringsmöjligheter skapar bättre förutsättningar för att få en mer mångfacetterad butiksstruktur.
5. Handeln behöver god tillgänglighet – Även i framtiden.	→	5. Hårdare miljözoner i centrum av städer påverkar handelns tillgänglighet negativt. Bilen är fortsatt en viktig del för att handeln ska fungera. Externhandeln kan uppfylla både konsumenters, detaljhandelns samt kommuners kravställningar för plats och tillgänglighet.

Omsättningspotential Dagligvaror: Högt utflöde och potential

DAGLIGVARUHANDELN I BOLLEBYGDS KOMMUN

År 2024 uppgick köpkraften inom dagligvaror till 377 miljoner kronor. Kommunen hade ett försäljningsindex för dagligvaruhandeln på 68, vilket innebar ett utflöde som motsvarade cirka 1/3 av det befolkningsmässiga underlagets konsumtion. Omsättningen inom dagligvaror i Bollebygds kommun uppgick till 230 miljoner kronor år 2024.

INDEX OCH MÅLTALSPRINCIPEN

Vid beräkning av framtida omsättningspotential för dagligvaror i Bollebygds kommun använder HUI måltalsprincipen, vilket innebär att arbeta efter ett måltal för relationen mellan köpkraft och omsättning. Detta är något som kommunen själv kan påverka och välja olika scenarier för.

OMSÄTTNINGSPROGNOS FÖR DAGLIGVARUHANDELN

SCENARIO 1: I utgångsläget behålls dagens relation mellan köpkraft och omsättning vid beräkning av framtida omsättningspotential. Med ett likvärdigt försäljningsindex som idag har dagligvaruhandeln i Bollebygds kommun potential att omsätta 248 miljoner år 2034. Detta innebär en ökning med 18 miljoner mellan år 2024 och 2035. Konsekvensen blir en viss ökad omsättning men att utflödet från kommunen ökar från idag redan höga nivåer då nästan 150 miljoner potentiell dagligvaruomsättning tillfaller andra marknader till 160 Mkr i utflöde 2034.

SCENARIO 2: Det finns en teoretisk möjlighet för Bollebygds kommun att öka sitt försäljningsindex för att täcka en större del av invånarnas köpkraft. Om försäljningsindexet höjs från 68 till 85 (vilket jämförbara kommuner uppnår inkl. Vårgårda innan expansion) innebär det att dagligvaruhandeln i Bollebygds kommun har potential att omsätta 316 miljoner år 2035. Detta innebär en ökning med ca 90 miljoner mellan år 2024 och 2035. Samtidigt minskar utflödet till knappt drygt 90 Mkr.

OMSÄTTNINGSPOTENTIAL DAGLIGVAROR ÅR 2024, 2030 och 2034*

	Scenario 1: Index 68 (dagsläge)		Förändring 2023-2034
Område	**2024**	**2034****	**Utv. 2034****
Köpkraft Bollebygds kommun	377*	405*	+28
Omsättning dagligvaruhandel	230	248	+18
Handelsutflöde	147	158	+11

	Scenario 2: Index 85		Förändring 2024-2034
Område	**2024**	**2034****	**Utv. 2034****
Köpkraft Bollebygds kommun	377*	405*	+28
Omsättning dagligvaruhandel	230	316	+86
Handelsutflöde	147	91	-56

*Obs! *Prognoserna anges i fast penningvärde, miljoner kronor (tar ej hänsyn till prisutveckling). Källa: HUI*
***Baseras på befolkningsprognos Statisticon och för 2034.*

Reflektioner: Dagligvaror

GRUNDFÖRSLAG

HUI rekommenderar Bollebygd att utveckla sin handelsstruktur. Med dagens utbud når inte Bollebygd upp till jämförbara kommuners genomsnitt, utan Bollebygd har ett index för dagligvaror på 68 jämfört med 85 som är genomsnittet för jämförbara kommuner. Detta gör att Bollebygd har ett ganska stort utflöde av köpkraft idag, då mer än 1/3 av köpkraften inom dagligvaror läggs i andra kommuner. Baserat på hela upptagningsområdet så frånfaller hela 50 procent av köpkraften till andra marknader.

Sett till sin potential gör HUI bedömningen att föreslaget läge vid Kråketorps Västergård skulle kunna medföra ett intressant läge för en dagligvarubutik. Här når dessutom en potentiell butik andra marknader och delområden. Baserat på det mycket stora utflödet estimerar HUI en dagligvarupotential på ca 90 Mkr (beroende på befolkningsutvecklingen samt Bollebygds kommuns egna utvecklingspotential, därtill skall adderas ökat inflöde från område 3 och 4 vilket skapar ytterligare potential). För att kunna skapa förutsättningar för att både kunna bibehålla eller utveckla handeln i centrum samtidigt som Kråketorps Västergård erbjuds kommersiellt acceptabla förutsättningar föreslås en butik på ca 2 000 kvm BTA eller ca 1 200-1 500 kvm säljyta (baserat på branschmässiga nyckeltal). Sannolikt kunde en mycket större butik kunna etablerats men för att inte skada handeln i centrum rekommenderas angivna ytor. Eventuell påverkan på befintlig struktur kommer att ske främst under den nya butikens första driftår men långsiktigt och med hänsyn tagen till dagens stora utflöde till andra marknader finner HUI att den nya butiken mer kommer hindra utflöde än att kannibalisera på befintlig butiksstruktur. Kråketorps Västergård har en god marknadspotential då butiksläget både vänder sig till nya marknader samt och också kan locka tillbaka kunder som idag handlar på andra marknader, som kan generera mer trafik till Bollybygd.

UTVECKLINGSIDÉER

Dagens butiksbestånd innefattar i centralorten en ICA Nära-butik, som är ICAs minsta format, samt en väl fungerande Hemköp-butik och en Tempo-butik i kommunens norra del (Töllsjö). Butiksstrukturen är acceptabel men utvecklingsbar, vilket det relativt höga utflödet indikerar. Således utnyttjas idag inte kommunens fulla potential för dagligvaruhandeln i sin lokala marknad. Butikerna är trångbodda och parkeringssituationen i centrum är vid rusningstrafik utmanande. Båda butikerna i centrum har en mycket hög försäljning/kvm vilket begränsar utvecklingspotentialen för de befintliga butikerna.

HUI rekommenderar således att etablera dagligvarubutik vid Kråketorps Västergård på ca 2 000 kvm BTA. Detta innebär att butiken kan etableras utan att långsiktigt påverka innevarande butiksstruktur mer än att i huvudsak minska det omfattande utflödet från marknaden.

Omsättningspotential sällanköpsvaror: Hög potential men mycket e-handel

SÄLLANKÖPSVARUHANDELN I BOLLEBYGDS KOMMUN

År 2024 uppgick köpkraften inom sällanköpsvaror till 347 miljoner kronor. Kommunen hade samma år **ett försäljningsindex på 42** och omsättning på 152 miljoner kronor inom sällanköpsvaruhandeln. Utflödet för sällanköpsvaruhandeln är alltså mer än hälften av köpkraften. **Försäljningsindexet för jämförbara kommuner är 57.**

OMSÄTTNINGSPROGNOS FÖR SÄLLANKÖPSVARUHANDELN

SCENARIO 1: I utgångsläget behålls dagens relation mellan köpkraft och omsättning vid beräkning av framtida omsättningspotential med total köpkraft inklusive e-handel. Med ett likvärdigt försäljningsindex som idag har sällanköpsvaruhandeln i Bollebygds kommun potential att omsätta 216 miljoner år 2035. Detta skulle innebära en ökning med 64 miljoner mellan år 2024 och 2034 för att upprätthålla dagens index på 42. I praktiken innebär det att den fysiska handeln bör utvecklas för att bibehålla dagens nivåer.

SCENARIO 2: Vid samma måltalsprincip som använde oss av för dagligvaruhandeln och ser på jämförbara kommuners försäljningsindex skulle det för Bollebygd innebära ett försäljningsindex på 57. För Bollebygd skulle ett sällanköpsvaruindex på 57 på sikt innebära att sällanköpsvaruhandeln ökar ca 130 Mkr jämfört med idag. Men baserat på e-handelns utveckling innebär det realistiskt en ökning för den fysiska handeln i storleksordningen mellan 60-80Mkr. För att nå dit måste alltså handeln öka med ca 50 procent jämfört med idag.

OMSÄTTNINGSPOTENTIAL SÄLLANKÖPSVAROR ÅR 2023, 2030 och 2034

	Scenario 1: Index 42 (dagsläge)		Förändring 2023-2035
Område	**2024**	**2034****	**Utv. 2034****
Köpkraft Bollebygds kommun	347*	494*	+147
Omsättning sällanköpsvaruhandel	152	216	+64
Handelsutflöde	195	278	+83

	Scenario 2: Index 57 (målbild)		Förändring 2024-2034
Område	**2024**	**2034****	**Utv. 2034****
Köpkraft Bollebygds kommun	347*	494*	+147
Omsättning sällanköpsvaruhandel	152	286	+134
Handelsutflöde	195	208	+13

*Obs! *Prognoserna anges i fast penningvärde, miljoner kronor (tar ej hänsyn till prisutveckling). Källa: HUI*
***Baseras på befolkningsprognos Statisticon och för 2034.*

Reflektioner: Sällanköpsvaror

GRUNDFÖRSLAG

Försäljningsindexet för sällanköpsvaruhandeln är generellt sett mer utmanande att lyfta i pendlingskommuner nära storstad såvida kommunen inte gör en betydande satsning. E-handeln inom sällanköpsvaruhandeln har som beskrivits under trendavsnittet en betydande marknadsandel och har egentligen mer påverkan på Bollebygds centrumhandel än allt annat. Men en god fysisk butiksstruktur är en bra garanti för att upprätthålla en bra lokal handel, så därför ser HUI goda skäl att utveckla sällanköpsvaruhandeln för Bollebygds kommun. En bra butiksstruktur innebär att kommuner upprätthåller ett genomsnittligt försäljningsindex, som är något av ett kvitto på kommunens butiksstruktur. En bra butiksstruktur innebär att sällanköpsvaruhandeln har flera segment och ett bra utbud. För att uppnå en bra butiksstruktur så har det runt om i landet visat sig att detaljhandeln efterfrågar olika typ av butikslägen. I vissa fall stadskärnor och andra fall mer externa områden. Oftast är dessa önskemål knutet till vilket koncept som detaljisten vill etablera på respektive marknad. När det gäller platsen för detaljhandeln så rekommenderar HUI generellt kommuner att för sällanköpsvaruhandeln i första hand prioritera centrum och verksamheterna däromkring, ***särskilt gäller det eventuell etablering av beklädnadshandeln som med fördel centreras till centrum. Men vissa koncept, särskilt de mer lågprisorienterade koncepten, som Dollarstore, Rusta m.fl. söker sig till mer extern lägena och gärna samlokaliserade med dagligvaruhandeln. Genom att upprätta ett visst och balanserat externt utbud kan kommunerna skapa förutsättningar för alla.***

UTVECKLINGSIDÉER

Vid en framskrivning av omsättningen med dagens försäljningsindex på 42 så innebär det en teoretisk möjlig utveckling på 30-60 Mkr fram till år 2034. Om vi studerar försäljningsutvecklingen bakåt i tiden så har sällanköpsvaruhandeln ökat ungefär med den nivån de senaste 10 åren. Om Bollebygd skulle sikta på ett försäljningsindex i paritet med jämförbara kommuner för sällanköpsvaruhandeln så skulle det innebära en omsättning som motsvarar mellan 60-80 miljoner kronor år 2035. Oavsett Bollebygd önskar bibehålla eller utveckla sin sällanköpsvaruhandel skulle det behövas en utveckling. Oavsett vilket scenario så måste Bollebygd jobba med sitt utbud för att inte e-handeln och konkurrerande marknaden tar hela köpkraftsutvecklingen. Därför menar HUI att det finns förutsättningar att växa handeln.

Frågan för hur en etablering av handel vid Kråketorps Västergård påverkar centrumhandeln blir därför svaret att den hjälper kommunen att erhålla en bättre butiksstruktur. Det största hotet för centrumhandeln är att ingenting görs. Då kommer Bollebygds attraktivitet på sikt reduceras.

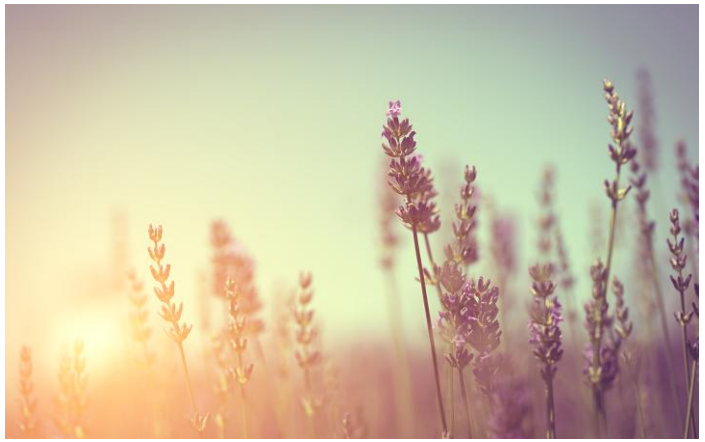
En utveckling av sällanköpsvaruhandeln är således motiverad där det finns utrymme att etablera i storleksordningen 1 500 kvm ny sällanköpsvaruhandel. HUIs rekommendation är att skapa förutsättningar för någon form av det som beskrivs i trendavsnittet runt lågprishandel. Delar av utrymmet kan läggas vid Kråketorps Västergård och gärna möta upp med utveckling också i centrum.

07 | Sammanfattning & Reflektioner

Sammanfattning för Bollebygd kommun

Nuläge

Bollebygd är en kommun som idag har cirka 10 000 invånare. Efter planerade bostadsprojekt genomförts prognostiseras en befolkningsmängd på drygt 10 200 år 2034 . Ungefär hälften av befolkningen i kommunen bor i Bollebygds tätort.

Detaljhandel

Försäljningsindex i kommunen är idag 68 för dagligvaror och 42 för sällanköpsvaror. Situationen för dagligvaruhandeln är idag utvecklingsbar jämförbart med hur situationen med jämförbara kommuner. Det är idag ett utflöde av köpkraft från kommunen på ca 150 Mkr. Adderar vi därtill de närliggande områdena i delområde 3 (Rävlanda) och delområde 4 (Hindås) är utflödet från den totala marknaden över 400 Mkr. För sällanköpsvaruhandeln är läget något annorlunda då vi ser att större delen av köpkraftstillväxten förväntas ske inom e-handeln. Men HUI ser det som sannolikt att sällanköpsvaruhandeln skulle kunna lyfta även i Bollebygd.

Köpkraft

Köpkraften inom dagligvaruhandeln är i den lokala marknaden (Bollebygds kommun) idag 377 miljoner inom dagligvaruhandeln och fram till år 2034 utvecklas den till drygt 400 miljoner kronor (inkl. e-handel). Inom sällanköpsvaruhandeln är köpkraften idag totalt cirka 347 miljoner och fram till år 2034 har den vuxit till mellan ca 490 miljoner kronor i Bollebygds kommun (inkl. e-handel). Om vi endast studerar den fysiska handelns tillväxt kan vi säga att vissa segment, såsom beklädnadshandeln, har en negativ tillväxt fram till 2035, vilket föranleder råd om eftertanke vid eventuella nyetableringar inom just det segmentet.

Dagligvaror

Det finns en utvecklingspotential på drygt 90 miljoner kronor endast baserat på köpkraften i Bollebygd. Detta skulle i så fall innebära att Bollebygd når samma indexnivåer för dagligvaruhandeln som sina jämförbara kommuner i sin egen kommungrupp (jämförelseindex 85). Adderas delområde 3 och 4 är potentialen egentligen större, men för att få en hållbar struktur rekommenderar HUI att dimensionera för en butik på storleksordningen 90-110 Mkr och därför bör inte en större etablering än ca 2 000 kvm BTA, eller ca 1 200-1 500 kvm säljyta, genomföras. Detta för att inte tillföra för stora obalanser i handelsstrukturen.

Sällanköpsvaror

HUI ser en potential för sällanköpsvaruhandeln att fortsätta utvecklas, trots att större delen av köpkraften kommer att allokeras inom e-handeln. För Bollebygds kommun, som idag har ett mycket högt utflöde av köpkraft, finns en realistisk utvecklingspotential på upp till ca 60 miljoner kronor i ytterligare omsättning. Detta skulle rent teoretiskt resultera i ca 2 000 kvm tillkommande ytor. Av dessa rekommenderar HUI till ca 1 500 kvm BTA LOA och resten kan etableras på andra håll i kommunen. Inriktningen på sällanlöpsvaruhandeln skulle rekommenderas till aktörer inom lågpris. HUI avråder dock extern etablering av beklädnadshandel.

Relation externhandel/centrum

Övergripande rekommendationer:

Kravställning för detaljhandeln, och särskilt den formatdrivna sällanköpsvaruhandeln, är hög på lokaler samt tillgänglighet till och omkring lokalerna. Externhandeln utgör allt som oftast ett väldigt intressant alternativ för detaljisterna och i många fall en förutsättning för att aktörer ens är intresserade av att etablera sig i en marknad.

Bollebygd har en stadskärna, men dess utformning är trång och vissa platskrävande koncept har svårt att få en optimal lösning. Kråketorps Västergård kan utgöra ett bra alternativ för Bollebygd utifall en mer begränsad utveckling sker där. Det skulle kunna vara i storleksordningen 2 000 kvm livsmedel och 1 500 kvm sällanköpsvaruhandel BTA.

HUIs bedömning är att om inte mer än angivna ytor utvecklas kan handeln i Bollebygds kommun stärkas utan någon större utslagningseffekt kopplat till etableringen av Kråketorps Västergård som handelsplats. I stället för tapp kan handeln som stort tjäna på en utveckling i Kråketorps Västergård då Bollebygd utan utveckling riskerar att falla utanför detaljisternas prioriteringar och framtidslägen.

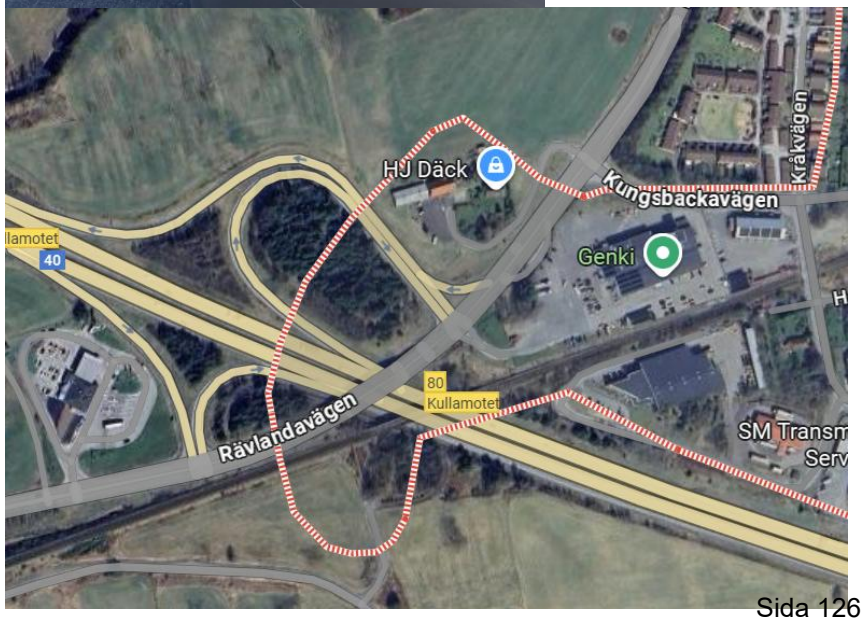
De positiva mervärden som kan tillföras genom Kråketorps Västergård är sannolikt bättre tillgänglighet i form av bättre trafikmiljö vid vissa tidpunkter samt potentiellt fler handlar lokalt.

Erfarenheter som HUI ser av externhandeln baserat på Sveriges samtliga 107 stadskärnor indikerar att ***stadskärnornas utveckling i kommuner som saknar externhandel inte varit starkare än för de stadskärnorna som möter konkurrens från externhandel inom kommunen.***

Effekter på övriga verksamheter

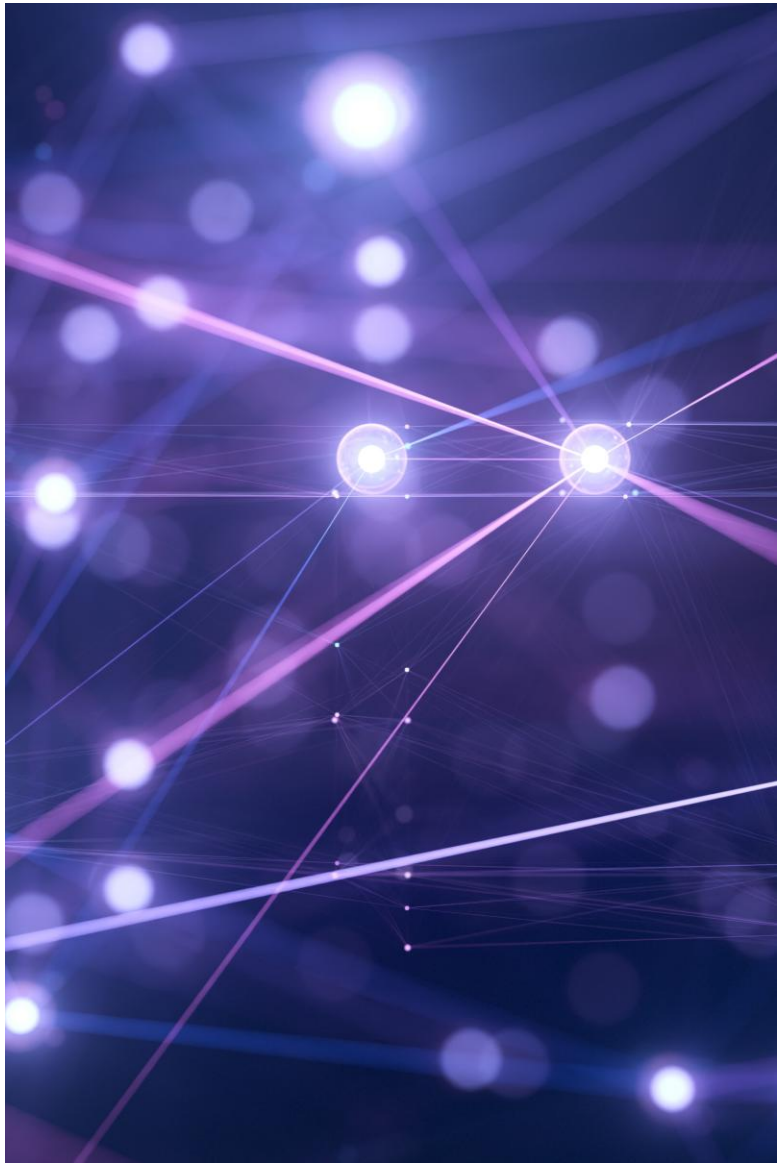
De verksamheter som skapar mest flöden inom detaljhandeln är dagligvaruhandel samt apotek och Systembolaget. Det finns inget i utredningen som påvisar att utbudet inom dagligvaruhandeln helt kommer lämna centrum. Det kommer finnas förutsättningar för detaljhandeln både i centrum och vid Kråketorps Västergård om exploateringen ligger inom de ramar som HUI rekommenderar. Således kommer verksamheter som Systembolaget, apotek och ett utbud av dagligvarubutiker med hög sannolikhet finnas kvar i centrum och flödena behöver inte påverkas särskilt mycket.

Övergripande konsekvensbeskrivning centrum

Effekteter för Bollebygds centrum av etablering vid Kråketorps Västergård

<u>Effekter för Bollebygds centrum</u>

1. Påverkan bedöms som begränsad.

HUIs slutsats är att en eventuell etablering vid Kråketorps Västergård (ca 2 000 kvm dagligvaror + ca 1 500 kvm sällanköpsvaror) **inte väntas skada centrum nämnvärt**. Anledningen är att centrumets försäljningsnivå redan är låg och att mycket köpkraft lämnar kommunen idag.

2. Ny dagligvarubutik tar främst tillbaka utflöde, inte centrumkunder.

Det stora handelsläckaget (över 150 Mkr för DV och ännu mer totalt) gör att en ny butik främst fångar köpkraft som ändå lämnar kommunen. Effekten på de befintliga butikerna i centrum bedöms därmed bli begränsad.

3. Centrum kan stärkas indirekt.

Genom att Bollebygd får ett mer komplett handelsutbud kan kommunen bli mer attraktiv som helhet, vilket i sin tur kan:

· öka flöden även i centrum,

· stödja service och restauranger,

· öka incitament för besökare att göra fler ärenden lokalt.

4. Avgörande faktor för eventuell påverkan på Bollebygds centrum är att inte bygga för stort

Rekommendation på ytor:

Dagligvaror: 2 000 kvm BTA Kvm

Sällanköpsvaror: 1 500 BTA Kvm

Så länge projektet håller sig inom dessa ramar uppstår potentiellt ingen större obalans i handelsstrukturen.

08 | Bilagor

Tvillingreferens Vårgårda

Vårgårda

Nytt handelsområde tar form i Vårgårda

Att Ica ska lämna nuvarande läge i centrala Vårgårda och flytta närmare E20 har det talats länge om. Flyttplanerna har skapat en del oro bland de andra köpmännen utmed Kungsgatan. Ica står förstås för en hel del av kundflödet in till centrum och vad händer om och när livsmedelsbutiken flyttar?

– Vi har under den här processen haft en dialog med Vårgårdas Centrumförening och jag har förstått att det funnits en del oro. Men det är vår övertygelse att en etablering av Ica Kvantum vid Wallentinsvägen kommer att komplettera centrumhandeln. Kan vi få de alingsåsbor som jobbar i Vårgårda att handla här innan de åker hem är det förstås positivt för hela Vårgårda, säger Rasmus Thorild.

Det finns planer på att handelsområdet ska kompletteras med fler butiker, men här är inget bestämt ännu.

Den livsmedelshall och det apotek som byggs nu lägger beslag på drygt 3 000 kvadratmeter av fastigheten. Det innebär att det finns drygt 30 000 kvadratmeter till att bygga på.

– I dagsläget finns inga beslut om det, men i första skedet tänker vi oss att bygga en hall intill den byggnad som ska rymma Ica och apoteket. Men inte heller här finns något bestämt.

– Vi kommer förstås att göra allt för att med nya etableringar komplettera det befintliga utbudet av butiker i centrum. Jag är själv vårgårdabo och vill ha ett levande centrum, säger Rasmus Thorild.

Björn Jansson som är handlare för befintliga ICA Matmagasinet kommer att driva den nya Kvantumbutiken. – Jag är väldigt glad över att få välkomna våra kunder till en ny större butik, säger Björn Jansson.

När TB-gruppen fick bygglov i området påpekades från kommunen att man vill se bättre trafiklösningar. Nämnden såg stora risker för köbildning vid rusningstrafik.

– Vi har löst det problemet, det kommer att vara ordnat i god tid, säger Rasmus Thorild och tillägger:

– Vår ambition för området är hög. Vi vill ha en hållbar utveckling både ur ett socialt och miljömässigt perspektiv och lägger extra stort fokus på tillgängligheten till området och byggnaden.

Öppning av den nya ICA-butiken planeras till våren 2025.

Vårgårda vs Bollebygd

Vårgårda är en grannkommun till Bollebygd med 12 500 invånare som under 2025 öppnat ett externt handelsområde. ICA Butiken har omlokaliserats från centrum och etablerats som en ICA Kvantum butik med 3 000 kvm totalyta. Det nya Handelsområdet är på totalt 30 000 kvm. En referens till Bollebygd är intressant på så sett att HUIs rekommendationer skulle resultera i ett försäljningsindex som Vårgårda hade inom dagligvaruhandeln innan utvecklingen och omlokaliseringen till ett externt läge.

Erfarenheter från cityhandeln är för kort period för att dra några långsiktiga erfarenheter. Men enligt media har effekten funnits där. Samtidigt har Vårgårdas i särklass största aktör lämnar centrum och då blir det sannolikt en effekt. Matmagasinet som butiken hette innan omsatta ca 170 MKR och dessa nivåer är både högre och effektfullare än de butiksstrukturen i Bollebygd skulle resultera i.

Tillsaken hör också att vi idag inte känner till om det blir en omlokalisering av en befintlig butik i Bollebygd såsom i Vårgårda eller en ny aktör på marknaden.

Vårgårda

Försäljning 2024

Total detaljhandel: 634,0 mkr

Dagligvaror: 425,0 mkr

Sällanköpsvaror: 209,0 mkr

Försäljningsindex 2024

Total detaljhandel: 66,0

Dagligvaror: 86,0

Sällanköpsvaror: 45,0

Bollebygd

Försäljning 2024

Total detaljhandel: 414,0 m

Dagligvaror: 262,0 mkr

Sällanköpsvaror: 152,0 mkr

Försäljningsindex 2024

Total detaljhandel: 55,0

Dagligvaror: 68,0

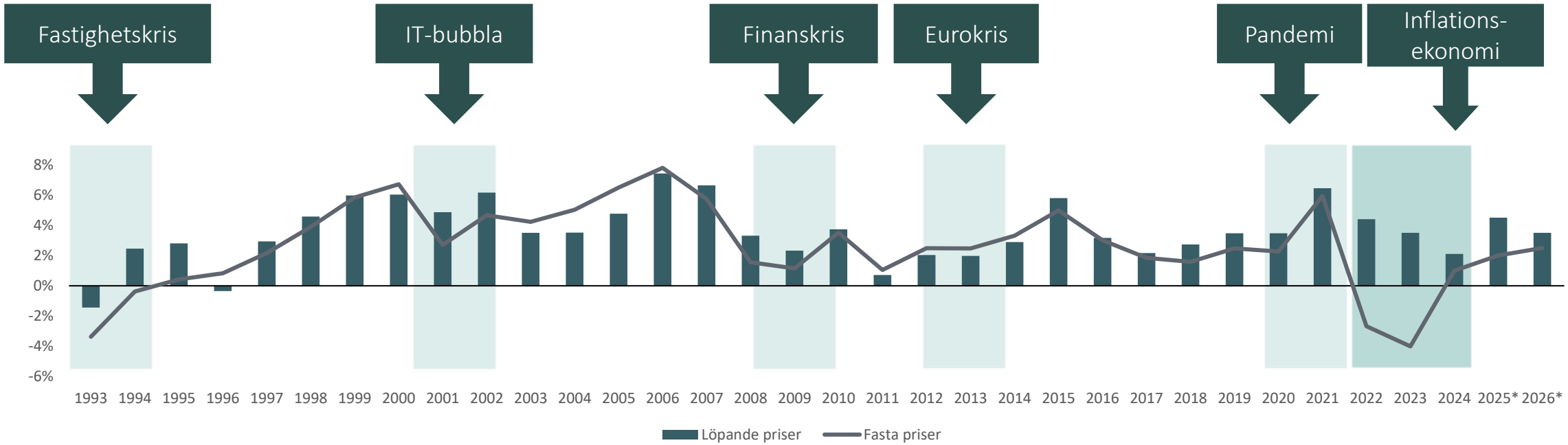
Sällanköpsvaror: 42,0

Utveckling & Trender

Detaljhandeln är motståndskraftig trots kriser

Detaljhandelns andel av hushållens konsumtion har legat relativt stabil sedan 90-talet. Men med åtanke på hushållens goda inkomstutveckling under samma period innebär det att hushållen spenderar mer pengar i detaljhandeln idag. Detaljhandeln har trettio år av positiv tillväxt i fasta priser bakom sig – fram till 2022, då denna trend bröts för första gången sedan under fastighetskrisen i början av 90-talet. Trendbrottet i fasta priser innebär att konsumenterna köper färre eller billigare varor när pengarna i plånboken räcker till mindre. År 2025 väntas detaljhandeln däremot få en svag positiv utveckling i fasta priser. Den ekonomiska situationen ger ytterligare bränsle till två av de största trenderna i detaljhandeln de senaste åren: den starka tillväxten i lågprishandeln och second hand-handeln. Båda dessa segment är i stark expansion och har trotsat både butiksdöd, pandemi och lågkonjunktur. Det tillkommer ständigt nya aktörer, koncept och affärsmodeller inom detta område och båda segmenten väntas spela en ännu större roll i detaljhandeln i framtiden.

Fram till år 2035 förväntas hushållen fortsätta att spendera en mindre andel av sin detaljhandelskonsumtion i dagligvaruhandeln och mer i sällanköpsvaruhandeln. I framtiden väntas i synnerhet den mindre behovsstyrda konsumtionen, främst fritidsvaror, ta ett hårdare grepp om konsumenternas plånböcker. Därtill väntas branschglidningen och tjänstefieringen i detaljhandeln fortsätta, med exempelvis större fokus på uthyrning och reparationer.

Årlig omsättningsutveckling i den totala detaljhandeln . Avser fasta priser. Källa: SCB.
**Prognoser från Detaljhandelns konjunkturrapport (HUI)*

Allt mer klustrad och koncentrerad handel

KLUSTRAD HANDEL TAR ÖVER

Under 2000-talet har handelns tyngdpunkt förskjutits från traditionella, fristående butiker mot e-handel och klustrad handel i handelsområden och köpcentrum. Förskjutningen har till stor del drivits av konsumenternas önskemål om enkelhet, bekvämlighet och att kunna uträtta flera ärenden på samma ställe.

E-HANDEL OCH HANDELSPLATSER HAR VÄXT MEST

Under perioden 2005 till 2024 har handelsplatser och e-handeln varit de delar av handeln som uppvisat i särklass högst tillväxt. E-handeln har haft störst procentuell tillväxt, men handelsplatserna har faktiskt växt mest sett i antal kronor. Under de senaste åren har handelsområdenas detaljhandelstillväxt främst drivits på av stormarknads- och lågpriskoncepten. Samtidigt har möbel- och byggvaruhusen med sina kapitalkrävande varor agerat motvikt och bromsat upp utvecklingen.

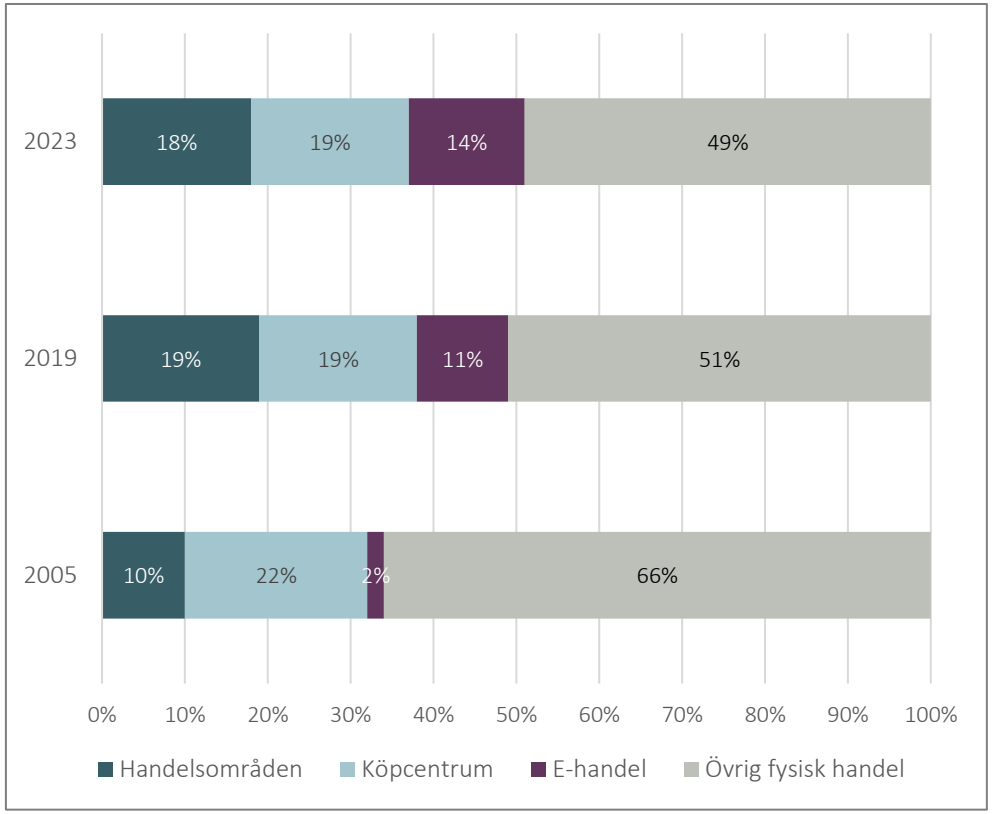
ÖVRIG FYSISK HANDEL TAPPAR

Det segment som haft störst minskning är övrig fysisk handel. Där ingår till exempel handel i glesbygd samt i många stadskärnor, som inte är klustrad i exempelvis ett köpcentrum.

STORA AKTÖRER PÅ EN KONCENTRERAD MARKNAD

Samtidigt som handeln klustrats till e-handeln, handelsplatser och köpcentrum har både antalet företag och butiker koncentrerats till färre och större aktörer. En ökad prispress har gjort att en allt större del av detaljhandeln har koncentrerats till stora kedjor som med hjälp av skalfördelar, stora inköpsvolymer och butiksgemensamma stödfunktioner klarat av den transformation som skett i detaljhandelslandskapet.

MARKNADSANDELAR I HANDELN ÅR 2005, 2019 OCH 2023

Källa: HUI, SCB, PostNord, SCCD och Cityindex

Demografin förändras

Sveriges befolkning väntas fortsätta växa, men i långsammare takt än tidigare – med drygt 0,2 procent per år. Samtidigt sker stora förändringar i befolkningens struktur och sammansättning.

ÅLDRANDE BEFOLKNING

I likhet med många andra industriländer är en av de starkaste demografiska trenderna i Sverige att befolkningen blir äldre. Befolkningspyramiden börjar allt mer likna ett torn snarare än en pyramid. Detta innebär att en mindre andel av befolkningen är i arbetsför ålder.

MINSKAT BARNAFÖDANDE

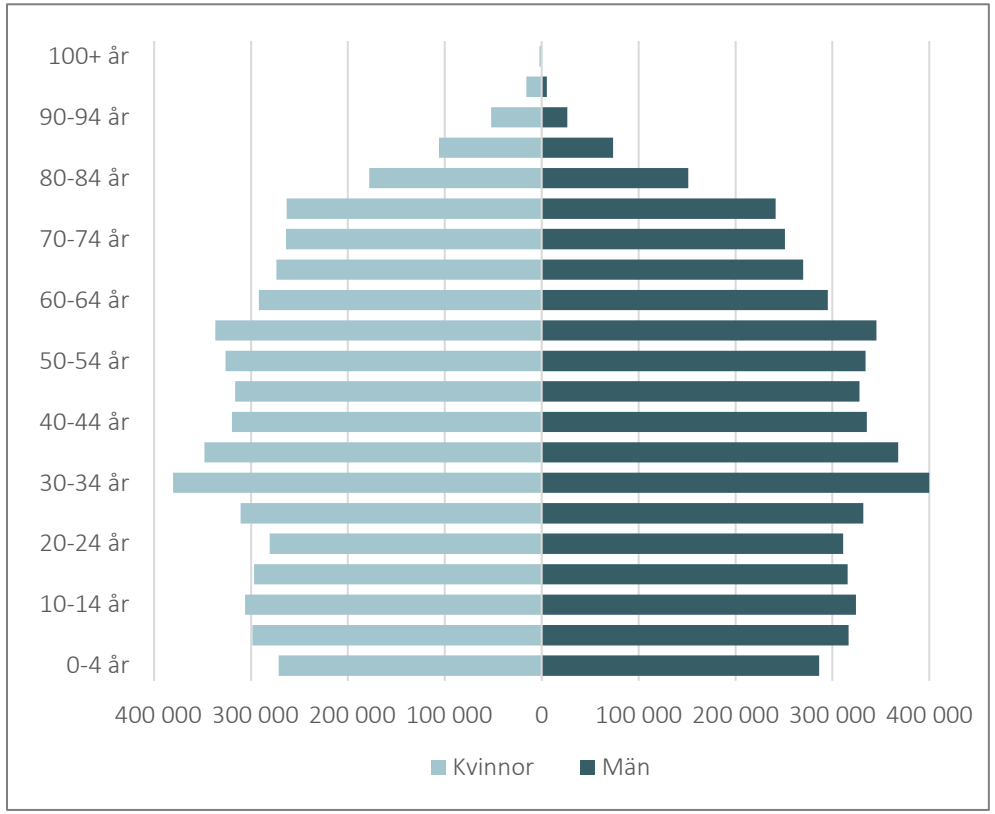
År 1990 födde en svensk kvinna i genomsnitt 2,1 barn under sin livstid. År 2023 var talet det lägst observerade någonsin – 1,45 barn per kvinna. Denna nedåtgående trend bidrar till att sakta ned befolkningsökningen.

MER MÅNGKULTURELLT

27 procent av svenskarna har utländsk bakgrund, vilket innebär att de antingen själva är födda utomlands eller har två utrikes födda föräldrar. En betydande del av befolkningstillväxten under de senaste decennierna har drivits av invandring och i och med att invandringen saktat in så dras befolkningens utvecklingstakt ned.

Dessa demografiska förändringar ställer nya krav på samhället. Exempelvis påverkas behovet av äldreomsorg och vård, förskolor och skolor, och kontor. Dessutom har människor från olika generationer, åldersgrupper och etniciteter ofta skilda prioriteringar och mål med sin konsumtion. Exempelvis tenderar äldre personer att spendera mindre pengar på möbler och inredning medan de yngsta generationerna ser e-handeln som en lika självklar plats för konsumtion som den fysiska butiken.

BEFOLKNINGSPYRAMID I SVERIGE ÅR 2023

Källa: SCB

Skifte i konsumtionen

FOKUS PÅ NÖDVÄNDIG KONSUMTION UNDER DE SENASTE ÅREN

De senaste åren har höjda räntor, kraftig inflation och urholkade reallöner gjort att större fokus återigen lagts på den nödvändiga konsumtionen. Det här visas då livsmedel som andel av konsumtionen har ökat mest jämfört med 2020.

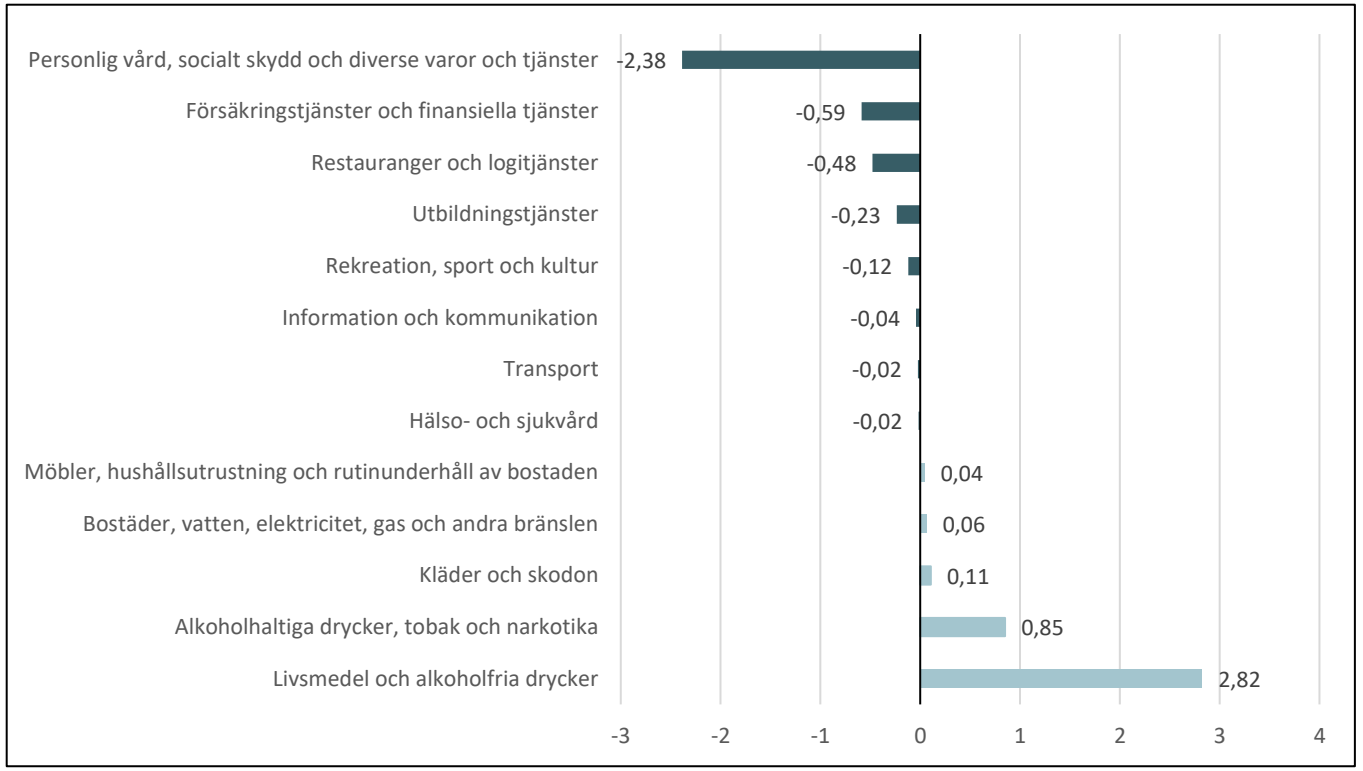
TJÄNSTE- OCH UPPLEVELSEBASERAD KONSUMTION PÅ PAUS

Den ansträngda ekonomin de senaste åren har krävt omprioriteringar. Medan konsumtionsandelen för livsmedel har ökat minskar utrymmet för restaurang- och biobesök. Trots denna nedgång väntas en långsiktig utveckling mot en mer tjänste- och upplevelsebaserad konsumtion återigen ta fart.

BOENDET FORTFARANDE DEN STÖRSTA UTGIFTSPOSTEN

Boende är den klart största utgiftsposten för hushållen och de senaste åren har boendekostnaden skjutit i höjden på grund av höga räntor. Boendekostnadernas andel av konsumtionen har ökat jämfört med 2020. Samtidigt har konsumtionen av heminredning och mode ökat när upplevelse- och tjänsteköpen skjuts upp.

FÖRÄNDRING I KONSUMTIONSANDELAR (PROCENTENHETER) 2024 Q3 JÄMFÖRT MED ÅR 2020 Q3

Källa: SCB

Utmanande konjunkturläge för företag och hushåll

TVÅ ÅR AV LÅGKONJUNKTUR

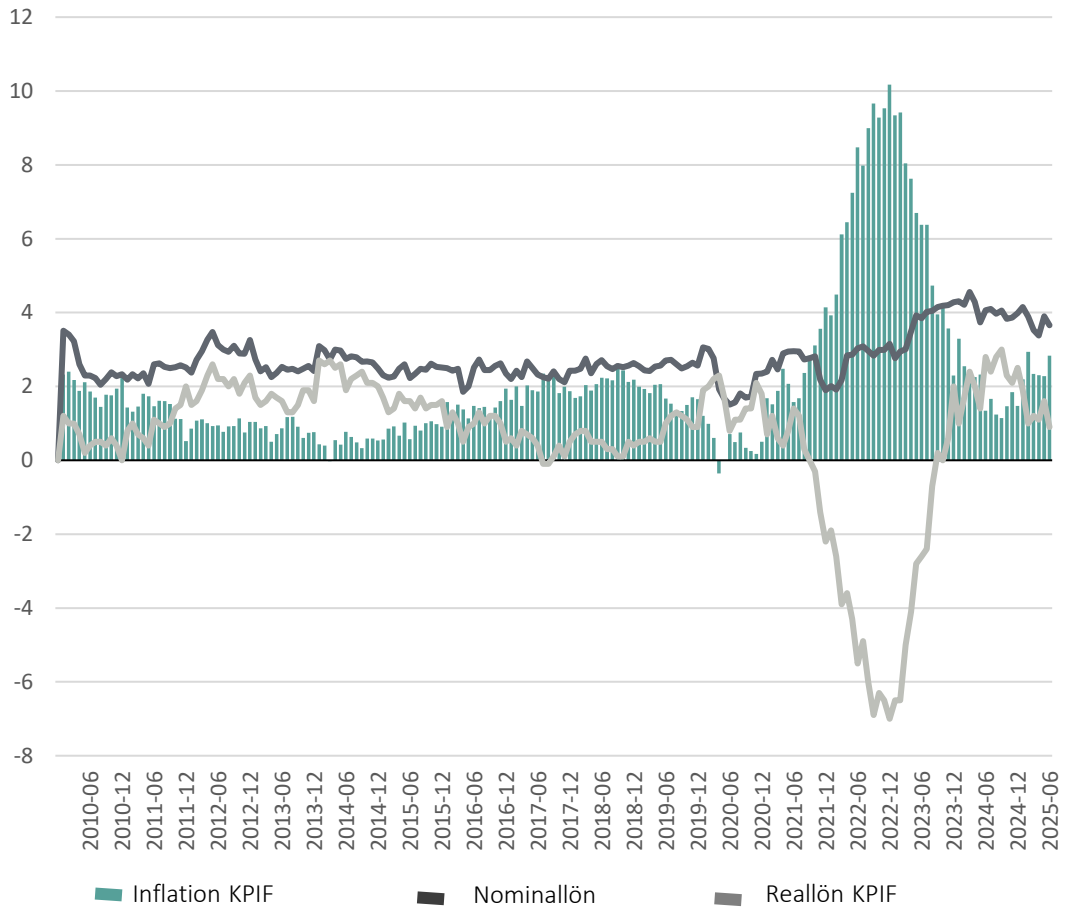
Direkt efter att coronapandemin släppt sitt grepp om Sverige så gick landet in i en lågkonjunktur. En ekonomisk politik som eldade på under pandemin, störningar i de globala leveranskedjorna och kriget i Ukraina gjorde att inflationen till slut började skena. För att stävja inflationen höjde Riksbanken styrräntan, vilket drabbade de högt skuldsatta svenska hushållen hårt samtidigt som varor och tjänster blev allt dyrare. Under 2022 och 2023 skedde en kraftig minskning av hushållens reallöner, det vill säga den inflationsjusterade lönen, till följd av den höga inflationen. Det innebar att hushållen blev fattigare trots att lönerna ökade, i och med att priserna ökade i betydligt högre takt än lönerna. Samtidigt drabbades företagen hårt av en minskad efterfrågan och ökade kostnader.

ÅTERHÅLLSAM ÅTERHÄMTNING UNDER KOMMANDE ÅR

Under 2024 började svensk ekonomi återhämta sig något efter två ansträngande år och det finns ljusglimtar som tyder på att bättre tider är att vänta. Lågkonjunkturen har sakta börjat släppa sitt hårda grepp, men återhämtningen i ekonomin går långsammare än först förväntat. Trots att räntan har sänkts och priserna stabiliserats är hushållens köpkraft fortfarande låg. Även om den sakta stärks kan det dröja innan spenderingsviljan ökar. Sannolikt är många hushåll ärrade av levnadskostnadskrisen och återhållsamhet och prismedvetenhet lär komma att bli ledord även framöver.

	Utfall 2024	Prognos 2025	Prognos 2026
BNP, fasta priser	1,0%	1,1%	2,2%
Hushållens konsumtion, fasta priser	0,6%	1,3%	2,9%
Total detaljhandel, löpande priser	2,0%	4,5%	3,5%

REALLÖNEUTVECKLING I SVERIGE ÅR 2010-2025, PROCENTUELL UTVECKLING

Nominallön = faktiskt lön
Reallönen = lön borträknat inflation

Källa: HUI Detaljhandelns konjunkturrapport

Vilka segment växer och vilka minskar?

Lågpris växer så det knakar

STARK TILLVÄXT HOS AKTÖRER MED PRIS SOM KONKURRENSFÖRDEL

Som antyds av begreppet utgörs lågprishandeln av aktörer vars konkurrensfördel är att erbjuda lägre priser än de traditionella kedjorna. Historiskt sett har lågpris stått för en liten del av Sveriges detaljhandel sett ur ett internationellt perspektiv, men under de senaste 10-20 åren har segmentet konsekvent växt starkare än detaljhandeln som helhet. Lågpris är även ett av få segment i detaljhandeln som haft en nettoökning av butiker under de senaste åren. Till skillnad från stora delar av den fysiska handeln så gick lågpris väldigt bra även under pandemin, trots restriktionerna. Några nycklar till lågprishandelns framgång är det faktum att priset blivit viktigare för konsumenterna och att det blivit mer socialt accepterat att handla lågpris. Lågprishandeln väntas fortsätta att växa och ta marknadsandelar.

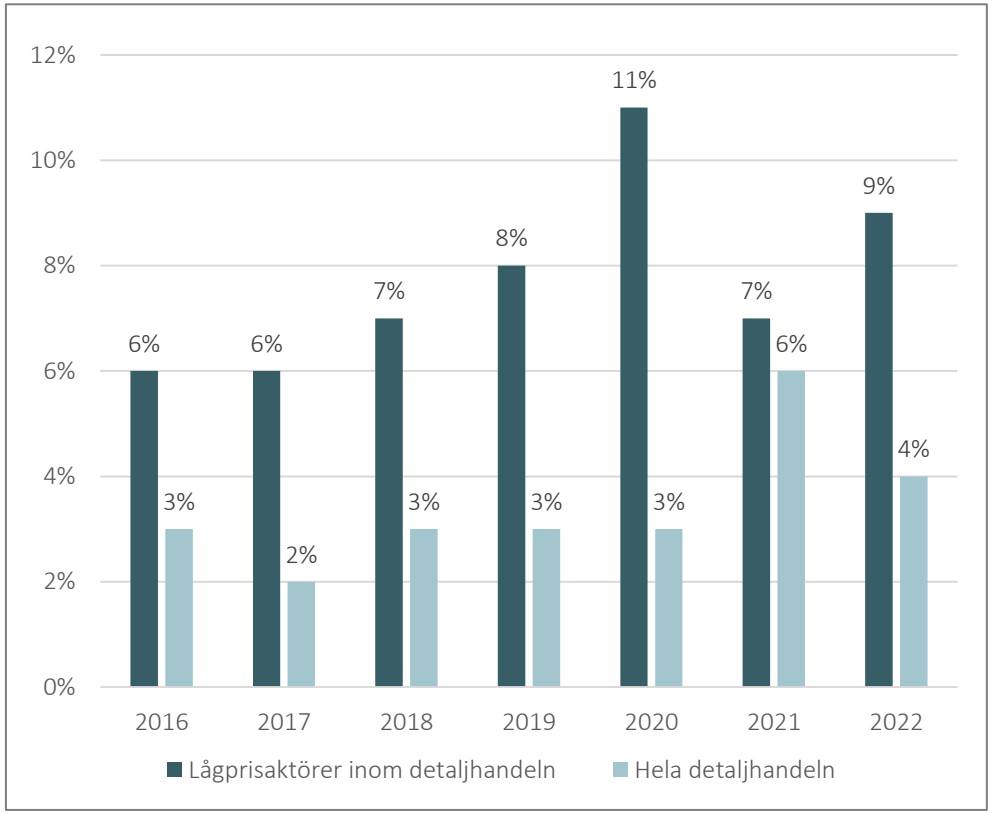
FRÅN EXTERNLÄGEN TILL CITYLÄGEN

Lågprishandeln i Sverige har huvudsakligen bestått av stora, fysiska butiker som etablerat sig i externa handelsområden. Några exempel är Lidl, Dollarstore och Rusta. Men under de senaste åren har nya, småskaliga lågpriskoncept öppnat upp i stadskärnor och köpcentrum. Exempelvis har Normal, Flying Tiger Copenhagen och Søstrene Grene nått stora framgångar både Sverige och internationellt. Flera av dessa koncept etablerar butiker även på mindre orter.

KINESISKA E-HANDELSJÄTTAR VÄXER I POPULARITET OCH UTMANAR DEN FYSISKA LÅGÅRISHANDELN

Det senaste åren har kinesiska e-handelsjättar som Shein och Temu som erbjuder varor till extremt låga priser växt i popularitet. Enligt Svensk Handel har 7 av 10 svenskar handlat på någon av dessa plattformar. Aktörerna är hårt kritiserade från flera håll, gällande allt från arbetsvillkor till produktsäkerhet, men trots detta fortsätter miljontals Kina-paket klickas hem av de svenska hushållen.

TILLVÄXT I LÅGPRISHANDELN OCH DETALJHANDELN ÅR 2016-2022

Källa: Läget i handeln 2024 (Svensk Handel).

Konsumtionsskiften inom handeln

Handel finns, och har alltid funnits, där kunderna finns och dagens konsument befinner sig också i digitala kanaler. Fram till 2035 väntas e-handeln växa kraftigt, vilket bedöms medföra att den fysiska handelns omsättningsandel minskar från dagens 85 procent till mellan 71 och 76 procent.

30 TILL 40 PROCENT AV SÄLLANKÖPSVARUHANDELN SKER PÅ NÄTET ÅR 2035

Handeln befinner sig mitt i en stor transformation. Digitaliseringen förändrar allt från konsumtionsmönster till företagens affärsmodeller. En allt större del av köpen kommer att ske digitalt och Coronapandemin har bidragit till att accelerera den trenden ytterligare. Sett till hela detaljhandeln kan mellan 24 och 29 procent av försäljningen vara digital år 2035. Störst effekt har dock e-handeln inom sällanköpsvaruhandeln, som omfattar försäljning av varor som hemelektronik, kläder, möbler och sportartiklar. Här väntas mellan 39 och 57 procent av handeln ha flyttat till nätet år 2035. Dagligvaruhandeln förväntas i de senaste prognoserna få en långt mindre effekt av e-handeln där e-handelsandelen prognostiseras till 7 procent år 2035 i ett lågt scenario.

SÄLLANKÖPSVARUBUTIKERNA BLIR FÄRRE

I takt med att e-handeln tar en allt större försäljningsandel bedöms också butiksantalet minska kraftigt i sällanköpsvaruhandeln, från dagens cirka 23 000 sällanköpsvarubutiker till 13 000 butiker inom en åttaårsperiod. Det innebär ett butikstapp på cirka 40 procentenheter. E-handeln har en mer transparent pris- och produktinformation än fysiska butiker, vilket förväntas medföra att planerade inköp i högre grad sker på nätet framöver.

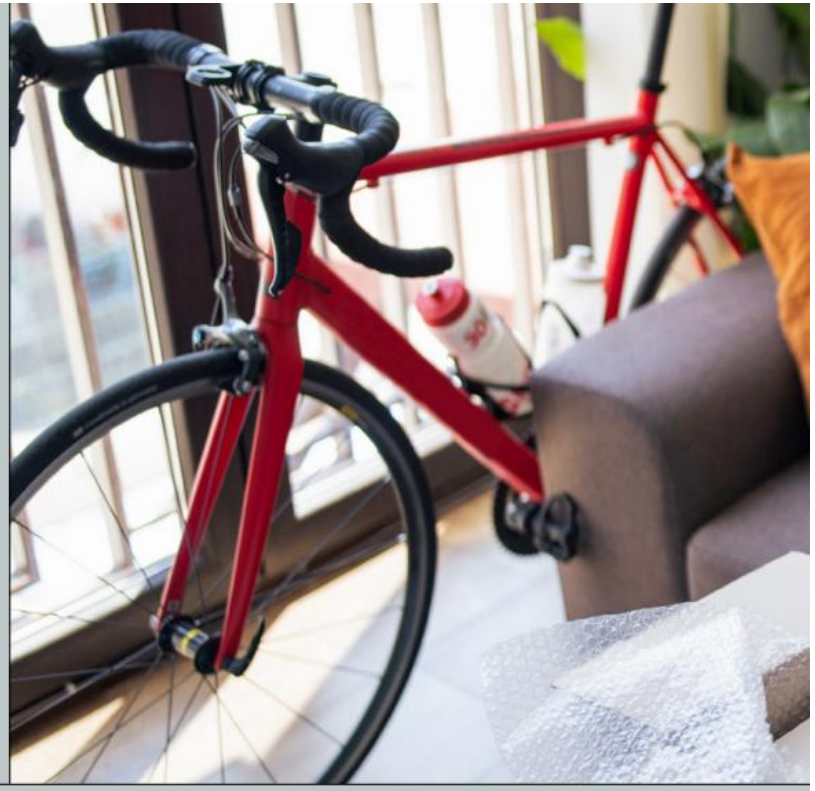
DEN FYSISKA HANDELNS FRAMTIDA STYRKOR

Butikshandeln förväntas växa starkt inom lågprissegmentet och i koncept som stärker butiksupplevelsen. Gällandes lågprishandeln gäller det att kommuner erbjuder områden som lågprishandeln vill etablera utifrån sina koncept. Här kan problem uppstå då lågprishandeln i många fall siktar mot externa platser. ***Det behöver inte vara ett problem menar HUI så länge utvecklingen av tillkommande handel balanseras och dimensioneras efter en beräknad utvecklingspotential. Det kan alltså vara bättre för både för en stadskärna och konsumenter att utveckla handelsutbudet även externt för att komplettera eller förstärka kommunens butiksutbud och således också attraktiviteten i den fysiska handeln.***

E-handeln väntas utgöra minst en tredjedel av sällanköpsvaruhandeln år 2035

Det är en stor skillnad i e-handelsandel mellan dagligvaruhandeln och sällanköpsvaruhandeln där det sker betydligt färre onlineköp i den förstnämnda. Samtidigt är också skillnaderna stora inom sällanköpsvaruhandelns delbranscher. Hemelektronikhandeln är ett exempel på en bransch med en hög e-handelsandel, drygt 40 procent under 2024, medan en betydligt mindre andel av köpen, endast 12 procent, sker online inom järn- och bygghandeln. Inom samtliga delbranscher bedöms e-handeln växa snabbare än den fysiska handeln, vilket innebär att e-handelsandelen väntas stiga över hela marknaden. E-handeln bedöms utgöra 33–40 procent av sällanköpsvaruhandeln 2035, där 33 procent är prognosen enligt det försiktiga scenariot och 40 procent enligt det offensiva scenariot.

Andelen köp online väntas öka även inom dagligvaruhandeln och bedöms växa till 7 procent av branschens totala försäljning 2035, jämfört med dagens 4 procent.

E-handelsandel 2024 samt prognos för 2035, försiktigt respektive offensivt scenario

	2024	2035	2035
		Försiktigt scenario	Offensivt scenario
E-handelshandel Total detaljhandel	*15%*	*24%*	*29%*

Källa: Läget i handeln 2024 Svensk Handel

Vad kan bli resultatet för stadskärnan?

Den fysiska handeln får en ny roll i den digitala världen

STADSKÄRNAN MÅSTE FÖLJA MED OCH FÖRÄNDRAS

Stadskärnorna är oftast marknadsplatsen för den fysiska handeln och därmed potentiellt mest sårbar. Antal verksamheter inom detaljhandels i stadskärnorna minskar stadigt och detaljhandeln måste få möjlighet att få utvecklas på flera marknadsplatser eller säljkanaler. Kommunerna har dock möjligheten att dimensionera en utveckling av den fysiska handeln så att stadskärnan inte tar allt för stor skada. E-handeln kan inte regleras från ett kommunalt håll och vid en alltför restriktiv kommunal inställning för vidareutveckling av den fysiska handel kan handeln oavsett konkurreras ut, med resultatet att kommunerna står utan ett attraktivt utbud och handeln lider än mer skada än om en utveckling sker.

RESTAURANG OCH KULTUR TAR STÖRRE PLATS

I framtidens fysiska handel spelar restauranger och kultur en större roll. Ett rikt kulturutbud både skapar besöksflöden och ökar omsättningen hos de omkringliggande verksamheterna. Verksamheter som biografer, scener, restauranger och caféer förlänger en plats öppettider, tillför liv och ökar den upplevda tryggheten. Dessutom skapas stora sociala värden och platser för människor att mötas.

HUBB SOM LÖSER VARDAGSPROBLEM

För att komplettera e-handeln kan den fysiska platsen med fördel fungera som en problemlösningshubb som hjälper människor att spara tid och energi. Det kan handla om allt från att erbjuda möjligheten att återvinna, laga cykeln, skriva ut dokument, hyra ett verktyg eller skicka ett paket.

FRAMTIDENS YTOR ÄR FLEXIBLA

Flexibilitet är ett ledord för framtidens platser. Konsumenterna förväntar sig i högre utsträckning att kunna bo, arbeta och socialisera på samma ställe, och för att möta deras allt högre krav behöver de fysiska platserna vara spännande och föränderliga. Gränserna mellan olika branscher och olika typer av verksamheter suddas ut. Begrepp som retail-as-a-service, episodisk retail och co-working präglar framtidens ytor.

hui.

Tillgänglighet och ett bra utbud skapar flöden och mångfald

Utbudet och tillgängligheten styr vilken plats konsumenten väljer att handla på.

OLIKA PLATSER FÖR OLIKA HANDEL

Kommuner som erbjuder både stadskärnor och externhandel skapar fler möjligheter för detaljhandelns olika koncept och profiler att etableras på deras marknad. Svensk detaljhandel består till mycket hög grad av kedjebutiker och nästan samtliga av dessa har en kravställning på den marknad de etablerar sig på. Detta kan gälla storlek på marknaden, men också möjligheten att kunna etablera sina koncept med sina formatkrav. **Kommuner som erbjuder fler möjligheter skapar alltså bättre förutsättningar för att få en mer mångfacetterad butiksstruktur.**

UTBUDET AV BUTIKER

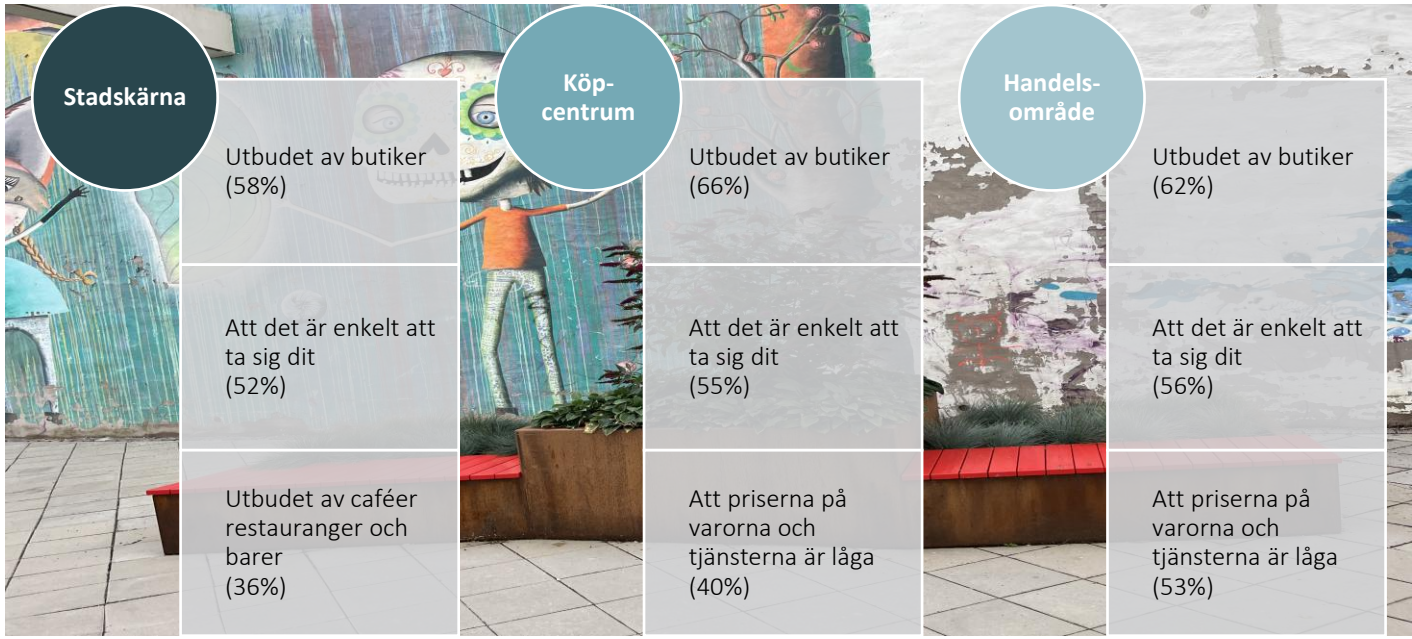
Ett bra utbud av butiker är det som skapar den primära dragningskraften till ett handelskluster. Ett bra utbud skapas ofta genom att många butiker samlas på ett ställe. Enligt erfarenhet behöver det finnas så kallade ankarbutiker som genererar starka besöksflöden, men även mindre butiker som kompletterar utbudet och gör det mer intressant.

TILLGÄNGLIGHETEN – EN AV DE VIKTIGASTE FRAMTIDSFRÅGORNA

Den näst viktigaste faktorn vid val av handelskluster är att det är enkelt att ta sig dit, det vill säga att det ligger i ett läge som är tillgängligt med önskvärt färdsätt. Idag är bilen det absolut vanligaste färdmedlet till ett handelskluster, men med stor sannolikhet kommer mobiliteten att förändras när en större andel tar sig dit till fots, med cykel eller kollektivtrafik. Hur det kommer att påverka färdsättet till varje enskild plats är ännu oklart.

Utbud och tillgänglighet toppar listan när konsumenter väljer handelskluster

De tre viktigaste faktorerna vid valet att besöka respektive typ av handelskluster.

Källa: Svensk Handel: Konsumentundersökning september 2021.

Estrella Galicia
ALLSÅNG
I TÖLLSJÖ

TRENDMAKERIET
REA
HALVA
PRISET

apoteket

NORDIC
WELLNESS

Närliggande handelsplatser

Lundaskog Handelsområde

Kategori: Handelsområde

Läge: Utanför stadskärna

Etablering: 2013

Starka aktörer inom dagligvaruhandel:
City Gross

Starka aktörer inom sällanköpsvaruhandel:
Apoteket, Jula, Plantagen

Premises area, Tenants & Sales

Source: HUI Research

Category		GLA m²	Tenants	Sales mSEK	Sales per sqm, SEK
Food & Convenience		10 000	2	N/A	N/A
Durable goods	+	8 500	8	N/A	N/A
Total	=	18 500	10	567	30 649
Restaurants	+	200	3	16	80 000
Commercial Services	+	0	0	N/A	N/A
Total	=	200	3	16	80 000
Leasable		18 700	15	583	31 176
Common areas	+	0	N/A	N/A	N/A
Total	=	**18 700**	**15**	**583**	**31 176**

Retail	18 500 m²
Restaurants	200 m²
Services	0 m²
Common areas	0 m²

Källa: SSCD

Druvefors Handelsområde

Kategori: Handelsområde

Läge: Utanför stadskärna

Etablering: 2008

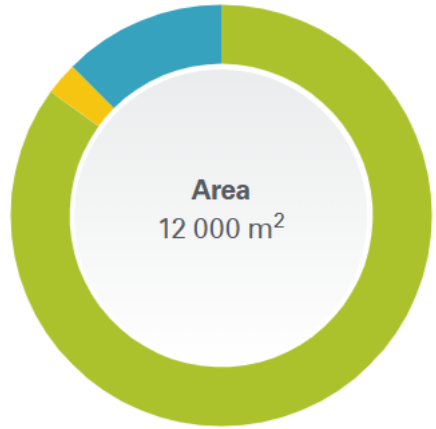
Starka aktörer inom dagligvaruhandel:
ICA Maxi, Systembolaget

Starka aktörer inom sällanköpsvaruhandel:
Apotek Hjärtat, DOZ Apotek

Premises area, Tenants & Sales

Source: HUI Research

Category		GLA m²	Tenants	Sales mSEK	Sales per sqm, SEK
Food & Convenience		9 000	3	1 087	120 820
Durable goods	+	1 200	4	57	47 167
Total	=	10 200	7	1 144	112 155
Restaurants	+	300	1	N/A	N/A
Commercial Services	+	1 500	3	N/A	N/A
Total	=	1 800	4	32	17 778
Leasable		12 000	12	1 176	97 998
Common areas	+	0	N/A	N/A	N/A
Total	=	**12 000**	**12**	**1 176**	**97 998**

Retail	10 200 m²
Restaurants	300 m²
Services	1 500 m²
Common areas	0 m²

Källa: SSCD

Storknallen

Kategori: Externcentrum

Läge: Utanför stadskärna

Etablering: 1995

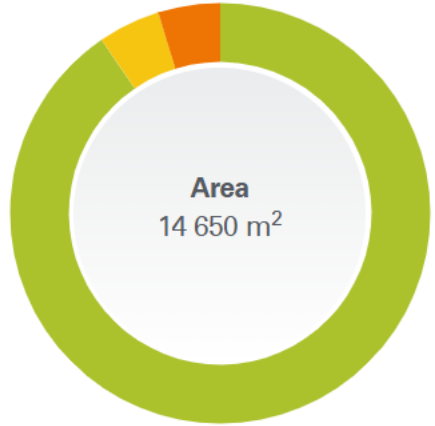
Starka aktörer inom dagligvaruhandel:
-

Starka aktörer inom sällanköpsvaruhandel:
Eko, H&M, Stadium

Premises area, Tenants & Sales

Source: Property owner

Category		GLA m²	Tenants	Sales mSEK	Sales per sqm, SEK
Food & Convenience		100	0	N/A	N/A
Durable goods	+	13 150	13	211	16 015
Total	=	13 250	13	211	15 894
Restaurants	+	700	3	11	15 000
Commercial Services	+	0	0	N/A	N/A
Total	=	700	3	11	15 000
Leasable		13 950	16	221	15 092
Common areas	+	700	N/A	N/A	N/A
Total	=	**14 650**	**16**	**221**	**15 092**

Retail	13 250 m²
Restaurants	700 m²
Services	0 m²
Common areas	700 m²

Källa: SSCD

Knalleland Handelsområde

Kategori: Handelsområde

Läge: Utanför stadskärna

Etablering: 1975

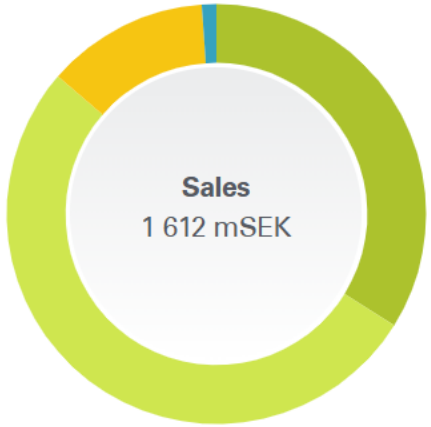
Starka aktörer inom dagligvaruhandel:
ICA Supermarket, Systembolaget, Willys

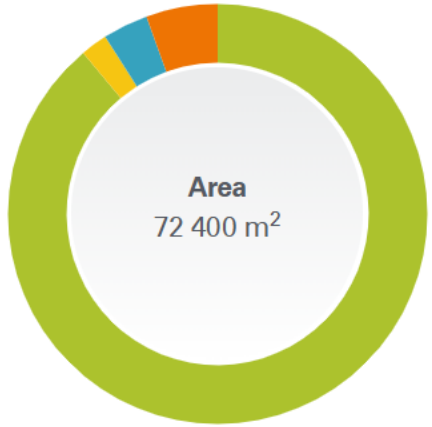
Starka aktörer inom sällanköpsvaruhandel:
Elgiganten, H&M, Apoteket, Clas Ohlson, Jysk, Rusta

Premises area, Tenants & Sales

Source: Property owner & HUI Research

Category		GLA m²	Tenants	Sales mSEK	Sales per sqm, SEK
Food & Convenience		6 400	4	546	85 328
Durable goods	+	57 975	40	846	14 594
Total	=	64 375	44	1 392	21 626
Restaurants	+	1 500	11	201	134 267
Commercial Services	+	2 525	4	18	7 129
Total	=	4 025	15	219	54 509
Leasable		68 400	62	1 612	22 260
Common areas	+	4 000	N/A	N/A	N/A
Total	=	**72 400**	**62**	**1 612**	**22 260**

Food & Conv.	546 mSEK	**Retail**	64 375 m²
Durable goods	846 mSEK	**Restaurants**	1 500 m²
Restaurants	201 mSEK	**Services**	2 525 m²
Services	18 mSEK	**Common areas**	4 000 m²

Källa: SSCD

Solkatten

Kategori: Bostadsområdescentrum

Läge: Inom stadskärna

Etablering: 1974

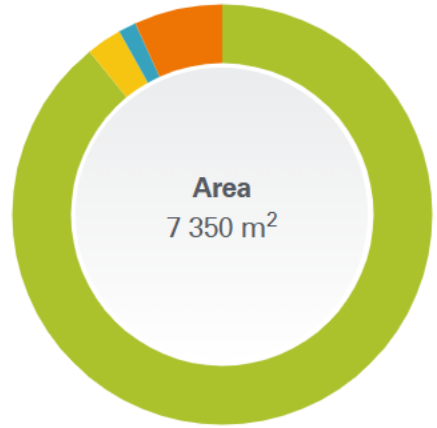
Starka aktörer inom dagligvaruhandel:
Hemköp, Systembolaget

Starka aktörer inom sällanköpsvaruhandel:
Apotek Hjärtat, KappAhl, Lekia

Premises area, Tenants & Sales

Source: HUI Research

Category		GLA m²	Tenants	Sales mSEK	Sales per sqm, SEK
Food & Convenience		3 050	2	N/A	N/A
Durable goods	+	3 500	12	N/A	N/A
Total	=	6 550	14	308	46 947
Restaurants	+	200	7	52	261 000
Commercial Services	+	100	4	23	234 000
Total	=	300	11	76	252 000
Leasable		6 850	27	383	52 122
Common areas	+	500	N/A	N/A	N/A
Total	=	**7 350**	**27**	**383**	**52 122**

Retail	6 550 m²
Restaurants	200 m²
Services	100 m²
Common areas	500 m²

Källa: SSCD

Vimpeln

Kategori: Citygalleria

Läge: Utanför stadskärna

Etablering: 2014

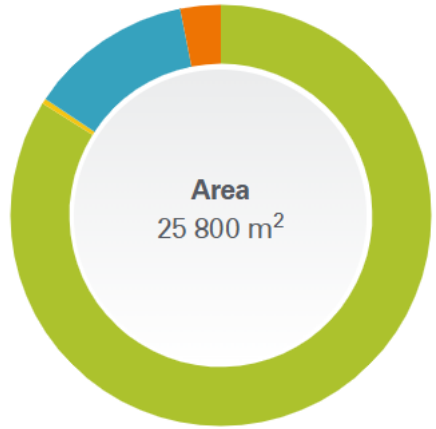
Starka aktörer inom dagligvaruhandel:
ICA Maxi

Starka aktörer inom sällanköpsvaruhandel:
Elgiganten, Stadium Outlet, Apotek Hjärtat, Clas Ohlson

Premises area, Tenants & Sales

Source: HUI Research

Category		GLA m²	Tenants	Sales mSEK	Sales per sqm, SEK
Food & Convenience		9 000	1	N/A	N/A
Durable goods	+	12 650	12	N/A	N/A
Total	=	21 650	13	1 130	52 171
Restaurants	+	100	3	10	100 000
Commercial Services	+	3 250	4	27	8 431
Total	=	3 350	7	37	11 164
Leasable		25 000	23	1 167	45 229
Common areas	+	800	N/A	N/A	N/A
Total	=	**25 800**	**23**	**1 167**	**45 229**

Retail	21 650 m²
Restaurants	100 m²
Services	3 250 m²
Common areas	800 m²

Källa: SSCD

Gallerian Storken

Kategori: Citygalleria

Läge: Inom stadskärna

Etablering: 1962

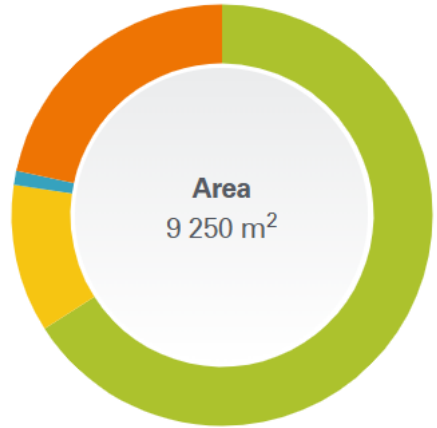
Starka aktörer inom dagligvaruhandel:
-

Starka aktörer inom sällanköpsvaruhandel:
Apoteket, Intersport, KappAhl, Lindex, Normal

Premises area, Tenants & Sales

Source: HUI Research

Category		GLA m²	Tenants	Sales mSEK	Sales per sqm, SEK
Food & Convenience		125	3	15	120 000
Durable goods	+	5 975	19	246	41 172
Total	=	6 100	22	261	42 787
Restaurants	+	1 050	2	N/A	N/A
Commercial Services	+	100	3	N/A	N/A
Total	=	1 150	5	12	10 000
Leasable		7 250	28	273	29 459
Common areas	+	2 000	N/A	N/A	N/A
Total	=	**9 250**	**28**	**273**	**29 459**

Retail	6 100 m²
Restaurants	1 050 m²
Services	100 m²
Common areas	2 000 m²

Källa: SSCD

Bolltorps Handelsområde

Kategori: Handelsområde

Läge: Utanför stadskärna

Etablering: 2014

Starka aktörer inom dagligvaruhandel:
Coop

Starka aktörer inom sällanköpsvaruhandel:
Jysk, Mio, Rusta, ÖoB

Premises area, Tenants & Sales

Source: HUI Research

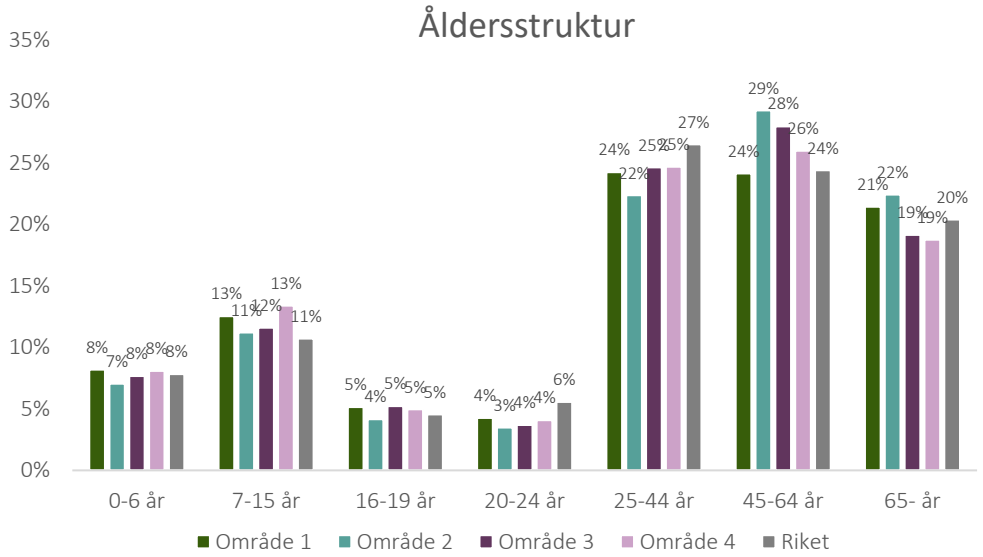
Category		GLA m²	Tenants	Sales mSEK	Sales per sqm, SEK
Food & Convenience		0	1	N/A	N/A
Durable goods	+	10 000	11	N/A	N/A
Total	=	10 000	12	525	52 510
Restaurants	+	0	2	N/A	N/A
Commercial Services	+	0	1	N/A	N/A
Total	=	0	3	26	N/A
Leasable		10 000	25	551	55 130
Common areas	+	0	N/A	N/A	N/A
Total	=	**10 000**	**25**	**551**	**55 130**

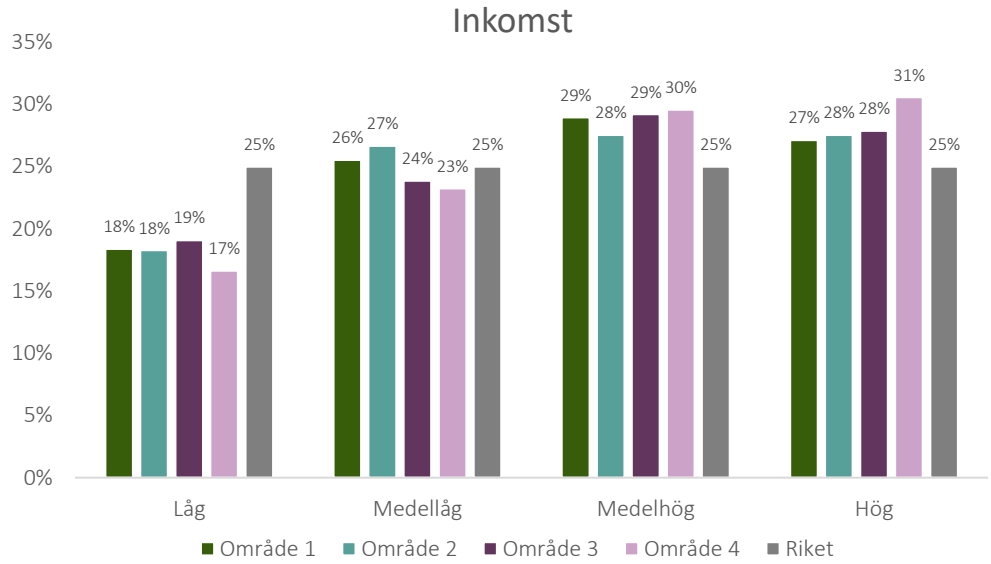

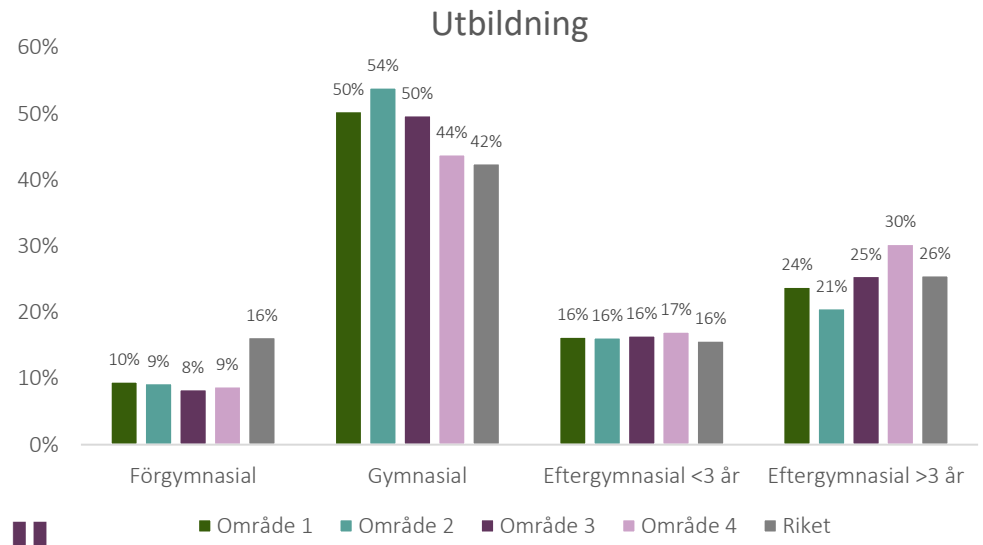
Retail	10 000 m²
Restaurants	0 m²
Services	0 m²
Common areas	0 m²

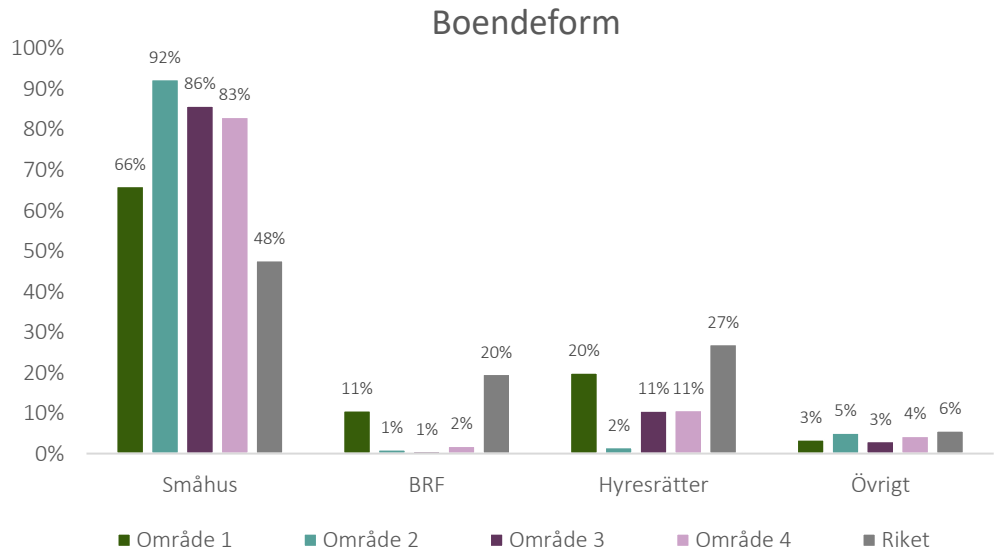
Demografisk översikt

Demografisk översikt område 1-4

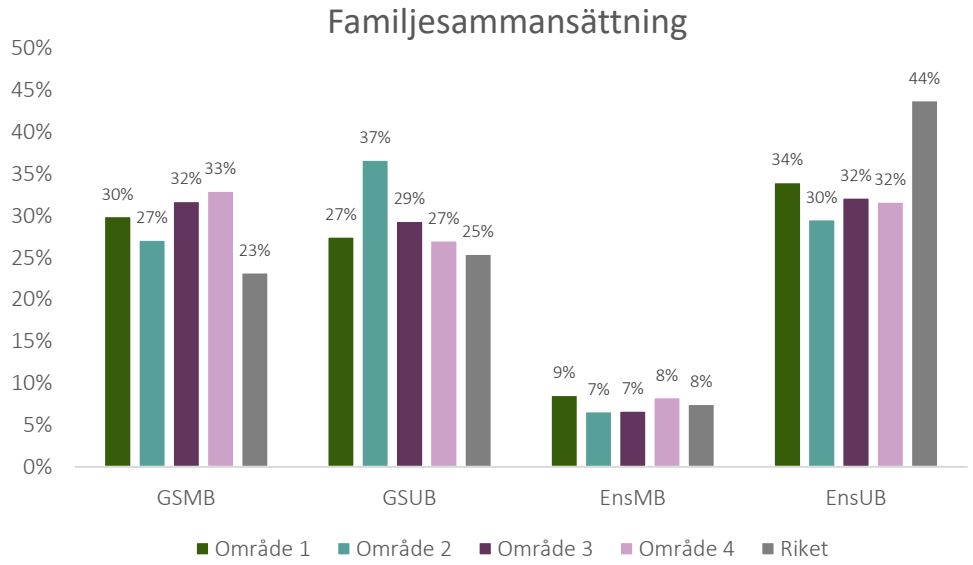

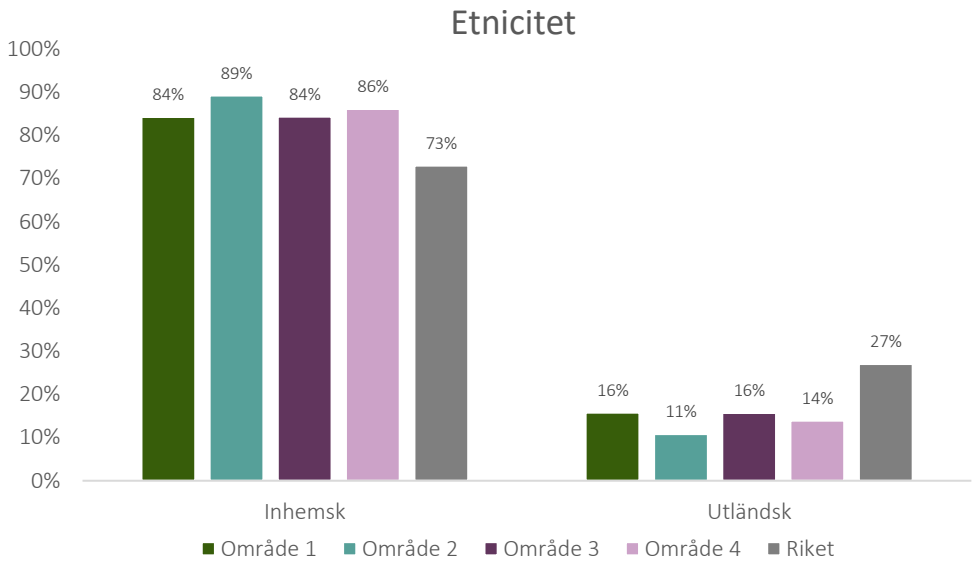

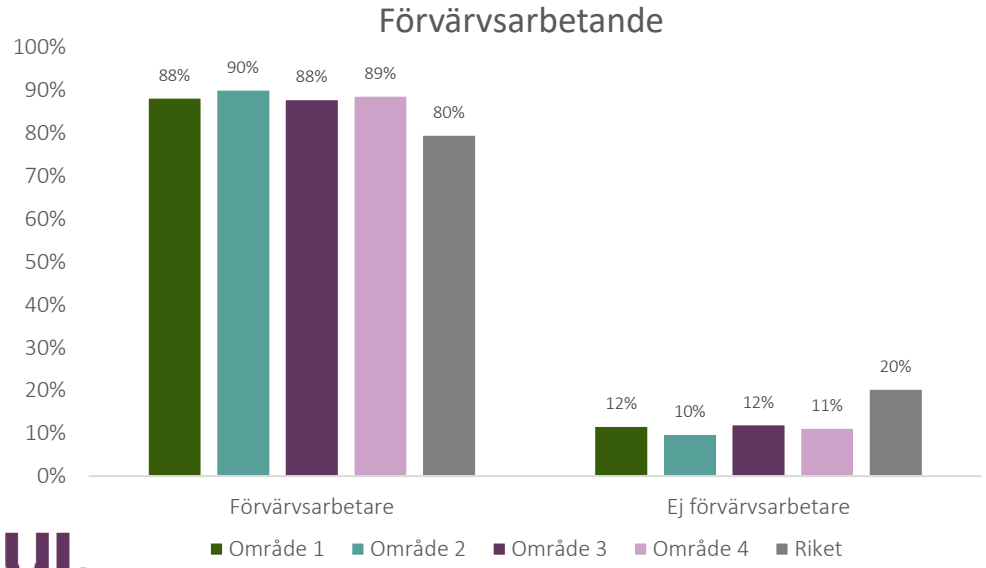

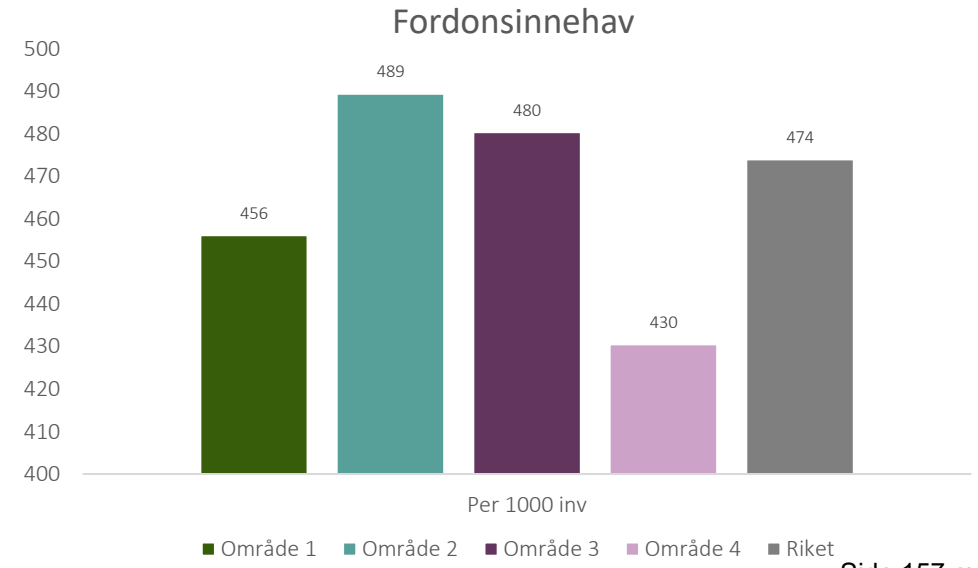

Demografisk översikt område 1-4

Kontakt

Per Andersson
per.andersson@hui.se

§132 KS2025/171

Detaljplan för Kråktorp 2:8, Kråketorp Västergård

Beslut

Kommunstyrelsen ger kommunstyrelseförvaltningen i uppdrag att ta fram en detaljplan för Kråketorp Västergård, Kråktorp 2:8. Kommunstyrelsen ger kommunstyrelseförvaltningen i uppdrag att säkerställa att detaljplanearbetet inleds med att utreda detaljplanens påverkan på Bollebygds tätorts centrumhandel.

Ärendet

Kommunstyrelsen gav 28/1–2025 positivt planbesked för Kråktorp 2:8. Därefter har kommun-styrelsen även beslutat att i enlighet med namnberedningens förslag namnge planen till Kråketorp Västergård. Exploatören vill starta planarbetet, vilket förutsätter att kommunstyrelsen först ger kommunstyrelseförvaltningen i uppdrag att starta upp planarbetet. Beroende på vilken typ av verksamhet som etableras på Kråketorp Västergård, kan detta tänkas få olika påverkan på Bollebygds tätorts centrumhandel. Samtidigt bidrar olika typer av verksamheter även till olika många arbetsplatser och har olika stark konkurrenskraft sett utifrån sitt läge. Handelutredningen avser att fördjupa sig i denna fråga för att utgöra ett underlag inför utformningen av detaljplanen. Efter att handelsutredningen är genomförd kommer denna presenteras för politiken för att man ska få möjlighet att ta ställning till dess innehåll och arbetet framåt.

Detaljplanen för Kråketorp Västergård kommer vara exploatörsdriven, vilket innebär att exploatören står för samtliga av detaljplanens kostnader. Kommunen

kommer fortsatt vara ansvarig för att säkerställa detaljplanens kvalitet samt vissa lagstadgade steg i detaljplaneprocessen, något som kommer göras i mån av tid. Även den tid som kommunens tjänstepersoner lägger ned på detaljplanearbetet kommer faktureras till exploatören. Kommunen förväntas därigenom inte ha några kostnader kopplade till detaljplanen.

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen
Kommunstyrelsen ger kommunstyrelseförvaltningen i uppdrag att ta fram en detaljplan för Kråketorp Västergård, Kråktorp 2:8. Kommunstyrelsen ger kommunstyrelseförvaltningen i uppdrag att säkerställa att detaljplanearbetet inleds med att utreda detaljplanens påverkan på Bollebygds tätorts centrumhandel.

Beslutsgång
Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag
- § 101 KSAU Detaljplan för Kråktorp 2:8, Kråketorp Västergård
- Detaljplan Kråketorp Västergård, karta, planuppdrag

Skickas till
PLEX

Paragrafen är justerad

10. Samråd 1, ny järnväg Göteborg-Borås, delen Bollebygd - yttrande till Trafikverket (kf fattar slutligt beslut) KS2020/69

§52 KS2020/69

Samråd 1, ny järnväg Göteborg–Borås, delen Bollebygd - yttrande till Trafikverket

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige antar förslag till yttrande över samrådshandling för ny järnväg Göteborg–Borås, delen Bollebygd, som sitt eget, och översänder yttrandet till Trafikverket som kommunens svar inom samråd 1.

Arbetsutskottets beslut

Redaktionella ändringar görs i enlighet med dagens diskussion.

Ärendet

Trafikverket har tagit fram samrådshandlingar inom arbetet med järnvägsplan för ny järnväg mellan Göteborg och Borås, delsträckan Bollebygd. Samrådet avser val av stråk inom den beslutade järnvägskorridoren och utgör ett tidigt skede i planprocessen. Den nya järnvägen planeras som dubbelspår för regional- och fjärrtåg med hög kapacitet och kortare restider. Syftet är att stärka arbetspendling, regional utveckling och tillgänglighet inklusive bättre koppling till Landvetter flygplats.

Trafikverket bedömer att Orange stråk i väster och Ljusblått stråk i öster bäst uppfyller projektets mål utifrån hållbarhet, miljöhänsyn, byggbarhet och kostnad. Kommunen ges möjlighet att lämna synpunkter inför fortsatt planering.

Kommunstyrelseförvaltningen bedömer att projektet är strategiskt viktigt för regional utveckling och för ett mer hållbart transportsystem. Bollebygds kommun förespråkar Orange stråk i väster och ljusblått stråk i öster. I det fortsatta arbetet är det särskilt viktigt att:

- Framtida stationsläge möjliggörs
- Kommunens långsiktiga mark- och samhällsplanering beaktas
- Påverkan på boendemiljö, natur- och kulturvärden begränsas
- God tillgänglighet och fungerande lokala samband säkerställs

Kommunfullmäktige fattar slutligt beslut i ärendet.

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut
Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige antar förslag till yttrande över samrådshandling för ny järnväg Göteborg–Borås, delen Bollebygd, som sitt eget, och översänder yttrandet till Trafikverket som kommunens svar inom samråd 1.

Beslutsgång
Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker. Ordföranden frågar också om redaktionella ändringar kan göras i yttrandet, i enlighet med dagens diskussion, och finner att så sker.

Beslutsunderlag
- Samråd 1, ny järnväg Göteborg–Borås, delen Bollebygd - yttrande till Trafikverket
- Samråd 1, ny järnväg Göteborg–Borås, delen Bollebygd - yttrande till Trafikverket

– samradshandling---underlag-till-samrad-1-2026-02-16

Skickas till
Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

BOLLEBYGDS KOMMUN

YTTRANDE
Skapad 2026-03-06
Antaget **2026-05-07**

Kommunfullmäktige

Peter Büchel | Projektledare plan och exploatering
0734647117 | peter.buchel@bollebygd.se

Dnr : **188242**

Trafikverket

Samråd 1, ny järnväg Göteborg–Borås, delen Bollebygd - yttrande till Trafikverket

Sammanfattning av ärendet

Trafikverket planerar en ny cirka sex mil lång dubbelspårig järnväg för persontrafik mellan Göteborg och Borås. Syftet är att öka kapaciteten i järnvägssystemet, korta restiderna och stärka arbetsmarknadsregionen genom bättre pendlingsmöjligheter. Den nya järnvägen ska även förbättra tillgängligheten till Landvetter flygplats och bidra till mer hållbara transporter genom att fler resor kan ske med tåg i stället för bil.

Den aktuella järnvägsplanen omfattar en sträcka genom Bollebygd. Inom en ca 15 km lång och upp till två km bred korridor utreds olika möjliga sträckningar. Järnvägen planeras för en hastighet upp till 250 km/h och kan bestå av bank, bro, skärning och tunnel beroende på terräng och miljöförutsättningar.

Flera alternativa stråk har analyserats och utvärderats utifrån hållbarhet, miljöpåverkan, byggbarhet, kostnader och inkomna samrådssynpunkter. Bedömningen är att orange stråk i den västra delen och ljusblått stråk i den östra delen bäst uppfyller projektets mål samt att denna bedömning möjliggör ett framtida stationsläge i Bollebygds kommun. Dessa alternativ bedöms även ge en god funktion samtidigt som påverkan på naturmiljö, landskapsbild och bebyggelse begränsas.

Arbetet befinner sig i ett tidigt skede (samråd 1). I nästa samråd kommer mer detaljer att presenteras om järnvägens utformning, miljökonsekvenser och vilken mark som behöver tas i anspråk.

Yttrande

Kommunen ställer sig i huvudsak positiv till planeringen av ny järnväg mellan Göteborg och Borås. Utbyggnaden bedöms vara av stor betydelse för hållbar regional utveckling, förbättrad arbetspendling och stärkt tillgänglighet inom regionen samt till Landvetter flygplats.

Kommunen ser positivt på att Trafikverket i detta skede redovisar alternativa stråk och inhämtar synpunkter inför fortsatt planering. Kommunen vill samtidigt framföra ett antal synpunkter och förtydliganden som bör beaktas i det fortsatta arbetet med järnvägsplanen.

Kommunens övergripande ställningstagande

- Kommunen tillstyrker fortsatt planering av ny järnväg i stråket Göteborg–Borås och delar bedömningen att en kapacitetsstark järnvägsförbindelse är nödvändig för att möta framtida transportbehov och bidra till klimatomställningen.

Projektet har potential att

- Stärka arbetsmarknaden i regionen
- Möjliggöra ökat hållbart resande
- Minska vägtrafikens klimatpåverkan
- Förbättra tillgängligheten till regionala och internationella målpunkter

Synpunkter inför fortsatt planering

1. Samordning med kommunal planering

Det är av stor vikt att järnvägens lokalisering och utformning samordnas med kommunens översiktsplanering och långsiktiga utvecklingsstrategier. Den fortsatta planeringen bör möjliggöra en hållbar samhällsutveckling och inte försvåra framtida markanvändning eller utvecklingsområden.

En nära och kontinuerlig dialog mellan Trafikverket och kommunen är nödvändig i kommande skeden.

Kommunen vill se en justering i det ljusblå stråket i den östra delen för att säkerställa att Vanna kvarn, inom den södra delen av Vannamyst 1:3, samt Vannasjön lämnas orört och opåverkat av den fysiska delen av järnvägen. Detta går då i linje med punkt 3 och 4 i detta yttrande.
Kommunen efterfrågar tydligare redovisning av trafiklösningar till och från Bollebygd via riksväg 40, särskilt vid Grönkullemotet och Kullamotet.
Tidiga utredningar behövs för anslutande vägar, gång- och cykelbanor samt lokalkörbanor för att säkerställa tillgänglighet till Bollebygd och en framtida station. Den planerade järnvägen får inte försvåra etableringen av ett nytt reningsverk vid Kullamotet och kommunen efterfrågar därför tydligare höjdredovisningar vid brobygget samt klargöranden kring placering av eventuella broar, exempelvis över Sörån vid Bollekollen.

2. Framtida stationsläge

Kommunen ser mycket positivt på att planeringen ska genomföras så att ett framtida stationsläge kan möjliggöras. Detta är en strategiskt viktig fråga för kommunens långsiktiga utveckling.

Järnvägens lokalisering och tekniska utformning bör därför säkerställa

- God tillgänglighet till ett framtida stationsläge
- Möjligheter till effektiva byten mellan trafikslag
- Förutsättningar för hållbar stads- och tätortsutveckling

3. Miljö- och landskapshänsyn

Kommunen betonar vikten av att påverkan på naturmiljö, kulturmiljö och landskapsbild minimeras. Särskild hänsyn bör tas till:

- Värdefulla naturmiljöer och ekologiska samband
- Vattenmiljöer och grundvattenförhållanden
- Kulturhistoriskt värdefulla miljöer exempelvis Låddekärrsbu
- Rekreations- och friluftsområden

Skydds- och kompensationsåtgärder bör utredas tidigt i processen.

4. Boendemiljö och hälsa

Den fortsatta planeringen bör prioritera åtgärder som minimerar negativa konsekvenser för närboende, särskilt avseende:

- Buller och vibrationer
- Barriäreffekter

Passager för gång-, cykel- och lokal trafik behöver säkerställas för att upprätthålla lokala samband. Trygghet och tillgänglighet i lokalsamhället ska beaktas.

5. Klimat och hållbarhet

Kommunen ser positivt på projektets ambition att bidra till överflyttning från vägtrafik till järnväg. I det fortsatta arbetet bör även klimatpåverkan från byggskedet begränsas genom:

- Resurseffektiva lösningar
- Klimatoptimerade materialval
- Återbruk av massor där så är möjligt

Fortsatt dialog

Kommunen ser fram emot fortsatt samverkan med Trafikverket under det fortsatta planeringsarbetet och inför kommande samråd, där mer detaljer kring utformning, miljökonsekvenser och markanspråk kommer att redovisas.

BOLLEBYGDS KOMMUN
Kommunfullmäktige

Emma Isfeldt (S)
Kommunfullmäktiges ordförande

Monica Holmgren
Kommundirektör

TRAFIKVERKET

Samrådshandling - Underlag till samråd 1

Ny järnväg Göteborg–Borås
Delen Bollebygd

Härryda kommun och Bollebygds kommun,

Västra Götalands län

Järnvägsplan 2026-02-16
Ärendenummer TRV 2025/135507

Trafikverket
Postadress: Trafikverket, 411 04 Göteborg
E-post: trafikverket@trafikverket.se
Telefon: 0771-921 921, Texttelefon: 010-123 50 00

Konfidentialitetsnivå: 1 Ej känslig
Dokumenttitel: Samrådshandling — Underlag till samråd 1
Författare: Moa Sundberg och Oscar Prytz, Sweco
Dokumentdatum: 2026-02-16
Ärendenummer: TRV 2025/135507

Version: 1.0
Projektledare: Frida Lindvall, Trafikverket
Produktansvarig: Elin Bylund, Trafikverket

Foto på framsida: Kasper Dudzik
Foto flygbilder: Kasper Dudzik
Övriga foton: Sweco, om inget annat anges
Kartor, figurer och illustrationer: Sweco eller Trafikverket, om inget annat anges
Underlag bakgrundskartor: © Lantmäteriet, Geodatasamverkan

Läsanvisning

Vid framtagande av en järnvägsplan är samrådsprocessen en viktig del. Syftet med samrådsprocessen är att samla in synpunkter från allmänheten, berörda myndigheter och intressenter för att säkerställa att projektet tar hänsyn till olika perspektiv och potentiella konsekvenser. Detta bidrar till en mer genomtänkt och hållbar planering samt att negativa effekter på miljö och samhälle minimeras.

Denna handling är ett underlag till samråd 1 som är en del i samrådsprocessen för Järnvägsplan Bollebygd. Syftet med samråd 1 är att presentera förutsättningar, utredda och föreslagna stråk, samt att samla in information och synpunkter. För den som vill få en snabb överblick av projektet fram till samråd 1, processen för val av alternativ och de viktigaste miljökonsekvenserna finns en sammanfattning.

Vid samråd 2 kommer järnvägens huvudsakliga utformning, dess effekter och konsekvenser samt eventuella skyddsåtgärder att redovisas. Dessutom kommer den mark som behöver tas i anspråk permanent eller tillfälligt att presenteras.

Förutom detta PM ingår även följande dokument i samråd 1

- PM Naturvärdesinventering (NVI) medel
- Integrerad landskapskaraktärsanalys (ILKA)
- Kulturarvsanalys.

Nedan redovisas en läsanvisning där det kortfattat beskrivs vad som hanteras i varje kapitel.

Kapitel 1 – Inledning.
Kapitel 1 innefattar en beskrivning av bakgrund, projektets ändamål och projektmål samt processen för framtagande av en järnvägsplan. Dessutom beskrivs avgränsningarna i projektet: geografiska, tidsmässiga och tematiska.

Kapitel 2 – Den nya järnvägen.
Kapitel 2 redogör för hur den nya järnvägen mellan Göteborg och Borås kan komma att utformas i form av funktion och trafikering.

Kapitel 3 – Förutsättningar.
Kapitel 3 beskriver förutsättningar och värden inom järnvägskorridoren som kan påverka valet av stråk och bedömningen av projektets miljöpåverkan. Här beskrivs bland annat landskapet, markanvändning, miljö, infrastruktur och byggnadstekniska förutsättningar.

Kapitel 4 – Utredning av alternativ.
Kapitel 4 redovisas utredda stråk samt den metodik dessa har utvärderats utifrån. Därtill redovisas områden inom korridoren som har undvikts och varför.

Kapitel 5 – Utvärdering och slutsatser.
Kapitel 5 innehåller en sammantagen bedömning av de stråk som utretts. Kapitlet innehåller också ett rekommenderat stråk med motiv.

Kapitel 6 – Fortsatt arbete.
Kapitel 6 beskriver den fortsatta processen för framtagande av Järnvägsplan Bollebygd. Här redogörs även för prövningar enligt miljöbalken och annan lagstiftning som särskilt måste beaktas i det fortsatta arbetet.

Kapitel 7 – Ordlista.
Kapitel 7 innehåller en ordlista som beskriver de fackuttryck som används i handlingen.

Följande avsnitt kommer även ingå i den kommande miljökonsekvensbeskrivningen som presenteras vid samråd 2 och som kommer ingå som en del av den slutliga jänvägsplanen.

- Avsnitt 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5
- Avsnittl 3.1, 3.2, 3.3, 3.4, 3.5

Avsnitten är markerade i innehållsförteckningen med ett löv

Innehåll

1 Inledning 8

1.1 Bakgrund 9
1.2 Planläggningsprocessen 10
1.2.1 Samrådsunderlag 10
1.2.2 Lokaliseringsutredning 10
1.2.3 Tillåtlighetsprövning 10
1.2.4 Planförslag till järnvägsplan 10
1.2.5 Fastställelseprövning 10
1.3 Mål för projektet 11
1.3.1 Ändamål för Ny järnväg Göteborg–Borås 11
1.3.2 Projektmål 11
1.3.3 Samhällsmål 12
1.3.4 Att inte omöjliggöra framtida stationsläge 12
1.4 Avgränsningar 12
1.4.1 Geografisk avgränsning 12
1.4.2 Influensområde 12
1.4.3 Tidsmässig avgränsning 12
1.4.4 Tematisk avgränsning 12
1.5 Angränsande projekt 14

2 Den nya järnvägen 16

2.1 Funktion och trafikering 16
2.2 Utformning 16
2.2.1 Teknisk standard järnväg 16
2.2.2 Anläggningstyper 17
2.3 Säkerhet 18

3 Förutsättningar 20

3.1 Landskapet 20
3.1.1 Övergripande landskapsbeskrivning 20
3.1.2 Upplevelsen av landskapet 21
3.1.3 Landskapskaraktärsanalys 22
3.2 Befolkning och markanvändning 24
3.2.1 Befolkning och näringsliv 24
3.2.2 Översiktsplaner 24
3.2.3 Detaljplaner 25
3.2.4 Levnadsförhållanden 25
3.2.5 Pendling och kollektivtrafikutbud 26
3.3 Befintlig infrastruktur 26
3.3.1 Befintliga järnvägar 26
3.3.2 Befintliga vägar 26
3.4 Miljö och hälsa 28
3.4.1 Naturmiljö 28
3.4.2 Kulturmiljö 34
3.4.3 Rekreation och friluftsliv 39
3.4.4 Människors hälsa och säkerhet 41
3.4.5 Ytvatten 44
3.4.6 Grundvatten 45
3.4.7 Jord- och skogsbruk 46
3.4.8 Förorenade områden 47
3.4.9 Klimatpåverkan 48
3.5 Byggnadstekniska förutsättningar 49
3.5.1 Geoteknik 49
3.5.2 Bergteknik 50
3.5.3 Områden med risk för översvämning, ras och skred 51
3.5.4 Befintliga ledningar 52

4 Utredning av alternativ 54

4.1 Metod för utvärderingen 54
4.2 Områden att försöka undvika inom korridoren 55
4.3 Utredda stråk 56
4.3.1 Västra delen 57
4.3.2 Östra delen 57

5 Utvärdering och slutsatser 58

5.1 Bedömningsgrunder 58
5.2 Hållbarhetsbedömning 58
5.2.1 Västra delen 59
5.2.2 Östra delen 60
5.3 Miljöbedömning 63
5.3.1 Västra delen 63
5.3.2 Östra delen 64
5.4 Byggbarhet 66
5.4.1 Västra delen 67
5.4.2 Östra delen 67
5.5 Investeringskostnad 68
5.5.1 Västra delen 68
5.5.2 Östra delen 68
5.6 Samrådssynpunkter 68
5.7 Att inte omöjliggöra framtida stationsläge 68
5.8 Sammanfattande utvärdering och slutsatser 68
5.8.1 Västra delen 68
5.8.2 Östra delen 69
5.8.3 Slutsatser 69

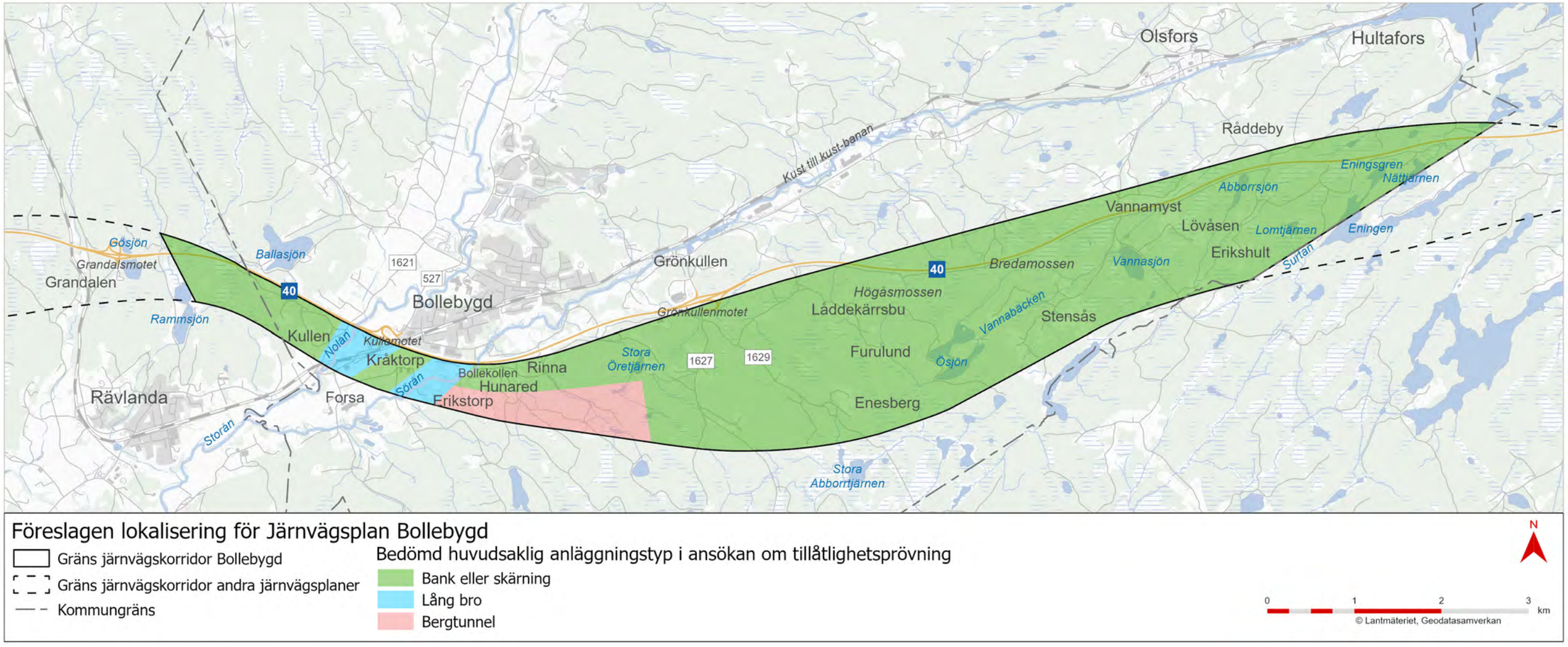
6 Fortsatt arbete 70

6.1 Fortsatt arbete inom Järnvägsplan Bollebygd och miljökonsekvensbeskrivning 70
6.2 Prövningar inom andra lagrum 70
6.2.1 Miljöbalken (1998:808) 70
6.2.2 Artskyddsförordningen (2007:845) och 8 kapitlet miljöbalken 70
6.2.3 Kulturmiljölagen (1988:950) 70
6.2.4 Plan- och bygglagen (2010:900) 70
6.2.5 Övriga myndighetsärenden 70
6.3 Fortsatta utredningar 70

7 Ordlista 72

8 Referenser 77

Avsnitt som i innehållsförteckningen är markerade med ett löv kommer att ingå i den kommande miljökonsekvensbeskrivningen som presenteras vid samråd 2

Figur 1: Karta över korridor för Järnvägsplan Bollebygd.

Sammanfattning

Trafikverket planerar för en ny järnväg mellan Göteborg och Borås som omfattar cirka sex mil ny dubbelspårig järnväg för regionaltåg och fjärrtåg. Sträckan Göteborg–Borås har delats upp i ett antal järnvägsplaner, där denna handling avser Järnvägsplan Bollebygd. Aktuell järnvägskorridor sträcker sig från den östra delen av Härryda kommun, in i Bollebygds kommun och vidare till gränsen mot Borås Stad i öster, se Figur 1.

Denna handling utgör underlag för samråd 1 i arbetet med att ta fram en järnvägsplan för Bollebygd. Handlingen ligger även till grund för att välja järnvägens placering inom järnvägskorridoren.

Vid samråd 1 redovisas de förutsättningar som finns inom järnvägskorridoren, de möjliga alternativ som har utretts och bedömts samt vilket alternativ som bäst bedöms uppfylla projektets ändamål och projektmål.

Vid samråd 2 kommer järnvägens huvudsakliga utformning, dess effekter och konsekvenser samt eventuella skyddsåtgärder att redovisas. Dessutom kommer den mark som behöver tas i anspråk permanent eller tillfälligt att presenteras.

För Ny järnväg Göteborg–Borås finns ett antal ändamål och projektmål uppsatta. För att uppnå ändamål och projektmål behöver järnvägen hålla en viss standard. Den nya järnvägen planeras för persontrafik med en högsta tillåtna hastighet på 250 km/tim och kommer att bestå av en kombination av olika anläggningstyper. Vanliga anläggningstyper är bank, bro, skärning och tunnel. Vilken anläggningstyp som byggs var är en avvägning mellan förutsättningar gällande ekonomi, funktion och teknik samt landskapets utformning och miljöförutsättningar.

Identifiering av tänkbara stråk har utgått från ändamålen och projektmålen samt den korridor som lokaliseringsutredningen resulterade i. Vid framtagandet av stråk har vissa tekniska förutsättningar ingått, så som att dimensionerande hastighet har styrt möjliga sträckningar för stråken. Vidare har utvärdering skett med hänsyn till landskap samt geografiska och miljömässiga förutsättningar inom järnvägskorridoren.

Den stegvisa utvärderingen har lett fram till tre stråk i väster och fem stråk i öster, där två av de tre västliga stråken kan kombineras med fyra av de fem östliga stråken.

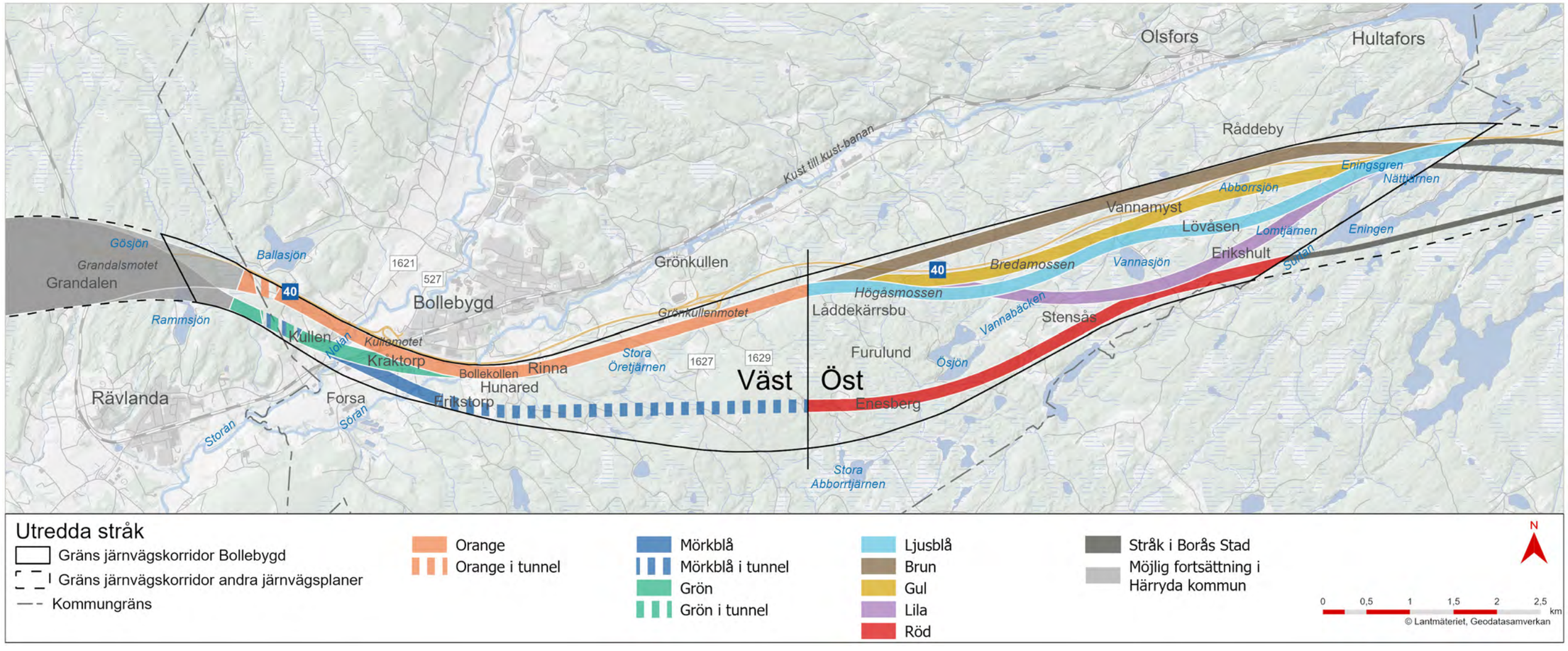
Stråken har utvärderats utifrån fem bedömningsgrunder: *hållbarhetsbedömning, miljöbedömning, byggbarhet, investeringskostnader och samrådssynpunkter*. Utöver de fem bedömningsgrunderna ska Järnvägsplan Bollebygd planeras så att ett framtida stationsläge vid Bollebygd inte omöjliggörs.

Utifrån en sammanvägning av de fem bedömningsgrunderna bedöms Orange stråk respektive Ljusblått stråk vara de stråk som bäst uppfyller projektets ändamål och projektmål i den västra respektive östra delen av järnvägskorridoren.

Orange stråk föreslås då det ligger nära väg 40 och samlar infrastrukturen i landskapet. Det innebär att upplevelsen av landskapet till stor del bibehålls och att stråket ger mindre negativ påverkan på Nolåns och Söråns naturvärden samt Kullens och Kråktorps boende- och kulturmiljöer jämfört med övriga stråk. I Orange stråk kan järnvägen utformas så att ett framtida stationsläge vid Bollebygd inte omöjliggörs.

Ljusblått stråk föreslås då det ligger så nära väg 40 som möjligt utan att påverka stora våtmarker med torv på båda sidor om väg 40. På så sätt undviks stor negativ påverkan på våtmarkernas naturvärden, vattennivåer och vattenkvalitet. Vidare undviks de höga kostnader och stora utsläpp av växthusgaser som byggande i våtmark innebär.

I det fortsatta arbetet kommer fördjupningar att göras både avseende markanspråk och vilka miljökonsekvenser som uppstår.

Figur 2: Utredda stråk i västra respektive östra delen av järnvägskorridoren.

1 Inledning

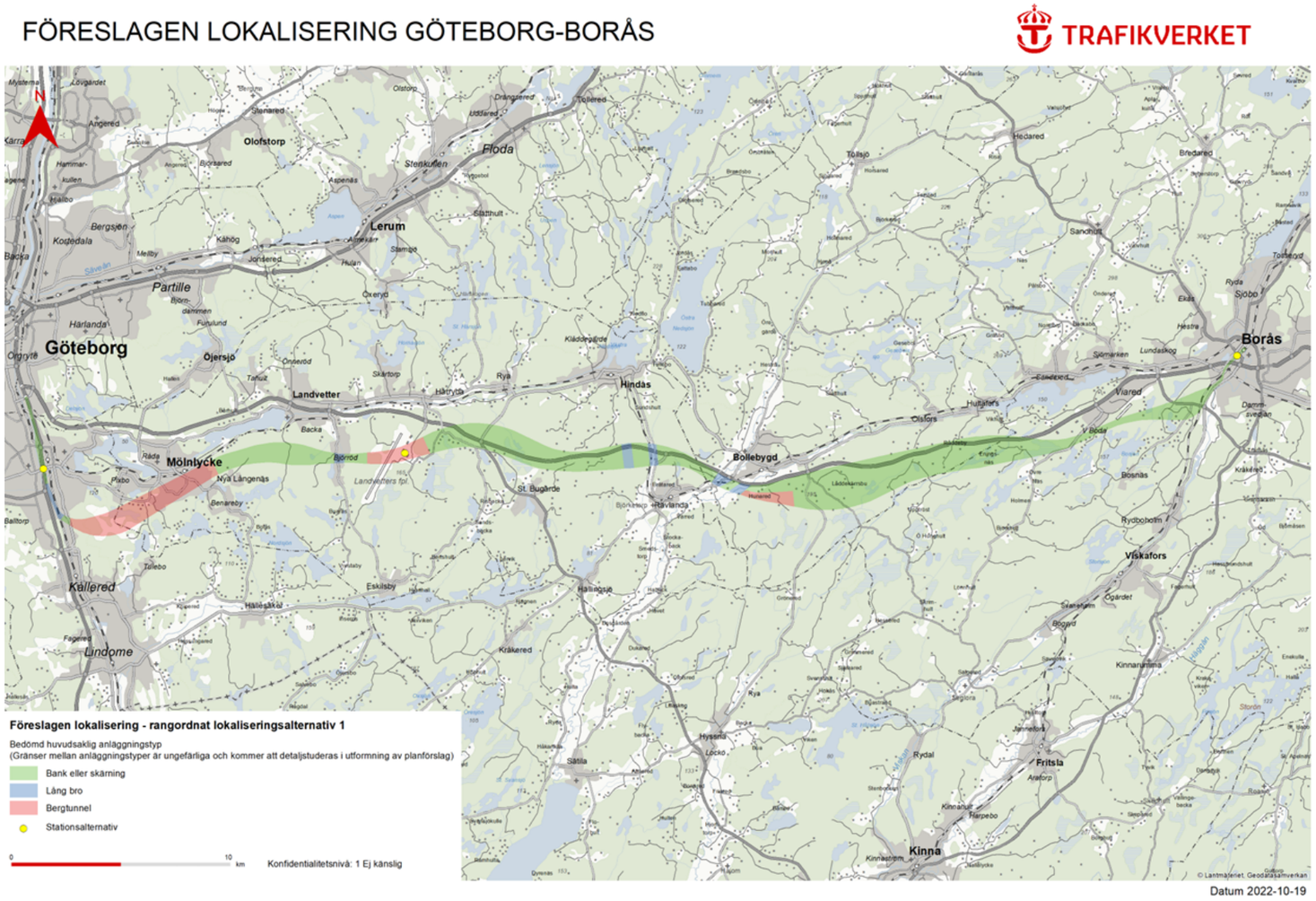
I detta kapitel beskrivs bakgrund, projektets ändamål och projektmål samt processen för framtagande av en järnvägsplan. Dessutom redogörs för avgränsningarna i projektet: geografiska, tidsmässiga och tematiska. Vidare redogörs även för hur den nya järnvägen kan komma att utformas i form av funktion.

Ny järnväg Göteborg–Borås omfattar cirka sex mil ny dubbelspårig järnväg för regionaltåg och fjärrtåg. En lokaliseringsutredning har genomförts, vilken förordar ett lokaliseringsalternativ för fortsatt planläggning, se Figur 3.

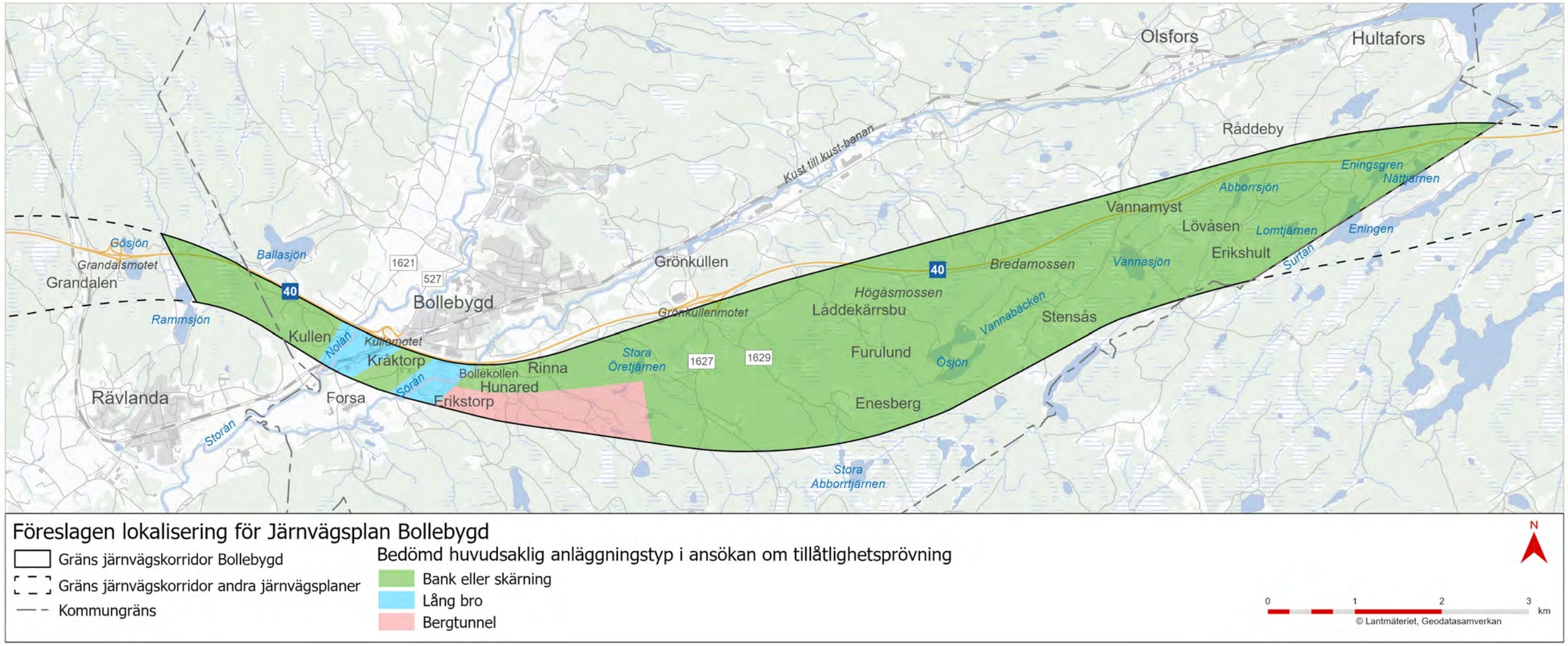
Ny järnväg Göteborg–Borås har delats upp i ett antal järnvägsplaner, där denna handling omfattar Järnvägsplan Bollebygd, se Figur 4.

Järnvägskorridoren är ungefär 15 kilometer lång och sträcker sig från Rammsjön i Härryda kommun i väster, till kommungränsen mellan Bollebygds kommun och Borås Stad i öster. Korridoren är som mest cirka 2 kilometer bred och är till största del belägen söder om väg 40.

Terrängen varierar från att i väst utgöras av bergsterräng som därefter övergår i en större dalgång där Nolån och Sörån slingrar sig fram genom ett jordbrukslandskap. Efter dalgången höjer sig marken åter mot öster vid cykel- och skidanläggningen Bollekollen. Resterande del av korridoren i öster består huvudsakligen av kuperad skogsmark med inslag av sjöar, våtmarker och enstaka bostäder. Höjden i terrängen inom korridoren varierar med över 100 meters höjdskillnad från dalgången till de högsta topparna.

Figur 3: Karta över det högst rangordnade lokaliseringsalternativet i lokaliseringsutredningen för Ny järnväg Göteborg—Borås.

Figur 4: Karta över korridor för Järnvägsplan Bollebygd.

1.1 Bakgrund

Sträckan Göteborg–Borås är ett av Sveriges största pendlingsstråk. Många väljer i dag att pendla med bil eller buss i stället för med tåg, eftersom tåget tar lång tid och har få avgångar. Detta gör att det uppstår trängsel och köer i vägsystemet vid rusningstid, både på de stora vägarna och i städerna. Det är svårt att öka antalet bussar på grund av trängseln i vägnätet i de centrala delarna av Göteborg, Mölndal och Borås.

Kust till kust-banan mellan Göteborg och Borås är enkelspårig med få mötesmöjligheter och låg medelhastighet, vilket medför brister vad gäller kapacitet, punktlighet, robusthet och restid (Trafikverket, 2021a). Kust till kust-banan följer landskapets karaktär och går med snäva kurvor längs med dalgångar och nära sjöar och bebyggelse.

Landvetter flygplats är Sveriges näst största flygplats och utgör en viktig målpunkt för hela regionen. Flygplatsen nås idag med bil och buss. Landvetter flygplats ska enligt den nya TEN-T-förordningen (EU) 2024/1679 vara ansluten till det transeuropeiska järnvägsnätet senast år 2050.

Utbyggnad av järnväg i stråket Göteborg–Borås med anslutning till Landvetter flygplats har utretts i omgångar sedan år 2000. Mellan år 2019 och 2022 utreddes den nya järnvägen som en del av en ny stambana mellan Göteborg och Stockholm (Trafikverket, 2018). Lokaliseringsutredning för sträckan Göteborg–Borås, en del av nya stambanor, hade varit ute på granskning när regeringen i december 2022 beslutade att ge Trafikverket i uppdrag att avbryta planeringen av nya stambanor för höghastighetståg samt pausa projekt Göteborg–Borås (Trafikverket, 2022a); (Regeringen, 2022).

I oktober 2023 beslutade regeringen att ge Trafikverket i uppdrag att återstarta planläggningsarbetet av Göteborg–Borås respektive, i den mån det behövs, starta ett nytt planläggningsarbete, för åtgärder i järnvägssystemet i stråket Göteborg–Borås. Den nya inriktningen är att järnvägen ska byggas ut i stråket för att förbättra förutsättningarna för arbetspendling samt förbättra anslutningen till Landvetter flygplats, men på ett mer kostnadseffektivt och samhällsekonomiskt

lönsamt sätt jämfört med tidigare planering på sträckan Göteborg–Borås när projektet var tänkt som en del av nya stambanor (Regeringen, 2023).

Under hösten 2024 signerade parterna i stråket ett avtal om medfinansiering och samverkan för den gemensamma stäckningen Göteborg–Borås. Av avtalet framgår att ny järnväg ska anläggas mellan Göteborg och Borås enligt Trafikverkets högst rangordnade lokaliseringsalternativ i lokaliseringsutredningen. Vidare ingår bland annat Bibana Mölnlycke, med såväl östlig som västlig anslutning till Ny järnväg Göteborg–Borås och med koppling till Kust till kust-banan. Enligt avtalet ska järnvägen även planeras för att inte omöjliggöra framtida stationsläge vid Bollebygd (Trafikverket m.fl., 2024).

1.2 Planläggningsprocessen

När en ny järnväg ska planeras inleds en planläggningsprocess som regleras av lag (1995:1649) om byggande av järnväg. Planläggningsprocessen ska säkerställa en lokalisering och utformning som är lämplig med hänsyn till ändamålet och som ska kunna uppnås med minst intrång och olägenhet samt utan oskälig kostnad.

Processen ska mynna ut i en järnvägsplan som visar var och hur järnvägen ska byggas. Planläggningsprocessen visas i Figur 5.

Under arbetet genomförs ett antal samråd. Samråden har olika inriktningar beroende på när i processen de sker. Synpunkter som kommer in under samråden behandlas och sammanställs i en samrådsredogörelse.

1.2.1 Samrådsunderlag

Samrådsunderlaget är ett dokument som syftar till att redogöra för projektets utmärkande egenskaper, område för möjlig lokalisering samt de möjliga miljöeffekternas typ och utmärkande egenskaper. Dokumentet är ett underlag för länsstyrelsens beslut om projektet kan antas medföra en betydande miljöpåverkan eller inte.

Beslut om betydande miljöpåverkan

Länsstyrelsen i Västra Götalands län beslutade den 27 juli 2020 att projekt Göteborg– Borås antas medföra betydande miljöpåverkan.

Figur 5: Ny järnväg Göteborg–Borås planläggningsprocess för järnvägsplan. Mörkt block visar vilken fas som pågår nu. Grått block visar avslutad fas.

1.2.2 Lokaliseringsutredning

I lokaliseringsutredningen identifieras, beskrivs och utvärderas alternativa korridorer för den framtida järnvägen. Utredningen utmynnar i ett förslag till korridor för den fortsatta planläggningen. Vid tillåtlighetsprövning tas en miljökonsekvensbeskrivning fram som innefattar identifiering och beskrivning av projektets miljöpåverkan samt behov av försiktighets- och skyddsåtgärder. Miljökonsekvensbeskrivningen ska godkännas av länsstyrelsen.

Beslut lokaliseringsutredning

En lokaliseringsutredning för hela sträckan mellan Göteborg och Borås togs fram under åren 2019-2022.

Miljökonsekvensbeskrivningen godkändes av länsstyrelsen den 25 februari 2022 och efter det ställdes lokaliseringsutredningen ut för granskning. Trafikverket tog därefter beslut om ställningstagande till rangordning av lokaliseringsalternativen.

1.2.3 Tillåtlighetsprövning

För vissa större väg- och järnvägsprojekt får regeringen förbehålla sig att pröva tillåtligheten av en verksamhet enligt 17 kapitlet 3 § punkt 1 miljöbalken (1998:808). Regeringen bedömer om det med hänsyn till miljöbalkens regler är möjligt att bygga järnvägen inklusive de tekniska åtgärder, skydds- och säkerhetsåtgärder samt skadeförebyggande åtgärder som är nödvändiga.

Om regeringen ger tillåtlighet för en korridor ska järnvägen anläggas inom den angivna korridoren.

Tillåtlighetsprövning

I oktober 2020 beslutade regeringen att ny järnväg mellan Göteborg-Borås ska tillåtlighetsprövas. Ansökan om tillåtlighetsprövning skickades till regeringen i mars 2025. Se Figur 3 för karta över det högst rangordnade lokaliseringsalternativet. När regeringen fattar beslut om tillåtlighet innebär det att den huvudsakliga lokaliseringen genom val av korridor är prövad.

1.2.4 Planförslag till järnvägsplan

Vid framtagande av planförslag utreds var och hur järnvägen kan byggas inom den beslutade korridoren. Inom arbetet med järnvägsplan kommer fördjupningar att göras både avseende den tekniska utformningen och vilka miljökonsekvenser som uppstår. Det sistnämnda fördjupas inom järnvägsplanens miljökonsekvensbeskrivning. Effekter och konsekvenser analyseras, bedöms och beaktas successivt, liksom kostnadseffektivitet och samhällsekonomisk nytta. Projekteringen ska resultera i en järnvägsplan som redovisar järnvägens huvudsakliga utformning samt vilken mark som behöver tas i anspråk, både permanent och tillfälligt under byggtiden. Under arbetet med framtagande av planförslag sker även samråd.

Samråd och granskning

Det planeras för två samrådstillfällen. Vid samråd 1, som genomförs under våren 2026, redovisas de förutsättningar som finns inom korridoren, de möjliga stråk som har utretts och bedömts samt vilket stråk som bäst bedöms uppfylla projektets ändamål och projektmål. Vid samråd 2 redovisas även utformning av järnvägsanläggningen, omgivningspåverkan, skyddsåtgärder, tillfälliga ytor, permanent markanspråk och en miljökonsekvensbeskrivning.

De avsnitt som i detta underlag även kommer redovisas i den kommande miljökonsekvensbeskrivningen är i innehållsförteckningen markerade med ett löv.

Länsstyrelsen ska godkänna miljökonsekvensbeskrivningen innan järnvägsplanen ställs ut för granskning. Därefter ställs järnvägsplanen ut för granskning. Innan järnvägsplanen lämnas in för fastställelse ska planen skickas till länsstyrelsen för deras yttrande om de kan tillstyrka att planen kan fastställas.

1.2.5 Fastställelseprövning

Den sista fasen i planläggningsprocessen är fastställelseprövningen. När järnvägsplanen fastställts och vunnit laga kraft kan järnvägen byggas.

1.3 Mål för projektet

1.3.1 Ändamål för Ny järnväg Göteborg–Borås

Utformning ska vara sådan att ändamålet med anläggningen uppnås med minsta möjliga intrång och olägenhet utan oskälig kostnad, samt med beaktande av övriga samhällsintressen och med hänsyn till stads- och landskapsbilden och till natur- och kulturvärden. Ändamålet beskriver vad som ska uppnås i järnvägsprojektet, vilka behov och problem i järnvägsnätet som ska lösas. Eftersom ändamålet har en mer övergripande formulering så konkretiseras ändamålet genom projektmål, som också omfattar mål för att begränsa påverkan, för att kunna bedöma vilken lokalisering och utformning som uppfyller ändamålet bäst. Trafikverket har beslutat följande ändamål för Ny järnväg Göteborg–Borås (Trafikverket, 2024a).

NY JÄRNVÄG FÖR PERSONTRAFIK MELLAN GÖTEBORG–BORÅS SKA:

- Tillföra betydande kapacitet och robusthet till Västsveriges järnvägssystem, för att möjliggöra punktliga och effektiva tågresor för människor och näringsliv.
- Ge väsentligt kortare restider med tåg mellan Göteborg och Borås.
- Genom ökad tillgänglighet med tåg skapa goda förutsättningar för en stark arbetsmarknadsregion och en hållbar regional utveckling.
- Genom ökad tillgänglighet till Landvetter flygplats bidra till förbättrade möjligheter att nå internationella noder och marknader.
- Främja hållbara resor i stråket Göteborg–Borås.
- Kunna vara en del av en framtida sträckning österut mot Jönköping och Stockholm.

1.3.2 Projektmål

Projektmålen utgår från ändamålet för Ny järnväg Göteborg–Borås samt relevanta globala hållbarhetsmål, Agenda 2030 mål. Målen ligger i linje med Transportpolitiska mål, Nationella miljömål, Nationella kulturmiljömål och Gestaltad livsmiljö. Trafikverket har beslutat följande projektmål (Trafikverket, 2024b). Gråmarkerade projektmål är ej aktuella för Järnvägsplan Bollebygd.

KAPACITET OCH ROBUSTHET

- Den nya järnvägen mellan Göteborg och Borås ska under högtrafik kunna trafikeras av minst 7 tåg per timme och riktning. Av dessa ska minst 6 vara regionaltåg, varav 2 ska trafikera via Bibana Mölnlycke. Återstående tåg ska vara fjärrtåg.

  Den nya järnvägen mellan Göteborg och kopplingspunkt till Bibana Mölnlycke ska under högtrafik kunna trafikeras av ytterligare minst 2 regionaltåg per timme och riktning.
- Resandeutbyte med 250 meter långa tåg ska möjliggöras vid alla stationer.
- Den nya järnvägen ska möjliggöra minst 95% punktlighet (rättidighet + 5 minuter) mellan Göteborg och Borås.
- Trafikering med tåg mellan befintlig järnväg och den nya järnvägen ska möjliggöras i Borås.

RESTIDER

- Den nya järnvägen ska möjliggöra en restid mellan Göteborg C och Station Borås på 35 minuter med snabba regionaltåg som går via Västlänken och stannar vid alla mellanliggande stationer.

NATURRESURSHÅLLNING

- Den nya järnvägen ska lokaliseras och utformas så att ett långsiktigt hållbart nyttjande av grund- och ytvattenresurser möjliggörs.
- Den nya järnvägen ska lokaliseras och utformas så att ett långsiktigt hållbart resursanvändande av mark och areella näringar (jordbruk, skogsbruk och vattennäringar) möjliggörs.
- Den nya järnvägen ska möjliggöra ett hållbart och effektivt nyttjande av värdefulla ämnen och material.
- Den nya järnvägen ska lokaliseras och utformas så att avfall förebyggs samtidigt som resurserna i det avfall som uppstår tas tillvara i så stor omfattning som möjligt.

ENERGIEFFEKTIVA TRANSPORTER OCH KLIMAT

- Den nya järnvägen ska bidra till överflyttning av resor från fossilberoende och mindre energieffektiv vägtrafik till tåg på sträckan Göteborg–Borås.
- Utsläppen av växthusgaser från anläggandet av ny järnväg på sträckan Göteborg–Borås ska tydligt minska över tid och de delar som eventuellt färdigställs år 2040 eller senare ska vara klimatneutrala.

LANDSKAP

- Den nya järnvägen ska ge förutsättningar för tillhandahållande av ekosystemtjänster.
- Den nya järnvägen ska så långt som möjligt upprätthålla eller stärka förutsättningarna för att bevara, uppleva och utveckla etablerade karaktärer och funktioner i landskapet.
- Den nya järnvägen ska så långt som möjligt ta hänsyn till kulturmiljöer och kulturvärden som berörs, så att förlust av dessa undviks och förutsättningarna att bevara, uppleva och utveckla dem finns kvar.
- Den nya järnvägen ska bidra till att upprätthålla och utveckla förutsättningarna för en mångfald av arter, ekologiska samband och värdefulla naturmiljöer, samt att funktioner bibehålls eller stärks såväl invid järnvägen som i ett större omland.
- Den nya järnvägen ska lokaliseras och utformas så att strukturer och samband av betydelse för människors sociala välfärd och livskvalitet kan behållas och utvecklas både på landsbygden och i tätorterna.

HÄLSA OCH SÄKERHET

- Den nya järnvägen ska främja ett aktivt resande.
- Den nya järnvägen ska bidra till att ingen människa dödas eller skadas allvarligt inom statlig väg och järnväg.
- Den nya järnvägen ska bidra till att ingen människa utsätts för skadligt buller från järnvägen.
- Den nya järnvägen ska bidra till att farliga ämnen inte sprids till omgivande luft samt mark- och vattenområden.

SAMHÄLLSEKONOMI

- Den nya järnvägen ska lokaliseras och utformas så att de samhällsekonomiska nyttorna blir så stora som möjligt sett ur ett långsiktigt perspektiv.
- Den nya järnvägen ska lokaliseras och utformas så att de samhällsekonomiska kostnaderna blir så låga som möjligt sett ur ett långsiktigt perspektiv.

STATIONSLÄGEN

- Stationslägen på sträckan Göteborg–Borås ska möta ett stort geografiskt samlat resandeunderlag och/eller möjliggöra effektiva byten mellan tåg eller till/från andra trafikslag.
- Stationslägen på sträckan Göteborg–Borås ska vara attraktiva ur ett hela-resan-perspektiv och stödja en hög efterfrågan på att resa med tåg.
- Stationslägen på sträckan Göteborg–Borås ska stödja en långsiktigt hållbar samhällsutveckling och skapa goda förutsättningar för en stark arbetsmarknadsregion.

ARKITEKTUR

- Den nya järnvägen och dess stationer ska, utifrån platsens förutsättningar och människors behov, skapa möjligheter för och bidra till attraktiva livsmiljöer.
- Den nya järnvägen och dess stationer ska, utifrån platsens förutsättningar och människors behov, skapa möjligheter för och bidra till en attraktiv och sömlös upplevelse ur ett hela-resan-perspektiv.
- Den nya järnvägen ska kännetecknas av en lugn och övergripande ordning och tillföra ett mervärde till sin omgivning.
- Den nya järnvägen ska kännetecknas av arkitektonisk kvalitet såväl i helhet som i detaljer.
- Den nya järnvägens lokalisering och utformning ska gynna människors säkerhet och trygghet i stationsorter och utmed den nya järnvägen.

1.3.3 Samhällsmål

Samhällsmål är mål som styr inriktning på arbetet med miljöfrågor, trafikförsörjning, samhällsutveckling med mera i Sverige och regionen.

1.3.3.1 Transportpolitiska mål

Det övergripande transportpolitiska målet är att säkerställa en samhällsekonomiskt effektiv och långsiktigt hållbar transportförsörjning för medborgarna och näringslivet i hela landet. Funktionsmålet tar upp hur tillgängligheten ska utvecklas för medborgare och näringsliv. Hänsynsmålet handlar om hur transportsystemet ska utvecklas med avseende på trafiksäkerhet, miljö och hälsa.

1.3.3.2 Miljömål

Miljömålssystemet består idag av ett generationsmål, 16 miljökvalitetsmål samt 22 etappmål inom områdena avfall, biologisk mångfald, farliga ämnen, hållbar stadsutveckling, luftföroreningar och klimat. Miljökvalitetsmålen beskriver det tillstånd i miljön som miljöarbetet ska leda till. Syftet är att inte lämna över miljöproblemen till kommande generationer.

1.3.3.3 Hållbarhetsmål

Agenda 2030 är FN:s handlingsplan för en hållbar utveckling. Målen syftar till att utrota fattigdom och hunger, förverkliga de mänskliga rättigheterna för alla, uppnå jämställdhet och egenmakt för alla kvinnor och flickor samt säkerställa ett varaktigt skydd för planeten och dess naturresurser. Målen täcker in alla tre dimensioner av hållbar utveckling, ekonomisk, social och ekologisk hållbarhet.

1.3.3.4 Regionala mål

Nedan redogörs för aktuella regionala mål för Västra Götalandsregionen. Västra Götalandsregionen har i uppdrag att samordna och driva det regionala utvecklingsarbetet i Västra Götaland och hanterar frågor såsom trafikförsörjning, landsbygdsutveckling och hållbar tillväxt.

Ny järnväg mellan Göteborg-Borås har stöd i flera av de regionala mål som finns för Västra Götalandsregionen. I lokaliseringsutredningen redogjordes för dessa måldokument. För mer ingående information se lokaliseringsutredningen. Nedan följer en lista över relevanta dokument som redovisades.

- Regional utvecklingsstrategi för Västra Götaland
- Trafikförsörjningsprogram Västra Götaland
- Målbild tåg 2035
- Funktionsutredning för tågstråket Jönköping-Borås-Göteborg år 2050
- Hållbar tillväxt Göteborgsregionens långsiktiga mål och strategidokument
- Målbild Stråket Göteborg-Borås

1.3.4 Att inte omöjliggöra framtida stationsläge

Järnvägsplan Bollebygd ska planeras för att inte omöjliggöra ett framtida stationsläge vid Bollebygd (Trafikverket 2024a).

1.4 Avgränsningar

Nedan redogörs för projektets geografiska, tidsmässiga och tematiska avgränsning.

1.4.1 Geografisk avgränsning

Den geografiska avgränsningen för utredningsområdet utgår från den högst rangordnade korridoren i Lokaliseringsutredningen, se Figur 3. Järnvägskorridoren sträcker sig från den östra delen av Härryda kommun vid Rammsjön i väster, genom Bollebygds kommun fram till kommungränsen mot Borås stad i öster. Korridoren är belägen söder om Bollebygds tätort och till största delen även söder om väg 40. Inom vissa delar av korridoren överlappar korridoren med väg 40.

1.4.2 Influensområde

Influensområde är ett område där miljöeffekter bedöms kunna uppstå på grund av den planerade verksamheten. För vissa miljöaspekter antas influensområdet vara större än den geografiska avgränsningen för utredningsområdet. Detta beror på att påverkan för olika miljöaspekter ger olika effekter och konsekvenser beroende på deras art, omfattning, funktion etcetera. Miljöaspekter med ett större influensområde är exempelvis yt- och grundvattenförekomster och ekologiska aspekter. Påverkan, effekt och konsekvens beskrivs och bedöms för influensområdet även om det inte ryms inom utredningsområdet.

1.4.3 Tidsmässig avgränsning

Byggstart för någon del av sträckan Göteborg–Borås är planerad till år 2029-2031. När delen Bollebygd planeras byggstartas är ännu inte bestämt. Beräknad total byggtid för hela sträckan Göteborg–Borås är cirka 10 år. I järnvägsplanen och miljökonsekvensbeskrivning med tillhörande underlag används prognosåret 2045 för bedömningar.

Förutsättningarna 2045 om järnvägen inte byggs beskrivs i det så kallade nollalternativet i den kommande miljökonsekvensbeskrivningen. Nollalternativet är ett jämförelsealternativ som miljöeffekter och konsekvenser av projektets genomförande ska jämföras mot. Nollalternativet beskriver förutsättningarna vid ett prognosår (i detta projekt år 2045) samt den förväntade utvecklingen av rådande miljöförhållanden utan att järnvägsprojektet genomförs.

När nuläget beskrivs avses den tid under vilken arbete med järnvägsplanen och miljökonsekvensbeskrivning pågår.

1.4.4 Tematisk avgränsning

Tematisk avgränsning innefattar en identifiering av de miljöaspekter och intressen i området som behöver utredas för att kunna beskriva viktiga miljökonsekvenser. Genom avgränsningen identifieras vilka av miljöaspekterna som kan komma att påverkas betydligt inom ramen för miljöbedömningen och därför behöver ges extra vikt under processen och i framtagandet av den kommande miljökonsekvensbeskrivningen. Även aspekter som inte påverkas betydligt eller som alls inte berörs av den planerade verksamheten eller åtgärden identifieras.

I Tabell 1 redovisas de miljöaspekterna som avses behandlas i den kommande miljökonsekvensbeskrivning. För miljöaspekter som inte bedöms bli påverkade kommer ingen konsekvensbeskrivning att göras.

Tabell 1: Omfattning och avgränsning av miljöaspekter som hanteras i den kommande miljökonsekvensbeskrivningen.

Miljöaspekter i enlighet med miljöbalken	Beskrivs i kommande MKB under avsnitt	Omfattning och avgränsning
Befolkning och människors hälsa	Buller	Konsekvenser beskrivs för boendemiljöer och känsliga verksamheter som kan beröras av buller, såväl från järnvägen som kumulativt. Beräkningar av buller med och utan skyddsåtgärder redovisas.
	Vibrationer	Konsekvenser beskrivs för boendemiljöer och känsliga verksamheter som kan beröras av vibrationer. Behov av kontroller och relevanta skyddsåtgärder/försiktighetsmått redovisas.
	Stomljud	Konsekvenser beskrivs för boendemiljöer som kan beröras av stomljud. Behov av kontroller och relevanta skyddsåtgärder/försiktighetsmått redovisas.
	Elektromagnetiska fält	Konsekvenser beskrivs för boendemiljöer som kan beröras av elektromagnetiska fält. Relevanta skyddsåtgärder/försiktighetsmått redovisas.
	Luft	Konsekvenser för människors hälsa avseende luftkvalitet utifrån påverkan på miljökvalitetsnormer för relevanta luftföroreningar (PM10 och kvävedioxid) beskrivs. Effekter av förändrat resesätt ingår som grund för bedömningar.
	Ljus	Konsekvenser beskrivs för boendemiljöer som kan beröras av störande ljus. Relevanta skyddsåtgärder/försiktighetsmått redovisas.
	Risk och säkerhet	Befintliga risk- och skyddsobjekt kartläggs. Bedömning av risker på individ- och samhällsnivå för tredjeman och den fysiska miljön redogörs för. Relevanta skyddsåtgärder/försiktighetsmått redovisas.
	Rekreation och friluftsliv	Konsekvenser för nyttjande av skyddade områden samt områden, stråk och större anläggningar som erbjuder friluftslivs- och rekreationsmöjligheter beskrivs. Sportfiske och jakt inkluderas i definitionen ovan. Bedömning av tillgänglighet till och kvalitet, exempelvis buller och visuell upplevelse, i rekreationsområden redovisas. Relevanta skyddsåtgärder/försiktighetsmått redovisas.
	Levnadsförhållanden	Konsekvensbedömningen utgår ifrån den funktion en plats, ett område eller ett samband fyller sett utifrån människors olika förutsättningar och behov. Platser och funktioner för bedömning av påverkan kan exempelvis vara boende-, skol- och/eller utomhusmiljöer där människor vistas frekvent, viktiga samband i människors vardagsmiljöer och samband som främjar integration och möten mellan människor. Särskild vikt läggs på platser där individer vistas vilka i stor utsträckning riskerar att påverkas med hänsyn till deras olika förutsättningar och behov, exempelvis barn eller personer med funktionsnedsättningar.
Djur- eller växtarter som är skyddade enligt kapitel 8 miljöbalken och biologisk mångfald i övrigt	Naturmiljö	Terrestra områden och arter beskrivs i avsnittet. Områden; Utpekade riksintressen, Natura 2000, skyddade områden, livsmiljöer som är av betydelse för arters bevarandevärden, områden med naturvärdesklass 1-4 samt områden av betydelse för biologisk mångfald redogörs för. Områdenas övergripande ekologiska spridningssamband och funktioner beskrivs. Arter; Skyddade arter samt vilt inklusive viltrörelser ges särskilt fokus. Invasiva arter redogörs för. Konsekvenser av markanspråk barriäreffekter och förändrade grundvattennivåer beskrivs samt påverkan på fauna från ljusförorening och bullerpåverkan på fåglar. Relevanta skyddsåtgärder/försiktighetsmått redovisas.
	Ytvatten	Akvatiska områden och arter beskrivs i avsnittet. Områden; Vatten med naturvärdesklass 1-3. Arter; Skyddade arter ges särskilt fokus. Konsekvenser av intrång och barriäreffekter beskrivs. Relevanta skyddsåtgärder/försiktighetsmått redovisas.

Miljöaspekter i enlighet med miljöbalken	Beskrivs i kommande MKB under avsnitt	Omfattning och avgränsning
Ekosystemtjänster	Eventuellt: Naturmiljö, Kulturmiljö, Rekreation och friluftsliv, människors hälsa och säkerhet, ytvatten, grundvatten, jord- och skogsbruk, övriga naturresurser, risk för översvämning, ras och skred, klimatpåverkan.	Berörda ekosystemtjänster kommer beskrivas under respektive miljöaspekt där ekosystemtjänsten tillför värden. Relevanta skyddsåtgärder/försiktighetsmått redovisas.
Mark, jord, vatten, luft, klimat, landskap, bebyggelse och kulturmiljö	Landskap och bebyggelse	Konsekvenser för landskapets karaktärer, funktioner och visuella kvaliteter beskrivs. Upplevelsen av landskapet, dess beståndsdelar och uppbyggnad beskrivs. Relevanta skyddsåtgärder/försiktighetsmått redovisas.
	Kulturmiljö	Konsekvenser för kulturmiljöer i form av riksintressen, skyddade områden, sammanhängande strukturer och samband samt enskilda objekt med kulturvärden, liksom fornlämningar och övriga kulturhistoriska lämningar beskrivs. Bedömning av påverkan och behov av hantering enligt kulturmiljölagen, plan- och bygglagen och miljöbalken beskrivs. Relevanta skyddsåtgärder/försiktighetsmått redovisas.
Mark, jord, vatten, luft, klimat, landskap, bebyggelse och kulturmiljö	Klimatpåverkan	Klimatpåverkan från den nya järnvägen i sin helhet och de förväntade utsläppen av växthusgaser från materialutvinning, tillverkning, byggande, drift och underhåll av planerad anläggning beskrivs. Hushållning med materialresurser utifrån såväl järnvägsplanens valda utformning och framtida reduceringspotential redovisas. Gällande överflyttning från resande och transporter görs en översiktlig bedömning av indirekta effekter från ändrade resesätt.
	Risker för översvämning, ras och skred	Platser med risk för översvämningar samt risk för ras och skred redovisas. Hänsyn tas till ett förändrat klimat. Beskrivning görs över riskhantering. För översvämningsrisk beaktas -höga flöden och vattenstånd i vattendrag och sjöar och -extrem nederbörd (skyfall) Relevanta skyddsåtgärder/försiktighetsmått redovisas.
	Förorenade områden	Kända, undersökta och potentiellt förorenade områden och pågående miljöfarliga verksamheter redovisas samt projektets påverkan på dessa. Relevanta skyddsåtgärder/försiktighetsmått redovisas.
	Ytvatten	Konsekvenser beskrivs för skyddade ytvattenresurser, ytvattenförekomster och markavvattningsföretag. Bedömning görs av uppfyllande av miljökvalitetsnormer. Relevanta skyddsåtgärder/försiktighetsmått redovisas.
	Jord- och skogsbruk	Konsekvenser beskrivs för jord- och skogsbruk och företagsnäringar kopplade till detta. Relevanta skyddsåtgärder/försiktighetsmått redovisas.
	Övriga naturresurser	Konsekvenser beskrivs för övriga naturresurser, exempelvis områden utpekade för vindkraft, täkter och sand- och grusförekomster.

1.5 Angränsande projekt

Sträckan Göteborg–Borås har delats upp i flera järnvägsplaner. Utöver Järnvägsplan Bollebygd ingår:

- Järnvägsplan Almedal–Mölndal
- Järnvägsplan Mölndal–Landvetter flygplats
- Järnvägsplan Landvetter flygplats–Bollebygd
- Järnvägsplan Borås.

I Härryda kommun planeras det även för en bibana till Mölnlycke som ger en direkt koppling till den nya järnvägen. Bibanan utgör en separat järnvägsplan – Järnvägsplan Bibana Mölnlycke. Det pågår även en upprustning av Kust till kust-banan med ett antal åtgärder, bland annat upprustning av järnvägens tunnlar och kontaktledningsoch signalanläggning mellan Almedal och Borås.

Figur 6: Vy över Kust till kust-banans passage på bro över Nolån.

2 Den nya järnvägen

Kapitlet beskriver funktion och trafikering för Ny järnväg Göteborg–Borås samt hur järnvägen kan utformas och dimensioneras utifrån aktuell trafik. Vidare redogör kapitlet i detalj för utformning av olika anläggningstyper, gestaltning och säkerhetsfrågor.

2.1 Funktion och trafikering

Den nya järnvägen planeras för persontrafik på dubbelspår med en högsta tillåten hastighet på 250 km/tim. Den nya järnvägen ska möjliggöra en restid mellan Göteborg C och Station Borås på 35 minuter med snabba regionaltåg som går via Västlänken och stannar vid Haga, Korsvägen, Mölndal och Landvetter flygplats.

Hur järnvägen trafikeras beskrivs genom en prognos, en så kallad referenstrafik, som utgör underlag i prognosmodeller och samhällsekonomiska analyser. Referenstrafiken för Ny järnväg Göteborg–Borås visar trafikeringen i högtrafik per timme och riktning, vilket kan ses i Figur 7. Trafikeringen på sträckan förbi Bollebygd har uppskattats till sju tåg per timme och riktning, varav sex är regionaltåg och ett tåg är fjärrtåg. Järnvägen kommer trafikeras över hela dygnet, men med reducerad trafik nattetid.

För ett effektivt nyttjande av den nya anläggningen har planeringen utgått från den definierade referenstrafiken. Genom att säkerställa en referenstrafikering garanteras en möjlighet att nyttja de omfattande investeringar som görs på ett bra sätt.

Beskriven referenstrafik är inte det enda trafikupplägg som kan köras på järnvägsnätet. För att prognosmodellerna ska ha något att förhålla sig till måste vissa parametrar antas, såsom tågens linjesträckning, turtäthet, uppehållsbild och vilken tågtyp som används. Det finns många önskemål att ta hänsyn till men det väsentliga är att referenstrafiken uppfyller följande:

- Linjesträckningar och uppehållsbild ska fånga de huvudsakliga resandeströmmarna.
- Turtätheten ska motsvara en trafikering som tågoperatörer är beredda att köra.
- Tågtypen ska vara relevant för att ge trovärdiga restider.
- Trafiken ska få plats på den infrastruktur som antas i utredningen.

För att ta fram relevanta linjesträckningar och uppehållsbild har Trafikverket kontakt med kommersiella tågoperatörer, branschföreningar och den regionala kollektivtrafikmyndigheten. Detta är ett arbete som görs löpande och den resulterande referenstrafiken är en sammanvägning av olika intressenters behov och önskemål.

2.2 Utformning

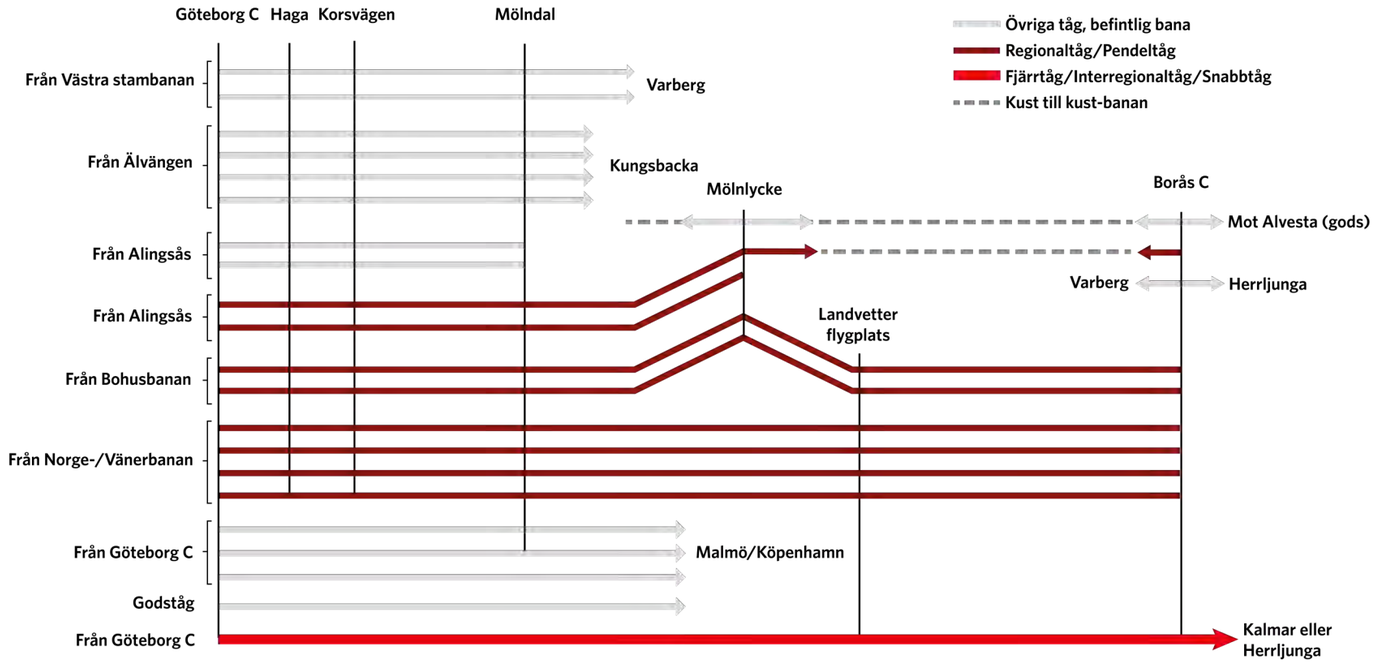
För att kunna trafikera Ny järnväg Göteborg–Borås i linje med de för projektet uppsatta målen behöver utformningen hålla en viss standard. I följande avsnitt 2.2.1 och avsnitt 2.2.2 beskrivs järnvägens tekniska standard och möjliga anläggningstyper som kan komma att användas inom Järnvägsplan Bollebygd.

2.2.1 Teknisk standard järnväg

Ny järnväg Göteborg–Borås planeras för dubbelspår och en högsta tillåten hastighet på 250 km/tim. Det innebär att kurvradierna på järnvägen blir stora, som minst cirka 3 000 meter. Största tillåtna lutning är 25 promille.

Figur 8: Vy över Kust till kust-banan, med Sörån meandrande bredvid, strax nordöst om Buagärde.

Figur 7: Referenstrafik för Ny järnväg Göteborg–Borås. Bilden illustrerar antalet tåg på den nya järnvägen i vardera riktning per timme under högtrafik. Regionaltåg redovisas i mörkrött, fjärrtåg i rött och övriga tåg i grått. Varje streck utgör ett tåg i vardera riktning per timme under högtrafik.

2.2.2 Anläggningstyper

Ny järnväg Göteborg–Borås kommer att bestå av en kombination av olika anläggningstyper. En jämn och likformig terräng minskar behovet av olika anläggningstyper. Vid mer kuperad terräng och vid varierande grundläggningsförhållanden kan anläggningstyperna variera. Valet av anläggningstyp görs genom en avvägning mellan topografiska, geotekniska, funktionella, tekniska och ekonomiska förutsättningar. Hänsyn ska också tas till landskapsanpassning, naturmiljö, kulturmiljö, rekreationsvärden, markanvändning, barriäreffekter, bullerkänsliga miljöer, naturresurser samt kommunal och regional utveckling.

Järnvägen med alla dess olika anläggningsdelar, såsom teknikhus, master, och serviceyta för bland annat räddningstjänst, behöver vara tillgänglig för underhåll via vägnätet. I vissa fall kan befintliga vägar nyttjas och i vissa fall krävs särskilda servicevägar.

Den nya järnvägen kommer att korsa befintliga vägar planskilt. Antingen anläggs vägpassagerna som broar över eller som vägportar under järnvägen. I vissa fall kan en väg behöva dras om för att möjliggöra passage vid en närliggande vägs passage.

Vid behov kommer bullerskyddsskärmar eller bullerskyddsvallar att anläggas längs järnvägen.

Trafikverket trädsäkrar järnvägar för att minska störningar och skador från träd som annars riskerar att falla över spår eller kontaktledningar. Därför kommer en trädsäkringszon på 20 meter att finnas på vardera sida om järnvägen.

2.2.2.1 Bank

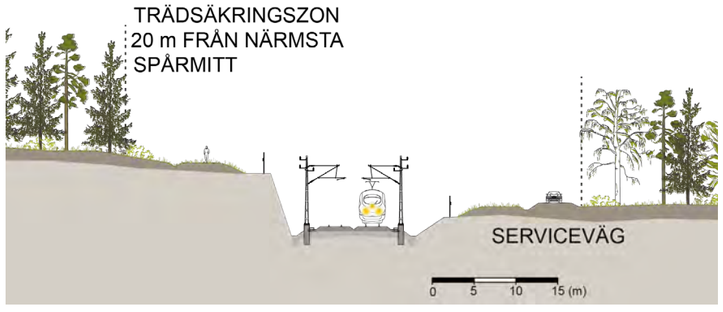
Bank är en förhöjning av järnvägen ovan omkringliggande mark, se Figur 9. En bank kan vara uppbyggd på olika sätt, men är vanligen uppbyggd av fyllnadsmassor som jord- och bergmassor för att jämna ut den underliggande markytan och skapa en plan bana. Normalt har bankens slänter en lutning på 1:2, men detta kan variera beroende på geotekniska förhållanden, landskapsanpassande åtgärder eller fyllnadsmaterialets egenskaper. Således varierar hur mycket plats banken tar. Om underliggande mark består av lösa jordar behöver marken under banken först grundförstärkas genom exempelvis pålning.

Figur 9: Förenklad illustration av typsektion för järnväg på bank.

2.2.2.2 Skärning

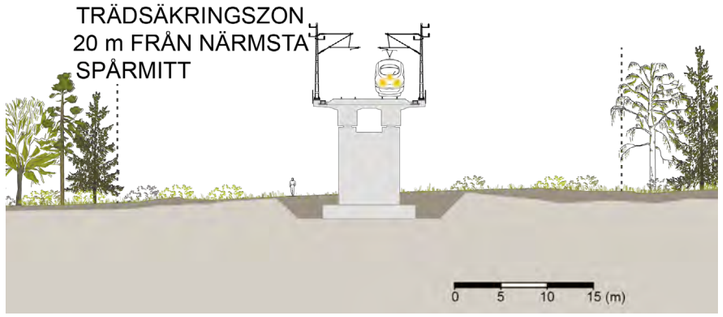
Skärning innebär att järnvägen har en lägre nivå än omgivande mark och skär genom terrängen i jord eller berg, se Figur 10. Järnvägen byggs på en bankropp i botten av skärningen för att säkerställa att banan dräneras. Hur mycket plats som krävs vid skärning beror bland annat på skärningens djup samt möjlig släntlutning, som i sin tur är beroende av materialet (jord eller berg) och grundvattenförhållanden. I regel anläggs en serviceväg i markplan vid sidan om skärningen.

Figur 10: Förenklad illustration av typsektion för järnväg i skärning.

2.2.2.3 Bro

Broar behöver anläggas, exempelvis vid passager av sänkor, dalgångar, vattendrag, vägar och andra järnvägar. Vilka brotyper som kan bli aktuella beror både på landskapets förutsättningar och vilken typ av passage det rör sig om. Broar för den nya järnvägen kommer till största del att utformas som dubbelspårsbroar, se Figur 11. Broarna utformas med hänsyn till järnvägens dynamiska påverkan vilket kan påverka materialval och spännvidder (avstånd mellan brostöd). Spännvidden påverkar också vilken typ av brokonstruktion som är bäst att använda.

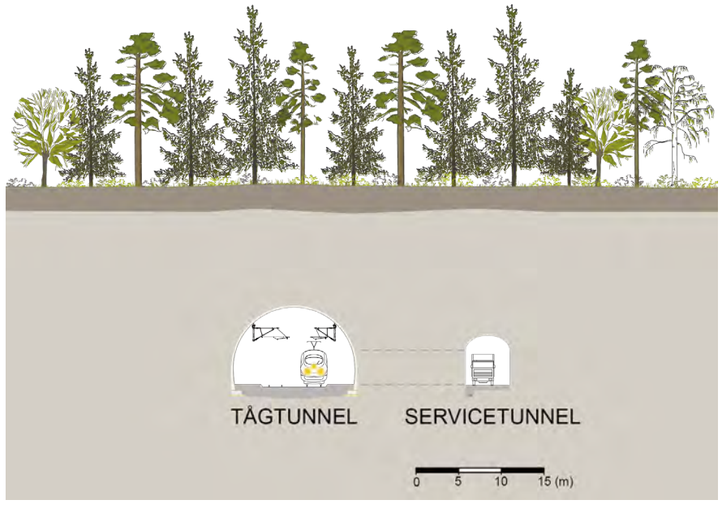
Figur 11: Förenklad illustration av typsektion för järnväg på bro.

Möjligheten att använda Trafikverkets koncept landbro, med standardiserade och till viss del prefabricerade broelement, har studerats. Konceptet bygger på att terrängen ska vara förhållandevis jämn. Utifrån de stora höjdskillnaderna har konceptet valts bort som lösning för hela sträckan. Att eventuellt nyttja konceptet på delar av sträckan kommer utredas vidare.

2.2.2.4 Bergtunnel

Bergtunnlar som kan bli aktuella för Järnvägsplan Bollebygd planeras till största delen som dubbelspårstunnlar. Vid behov av långa tunnlar (över en kilometer) kan en parallell servicetunnel behöva anläggas. I Figur 12 visas ett exempel på en sektion för en dubbelspårstunnel med en parallell servicetunnel.

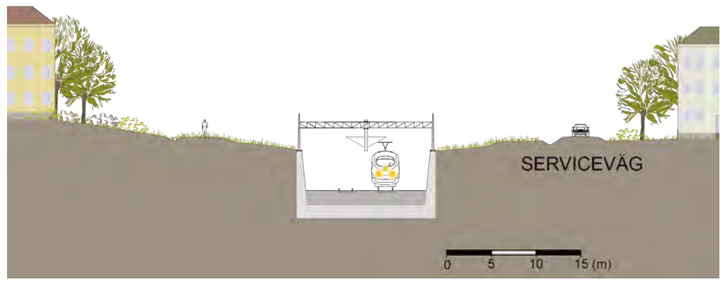
För att anlägga en tunnel i berg krävs att bergtäckningen ovanför tunneln är tillräckligt god för att skapa en stabil tunnelkonstruktion, vilket generellt innebär att bergtäckningen är större än tunnelns halva spännvidd (bredd).

Figur 12: Förenklad illustration av typsektion för järnväg i tunnel.

2.2.2.5 Betongtråg och betongtunnel

I områden där topografin fordrar skärning, men där slänterna är instabila eller där grundvattennivån är hög kan betongtråg anläggas, se Figur 13. Tråget är ett sätt att hålla emot det yttre trycket som bildas mot järnvägsanläggningen. Om skärningen är mycket djup, eller om topografin kräver tunnel men bergtäckningen är för låg, kan en betongtunnel anläggas. Betongtunnel kan även anläggas där marken ovanför behöver nyttjas efter att anläggningen tagits i drift.

Figur 13: Förenklad illustration av typsektion för järnväg i tråg.

2.3 Säkerhet

Ny järnväg Göteborg–Borås ska utformas på ett sådant sätt att en god säkerhet uppnås för såväl resenärer ombord på tåg som för allmänheten, verksamheter och omgivande miljö. Den nya järnvägen planeras för persontrafik och dimensioneras därmed inte för gods och farligt gods. Korsningar med andra trafikslag kommer uteslutande att utformas planskilt. Det innebär att alla passager med järnvägen kommer att anläggas som broar eller vägportar. Vid behov kommer järnvägen även att omgärdas av en fysisk barriär (till exempel stängsel eller bullerskyddsskärm) för att hindra människor och djur från att beträda spårområdet.

Figur 14: Vy över Kust till kust-banans passage över Nolån med väg 40 i bakgrunden.

3 Förutsättningar

I detta kapitel beskrivs de förutsättningar och värden inom järnvägskorridoren som kan påverka valet av stråk och bedömningen av projektets miljöpåverkan. Här beskrivs bland annat landskapet, markanvändning, miljö, infrastruktur och byggnadstekniska förutsättningar.

3.1 Landskapet

Begreppet landskap beskrivs i Europeiska landskapskonventionen som ”ett område, sådant som det uppfattas av människor, vars karaktär är ett resultat av påverkan av och samspel mellan naturliga eller mänskliga faktorer” (Europarådet, 2020).

Landskapet innefattar därmed både naturpräglade miljöer och bebyggda miljöer såsom städer och verksamhetsområden.

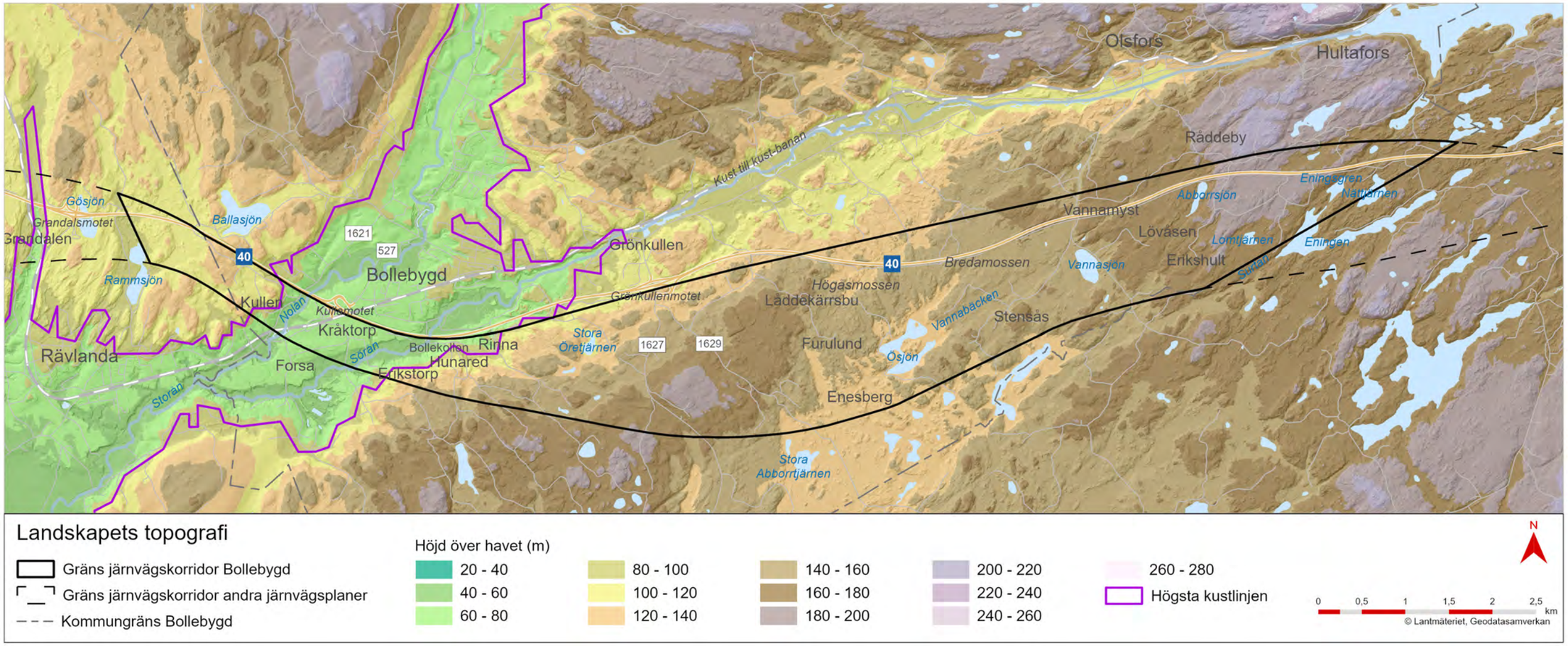
3.1.1 Övergripande landskapsbeskrivning

Bollebygdsbygden ligger inom den regionala landskapstypen *storskaligt sprickdalslandskap*, som kännetecknas av att landskapet har en tydlig nordost-sydvästlig riktning uppbyggd av åsar och sprickdalar. Landskapet har fått sina sprickor till följd av svaghetszoner i berggrunden. Sprickdalslandskapet är generellt rikt på vatten, vilket blir mer påtagligt längre österut i järnvägskorridoren.

De relativa höjdskillnaderna i området är stora, mellan 40-200 meter, se Figur 15. Typiskt för landskapet inom järnvägskorridoren är den stora topografiska variationen där skogsklädda bergsryggar möter den jordbrukspräglade dalgången vid Nolån och Sörån.

Sorterade jordarter, såsom sand, silt, lera och morän, finns i dalgången där de flesta odlingsvärda markerna förekommer. Gårdarna är få och ligger spritt i dalgången, där gården Kråktorp ligger centralt. Små gårdsbildningar förekommer även i övergångszonen, där Nolåns och Söråns dalgång övergår i skogslandskap. Bebyggelsen följer dalsidorna längs hela dalgången, vilket är ett typiskt inslag i sprickdalslandskapet. På den västra dalsidan ligger området Kullen och på den östra sidan områdena Hunared och Rinna. Områdena har sin egen karaktär och utgörs av öppna småskaliga landskapsrum med stort inslag av lövvegetation och inhägnade betesmarker. Vägarna är anpassade efter terrängen och kantas på sina håll av alléer. Intill Hunared finns en öppning i den skogsklädda sluttsidan som utgörs av Bollekollens cykel- och skidanläggning som är framträdande i landskapet.

Generellt är landskapet i järnvägskorridoren barrskogsdominerat vilket beror på att jordarterna och jorddjupen lämpar sig bättre för skogsbruk än jordbruk. Skogen utgörs av produktionsskog men är mer variationsrik än en traditionell produktionsskog. Variationen består i de omväxlande kuperade terrängen och de många sjöar, tjärnar och torvmarker som finns här. I skogsområdena i den östra delen av järnvägskorridoren ligger bland annat Vannasjön som är ett rekreativt område med badplats, stigar och bryggor. På sina håll förekommer även äldre gårdar med hävdade marker. Gårdarna är små och ligger antingen ensamma eller i mindre byar där det funnits möjlighet att bruka marken. Utmed vägarna till dessa gårdar och söderut har det också vuxit fram en bebyggelsestruktur i landskapet längs vilka ett antal bostadshus har byggts.

Figur 15: Karta över landskapets topografi där höjd över havet illustreras med färg.

3.1.2 Upplevelsen av landskapet

Upplevelsen av landskapet påverkas av de fysiska formerna i landskapet såsom rum, skala eller riktningar. Rumslighet upplevs genom att landskapet öppnar upp sig vid sjöar och dalgångar eller sluter sig i mer tätbevuxna skogsområden. Även barriärer har betydelse för upplevelsen av landskapet.

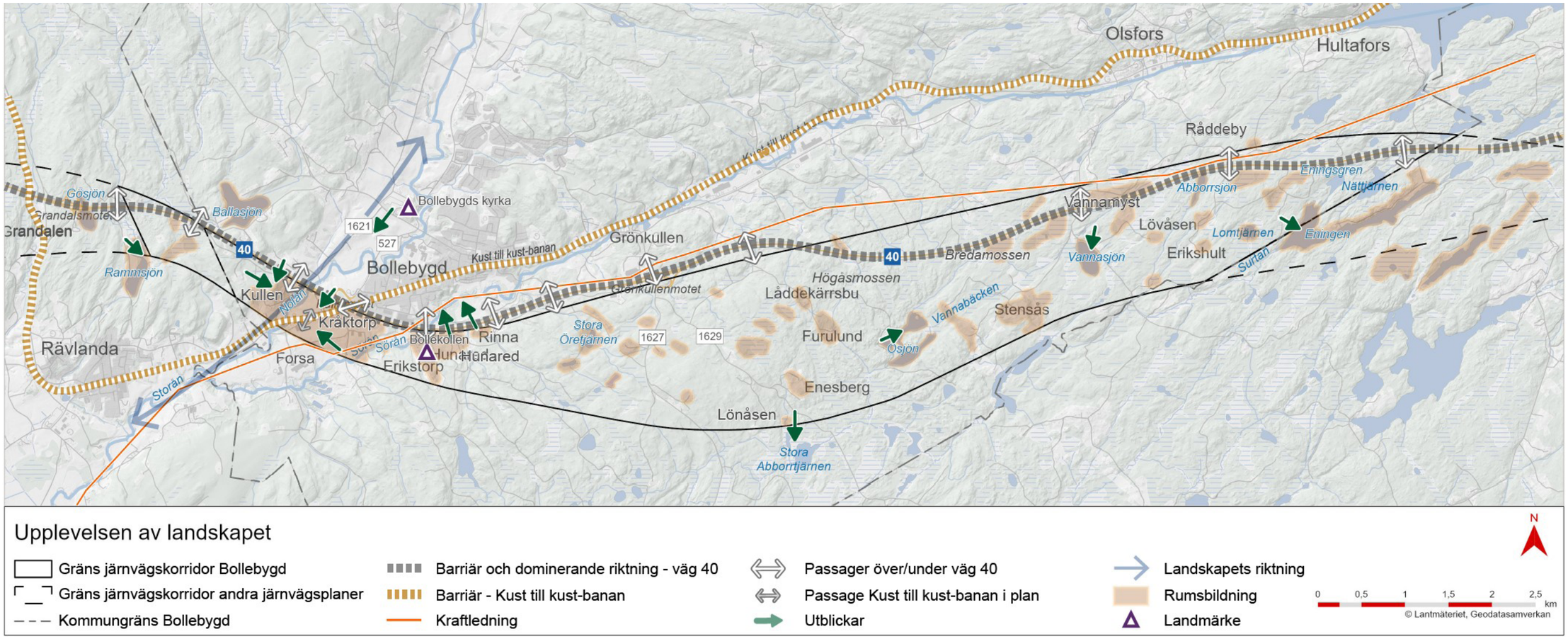
När det gäller järnvägskorridoren varierar upplevelsen av landskapet beroende på läget, se Figur 16. Det är en tydlig skillnad mellan det öppna landskapet i dalgången i väster och de slutna skogsbygderna väster och öster om dalgången. Även upplevelsen av landskapet i övergångzonen mellan skog och dalgång skiljer sig. Väg 40 fungerar som en sammanbindande länk mellan dessa områden.

I väster skapar det öppna landskapet i Nolåns och Söråns dalgång ett tydligt rum omgivet av mosaikliknande dalsidor och skogsklädda höjder. I dalgången erbjuds vidsträckta vyer, särskilt märkbara för de som reser längs väg 40 men även för dem som rör sig på och utmed dalgångens sluttningar. De meandrande åarna kantas av lövvegetation vilket gör dem framträdande, samtidigt som vegetationen bryter siktlinjer. Tillsammans med väg- och järnvägsbankar skapar dessa trädridåer mindre rum i det stora landskapsrummet. Trots vegetationsridåer och mindre höjdskillnader så upplevs dalgången som ett stort sammanhållet landskapsrum. Skalan varierar beroende på var man befinner sig i dalgången. Från höjderna, övergångszonerna, upplevs landskapet ha en större skala än nere i dalgångens botten. Nolåns och Söråns dalgång har en tydlig nordost-sydvästlig riktning medan väg 40 korsar vinkelrätt mot dalgångens riktning. Nolån och Sörån förstärker dalgångens riktning tillsammans med Kust till kust-banan som även utgör barriärer i dalgångens botten.

Skogsområdena upplevs till stor del som slutna. På vissa ställen, där skogen är avverkad, öppnar skogsområdena upp sig och ger tillfälligt korta utblickar tills nya träd vuxit upp. Även torvmarker, mindre sjöar, tjärnar och vattendrag, är till viss del öppna och ger upphov till små rumsbildningar och utblickar. Trots den stora mängden sjöar i landskapet upplevs många av dem, på grund av den täta skogen, först när man kommer riktigt nära.

De hävdade markerna i anslutning till gårdarna i skogsområdena bildar små rum i skogen och ger upphov till korta utblickar. Terrängen i skogen är omväxlande, bitvis kuperad eller brant, och den varierande topografin både begränsar och medger utblickar. Låddekärrsbu, Vannamyst och Råddeby är några av de områden i skogen som utgörs av öppna rum, mer eller mindre omgärdade av skog. Områdena är småskaliga och vägarna, som skapar riktningar, är följsamma i terrängen.

Väg 40 påverkar upplevelsen i princip i hela området genom sin bullerpåverkan. Lokalt kan bullerpåverkan vara mindre på grund av att terrängvariationerna som emellanåt skärmar av, exempelvis vid Låddekärrsbu, se Figur 46. Väg 40 utgör en kraftig barriär längs med järnvägskorridorens norra del.

Figur 16: Karta över landskapsstrukturer och kopplingar i och i anslutning till järnvägskorridoren.

3.1.3 Landskapskaraktärsanalys

En landskapsanalys har genomförts inom projektet där järnvägskorridorens har delats in i olika karaktärsområden (Trafikverket, 2026a). Varje karaktärsområde hålls samman av gemensamma egenskaper som utgör en unik del av landskapet, med en egen identitet, historia eller geografi. De sju karaktärsområdena är *Skogen runt Ramsjön och Ballasjön, Kullens dalsida, Bollekollen och Hunareds dalsida, Skogen sydost om Bollebygd, Låddekärrsbu* samt *Sjörikt skogslandskap öster om Bollebygd*, se Figur 17.

Skogen runt Rammsjön och Ballasjön

Skogen upplevs som sluten, den kuperade terrängen och att den är uppbruten av torvmark, bebyggelse och stigar gör den variationsrik. Området runt Rammsjön har stora rekreativa värden med stigar, bryggor och badplats, som framför allt används av boende i Rävlanda. Den avlånga sjön utgör ett tydligt landskapsrum och ger förutsättningar för utblickar för passerande längs vägen samt från bebyggelsen. Skogen runt Rammsjön och Ballasjön är känslig för en storskalig järnväg som blir en ny barriär i området som bryter betydelsefulla samband och stråk samt påverkar rekreativa värden.

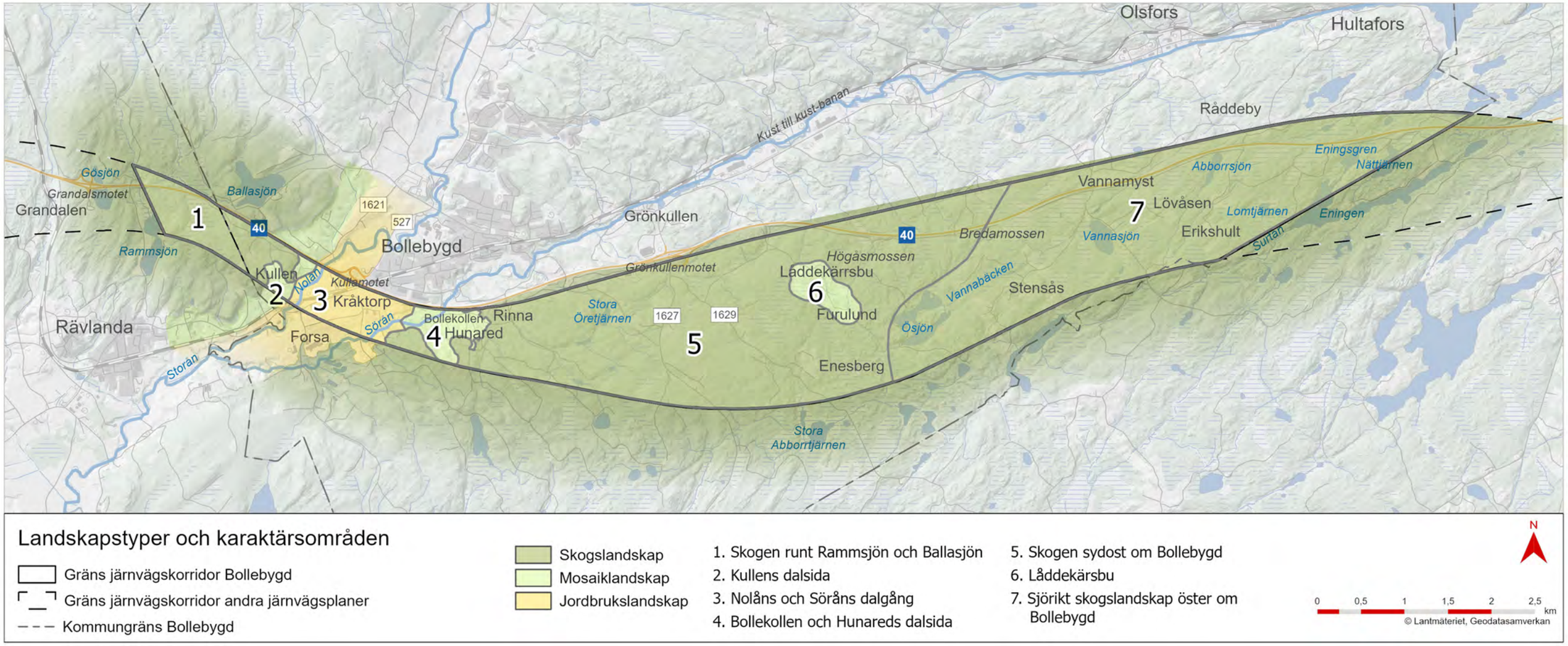
Kullens dalsida

Karaktärsområdet utgörs av en sydostvänd dalsida väster om Nolåns och Söråns dalgång. Området utgörs av ett mosaiklandskap med betes- och odlingsmark med stort inslag av lövvegetation. Bebyggelsen är belägen på var sida om en skogsklädd kulle, i övergången mellan skogsområdena och dalgången. Området är småskalig och variationsrik med långa siktlinjer över Nolåns och Söråns storslagna dalgång. Kontrasten mellan öppna hävdade marker och omgivande skog ger karaktären en tydlig rumslighet. Karaktärsområdet är småskaligt vilket gör det känsligt för intrång av en storskalig järnväg som innebär ett skalbrott och blir en stor barriär som bryter siktlinjer. Bebyggelsen och betesmarken riskerar att påverkas där följden kan bli att enheterna blir alltför små att bruka, vilket leder till igenväxning.

Nolåns och Söråns dalgång

Karaktärsområdet utgörs av en bred dalgång som går i nordostlig till sydvästlig riktning. Upplevelsen av dalgången är storslagen. Dalens botten är flack och det öppna jordbrukslandskapet är avgränsat av skogsklädda höjder, vilket skapar ett tydligt landskapsrum. Från höjderna erbjuds vidsträckta vyer och skalan upplevs vara större till skillnad från nere i dalgångens botten, där utblickarna begränsas av trädridåer, utmed Nolån och Sörån, vilket gör att mindre landskapsrum blir framträdande. Bebyggelsen består av spridda gårdar med tillhörande betes- och odlingsmarker. Väg 40 utgör ett dominerande barriär i dalgången som bryter vinkelrätt mot dalgångens riktning.

Dalgångens är känsligt för storskaliga intrång som blir dominerande i dalgången som bryter siktlinjer, utblickar och landskapets riktning eller som påverkar rumslighet och orienterbarhet. Jordbruksmarken är känslig för fragmentering och barriärer som kan försämra brukandet.

Figur 17: Karta över landskapskaraktärsområden som visar alla sju karaktärsområden.

Bollekollen och Hunareds dalsida

Karaktärsområdet är ett mosaiklandskap beläget på dalsidan ned mot Söråns dalgång. I norr avgränsas området av väg 40 som utgör en barriär i landskapet. I söder gränsar området mot skogen högre upp i terrängen. Karaktären är relativt småskalig och utgörs av två olika områden och landskapsrum; en cykel- och skidanläggningen Bollekollen samt ett kulturlandskap som har lång kontinuitet och senare tillkommen villabebyggelse. Härifrån erbjuds långa utblickar mot dalgången och Bollebygds kyrka. Området är känsligt för intrång av en storskalig järnväg som bryter mot karaktärsområdets småskalighet och skär av långa utblickar. Bollekollens rekreativa värden är känsliga för intrång som skär av området.

Skogen sydost om Bollebygd

Karaktärsområdet är ett högländ och kuperat skogsområde som främst utgörs av produktionsskog. Karaktären upplevs som sluten och landskapet är förhållandevis likartat. I området finns några bäckar, dessutom finns ett fåtal tjärnar där Lilla Öretjärnen har förbindelse med Stora Öretjärnen, som är den största tjärnen i området. Området är relativt glest befolkat och bebyggelsen utgörs huvudsakligen av villor i grupper och enstaka gårdar. Väg 40 utgör en barriär med ett antal passagemöjligheter bland annat vid Grönkullemotet. Väg 1627 och väg 1629 går genom området. I övrigt är vägnätet begränsat vilket påverkar tillgängligheten av området. Rinna och Lönåsen är två områden som uppvisar kulturmiljövärden där också utblickar erbjuds.

Landskapet är generellt visuellt tåligt för ett storskaligt ingrepp som ny järnväg innebär, då den kan döljas på håll i skogen. Däremot skapas ytterligare en fysisk infrastrukturbarriär i området som splittrar skogen och påverka framkomligheten. Skogsbygdens småskaliga gårdsmiljöer är känsliga för en anläggning som bryter mot kulturmiljöns karaktär.

Låddekärrsbu

Låddekärrsbu, som ligger omgärdat av skog, är ett småskaligt mosaiklandskap som präglas av stor variation. Området är småkuperat och de hävdade markerna har lång kontinuitet. Området har höga kultur- och naturvärden med vackra utblickar. Utmärkande är de inslag av landskapselement i form av en hamlad askallé, gamla lövträd, stenmurar, små och inhägnade betesmarker samt stenrösen, som förekommer i karaktärsområdet. Vägen genom området följer terrängen och bebyggelsen är tydligt placerad på små höglägen.

Den småskaliga karaktären är känslig för en storskalig anläggning som bryter samband och blir dominerande i området. De långvarigt hävdade markerna är känsliga för fragmentering och barriärer som försämrar och försvårar brukandet, vilket medför att flera värden riskerar att försvinna.

Sjörikt skogslandskap öster om Bollebygd

Karaktärsområdet är ett skogbevuxet, småkuperat landskap med många torvmarker, mindre sjöar och vattendrag, vilket gör att karaktärsområdet upplevs som variationsrikt. Skogen utgörs av produktionsskog och barrskogen domineras av gran medan tall förekommer på torvmarker. I området ligger Vannasjöns rekreationsområde med stigsystem, badplats, Vanna kvarn och en fältspatsgruva. Karaktärsområdet är generellt slutet men öppnar upp sig i små landskapsrum vid bebyggelselägen, torvmarker och sjöar, där utblickar blir möjliga. Avverkad skogsmark ger en öppen karaktär med utblickar från höjdlägen fram till dess att ny skog vuxit upp. Gårdarsmiljöer i området är bland annat Vannamyst, Råddeby, Lövåsen, Björkås, Björkelund, Stensås, Stensjöslätt och Erikshult.

Vägsträckningen mellan Vannamyst och Råddeby utgör en rest av en medeltida väg.

Väg 40 genererar buller i stora delar av karaktärsområdet men avtar i de allra sydligaste delarna. Vägen bildar också en kraftig barriär genom området som endast går att korsa via ett antal vägportar samt på bro vid Råddeby. Det mindre vägnätet, bestående av enskilda vägar, är glest och leder i huvudsak fram till gårdar och bebyggelse. Landskapet är generellt visuellt tåligt för ett storskaligt ingrepp som ny järnväg innebär, då den kan döljas på håll i skogen. Däremot skapas ytterligare en fysisk infrastrukturbarriär i området som splittrar skogen och påverka framkomligheten. Skogsbygdens småskaliga gårdsmiljöer är känsliga för en anläggning som bryter mot kulturmiljöns karaktär. Området kring Vanna kvarn och Vannasjön är känsliga för en barriär som försvårar tillgängligheten till områdena och som kan påverka rekreativa aktiviteter.

Figur 18: Vy över Nolåns och Söråns dalgång.

Figur 19: Vy över väg 40, skid- och cykelanläggningen Bollekollen och Hunareds dalsida samt skogarna i den östra delen av järnvägskorridoren.

Figur 20: Exempel på produktionsskogar inom järnvägskorridoren.

3.2 Befolkning och markanvändning

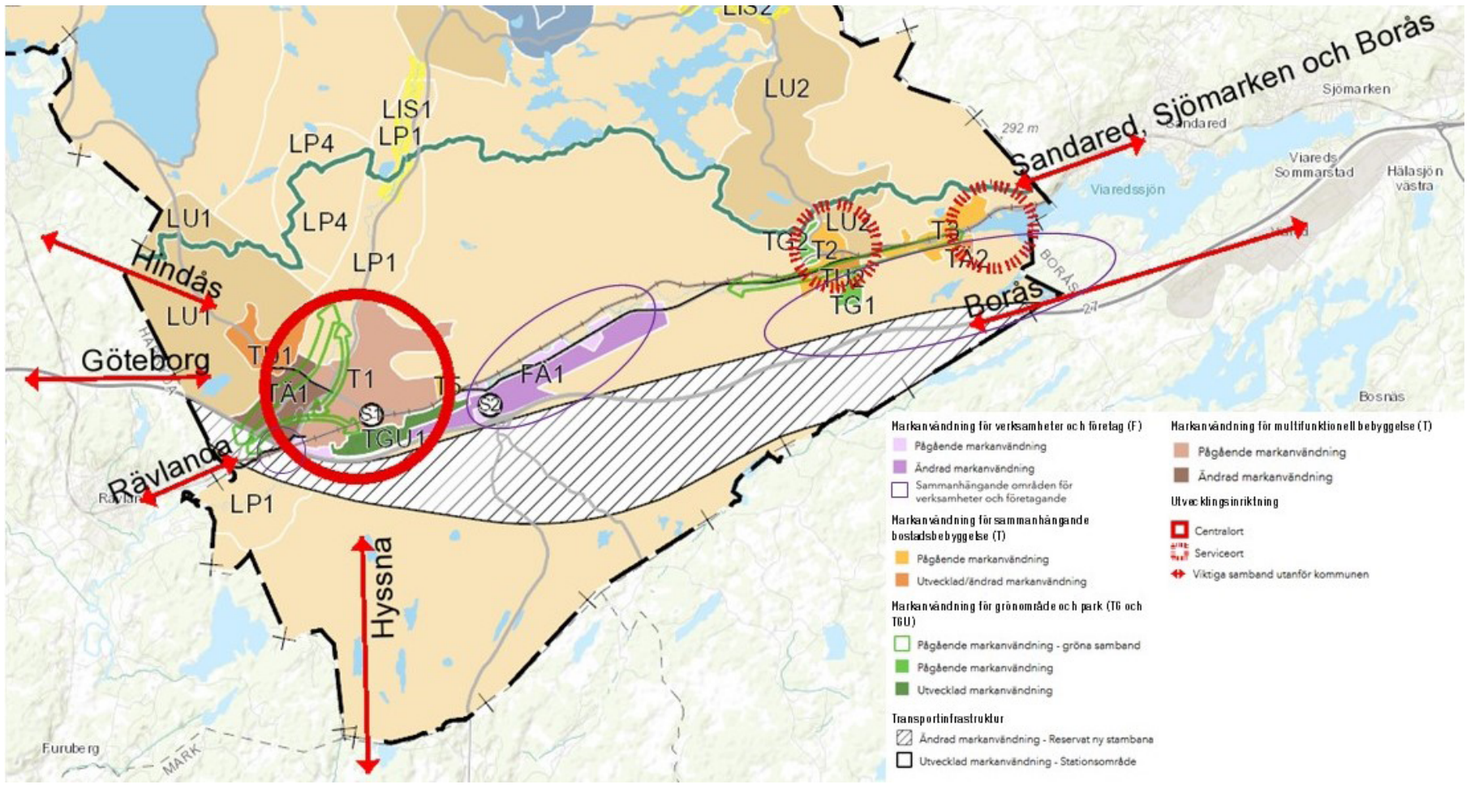
3.2.1 Befolkning och näringsliv

År 2024 hade Bollebygds kommun en folkmängd på cirka 9 800 personer där cirka hälften var bosatta i Bollebygd (SCB, 2025). Bollebygds tätort är därmed kommunens befolkningsmässiga tyngdpunkt. Utöver tätorten finns ett antal mindre samhällen med ett hundratal invånare, såsom Olsfors, Töllsjö, Hultafors och Fjällastorp (Bollebygds kommun, 2025).

Befolkningstillväxten har följt en uppåtgående trend de senaste 20 åren, från cirka 7 800 invånare år 2002 till cirka 9 800 invånare 2024. År 2035 beräknas Bollebygd kommuns invånarantal uppgå till cirka 10 100 och år 2045 till cirka 10 500 invånare (SCB, 2025).

Av Bollebygds kommuns förvärvsarbetande befolkning arbetar cirka en tredjedel inom kommunen och resterande pendlar till andra kommuner, främst Borås, Härryda och Göteborg. I kommunen finns över 1 300 företag. De flesta är enmans- eller fåmansföretag, men det finns även internationella företag. De största arbetsgivarna, vid sidan av Bollebygds kommun, är Flügger AB, Hultafors Group AB samt Hammar Maskin AB. De är alla belägna öster om Bollebygds tätort, utanför järnvägskorridoren.

Järnvägsplan Bollebygds västra del går in en bit i Härryda kommun vid Rammsjön, norr om Rävlanda. Orten hade år 2024 cirka 2250 invånare (Härryda kommun, 2026). Den största arbetsgivaren på orten, vid sidan av Härryda kommun, är Johansson & Gunverth.

Figur 21: Urklipp från webbaserade Översiktsplan för Bollebygd kommun - Antagandehandling. Gråstreckat område visar reservat för järnvägskorridoren.

3.2.2 Översiktsplaner

Bollebygds kommuns översiktsplan antogs 2021 (Bollebygds kommun, 2021). I översiktsplanen beskriver kommunen sina utvecklingsplaner för den fysiska miljön utifrån ett långsiktigt hållbart perspektiv. Översiktsplanen ska vara vägledande för hur mark- och vattenområden ska utvecklas och ange grunddragen för användning av mark och bebyggelse i hela kommunen. I översiktsplanen finns järnvägskorridoren för Ny järnväg Göteborg–Borås, delen Bollebygd utpekad som riksintresse järnväg som ”Reservat ny stambana”. Översiktsplanen lyfter samtidigt befintligt järnvägsstationsläge (S1) samt ett stationsläge vid Grönkullenmotet (S2) för vidare utveckling, se Figur 21. Översiktsplanen lyfter fram Nolåns dalgångs funktion som ett grönt stråk mot Bollebygd tätort samt pekar ut Ballasjön, Bollekollen och Rinnaområdet som viktiga funktioner för friluftsliv. Rinnaområdet (se TGU1 i Figur 21) föreslås därtill utgöra ett område för kommunal utveckling av rekreation och idrott.

Längs väg 527 finns planer på en ny gång- och cykelväg mellan Bollebygds tätort och Rävlanda. Översiktsplanen pekar inte ut några utvecklingsområden inom området för ”Reservat ny stambana”.

Bollebygd har också en betydelse för orterna i grannkommunerna såsom Hindås, Hyssna, Hällingsjö och Rävlanda. Samhällsservice finns framförallt i Bollebygds tätort som fungerar som en huvudort för ett större område vad gäller såväl kommunal som kommersiell service.

Längst i väster ligger en liten del av järnvägskorridoren inom Härryda kommun. I Härryda kommuns gällande översiktsplan (Härryda kommun, 2012) finns den nya järnvägen Göteborg–Borås med som ett riksintresse, men korridoren som är markerad utgör den tidigare korridoren för Götalandsbanan som var belägen mellan Rammsjön och Rävlanda. I översiktsplanen beskrivs att området för nu gällande järnvägskorridor främst består av natur med värdefulla friluftsområden.

Härryda kommun håller på att ta fram en ny översiktsplan och det finns en granskningshandling framtagen (Härryda kommun, 2025). I granskningshandlingen redovisas den gällande järnvägskorridoren för Ny järnväg Göteborg–Borås, norr om Rammsjön, som ett riksintresse för kommunikation. I granskningshandlingen beskrivs inga befintliga värden inom den del av järnvägskorridoren som är belägen i Härryda kommun.

3.2.3 Detaljplaner

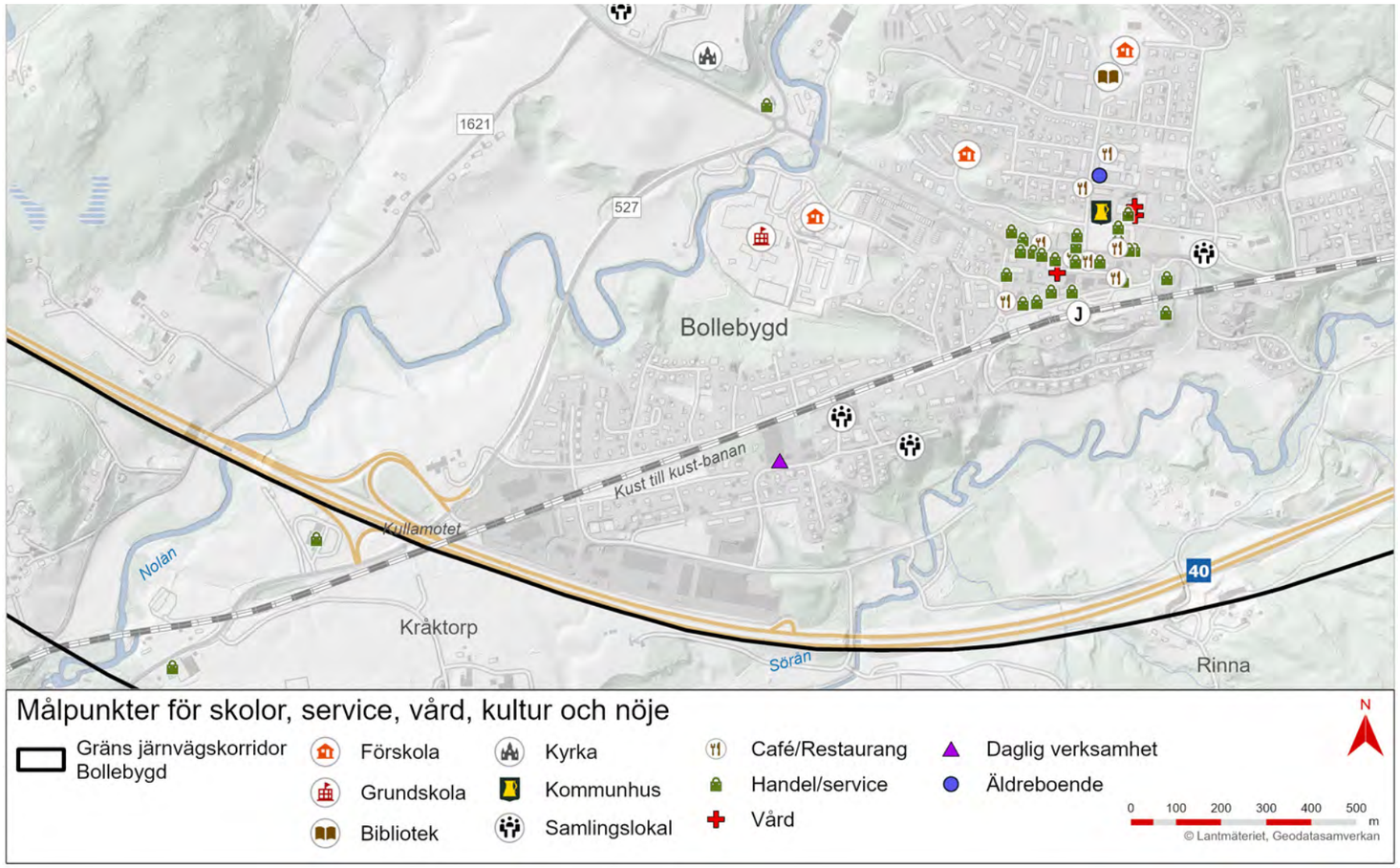
En järnvägsplan kan inte fastställas om den strider mot gällande detaljplaner eller områdesbestämmelser. Detta följer av 2 kapitel 6 § tredje stycket miljöbalken, vilket blir tillämpligt på järnvägsplaner genom hänvisningen i 1 kapitel 3 § lagen (1995:1649) om byggande av järnväg och på vägplaner genom 3 a § väglagen (1971:948). Undantag kan dock göras i vissa fall då väg-/järnvägsplanen innebär en mindre avvikelse från detaljplanen som inte motverkar dess syfte, eller då detaljplanen avses ändras eller upphävas i närtid. Berörda detaljplaner eller områdesbestämmelser behöver därmed först ändras eller upphävas för att överensstämma med planerad järnväg innan en järnvägsplan kan fastställas. Alternativt kan en detaljplan tas fram på nytt.

Korridoren för Järnvägsplan Bollebygd ligger utanför Bollebygds tätort och påverkas endast av en liten del av detaljplanen kallad *"Förslag till stadsplan för del av Bollebygd i Borås kommun (Fjässjum Nedregården 2:13 m.fl.)"* från 1976 vars södra del sticker in i järnvägskorridoren vid Bollekollen (Bollebygds kommun, 1976). Från detaljplanen framgår att delen endast får användas för trafikändamål respektive parkeringsändamål. Platsen består i dagsläget av Bollekollens parkering och en del av Slalomvägen.

Något pågående detaljplanearbete förekommer inte inom järnvägskorridoren.

3.2.4 Levnadsförhållanden

Inom järnvägskorridoren förekommer spridd småhusbebyggelse, på landsbygd, med huvudsaklig trafikförsörjning via enskilda vägar. Inom korridoren finns inga förskolor och skolor. Målpunkter för service och handel saknas också generellt inom korridoren, med några få undantag. Boende inom korridoren är därför hänvisade till Bollebygds tätort och andra tätorter för tillgång till skola, service och handel. I Figur 22 visas målpunkter inom Bollebygds tätort.

Figur 22: Karta över målpunkter för skolor, service, vård, kultur och nöje.

De målpunkter för service och handel som finns inom järnvägskorridoren utgörs av en bensinstation med detaljhandel längs väg 527 vid Kullamotet samt en handelsträdgård, även den längs väg 527.

I Bollebygds tätort finns bland annat livsmedelsbutiker, klädaffärer, restauranger, caféer, apotek, vårdcentral, tandläkarmottagning, banker, systembolag, sällanköpshandel, tatuerare och frisör, se Figur 23 för exempel.

Bollebygds kommuns förskolor och grundskolor återfinns i Bollebygd, Töllesjö och Olsfors. Grundskolans årskurs 7–9 läses i Bollebygds tätort. Kommunen har ingen gymnasieskola utan samverkar främst med gymnasieskolorna i Sjuhärad och Härryda kommun och det är på dessa skolor som de flesta av Bollebygds ungdomar studerar under sina gymnasieår.

I Rävlanda, sydväst om järnvägskorridoren, finns bland annat livsmedelsbutik, frisör och restauranger. På orten finns även förskolor och grundskola F-9. Härryda kommun har en gymnasieskola i Mölnlycke.

Boendemiljön inom järnvägskorridoren präglas av närheten till skog och sjö, med dess möjligheter till friluftsliv och rekreation. Bullerpåverkan från väg 40 är dock påtaglig i stora delar av korridoren.

Figur 23: Bild visande exempel på service och handel i Bollebygds centrum.

3.2.5 Pendling och kollektivtrafikutbud

Bollebygds kommuns invånare gör dagligen cirka 20 600 resor, varav hälften görs av invånare i tätorten. 71 procent av resorna sker med bil, medan kollektivtrafiken står för 20 procent, cykel för 2 procent och gång för 4 procent. De som reser mest med kollektivtrafik är ungdomar, i åldern 15–19 år, och de som går mest är äldre, i åldern 65–85 år. (Västra Götalandsregionen, 2023).

Den största delen av invånarnas resor är arbetsresor (Västra Götalandsregionen, 2023). Utifrån uppgifter om var personer bor och arbetar (SCB, 2025) uppskattas invånare i kommunen genomföra cirka 9 800 arbetsresor per vardag, varav många är till eller från andra kommuner i länet. Andra syften med invånares resor är inköp av dagligvaror, fritidsaktivitet/motion samt skolresor (Västra Götalandsregionen, 2023).

Från Bollebygds tätort finns möjlighet att ta sig till Göteborg, Borås och närliggande orter med tåg och buss. Pendelparkeringar finns vid järnvägsstationen/bussterminalen och i anslutning till busshållplatsen Bollebygds skola.

Sträckan Göteborg–Bollebygd trafikeras av buss 101, med cirka 20 turer i vardera riktning på vardagar. Sträckan Bollebygd–Borås trafikeras av buss 110 med strax under 30 turer per riktning på vardagar. Utöver bussförbindelserna stannar 10 tåg per riktning på Kust till kust-banan mellan Göteborg och Borås vid Bollebygds station på vardagar. Regelbunden busstrafik finns också mellan Bollebygd, Rävlanda och Mölnlycke genom linje 611 samt mellan Bollebygd och Sandared genom linje 402 (Västtrafik, 2026a).

Boende inom järnvägskorridorens dalgångar, i anslutning till Bollebygds tätort, saknar helt kollektivtrafik och får därför gå, cykla, nyttja egen bil eller färdtjänst för att nå tätorten och dess service- och kollektivtrafikutbud. För boende på större avstånd från tätorten finns därtill den så kallade närtrafiken att tillgå för resor till Bollebygds station, Bollebygds torg och hållplatsen Bollebygds skola samt till några ytterligare närtrafikhållplatser inom övriga orter i kommunen. Närtrafik innebär att resan kan gå från valfri adress inom ett bestämt närtrafikområde till någon av kommunens närtrafikhållplatser, eller tvärtom (Västtrafik, 2026b).

3.3 Befintlig infrastruktur

3.3.1 Befintliga järnvägar

Genom järnvägskorridoren sträcker sig Kust till kust-banan som förbinder Göteborg och Borås och sedan fortsätter vidare österut. Den enkelspåriga banan trafikeras av persontåg för interregional-, regional- och lokal trafik samt av godståg. Kust till kust-banan korsar järnvägskorridoren i dess västra del vid Nolåns dalgång, där den passerar både Nolån och väg 527. Över Nolån går järnvägen på bro medan korsningen med väg 527 är utformad som plankorsning med signal och bom. Närmast korridoren finns stationer i Bollebygd och i Rävlanda, se Figur 25.

3.3.2 Befintliga vägar

Längs den norra delen av järnvägskorridoren löper väg 40 i väst–östlig riktning genom hela kommunen, se Figur 25. På vissa sträckor ligger del av korridoren norr om väg 40. Väg 40 passerar Nolåns och Söråns dalgång på en vägbro som är cirka 190 meter lång, i nära anslutning till Bollebygds tätort, se Figur 24. Längs väg 40 finns två trafikplatser inom järnvägskorridoren, Kullamotet där väg 527 ansluter till väg 40 och Grönkullenmotet där väg 1627 ansluter till väg 40. Strax väster om järnvägskorridoren för Järnvägsplan Bollebygd, inom korridoren för Järnvägsplan Landvetter flygplats–Bollebygd ligger även trafikplats Grandalsmotet.

Det finns därutöver fyra statliga vägar inom korridoren, väg 527 (Rävlandavägen), väg 1621 (Kullavägen), väg 1627 (Bollebygdvägen) och väg 1629, se Figur 25. Därtill finns ett stort antal enskilda vägar.

Det förekommer inga kommunala vägar inom järnvägskorridoren. Gång- och cykeltrafik sker i blandtrafik, då gång- och cykelvägar nästan helt saknas inom korridoren. Endast en kortare gång- och cykelväg finns, mellan en enskild väg genom Kråktorp och väg 527 vid Kullamotet. Gång- och cykelvägen kopplar an till väginfrastruktur som inte är anpassad för oskyddade trafikanter.

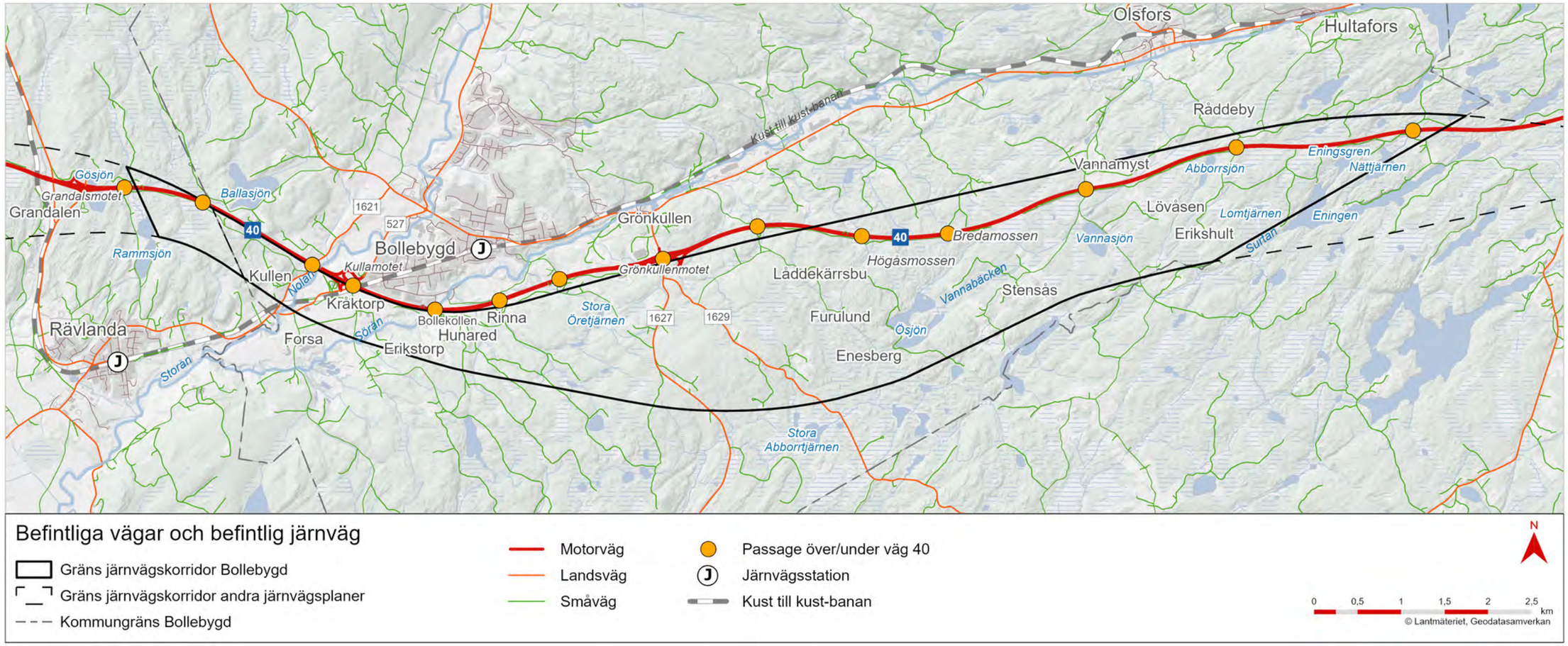
Väg 40 har störst trafikmängd bland vägarna inom järnvägskorridoren, se Tabell 2. Högst trafikflöde är det väster om Kullamotet med en gradvis avtagande trafikmängd närmare Borås. Väg 527 och väg 1627 trafikeras till stor del av lokal trafik då de kopplar till närliggande tätorter som Rävlanda och Hyssna. Väg 1621 och väg 1629 har lägre standard och även betydligt lägre trafikmängder.

Tabell 2: Sammanställning av trafikmängder i årsdygnstrafik (ÅDT) och andel tung trafik för utredda vägar inom järnvägskorridoren.

Väg	Trafikmängder (ÅDT)	Tung trafik (%)
40	11 300 - 12 000 per körriktning	9-11%
527	2 350	6%
1621	185	5%
1627	1 320 - 1 390	3%
1629	145	11%

Figur 24: Vy över väg 40 vid passage över Nolån och väg 1621 (Kullavägen). Vyn blickar åt sydväst.

Figur 25: Karta över befintliga vägar och järnvägar i och i anslutning till järnvägskorridoren samt passager över/under väg 40.

3.4 Miljö och hälsa

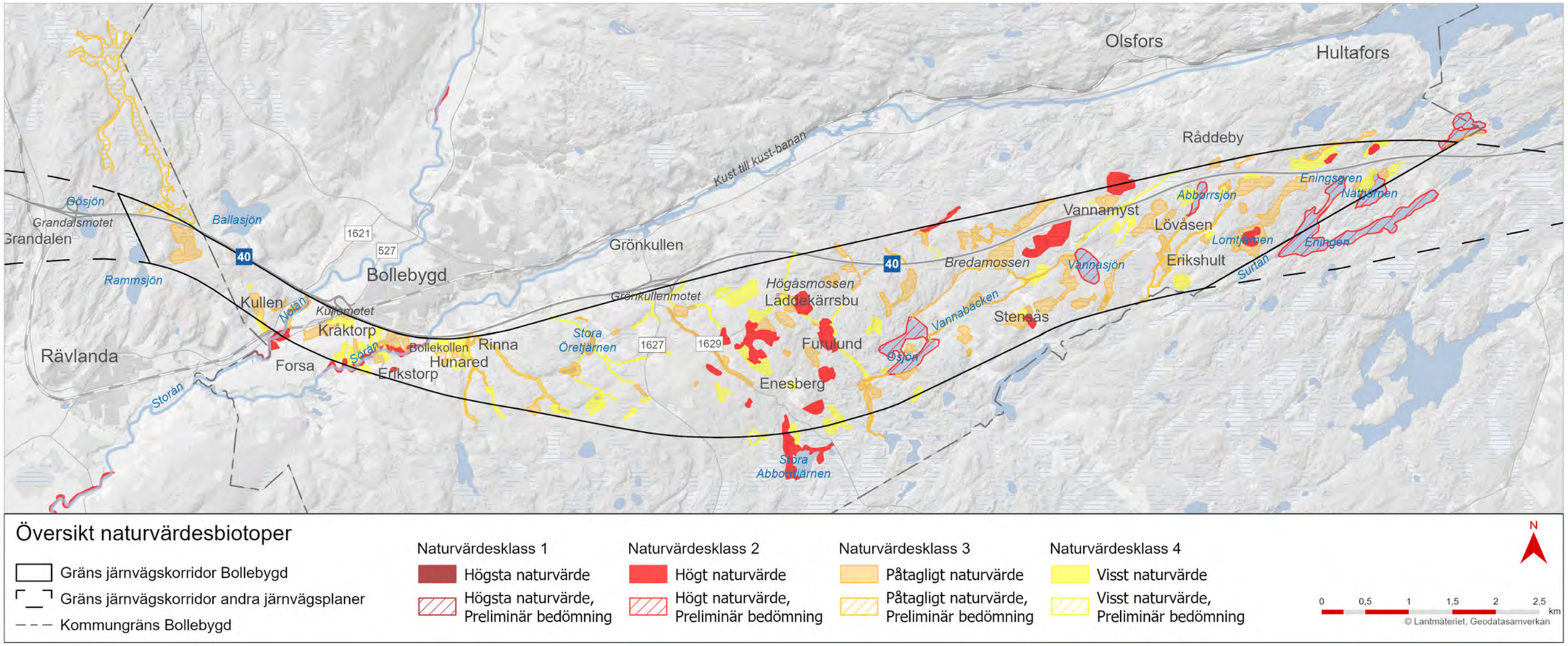
3.4.1 Naturmiljö

Detta avsnitt beskriver de naturvärden, skyddade arter och viktiga ekologiska samband som har konstaterats inom järnvägskorridoren. I PM Naturvärdesinventering (Trafikverket, 2026b) finns fördjupade beskrivningar om naturmiljö. Naturvärden har inventerats enligt Svensk standard för naturvärdesinventering (SIS:19900:2023), med tilläggen naturvärdesklass 4, fördjupad inventering av generellt skyddade biotopskyddsområden, fördjupade inventeringar av invasiva arter (EU-listade, samt blomsterlupin, jätteloka, vresros och kanadensiskt gullris), samt detaljerad redovisning av artförekomst. Under naturvärdesinventeringen har också förekomst av särskilt skyddsvärda träd undersökts, exempelvis jätteträd, hålträd och gamla träd, med störst fokus hålträd utifrån de artgrupper som lever där.

Figur 26 visar naturvärdesbiotoper som har avgränsats under naturvärdesinventeringen. Naturvärdesbiotoperna består av många olika naturtyper, såsom barrskogar, öppna gräsmarker, myrar, vattendrag och sjöar.

Totalt har 186 naturvärdesbiotoper, vilka har en total area på 445 ha, identifierats och avgränsats inom järnvägskorridoren som har en area på 5271 ha. Naturvärdesklass 4 (visst naturvärde) utgör 84 ha, naturvärdesklass 3 (påtagligt naturvärde) utgör 209 ha och naturvärdesklass 2 (högt naturvärde) utgör 152 ha. Flera utpekade naturvärdesbiotoper sträcker sig utanför järnvägskorridoren. Totalt har cirka 8 procent av järnvägskorridorens totala area klassats som naturvärdesbiotoper. Inga biotoper av klass 1 (högsta naturvärde) har hittats inom järnvägskorridoren.

Nolån och Sörån, våtmarker och äldre skogsmark vid Låddekärrsbu, samt flera fågelrika sjöar, är exempel på klass 2-objekt, vilket innebär högt naturvärde. Små sjöar, större bäckar, mindre våtmarker och skog med viss kontinuitet är exempel på klass 3-objekt, vilket innebär påtagligt naturvärde. Små vattendrag, lövskog utan kontinuitet och mindre artrika gräsmarker är exempel på klass 4-objekt, vilket innebär visst naturvärde. I större sjöar och vissa mindre vattendrag har artvärde inte kunnat bedömas säkert, varför dessa områden har tilldelats en preliminär klassning.

Figur 26: Karta visande avgränsade naturvärdesbiotoper med olika naturvärdesklassifiering inom järnvägskorridoren.

3.4.1.1 Skogsmark

Järnvägskorridoren domineras av planterade gran- och tallskogar som brukas aktivt för virkesproduktion. Många av områdets tidigare öppna marker och myrar har dikats ut och omvandlats till produktionsskog. I mer svåråtkomliga områden finns förhöjda naturvärden, där trädskiktet har nått högre ålder och mer död ved förekommer.

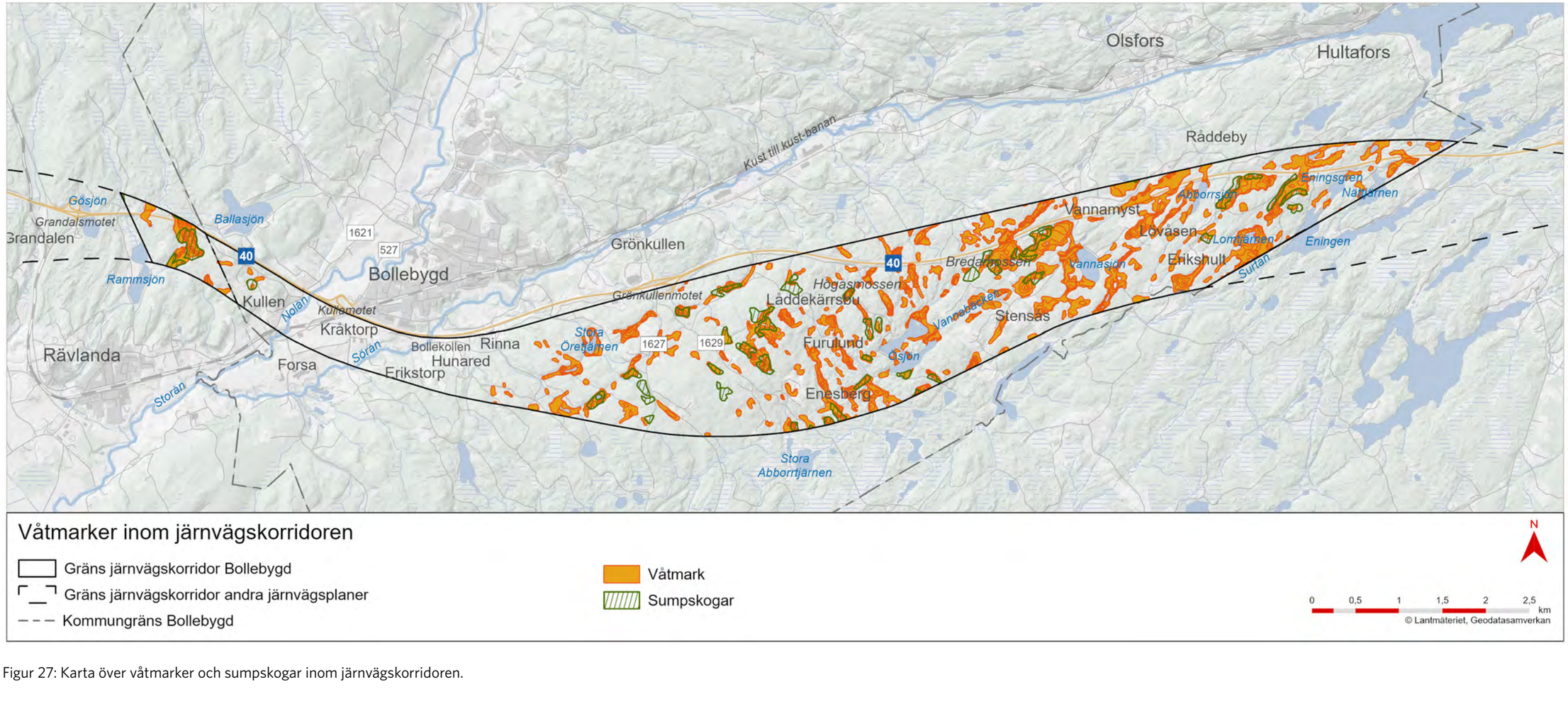
De största skogliga naturvärdena förekommer söder om Låddekärrsbu, där många biotoper är klassade som naturvärdesklass 2, höga naturvärden. Klass 3, påtagligt naturvärde och klass 4, visst naturvärde, förekommer spritt i hela järnvägskorridoren, främst intill sjöar och vattendrag. Sumpskog är vanligt förekommande, då många gamla våtmarker har dikats ur för att plantera träd, se Figur 27. Dessa sumpskogar uppnår allt som oftast klass 3 eller 4.

Kring Nolåns stränder finns ädellövskogar som uppnår naturvärdesklass 2 och 3, vilka har ett värde som revir för mindre hackspett, som är rödlistad som Nära hotad (NT), då artens population har minskat.

3.4.1.2 Våtmark

Det finns många stora och små våtmarker inom järnvägskorridoren, se Figur 27. Stora våtmarker har ofta ett högt naturvärde kopplat till sig då de har hög förekomst av många olika artgrupper som nyttjar områdena. Kring Vannasjön finns flera stora våtmarksområden, såsom Bredamossen norr om Vannasjön, och ett flertal mindre kärrområden och myrgölar. Våtmarkerna kring Stora Abborrtjärnen och Lilla Abborrtjärnen, söder om järnvägskorridoren, har fått naturvärdesklass 2 och bedöms vara några av de högsta naturvärdena i järnvägskorridoren. Denna mosaik av våtmarker utgör ett stort värde för fåglar, insekter och kärlväxter.

Stora våtmarker, som Bredamossen, har som regel högre naturvärde och inom järnvägskorridoren har de tilldelats naturvärdesklass 2. Mossar med andra kvalitéer, såsom rika strandzoner eller hög andel död ved och brandskadad ved har också tilldelats klass 2. Många våtmarker inom järnvägskorridoren har påverkats negativt av utdikning, som är en vanlig åtgärd i skogsbruket. Utdikade våtmarker har oftast tilldelas naturvärdesklass 3 eller 4, beroende på funktion och storlek.

Figur 27: Karta över våtmarker och sumpskogar inom järnvägskorridoren.

3.4.1.3 Öppna gräsmarker och betesmarker

I västra delen av järnvägskorridoren, i Nolåns och Söråns dalgång, finns öppna gräsmarker. Odling och bete har format landskapet, som har brukats av människor under lång tid. Gräsmarkerna är på många platser artrika, där blommande växter även ger plats åt ett rikt insektsliv. Dessa gräsmarker har fått antingen naturvärdesklass 3 eller 4, beroende på artrikedomen av blommande växter.

Öster om Nolåns och Söråns dalgång finns få stora, sammanhängande öppna gräsmarker, då det mesta av detta område består av morän-mark där skogsbruk bedrivs. I mitten av järnvägskorridoren finns dock ett större område med flera små torp som har större öppna gräsmarker knutna till sig. De högsta värdena hittas vid Låddekärr-sbu och Furulund, med kulturlandskap som brukats under lång tid. I dessa områden återfinns öppna gräsmarker som främst betats av häst och lövträdsalléer huvudsakligen av ask, vilka har hamlats under lång tid, se Figur 28 och Figur 29 för exempel. Alléerna är mycket värde-fulla för mossor och lavar men också fladdermöss Dessa områden har fått naturvärdesklass 2 och har en av de största koncentrationerna av artvärden i järnvägskorridoren.

3.4.1.4 Vattendrag och sjöar

Inom järnvägskorridoren ligger många stora och små sjöar, från större djupare sjöar till mindre myrgölar. Mellan dessa löper små vat-tendrag, som uteslutande är utdikade och rätade. De saknar därmed höga naturvärden.

Sörån och Nolån är två större vattendrag som löper genom dalgången i västra delen av järnvägskorridoren, se Figur 57 för exempel på dess meandrande delar. Dessa vattendrag har höga naturvärden.

Sörån har höga artvärden, där det förekommer flodpärlmussla och öring som vandrar upp i vattnet då Sörån saknar vandringshinder uppströms.

Nolån har påtagliga artvärden relaterade till fisk, men många fiskarter klarar inte av att vandra förbi de vandringshinder som finns ned-ströms från järnvägskorridoren. Nolån är också rätad och fördjupad, vilket gör att flodpärlmussla inte trivs i vattendraget.

Eningen, Nättjärnen, Lomtjärnen, Vannasjön och Ösjön är större sjöar som har tilldelats naturvärdesklass 2, då dessa sjöar är stora och bedöms ha högt värde för flera artgrupper, såsom fladdermöss, fisk och insekter. Mindre myrgölar och sjöar har tilldelats naturvär-desklass 3 och utgör värdefulla miljöer för till exempel groddjur och insekter. Inga sjöar har tilldelats naturvärdesklass 4. Mindre bäckar har i området tilldelats naturvärdesklass 3 om de bedöms ha för-utsättning för fisk att vandra eller leka, eller 4 om de saknar detta.

Större, djupa sjöar har inte inventerats i fält, utan har fått en prelimi-när bedömning av naturvärdesklass baserat på hur värdefull biotopen bedömdes vara.

Figur 28: Öppen gräs- och betesmark i Låddekärrsbu som betas av får.

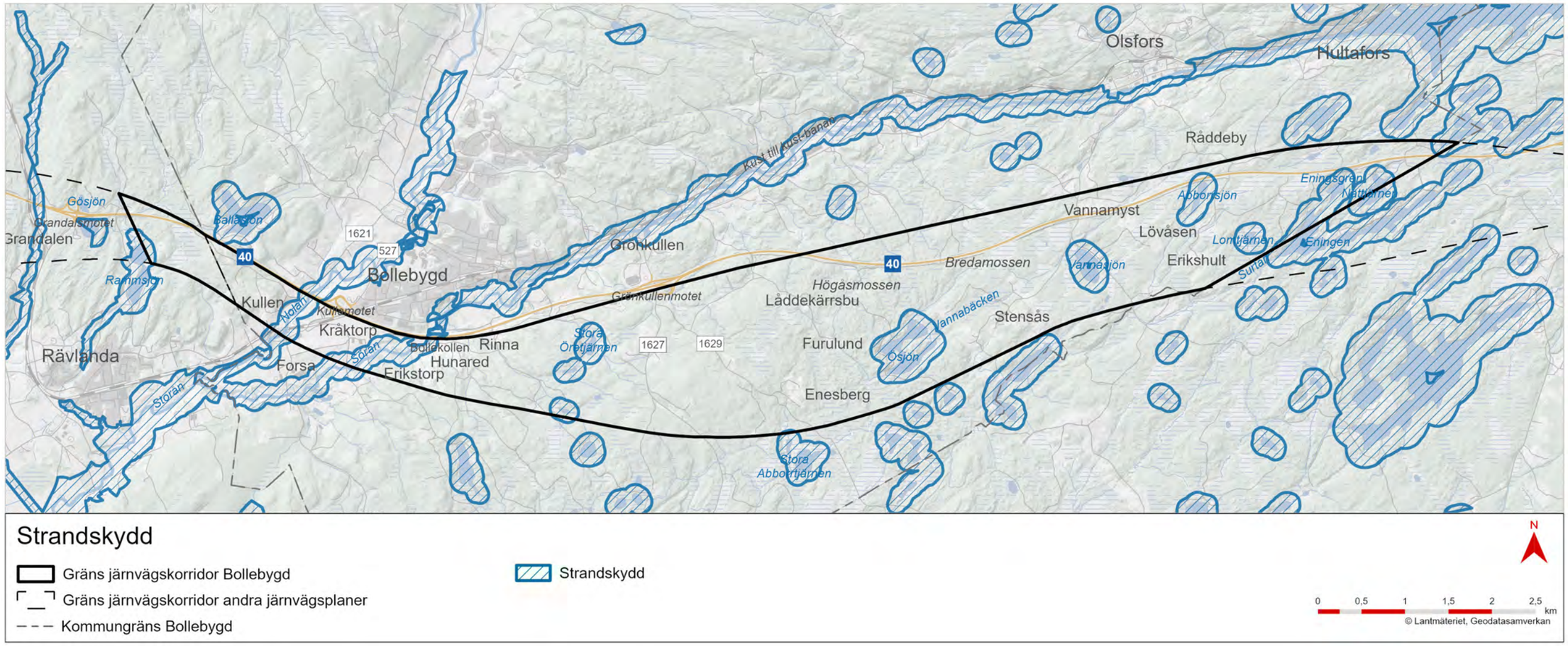

Figur 29: Hamlad askallé genom Låddekärrsbu.

3.4.1.5 Skyddade områden

Inom järnvägskorridoren förekommer inga naturreservat eller riksintressen kopplade till naturvård. Det finns inte heller några Natura 2000-områden i eller i anslutning till järnvägskorridoren. Sjöar och större vattendrag omfattas av strandskydd, se Figur 30.

I anslutning till betesmarker och jordbruksmarker förekommer stenmurar, åkerholmar och diken som omfattas av generellt biotopskydd. Dessa biotoper förekommer mestadels i Nolåns och Söråns dalgång i väst, men också med högre koncentration i områdena Låddekärrsbu och Furulund. Längs ett flertal vägar förekommer också alléer som omfattas av generellt biotopskydd. I Låddekärrsbu finns en mycket gammal hamlad allé av ask som utgör högt naturvärde.

Figur 30: Karta över strandskyddade områden i och i anslutning till järnvägskorridoren.

3.4.1.6 Artgrupper

Fladdermöss

Alla fladdermöss i Sverige är fridlysta enligt 4a § artskyddsförordningen (2007:845). Inom järnvägskorridoren har sedan tidigare sex till sju olika fladdermusarter noterats i Artportalen (SLU, 2025): brunlångöra, gråskimlig fladdermus, mustachfladdermus/tajgafladdermus, nordfladdermus, större brunfladdermus och vattenfladdermus, se Figur 31. Brunlångöra och nordfladdermus är rödlistade som nära hotade (NT). Nolåns och Söråns dalgång, samt området kring Låddekärrsbu i mitten av korridoren, har i en översiktlig kartläggning av viktiga fladdermusmiljöer, identifierats som värdekärnor för flera fladdermusarter. Kartläggningen utgår från en tidigare habitatnätverksanalys samt genomförd inventering av hålträd. Förekomsten av rinnande vatten och skogsridåer vid Nolån och Sörån, samt närliggande bebyggelse, gör att dessa miljöer bedöms som värdefulla för fladdermöss. Vid Låddekärrsbu finns ett flertal hålträd och stora brynzoner som bedöms ha stort värde för fladdermöss som nordfladdermus.

Fågel

Alla fåglar i Sverige är fridlysta enligt 4 § artskyddsförordningen (2007:845). Inventeringarna inom järnvägskorridoren har fokuserat på fågelarter upptagna i fågeldirektivet bilaga 1. Både häckfågelinventering och ett antal artspecifika inventeringar har utförts. Korridorens barrskogsmiljöer är till stor del slutna barrträdsplanteringar med låga värden för fågelliv. De har därför inte ingått i häckfågelinventeringen. Artspecifika utredningar har utfört inom möjliga habitat i järnvägskorridoren och i en buffertzon på 500 meter runt korridoren.

I västra delen av järnvägskorridoren kring Nolåns och Söråns dalgångar samt söder om järnvägskorridoren finns höga värden för flera fågelarter, däribland mindre hackspett, spillkråka, grå flugsnappare och entita, se Figur 31.

Förklaring av nämnda kategorier enligt rödlistan:

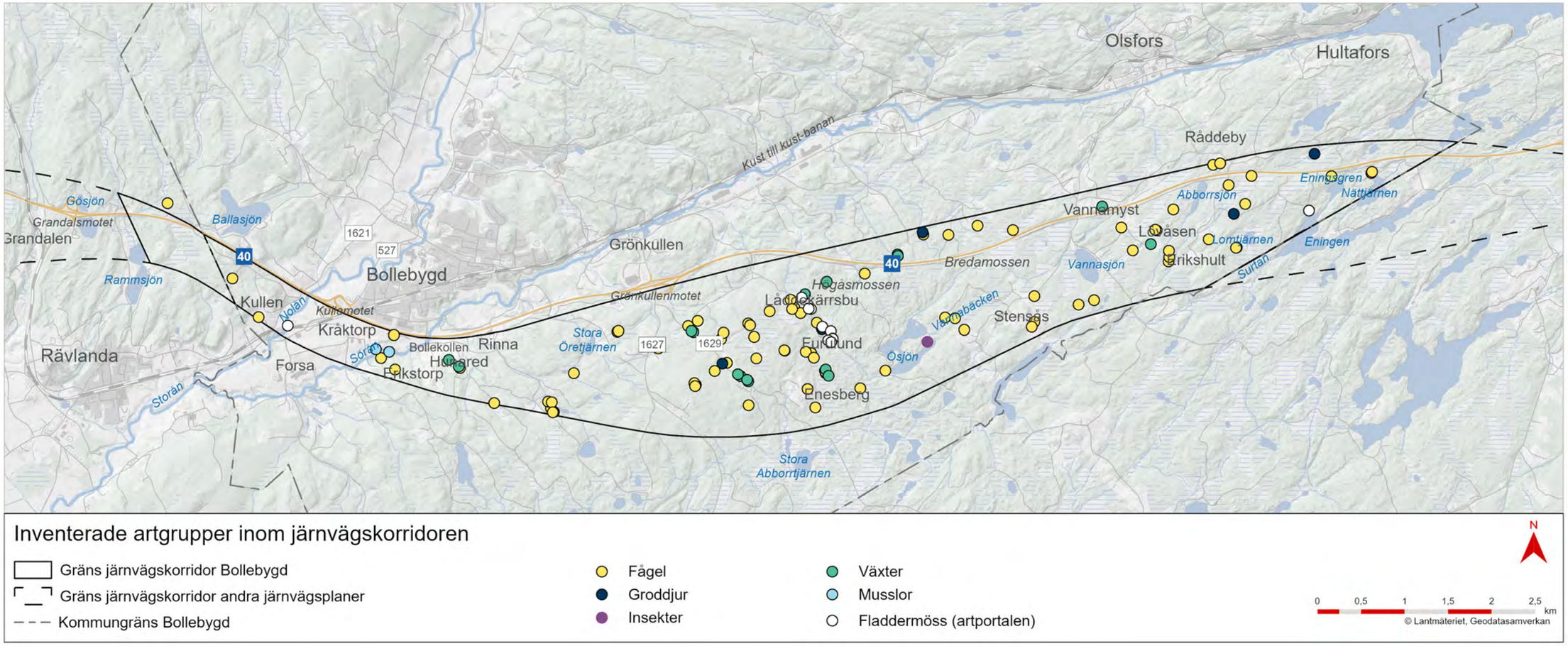
CR - Akut hotad

EN - Starkt hotad

NT - Nära hotad

Groddjur

Alla groddjur är fridlysta i Sverige i varierande grad. Vanlig groda och vanlig padda, som antas finns spridda i anslutning till mindre sjöar och gölar i järnvägskorridoren, är fridlysta enligt 6 § artskyddsförordningen, vilket innebär att individer och rom inte får skadas. Ingen riktad groddjursinventering har utförts i detta skede men kommer utföras inom föreslaget stråk.

Figur 31: Karta över inventerade artgrupper inom järnvägskorridoren.

Fisk och flodpärlmussla

Sjöarna i området är hemvist åt främst abborre, mört och gädda, där de stora sjöarna Eningen, Nättjärnen, Vannasjön och Ösjön har de största värdena för dessa arter.

Nolån är ett större vattendrag som på grund av dämning (vattenkraftverk) söder om järnvägskorridoren saknar högre värden för fisk uppströms denna barriär. Bäcknejonöga och öring finns vid forsen, i anslutning till vattenkraftverket, och kan troligtvis ta sig uppströms dämningen, då en passage har konstruerats på senare år.

Sörån saknar dämmen och andra större vandringshinder, vilket gör att Sörån har högre värden för fisk, där öring, bäcknejonöga, ål och andra mindre fiskarter vandrar uppströms. I Sörån finns en population av flodpärlmussla (EN), en rödlistad art, se Figur 31. Denna art är beroende av förekomst av öring samt ett naturligt meandrande vattendrag. En inventering av flodpärlmussla har utförts i Sörån inom hela järnvägskorridoren. Vuxna individer har hittats på hela sträckan men tätheten varierar med högst antal i de meandrande delarna. Att bara vuxna individer hittats vid inventeringen tyder på att det inte sker någon föryngring av beståndet.

Kärlväxter

Inom järnvägskorridoren har fem fridlysta kärlväxter noterats: revlummer och plattlummer, vilka är fridlysta enligt 9 § artskyddsförordningen samt gullviva, grönvit nattviol och knärot, vilka är fridlysta enligt 8 § artskyddsförordningen, se Figur 31. Knärot är ganska ovanlig i området då skog med lång kontinuitet är ovanlig på grund av det aktiva och omfattande skogsbruket i Bollebygds kommun.

Rödlistade arter

Ask (EN) och alm (CR) förekommer inom järnvägskorridoren, vilka har minskat kraftigt nationellt på grund av askskottsjukan och almsjukan. Almen går att finna i dalgången utmed Nolån och Sörån, medan asken återfinns mestadels kring Låddekärrsbu.

Flera rödlistade svamp- och lavarter förekommer och är knutna till äldre barrskogsmiljöer. Kolflarnlav (NT) och mörk kolflarnlav (NT), två arter som är ovanliga i Västra Götalands län, förekommer och är knutna till en brandpåverkad mosse i östra delen av järnvägskorridoren, se Figur 31. I Låddekärrsbu finns fler arter knutna till de öppna betesmarkerna, såsom svinrot (NT). De hamlade träden vid Låddekärrsbu har ett flertal lav- och mossarter knutna till sig, såsom grynig filtlav (NT) och lunglav (NT), se Figur 31.

3.4.1.7 Särskilt skyddsvärda träd

Inom järnvägskorridoren finns ett flertal grova, ihåliga eller mycket gamla träd. Sådana träd har högt värde för många djur- och växtarter, såsom fladdermöss, fåglar, lavar och svampar.

Särskilt skyddsvärda träd är sådana träd som antingen är mycket grova (över 1 meter i diameter), mycket gamla (över 140-200 år, beroende på art) eller som är grova hålträd (över 40 cm i diameter med utvecklad håligheter). Inom järnvägskorridoren har 42 särskilt skyddsvärda träd noterats, där de flesta återfinns i Låddekärrsbu och Furulund i mitten av järnvägskorridoren och i anslutning till de små torpen som finns utspridda i hela järnvägskorridoren.

3.4.1.8 Invasiva främmande arter

I järnvägskorridoren förekommer flera invasiva arter, däribland blomsterlupin, kanadensiskt gullris, parkslide och vresros. Av dessa är parkslide upptagen på EU-förteckning över invasiva arter och omfattas därför av EU-gemensam lagstiftning gällande hantering. Parkslide förekommer på ett fåtal platser i Nolåns och Söråns dalgång.

De vanligaste förekommande invasiva arten i korridoren är kanadensiskt gullris och blomsterlupin. Kanadensiskt gullris är vanlig längs vägkanter i dalgången och blomsterlupin mycket vanlig längs vägkanter i skogsmarkerna i de centrala och östra delarna av korridoren, se Figur 32 för exempel.

Figur 32: Exempel på den invasiva arten blomsterlupin inom järnvägskorridoren.

3.4.1.9 Ekologiska samband

En analys av spridningssamband för arter kopplade till barrskogar, våtmarker och gräsmarker har utförts inom järnvägskorridoren. Analysen syftade till att undersöka fokusarter kopplade till dessa biotoper och deras förutsättningar att spridas i landskapet mellan sina levnadsområden. GIS-programvara har använts för att modellera spridningsmöjligheter, där data från naturvärdesinventering, marktäckedata och värdekärnor har använts.

Analysen visar att spridningsmöjligheter av fokusarter (som är spridningssvaga arter), kopplade till våtmarker är mycket begränsade, då dessa biotoper är fragmenterade i järnvägskorridoren och analysen visar på att Nolåns och Söråns dalgång utgör en stark barriär för dessa arter. Området kring Bredamossen och Abborrtjärnen uppvisar starka spridningssamband, då dessa utgörs av större sammanhängande våtmarker

Spridningsmöjligheter för barrskogsarter är god kring Gräsmossen, belägen sydväst om Lilla och Stora Öretjärnen i södra den av järnvägskorridoren, och området kring Låddekärrsbu och Upptröst-Sandlid söder om järnvägskorridoren, eftersom det finns gott om värdekärnor för äldre barrskog i området. Nolåns och Söråns dalgång utgör även här en stark barriär för spridning, då dalgången till stor del saknar barrskogar.

I dalgången och på ett fåtal platser inom korridoren förekommer gräsmarker, där de analyserade arterna saknar spridningsmöjligheter på grund av de täta barrskogar som dominerar järnvägskorridoren.

3.4.1.10 Faunapassager

Väg 40 utgör en stark barriär för fauna i nord-sydlig riktning inom järnvägskorridoren. Det finns existerande vägportar och broar över och under väg 40, se Figur 25, som i de flesta fall kan utgöra passagemöjligheter för fauna. I Figur 33 och Figur 34 visas två exempel på passager. Passagerna är generellt dåligt utformade och gör det svårt för större fauna som exempelvis älg att passera. Landskapsbron för väg 40 i Nolåns och Söråns dalgång är den enda faunapassagen inom järnvägskorridoren med god standard för alla storlekar av fauna, se Figur 24. Det finns goda möjligheter för älg, rådjur och vildsvin att röra sig i järnvägskorridoren i öst-västlig riktning och söder ut då större barriärer saknas i dessa riktningar.

Figur 33: Passage över väg 40 öster om Bollebygds tätort.

Figur 34: Passage under väg 40 öster om Bollebygds tätort.

3.4.2 Kulturmiljö

Inom ramen för Järnvägsplan Bollebygd har en kulturarvsanalys tagits fram. För mer ingående information om kulturmiljöer och bebyggelse inom korridoren hänvisas till Kulturarvsanalys (Trafikverket, 2026c). Även inventering av korridorens bebyggelse har genomförts. Byggnadsinventeringens syfte har varit att identifiera byggnader och bebyggelsemiljöer med kulturvärden inom den korridor som utretts i järnvägsplanens planeringsskede. Delar av resultatet från byggnadsinventeringen ingår i Kulturarvsanalys (Trafikverket, 2026c).

Kulturmiljö avser hela den av människor påverkade miljön, det vill säga allt som i varierande grad präglats av olika mänskliga verksamheter och aktiviteter. En kulturmiljö kan preciseras och avgränsas till att omfatta en enskild anläggning eller lämning, ett mindre eller större landskapsavsnitt, en bygd eller en region. Det kan röra sig om intensivt utnyttjade stads- eller industriområden såväl som extensivt påverkade skogs- eller fjällandskap. Kulturmiljön omfattar inte bara landskapets fysiska innehåll utan även företeelser som ortnamn eller sägner som är knutna till en plats eller ett område. Kulturmiljön är en del av kulturarvet.

3.4.2.1 Dagens kulturlandskap

Kulturmiljöerna i korridoren präglas av landskapets förutsättningar, av äldre markanvändning och regionala byggnadstraditioner samt av närheten till kommunikation. I väster är terrängen kraftigt kuperad och den äldre bebyggelsen är anpassad efter de sluttande tomterna. Äldre ekonomibyggnader står på hög stenfot. I öster präglas korridoren av produktionsskog och ett flertal sjöar och våtmarker. Utspritt i skogslandskapet finns en handfull äldre gårdsmiljöer i öppet landskap med lövträd, äldre stenmurar och terrasseringar. Det största sammanhängande området av den här karaktären är Låddekärrsbu, som bedöms ha särskilt höga kulturvärden. I korridoren finns flertalet större ekonomibyggnader från sent 1800-tal och första halvan av 1900-talet, både i det öppna landskapet i väster och i skogsområdena i öster. Flera av dessa är försedda med så kallat skullutskott eller skonke, ett regionalt särdrag där ekonomibyggnadens port har ett indraget läge i förhållande till fasaden i övrigt, se Figur 35 för exempel. I korridoren finns också exempel på äldre byggnadstyper som framkammarstugor, västsvenska dubbelhus och parstugor. På äldre gårdar förekommer jordkällare med en påbyggd övervåning, så kallade källarvindar, vilka är typiska för Västsverige. Längs de större vägar som anlades under 1900-talet och leder till Bollebygd och Olsfors växte villabebyggelse fram vid 1900-talets mitt.

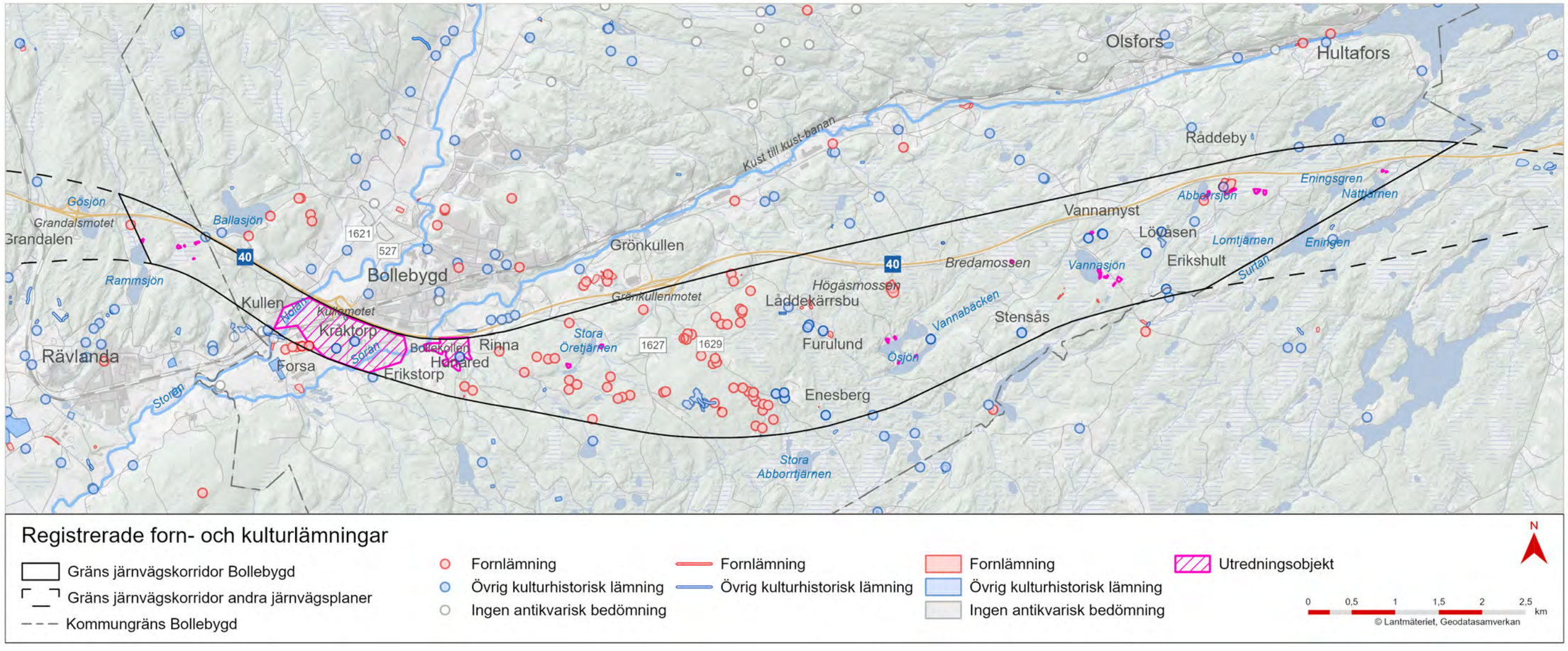
Figur 35: Exempel på ekonomibyggnad med entrén indragen i fasadlivet, i regionen vanligtvis kallad skonke, utskott ellller skullutskott.

Människan har rört sig i korridoren under lång tid. Vägar och stigar har vuxit fram, några har förstärkts och utvidgats över tid, medan andra har försvagats eller minskats. Den gamla landsvägen mellan Göteborg och Borås (i förlängningen östkusten) löper genom korridoren norr om väg 40 och genom Vannamyst och Råddeby. Vägen har troligtvis medeltida ursprung och var i sin helhet i bruk till 1836. Inom korridoren finns fornlämningar och övriga kulturhistoriska lämningar, se Figur 36. Fornlämningar är spår av mänsklig verksamhet som är varaktigt övergivna, tillkomna med forna tiders bruk och som kan antas ha tillkommit före år 1850.

3.4.2.2 Forn- och kulturlämningar

Efter att en arkeologisk utredning steg 1 genomfördes inom korridoren år 2025 (Rosén et al, 2025) finns det totalt 102 registrerade lämningar inom järnvägskorridoren, varav 71 stycken har den antikvariska bedömningen fornlämning, 30 stycken är bedömda som övriga kulturhistoriska lämningar och en lämning har ingen antikvarisk bedömning, se Figur 36. Den överlägset vanligaste lämningstypen inom korridoren är kolningsgropar, vilka utgör över hälften av de registrerade lämningarna. Samtliga kolningsgropar är bedömda som fornlämningar. Andra mer vanligt förekommande lämningar är lägenhetsbebyggelser (torp), husgrunder och fossila åkrar.

Utredningsobjekt är ytor som har identifierats vid arkeologisk utredning steg 1 med potential för fornlämningar dolda under mark utifrån bland annat topografiska förutsättningar. Inom korridoren utgör de flesta utredningsobjekt möjliga lägen för stenåldersboplatser.

Figur 36: Karta över registrerade forn- och kulturlämningar samt utpekade utredningsobjekt i och i anslutning till järnvägskorridoren för den arkeologiska utredningen.

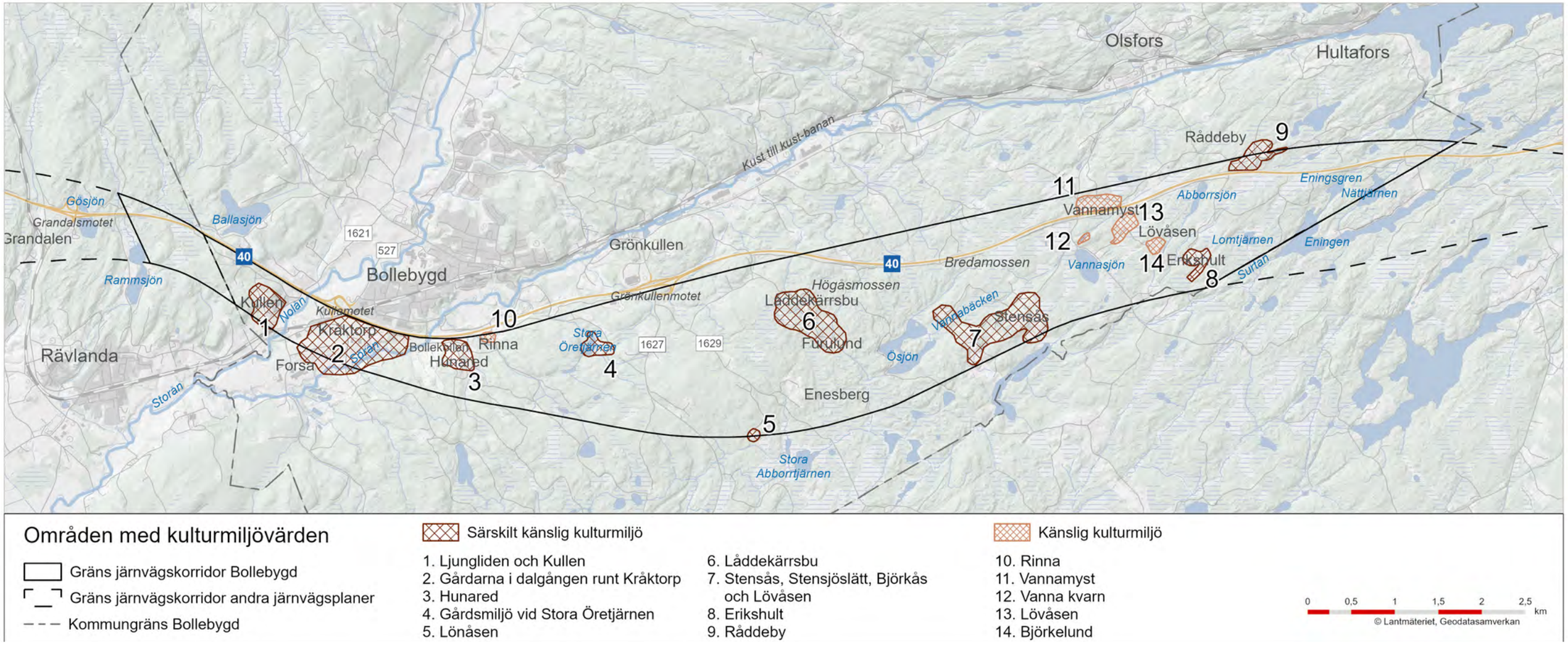
3.4.2.3 Känslighetsanalys

Att en miljö har kulturvärden behöver inte betyda att den automatiskt är känslig för påverkan, eller vice versa. I stället är det samlade resonemanget utifrån kulturvärde, kulturmiljöns kontext, kulturhistoriskt sammanhang, typ av värde och typ av påverkan som ligger till grund för bedömningen av känslighet respektive tålighet. Ett antal kulturmiljöer har analyserats och identifierats som känsliga eller särskilt känsliga utifrån följande tre kriterier:

1. Värden som är knutna till uttryck för en avgränsad period, kan vara känsliga för dominerande nutida tillägg.
2. Landskap som är präglade av utveckling av en viss verksamhet eller aktivitet över tid, kan vara känsliga för tillägg som saknar samband med verksamheten eller aktiviteten.
3. Uttryck som återspeglar olika tiders kontinuerliga nyttjande av en viss plats, kan vara känsliga för tillägg som förändrar eller bryter mot platsens specifika förutsättningar och egenskaper.

De identifierade kulturmiljöerna inom järnvägskorridoren går att se i Figur 37 och beskrivs mer i detalj nedan.

1. *Ljungliden och Kullen*: Kulturlandskapet är både kuperat och öppet. Eventuell påverkan syns på långt håll och från många riktningar vilket gör det känsligt för dominerande nutida tillägg och för tillägg som förändrar eller bryter mot platsens specifika förutsättningar, i det här fallet det hävdade landskapet som betas och hålls öppet. Ljungliden och Kullen motsvarar både kriterium 1 och 3, här finns både värden som kan knytas till en avgränsad period och uttryck som visar hur platsen och byggnaderna kontinuerligt nyttjats.
2. *Gårdarna i dalgången runt Kråktorp:* Kulturlandskapet är öppet och vidsträckt vilket gör det känsligt för barriärskapande åtgärder och för ingrepp och åtgärder som påverkar upplevelse, läsbarhet och förståelse för jordbrukslandskapet. Jordbrukslandskapet bedöms känsligt för tillägg som saknar samband med miljön, som orsakar skalbrott och innebär ingrepp i äldre åker- och betesstrukturer. Gårdarna i dalgången runt Kråktorp motsvarar både kriterium 1, 2 och 3. Här finns värden som kan knytas till en avgränsad period, ett landskap som är präglat av ett visst bruk över tid och uttryck som visar hur platsen och byggnaderna kontinuerligt nyttjats.
3. *Hunared:* På grund av de långa siktlinjerna är området känsligt för barriärskapande åtgärder. Gårdsmiljön med framkammarstuga och ekonomibyggnad är känslig för tillägg som skulle förändra skala och sammanhanget. Miljön är liten till ytan och eventuell påverkan riskerar att kraftigt decimera eller utradera miljön i sin helhet. Hunared motsvarar kriterium 1 och 2. Här finns värden som kan knytas till en avgränsad period och ett landskap som är präglat av ett visst bruk över tid.
4. *Gårdsmiljö vid Stora Öretjärnen:* Sambandet mellan sjö, hävdad mark och gård bedöms känsligt för åtgärder som påverkar upplevelse, läsbarhet och förståelse för kulturlandskapet. Värdena är knutna till uttryck för perioden under sent 1800-tal och början av 1900-talet och bedöms känsliga för dominerande nutida tillägg. Miljön är liten till ytan och eventuell påverkan riskerar att kraftigt

Figur 37: Karta över områden med kulturmiljövärden inom järnvägskorridoren.

decimera eller utradera miljön i sin helhet. Gårdsmiljön vid Stora Öretjärnen motsvarar kriterium 1 och 2. Här finns värden som kan knytas till en avgränsad tidsperiod och ett landskap som är präglat av ett visst bruk över tid.

5. *Lönåsen:* Kulturmiljön i form av en ensamliggande gård bedöms känslig för påverkan genom tillägg som förändras skala och sammanhang och för dominerande nutida tillägg. Kulturmiljön är mycket liten till ytan och eventuell påverkan riskerar att utradera miljön i sin helhet. Lönåsen illustrerar kriterium 1 och 2. Här finns värden som kan knytas till en avgränsad period och ett landskap som är präglat av ett visst bruk över tid.
6. *Låddekärrsbu:* Låddekärrsbu är ett småskaligt och äldre kulturlandskap som präglas av gamla lövträd, varav många är hamlade. Runt bebyggelsen ligger stenmurar, odlingsrösen och hävdade marker. Området bedöms känsligt för barriärskapande åtgärder och för åtgärder som påverkar kulturlandskapet och dess ingående delar så att upplevelse, läsbarhet och förståelse minskar, med förlust av kulturvärden som en konsekvens. Miljön bedöms även känslig för tillägg som tillför en främmande skala, förskjuter sammanhang och förhållanden. Låddekärrsbu illustrerar kriterium 1, 2 och 3. Här finns värden som kan knytas till avgränsade perioder, ett landskap som är präglat av ett jordbruk över tid och uttryck som visar hur platsen och byggnaderna kontinuerligt nyttjats.
7. *Stensås, Stensjöslätt, Björkås och Lövåsen:* Området har bedömts som särskilt känslig utifrån sina värdebärande karaktärsdrag som sammantaget bildar en kulturmiljö bestående av flera mindre bebyggelsemiljöer. De enskilda gårdarna har ett historiskt och nutida samband mellan sig, bestående av vägar och stigar. De enskilda kulturmiljöerna är små till ytan och eventuell påverkan riskerar att kraftigt decimera eller utradera miljöerna i sin helhet. Påverkan kan också skapa en barriär mellan de mindre miljöerna inom den större kulturmiljön. Värden som är knutna till kulturmiljöerna, bestående av bebyggelse och landskap, bedöms vara känsliga för dominerande nutida tillägg. I Stensås, Stensjöslätt, Björkås och Lövåsen framträder exempel för kriterium 1 och 2. Här finns värden som kan knytas till en avgränsad period och ett landskap som är präglat av ett visst bruk över tid.
8. *Erikshult:* Landskapet runt Erikshult präglas av öppen och hävdad mark, stora odlingsrösen, terrasseringar och stenmurar. Gårdsbilden är äldre med flera bevarade, mindre ekonomibyggnader. Området är känsligt för åtgärder som förändrar skala, sammanhang och förhållanden inom miljön och åtgärder som avviker mot platsens förutsättningar. Kulturmiljön är liten till ytan och eventuell påverkan riskerar att kraftigt decimera eller utradera miljön i sin helhet. Erikshult illustrerar kriterium 2 och 3. Genom gårdens bebyggelsestruktur, byggnader och bruk av omgivande mark illustreras ett kontinuerligt nyttjande av platsen.

Figur 38: Vy över den rekonstruerade skvaltkvarnen Vanna kvarn.

Figur 39: Vy över kvarndammen med kvarnens tegeltak synligt i den bortre änden av dammen.

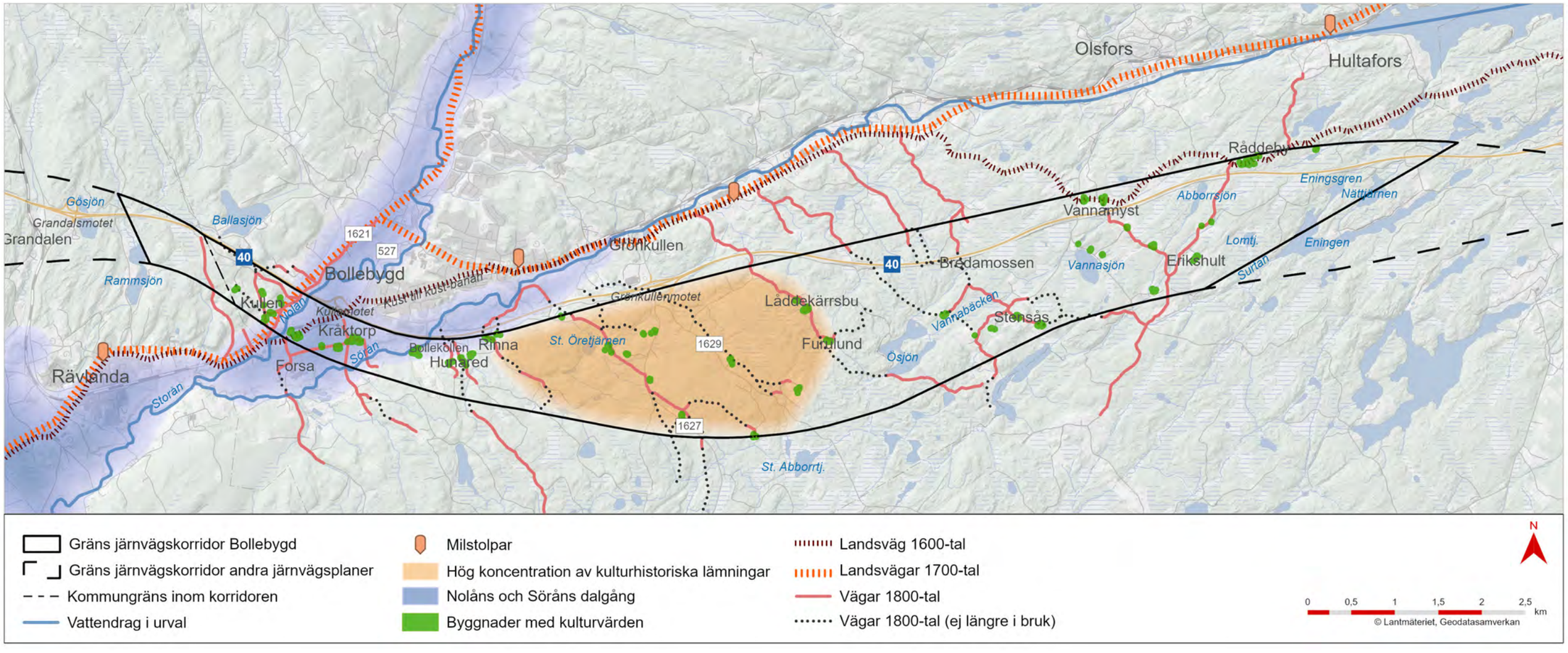
9. *Råddeby:* Råddeby är känsligt för dominerande nutida tillägg och barriärer som bryter sambandet inom miljön. Uttryck som återspeglar olika tiders kontinuerliga nyttjande av en viss plats, i det här fallet exempelvis den forna landsvägen, bedöms vara känsliga för åtgärder som påverkar upplevelse, läsbarhet och förståelse av den historiska vägsträckningen. I Råddeby ges exempel på företeelser som stämmer med såväl kriterium 1 som 2 och 3. Här finns värden som kan knytas till avgränsade perioder, ett landskap som är präglat av ett jordbruk över tid och uttryck som visar hur platsen och byggnaderna kontinuerligt nyttjats.
10. *Rinna:* Rinna utgörs av en mindre bebyggelseklunga samlad vid en serpentinväg som sedan löper rakt under väg 40. I väster finns ett exteriört välbevarat äldre bostadshus med en centralt placerad farstukvist. Bebyggelsemiljön bedöms känslig för dominerande nutida tillägg. Den småskaliga kulturmiljön riskerar att utraderas vid eventuell påverkan. Rinna svarar mot kriterium 1, här finns värden som kan knytas till en avgränsad period.
11. *Vannamyst:* Vannamyst är känsligt för åtgärder som blir barriärer, eller som förändrar förhållandet, i miljön samt för åtgärder som påverkar upplevelse, läsbarhet och förståelse för miljöns utveckling. Vannamyst illustrerar kriterium 3, här finns uttryck som visar hur platsen och byggnaderna kontinuerligt nyttjats. Den forna landsvägen bedöms vara känslig för åtgärder som påverkar upplevelse, läsbarhet och förståelse av den historiska vägsträckningen.
12. *Vanna kvarn:* Sambandet mellan dammen och kvarnplatsen är känsligt för åtgärder som minskar läsbarheten och möjligheten att förstå och uppleva kvarnens funktion och vattnets roll för kvarndrift, se Figur 38 och Figur 39. Miljön, som är präglad av kvarndrift över tid, bedöms vara känslig för tillägg som saknar samband inom kvarnanläggningen. Kulturmiljön är liten till ytan och eventuell påverkan riskerar att kraftigt decimera eller utradera miljön i sin helhet. Området som innefattar Vanna kvarn, kvarndammen och fältspatsgruvan är en miljö som uppvisar kriterium 3. Här finns uttryck som visar olika tiders kontinuerliga nyttjande av platsen för olika ändamål.
13. *Lövåsen:* Omgivningarna utgörs av ett öppet kulturlandskap med betande djur och stengärdesgårdar som tydligt markerar gränsen mellan inägomarken och utmarken. Kulturlandskapet och det kontinuerliga brukandet av marken är känsligt för åtgärder som saknar samband med landskapet och brukandet av det, till exempel tillägg i miljön som förändrar sammanhanget. Kulturmiljön är liten till ytan och eventuell påverkan riskerar att kraftigt decimera eller utradera miljön i sin helhet. Lövåsen illustrerar kriterium 2. Här finns ett landskap som präglats av ett visst bruk över tid.
14. *Björkelund:* Den lilla gårdsmiljön inklusive de arkeologiska lämningarna bedöms känsliga för dominerande nutida tillägg. Kulturmiljön är liten till ytan och eventuell påverkan riskerar att kraftigt decimera eller utradera miljön i sin helhet. Björkelund svarar mot kriterium 1. Här finns värden som kan knytas till en avgränsad period för anläggandet av gårdar i skogsbygden under 1800-tal och tidigt 1900-tal.

3.4.2.4 Värdefulla kulturhistoriska strukturer och samband

Det tydligaste avläsbara exemplet på strukturer och samband i landskapet är vägar och stigar, se Figur 40. Vissa har förstärkts och utvidgats över tid, medan andra har försvagats eller decimerats. De äldre vägsträckningarna är en förutsättning för att i landskapet kunna avläsa det historiska sambandet mellan enskilda kulturmiljöer och hur människor har rört sig mellan dessa. Vidare utgör de äldre vägsträckningarna i regel kulturmiljöer i sig själva, omgivna av kulturlandskap med äldre lövträd, stenmurar och milstenar eller andra riktmärken.

Det stora antalet kolningsgropar inom korridoren antyder ett samband med järnhantering under någon tid. Utan datering av några av kolningsgroparna är det svårt att koppla det till någon känd lämning efter järnhantering.

Vattendragen Nolån och Sörån utgör viktiga strukturer i landskapet, både i nutid och genom historien. Vattendragen har bland annat nyttjats för fiske, transporter och för att driva kvarnar, sågverk och andra vattennära verksamheter. Det är i anslutning till vattnet som Bollebygd och andra kringliggande samhällen vuxit fram. Dalgångarna runt åarna är bördigare än i de östra skogsbygderna, och det är vid åarna som människor först bosatte sig permanent. Fortfarande är den mesta av bebyggelsen i korridoren knuten till vattendragen.

Figur 40: Karta som visar strukturer och samband med kulturvärden inom korridoren.

3.4.3 Rekreation och friluftsliv

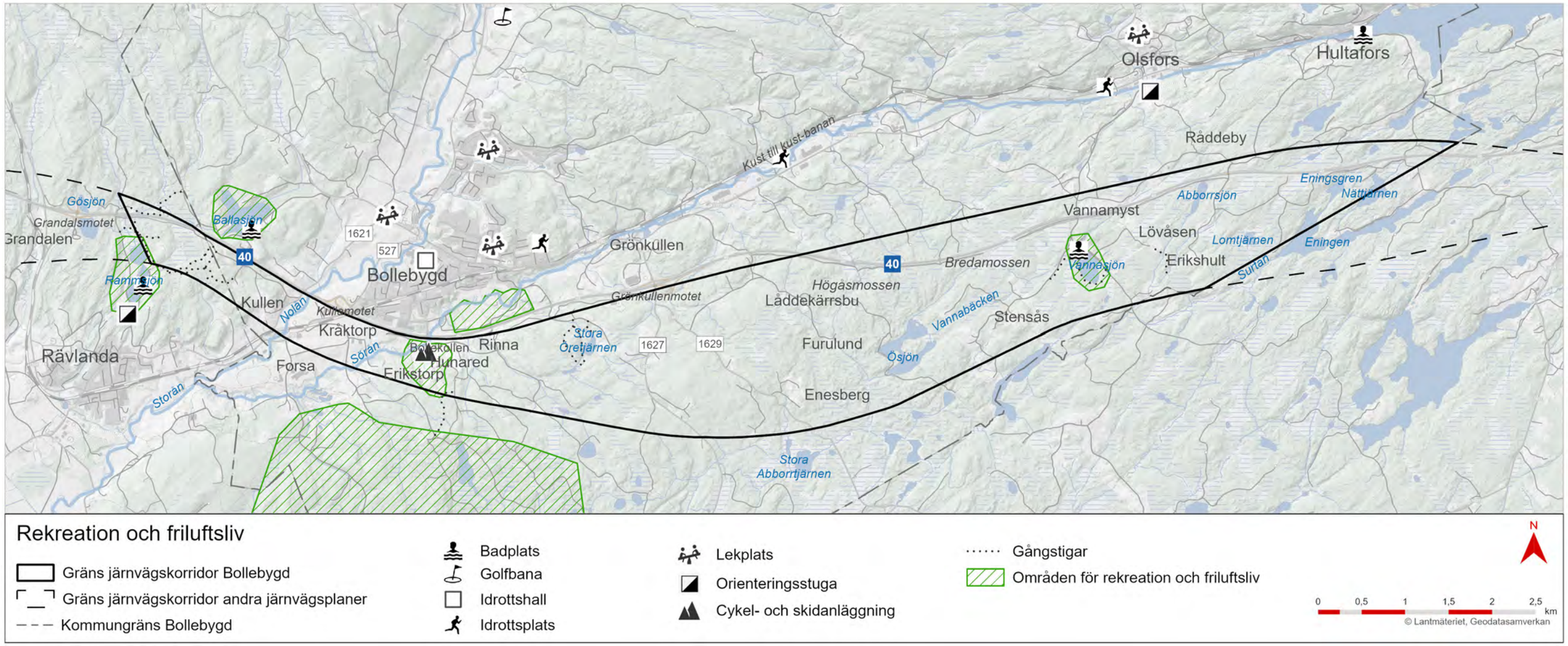
Inom influensområdet finns ett antal målpunkter, leder samt områden för rekreation och friluftsliv, såsom exempelvis skogsområden, sjöar, motionsspår och idrottsanläggningar, se Figur 41. Det bedrivs även jakt och fiske inom järnvägskorridoren. Vissa rekreations- och fritidsaktiviteter inom korridoren är säsongsberoende. En del av målpunkterna används därför bara delar av året medan andra används mer frekvent.

Inom järnvägskorridoren, strax söder om Bollebygds tätort, ligger Bollekollen, en anläggning som erbjuder skidåkning under vinterhalvåret och downhillcykling under sommarhalvåret, se Figur 43 för vy över anläggningen. Anläggningen används av allmänheten, skolor och ideella föreningar, inte minst inom paraidrott. Utanför järnvägskorridoren, strax nordöst om Bollekollen och norr om väg 40 och Rinna ligger ett tätortsnära rekreationsområde med stigar som nyttjas för bland annat promenader, löpning och hundrastning. Skogsområdet söder om Forsa säteri, som ligger utanför korridoren, är ett populärt rekreationsområde som nyttjas för bland annat promenader. Inom järnvägskorridorens östra delar ligger Vannasjön med badplats och tillhörande grillplats, se Figur 42, samt en anlagd gångstig som gör det möjligt att promenera runt sjön. Från orienteringsstugan i Olsfors, finns en vandringsled som sträcker sig ner mot Vannasjön. I anslutning till Vannasjön finns även en rekonstruerad skvaltkvarn, se Figur 38 och Figur 39, och en fältspatsgruva som utgör två sevärdheter. Badplatsen vid sjön är den minst besökta kommunala badplatsen enligt Bollebygds kommun. En mer besökt kommunal badplats, strax nordväst om järnvägskorridoren, är Ballasjön. I väst, strax utanför järnvägskorridoren i Härryda kommun, ligger Rammsjön. Skogarna runt sjön utgör ett rekreationsområde för invånare i Rävlanda och är ett populärt område för promenader, orientering och cykling. Rammsjön med en kommunal badplats på sjöns östra sida utgör även en viktig målpunkt för barn och unga. Mitt över badplatsen har Friluftsfrämjandet även iordningställt en grillplats med vindskydd, naturlek och uppställningsplats för kanoter.

Generellt påverkas samtliga målpunkter för rekreation och friluftsliv, i och i nära anslutning till järnvägskorridoren negativt av buller från väg 40.

Figur 42: Vy över Vannasjöns badplats med tillhörande grillplats.

Figur 41: Karta över målpunkter för rekreation och friluftsliv.

Figur 43: Vy över Bollekollens cykel- och skidanläggning.

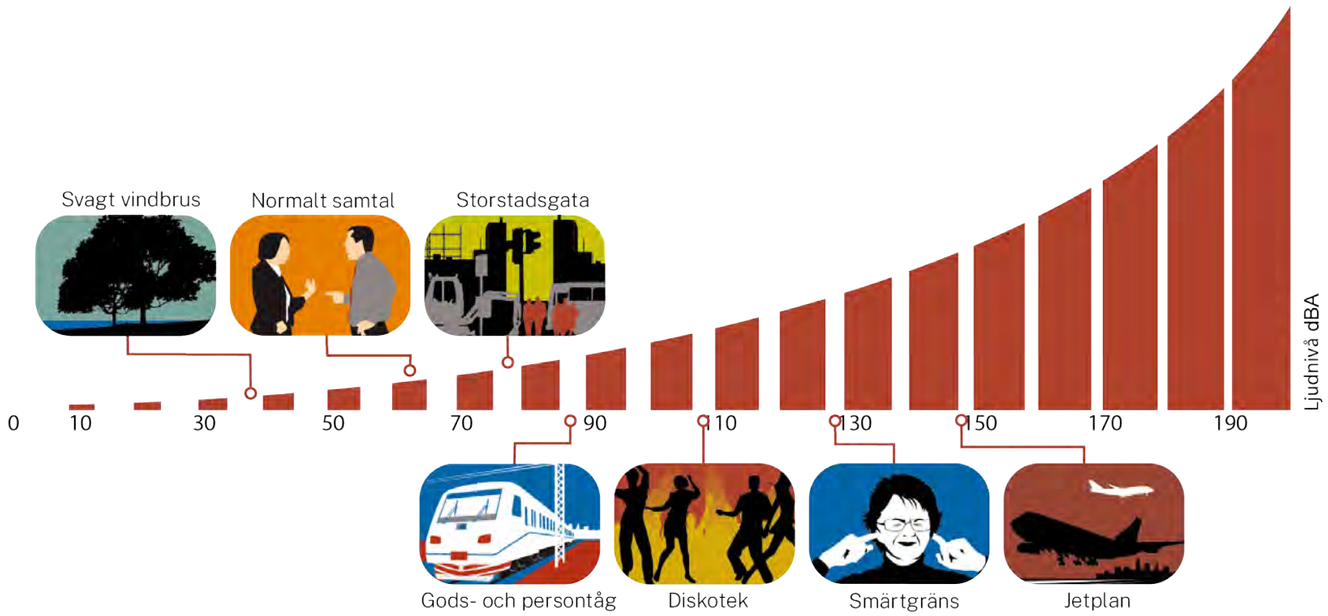
3.4.4 Människors hälsa och säkerhet

3.4.4.1 Buller

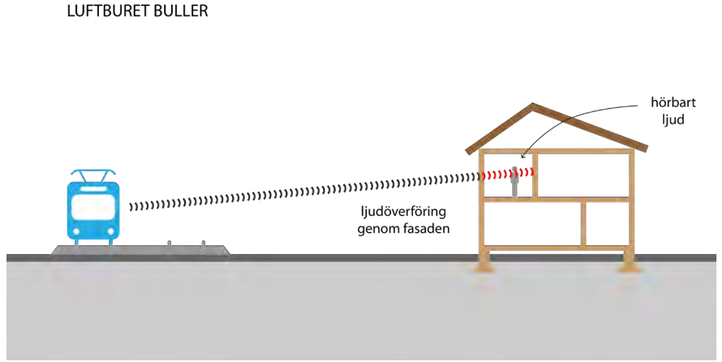
Buller är oönskat ljud som påverkar hälsa och livskvalitet, och mäts i decibel, dB(A). Påverkan varierar beroende på typ av ljud och ljudets kvalitet. Olika grupper av människor är olika känsliga för bullerexponering. Trafikbuller orsakar sällan hörselskador, däremot kan olika former av byggbuller ge upphov till starka och skadliga ljudnivåer på kort avstånd. Sömn- och samtalsstörningar är vanliga följder av exponering för buller från trafik.

Ljud mäts i en logaritmisk skala där ändringar på 1 dB knappt är märkbara för det mänskliga örat, förändringar på 3 dB uppfattas tydligt även efter en längre tid och förändringar på 8–10 dB upplevs som att buller halveras eller fördubblas. En fördubbling eller halvering av trafikmängden resulterar i en förändring på 3 dB i den ekvivalenta ljudnivån. I Figur 44 redovisas exempel på olika ljudnivåer från olika källor.

Bullret som uppstår när ett tåg passerar kommer huvudsakligen från friktionskontakten mellan hjul och räls. Dessa friktioner skapar svängningar som sedan överförs till luften i form av buller, se Figur 45.

Figur 44: Exempel på olika ljudnivåer från olika källor i dB(A).

Figur 45: Bild över hur buller sprids från järnvägen till en byggnad (Bullernätverket Stockholms län, 2021).

Beräkningarna av buller för befintlig statlig infrastruktur i nuläge har utförts enligt Beräkningsmanual Nord2000 för bullerberäkningar i väg och järnvägsplaner (Trafikverket, 2024c) för ekvivalent bullernivå, som är ett medelvärde över dygnet, och maximal bullernivå, som avser ljudet från en enskild händelse, exempelvis en tågpassage.

Riktvärden för buller vid bostäder

Riksdag och regering har i proposition 1996/97:53 angett riktvärden för trafikbuller (totalt buller från väg och järnväg) vid bostäder. Följande riktvärden för trafikbuller bör normalt inte överskridas vid nybyggnad eller väsentlig ombyggnad av trafikinfrastruktur:

30 dB(A) ekvivalentnivå inomhus

45 dB(A) maximalnivå inomhus nattetid

55 dB(A) ekvivalentnivå utomhus (vid fasad)

70 dB(A) maximalnivå vid en uteplats i anslutning till en bostad.

Trafikverkets riktlinje Buller och vibrationer från trafik på väg och järnväg (TDOK 2014:1021) tar till skillnad från infrastrukturpropositionen hänsyn till antal gånger en maximal ljudnivå (till exempel en tågpassage) får ske under en angiven tidsperiod utan att det bedöms rimligt att vidta skyddsåtgärder.

Vid tillämpning av riktlinjen och övervägande av åtgärder för buller ska hänsyn tas till vad som är ekonomiskt rimligt och tekniskt möjligt. Dock med följande tillägg för buller från järnvägar: ”Vid åtgärd i järnväg eller annan spåranläggning avser riktvärde för buller utomhus 55 dB(A) ekvivalentnivå vid uteplats och 60 dB(A) ekvivalentnivå i bostadsområdet i övrigt”.

Större delen av järnvägskorridoren är idag påverkat av buller av olika slag, främst från väg 40 och Kust till kust-banan. Periodvis påverkar flygbuller från Landvetter flygplats stora områden och gör att i princip området väster om Bollebygd tätort saknar tystare områden.

I Bollebygd tätort finns det få områden som är opåverkade av samhällsbuller av olika slag. I det skogsdominerade området i södra delen av korridoren, där bebyggelsen är glesare, återfinns ur bullersynpunkt landskapets mer opåverkade områden.

Områden inom korridoren där ljudnivån från statliga vägar är under 30 dB(A) visas i Figur 46. 30 dB(A) från statliga vägar används för att beskriva bullermiljön och definiera tysta områden. Kartan är baserad på framräknade dygnsekvivalenta nivåer med trafiksiffror från statliga vägnätet samt Kust till kust-banan. Enskilda vägars bullerbidrag bedöms som lågt då vägarna är lågt trafikerade. Deras bidrag har därför inte tagits med i bullerberäkningarna.

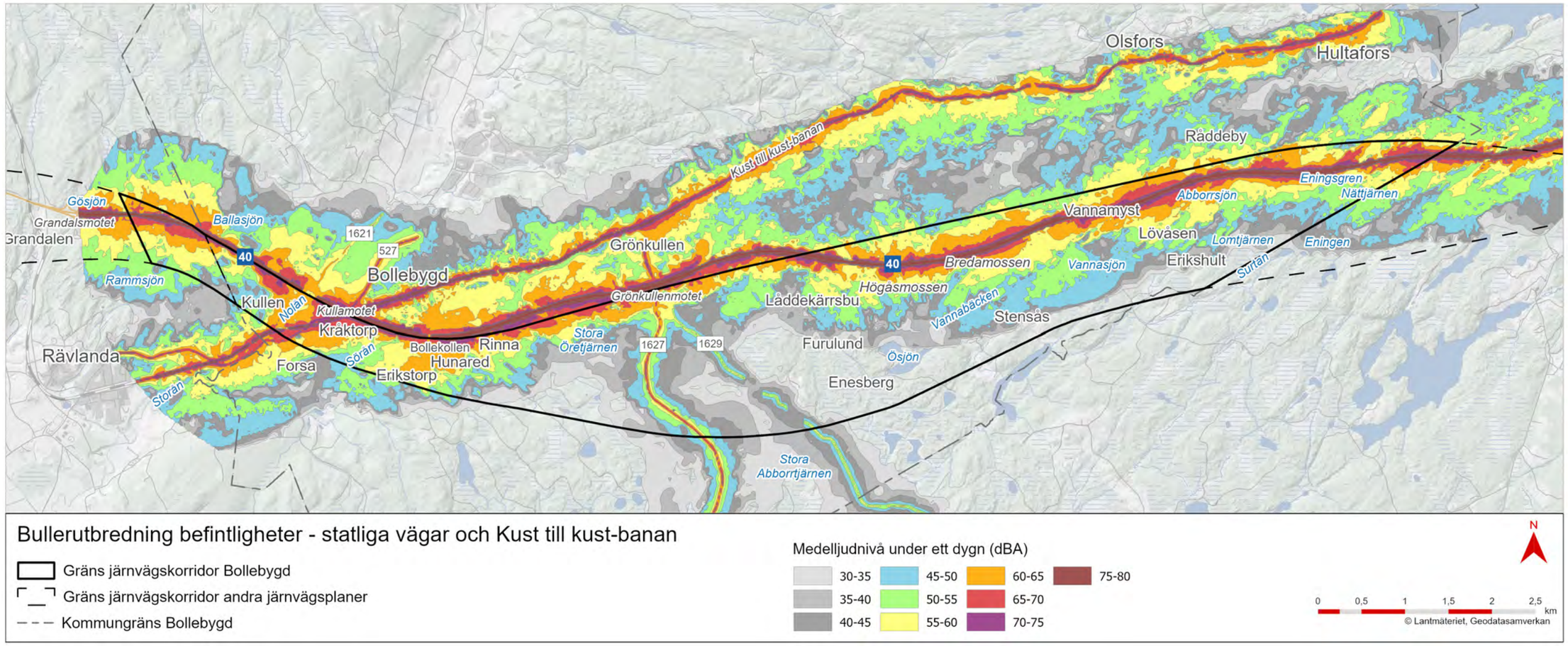
3.4.4.2 Vibrationer

Tågtrafik kan resultera i vibrationer i marken som fortplantas in i byggnader och som där kan upplevas störande i form av komfortvibrationer. Hur mycket vibrationer som spårburen trafik ger upphov till beror på tågtyp, hastighet, tåglängd och antalet tåg. Vibrationsnivåerna beror även på faktorer som bankroppens uppbyggnad, olika typer av spårkomponenter, spårets underhåll, små ojämnheter i rälsen, terräng- och markförhållanden i omgivningen och intilliggande byggnaders konstruktion.

När ett tåg passerar upplevs komfortvibrationerna inomhus främst genom golvet i byggnaden, under den tiden tåget passerar, se Figur 47. Om vibrationen från tågtrafiken sammanfaller med byggnadens egenfrekvens kan komfortvibrationerna förstärkas och upplevas mer störande. I en träbyggnad 100 meter från spåret kan starkare vibrationer upplevas än i en byggnad av betong belägen 10 meter från spåret.

I markområden med lösa jordar kan vibrationen från tåg bli kraftigare eftersom tågets hastighet kan slås samman med vågornas hastighet i marken. Detta kan orsaka stora och kraftiga vibrationer som sliter på järnvägen och gör resan obekväm för passagerarna samt påverkar omgivningen negativt. När ny järnväg byggs för trafik med hastigheter upp till 250 km/tim behöver risken för denna typ av komfortvibrationer undersökas noggrant.

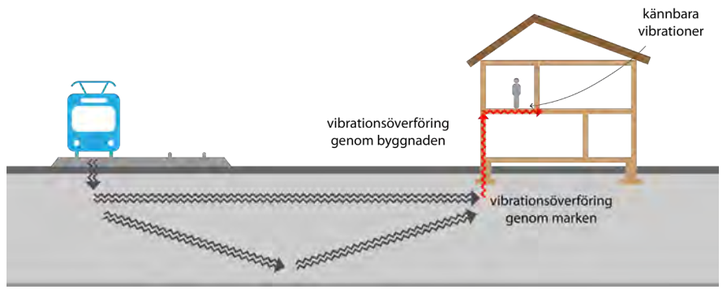
Störningar till följd av komfortvibrationer kan yttra sig som sömnsvårigheter, insomningsproblem, koncentrationsproblem eller allmän trötthet. Sömnstörningar är den främsta hälsoeffekten av vibrationer. Trafikverket har riktlinjer om hur höga komfortvibrationer får vara för att miljön ska vara god eller åtminstone godtagbar för olika lokal- och områdestyper (Trafikverket, 2014). Dessa riktlinjer baseras på Svensk Standard SS 4604861 som handlar om komfort i byggnader. Enligt standarden är riktvärdet för komfortvibrationer 0,4 mm/s rms som är ett medelvärde och mäts inom frekvensbandet

Figur 46: Bullerutbredningskarta över befintlig statlig väg och järnväg. Dygnsekvivalent ljudnivå - Nuläge. Rubrik i teckenförklaring ska justeras.

1-80 Hz. Detta är en vibrationsnivå från tågtrafik där märkbara effekter på sömn börjar uppstå. Vid nivåer på 0,7 mm/s rms upplever ungefär en av tre personer att de är störda av vibrationer från tågtrafik. Trafikverket har utfört mätningar av komfortvibrationer utmed den befintliga järnvägen Kust till Kust-banan. Dessa mätningar utfördes i områden med lösa jordarter som lera, sand eller isälvssediment och varierade mellan 0,2 – 0,9 mm/s rms. När en ny järnväg planeras är det viktigt att undersöka om vibrationer kan spridas genom marken och orsaka obehag såsom komfortvibrationer i närliggande byggnader som omfattas av Trafikverkets riktlinjer. Utmed föreslaget stråk finns idag byggnader som riskerar att få förhöjda nivåer av komfortvibrationer. Ytterligare utredningar avseende dessa byggnader inom riskområdet kommer påvisa eventuella åtgärdsbehov.

MARKBURNA VIBRATIONER

Figur 47: Bild över hur vibrationer sprids från järnvägen till en byggnad (Bullernätverket Stockholms län, 2021).

3.4.4.3 Stomljud

Stomljud, eller strukturöverförda ljud, är ljud som fortplantar sig genom byggnadsstrukturer från en yttre källa, till exempel järnvägstrafik. Stomljud uppstår oftast inne i byggnader genom att stommen, samt byggnadens konstruktion, vibrerar och alstrar ljud. Vibrationerna uppstår ofta under mark, till exempel i tunnlar, varifrån det sedan fortplantas genom marken och in i byggnader, se Figur 48. Stomljud från järnvägstrafik i tunnlar som går genom berg är särskilt vanligt då vibrationer som ger upphov till stomljud är inom ett frekvensband som dämpas sämre i berg. Stomljud kan även orsakas av järnvägsspår ovan mark, men vid dessa fall är oftast direktljudet, det som går i luften, oftast det som dominerar och hörs.

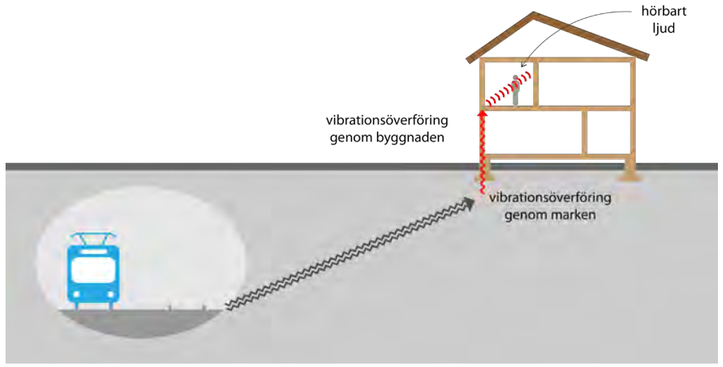
Vibrationernas spridning och inverkan varierar beroende på den lokala geologin och markens sammansättning samt byggnadens konstruktion.

Vibrationer som orsakar stomljud är inom ett frekvensområde som är högre än frekvensområdet för komfortvibrationer, vilket betyder att de inte känns på samma sätt i byggnader. Trafikverket har riktlinjer för hur höga stomljudsnivåer får vara orsakat av järnvägstunnel. Stomljudsnivån inomhus får vara som högst 32 dBA maximal ljudnivå i bostäder nattetid. Gränsen för 32 dBA kommer från studier i flera länder som visar på att stomljudsnivåer lägre än 32 dBA inte upplevs som störande.

Utmed föreslaget stråk för järnvägsspåret finns idag byggnader som ligger ovanför planerade tunnlar som riskerar att få förhöjda nivåer av stomljud. Ytterligare utredningar avseende dessa byggnader inom riskområdet kommer påvisa eventuella åtgärdsbehov.

Ingen förekomst av stomljud har i dagsläget identifieras.

STOMLJUD

Figur 48: Bild över hur stomljud sprids från järnvägen till en byggnad (Bullernätverket Stockholms län, 2021).

3.4.4.4 Luft

I korridoren med närområde är den största källan till luftföroreningar väg 40, som passerar genom den norra delen av korridoren. Majoriteten av bebyggelsen inom kommunen ligger norr om väg 40. Söder om väg 40 utgörs området till största delen av skog, och det är i det området som järnvägskorridoren till största del är belägen. Känsliga områden för luftkvalitet är exempelvis förskolor, skolor och vårdcentraler eftersom barn och personer med hälsoproblem vanligtvis är känsligare för luftföroreningar. Den typen av verksamhet är centrerad inom tätorten och ligger inte inom järnvägskorridoren.

De föroreningar som anses vara de begränsande och som kommer vara de som utvärderas är kvävedioxid (NO_2), och partiklar (PM10). Den största källan till båda dessa är vägtrafiken, där kvävedioxid uppstår i förbränningsmotorer och partiklar till största del vid slitage mellan däck och vägbana. Dessa föroreningar kommer jämföras mot de kommande normerna i det nya EU-direktivet som börjar gälla år 2030, men även med de nuvarande miljökvalitetsnormerna då dessa för närvarande är juridiskt bindande.

Det finns inga kontinuerliga mätningar av luftkvalitet inom Bollebygds kommun men luftvårdsförbundet Luft i väst mäter halterna av både partiklar (PM10) och kvävedioxid (NO_2) i Borås. Mätningarna för år 2024 visade inte på några överskridanden av de nuvarande normerna eller normerna i nya EU-direktivet, varken för PM10 eller NO_2 (EU, 2024). Halterna för årsmedelvärde låg dock precis under det nya gränsvärdet. Förutsättningarna i Bollebygds kommun är annorlunda jämfört med Borås. Eftersom korridoren till största del utgörs av skog och eftersom det inte finns någon tätort eller omfattande vägnät som påverkar halterna till det högre kan halterna antas vara lägre i korridoren än i Borås och miljökvalitetsnormerna kan därmed antas klaras även här. Halterna i direkt anslutning till väg 40 kan vara högre, men generellt inom området bedöms halterna vara låga och ligga i nivå med regionala bakgrundshalter.

3.4.4.5 Ljus

Belysning är nödvändigt för att skapa en trygg, säker och tillgänglig miljö under de mörka delarna av dygnet. God belysning framhäver landmärken och målpunkter på platsen, uppmuntrar till användning av utrymmet samt förbättrar läsligheten och orienteringsförmågan i miljön. Dock medför artificiell belysning även negativa effekter för människor och djur. Dessa benämns som ljusföroreningar.

Ljusföroreningar uppkommer från ljus som inte har en given funktion eller nytta för människor och djur vid en given tidpunkt. I nuläget inom korridoren är den främsta källan till ljusföroreningar de befintliga vägarna samt tågtrafiken på Kust till kust-banan. Området är i övrigt glesbefolkat med små till obefintliga mängder ljusförorening utöver det som kommer från väg och järnväg.

3.4.4.6 Elektromagnetiska fält

I omgivningen till varje elektrisk ledare eller komponent som är strömförande uppkommer elektromagnetiska fält. Elektromagnetiska fält består av två olika fält, dels elektriska fält, dels magnetiska fält. Både de elektriska och magnetiska fälten avtar med avståndet från källan.

Elektromagnetiska fält förekommer i landskapet från befintliga kraftledningar, befintlig järnväg samt från kraftförsörjnings- och teknikbyggnader. I övrigt förekommer elektromagnetiska fält i begränsad utsträckning från exempelvis vissa verksamheter. Avståndet för avtagandet av elektromagnetiska fält är emellertid olika för olika källor.

Inom järnvägskorridoren finns det ytterst få identifierade riskkällor som skulle kunna utge elektromagnetiska fält idag. Kust till kust-banan passerar genom den västra delen av korridoren, genom dalgången. I anslutning till kontaktledningen och kontaktledningsstolparna på järnvägen så alstras det elektromagnetiska fält när tåget passerar förbi. Magnetfältet från kontaktledningen är svagt då inget tåg är i närheten, men ökar när tåget passerar. Detta magnetfält får en varaktighet på några minuter, är starkast vid järnvägen och avtar med avståndet från banan. Då det inte finns något tåg på den aktuella sträckan alstras normalt inget magnetfält. Det finns inte något tydligt samband mellan exponering för svaga, lågfrekventa magnetfält och någon kronisk sjukdom. Vid en sammanlagd exponering av en magnetisk flödestäthet på mer än 0,4 mikrotesla (årsmedelvärde) kan det dock finnas ett möjligt samband mellan lågfrekvent magnetfält och barnleukemi (Folkhälsomyndigheten, 2024). Enligt Trafikverkets samlade utredningar och mätningar bedöms 0,4 mikrotesla inte överskridas inom ett avstånd på 30 meters radie från mitten av det yttre spåret. I nuläget bedöms det inte finnas några verksamheter eller industrier inom järnvägskorridoren som antas generera elektromagnetiska fält.

3.4.4.7 Risk och säkerhet

Risk definieras som en sammanvägning av sannolikheten för och konsekvenserna av en negativ händelsen. Sannolikheten beskriver hur troligt det är att händelsen inträffar, och konsekvensen beskriver omfattningen av den påverkan som kan uppstå.

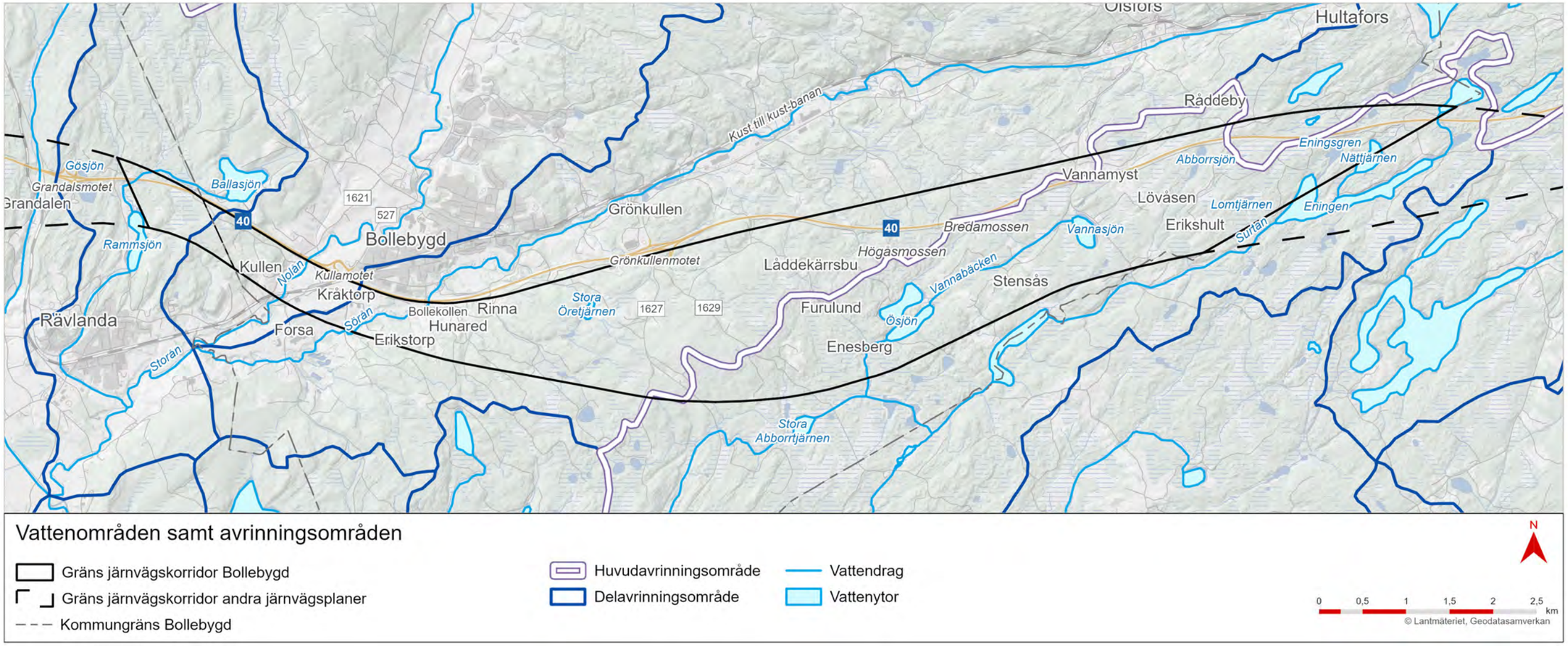
Med risk avses olycksrisker, det vill säga risker som utgörs av plötsligt inträffade skadehändelser (olyckor) med negativ påverkan på människors hälsa och säkerhet, miljön samt samhällsviktiga funktioner.

Risker kopplade till infrastruktur finns inom och i anslutning till järnvägskorridoren. Väg 40 är en primär led för transport av farligt gods. Väg 40 löper längs med, och stundtals inom, järnvägskorridorens norra gräns. Transporter av farligt gods förekommer även på befintlig Kust till kust-bana. Vid Kullamotet finns en bensinstation vilken utgör ett riskobjekt gentemot den nya järnvägen.

3.4.5 Ytvatten

På höjdryggarna finns sjöar i sprickdalar och sänkor som inlandsisen format. Topografin och jordarterna skapar förutsättningarna för landskapets ytvatten. Vattendragen följer dalgångarna som huvudsakligen löper i riktning från nordost mot sydväst. Jordarternas fördelning avgör ytvattnets kemiska sammansättning. Morän- och torvjordarna på de skogsklädda höjderna gör vattnet näringsfattigt och brunfärgat medan de uppodlade och finkorniga jordarna i dalgångarna tillför ett mer basiskt och näringsfattigt vatten.

Nolån, Sörån och Surtan har vid platsbesök uppvisat klart vatten med mycket inslag av större stenar, bottensubstrat av sten, sand och grus. Sörån meandrar i hög grad inom korridoren. Områdets ytvatten är påverkad av försurning och fördämningar i form av mindre trummor under vägar. Inom korridoren finns inga vandringshinder eller kraftverk rapporterade (Länsstyrelsen Västra Götaland, 2025). Omfattande kalkningar utförs i Nolån och Surtan för att motverka låga pH-värden och skador på fisk och annan vattenlevande fauna.

Figur 49: Karta över huvud- och delavrinningsområden inom korridoren.

Inom järnvägskorridoren finns fyra delavrinningsområden för ytvatten: Nolån, Sörån, Surtan och Viaredssjön som ligger norr om Hultafors, se Figur 49. Nolån och Sörån avvattnar skogsbygderna och rinner samman vid Rävlanda och bildar Storån. Skogsområdet i järnvägskorridorens västra del, vid Rammsjön, avvattnas mot Storån. Skogs- och myrmarkerna i den östra delen av järnvägskorridoren upptas av Surtans avrinningsområde där vattnet inom korridoren rinner söderut mot ån Surtan. Längst i nordost avvattnas en begränsad del av järnvägskorridoren mot Viaredssjön, norr om Hultafors. Utloppet av Viaredssjön bildar sedan Sörån.

Inom järnvägskorridoren finns flera mindre vattendrag som binder samman våtmarker och avvattnar skog och myrmarker. Järnvägskorridoren berörs av två större avrinningsområden, se Figur 49. Västra delen av korridoren rinner i huvudsak mot Nolån och Sörån, som rinner ihop strax nedströms Bollebygd tätort och bildar Storån som sedan övergår till Rolfsån. Rolfsån avrinner mot Lygnern och Kungsbackafjorden. Östra delen rinner söderut mot Surtan som rinner ihop med Viskan strax nedströms Björketorp. Viskan mynnar i kustvattenförekomsten Klosterfjorden. Enligt Informationskartan (Länsstyrelsen Västra Götaland, 2025), finns inga markavvattningsföretag inom korridoren. Våtmarker och torvområden har även ett värde som ekosystemtjänst då de bland annat reglerar vattenflöden och har en renande effekt av vissa föroreningar.

Nolåns övergripande ekologiska status är klassificerad till *Otillfredsställande* och miljökvalitetsnormen är beslutad att *God status* ska uppnås senast 2033. Begränsande för uppnåendet av *God status* är fisk och bygger på expertbedömningar utifrån elfisk där få arter påträffats under genomförda provtagningsomgångar. Bedömningen är att fiskar och andra vattenlevande organismer inte kan vandra naturligt i vattenförekomsten. Enligt uppgifter från Länsstyrelsen bedöms vandringshinder inte enbart kunna förklara vattendragets *otillfredsställande status* avseende fisk. Det finns risk att fiskar påverkats av höga halter av ammoniumkväve och ammoniakbildning.

Sörån är klassificerad till *Måttlig status* och beslutad miljökvalitetsnorm är *God status* 2033. Anledningen till att *God status* inte uppnås är kvalitetsfaktorerna Påväxt-kiselalger och Fisk. En hög andel av påväxt-kiselalgerna är missbildade vilket indikerar påverkan från andra föroreningar än näringsämnen, organisk förening eller försurning. Avseende status på kvalitetsfaktorn Fisk har flera faktorer vägts in, däribland en expertbedömning av vandringshinder, vilken indikerar att status är *Måttlig*.

Surtan är klassificerad till *Måttlig status* och *God status* ska uppnås senast 2039 baserat på beslutad miljökvalitetsnorm. Anledningen till det senare målåret jämfört med övriga vatten är att det för Surtan förekommer ett stort antal vandringshinder som inte bedöms hinner bli åtgärdade tidigare.

Uppströms och nedströms verksamhetsområdet bedrivs kontinuerlig referensprovtagning på åtta provplatser som bedöms representativa för respektive delavrinningsområde. Utifrån hittills genomförda provtagningar indikerar resultaten vissa skillnader vattendragen emellan. Följande resultat är en jämförelse mellan halter i Nolån, Sörån och Surtan. Sörån uppvisar relativt höga halter av PFAS. Nolån uppvisar höga halter av suspenderat material uppströms Bollebygds avloppsreningsverk och nedströms indikerar proverna att halterna av ammoniumkväve och totalkväve är höga. Några direkt förhöjda halter har inte identifierats mot Surtan.

3.4.6 Grundvatten

Grundvattnet är en värdefull resurs för dricksvattenförsörjningen. Grundvatten finns i både jord och berg, men de stora magasinen är huvudsakligen knutna till sedimentära avlagringar av sand och grus som avsattes vid inlandsisens avsmältningar.

De stora grundvattenmagasinen inom järnvägskorridoren utgörs av dalgångarnas isälvssediment. Större grundvattenförekomster finns huvudsakligen längs Nolåns och Söråns dalgångar vid Bollebygds tätort. Grundvattenförekomsten i västra delen av korridoren är en definierad grundvattenförekomst i VISS och har beslutande miljökvalitetsnormer. Det finns allmänna vattentäkter i magasinet både uppströms och nedströms. Strax söder om den västra delen av järnvägskorridoren ligger Rävlanda vattentäkt, med tillhörande huvudvattentäkt, som förser cirka 2 800 personer i både Rävlanda och Hindås med dricksvatten (Sweco Viak AB, 2007). Inga andra kända areella naturresurser kopplat till vatten (yrkesfiske eller vattenbruk) bedöms finnas inom järnvägskorridoren.

Områdets hydrogeologi kan i stora drag delas in i två olika typmiljöer. I Nolåns och Söråns dalgång finns en sammanhängande isälvsavlagring. Denna utgör ett större grundvattenmagasin med hög genomsläpplighet vilket används för kommunal dricksvattenförsörjning nedströms korridoren.

Grundvattenförhållandena påverkas till stor del av vilka jordarter eller marktyper som området utgörs av. Området öster om Nolåns och Söråns dalgång präglas av ett mosaikartat landskap, där berg i dagen varvas med torvmarker och moränområden. Moränmäktigheten är generellt liten, ofta mellan 0 och ett par meter, men kan lokalt uppgå till cirka 10 meter där moränen följer och underlagrar isälvsavlagringar längs Söråns dalgång i närheten av Grönkullenmotet. Torvmäktigheten i torvområdena varierar mellan cirka 1–10 meter enligt sticksonderingar utförda inom projektet. Torv påverkar grundvattnets anknytning till andra grundvatten och ytvatten.

Närmast berörd grundvattenförekomst är Bollebygd (WA61038232), som är en 5 km² sand och grusförekomst med mycket goda uttagsmöjligheter av vatten i storleksordningen 5–25 l/s (ca 400–2 000 m³/d). Kemisk och kvantitativ status är klassificerad till *God* och miljökvalitetsnormen (*God status*) uppnås.

Torvmarker innebär ofta, beroende på mättnad, en buffertkapacitet mot skyfall och är därmed en viktig ekosystemtjänst. Andra viktiga mervärden med torvmarker är bland andra rening, biologisk mångfald och vattenbalans.

3.4.7 Jord- och skogsbruk

I järnvägskorridoren som helhet är skogsbruk den dominerande areella näringen. Jordbruk förekommer i förhållandevis liten utsträckning, framför allt i Nolåns och Söråns dalgång. I Figur 17 visas en översikt över landskapets karaktärsområden, där områden med skogs- och odlingslandskap är markerade.

I det småskaliga jordbrukslandskapet utgör skogsbruket generellt en viktig näring.

Jord- och skogsbruksmarken brukas oftast av markägaren men det förekommer också att den arrenderas ut till andra brukare. Flertalet av fastigheterna i centrala och östra delen av järnvägskorridoren består av avlånga skiften, vilket även kan bidra till en känslighet för fragmentering med avseende på skogsbruksnäringen.

3.4.7.1 Jordbruk

Brukningsvärd jordbruksmark definieras som åker- eller betesmark som, med hänsyn till läge, beskaffenhet och övriga förutsättningar, är lämplig för jordbruksproduktion. Marken behöver inte vara i aktiv brukning, men bör ingå i ett större sammanhängande jordbrukslandskap och vara rationell att bruka (Jordbruksverket, 2021).

Det finns ingen fördefinierad gräns för hur stor en jordbruksareal måste vara för att anses brukningsbar, men praktiska exempel visar att arealer mindre än 1 hektar ofta inte är lönsamma ur ett odlarperspektiv (Trafikverket, 2020). Hur bred en jordbruksyta behöver vara för att anses vara brukbar beror helt på vad som odlas och storleken på de maskiner som ska nyttjas på ytan. I ett liknande infrastrukturprojekt visade sig ett avstånd på minst 40 meter mellan väg och järnväg vara behövligt för att marken fortsatt skulle vara brukbar ur ett maskintekniskt perspektiv (Trafikverket, 2020).

Järnvägskorridoren omfattar ett flertal registrerade lantbruksenheter. Inom delar av området finns särskilt bördiga, sandiga och lättbrukade jordar, främst i anslutning till dalgångar och vattendrag. Länsstyrelsen har pekat ut flera större delområden för bevarandevärt odlingslandskap. Därutöver förekommer ett flertal registrerade jordbruksenheter längs hela sträckningen. Jordbruksmark finns spridd i flera by- och gårdsmiljöer, och på vissa platser ingår även ängs- och betesmark.

En viktig aspekt när det gäller jordbruksmark är att tätortsnära jordbruksmark är attraktiv för bebyggelseutveckling, både för utvidgning av samlad bebyggelse och för att det ofta finns goda byggnadstekniska förutsättningar i dessa områden. Jordbruksmarken är också en viktig resurs att bevara för nutida och framtida matproduktion.

Figur 50: Exempel på jordbruksmark i Nolån och Söråns dalgång.

3.4.7.2 Skogsbruk

Produktiv skogsmark definieras som mark som är lämplig för skogsproduktion och som inte i någon större omfattning används för andra ändamål. För att en skogsfastighet ska anses lämplig måste den normalt producera 200–250 m³ skog per hektar och år (sk/ha/år). Hur stor den måste vara hänger därmed ihop med medelboniteten, alltså markens förmåga att producera virke (Lantmäteriet, 2026).

Vid nybildning av en skogsfastighet behöver ytan vara över 2 hektar, men det finns skogsfastigheter som är mindre än 2 hektar som fortfarande brukas. Skogsbruk är möjligt ner till cirka 0,5 hektar, men mindre arealer är sällan ekonomiskt lönsamma på grund av höga kostnader för maskiner vid till exempel gallring. Fastigheten måste också ha tillgång till nödvändig infrastruktur, såsom vägar, för att kunna skötas och brukas effektivt. Om en avstyckad fastighet inte har tillgång till exempelvis en skogsbilväg är detta ett hinder för brukande av skogen. Samarbete mellan skogsägare gällande skogsskötsel kan göra brukande mer lönsamt.

Inom järnvägskorridoren finns det gott om produktionsskog i form av gran- och tallskog med god produktivitet, se exempel i Figur 52.

Generellt är boniteten god i Bollebygds kommun. Ett ungefärligt mått för medelboniteten är 8 m³ sk/ha/år. Längs kantzoner kring vatten och våtmarker, som finns över hela korridoren, är det något lägre bonitet (Skatteverket, 2023).

3.4.8 Förorenade områden

Utifrån länsstyrelsernas Efterbehandlingsstöd, EBH-stödet, finns det fem potentiellt förorenade områden inom järnvägskorridoren, se Figur 51 (Länsstyrelserna, 2025). Länsstyrelserna klassar förorenade områden i riskklasser, 1-4, där riskklass 1 motsvarar högsta riskklassen (1-Mycket stor risk, 2-Stor risk, 3-Måttlig risk, 4-Liten risk). Ytterligare en klass finns: Ej riskklassad.

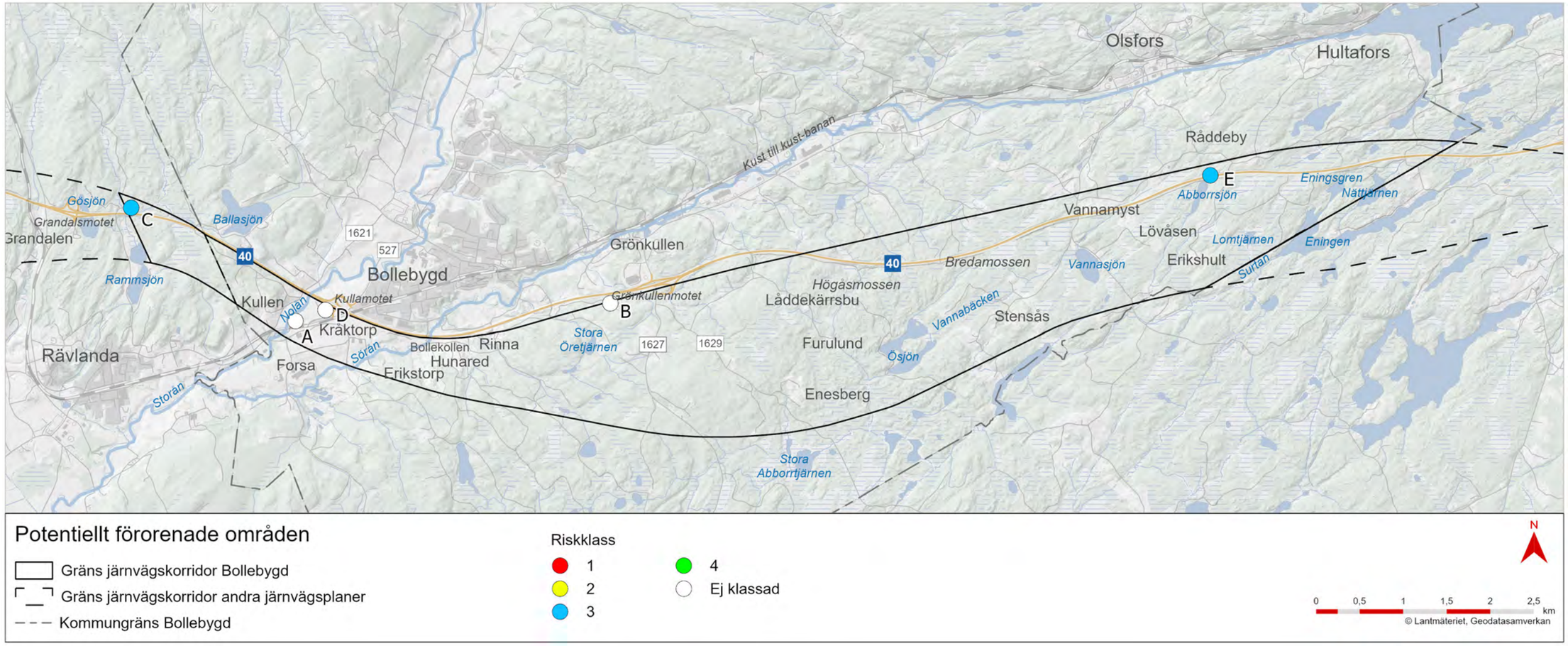
Tabell 3: Potentiellt förorenade områden inom järnvägskorridoren, enligt EBH stödet.

ID	Potentiellt förorenade områden	Riskklass	Teckenfärg i Figur 51
A	Avloppsreningsverk	Ej riskklassad	Vit
B	Skrothantering och skrothandel	Ej riskklassad	Vit
C	Avfallsdeponi - ickefarligt avfall, farligt avfall	3	Blå
D	Bensinstation	Ej riskklassad	Vit
E	Oljegrus- och asfaltsverk - stationär	3	Blå

Inga områden i de högsta riskklasserna, riskklass 1 eller 2, har hittills identifierats och inom järnvägskorridoren finns det relativt få förorenande verksamheter. Järnvägskorridoren utgörs huvudsakligen av skogs- och naturmark, vilket förklarar att antalet potentiellt förorenade områden är få.

De potentiellt förorenade områdena som ej är riskklassade (A, B, D) är verksamheter som vanligtvis resulterar i föroreningar i marken där verksamheten utövas. För dessa har ingen provtagning utförts som kan bekräfta områdenas riskklass.

Kommande utredning och fältundersökningar kommer att ge mer detaljerad information om förorenade områden.

Figur 51: Karta över potentiellt förorenade områden inom järnvägskorridoren. Information hämtad från EBH-stödet (Länsstyrelserna, 2025). Bokstäverna A-E visar respektive ID nummer i Tabell 3.

3.4.9 Klimatpåverkan

Begreppet klimatpåverkan hänvisar till de förändringar i jordens klimat som orsakas av mänsklig aktivitet. Detta innefattar utsläpp av växthusgaser som koldioxid (CO_2), metan (CH_4) och lustgas (N_2O). Dessa gaser fångar upp värme i atmosfären, vilket leder till en stigande medeltemperatur och förändringar i klimatsystemet. Höjd medeltemperatur för med sig konsekvenser i form av exempelvis höjda havsnivåer, översvämningar, värmeböljor och torka. Det påverkar även ekosystem och biologisk mångfald, vilket kan få effekter på jord- och skogsbruk.

3.4.9.1 Klimatpåverkan från tågtrafik

Nästan en tredjedel av Sveriges klimatpåverkan kommer från inrikestransporter, där vägtrafiken utgör över 90 procent av klimatpåverkan medan järnvägstrafiken endast står för 0,3 procent (Trafikverket, 2025). På sträckan Göteborg–Borås, som är ett av Sveriges största pendlingsstråk med cirka 100 000 resor per dag, görs cirka 75 procent av personresorna med bil. Mindre än en procent av personresorna i stråket görs med tåg.

Tågtrafik är ett klimat- och energieffektivt alternativ för både person- och godstransporter. Genom att bygga ny järnväg kan fler resor och godstrafik flyttas från vägarna, vilket minskar klimatpåverkan.

3.4.9.2 Klimatpåverkan från anläggande av järnväg

Byggandet av järnvägsanläggningar kräver stora mängder material såsom betong, stål och asfalt, vilket bidrar till betydande klimatpåverkan. Dessutom medför behovet av drivmedel för exempelvis transporter av varor och massor till, inom och från arbetsplatsen en ytterligare klimatpåverkan. Bygg- och anläggningssektorn står för cirka 22 procent av Sveriges växthusgasutsläpp (Fossilfritt Sverige, 2018). År 2023 uppgick klimatpåverkan från byggande, drift och underhåll av statlig infrastruktur till cirka 1,2 miljoner ton koldioxidekvivalenter (Trafikverket, 2025).

De topografiska och geotekniska förhållandena där järnvägen inom delen Bollebygd byggs är avgörande för hur stor järnvägsanläggningens klimatpåverkan blir. Järnvägskorridoren ligger i ett landskap med stora höjdskillnader och våtmarker med djupa torvavlagringar på upp till 10 meter. Det kommer därmed att behövas olika anläggningsdelar som har stor klimatpåverkan eftersom användningen av material och energiåtgången är stor vid byggandet. Exempel på anläggningsdelar med stor klimatpåverkan är tunnlar, tråg, broar, djupa skärningar, höga bankar och omfattande geotekniska förstärkningsåtgärder.

3.4.9.3 Torv och klimatpåverkan

Inom järnvägskorridoren finns många och flera stora torvområden, framförallt i de östra delarna av korridoren. Oavsett var ett stråk dras inom korridoren kommer det att vara omöjligt att undvika att passera genom torvområden. Torvområden spelar en betydande roll i det globala klimatsystemet eftersom de innehåller stora mängder bundet kol. Detta beror på att biomassa, såsom växtrester, inte har brutits ned fullt ut i de våta och syrefattiga förhållandena som råder i dessa torvområden.

Byggandet av järnvägen i ett torvområde innebär risk att stora mängder torv behöver schaktas bort. Dessutom finns risken att vattennivåerna i de direkt påverkade, samt de kringliggande, torvområdena förändras. Vattennivån är avgörande för att bibehålla de syrefattiga förhållandena som gör att kol förblir bundet i torven. En minskad vattennivå kan leda till att torven torkar ut och därmed börjar brytas ner, vilket leder till ytterligare utsläpp av växthusgaserna koldioxid (CO_2) och lustgas (N_2O). För att minska klimatpåverkan är det viktigt att minimera intrånget i torvområden, minska mängden bortschaktad torv och undvika att sänka vattennivåerna (Kasimir och Lindgren, 2024).

Figur 52: Vy över uppvuxet hygge med produktionsskog i bakgrunden, ett exempel på skogsbruk.

3.5 Byggnadstekniska förutsättningar

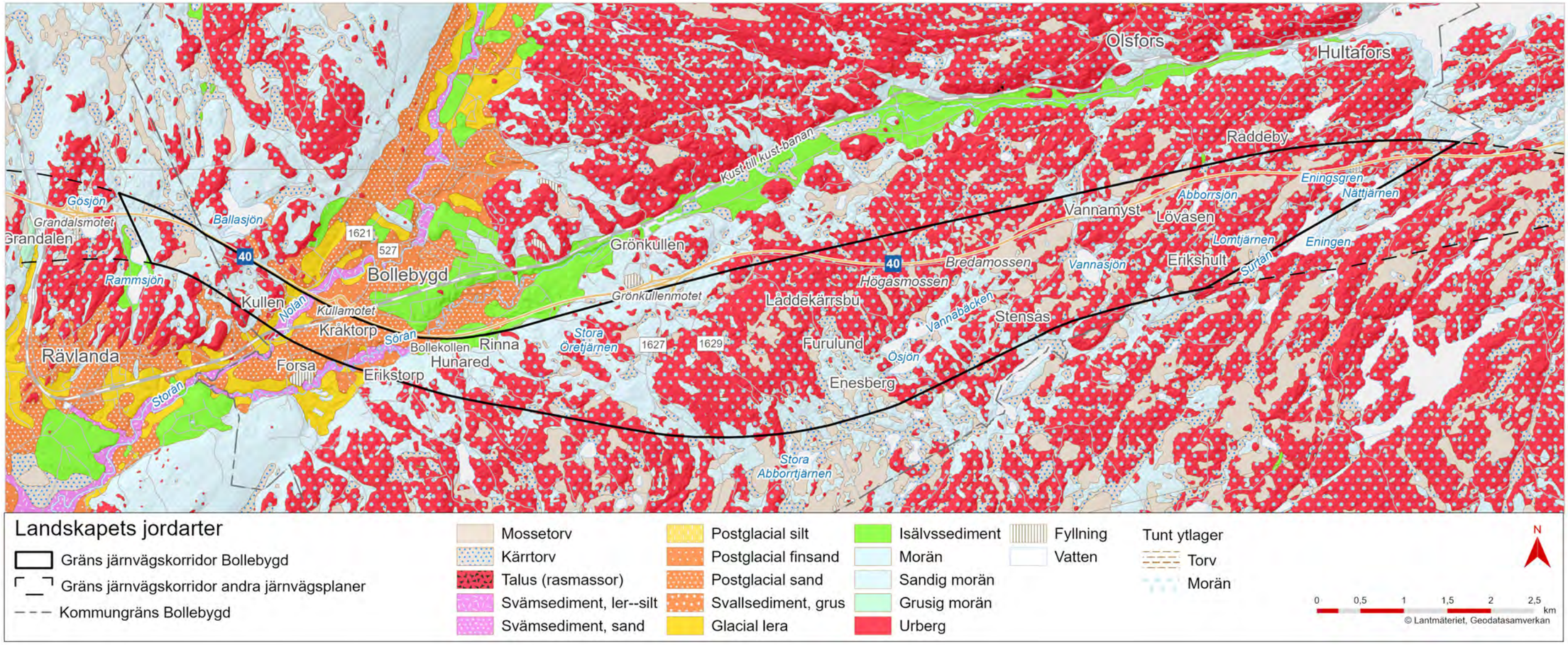
3.5.1 Geoteknik

3.5.1.1 Geologiska förutsättningar

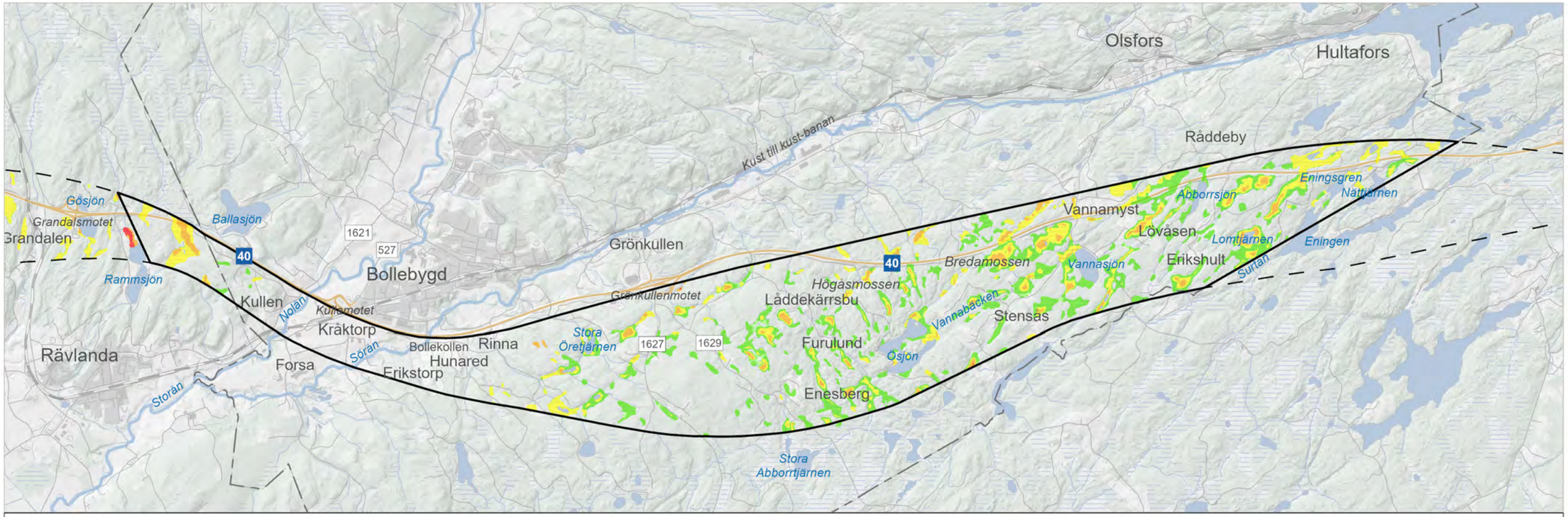
De jordlager som finns inom järnvägskorridoren har till största del bildats under istiden eller kort därefter, förutom torvområden och svämsediment som har bildats kontinuerligt sedan isens tillbakadragande. I Figur 53 illustreras översiktligt bedömda ytliga jordarter i området. De finkorniga sediment som avsattes i samband med inlandsisens tillbakadragande kallas glaciala, medan sediment som avsatts därefter benämns postglaciala. När isen smälte bort nådde havet in i de lägre liggande dalgångarna och högsta kustlinjen (HK) bildades i samband med detta. Högsta kustlinjens utbredning redovisas i Figur 15.

Jordartsbildningen i områden som låg under havsytan eller i nära anslutning till den är av annorlunda karaktär i jämförelse med den i områden som helt legat ovanför havsnivån. Jordartsförhållandena är därför mycket olika inom höjdområdena och i dalgångarna. I dalgångarna finns större jorddjup med en stor variation av jordarter såsom isälvssediment, glacial lera, silt samt postglaciala sediment. Dessa har bildats under eller strax efter istiden. Sedimenten består huvudsakligen av sandiga isälvssediment, som lokalt täcks av finkorniga sediment. På större djup återfinns glacial lera under isälvssedimenten, vilket är den dominerande jordarten på djupet. Jorddjupet i dalgångarna är mycket varierande, men överstiger generellt 30 meter. Runt tätorten Bollebygd är jorddjupen som störst och kan på vissa ställen vara uppemot 70–80 meter. Vid stora jorddjup domineras jordprofilen av glacial lera som underlagrar isälvssedimenten.

Höjdområdena består huvudsakligen av urberg eller ett tunt jordtäcke av sandig morän ovan berg och ett stort antal torvområden. Torv bildas i kärr och mossar och återfinns därför i lokala lägre partier eller svackor i topografin. Som ett komplement till SGU:s jordartskarta har sticksonderingar utförts för att kartlägga torvdjupet i torvområdena inom korridoren. Sticksonderingar utfördes i ett urval av de områden som klassats som torv enligt SGU. Sticksonderingarna utfördes med ungefär 50 meters mellanrum och påvisar ett mycket varierande djup på cirka 1-10 meter. Skattat torvdjup baserat på utförda sticksonderingar samt SGU:s jorddjupskarta redovisas i Figur 54.

Figur 53: Karta över landskapets jordarter som illustreras med olika färger.

Figur 54: Grovt skattat djup till underkant torv baserat på utförda sticksondringar och SGU:s jorddjupskarta.

3.5.1.2 Geotekniska förutsättningar

Inom stora delar av Bollebygds kommun kommer den nya järnvägen att passera genom områden med fastmark, såsom friktionsjord, morän och berg. Grundförstärkningsåtgärder med hänsyn till sättningar och stabilitet kommer generellt inte krävas inom dessa områden.

I lokala lägre partier och svackor i topografin förekommer ett stort antal torvområden, vilka kommer kräva någon form av grundförstärkning. Vanligtvis utförs detta i form av urgrävning till fast botten och återfyllning med bergmaterial. Vid stora torvmäktigheter kan torvområden eventuellt behöva passeras med någon form av bro eller påldäck.

De finkorniga jordarterna i Nolåns och Söråns dalgång är i allmänhet relativt fasta och dess sättningskänslighet bedöms vara begränsad, jämfört med leror av lösare karaktär. Högre järnvägsbankar kan fortfarande medföra viss risk för sättnings- och stabilitetsproblematik, vilket kan kräva förstärkningsåtgärder i form av exempelvis tryckbankar på sidan av anläggningen, bankuppbyggnad med lätta material eller bankpålning.

Där järnvägen behöver passera på bro över de finkorniga jordarna kommer brofundament behöva grundläggas med pålar.

3.5.2 Bergteknik

3.5.2.1 Berggrundsgeologiska förutsättningar

Berggrunden inom järnvägskorridoren tillhör den västsvenska gnejsregionen, också kallad den Sydvästskandinaviska provinsen. Bergmassan består av förgnejsade kvartsrika djupbergarter som granit, granodiorit och tonalit. Det förekommer även inslag av omvandlade mafiska (mörka) bergarter i området. Berggrunden har utsatts för högt tryck och höga temperaturer vilket har gett ett ådrigt utseende på gnejsen.

3.5.2.2 Bergtekniska förutsättningar

Terrängen i området är mycket kuperad vilket medför att det kan finnas behov av tunnlar främst väster och öster om dalgången. Det kommer även troligtvis att krävas bergskärningar på vissa sträckor som i vissa fall kan vara över 10 meter höga.

De storskaliga strukturerna i berggrunden som deformationszoner och sprickdalar är huvudsakligen nord-sydligt, nordvästlig-sydostligt och öst-västligt orienterade. De stora dalgångarna, exempelvis Nolåns dalgång, följer de större deformationszonerna. Då järnvägskorridoren har en generell öst-västlig riktning finns goda möjligheter att korsa flera av dessa strukturer, vilket är gynnsamt vid anläggande av tunnel och för bergskärningar (SGU, 2017).

Viktiga parametrar vid anläggning av tunnlar är att det finns tillräcklig bergtäckning, se avsnitt 2.2.2.4, att upptäcka lågpunkter vilket kan indikera svaghetszoner och att det finns ytor i anslutning till tunnelmynningar som kan användas som utrymnings- och räddningsplats vid exempelvis brand.

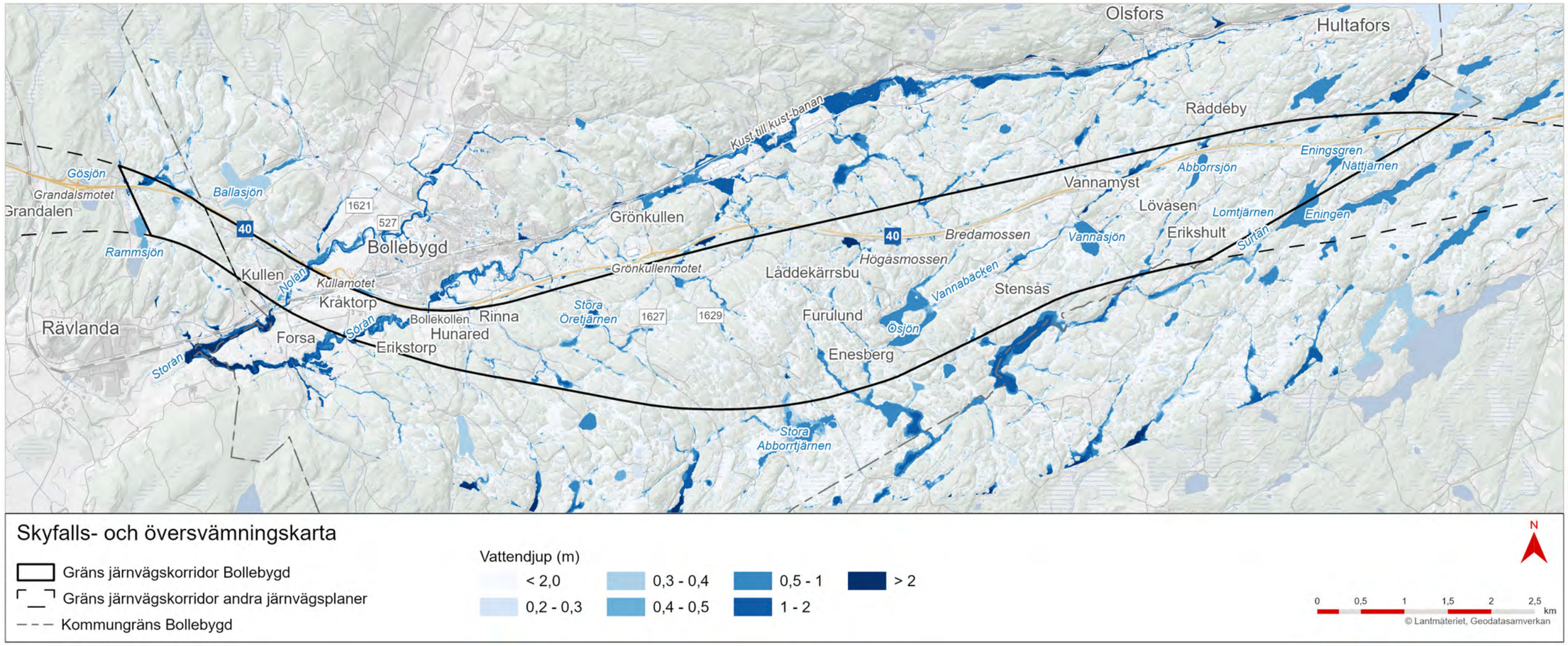
SGU:s kartvisare för ballast visar på att bergmassan i väster har något bättre lämplighet än den östra delen för att användas till fyllnadsmaterial, betongtillverkning och beroende på bergkvalitet även till underballast (SGU, 2025). I området har berggrunden generellt låga sulfidhalter, vilken ger en låg risk för försurning av omgivningen. Ytterligare provtagning av bergmaterial kommer att behöva utföras inom föreslaget stråk i kommande projekteringsskede.

3.5.3 Områden med risk för översvämning, ras och skred

3.5.3.1 Risk för översvämning

Generellt är det låg risk för översvämning inom järnvägskorridoren, även när vattennivåerna i Nolån och Sörån är höga.

De två vattendragen Sörån och Nolån korsar korridoren i dess västra del. Klimatfaktor används för att beskriva att regnens intensitet beräknas bli högre med klimateffekterna. En klimatfaktor på 1,4 innebär att man tagit hänsyn till 40 procent förväntade ökade regnmängder i framtiden vid intensiva regn. Figur 55 illustrerar en skyfallshändelse med 100 års återkomsttid och klimatfaktor 1,4, modellerad inom projektet. Vid ett skyfall med 100 års återkomsttid ses en viss utbredning utmed vattendragen, vilket innebär att vattendragen svämmas över vid 100-årsregn. Det finns ett antal mindre sjöar inom korridoren som också visar sig i skyfallsmodellen som större vattensamlingar.

Figur 55: Skyfalls och översvämmningskarta över järnvägskorridoren. Figuren illustrerar en skyfallshändelse, modellerad inom projektet, med 100 års återkomsttid och klimatfaktor 1 ,4.

3.5.3.2 Ras och skred

Ett ras sker i jordmaterial som består av friktionsjord, såsom exempelvis sand eller grus. Risk för ras kan uppstå vid branta sluttningar där jorden utgörs av dessa fraktioner. Vid ett ras sätts jordens partiklar fritt i rörelse.

Ett skred däremot inträffar i stället i jord som utgörs av finkorniga partiklar, såsom exempelvis lera. Risk för skred uppstår också främst i branta sluttningar. Ett skred karaktäriseras, till skillnad från ras, av att en större sammanhängande jordvolym förflyttas som en sammanhängande enhet.

Stora delar av korridoren består av berg eller mindre moräntäcken ovan berg, där risken för ras eller skred är låg. Vid brantare sluttningar kan ingrepp i landskapet förändra förutsättningarna för ras.

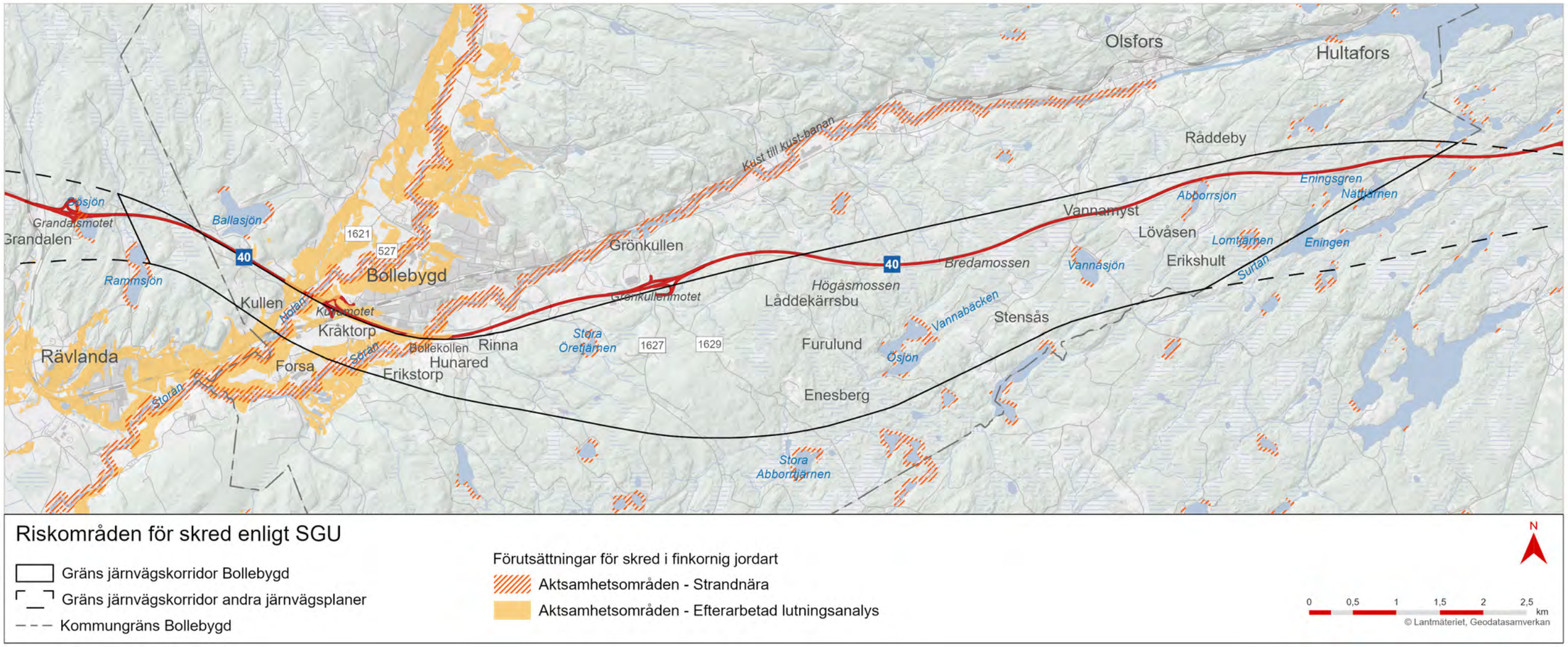
I Nolåns och Söråns dalgång finns områden som kan vara skredkänsliga, då jordarna består av finkorniga jordarter såsom exempelvis lera. På grund av de stora höjdskillnaderna i dalgångarna finns lokalt branta marklutningar där risken för skred är större. Vidare meandrar Nolån och Sörån genom dalgångarna, vilket medför en lokal risk för mindre ras och/eller släpp i anslutning till vattendragen.

Mänskliga ingrepp i landskapet kan förändra förutsättningarna för ras och skred. Där anläggningsarbeten ska utföras behövs en bedömning av ras- och skredrisken och vad för eventuella geotekniska åtgärder som krävs med hänsyn till både geometri och förekommande laster utföras.

Figur 56 redovisar aktsamhetsområden inom och i nära anslutning till korridoren som av SGU bedöms ha en förhöjd risk för skred. Aktsamhetsområdenas utbredning baseras på närheten till vattenområden (strandnära) och/eller att markytan sluttar (efterarbetad lutningsanalys).

3.5.4 Befintliga ledningar

Det finns underlag för el-, opto- och avloppsledningar inom korridoren. Eventuell förekomst av ytterligare ledningar som kan komma att påverkas utreds vidare i fortsatt arbete, bland annat genom möten med ledningsägare.

Figur 56: Karta som illustrerar riskområden för skred enligt SGU.

Figur 57: Vy över Söråns meandrande vattendrag i Nolåns och Söråns dalgång.

4 Utredning av alternativ

I kapitlet redovisas utredda stråk samt den metodik dessa har utvärderats utifrån. Därtill redovisas områden inom korridoren som har undvikts och varför.

4.1 Metod för utvärderingen

När en järnväg byggs ska den ges ett sådant läge och utformas så att ändamålet med järnvägen uppnås med minsta intrång och olägenhet utan oskälig kostnad samt med beaktande av övriga samhällsintressen. Metoden som använts vid framtagande och utvärdering av olika alternativa placeringar av den nya järnvägen bygger vidare på den metod som användes i lokaliseringsutredningen (Trafikverket, 2022a). Metoden innebär att tänkbara alternativ identifieras, utvärderas och avgränsas stegvis tills endast ett alternativ kvarstår.

Identifiering av tänkbara stråk för den nya järnvägen har utgått från ändamål och projektmål samt den korridor som lokaliseringsutredningen (Trafikverket, 2022a) resulterade i. Vid framtagandet av stråk har vissa tekniska förutsättningar ingått, se avsnitt 2.2.1, så som att dimensionerande hastighet har styrt möjliga sträckningar för stråken. Vidare har utvärdering skett med hänsyn till bland annat landskap, geografiska och miljömässiga förutsättningar inom järnvägskorridoren, se kapitel 3.

I början av utredningsskedet togs olika stråk fram genom hela korridoren. Utvärdering, avgränsning och bortval av stråk har skett stegvis i takt med att kunskapen om stråken successivt har fördjupats. Områden där en ny järnväg bedöms medföra stora negativa konsekvenser har undvikits, se avsnitt 4.2. Utvärderingen av stråken har gjorts uppdelat på deras sträckningar i den västra respektive den östra delen av korridoren.

Den stegvisa utvärderingen ledde fram till tre stråk i den västra delen och fem stråk i den östra delen, där två av de tre västliga stråken kan kombineras med fyra av de fem östliga stråken, se avsnitt 4.3. En jämförande utvärdering av de kvarvarande stråken utifrån projektets bedömningsgrunder har sedan utförts, vilket beskrivs mer i kapitel 5.

4.2 Områden att försöka undvika inom korridoren

Under arbetets gång har ett antal områden inom korridoren identifierats och avgränsats där det är olämpligt att placera järnvägen, utifrån flera aspekter. Då utredningsarbetet inte heller visat att det finns fördelar med att dra järnvägen genom platserna har de undvikits.

Områden att försöka undvika:

- *Nolån.* I den södra delen av Nolån finns vegetation med inslag av ädellövträd, vilka har ett värde som revir för mindre hackspett, som är en rödlistad fågelart med mycket specifika habitatskrav.

- *Sörån.* I de meandrande delarna av Sörån finns en hög koncentration av flodpärlmussla, en rödlistad art, som är mycket känslig för både direkt påverkan och skuggning, vilket skulle kunna bli aktuellt med en bro över vattendraget. I ansökan om tillåtlighet har Trafikverket beskrivit att inga brostöd ska placeras i Nolån eller Sörån. Att placera brostöden i de meandrande delarna utan att påverka vattendraget kommer bli tekniskt komplicerat, bron får byggas på mark som troligtvis kräver förstärkningsåtgärder. Detta leder till högre kostnader och medför risk för påverkan på den meandrande åfåran.

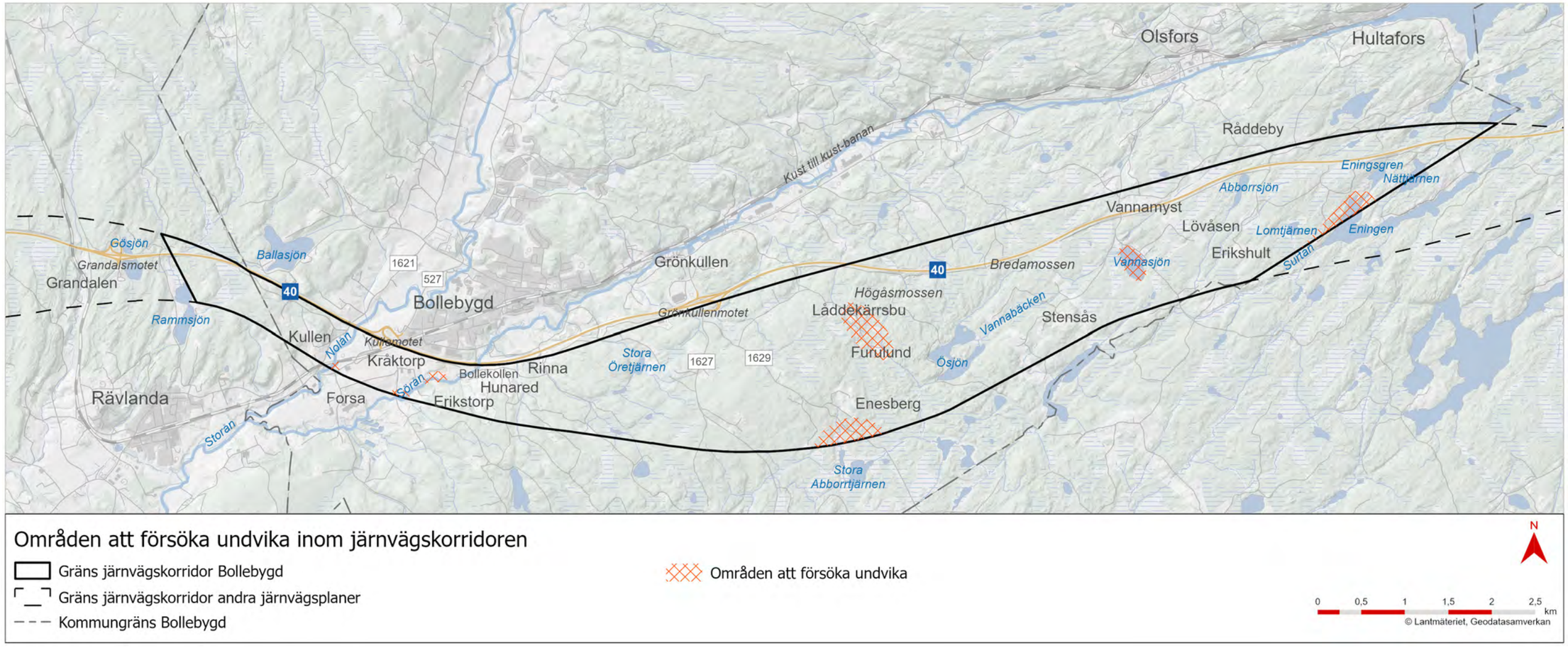
- *Norr om Stora Abborrtjärnen.* Söder om korridoren finns sjöar med höga naturvärden, vilka skulle kunna påverkas av buller från en järnväg i den sydligaste delen av korridoren.

- *Låddekärrsbu.* Låddekärrsbu är ett äldre kulturlandskap med många höga natur- och kulturvärden. Det är ett område i mitten av korridoren med gårdsmiljöer som har öppna betesmarker knutna till sig, med en lång historia av bruk, där marken främst betas av häst och får. Där finns en allé av lövträd (främst ask) som har hamlats under lång tid, med mycket högt värde för mossor och lavar, men också för fladdermöss. Där finns även flertalet hålträd och stora brynzoner som bedöms ha stort värde för fladdermöss som nordfladdermus.

- *Vannasjön.* Vannasjön är en badsjö och en av få målpunkter i den östra delen av korridoren. Runt sjön finns även en vandringsled. Vannasjön har även som sjö preliminärt bedöms ha högt naturvärde. Att anlägga en bro över sjön skulle bli både komplicerat och dyrt. Detta då bron får byggas från ömse sida om sjön, eventuellt i kombination med brostöd i sjön. Dessutom innebär det högre arbetsmiljörisker att bygga på en längre sträcka över vatten jämfört med att bygga på mark.

- *Väster om Eningen.* Eningen är en större sjö vid kommungränsen till Borås stad. Att anlägga en bro över sjön skulle bli tekniskt komplicerat och dyrt både för Järnvägsplan Bollebygd och Järnvägsplan Borås. Detta då bron får byggas från ömse sida om sjön, eventuellt i kombination med brostöd i sjön. Dessutom innebär det högre arbetsmiljörisker att bygga på en längre sträcka över vatten jämfört med att bygga på mark. Eningen och Eningsgren har vid naturvärdesinventeringen utpekas som preliminärt naturvärdesklass 2.

De sju områdenas placering i korridoren ses i Figur 58.

Figur 58: Karta visande sju områden att försöka undvika inom järnvägskorridoren.

4.3 Utredda stråk

Inför samrådet har tre stråk för järnvägens möjliga placering i den västra delen av järnvägskorridoren och fem stråk i den östra delen utretts och utvärderats vidare, se Figur 59. Två av de tre västliga stråken kan kombineras med fyra av de fem östliga stråken. Mörkblått stråk i väst kan enbart koppla med Rött stråk i öst.

De 150 meter breda stråken, som visas i Figur 59, är bredare än vad järnvägsområdet kommer att ta i anspråk. I nästa skede kommer järnvägsanläggningens placering inom det föreslagna stråket att utredas vidare. Järnvägsanläggningens slutliga bredd genom landskapet kommer att variera mellan 45-70 meter beroende på om järnvägen går i bro, bank, skärning eller tunnel.

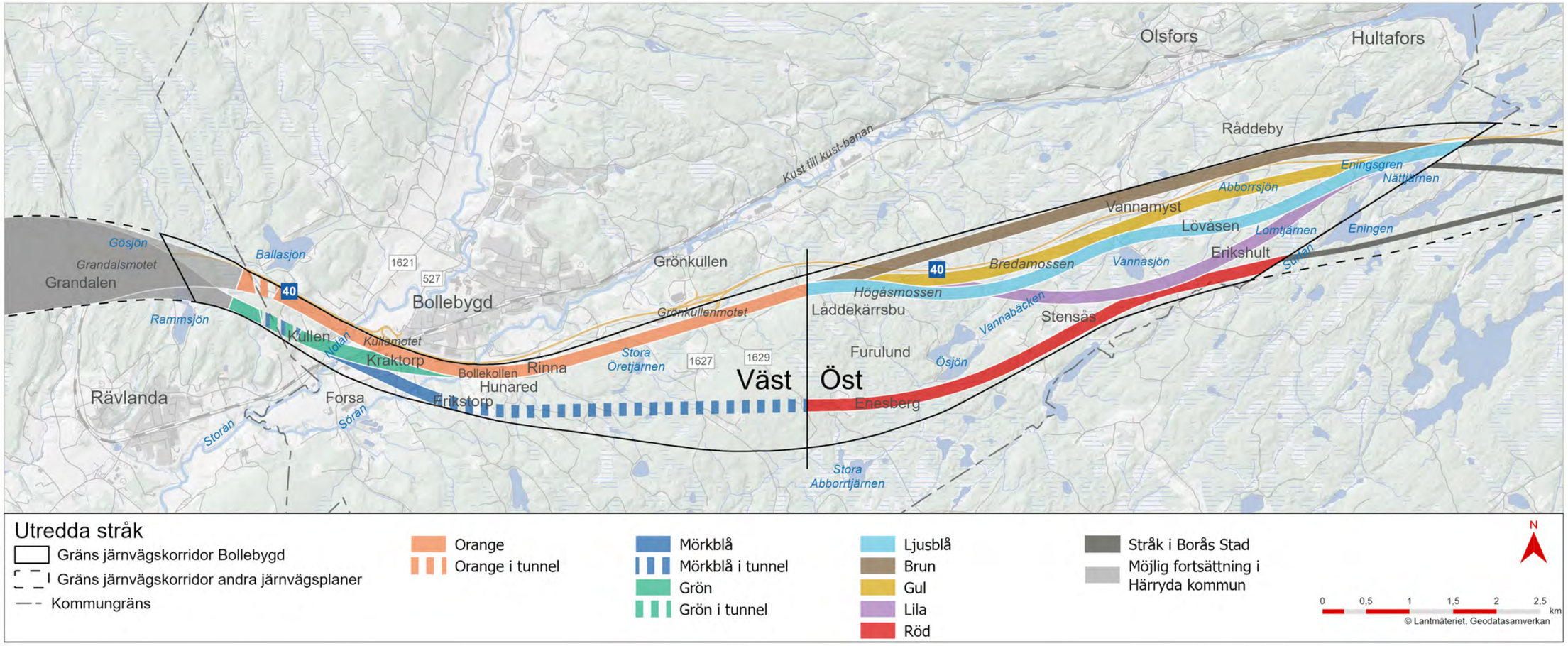
Förslag till järnvägens permanenta och tillfälliga markanspråk kommer att redovisas i samråd 2.

Järnvägsplan inom Härryda kommun

I Figur 59 visas hur stråken inom Järnvägsplan Bollebygd kan komma att breda ut sig väster ut inom kommande järnvägsplaner i Härryda kommun. Kartan visar att oavsett stråk så kan större delen av järnvägskorridoren nås norr om Rammsjön och hela järnvägskorridoren kan nås vid Grandalsmotet.

Järnvägsplan inom Borås Stad

I Figur 59 visas i öster de tre stråken som redovisades vid samråd 1 för Järnvägsplan Borås. Inom Järnvägsplan Borås föreslogs det norra stråket som mest lämpligt för fortsatt utredning.

Figur 59: Utredda stråk i västra respektive östra delen av järnvägskorridoren.

4.3.1 Västra delen

De tre utredda stråken i den västra delen av korridoren, Orange stråk, Grönt stråk och Mörkblått stråk, beskrivs nedan.

Orange stråk

Orange stråk börjar i väster i den norra delen av järnvägskorridoren i nära anslutning till väg 40. Stråket passerar i tunnel nordväst om Kullen, söder om väg 40. Genom Nolåns och Söråns dalgång går stråket på bank med två broar över Nolån respektive Sörån. Bron passerar även över bensinstationen och ramperna vid Kullamotet samt Kust till kust-banan. Vidare passerar stråket förbi Bollekollen på bank eller bro och fortsätter sedan längs väg 40 och passerar genom Rinna. Stråket fortsätter norr om Stora Öretjärnen och passerar sedan väg 1627 och väg 1629 strax söder om Grönkullenmotet, innan det fortsätter norr om Låddekärrsbu.

Grönt stråk

Grönt stråk börjar i väster i den södra delen av järnvägskorridoren och går i tunnel som övergår i skärning vid Kullen. Stråket fortsätter sedan in i Nolåns och Söråns dalgång och passerar Nolån i mitten av korridoren för att sedan gå snett norrut och passera Sörån i norra delen av korridoren intill väg 40. Genom dalgången går stråket på bank med två broar över Nolån och Kust till kust-banan respektive Sörån. Vid passage över Sörån tangerar stråket de bortvalda meandrande områdena med flodpärlmussla. Vidare passerar stråket förbi Bollekollen på bank eller bro och fortsätter sedan längs väg 40 och passerar genom Rinna. Stråket fortsätter norr om Stora Öretjärnen och passerar sedan väg 1627 och väg 1629 strax söder om Grönkullenmotet innan det fortsätter norr om Låddekärrsbu.

Mörkblått stråk

Mörkblått stråk börjar i väster i den södra delen av järnvägskorridoren och går i tunnel som övergår i skärning vid Kullen. Stråket fortsätter sedan in i den södra delen av Nolåns och Söråns dalgång och passerar Nolån och Kust till kust-banan på bro strax norr om området med ädellövskog som ska undvikas och på bro över Sörån mellan de meandrande områdena med flodpärlmussla som ska undvikas, övriga delar går på bank. Stråket går sedan in i en tunnel under Bollekollen som sedan fortsätter söder om Hunared, vidare förbi vägarna 1627 och 1629 samt Brandslätt innan tunneln mynnar vid Enesberg.

4.3.2 Östra delen

De fem utredda stråken i den östra delen av korridoren, Brunt stråk, Gult stråk, Ljusblått stråk, Lila stråk och Rött stråk, beskrivs nedan.

Brunt stråk

Brunt stråk passerar norr om Låddekärrsbu innan det går på bro över väg 40 och fortsätter i norra delen av järnvägskorridoren norr om väg 40. Där passerar stråket genom Vannamyst, Råddeby och mindre bebyggelseområden. Stråket passerar sedan tillbaka till södra sidan av väg 40 på bro, norr om Nättjärnen, innan det går in i Järnvägsplan Borås i järnvägskorridorens nordöstra del.

Gult stråk

Gult stråk går strax söder om väg 40 och passerar norr om Låddekärrsbu innan det fortsätter in i de stora våtmarksområdena Högåsmossen och Bredamossen. Stråket fortsätter sedan följa väg 40 och går norr om Vannasjön innan det senare passerar på bro över Aborrsjön och sedan vidare genom Sörmossen och norr om Eningsgren och Nättjärnen innan det ansluter till det norra stråket i Järnvägsplan Borås

Ljusblått stråk

Ljusblått stråk går strax söder om väg 40 och passerar norr om Låddekärrsbu innan det fortsätter i utkanten och strax söder om våtmarksområdena Högåsmossen och Bredamossen. Stråket fortsätter sedan österut och passerar strax norr om Vannasjön, innan det fortsätter söder om Aborrsjön. Stråket passerar sedan vidare genom Sörmossen, norr om Eningsgren och Nättjärnen innan det ansluter till det norra stråket i Järnvägsplan Borås.

Lila stråk

Lila stråk går strax söder om väg 40 och passerar norr om Låddekärrsbu innan det fortsätter genom våtmarksområdet Högåsmossen. Stråket vänder sedan ner söderut och passerar strax norr om Stensås innan det fortsätter söder om Vannasjön. Stråket går därefter norrut igen och passerar genom Erikshult innan det fortsätter genom Sörmossen, norr om Eningsgren och Nättjärnen innan det ansluter till det norra stråket i Järnvägsplan Borås.

Rött stråk

Från den långa tunneln i väster, i höjd med Enesberg, går Rött stråk omväxlande mellan bank och skärning strax norr om Stora Abborrtjärnen vilket är ett av områdena som ska undvikas. Stråket går sedan söder om Ösjön och genom Stensås. Söder om Vannasjön förs sträckningen genom Erikshult och ansluter till det södra stråket i Järnvägsplan Borås söder om Eningen.

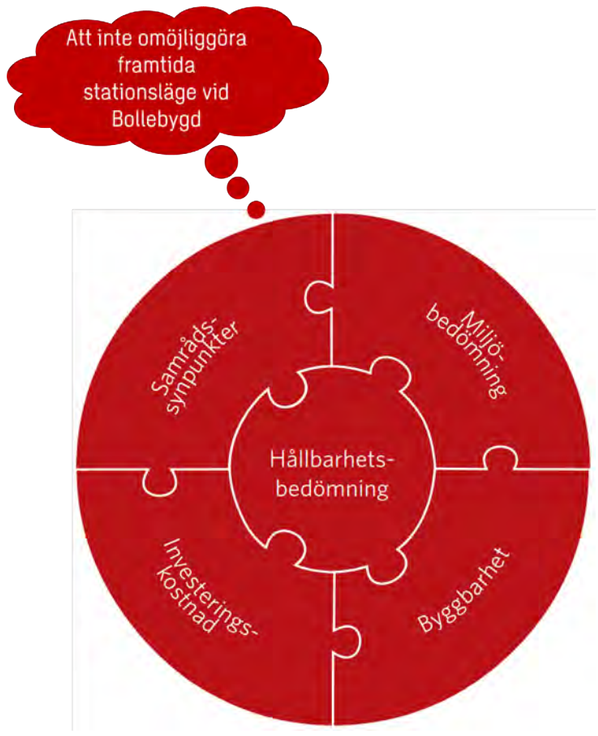
5 Utvärdering och slutsatser

Kapitel 5 innehåller en sammantagen bedömning av de stråk som utretts samt redovisar ett föreslaget stråk med motiv.

Som beskrivet i avsnitt 4.1 har en stegvis utredning och utvärdering av olika alternativ utförts för att identifiera möjliga stråk för vidare bedömning och utvärdering. Totalt kvarstår tre alternativa stråk i den västra delen av järnvägskorridoren och fem alternativa stråk i den östra delen, se avsnitt 4.3.

5.1 Bedömningsgrunder

De kvarstående stråken har utvärderats utifrån fem bedömningsgrunder: *hållbarhetsbedömning, miljöbedömning, byggbarhet, investeringskostnader och samrådssynpunkter.* Bedömningsgrunderna är ett stöd för att avgöra vilket stråk som bäst uppfyller ändamålet med minsta intrång och olägenhet utan oskälig kostnad samt med beaktande av övriga samhällsintressen. Utöver de fem bedömningsgrunderna så ska Järnvägsplan Bollebygd planeras så att ett framtida stationsläge vid Bollebygd inte omöjliggörs, se avsnitt 1.3.4. En eventuell framtida station har inte bedömts inom de övriga fem bedömningsgrunderna. Bedömningsgrunderna illustreras i Figur 60 och beskrivs vidare i detta kapitel under respektive avsnitt.

Figur 60: Schematisk bild av bedömningsgrunder inför bedömning av stråk.

5.2 Hållbarhetsbedömning

Hållbarhetsbedömningen syftar till att bedöma hur de utredda stråken inom järnvägskorridoren står sig utifrån ett hållbarhetsperspektiv. Bedömningen säkerställer att de tre hållbarhetsperspektiven social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet synliggörs och beaktas vid utvärdering av stråken. Hållbarhetsbedömningen grundar sig i projektmålen som redovisas i avsnitt 1.3.2. Vad som bedöms inom de olika parametrarna framgår av avsnitt 5.2.1.

För varje hållbarhetsperspektiv har fem parametrar tagits fram utifrån vilka hållbarhetsbedömningen har genomförts, se Tabell 4. I följande faktarutor beskrivs de tre hållbarhetsperspektiven i mer detalj.

Resultatet av hållbarhetsbedömningen illustreras med hjälp av en värderos för respektive stråk. Värderosorna för den västra delen går att se i Figur 62 till Figur 64 och för den östra delen i Figur 66 till Figur 70.

Tabell 4: Parametrar inom respektive hållbarhetsperspektiv.

Det sociala perspektivet	Det ekologiska perspektivet	Det ekonomiska perspektivet
Landskapskaraktär	Klimat och energi	Ekosystemtjänster
Vardagsliv	Naturmiljö	Regional- och lokal utveckling
Livsmiljö	Vatten	Kapacitet och robusthet
Hälsa och säkerhet	Naturresurshushållning	Livscykelkostnad
Kulturmiljö	Anläggningsresurser	Samhällsekonomiska nyttor

SOCIAL HÅLLBARHET

Det sociala perspektivet fokuserar på alla som bor och verkar på och kring den planerade järnvägen, både på individ- och gruppnivå. Här bedöms hur järnvägens placering och utformning påverkar sådant som skapar en bra vardag för människor, oavsett bostadsort, kön, ålder eller socioekonomiska förutsättningar. Det kan till exempel handla om sådant som får oss att må bra och skapar förutsättningar för att vi ska kunna utvecklas, utbilda och försörja oss. Det kan även handla om hur människor upplever miljön runt järnvägen, vad som behövs för att skapa platser som främjar hälsa och trivsel och som upplevs trygga och säkra.

För att fånga upp dessa aspekter har det sociala perspektivet delats in i parametrarna: *Landskapskaraktär, Vardagsliv, Livsmiljö, Hälsa och säkerhet samt Kulturmiljö.*

EKOLOGISK HÅLLBARHET

Det ekologiska perspektivet handlar om att det ska finnas hållbara förutsättningar för arters livsmiljöer, biologisk mångfald och livskraftiga ekosystem. Ekologisk hållbarhet innefattar även klimatsystemens stabilitet, luft-, mark- och vattenkvalitet, vattenbalans, markanvändning, jorderosion och biodiversitet (mångfald av arter och habitat). För järnvägskorridoren handlar det ekologiska perspektivet om att förstå hur ekosystemen bidrar till ett långsiktigt upprätthållande av livsnödvändiga funktioner till nu levande och kommande generationer. Här bedöms vilken potentiell påverkan järnvägens placering har i bygg- och driftskede på kort såväl som lång sikt.

För att fånga upp dessa aspekter har det ekologiska perspektivet delats in i parametrarna: *Klimat och energi, Naturmiljö, Vatten, Naturresurshushållning samt Anläggningsresurser.*

EKONOMISK HÅLLBARHET

Ekonomisk hållbarhet handlar om att se ekonomisk utveckling som ett medel för att uppnå mål för social hållbarhet inom ramen för vad som är ekologisk hållbart, där en del är att ge förutsättningar för ekosystemtjänster. Detta innebär konkret att en så stor samhällsekonomisk nytta som möjligt eftersträvas till en så låg samhällsekonomisk kostnad som möjligt, samtidigt som de sociala värdena tillvaratas och stärks och anpassningar och hänsyn tas till de ekologiska värdena. För att lyckas med detta eftersträvas kostnadseffektiva och innovativa lösningar. De lösningar som väljs ska vara hållbara och robusta över tid, vilket säkerställs genom analys av livscykelkostnader. För den nya järnvägen handlar ekonomisk hållbarhet även om att bedöma placeringen och utformningen utifrån de samhällsekonomiska nyttor den kommer att medföra, till exempel den restidsvinst som pendlare i stråket Göteborg–Borås väntas göra när järnvägen tas i drift. Det kan även röra sig om lokal och regional utveckling, där den nya järnvägen skapar förutsättningar för näringsliv, arbets- och fastighetsmarknad.

För att fånga upp dessa aspekter har det ekonomiska perspektivet delats in i parametrarna: *Ekosystemtjänster, Regional och lokal utveckling, Kapacitet och robusthet, Livscykelkostnad samt Samhällsekonomiska nyttor.*

5.2.1 Västra delen

Social hållbarhet

Ur ett socialt perspektiv bedöms Orange stråk vara det bästa stråket, följt av Mörkblått stråk och Grönt stråk anses sämst.

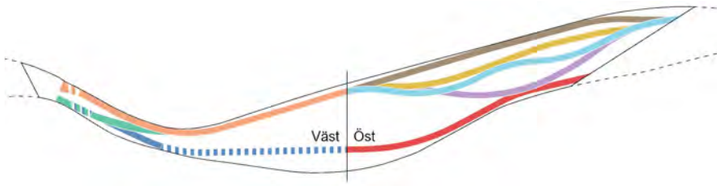
Parametern *Landskapskaraktär* bedömer hur landskapets karaktärer och funktioner kan påverkas i positiv eller negativ riktning. Bedömningen är att Orange stråk har minst negativ inverkan på omgivningen då stråket går nära väg 40, vilket leder till en samförläggning av de båda infrastrukturstråken. Både Grönt och Mörkblått stråk påverkar landskapskaraktären och upplevelsen av landskapet mer negativt då stråken passerar mitt i Nolåns och Söråns dalgång.

Parametern *Vardagsliv* bedömer hur stråken påverkar människors möjlighet att med olika trafikslag röra sig till eller mellan målpunkter och i andra samband som är betydelsefulla i vardagslivet. I den västra delen av korridoren bedöms skillnaderna mellan de tre stråken vara få. Samtliga stråk påverkar enskilda vägar, men på olika sätt, målpunkter kommer fortsatt att kunna nås, men järnvägen kan behöva korsas och vägarna kan eventuellt få en förändrad sträckning. Samtliga stråk påverkar åtkomstvägar till området Kullen. Orange stråk riskerar därtill att påverka bensinstationen vid Kullamotet, som utgör både en målpunkt för resande på väg 40 och lokalt. För samtliga stråk bedöms förutsättningar finnas för att Bollekollen ska kunna drivas vidare.

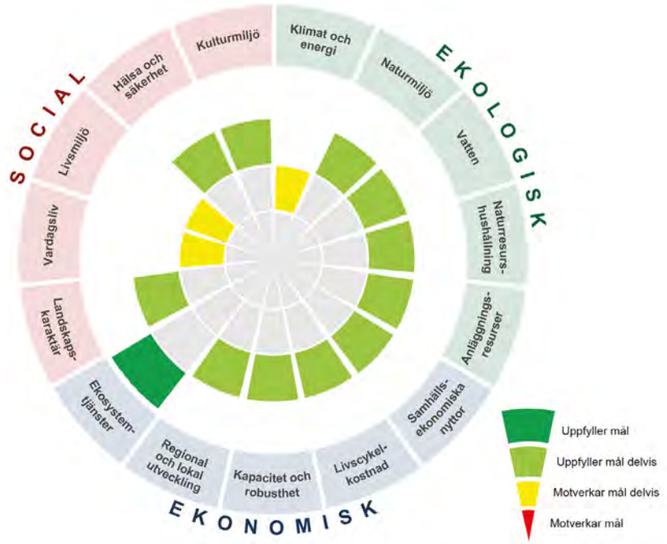
Parametern *Livsmiljö* handlar om hur livsmiljöns kvaliteter påverkas. Det rör sig om kvaliteter som exempelvis boendemiljön, rekreation, friluftsliv och upplevelse av trygghet. En stor del av den boendemiljö som påverkas ligger i västra delen av järnvägskorridoren, i området Kullen. Grönt och Mörkblått stråk påverkar här fler bostäder än Orange stråk som ligger mer i utkanten av området, längs väg 40. I övrigt påverkas boendes livsmiljö vid Hunared, Rinna och norr om Stora Öretjärnen av Grönt och Orange stråk, medan Mörkblått stråk ger mindre påverkan på grund av dess långa tunnel. Grönt stråk riskerar att påverka fler bostadshus (cirka 15-20 stycken ligger inom stråket) jämfört med Orange stråk (cirka 10-15 stycken) och Mörkblått stråk (cirka 10 stycken). På samma sätt som för boendemiljöerna påverkas cykel- och skidanläggningen Bollekollens friluftsvärden mindre av Mörkblått stråk, med dess tunnel, än av Grönt och Orange stråk.

Parametern *Hälsa och Säkerhet* bedömer påverkan på människors hälsa i form av buller, samt risken för att dödas eller allvarligt skadas inom statlig väg- och järnväg och för denna parameter anses alla stråken jämbördiga. Orange stråk går i vissa delar nära väg 40. Det kommer vara en del av det fortsatta arbetet att säkerställa att det inte innebär några oacceptabla risker. Grönt och Mörkblått stråk skapar buller i områden som inte påverkas av buller väg 40 idag.

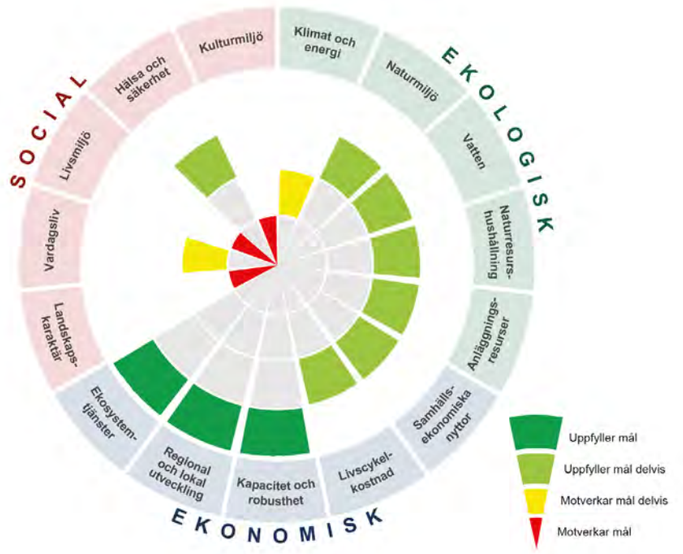
Parametern *Kulturmiljö* utvärderar om varsamhet visas kulturlandskap, kulturmiljöer och bebyggelse med kulturvärden samt till fornlämningsmiljöer och objekt. Både Orange och Grönt stråk påverkar bostadsområdet Rinna med dess känsliga kulturmiljö. Orange stråk anses ändå vara det bästa stråket då närheten till väg 40 ger mindre påverkan på Kullen, Ljungliden och dalgångens kulturvärden, områden som också bedömts vara särskilt känsliga för påverkan, jämfört med Grönt och Mörkblått stråk.

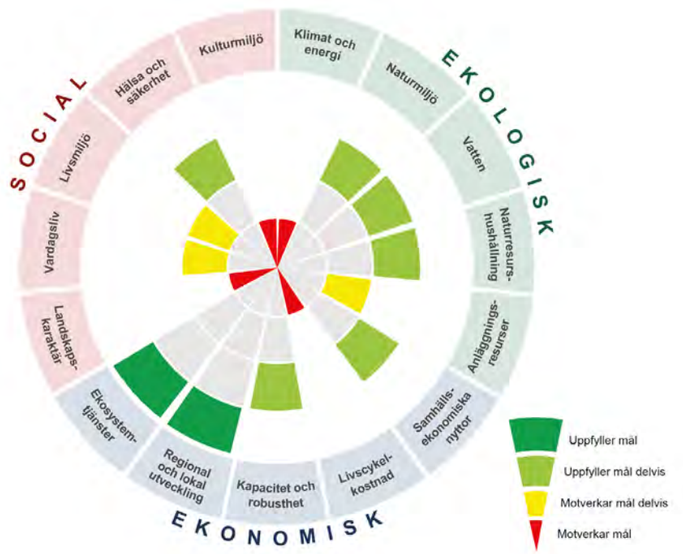
Figur 61: Illustration visande stråken i den västra respektive östra delen av järnvägskorridoren.

Figur 62: Värderos som visar hållbarhetsbedömningen för Orange stråk.

Figur 63: Värderos som visar hållbarhetsbedömningen för Grönt stråk.

Figur 64: Värderos som visar hållbarhetsbedömningen för Mörkblått stråk.

Ekologisk hållbarhet

Ur ett ekologiskt perspektiv anses Orange och Grönt stråk vara likvärdiga alternativ, medan Mörkblått stråk är något sämre.

Parametern *Klimat och energi* bedömer stråkens klimatpåverkan för anläggandet samt möjlighet till reducerad klimatpåverkan i det fortsatta projekterings- och byggskedet och där anses Mörkblått stråk vara betydligt sämre jämfört med Orange och Grönt stråk på grund av den långa tunneln som ger stort klimatavtryck.

För parametern *Naturmiljö* bedöms påverkan på naturvårdsbiotoper, spridningsvägar och fragmentering. För parametern anses alla stråk vara likvärdiga.

Detsamma gäller parametern *Vatten* som beskriver påverkan på grundvattennivå, grundvattenförekomster, vattenbalans och avrinningsvägar. Även där anses alla stråk vara likvärdiga.

Parametern *Naturresurshushållning* som innebär möjligheten att begränsa fragmentering av jordbruksmark och skogsmark, samt återanvända jord, berg och torvmassor bedöms även den vara likvärdig för alla stråk.

Parametern *Anläggningsresurser* som handlar om i vilken mån jord-, torv- och bergmassor kan återanvändas, samt om fragmentering av jordbruks- och skogsmark kan undvikas. För denna parameter anses Mörkblått stråk vara betydligt sämre än Orange och Grönt stråk då den långa tunneln innebär stor mängd tillfört konstruktionsmaterial, både avseende tunneln i sig, och medföljande utrymningstunnlar och dess tunnelmynningar.

Ekonomisk hållbarhet

Ur ett ekonomiskt perspektiv anses Grönt stråk vara det bästa stråket, följt av Orange stråk, medan Mörkblått stråk är något sämre.

Parametern *Ekosystemtjänster* handlar om möjlighet att bevara reglerande ekosystemtjänster (exempelvis vattenhållande förmåga vid skyfall, höga flöden och kolinlagring) baserat på hur många torvområden stråken gör intrång i och hur stor torvvolym de olika stråken genererar. För denna parameter så anses alla stråken vara likvärdiga.

Parametern *Regional och lokal utveckling* bedömer i vilken grad kommunal utveckling kan stödjas utifrån om stråken ger förutsättningar för utveckling enligt översiktsplaner och antagna detaljplaner samt möjlighet att upprätthålla samhällsviktiga funktioner. Alla stråk anses stödja en framtida markanvändning, men gällande möjligheten att upprätthålla samhällsviktiga funktioner anses Orange stråk vara något sämre då det finns risk att befintlig bensinstation vid Kullamotet måste rivas.

Parametern *Kapacitet och robusthet* bedömer järnvägsteknisk robusthet avseende exempelvis stabilitet, materialval och utformning för bibehållen prestanda och kapacitet. Alla stråk anses ha goda förutsättningar för att medge en anläggning med mycket god järnvägsteknisk robusthet med avseende på utformning och ingående tekniska delar. Grönt stråk anses bäst, medan Orange stråk anses något sämre på grund av svårighet att få till samma komfort för resande som övriga stråk och Mörkblått stråk får sämre tillgänglighet till anläggningen i drift- och underhållsskede på grund av den långa tunneln.

Parametern *Livscykelkostnad* handlar stråkens kostnadseffektivitet utifrån investeringskostnad, kostnad för drift och underhåll samt reinvesteringskostnad och för den parametern anses Orange och Grönt stråk vara likvärdiga, medan Mörkblått stråk är betydligt sämre på grund av den långa tunneln som ger både höga anläggnings-, drift- och underhållskostnader.

Parametern *Samhällsekonomiska nyttor* utvärderar restiden och där anses alla stråk likvärdiga då de får ungefär samma restid.

5.2.2 Östra delen

Vad som bedöms inom de olika parametrarna framgår av avsnitt 5.2.1. Nedan redovisas bedömningar för järnvägskorridorens östra del.

Social hållbarhet

Ur ett socialt perspektiv anses Gult stråk vara bäst, följt av Ljusblått stråk och därefter Lila och Rött stråk. Brunt stråk anses sämst.

För *Landskapskaraktär* bedöms Gult stråk bäst då det ligger nära väg 40 och samlar infrastrukturen. Även Brunt stråk ligger nära väg 40, men för att passera vägen behöver två stora broar anläggas, vilket gör att järnvägen kommer bli ett dominerande inslag i landskapet. Både Ljusblått, Lila och Rött stråk splittrar landskapet i olika grad, dock kan järnvägen också döljas på håll. Det Lila stråket bedöms vara sämst då det innebär ett nytt infrastrukturstråk direkt söder om Vannasjön vilket påverkar landskapet i anslutning till sjön i högre grad.

Utifrån parametern *Vardagsliv* anses Ljusblått och Brunt stråk ge störst negativ påverkan på människors möjlighet att ta sig fram på vägar i området. Ljusblått stråk passerar nära Vannasjöns norra sida och kommer kräva större passage eller längre omledning av väg till fastigheter vid sjön. Brunt stråk sträcker sig förbi ett flertal bostadsfastigheter på norra sidan av väg 40 och påverkar deras anslutningsvägar. För alla stråk kommer dock målpunkter fortsatt att kunna nås, men järnvägen kan behöva korsas och vägarna kan eventuellt kan få en förändrad sträckning.

Utifrån parametern *Livsmiljö* bedöms Gult stråk ge minst negativ påverkan då stråket ligger nära väg 40 och inom ett område som är glest befolkat. Brunt stråk riskerar att påverka flest bostadsfastigheter (cirka 5-10 stycken ligger inom stråket), medan övriga stråk har mer begränsad påverkan (färre än 5 stycken). Ljusblått stråk påverkar även rekreations- och friluftslivsområdet kring Vannasjön, med besöksmålet Vanna kvarn negativt.

Avseende *Hälsa och säkerhet* anses inga skyddsåtgärder krävas på någon av stråken. Däremot anses Lila och Rött stråk sämre då de skapar buller i områden som inte påverkas av buller från väg 40 idag.

För *Kulturmiljö* anses Gult stråk ge minst påverkan på kulturmiljöer i korridorens östra del. Brunt, Lila och Rött stråk innebär att kulturmiljöer som bedömts vara särskilt känsliga påverkas, Råddeby av Brunt stråk och Stenshult och Erikshult av Lila och Rött stråk. Lila och Ljusblått stråk går över en välbevarad torplämning innan Ljusblått stråk går norr om Vannasjön, över Vanna kvarn och fältspatsgruvan, båda med kulturvärden och därefter passerar genom kulturmiljöerna Lövåsen och Björkelund som bedömts som känsliga för påverkan.

Ekologisk hållbarhet

Ur ett ekologiskt perspektiv så anses Ljusblått stråk bäst, följt av Lila, Rött och Gult stråk, och sämst anses Brunt stråk vara.

Gällande *Klimat och energi* har Ljusblått och Lila stråk lägst påverkan då långa broar undviks i större omfattning än övriga stråk. De har även en potential att minska klimatpåverkan i kommande skede, vilket det inte anses finnas för Gult stråk som i stället riskerar ge upphov till ökade torvmängder och därmed ökad klimatpåverkan. Rött och Brunt stråk anses ge upphov till en högre klimatpåverkan på grund av långa broar.

För *Naturmiljö* anses Gult stråk vara sämst, främst på grund av flest passager genom stora djupa torvmossar med höga naturvärden, samt passage över Abborrsjön vilket skulle ge stor påverkan på fågellivet. Övriga stråk anses likvärdiga.

Gällande *Vatten* och *Naturresurshushållning* anses alla stråk vara likvärdiga.

När det gäller *Anläggningsresurser* så påverkar Brunt stråk mest på grund av de två stora broarna över väg 40 som kräver mycket tillfört jord, berg. stål och betong. Ljusblått stråk anses bäst då det kräver minst tillfört material.

Ekonomisk hållbarhet

Ur ett ekonomiskt hållbarhetsperspektiv anses Lila och Rött stråk vara bäst, följt av Ljusblått stråk, medan Gult och Brunt stråk anses sämst.

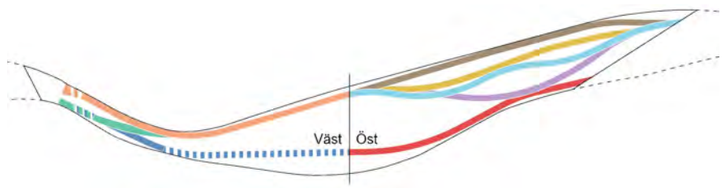
För *Ekosystemtjänster* anses Brunt och Gult stråk vara sämst på grund av påverkan på de stora och djupa torvmossarna, medan övriga stråk anses likvärdiga.

Gällande *Regional och lokal utveckling* anses Ljusblått och Brunt stråk något sämre än övriga stråk. Ljusblått stråk bedöms vara sämre på grund av risk för påverkan på Vannasjön, och Brunt stråk motverkar kommunens mål gällande utvecklingsinriktning för sammanhängande område för verksamheter och företagande för delen som är norr om väg 40.

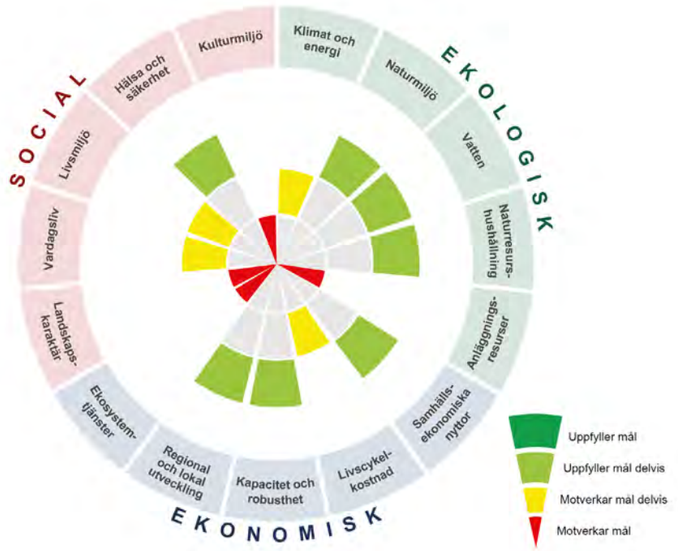
Gällande *Kapacitet och robusthet* anses Rött stråk vara bäst då det medger en anläggning med mycket god järnvägsteknisk robusthet, jämfört med övriga stråk som medger en god järnvägsteknisk robusthet som kan medföra en delvis sämre komfort för resande.

För parametern *Livscykelkostnad* uppfyller Ljusblått och Lila stråk bäst målen på grund av lägst investeringskostnad samt drift- och underhållskostnad, medan Brunt och Gult stråk anses sämst på grund högst investeringskostnad samt drift- och underhållskostnad, främst beroende på stora mängder torv och för Brunt stråk även flest broar.

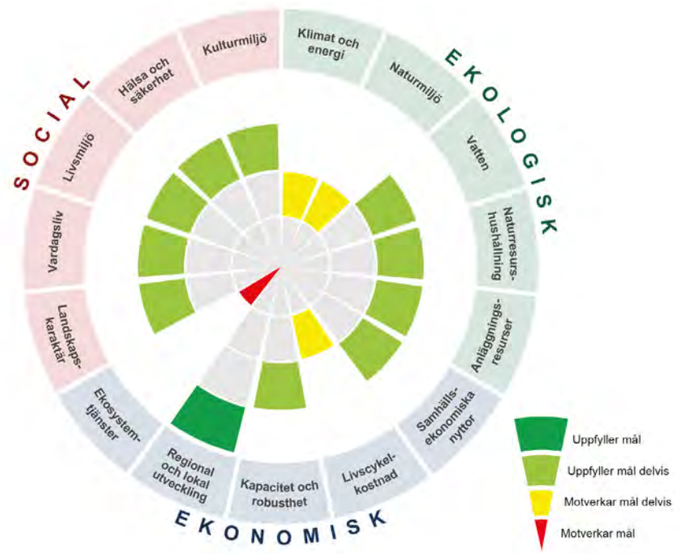
De *Samhällsekonomiska nyttorna* anses likvärdiga då alla stråk anses få ungefär samma restid.

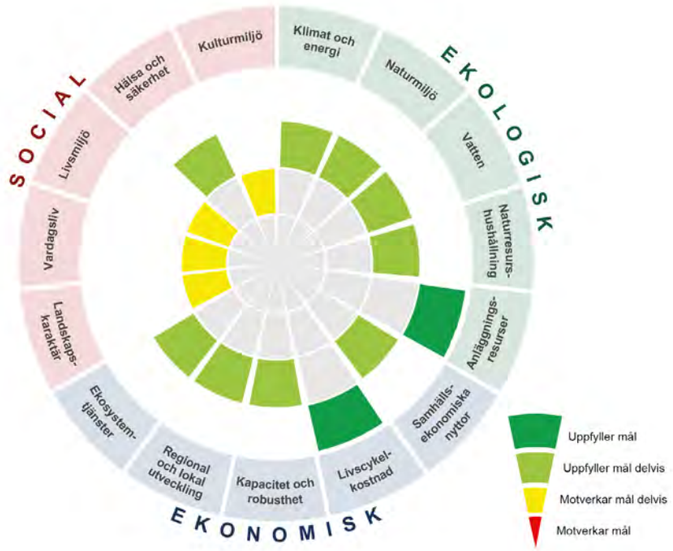
Figur 65: Illustration visande stråken i den västra respektive östra delen av järnvägskorridoren.

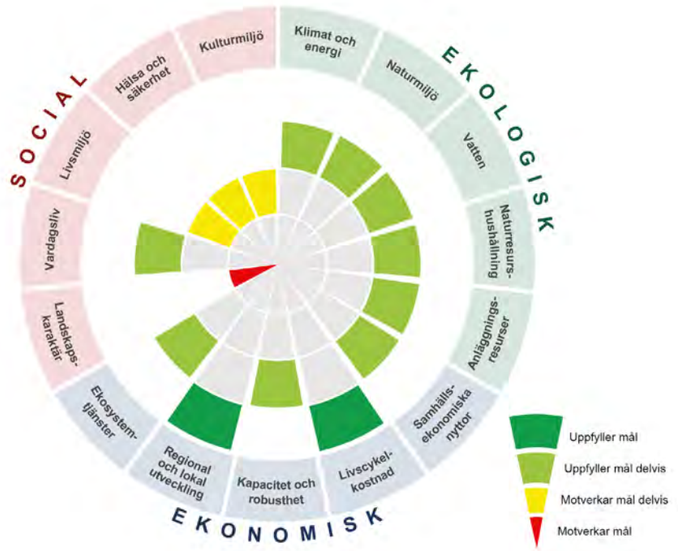
Figur 66: Värderos som visar hållbarhetsbedömningen för Brunt stråk.

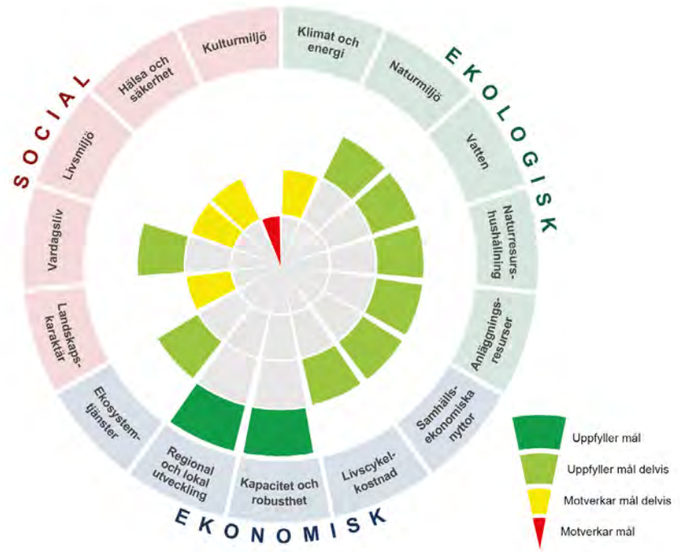
Figur 67: Värderos som visar hållbarhetsbedömningen för Gult stråk.

Figur 68: Värderos som visar hållbarhetsbedömningen för Ljusblått stråk.

Figur 69: Värderos som visar hållbarhetsbedömningen för Lila stråk.

Figur 70: Värderos som visar hållbarhetsbedömningen för Rött stråk.

5.3 Miljöbedömning

Miljöbedömningsprocessen regleras i miljöbalken med tillhörande föreskrifter och kommer utförligt att redogöras för i den miljökonsekvensbeskrivning (MKB) som tas fram för Järnvägsplan Bollebygd. En fullständig MKB kommer tas fram för den i järnvägsplanen föreslagna järnvägsanläggningen inför samråd 2 och är inte en del av underlaget för detta samråd. Miljökonsekvensbeskrivningen ska beskriva den nya järnvägens påverkan på miljö, människors hälsa och hushållningen med naturresurser, samt vad som ska göras för att undvika eller begränsa denna påverkan, både under byggskede och driftskede.

Vid framtagandet av föreslaget stråk har miljöbedömningen varit en aktiv del för att identifiera vilket stråk som är det mest lämpliga att föreslå. Miljöbedömning har under detta arbete gått ut på att identifiera, beskriva och bedöma direkt och indirekt påverkan som en järnväg inom det föreslagna stråket kan ge upphov till. I detta underlag har en sammanfattande bedömning av de förutsättningarna och möjlig påverkan av de aspekterna som kommer behandlas i den kommande miljökonsekvensbeskrivningen beskrivits. Redovisningen i detta underlag ska säkerställa att föreslaget stråk utreder det som krävs för att inte strida mot miljöbalkens krav. Ett av syftena med bedömningen är också att klarlägga om några av stråken ger så pass stor negativ påverkan att det kan användas som underlag för bortval. De miljöaspekter som behandlats i utvärderingen och som kommer att beskrivas i kommande miljökonsekvensbeskrivning presenteras i Tabell 5.

Tabell 5: Miljöaspekter som behandlats i utvärderingen.

Miljöaspekter
Landskap och bebyggelse
Naturmiljö
Kulturmiljö
Rekreation och friluftsliv
Levnadsförhållanden
Människors hälsa och säkerhet
Ytvatten
Grundvatten
Jord- och skogsbruk
Övriga naturresurser
Förorenade områden
Risk för översvämning, ras och skred
Klimatpåverkan

Syftet med bedömningsgrund Miljöbedömning är också att integrera miljöaspekterna i planeringen så att en hållbar utveckling främjas. Bedömningsgrund Miljöbedömning har en tydlig innehållsmässig koppling med hållbarhetsbedömningen eftersom miljöaspekterna i flera fall också förekommer där. En viktig skillnad är dock att hållbarhetsbedömningen görs utifrån måluppfyllelse i relation till projektmålen, medan utvärderingen av stråken i bedömningsgrund Miljöbedömning uteslutande sker utifrån miljöaspekterna i relation till ett nuläge, alltså hur det ser ut i dag, samt klargör hur de olika stråken förhåller sig till bestämmelserna i miljöbalken. Bedömningarna har därmed olika syften.

För miljöaspekten *Naturmiljö* blir det extra tydligt att syftena mellan miljöbedömningen och hållbarhetsbedömningen skiljer sig åt något då bedömningarna varierar fast namnet på miljöaspekten och parametern är detsamma. Det beror på att i Hållbarhetsbedömningen har bedömningen av parametern baserats på mätbara intrång i olika typer av indikatorer (naturvärdesbiotoper, spridningsvägar och fragmentering) medan det i miljöbedömningen är en övergripande påverkan av samtliga naturvärden som bedömts.

För bedömningsgrund Miljöbedömning används en fyrgradig skala som sträcker sig från ingen påverkan till stor negativ påverkan, se Tabell 6.

Tabell 6: Bedömningsskala för bedömningsgrund Miljöbedömning för utvärdering av stråk.

Ingen påverkan	Liten negativ påverkan	Måttlig negativ påverkan	Stor negativ påverkan

5.3.1 Västra delen

I västra delen av korridoren bedöms Orange stråk innebära mindre påverkan på miljöaspekter än Grönt och Mörkblått stråk, se Tabell 7.

För *Landskap och bebyggelse* bedöms Orange stråk ha minst påverkan på upplevelsen av landskapet då det ligger närmast väg 40 vilket ger en samlad infrastruktur i landskapet. Mörkblått och Grönt stråk innebär både en visuell och fysisk barriär som splittrar upp landskapet och bebyggelsen, framför allt påtagligt i dalgången. Väster ut vid Kullen går båda stråken in i berget i skärning och därefter i tunnel. I anslutning till tunnelmynningen kommer det krävas en stor serviceyta vilket innebär ett såpass stort intrång att områdets visuella värden och funktioner riskerar att raderas helt.

Grönt stråk går rakt igenom området Kråktorp som ligger mitt i dalgången. Det kan medföra försämrade brukningsmöjligheter med igenväxning som resultat, vilket på sikt ger en förändrad karaktär av landskapet.

Vid Bollekollen öster om dalgången går Mörkblått stråk in i tunnel, vilket medför stort intrång i landskapet då det kommer krävas stora ytor för tunnelmynning och serviceyta för bland annat räddningstjänst i anslutning till tunnelmynningen.

För aspekten *Naturmiljö* finns det många olika typer av naturvärden som alla inkluderats i bedömningen av påverkan. I Söråns meandrande delar finns värden för flodpärlmussla. Både Grönt och Mörkblått stråk passerar nära de meandrande delarna och skulle kunna komma att påverka dess naturmiljövärden. Orange stråk passerar Sörån i en rakare del av ån som inte har lika höga värden för flodpärlmusslan. I södra delen av korridoren vid Nolån finns en naturvärdesbiotop med ädellövskog som har naturvärdesklass 2 (högt värde) och är en viktig fågellokal för bland annat mindre hackspett. Grönt och Mörkblått stråk passerar mycket nära denna naturvärdesbiotop och bedöms kunna leda till större negativ påverkan på biotopen och dess fågelvärde än Orange stråk som passerar på ett större avstånd från biotopen. Mörkblått stråk överlappar även en naturvärdesbiotop med klass 2 (högt värde) vid Erikstorp. Samtliga stråk passerar ett antal naturvärdesbiotoper av naturvärdesklass 3 (påtagligt värde) och 4 (visst värde). Kopplat till artskydd bedöms Grönt och Mörkblått stråk orsaka större risker för att påverka skyddade arter (framför allt flodpärlmussla i Sörån) än Orange stråk som passerar ån på ett mer fördelaktigt sätt. I dalgången finns det goda förutsättningar för livsmiljöer för fladdermöss. Orange stråk bedöms påverka områdets potential som fladdermusmiljö minst av de tre stråken då den ligger närmast väg 40 som redan idag utgör en stark barriär. Grönt och Mörkblått stråk kommer skapa en tillkommande barriär som delar av dalgången.

För aspekten *Kulturmiljö* bedöms Orange stråk ge något mindre negativ påverkan än Grönt och Mörkblått stråk. I Nolåns och Söråns dalgång och på de omkringliggande höjderna finns flera områden med kulturvärden. Grönt stråk passerar genom fyra områden (Ljungliden och Kullen, Gårdarna i dalgången runt Kråktorp, Hunared och Rinna) och Orange stråk passerar genom tre områden (Gårdarna i dalgången runt Kråktorp, Hunared och Rinna) med kulturmiljövärden, vilka bedömts vara känsliga eller särskilt känsliga för påverkan. Både Grönt och Orange stråk passerar tre fornlämningar. Mörkblått stråk går genom två områden (Ljungliden och Kullen och Gårdarna i dalgången runt Kråktorp) med kulturmiljövärden som bedömts vara särskilt känsliga. Stråket passerar även 14 fornlämningar och en övrig kulturhistorisk lämning. Både Grönt och Mörkblått stråk passerar in i berget på dalgångens västra sida vid Ljungliden och Kullen, som är ett område med höga kulturvärden som bedöms vara särskilt känslig för

påverkan. Orange stråk passerar på norra sidan av Kullen och gör inga fysiska intrång i området men skulle ändå komma att påverka området genom till exempel buller under byggtiden. Anledningen till att orange stråk bedöms ha mindre negativ påverkan än de andra stråken beror på att det inte gör intrång i det känsliga området vid Ljungliden och Kullen.

Avseende *Rekreation och friluftsliv* bedöms cykel- och skidanläggningen Bollekollen ha det högsta rekreativa värdet i området. Grönt och Orange stråk bedöms ha liten negativ påverkan på rekreation och friluftsliv vid Bollekollen eftersom stråken främst passerar över anläggningens nuvarande parkering. Mörkblått stråk går i tunnel under Bollekollen och bedöms därav inte ha påverkan på rekreation och friluftsliv.

För *Levnadsförhållanden* bedöms Orange och Grönt stråk ha större påverkan än Mörkblått stråk då de påverkar fler bostäder genom att passera förbi livsmiljöerna vid Hunnared, Rinna och norr om Stora Öretjärnen medan det Mörkblåa stråket går i tunnel på en stor del av sträckan. För kvalitén på levnadsförhållandena är Bollebygds centrum med dess målpunkter viktiga för de som bor inom korridoren. Samtliga tre stråk ges fortsatt möjlighet bibehålla kopplingar mellan Bollebygd centrum och områden inom järnvägskorridoren efter anläggandet av järnvägen.

Gällande aspekten *Människors hälsa och säkerhet* bedöms Orange stråk ha minst påverkan jämfört med Grönt och Mörkblått stråk. Orange stråk passerar över den befintliga bensinstationen som ligger söder om väg 40 vid Kullamotet. Bensinstationen är, förutom en målpunkt för allmänheten, ett riskobjekt utifrån risk- och säkerhetsaspekten. Marken i anslutning till bensinstationen kan vara förorenad.

Grönt och Mörkblått stråk passerar över Bollebygd kommuns reningsverk som ligger på Nolåns östra strand. Stråken överlappar både själva byggnaden och reningsdammarna som ligger i anslutning till huvudbyggnaden. Nuvarande bedömning är att reningsverkets närvaro på platsen inte påverkas av stråken då detta område passeras på bro men arbeten inom fastighetsgränsen skulle kunna bli aktuella till exempel för brostöd. Orange stråk passerar inte reningsverket.

För bullerspridningen inom järnvägskorridoren bedöms Mörkblått stråk vara det som orsakar störst påverkan i dalgången. Grönt stråk bedöms ge större påverkan än Orange stråk då det sneddar över dalgången och ger en tillkommande bullerkälla från annat håll än väg 40. Orange stråk är det stråk som mest samlar infrastrukturen. En samlad infrastruktur innebär att bullerkällorna placeras ihopsamlat vilket gör att bullret inte upplevs komma från flera håll.

Miljökvalitetsnormerna för luft bedöms inte påverkas inom något av stråken då ny järnväg genererar en mycket liten mängd luftföroreningar.

För *Ytvatten* bedöms Orange stråk ha liten negativ påverkan medan Grönt och Mörkblått stråk bedöms ha måttlig negativ påverkan. Detta då Orange stråk passerar framför allt Sörån i en bra vinkel mot vattendraget medan Grönt och Mörkblått stråk passerar över de mer meandrande delarna av ån vilket ökar risken för att påverka vattendraget negativt. Nuvarande bedömning är att Orange stråk kan anläggas utan att påverka miljökvalitetsnormerna för vatten medan de andra stråken kommer ha större utmaningar vid passagen av vattendraget vilket även ökar risken för påverkan på miljökvalitetsnormerna.

För samtliga stråk bedöms kvalitet och kvantitet på *Grundvattnet* tillfälligt kunna påverkas under byggtiden. Med effektiva skyddsåtgärder bedöms påverkan kunna begränsas.

Inom aspekten *Jord- och skogsbruk* bedöms påverkan på jordbruks- och skogsmark. Samtliga tre stråk påverkar jordbruksmarken i dalgången. Det stråk som fragmenterar jordbruksmarken mest är Grönt stråk, följt av Mörkblått stråk. Orange stråk fragmenterar jordbruksmarken minst då det går närmast väg 40 som redan idag delar av jordbruksmarken. Mörkblått stråk skulle få något lägre påverkan på produktiv skogsmark än Grönt och Orange stråk eftersom det går en längre sträcka i tunnel.

Inget av stråken bedöms påverka några *Övriga naturresurser* i form av berg-, torv eller moräntäkter då det inte finns några sådana inom järnvägskorridoren.

För *Förorenade områden* bedöms Orange stråk ha störst påverkan då det är det enda stråket som passerar över kända föroreningar vid bensinstationen. Grönt och Mörkblått stråk passerar över kommunens reningsverk. Trafikverket har ingen information om några markföroreningar inom reningsverkets fastighet.

Gällande aspekten *Risk för översvämning, ras och skred* bedöms Grönt och Mörkblått stråk ha en något högre påverkan än Orange stråk då passage nära de meandrande delarna av Sörån bedöms ha större risker kopplade till främst skred och ras än om ett stråk går på ett stort avstånd från de meandrande delarna.

För aspekten *Klimatpåverkan* bedöms Mörkblått stråk ha stor negativ påverkan medan Orange och Grönt stråk bedöms ha måttlig negativ påverkan. Det Mörkblå stråket kommer gå i en lång tunnel under berget i södra delen av korridoren vilket leder till höga koldioxidutsläpp. För Orange och Grönt stråk finns större potential att kunna påverka klimatpåverkan än för det Mörkblå stråket.

Tabell 7: Bedömningsmatris för miljöaspekter i den västra delen. Se Tabell 6 för bedömningsskalan.

Miljöaspekt	Orange	Grön	Mörkblå
Landskap och bebyggelse			
Naturmiljö			
Kulturmiljö			
Rekreation och friluftsliv			
Levnadsförhållanden			
Människors hälsa och säkerhet			
Ytvatten			
Grundvatten			
Jord- och skogsbruk			
Övriga naturresurser			
Förorenade områden			
Risk för översvämning, ras och skred			
Klimatpåverkan			

Samtliga stråk överlappar med strandskyddat område för Nolån och Sörån och Orange stråk och Grönt stråk överlappar även till viss del med strandskyddet vid Stora Öretjärnen. Gällande objekt för generellt biotopskydd så finns de spridda inom järnvägskorridoren men bedöms inte påverka val av föreslaget stråk.

Gällande skyddade arter bedöms Orange stråk ha minst risk för att utlösa förbud enligt artskyddsförordningen då det stråket passerar både Nolån och Sörån mest fördelaktigt. Passagen nära väg 40 vid Nolån ger minst risk att påverka bland annat mindre hackspett och bedömningen är att det inte kommer krävas någon artskyddsdispens för fågel. För Orange stråk är även passagen vid Sörån mest fördelaktig för flodpärlmusslan då stråket undviker de meandrande delarna av vattendraget. Genom att Orange stråk ligger så nära väg 40 bedöms stråket vara det som skapar minst tillkommande barriäreffekt för fladdermöss då väg 40 redan idag är en tydlig barriär i landskapet.

5.3.2 Östra delen

I den östra delen sprider de fem olika stråken ut sig över järnvägskorridoren. Inom denna del bedöms Ljusblått stråk ha minst påverkan på miljöaspekter, se Tabell 8.

För aspekten *Landskap och bebyggelse* bedöms Brunt, Lila och Rött stråk påverka upplevelsen av landskapet mest inom denna del av korridoren. Påverkan av Brunt stråk beror på att stråket passerar väg 40 och de broar som kommer krävas för att kunna korsa vägen blir ett tydligt visuellt inslag längs med sträckan vilket kommer påverka upplevelsen av landskapet. Lila och Rött stråk går i relativt orörda

områden där storskalig infrastruktur i dagsläget inte är visuella. Påverkan av Gult stråk är minst då stråket ligger närmst väg 40 och därigenom samlar infrastrukturen. Ljusblått stråk har något större påverkan än Gult stråk då det är något längre avstånd till väg 40.

För den östra delen av järnvägskorridoren är de höga naturvärdena (naturvärdesklass 2) framför allt knutna till våtmarker och sjöar och till ett äldre jordbrukslandskap vid Låddekärrsbu. För aspekten *Naturmiljö* bedöms Ljusblått och Lila stråk ha liten negativ påverkan medan både Brunt, Gult och Rött stråk bedöms ha stor negativ påverkan. Ljusblått stråk tangerar två naturvärdesbiotoper med högt naturvärde: Bredamossen (naturvärdesklass 2) och Vannasjön (naturvärdesklass 2, preliminär bedömning) men det finns stor potential att kunna begränsa ingrepp i biotoperna. Både Brunt och Gult stråk passerar över många, stora och djupa våtmarker. Brunt stråk passerar två naturvärdesbiotoper med naturvärdesklass 2 (högt värde) och Gult stråk passerar över Bredamossen, som också har klassats till naturvärdesklass 2 (högt värde). Gult stråk behöver även passerar på bro över Abborrsjön, som har preliminär naturvärdesklass 2 (högt värde). Både Bredamossen och Abborrsjön har viktiga hydrologiska funktioner i området. Det Lila stråket passerar i kanten och riskerar att till viss del påverka till viss del en naturvärdesbiotop med naturvärdesklass 2 (högt värde) vid Lomtjärnen. Både Lila, Ljusblå och Gult stråk överlappar sjön Eningsgren som har preliminär naturvärdesklass 2 (högt värde). Det Röda stråket överlappar en naturvärdesbiotop med naturvärdesklass 2 (högt värde). Vidare går det även nära ett område med högt naturvärde söder om järnvägskorridoren där det finns bullerkänsliga arter. Hänsyn och skyddsåtgärder krävs främst under byggtiden men effekter av buller under driftskedet behöver utredas vidare för att säkerställa att inte arterna påverkas om detta stråk blir aktuellt. Inom den östra delen av järnvägskorridoren är Låddekärrsbu även utpekad som en värdefull miljö för fladdermöss. Brunt, Gult, Ljusblått och Lila stråk passerar i utkanten av det avgränsade området. Det behöver utredas vidare om buller från järnvägen kan påverka Låddekärrsbu som fladdermuslokal.

För aspekten *Kulturmiljö* bedöms Brunt, Lila och Rött stråk ha stora negativa påverkan medan Ljusblått stråk bedöms ha måttlig negativ påverkan och Gult stråk liten negativ påverkan. Brunt stråk passerar Vannamyst och Råddeby, två värdefulla kulturmiljöer. Vannamyst bedömts som känsliga för påverkan medan Råddeby bedöms som särskilt känslig för påverkan. Gult stråk passerar genom Lövåsen, en kulturmiljö som bedömts vara känslig för påverkan. Gult stråk överlappar två fornlämningar i form av fossila åkrar. Rött stråk passerar genom två kulturmiljöer med höga värden som också bedömts särskilt känsliga för påverkan. Rött stråk överlappar en fornlämning och flera övriga kulturhistoriska lämningar.

Ljusblått och Lila stråk har liknande sträckning i stora delar av sträckan, men skiljer sig åt på så sätt att de går på var sin sida om Vannasjön. Ljusblått stråk passerar över badplatsen vid Vannasjöns norra del och även över besöksmålet Vanna kvarn. Den intilliggande fältspatsgruvan är utpekad som övrig kulturhistorisk lämning. Kvarnen med den intilliggande fältspatsgruvan har bedömts vara en känslig kulturmiljö. Öster om Vanna kvarn överlappar stråket ytterligare en känslig kulturmiljö vid Lövåsen och går i ytterkanten av ännu en känslig kulturmiljö vid Björkelund. Ljusblått stråk passerar också över en fornlämning och fem övriga kulturhistoriska lämningar. Det Lila stråket passerar genom två kulturmiljöer som bedöms vara särskilt känsliga söder om Vannasjön. Det ena området omfattar Stensås, Stensjöslätt, Björkås och Lövåsen och det andra området omfattar Erikshult. Vidare passerar stråket tre fornlämningar.

Aspekten *Rekreation och friluftsliv* bedöms få måttlig negativ påverkan för Ljusblått och Lila stråk utifrån badplats och promenadstig runt Vannasjön påverkas. Ljusblått och Lila stråk har liknande sträckning i stora delar av sträckan, men skiljer sig åt på så sätt att de går på var sin sida om Vannasjön. Ljusblått stråk påverkar badplatsen och besöksmålet Vanna kvarn och det Lila stråket påverkar promenadstigen runt Vannasjön. Även Rött stråk bedöms orsaka liten negativ påverkan aspekten då stråket går nära promenadstigen som går runt Vannasjön.

Utifrån aspekten *Levnadsförhållande* bedöms Gult stråk ge minst negativ påverkan då stråket ligger nära väg 40 och inom ett område som är glest befolkat. Brunt stråk som korsar väg 40 och som är beläget på den norra sidan väg 40 i den östra delen av järnvägskorridoren riskerar att påverka fler bostadsfastigheter (cirka 5-10 stycken), medan övriga stråk har mer begränsad påverkan på bostadsfastigheter (färre än 5 stycken).

För samtliga stråk ges möjlighet att bibehålla kopplingar till andra sidan väg 40 efter anläggandet av järnvägen.

För aspekten *Människors hälsa och säkerhet* bedöms Brunt, gult och Ljusblått stråk ha liten negativ påverkan medan det Lila och Röda stråket bedöms ha måttlig negativ påverkan. Påverkan motiveras främst utifrån bulleraspekten. Gällande buller är väg 40 ett mycket dominant inslag i området. Överlag är ljudspridningen från vägen cirka 300 meter (varierar dock med topografi och landskapets utformning). Utifrån detta så ligger både Gult och Brunt stråk inom områden som idag redan är ganska hårt utsatta för buller, medan Ljusblått stråk till viss del är påverkat av det befintliga vägbullret. Rött stråk går inom områden som enligt bullerberäkningarna för nuläget inte har så höga nivåer av buller och även det Lila stråket passerar områden kring Vannasjöns södra sida som idag inte är bullerstörda. Ljusblått stråk skulle skapa en tillkommande bullerkälla vid Lövåsen (dock annan typ av bullerstörning jämfört med vägbullret från väg 40) på den södra sidan om bostadsfastigheterna medan det Lila stråket även skulle göra det för fastigheterna vid Vannasjön, Björkelund och Björkedal.

I driftskedet bedöms inte järnvägen orsaka luftföroreningar i någon märkbar omfattning. Området bedöms idag klara miljökvalitetsnormerna för luft och även vid ett utbyggt förslag bedöms inte dessa äventyras för något av stråken.

Tabell 8: Bedömningsmatris för miljöaspekter i den östra delen. Se Tabell 6 för bedömningsskalan.

Miljöaspekt	Brun	Gul	Ljusblå	Lila	Röd
Landskap och bebyggelse					
Naturmiljö					
Kulturmiljö					
Rekreation och friluftsliv					
Levnadsförhållanden					
Människors hälsa och säkerhet					
Ytvatten					
Grundvatten					
Jord- och skogsbruk					
Övriga naturresurser					
Förorenade områden					
Risk för översvämning, ras och skred					
Klimatpåverkan					

För aspekten *Ytvatten* bedöms Gult och Brunt stråk ha stor negativ påverkan medan Lila, Ljusblått och Rött stråk bedöms ha måttlig negativ påverkan. Samtliga stråk passerar våtmarker och torvområden i olika omfattning. Gult och Brunt stråk bedöms ha större påverkan jämfört med övriga stråk då de passerar över särskilt stora och djupa våtmarker. Påverkan på dessa skulle kunna påverka vattenkvalitén nedströms i vattendrag som ansluter till våtmarkerna. Gult stråk korsar bland annat rakt över det stora våtmarksområdet Bredamossen och även över Abborrsjön som båda har höga hydrologiska värden. Passage av Abborrsjön skulle kräva en bro och arbeten inom vattenområdet. Det ljusblå stråket passerar i utkanten av Bredamossen men även nära Vannasjön. Det Lila stråket passerar delvis Lomtjärnen. Både gult, Ljusblått och Lila stråk överlappar med den norra delen av sjön Eningsgren. Rött stråk passerar över en mindre tjärn (Stora Stuttjärnen) i den södra delen av järnvägskorridoren.

Gällande aspekten *Grundvatten* bedöms Brunt och Gult stråk ha stor negativ påverkan medan Lila stråk bedöms ha måttlig negativ påverkan och Ljusblå och Rött stråk bedöms ha liten negativ påverkan. Samtliga stråk passerar torv- och våtmarksområden i olika omfattning. Skillnaden i bedömningarna är kopplade till hur många stora och djupa torvområden som passeras av respektive stråk, eftersom just storleken och djupet på torvområdena inverkar på hur stora negativa konsekvenser som riskerar uppstå.

För aspekten *Jord- och skogsbruk* kommer samtliga stråk ta produktiv skogsmark i anspråk men alla stråk berör ungefär lika stor areal. Vad gäller jordbruksmark så går samtliga stråk in i mindre jordbruksområden inom korridoren. Gult och Ljusblått stråk går in i ett mindre jordbruksområde medan Brunt, Lila och Rött stråk passerar två till tre mindre jordbruksområden var.

Inget av stråken bedöms påverka några *Övriga naturresurser* i form av berg-, torv eller moräntäkter då det inte finns några sådana inom järnvägskorridoren.

Inga sedan tidigare kända *Förorenade områden* finns inom denna del av korridoren varför det i nuläget inte bedöms bli någon negativ påverkan orsakade av föroreningar för något stråk.

Risk för översvämning, ras och skred är främst knutna till de sjöar och vattendrag som finns inom korridoren. Gult, Ljusblått, Lila och Rött stråk passerar alla intill sjöar där det finns risk för skred i finkorniga jordarter samt risk för översvämning vid skyfall. Gult stråk passerar över Abborrsjön och norr om Eningsgren, Ljusblått stråk passerar norr om Vannasjön och Eningsgren, Lila stråket passerar norra delen av Lomtjärnen och norr om Eningsgren och det röda stråket passerar söder om Ösjön. Det bruna stråket passerar inga områden som sedan tidigare är utpekade som områden med förutsättningar för skred men det finns vissa områden inom stråket som kan påverkas av översvämning vid kraftigt skyfall.

För aspekten *Klimatpåverkan* bedöms det Bruna stråket ha stor negativ påverkan då det kräver anläggande av två broar över väg 40. Rött och Gult stråk bedöms ha måttlig negativ påverkan då de antingen passerar djupa torvområden eller har stora höjdskillnader på sträckan vilket ökar risken för att koldioxidkrävande anläggningsdelar kan komma att behövas. Ljusblå och Lila stråk har störst potential att påverka sina klimatavtryck dels för att de till stor del undviker de stora torvområden och har en god möjlighet att anpassa plan och profil för att undvika koldioxiddrivande anläggningsdelar.

I järnvägskorridoren omfattas strandzonen vid sjöar och större vattendrag av strandskydd, där skyddet sträcker sig 100 meter från stranden. Rött stråk ligger inom strandskyddat område för Ösjön. Brunt stråk överlappar strandskyddsområdet vid Abborrsjön samt en mindre del vid Nättjärnen. Gult stråk går in i strandskyddat område vid Abborrsjön samt Eningsgren och Nättjärnen. Lila stråk ligger inom området för strandskydd både vid Vannasjön, Lomtjärnen, Eningsgren och Nättjärnen och Ljusblått stråk ligger inom strandskyddat område vid Vannasjön, Eningsgren, Nättjärnen och till en liten del inom strandskyddet vid Abborrsjön.

Gällande objekt med generellt biotopskydd så finns de spridda inom järnvägskorridoren men bedöms inte påverka val av föreslaget stråk.

För skyddade arter bedöms det Röda stråket ha störst risk för att utlösa förbud enligt artskyddsförordningen. För detta stråk skulle omfattande skyddsåtgärder under byggtiden krävas för bullerkänsliga fågelarter med livsmiljöer söder om korridoren. Rött stråk går söder om Låddekärrsbu utan att göra fysiska ingrepp i fladdermusmiljön men dess placering skulle skapa en tillkommande barriär i landskapet för fladdermössen. Gult, Ljusblått, Lila och Brunt stråk går alla i den norra utkanten av Låddekärrsbu och inget av stråken gör fysiska ingrepp i det som är utpekat som en fladdermusmiljö. Gult, Ljusblått, Lila och Brunt stråk har bedömts likvärdiga ur perspektivet påverkan på skyddade arter.

5.4 Byggbarhet

Byggbarhet är en viktig aspekt att ta hänsyn till vid planering av en ny järnväg och som bedömningsgrund syftar byggbarhet till att redovisa hur effektivt järnvägsanläggningen kan byggas. Anläggningens byggbarhet beror delvis på hur det ser ut på den aktuella platsen, exempelvis geotekniska förutsättningar, eventuell förekomst av föroreningar i marken eller befintliga ledningar. Om byggandet kräver skyddsåtgärder i omgivande miljöer spelar också in.

En viktig del av byggbarheten är att det behöver finnas ytor för produktion, bland annat för maskiner, materialupplag och hantering av länshållningsvatten. Ytor kan också behövas för att hantera de massor som byggandet av anläggningen kräver och ger upphov till. Masshantering involverar planering, lagring samt förflyttning av berg-, jord- och torvmassor och ställer krav på vägar till och från produktionsplatsen för de transporter som krävs.

För att det ska gå att bygga en anläggning på ett bra sätt och med god kvalitet krävs rimliga tidsramar. Det gäller både totaltid, deltider och trafikomläggningstider. Det behöver finnas tid att utföra arbetsmomenten i rätt ordning. I områden där flera befintliga vägar eller andra konstruktioner behöver passeras och tas hänsyn till blir byggtiden i regel längre. Broar och tunnlar tar längre tid att bygga än att bygga på bank eller i skärning. I regel löper mer invecklade och komplicerade konstruktioner större risk att fördyras.

Byggbarhet är också en fråga om arbetsmiljö. Anläggningen ska gå att bygga på ett säkert sätt. Samtidigt ska befintliga funktioner bibehållas och eventuella närliggande verksamheter och bostäder skyddas genom relevanta åtgärder.

Byggbarhet har bedömts utifrån en femgradig skala, från ingen påverkan till mycket stor påverkan, se Tabell 10. De aspekter som har beaktats i bedömningen avseende byggbarhet redovisas i Tabell 9.

Skydds- eller kompensationsåtgärder för naturmiljö tas med som aspekt för att vissa typer av åtgärder kan ha stor påverkan på byggbarheten, till exempel genom tidsrestriktioner eller behov av anpassade tekniska lösningar.

Tabell 9: Aspekter för bedömning inom Byggbarhet.

Byggbarhetsaspekter
Passager av befintligheter (vägar, konstruktioner)
Masshantering
Transporter
Arbetsvägar
Skydds- eller kompensationsåtgärder för naturmiljö
Geotekniska förutsättningar
Byggrisker (arbetsmiljö)

Tabell 10: Bedömningsskala för bedömningsgrund Byggbarhet för utvärdering av stråk.

Ingen påverkan	Liten påverkan	Måttlig påverkan	Stor påverkan	Mycket stor påverkan

5.4.1 Västra delen

I Tabell 11 visas bedömningsmatrisen för byggbarhetsaspekter i den västra delen av järnvägskorridoren. Orange stråk bedöms innebära minst påverkan på byggbarhet jämfört med övriga stråk.

Alla stråken kommer ha *Passager av befintligheter*, såsom vägar och Kust till kust-banan i Nolåns och Söråns dalgång. Grönt och Mörkblått stråk passerar över Bollebygds reningsverk, men på hög bro så att byggnaden inte påverkas. Orange stråk behöver dock även passera över ramperna vid Kullamotet och anses därför få större påverkan jämfört med övriga stråk.

Alla stråken kommer hantera en stor mängd massor, men avseende *Masshantering* bedöms Mörkblått stråk ge upphov till betydligt mer massor jämfört med övriga stråk på grund av den långa tunneln (över fyra kilometer) öster om dalgången.

Då Mörkblått stråk genererar mest massor kommer det även krävas fler *Transporter* och då detta stråk ligger längst från väg 40 kommer transporterna även att bli längre jämfört med de andra stråken.

Alla stråk anses jämförbara när det gäller behov av *Arbetsvägar*.

Mörkblått och Grönt stråk passerar i utkanten av det känsliga området i Nolån och över Söråns meandrande del. Orange stråk passerar längre ifrån det känsliga området i Nolån samt passerar Sörån i en rätad del av vattendraget. Mörkblått och Grönt stråk bedöms därför kräva mer omfattande *Skydds- eller kompensationsåtgärder för naturmiljö* kopplat till naturmiljövärdena i åarna än vad Orange stråk gör.

De *Geotekniska förutsättningarna* är generellt likvärdiga i nordsydlig sträckning i denna del av järnvägskorridoren. För Grönt och Mörkblått stråk så sluttar dock berget mycket brant i området för var tunnelmynningen väster om dalgången kommer hamna. Då det är mycket mer komplicerat att bygga en tunnel direkt efter en längre bro så ger de stråken en större påverkan jämfört med Orange stråk.

För Orange stråk så kommer delar av sträckningen att ligga mycket nära väg 40 vilket ur ett arbetsmiljöperspektiv innebär högre *Byggrisker* jämfört med en sträckning längre ifrån vägen. Att Grönt och Mörkblått stråk har ett mer komplicerat läge för tunnelmynningen väster om dalgången innebär även det högre arbetsmiljörisker. Mörkblått stråk har dessutom sin långa tunnel som i sig kräver fler åtgärder avseende arbetsmiljö jämfört med arbeten ovan mark, samt många fler osäkerheter. Detta gör sammantaget att Mörkblått stråk med sin långa tunnel anses ha större byggrisker jämfört med övriga stråk.

Tabell 11: Bedömningsmatris för byggbarhetsaspekter i den västra delen. Se Tabell 10 för bedömningsskalan.

Byggbarhetsaspekt	Orange	Grön	Mörkblå
Passager av befintligheter (vägar, konstruktioner)			
Masshantering			
Transporter			
Arbetsvägar			
Skydds- eller kompensationsåtgärder för naturmiljö			
Geotekniska förutsättningar			
Byggrisker (arbetsmiljö)			

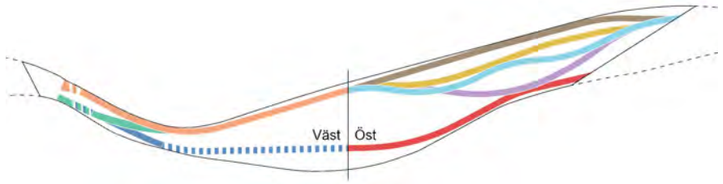
5.4.2 Östra delen

I Tabell 12 visas bedömningsmatrisen för byggbarhetsaspekter i den östra delen av järnvägskorridoren. Ljusblå stråk bedöms innebära minst påverkan på byggbarhet jämfört med övriga stråk.

Alla stråken kommer ha *Passager av befintligheter*, såsom mindre enskilda vägar och där anses Ljusblått, Lila och Rött stråk vara likvärdiga. Gult stråk behöver dessutom passera Abborrsjön vilket gör påverkan något större. Brunt stråk behöver passera över väg 40 två gånger, i en ofördelaktig vinkel vilket resulterar i mycket stor påverkan.

Avseende *Masshantering* så passerar både Brunt och Gult stråk i områden med mycket torv vilket ger betydligt mer massor att hantera för dessa stråk jämfört med övriga.

När det gäller *Transporter* så blir dessa både större och mer komplicerade för Brunt stråk jämfört med övriga stråk på grund av alla massor som behöver transporteras över väg 40. När det gäller Lila och Rött stråk så ligger de längre från väg 40 vilket gör att transporterna blir längre och påverkan då något större jämfört med Gult och Ljusblått stråk.

Figur 71: Illustration visande stråken i den västra respektive östra delen av järnvägskorridoren.

Alla stråk anses jämförbara när det gäller behov av *Arbetsvägar.*

När det gäller *Skydds- eller kompensationsåtgärder för naturmiljö* så bedöms Brunt och Gult stråk kräva särskilt anpassade åtgärder vid passagerna av de djupa torvområdena i våtmarker som har höga naturvärden. Gult stråk har en längre passage i området med höga naturvärden än Brunt stråk och ger därför en större påverkan. Rött stråk passerar ett område med bullerkänsliga fågelarter med livsmiljöer söder om korridoren som skulle kräva omfattande skyddsåtgärder under byggtiden och även påverka när i tid under året arbeten får ske. Ljusblått och Lila stråk bedöms kräva mindre omfattande skyddsåtgärder än de övriga stråken.

Alla stråken passerar över torvområden i olika grad, men de *Geotekniska förutsättningarna* är sämst för Gult stråk på grund av de stora och djupa torvområdena som behöver passeras, tätt följt av Brunt stråk som också passerar över många torvområden. Övriga stråk anses likvärdiga.

För Brunt stråk kommer det vara en utmaning att bygga de två broarna över väg 40 med pågående biltrafik. Det kommer även krävas omledning av biltrafiken vilket leder till stora *Byggrisker.* För Gult stråk finns dessutom arbetsmiljörisk kopplat till drunkning i samband med byggande av bro över Abborrsjön. Båda stråken passerar stora torvområden vilket sammantaget ger större påverkan på aspekten jämfört med övriga stråk.

Tabell 12: Bedömningsmatris för byggbarhetsaspekter i den östra delen. Se Tabell 10 för bedömningsskalan.

Byggbarhetsaspekt	Brun	Gul	Ljusblå	Lila	Röd
Passager av befintligheter (vägar, konstruktioner)					
Masshantering					
Transporter					
Arbetsvägar					
Skydds- eller kompensationsåtgärder för naturmiljö					
Geotekniska förutsättningar					
Byggrisker (arbetsmiljö)					

5.5 Investeringskostnad

Investeringskostnaden är den totala kostnaden för att genomföra projektet och delas upp i projektadministration, planering, mark- och fastighetsinlösen, anläggningsarbeten, järnvägsspecifika arbeten, miljöåtgärder, arkeologiska undersökningar och en reserverad post för risker och oförutsedda kostnader. På grund av osäkerheter som råder innan anläggningen är färdigprojekterad, redovisas investeringskostnaden för respektive stråk som ett intervall, se Tabell 13 för västra delen och Tabell 14 för östra delen av järnvägskorridoren.

5.5.1 Västra delen

I investeringskostnaderna redovisade i Tabell 13 ingår ett generellt påslag för osäkerheter beroende av osäkra förutsättningar samt behov av provisoriska åtgärder med mera.

I den västra delen av järnvägskorridoren är Mörkblått stråk näst intill dubbelt så dyrt som de andra två stråken. Detta beror till stor del på att Mörkblått stråk går i tunnel på långa sträckor, vilket generellt är dyrare än skärning och bank. Mörkblått stråk anses därmed olämpligt ur ett ekonomiskt perspektiv. Orange och Grönt stråk har likvärdiga investeringskostnader.

Tabell 13: Sammanställning av investeringskostnad per stråk, redovisat i miljarder kronor och 2025 års penningvärde.

Stråk	Bedömd investeringskostnad (miljarder kronor)
Orange	3,3-3,8
Grön	3,3-3,8
Mörkblå	6,0-7,0

5.5.2 Östra delen

Stråken är olika långa på grund av att Bollebygds kommungräns mot Borås sträcker sig olika långt i norr respektive söder. Det innebär att ett stråk som är långt inom delen Bollebygd blir kortare inom delen Borås och tvärtom. Rött stråk är cirka 30 procent kortare än övriga stråk. För att möjliggöra en rättvis bedömning och jämförelse av kostnaden för stråket med övriga stråk bör den multipliceras med 1,3 vilket skulle ge en bedömd investeringskostnad på 2,0–2,5 miljarder kronor istället för 1,5–2,0 miljarder kronor som den är bedömd till i sin nuvarande längd.

Brunt och Gult stråk är likvärdiga kostnadsmässigt och är båda betydligt dyrare än de övriga stråken och är även förenade med större risker för fördyringar än övriga stråk på grund av osäkra grundläggningsmetoder genom torvområdena. På grund av detta anses Brunt och Gult stråk som olämpliga ur ett ekonomiskt perspektiv. Vidare har Lila, Ljusblått och Rött stråk likvärdiga investeringskostnader. Rött stråk kan dock enbart kopplas till Mörkblått stråk i västra delen som via sin höga investeringskostnad anses olämpligt ur ett ekonomiskt perspektiv, varför Rött stråk i den östra delen inte heller blir lämpligt ur ett ekonomiskt perspektiv.

I investeringskostnaderna redovisade i Tabell 14 ingår ett generellt påslag för osäkerheter beroende av osäkra förutsättningar samt behov av provisoriska åtgärder med mera. För Gult stråk i östra delen har ytterligare påslag lagts till för passager av stora och djupa våtmarksområden. För Brunt stråk i östra delen har ytterligare påslag för passager av väg 40 lagts till.

Tabell 14: Sammanställning av investeringskostnad per stråk, redovisat i miljarder kronor och 2025 års penningvärde.

Stråk	Bedömd investeringskostnad (miljarder kronor)
Brun	2,5-3,5
Gul	2,5-3,5
Ljusblå	1,8-2,3
Lila	1,8-2,3
Röd	1,5-2,0[1]

1 Kostnad lägre på grund av kortare sträcka, se avsnitt 5.5.2.

5.6 Samrådssynpunkter

De samrådssynpunkter som inkommit beträffande aktuell delsträcka, i samband med framtagande av lokaliseringsutredningen (Trafikverket, 2022a), har även beaktats i arbetet med att ta fram förslag till stråk. Främst har synpunkter inkommit från Bollebygds kommun där närheten till väg 40 varit ett tydligt önskemål. Därtill lyfte kommunen i det tidigare samrådet bland annat att hänsyn behöver tas till landskapets värden samt att barriäreffekter behöver undvikas vid utformning av anläggningen (Trafikverket, 2021b); (Trafikverket, 2022b).

5.7 Att inte omöjliggöra framtida stationsläge

Inom projektet har det studerats var det är tekniskt möjligt att anlägga spår för en framtida station. Det är mycket svårt att placera en station i dalgången på något av de alternativa stråken, både plan- och profilmässigt. Grönt stråk har störst potential beträffande att inte omöjliggöra en station i dalgången, men även detta stråk innebär stora utmaningar då en station låser utformningen i plan och profil i ett område där det behövs frihetsgrader kvar för att finna goda lösningar. En station i Grönt stråk påverkar, och påverkas också av, den meandrande delen av Sörån.

Det går att inte omöjliggöra ett framtida stationsläge vid Grönkullenmotet för samtliga stråk förutom Mörkblått stråk. Mörkblått stråk ligger på ett för långt avstånd från Grönkullenmotet, därtill i tunnel.

5.8 Sammanfattande utvärdering och slutsatser

Utifrån utvärderingen av alternativa stråk i korridorens västra respektive östra del har Trafikverket gjort en bedömning av vilket stråk som bäst uppfyller projektets ändamål och projektmål, se tidigare avsnitt 1.3. Bedömningen tar hänsyn till minsta intrång och olägenhet utan oskälig kostnad samt beaktar övriga samhällsintressen. Utvärderingen har beaktat samtliga av bedömningsgrunderna *hållbarhetsbedömning, miljöbedömning, byggbarhet, investeringskostnad*, hittills inkomna *samrådssynpunkter* samt att planeringen inte ska omöjliggöra ett framtida stationsläge. Nedan beskrivs valet av stråk i västra delen i avsnitt 5.8.1 och valet av stråk i östra delen i avsnitt 5.8.2.

5.8.1 Västra delen

I den västra delen föreslår Trafikverket Orange stråk. Avseende *hållbarhetsbedömning* bedöms Orange stråk vara det bästa stråket ur ett socialt perspektiv, likvärdigt bäst tillsammans med Grönt stråk avseende ekologiskt perspektiv och näst bästa ur ett ekonomiskt perspektiv. Avseende både *miljöbedömning* och *byggbarhet* bedöms Orange stråk vara det bästa stråket och när det gäller *investeringskostnad* har Orange stråk tillsammans med grönt stråk lägst investeringskostnad.

Orange stråk ligger nära väg 40 och samlar infrastrukturen i landskapet. Det innebär att upplevelsen av landskapet till stor del bibehålls och att stråket ger mindre negativ påverkan på Nolåns och Söråns naturvärden samt Kullens och Kråktorps boende- och kulturmiljöer jämfört med Grönt och Mörkblått stråk. I Orange stråk kan järnvägen utformas så att ett framtida stationsläge vid Bollebygd vid Grönkullemotet inte omöjliggörs.

På grund av den långa tunneln är investeringskostnaden för Mörkblått stråk ungefär dubbelt så hög som för Orange stråk. Mörkblått stråk ger också avsevärt större utsläpp av växthusgaser vid byggande och i drift än Orange stråk.

5.8.2 Östra delen

I den östra delen föreslår Trafikverket Ljusblått stråk. Avseende *hållbarhetsbedömning* bedöms Ljusblått stråk vara det näst bästa stråket ur ett socialt perspektiv och det bästa ur ett ekologiskt perspektiv. När det gäller ekonomiskt perspektiv bedöms Ljusblått stråk hamna på en tredjeplats efter Lila och Rött stråk som anses vara bäst. Avseende både *miljöbedömning* och *byggbarhet* bedöms Ljusblått stråk vara det bästa stråket och när det gäller *investeringskostnad* har Ljusblått stråk tillsammans med Lila stråk lägst viktad investeringskostnad.

Ljusblått stråk ligger så nära väg 40 som möjligt utan att påverka stora våtmarker med torv som ligger på båda sidor om väg 40. På så sätt undviks stor negativ påverkan på våtmarkernas naturvärden, vattennivåer och vattenkvalitet. Vidare undviks de höga kostnader och stora utsläpp av växthusgaser som byggande i våtmark innebär.

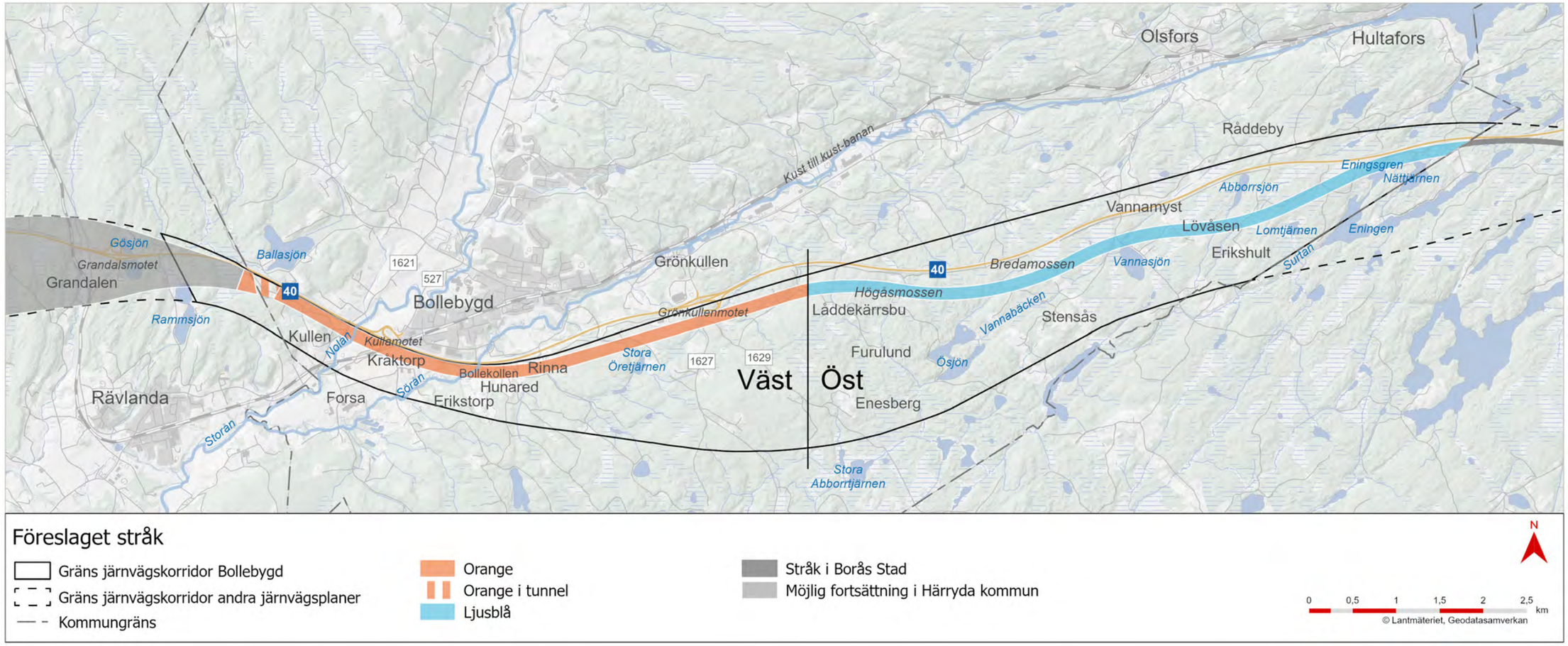
Gult stråk går söder om väg 40 och passerar genom våtmarkerna Högåsmossen och Bredamossen med höga naturvärden. Dessutom behöver Abborrsjön passeras på bro. Brunt stråk passerar istället igenom våtmarker norr om väg 40 samt påverkar boende- och kulturmiljöer vid Vannamyst och Råddeby. Dessutom behöver väg 40 passeras två gånger på bro i Brunt stråk, vilket resulterar i att stora mängder massor behöver transporteras över väg 40. Båda stråken får på grund av de många passagerna av våtmarker med torv och de byggnadsverk som behöver anläggas en hög investeringskostnad och anses därför olämpliga.

Ljusblått stråk riskerar att påverka badplatsen vid Vannasjön, Vanna kvarn och boende- och kulturmiljöer vid Lövåsen och Björkelund. Lila stråk undviker dessa platser men innebär istället intrång i boende- och kulturmiljöer vid Stensås och Erikslund samt naturvärden vid Lomtjärnen. Vidare innebär lila stråk en ny barriär i landskapet samt buller i ett område som inte påverkas av buller från väg 40 idag, då det Lila stråket hamnar betydligt längre från väg 40 jämfört med Ljusblått stråk.

Rött stråk innebär en ny barriär i landskapet samt buller i ett område som inte påverkas av buller från väg 40 idag. Rött stråk innebär intrång i boende- och kulturmiljöerna Stensås och Erikshult. Vidare går Rött stråk endast att kombinera med Mörkblått stråk som inte föreslås i den västra delen. I öst ansluter Rött stråk därtill till Järnvägplan Borås södra stråk som inte är föreslaget stråk inom den järnvägsplanen.

5.8.3 Slutsatser

Utifrån en sammanvägning av de fem bedömningsgrunderna samt utifrån att Järnvägsplan Bollebygd ska planeras så att ett framtida stationsläge vid Bollebygd inte omöjliggörs bedöms Orange stråk i väst respektive Ljusblått stråk i öst vara de stråk som bäst uppfyller projektets ändamål och projektmål i den västra respektive östra delen av järnvägskorridoren för Ny Järnväg Göteborg – Borås, delen Bollebygd, se Figur 72.

Figur 72: Föreslagna stråk för den västra delen (Orange) och den östra delen (Ljusblå) av järnvägskorridoren.

6 Fortsatt arbete

I detta kapitel beskrivs det fortsatta arbetet inom Järnvägsplan Bollebygd, både återstående delar inom planläggningsprocessen, se avsnitt 6.1, och viktiga frågeställningar som behöver hanteras i det kommande arbetet, såsom prövningar enligt andra lagrum, se avsnitt 6.2.

6.1 Fortsatt arbete inom Järnvägsplan Bollebygd och miljökonsekvensbeskrivning

I det fortsatta arbetet kommer fördjupningar att göras både avseende den tekniska utformningen och vilka miljökonsekvenser som uppstår. Det sistnämnda fördjupas inom Järnvägsplan Bollebygds miljökonsekvensbeskrivning. Effekter och konsekvenser analyseras, bedöms och beaktas successivt, liksom kostnadseffektivitet och samhällsekonomisk nytta. Projekteringen ska resultera i en järnvägsplan som redovisar järnvägens huvudsakliga utformning samt vilken mark som behöver tas i anspråk, både permanent och tillfälligt under byggtiden. Flera viktiga punkter som behöver hanteras i den fortsatta planeringen har identifierats, exempelvis hur korsande vägar och stråk ska kunna passera den nya järnvägen i framtiden.

I samrådshandlingen framtagen för samråd 1 presenteras förslag på stråk och övriga utredda stråk. Vid samråd 2 kommer ett förslag på utformning av järnvägen att presenteras med en fullständig konsekvensbeskrivning av omgivningspåverkan, skyddsåtgärder, tillfälliga ytor, markanspråk och samlad bedömning utifrån föreslaget stråk. Till samråd 2 ska även de tillståndspliktiga vattenverksamheter som uppkommer i samband med byggandet av järnvägen ingå.

6.2 Prövningar inom andra lagrum

6.2.1 Miljöbalken (1998:808)

I arbetet med framtagande av stråkalternativ har ett antal prövningar som görs inom ramen för Järnvägsplan Bollebygd identifierats:

- Ingrepp i områden som omfattas av generellt biotopskydd. Generella biotopskydd som påverkas är framför allt stenmurar och alléer. Detta hanteras genom samråd med länsstyrelsen inom ramen för framtagandet av Järnvägsplan Bollebygd.

- Ingrepp i områden som omfattas av strandskydd. Inom järnvägskorridoren finns flera sjöar som omfattas av strandskydd. Vilka intrång som sker redovisas i miljöbedömningen under avsnitt 5.3. Detta hanteras genom samråd med länsstyrelsen inom ramen för framtagandet av Järnvägsplan Bollebygd.

Enskilda prövningar i enlighet med miljöbalken kommer att bli aktuella och bedöms i nuläget vara:

- Tillstånd för vattenverksamhet samt anmälan om vattenverksamhet enligt 11 kapitlet miljöbalken. Avser bland annat åtgärder inom vattenområde och bortledning av grundvatten.

- Anmälan eller tillstånd för miljöfarlig verksamhet, för exempelvis upplag av massor, enligt 9 kapitlet miljöbalken.

- Samråd om åtgärder som väsentligt kan ändra naturmiljön utanför Järnvägsplan Bollebygd.

6.2.2 Artskyddsförordningen (2007:845) och 8 kapitlet miljöbalken

Miljöbalkens 8:e kapitel avser skydd för biologisk mångfald och specificeras genom artskyddsförordningen. I artskyddsförordningen finns flera paragrafer med olika grader av skydd och arter kan omfattas av olika paragrafer i olika delar av landet.

Järnvägsplan Bollebygd kommer att beröra områden där arter som är skyddade enligt artskyddsförordningen förekommer. De platserna som identifierats längs med föreslaget stråk är:

- passagen vid Söråns dalgång kopplat till att det finns Flodpärlmussla i ån,
- passagen genom dalgången då det är en potentiell livsmiljö för fladdermus
- passagen norr om Låddekärrsbu då det är en potentiell livsmiljö för fladdermus.

Vidare är samtliga fåglar och groddjur skyddade enligt Artskyddsförordningen och skyddsåtgärder för dessa artgrupper kommer behöva utredas längs med hela sträckan. Det kan tillkomma behov av skyddsåtgärder för andra fridlysta arter, som exempelvis trollsländor och kärlväxter, efter detaljerade fältinventeringar 2026 längs med föreslaget stråk.

Artskyddsdispens kan därmed komma att krävas för påverkan på arter, inklusive deras habitat. Trafikverket arbetar för att i möjligaste mån bevara populationers livsmiljöer genom att undvika känsliga miljöer och genom artspecifika skyddsåtgärder. Behov av dispens avgörs genom samråd med länsstyrelsen. För att undvika att förbud enligt artskyddsförordningen utlöses kan skyddsåtgärder komma att krävas. Där det inte går att undvika att träffas av förbud kan en dispens från förbudet komma att förenas med såväl skyddsåtgärder som kompensationsåtgärder.

6.2.3 Kulturmiljölagen (1988:950)

Fornlämningar är skyddade enligt kulturmiljölagen (KML). Generella bestämmelser om skydd av fornlämning regleras i 2 kapitlet KML. Det är förbjudet att utan tillstånd rubba, ta bort, gräva ut, täcka över eller genom bebyggelse, plantering eller på annat sätt ändra eller skada en fornlämning (2 kapitlet 6§ KML).

Trafikverket arbetar i samråd med länsstyrelsen för att i möjligaste mån undvika ingrepp i fornlämning. I de fall detta inte kan undvikas kommer länsstyrelsen att pröva och fatta beslut om omfattning av arkeologiska insatser, vilka utgör ett villkor för att Trafikverket ska få exploatera sådan mark som innehåller fornlämningar.

Identifierade fornlämningar som berörs av Järnvägsplan Bollebygd ska i första hand förundersökas för att klarlägga uppgifter om en fornlämning eller fornlämningsmiljös utbredning, volym, innehåll, tidsperiod, komplexitet och vetenskaplig potential. Länsstyrelsen kan därefter lämna tillstånd till att fornlämningar tas bort. Tillståndet utfärdas med villkor att en arkeologisk undersökning där fornlämningen dokumenteras och tas bort, ska genomföras innan markarbeten får påbörjas. Länsstyrelsen ansvarar för val eller upphandling av en arkeologisk aktör samt styr den vetenskapliga inriktningen på undersökningen.

6.2.4 Plan- och bygglagen (2010:900)

Bygg- och marklov kan behövas för uppförande av exempelvis teknikbyggnader, bullerskyddsåtgärder, skyddsplank, upplag av massor, schaktning, fyllning samt anslutning till allmän väg. Rivningslov kan komma att behövas för att ta bort befintliga byggnader.

6.2.5 Övriga myndighetsärenden

Anmälan av schakt inom förorenat område kan komma att behövas enligt 28 § förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

6.3 Fortsatta utredningar

Inom det fortsatta arbetet med Järnvägsplan Bollebygd kommer fortsatta utredningar att göras för de flesta teknikområden som har beskrivits i den här handlingen. Sådana utredningar inkluderar

- gestaltning
- naturmiljö och artskydd
- sociala konsekvenser
- yt-och grundvatten
- buller, vibrationer och stomljud
- luft
- risk och säkerhet
- masshantering
- förorenade områden.

Figur 73: Vy över Kust till kust-banan, med Sörån meandrande bredvid, strax nordöst om Buagärde.

7 Ordlista

Anläggning: Någonting byggt, en konstruktion. I detta dokument avses den föreslagna järnvägen med för järnvägen nödvändiga tekniska och funktionella delar.

Artskydd: I artskyddsförordningen (2007:845) finns regler för hänsyn till vissa arter av växter och djur. Reglerna inkluderar de äldre svenska fridlysningsreglerna, men härstammar också från EU:s art- och habitatdirektiv.

Avrinningsområde: Det område, både markyta och vattenyta som samlar upp all den nederbörd som rinner fram till en viss punkt i ett vattendrag. Avrinningsområden begränsas av höjdryggar, som delar flödet från regn och smältvatten åt olika håll. Dessa gränser kallas för vattendelare.

Bank/järnvägsbank: Järnvägen ligger upphöjd över markytan på en bankropp.

Bankropp: Banunderbyggnaden i en uppbyggd banvall kallas bankropp. Bankroppen motsvarar vägbanken hos en väg. Ovanpå bankroppen anläggs banöverbyggnad med bland annat ballast, räls, sliprar och spårväxlar. Bankroppen består av ett bärkraftigt, icke-organiskt samt självdränerande material som inte reagerar på frost.

Ballast: Begreppet ballast avser berg av olika kvaliteter och vad de kan användas till. Det har utförts tekniska analyser och glimmerhalter på bergmaterialet av SGU som redovisar användningsområden inom väg, järnväg och betong.

Banan: Avser hela spåranläggningen, inklusive banunderbyggnad, banöverbyggnad, kontaktledningsanläggningar och signalanläggningar.

Barriär: Hinder i landskapet som kan vara visuellt, fysiskt eller upplevt. Kan syfta på barriär för både människor och djur.

Barriäreffekt: Den fysiska och visuella effekt som en barriär har på rörlighet och tillgänglighet.

Bedömningsgrunder: Underlag för värdering av konsekvenser enligt en skala.

Betongtråg: Vattentätt schakt med betongväggar och betonggolv som anläggs när järnvägen ligger under grundvattenytan eller för att begränsa fastighetsintrång.

Betydande miljöpåverkan: Begreppet har sitt ursprung i miljöbalken. Graden av påverkan på miljön avgör om det ska upprättas en miljökonsekvensbeskrivning när en väg- eller järnvägsplan upprättas samt om samråd ska ske med en vidare krets. Länsstyrelsen prövar om projektet kan antas medföra en betydande miljöpåverkan med stöd av kriterier som finns i miljöbedömningsförordningen.

Bibana: En järnvägsanläggning som avviker från en huvudbana under en delsträcka för att sedan återansluta till huvudbanan igen.

Bibana Mölnlycke: En järnväg som ansluter Mölnlycke och Kust till kust-banan till Ny järnväg Göteborg–Borås.

Biotopskyddsområde: Biotopskyddsområden är, ofta små, områden i naturen som har stor betydelse för biologisk mångfald, exempelvis småvatten, stenmurar, åkerholmar och alléer som på grund av sina särskilda egenskaper är värdefulla livsmiljöer för hotade djur- eller växtarter, eller som annars är särskilt skyddsvärda. Genom att skydda sådana naturmiljöer förbättras förutsättningarna för att långsiktigt bevara den biologiska mångfalden.

Biotop: En naturtyp med relativt enhetlig karaktär och struktur till exempel en äng, ekhage eller insjö.

Brostöd: Den konstruktion som bär bron, exempelvis i form av betongpelare under bron.

Bonitet: Används inom skogsbruk och jordbruk för att beskriva markens produktionsförmåga. Det mäts i skogskubikmeter per hektar och år (m^{3}sk/ha/år) och utgör ett mått på den maximala medeltillväxten vid optimal skötsel

Bullerskydd: Anläggning avsedd att reducera eller förhindra buller. Bullerskydden utgörs oftast av vall eller skärm av något slag. Utseende kan variera.

Byggnadsminne: Byggnad med ett synnerligen högt kulturhistoriskt värde eller som ingår i ett bebyggelseområde med ett synnerligen högt kulturhistoriskt värde. Dessa byggnader skyddas enligt 3 kapitlet i kulturmiljölagen (SFS 1988:950).

Deformationszon: Ett område i jordskorpan där berggrunden har spruckit, veckats, eller skjuvits på grund av tektoniska krafter.

Detaljplan: Ett juridiskt dokument som reglerar hur marken inom ett avgränsat område får användas eller bebyggas. En detaljplan kan exempelvis visa var och hur högt hus det är tillåtet att bygga på en viss plats. En järnvägsplan får inte strida mot gällande detaljplaner.

Dimensionerande flöde: Avser regn, flöde eller vattennivå, anpassat för dagens eller framtidens klimat. Den största vattenmängd som ett objekt eller sträcka längs delen Bollebygd ska kunna klara utan att oacceptabla konsekvenser inträffar.

Egenfrekvens: Egenfrekvens är den frekvens (antal svängningar per sekund) som ett mekaniskt eller elektriskt system föredrar att svänga med när det får svänga fritt utan yttre påverkan. System kan ha flera egenfrekvenser, där den lägsta kallas grundfrekvensen. Om en konstruktion utsätts för en kraft med samma frekvens uppstår resonans, vilket kan leda till kraftiga svängningar och skador.

Ekologisk hållbarhet: Handlar om att det ska finnas hållbara förutsättningar för arters livsmiljöer, biologisk mångfald och livskraftiga ekosystem. Det innefattar klimatsystemens stabilitet, luft-, land- och vattenkvalitet, markanvändning och jorderosion, biologisk mångfald av arter och habitat samt att ge förutsättningar för leverans av ekosystemtjänster (till exempel pollinering och fotosyntes).

Ekonomisk hållbarhet: Att medvetet och ansvarsfullt hantera resurser och investeringar för att säkerställa långsiktig ekonomisk tillväxt och stabilitet, samtidigt som man minimerar negativa effekter på miljö och samhälle.

Ekosystemtjänster: Alla produkter och tjänster som naturens ekosystem ger människan och som bidrar till välfärd och livskvalitet. Pollinering, naturlig vattenreglering och naturupplevelser är några exempel.

Farligt gods: Ett samlingsbegrepp för ämnen och produkter, som har sådana egenskaper att de kan skada människor, miljö, egendom och annat gods. Farligt gods för vägtrafik delas in i olika ADR-klasser beroende på vilken typ av fara som ämnet kan ge upphov till.

Fauna: Djurarter som lever i ett visst område. Det kan vara både vilda och tama djur. Detta begrepp används för att beskriva vilka djur som finns i en region eller ett ekosystem.

Fornlämning: Fornlämningar är lämningar efter människors verksamheter under forna tider. De ska ha tillkommit genom äldre tiders bruk och vara varaktigt övergivna. Alla fornlämningar är skyddade enligt kulturmiljölagen, det gäller både kända och okända fornlämningar, på land och i vatten.

Fragmentering: Förlust av mänskliga och naturliga livsmiljöer genom intrång och omvandling, minskning och försämring av kvarstående livsmiljöer genom störning och sekundär utveckling och/eller isolation av kvarstående livsmiljöer på grund av infrastrukturens och landskapets barriärpåverkan.

Framkammarstuga: En traditionell allmogebyggnad, vanlig under 1800-talet, som kännetecknas av att en äldre stugtyp, oftast en enkelstuga eller parstuga, har byggts till med en eller två kamrar (rum) i ena eller båda gavlarna.

Friktionsjord: Ett begrepp som används för att ange hur hållfastheten i jorden byggs upp. I en grovkornig jord, friktionsjord, byggs hållfastheten huvudsakligen upp av friktionskraften mellan jordkornen.

Fysisk barriär: Syftar till att förhindra att människor och djur kommer in på spårområdet. Barriären utgörs i normalfallet av bullerskydd eller stängsel.

Generellt biotopskydd: Biotopskyddsområden är biotoper som på grund av sina särskilda egenskaper är värdefulla livsmiljöer för hotade djur- eller växtarter, eller som annars är särskilt skyddsvärda. Genom att skydda sådana naturmiljöer förbättras förutsättningarna för att långsiktigt bevara den biologiska mångfalden. Dessa biotoper är ofta små områden i naturen som har stor betydelse för biologisk mångfald, exempelvis småvatten, stenmurar, åkerholmar och alléer.

Gestaltning: Gestaltning i skedet för järnvägsplan är att likställa med den fysiska utformning av anläggningen som krävs för att uppfylla projektets mål. Fokus i järnvägsplaneskede är att säkerställa anläggningens utbredning, byggbarhet, funktion och kvalitet.

Granskning: Formellt förfarande enligt väglagen och lag om byggande av järnväg för att samla in synpunkter från sakägare, allmänhet, organisationer med flera på en väg-eller järnvägsplan.

Granskningshandling: Status för väg- eller järnvägsplan inför kungörande av väg- och järnvägsplan och under tiden för granskning.

Grundvattenmagasin: Avser ett grundvattenförande jordlager med relativt stor mäktighet. Grundvatten återfinns främst i morän men även i isälvsavlagringar och i berg.

Gränsvärde: Värde som enligt bestämmelse i lag eller liknande inte får överskridas.

Habitat: En miljö där en viss växt- eller djurart kan leva.

Hektar (ha): 1 hektar=10 000 m^2.

Huvudbana: Järnvägens huvudsakliga sträckning.

Hållbar utveckling: En hållbar utveckling är en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov. Begreppet omfattar tre olika dimensioner av hållbarhet: ekonomisk, ekologisk och social.

Hållbarhetsdimension: Hållbarhet delas upp i tre hållbarhetsdimensioner – ekonomisk, ekologisk och social.

Hävdade marker: Hävdade marker är landområden som kontinuerligt har brukats och skötts genom traditionella metoder över en lång tid.

Influensområde: Område inom vilket miljöeffekter bedöms kunna uppkomma. Influensområdet är generellt större än utredningsområdet, som är det område inom vilket alternativa åtgärder och lösningar söks.

Integrerad landskapskaraktärsanalys (ILKA): Ett dokument för att fånga upp landskapets förutsättningar, känslighet och potential, när den påverkas av en ny anläggning.

Invasiva arter: Invasiva arter är arter som med människans hjälp, avsiktligt eller oavsiktligt, har spridits utanför sitt naturliga utbredningsområde och vars introduktion eller spridning har konstaterats hota eller inverka negativt på biologisk mångfald och relaterade ekosystem.

Isälvsavlagring: Geologisk avlagring bildad i smältvattensälvar från glaciärer och inlandsisar.

Järnvägsplan: Fysisk plan med rättsverkan som regleras enligt lagen om byggande av järnväg. Med plan avses här plankartan och eventuella bilagor till den, då det endast är dessa som fastställs.

Kapacitet: Den förmåga som ett järnvägssystem har att hantera och transportera passagerare och gods.

Karaktär/Landskapskaraktär: Ett specifikt samspel av landskapselement som ges av de naturgivna förutsättningarna, den historiskt betingade markanvändningen samt de rumsliga och upplevelsemässiga förhållanden som präglar ett område.

Koldioxidekvivalenter: Ett mått som används för att jämföra utsläppen av olika växthusgaser baserat på deras respektive förmåga att bidra till växthuseffekten.

Kolningsgropar: Kolning i gropar är en teknik som har förekommit ända sedan järnåldern och nyttjats fram till 1900-talet. Under järnåldern framställdes kol i gropar för att använda i blästerugnar vid järnframställning. I senare tid har kolningsgropar främst använts i anslutning till kolmilor, vilka introducerades under medeltiden, för att efterkola ved som inte blivit helt genomkolad i milan. Kolning i grop kan även ha gjorts för att tillgodose mindre husbehov.

Kompensationsåtgärd: Insatser utförda för att motverka den negativa påverkan på miljö, natur eller samhälle som uppstår vid olika typer av verksamhet eller projekt.

Kopplingspunkt: Plats där en järnväg kopplas samman med en eller flera andra järnvägar.

Korridor: Ett område inom vilket en framtida järnvägs- eller vägåtgärd med anläggningsdelar samt nya allmänna anslutnings- och parallellvägar med delar inryms. Korridorens bredd kan variera utmed sträckningen och är beroende av hur säkert det går att definiera anläggningens läge i terrängen.

Kontaktledning: Anläggning vid järnvägsspåret som via ledningar överför elkraft till tåget.

Kulturarv: Alla materiella och immateriella uttryck för mänsklig påverkan, till exempel lämningar, föremål, miljöer, verksamheter eller traditioner.

Kulturhistorisk lämning: Lämningar som är yngre än 1850 eller inte uppfyller alla rekvisiten bedöms som övrig kulturhistorisk lämning. Detta innebär inte att de är ointressanta utan kan ha ett högt kulturhistoriskt värde.

Kulturmiljö: Kulturmiljö avser hela den av människor påverkade miljön, som präglats av olika mänskliga verksamheter och aktiviteter. En kulturmiljö kan omfatta en enskild anläggning eller lämning, ett mindre eller större landskapsavsnitt, en bygd eller en region. Det kan röra sig om vitt skilda typer av miljöer. Kulturmiljön omfattar inte bara landskapets fysiska innehåll utan även immateriella företeelser som ortnamn. Kulturmiljön är en del av kulturarvet.

Kumulativa effekter: Kumulativa effekter uppstår när flera olika effekter samverkar med eller motverkar varandra. Det kan handla om olika typer av effekter från en och samma verksamhet eller effekter från olika verksamheter som samverkar med varandra eller motverkar varandra.

Kust till kust-banan: Järnväg som går i väst-östlig riktning mellan Göteborg och Kalmar via Borås.

Känslighet: I ILKA (Integrerad landskapskaraktärsanalys) bedöms känslighet per karaktärsområde och utifrån den planerade anläggningens eller åtgärdens möjliga inverkan på landskapet utan att värdera eller gradera i mer eller mindre känsligt. Känsligheten beskrivs för att kunna anpassa den tänkta anläggningen till landskapets karaktär, funktion och relation. En bedömning av landskapets känslighet utgår ifrån att väl fungerande landskap och livsmiljöer

enligt de nationella miljökvalitetsmålen och de globala målen (Agenda 2030) eftersträvas.

Kärr: En torvbildande våtmark som får sitt vatten via grundvatten och nederbörd.

Landbro: En naturlig eller konstgjord smal förbindelse mellan två större landmassor, och kan fungera som en passage för människor, djur eller växter mellan dessa områden.

Landskap: Enligt europeiska landskapskonventionen definieras landskap på följande sätt: ”Ett område sådant som det uppfattas av människor och vars karaktär är resultatet av påverkan av och samspel mellan naturliga och/eller mänskliga faktorer.” Landskapet innefattar därmed både naturmiljöer och mer bebyggelsedominerade områden såsom städer och verksamhetsområden.

Landskapsbild: Det visuella uttrycket hos och upplevelsen av ett större landskapsområde.

Landskapsrum: Nivåskillnader och framför allt vegetation avgränsar mer eller mindre tydliga landskapsrum med varierande storlek och form. Olika landskapsrum kan även särskiljas genom olika innehåll (karaktär).

Landskapstyp: Benämning på ett område som har en viss uppbyggnad och kan förekomma på flera olika ställen (exempelvis slättlandskap). Landskapstypen kan beskrivas med hjälp av landskapets uppbyggnad och människors upplevelse samt användning av landskapet.

Lokaliseringsutredning: En utredning som Trafikverket gör under planläggningen i de fall det behövs för att välja korridor för en väg eller järnväg. I utredningen analyseras och redovisas möjliga korridorer, dess effekter, konsekvenser och måluppfyllelse.

Länshållningsvatten: Länshållningsvatten är en benämning på det vatten som i byggområdet leds bort från byggarbetsplatsen. Länshållningsvattnet kommer ifrån grundvatten som läcker in i schaktgroparna samt dagvatten (tillfälligt avrinnande vatten på markytan från regn/snösmältning) och nederbörd. Länshållning är bortledning av detta vatten från schaktgroparna.

Läsbarhet: Är enligt Riksantikvarieämbetet detsamma som möjligheterna att utifrån företeelsens fysiska innehåll och egenskaper utläsa, förstå och kommunicera väsentliga delar av samhällets kulturhistoriska bakgrund och utveckling – företeelsens kulturhistoriska sammanhang.

Magnetfält: Magnetiska fält bildas av elektrisk ström och mäts i Tesla (T). Elektriska och magnetiska fält uppkommer runt alla strömförande kablar och vid elektriska apparater (under drift) som till exempel dammsugare, TV-apparater, datorer och mobiltelefoner.

Markanspråk: Den markyta som behövs för järnvägsanläggningen och som omfattas av järnvägsplanen.

Markavvattningsföretag: Kallas ofta dikningsföretag. Markavvattningsföretag är ett juridiskt skydd för gemensamt ägande som bildats för att förbättra markavvattningen och vattenavledningen, ofta för att skapa ny jordbruksmark. Markavvattningsföretagen har en yta som markerar vilken mark som drar nytta av markavvattningsåtgärden, denna yta kallas båtnadsområde. Att påverka ett sådant avtal genom att förändra vattennivåer är en juridisk fråga som hanteras av mark- och miljödomstolen samt markägarna.

Masshantering: Hur massor (jord, berg eller torv) hanteras, lagras, förflyttas och används inom ett projekt eller i samhället brukar benämnas masshantering. Se även hållbar masshantering.

Meandrar: Naturliga kurvor eller slingrande områden i floder eller bäckar. Dessa uppstår över tid när vattnet rör sig genom sediment, skapar erosion på utsidan av kurvorna och sedimentation på insidan.

Miljöaspekt: Begreppet används i enlighet med Naturvårdverkets vägledning för miljöbedömning: ”I 6 kap. 2 § miljöbalken finns en uppräkning av olika delar av miljön som miljöeffekter kan uppstå på. Dessa delar av miljön kan kallas miljöaspekter”.

Miljöbedömning: Processen för att identifiera, beskriva och bedöma miljöeffekter i väg- och järnvägsprojekt som kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Resultatet från processen redovisas i dokumentet miljökonsekvensbeskrivning (MKB). Syftet med miljöbedömning är att integrera miljöaspekter i planering och beslutsfattande så att en hållbar utveckling främjas.

Miljöeffekt: I 6 kapitlet 2 § miljöbalken menas med miljöeffekter direkta eller indirekta effekter som är positiva eller negativa som är tillfälliga eller bestående, som är kumulativa eller inte kumulativa och som uppstår på kort, medellång eller lång sikt på miljön eller människors hälsa. Miljöeffekt används enligt ovan men också som det mellersta steget i kedjan påverkan – effekt – konsekvens. Med miljöeffekt menas då den förändring som uppkommer i omgivningen till följd av en påverkan på miljön.

Miljökonsekvens: En bedömning och värdering av effekternas betydelse för olika miljöintressen, till exempel vad trafikbuller innebär för befolkning och människors hälsa eller för kulturmiljön. Miljökonsekvenser används som det sista steget i kedjan påverkan – effekt – konsekvens.

Miljökonsekvensbeskrivning (MKB): Ett dokument och underlag till väg- och järnvägsplanen som redovisar resultatet från miljöbedömningen.

Miljökvalitetsmål: Av riksdagen beslutade nationella mål. Miljökvalitetsmålen beskriver det tillstånd i miljön som miljöarbetet ska leda till. Syftet är att inte lämna över miljöproblemen till kommande generationer.

Miljökvalitetsnorm: Miljökvalitetsnormer (MKN) är ett styrmedel i svensk miljörätt grundat på EU-direktiv. En miljökvalitetsnorm anger exempelvis högsta eller lägsta tillåtna halt av ett visst ämne i luft/vatten/mark eller av en indikatororganism i vatten.

Miljöpåverkan: Miljöpåverkan används som det första steget i kedjan påverkan – effekter – konsekvenser. Påverkan är den fysiska åtgärden i sig. Ett intrång i ett område för att ge plats åt vägen eller järnvägen är ett exempel men även ett utsläpp till vatten eller luft ingår i begreppet.

Miljövärden: Saker i miljön som har ett värde och bör skyddas, till exempel biotoper, vattendrag och naturresurser.

Mosaiklandskap: Benämning på landskap som består av en blandning av flera landskapselement, såsom berg, dalar, sjöar, vattendrag, skogar, åkrar, betesmarker, byar etc.

Mosse: En typ av torvbildande våtmark som får sitt vatten från nederbörd.

Myrgöl: Sjö i en myr.

Natura 2000: Ett nätverk inom EU som verkar för att skydda och bevara den biologiska mångfalden. Natura 2000 har kommit till med stöd av EU:s habitat- och fågeldirektiv. Bestämmelser om Natura 2000 finns främst i 7 kapitlet miljöbalken om områdesskydd. Natura 2000 utgör också riksintresse enligt 4 kapitlet miljöbalken.

Naturreservat: Sammanhängande värdefull natur som skyddas genom 7 kapitlet miljöbalken, en form av om områdesskydd. Skyddet kan ha flera syften: att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov för friluftslivet.

Naturtyp: Landskapet består av olika naturtyper och exempel på naturtyper som finns representerade i Sverige är lövskog, våtmark, barrskog, kust och hav, fjäll samt sjöar och vattendrag. Inom exempelvis Natura 2000 beskrivs naturtyper mer detaljerat och uppdelat.

Naturvärdesbiotop: Ett avgränsat geografiskt område som har positiv betydelse för biologisk mångfald.

Nollalternativ: Nollalternativet är ett jämförelsealternativ som miljöeffekter och konsekvenser av projektet ska jämföras mot. Nollalternativet beskriver förutsättningarna vid ett prognosår (i detta projekt år 2045) samt den förväntade utvecklingen av rådande miljöförhållanden utan att järnvägsprojektet genomförs. Detta beskrivs i 6 kapitlet 35 § punkt 3 miljöbalken.

Ny järnväg Göteborg–Borås: Avser ny järnväg på sträckan mellan Göteborg och Borås enligt det högst rangordnade lokaliseringsalternativet i lokaliseringsutredningen. Järnvägen får stationer i Mölndal, vid Landvetter flygplats och i Borås.

Plankorsning: Korsning i plan mellan järnväg och väg.

Population: En grupp individer av en djur- eller växtart inom ett visst område.

Projektering: Den projektering som görs under planläggningen.

Projektmål: Projektmål ska tillsammans med ändamålet beskriva vad projektet ska bidra till, till exempel vilka typer av resor eller transporter som projektet ska skapa bättre förutsättningar för, men även andra omgivningsförutsättningar som ska tillgodoses. Projektmålen för Ny järnväg Göteborg–Borås utgår från ändamål för Ny järnväg mellan Göteborg–Borås samt relevanta globala hållbarhetsmål, Agenda 2030 mål. Målen ligger i linje med Transportpolitiska mål, Nationella miljömål, Nationella kulturmiljömål och Gestaltad livsmiljö.

Projektmålen används för att bedöma vilken lokalisering och utformning som uppfyller ändamålet bäst.

Punktlighet: Mått på hur ofta tågtrafiken avgår och ankommer enligt den planerade tidtabellen utan förseningar.

Pålning: Grundläggningsmetod som används för att överföra last från ovanliggande konstruktion till djupare liggande jord eller berg i syfte att öka stabiliteten.

Restid: Den totala tid det tar att resa från startpunkt till slutdestination, inklusive eventuell väntetid och förseningar.

Riksintresse: Riksintressen är utpekade mark- och vattenområden av nationell betydelse för bevarande, exploatering eller nyttjandeintressen. De regleras i 3 och 4 kapitlet miljöbalken (1998:808), och ska så långt som möjligt skyddas mot eventuella åtgärder om kan skada de värde/värden som är grunden till riksintresset.

Riktvärde: Riktvärden för miljökvalitet anges av centrala myndigheter och kan vara fastställda av riksdag eller regering (till exempel för trafikbuller). Riktvärden är i sig ej rättsligt bindande utan är vägledande för bedömningar och beslut med hänsynstagande till lokala omständigheter. Riktvärde som anges i villkor i dom anger en nivå där verksamhetsutövaren måste vidta åtgärder för att förhindra ett nytt överskridande.

Risk: En sammanvägning av sannolikheten för och konsekvensen av en negativ händelse. Sannolikheten beskriver hur troligt det är att händelsen inträffar, och konsekvensen beskriver omfattning av den påverkan som kan uppstå.

Riskobjekt: Verksamheter eller områden där olyckor kan inträffa som påverkar skyddsobjekt.

Robusthet: Avser transportsystemets förmåga att stå emot och hantera störningar.

Rättidighet: Tåg som går i rätt tid.

Samråd: Samråd innefattar utbyte av information med och inhämtning av synpunkter från den lagreglerade samrådskrets som berörs. Samråd kan vara såväl skriftligt som muntligt. Med samrådet menar Trafikverket hela samrådsprocessen som består av flera samrådsaktiviteter som kan ske vid olika tidpunkter. Pågår under hela planläggningsprocessen fram till kungörande och granskning.

Samrådshandling: Benämning av den preliminära handlingen för väg- eller järnvägsplan efter begäran om beslut om betydande miljöpåverkan och under tiden fram till att planen ska kungöras och granskas.

Samrådsredogörelse: Ett dokument och underlag till järnvägsplanen som redogör för hur samrådet har bedrivits, vilka synpunkter som inkommit och hur de inkomna synpunkterna har beaktats.

Samrådsunderlag: Dokument som tillsammans med samrådsredogörelsen utgör underlag för länsstyrelsens beslut om projektet kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Samma dokument utgör också underlag för samrådet inför beslutet.

Servicetunnel: En tunnel som uppfyller krav på funktioner för underhåll av järnvägsinstallationer, tillträde till spårtunnel, evakuering från spårtunnel och/eller räddningstjänstens insatser.

Serviceväg: Väg som används av drift- och underhållspersonal längs järnvägen.

Silt: Silt är en finkornig jordart som förlorar sin hållfasthet när den mättas med vatten. Silt är finare än sand men grövre än lera.

Skonke: En arkitektonisk utformning där porten på en ekonomibyggnad är placerad med ett indraget läge i förhållande till fasaden i övrigt. Detta indrag skapar en skyddad ingång och kan vara en lösning för att ge bättre väderskydd eller underlätta för transporter och arbete vid porten.

Skullutskott: Liknande koncept som skonke, där porten är indragen i förhållande till fasaden. Det är ett regionalt särdrag som förekommer på ekonomibyggnader.

Skyddsobjekt: Människor (ombordvarande, tredje man och obehörigt spårberäde), samhällsviktig verksamhet, vissa byggnader samt vattentäkter och känslig miljö.

Skyfall: SMHIs definition av skyfall är minst 50 millimeter på en timme eller minst 1 millimeter på en minut.

Skärning: Järnvägen har en lägre nivå än omgivande mark och skär genom terrängen i jord eller berg.

Social hållbarhet: Handlar till exempel om välbefinnande, rättvisa, rättigheter och individens behov. Vad social hållbarhet är varierar beroende på sammanhanget. Att analysera social hållbarhet handlar om att med individen i fokus och utifrån planetens gränser bedöma människors möjlighet att uppfylla sina behov, mål och drömmar.

Stambana: En viktig huvudbana för järnväg.

Station: Plats där tåg stannar och resenärsbyte kan ske.

Stationsläge: Plats där järnvägsstation är lokaliserad.

Spont: Stödkonstruktion, tillfällig eller permanent, för att möjliggöra schaktning.

Stomljud: Ljud som kan uppstå i närliggande byggnader på grund av vibrationer i järnvägsspåret. Vibrationerna från järnvägen kan fortplantas, vid vissa markförhållanden, till byggnadens stomme vilket kan ge ett lågfrekvent ljud inne i byggnaden.

Strandskydd: Strandskyddet syftar till att bevara land- och vattenområden för att de är biologiskt värdefulla och av värde för rekreation och friluftsliv. Generellt strandskydd är 100 meter från vattenområde och kan i vissa fall vara utökat till 300 meter.

Svaghetszon: Område med sämre geologisk bärighet.

Svämsediment: Material som deponeras på en flods översvämningsslätt när vatten svämmar över flodkanalen och tappar hastighet, vilket oftast består av finare partiklar som lera och silt.

Teknikbyggnad: Innehåller teknisk utrustning för el, signal och tele.

TEN-T: TEN-T är ett transeuropeiskt transportnät, ett trafikslagsövergripande nät inom EU och angränsande länder. Vägar och järnvägar som utpekade som en del av TEN-T är av särskild internationell betydelse.

Tillgänglighet: Tillgänglighet syftar på i vilken utsträckning individer och grupper har möjlighet att nå olika aktiviteter eller destinationer utifrån markanvändning, transportsystem och information.

Tillåtlighetsprövning: Regeringens prövning av vissa projekt som klargör om en trafikanläggning är tillåtlig på en viss plats. Prövningen görs enligt 17 kapitlet miljöbalken. En lokaliseringsutredning och Miljökonsekvensbeskrivning ligger till grund för prövningen.

Torv: Ett organiskt material som bildas genom nedbrytning av växtrester i våtmarker, såsom mossar och kärr.

Torvmark: Område där jordarten torv finns i marken. Ordet använd synonymt med torvområde.

Topografi: Studien och beskrivningen av jordens yta och dess former, inklusive terrängens höjder, lutningar, och landformer som berg, dalar, floder och andra naturliga element. Det innefattar också kartläggning och mätning av dessa fysiska drag för att skapa detaljerade kartor och modeller över landskapet.

Tryckbank: Uppläggning av jord på en sida eller på ömse sidor av järnvägsbanken som säkerställer bankens stabilitet.

Tråg: En vattentät betongkonstruktion med väggar och botten.

Tunnelmynning: Tunnelns öppning i berget.

Typsektion: Typsektion är en övergripande beskrivning av uppbyggnad och mått för en järnvägs- eller vägsektions geometriska utformning och sammansättning.

Täkt: Beteckningen på en plats som utnyttjas för utvinning, brytning eller insamling av exempelvis grus eller berg.

Uppehållsbild: Grafisk representation av tågens ankomst- och avgångstider vid en specifik station eller knutpunkt. Den visar hur länge varje tåg stannar vid hållplatsen och när nästa tåg kommer eller avgår.

Utredningsområde: Område som inrymmer projektet och dess alternativa lösningar.

Vattenförekomst: För att dagens tillstånd i ett vatten ska kunna beskrivas och för att framtida kvalitetskrav ska kunna definieras på ett bra sätt behöver vattnen delas in i enheter som är så likartade som möjligt när det gäller typ av vatten. Dessa enheter kallas vattenförekomster och kan vara exempelvis en sjö, en åsträcka, ett kustvattenområde eller grundvattnet som pekats ut inom arbetet med vattenförvaltningen.

Vattenverksamhet: I stort sett allt arbetet och byggande i vattenområden är vattenverksamhet, bland annat bortledning och tillförande av vatten samt markavvattning. Bestämmelserna om vattenverksamhet finns i 11 kapitlet Miljöbalken.

Våtmark: Mark där vatten under en stor del av året finns nära under, i eller strax över markytan.

Väg 40: Största vägen genom järnvägskorridoren. Går i väst-östlig riktning genom hela utredningsområdet. Genom Bollebygds kommun går väg 27 i samma sträckning.

Årsmedeldygnstrafik (ÅDT): Det genomsnittliga trafikflödet under ett år räknat i antal fordon per dygn

Överflyttning: Omfördelning av personresor från ett trafikslag till ett annat. Exempelvis kan en ny järnväg ge överflyttning av resenärer från vägtrafik till tågtrafik.

Översiktsplan: Alla kommuner ska ha en aktuell översiktsplan som ska fungera vägledande vid planering. Den är inte juridiskt bindande, utan dess syfte är att visa kommunens långsiktiga strategi kring hur mark- och vattenområden ska användas eller utvecklas.

100-årsregn: En regnintensitet som uppnås eller överträffas i genomsnitt en gång på det tidsintervall som anges, exempelvis 100 år.

8 Referenser

Bollebygds kommun. (1976). Förslag till stadsplan för del av Bollebygd i Borås kommun (Fjässjum Nedregården 2:13 m. fl.).

Bollebygds kommun. (2021). Översiktsplan för Bollebygds kommun - Antagandehandling.

Bollebygds kommun. (2025). Befolkning. Hämtad 251105: Befolkning - Bollebygds kommun

Bullernätverk Stockholms län. (2021). Nyhetsbrev nr 27, april 2021. Tema Stomljud från trafik.

EU. (2024). DIRECTIVE (EU) 2024/2881 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 23 October 2024 on ambient air quality and cleaner air for Europe (recast).

Europarådet. (2000). Europeiska landskapskonventionen. Antagen i Florens den 20 oktober 2000. Tillgänglig via Boverket: https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/teman/kulturvarden/andra-styrmedel-for-kulturvarden/landskapskonventionen/

Folkhälsomyndigheten. (2024). Vägledning för bedömning av olägenheter för människors hälsa till följd av långvarig exponering för lågfrekventa magnetfält.

Fossilfritt Sverige. (2018). Färdplan för fossilfri konkurrenskraft: Bygg och Anläggningssektorn. Uppdaterad 2024-02-21.

Härryda kommun. (2012). Översiktsplan för Härryda kommun, ÖP 2012.

Härryda kommun. (2025). Översiktsplan för Härryda kommun 2025, Granskningshandling.

Härryda kommun. (2026). Statistik. Hämtad 260206: https://www.harryda.se/kommunochpolitik/kommunfakta/statistik.4.1439a0061817fd1d9404437.html

Jordbruksverket. (2021). Slutrapportering värdering av jordbruksmark i planeringsprocesser.

Kasimir, Å. och Lindgren, A., 2024. Torvmarker, klimat och återvätning: Att minska utsläpp och främja koldioxidinlagring. Europa: Vulkan. ISBN 978-91-89823-59-4.

Lantmäteriet. (2026). Handbok FBL. https://www.lantmateriet.se/globalassets/om-lantmateriet/rattsinformation/handbocker/handbok-fbl.pdf

Länsstyrelserna. (2025). EBH-kartan. Hämtad 251216: https://ext-webbgis.lansstyrelsen.se/lst_ebh_karta/

Länsstyrelsen Västra Götaland. (2025). Vattenarkivet WebbGIS. Hämtad 251216: https://ext-webbgis.lansstyrelsen.se/d4cad194-df10-4d65-b88b-e3493f118102/

Naturskyddsföreningen. (2023, november 1). Vanliga frågor om skog och skogsbruk.

Regeringen. (2022). Uppdrag att avbryta planeringen av nya stambanor för höghastighetståg, snarast avsluta projektet Hässleholm– Lund samt pausa projektet Göteborg–Borås. Regeringsbeslut I2022/02416.

Regeringen. (2023). Uppdrag att planera för åtgärder i järnvägssystemet i stråket Göteborg–Borås. Regeringsbeslut LI2023/03474.

Rosén, C. & Andersson, J. med bidrag av Bergman, J. & Paring, M. (2025). Järnvägsplan Borås. Boplatslägen och torp. Arkeologerna rapport 2025:24. Arkeologisk utredning steg 1. Västra götalands län, Västergötland, Borås kommun, Borås, Torpa och Seglora socknar, flera fastigheter. Dnr 511-00816-2023.

SCB. (2025). Statistikdatabasen. Hämtad 2025-12-16: Statistikdatabasen - Välj tabell

SGU. (2017). Götalandsbanan – en sammanställning av SGUs geologiska data för sträckan Göteborg-Jönköping, Uppsala: SGU.

SGU. (2025). Produkt: Kartvisare Ballast. Hämtad 2025-11-01: Uppsala: SGU.

SLU. (2025). Artportalen. Hämtad 2025-03-25: https://artportalen.se/

Skatteverket. (2023). Beskrivning av värdeområden AFT 23. För produktiv skogsmark utan avverkningsrestriktioner.

Strålsäkerhetsmyndigheten. (2012). Magnetfält i bostäder. Rapport nr. 2012:69.

Sweco Viak AB. (2007). Rävlanda grundvattentäkt. Tekniskt underlag med vattenskyddsområde och skyddsföreskrifter.

Trafikverket. (2014). Buller och vibrationer från trafik på väg och järnväg. TDOK 2014:1021.

Trafikverket. (2018). Nationell plan för transportsystemet 2018–2029 – Sammanställning och läshänvisning. TRV 2018/63947.

Trafikverket. (2020). Miljökonsekvensbeskrivning – Väg 41 Sundholmen–Björktorp.

Trafikverket. (2021a). Åtgärdsvalsstudie stråket Göteborg–Borås. TRV 2019/28766.

Trafikverket. (2021b). Samrådsredogörelse Lokaliseringsutredning, Göteborg–Borås, en del av nya stambanor. TRV 2019/1823

Trafikverket. (2022a). Lokaliseringsutredning, granskningshandling, Göteborg–Borås, en del av nya stambanor. TRV 2021/128691.

Trafikverket. (2022b). Granskningsutlåtande Lokaliseringsutredning, Göteborg–Borås, en del av nya stambanor TRV 2021/128691

Trafikverket. (2024a). Beslut ändamål för Ny järnväg Göteborg–Borås. 2024-09-30.

Trafikverket. (2024b). Beslut projektmål för Ny järnväg Göteborg–Borås. 2024-09-30.

Trafikverket. (2024c). Beräkningsmanual Nord2000: för bullerberäkning i väg- och järnvägsplaner.

Trafikverket m.fl. (2024). Avtal avseende medfinansiering och samverkan för den gemensamma sträckningen Göteborg–Borås. TRV 2024/95008.

Trafikverket. (2025). Trafikverkets miljörapport 2024. TRV 2025/8158.

Trafikverket. (2026a). Integrerad landskapsanalys – Järnvägsplan. Ny järnväg Göteborg–Borås, delen Bollebygd, Järnvägsplan.

Trafikverket. (2026b). PM Naturvärdesinventering – Ny järnväg Göteborg–Borås, delen Bollebygd – Järnvägsplan.

Trafikverket. (2026c). Kulturarvsanalys – Ny järnväg Göteborg–Borås, delen Bollebygd – Järnvägsplan.

Västra Götalandsregionen (2023). Resvaneundersökning i Västra Götaland 2022-2023 (VGR Analys 2023:56)

Västtrafik. (2026a). Tidtabell. Hämtad 260203: https://www.vasttrafik.se/reseplanering/tidtabeller/

Västtrafik. (2026b). Närtrafik Bollebygd. Hämtad 260203: https://www.vasttrafik.se/reseplanering/anropsstyrd-trafik/nartrafik/bollebygd/

Trafikverket, 405 33 Göteborg. Besöksadress: Vikingsgatan 2-4.
Telefon: 0771-921 921, Texttelefon: 010-123 50 00

www.trafikverket.se

11. Samråd av detaljplan 1 inom Landvetter södra - yttrande till Härryda kommun KS2026/44

§53 KS2026/44

Samråd av detaljplan 1 inom Landvetter södra - yttrande till Härryda kommun

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Bollebygds kommun är positiv till planförslaget och har inget att erinra.

Ärendet

Härryda kommun har tagit fram ett förslag till detaljplan, detaljplan 1 inom Landvetter Södra, Landvetter 4:130 m.fl., som nu är föremål för samråd enligt plan- och bygglagen (2010:900). Detaljplanen tas fram med utökat förfarande. Planområdet ligger cirka 1 kilometer söder om Landvetter centrum i anslutning till bostadsområdet Landvetters Backa. Det aktuella planområdet gränsar inte till Bollebygds kommun.

Detaljplanen syftar till att skapa en hållbar, attraktiv och levande stad i nära samspel med omgivande natur. Planförslaget prövar förutsättningarna för cirka 1700 bostäder, centrumfunktioner, offentlig service, besöksanläggningar, friluftsliv och rekreation. Förslaget är förenligt med gällande översiktsplan. Kommunen bedömer att detaljplanen riskerar att medföra en betydande miljöpåverkan. En strategisk miljöbedömning med miljökonsekvensbeskrivning enligt kapitel 6, miljöbalken, har tagits fram.

Bollebygds kommun har beretts möjlighet att yttra sig i samrådsskedet. Kommunen är positiv till planförslaget och har inget att erinra.

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

Bollebygds kommun är positiv till planförslaget och har inget att erinra.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag

- Samrådsyttrande Detaljplan 1 Landvetter Södra
- Samrådsinformation Detaljplan 1 inom Landvetter södra, Härryda kommun

Skickas till

Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

HÄRRYDA KOMMUN

2026-02-13

Samrådsinformation

Detaljplan 1 inom Landvetter Södra, Landvetter 4:130 m.fl. Landvetter, Härryda kommun

Härryda kommun har tagit fram ett förslag till detaljplan som nu är föremål för samråd enligt plan- och bygglagen (2010:900). Detaljplanen tas fram med utökat förfarande.

Planområdet ligger cirka 1 kilometer söder om Landvetter centrum i anslutning till bostadsområdet Landvetters Backa. Detaljplanen syftar till att skapa en hållbar, attraktiv och levande stad i nära samspel med omgivande natur. Planförslaget prövar förutsättningarna för cirka 1700 bostäder, centrumfunktioner, offentlig service, besöksanläggningar, friluftsliv och rekreation.

Förslaget är förenligt med gällande översiktsplan. Kommunen bedömer att detaljplanen riskerar att medföra en betydande miljöpåverkan. En strategisk miljöbedömning med miljökonsekvensbeskrivning enligt kapitel 6, miljöbalken, har tagits fram.

Samrådet pågår under tiden **16 februari – 29 mars 2026.**

Planområdets avgränsning i Landvetter.

Detaljplaneförslaget finns på Härryda kommuns hemsida: harryda.se/landvettersodra_dp1. Planförslaget finns också tillgängligt på en digital skärm i kommunhusets entré på Råda torg i Mölnlycke samt i Landvetter kulturhus och Mölnlycke kulturhus under ordinarie öppettider.

För den som vill veta mer om förslaget samt vill ställa frågor finns möjlighet att vara med på samrådsmöte kl. 18.00 -20.00 i kulturhuset i Landvetter den 23 februari och 9 mars.

Detaljplanen tas fram med utökat förfarande. Vill du ha mer information om hur processen att ta fram en detaljplan går till kan du läsa det här: https://www.harryda.se/planprocessen

Lämna synpunkter på förslaget

Skriftliga synpunkter skickas in via kommunens e-tjänst på detaljplaneförslagets hemsida: harryda.se/landvettersodra_dp1 senast den 29 mars 2026. Det går även att maila till plan@harryda.se eller skicka brev till följande adress (ange diarienummer 2024KS158 samt Detaljplan 1 inom Landvetter Södra, Landvetter 4:130 m.fl. Landvetter, Härryda kommun):

Härryda kommun
Samhällsbyggnad
435 80 Mölnlycke

Synpunkter måste framföras skriftligt senast under granskningsskedet annars kan du förlora rätten av att överklaga beslutet att anta detaljplanen.

Synpunkter som kommer in under samrådstiden kommer att sammanfattas och kommenteras i en samrådsredogörelse som blir offentlig. Alla inkomna synpunkter blir offentliga handlingar, det vill säga att vem som helst har rätt att läsa och begära ut kopior av dem.

Frågor om planförslaget kan besvaras av Projektchef Åsa Henninge, 031-724 66 69 eller e-post asa.henninge@harryda.se eller planarkitekt Marcus Olofsson, 031-724 88 64 eller e-post marcus.olofsson@harryda.se

SEKTORN FÖR SAMHÄLLSBYGGNAD
Planenheten

12. Beslut om kommunalt bidrag till fest under 2026 KS2026/54

§54 KS2026/54

Beslut om kommunalt bidrag till fest under 2026

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen godkänner utbetalning av evenemangsbidrag om 75 tkr till Hestrafors IF, för att genomföra en festlighet enligt ansökan. Senast 2026-10-31 ska sökanden inkomma med en redovisning av hur bidraget har använts och vad resultatet (festligheten) blev. Om hela eller delar av bidraget inte har förbrukats blir sökanden återbetalningsskyldig det aktuella beloppet.

Ärendet

På kommunfullmäktiges sammanträde 2026-02-19 beslutades i ärendet KS2025/279 bland annat att ”Om externa aktörer gemensamt vid ett tillfälle 2026 vill arrangera festlighet i Bollebygd bidrar kommunen med max 75 tkr som tas ur resultatet.”. Efter beslutet publicerades informationen på Bollebygd kommuns hemsida att intresserade kan inkomma med en ansökan. Sista dag för ansökningar i den första omgången var 2026-03-08. Den 8 mars hade det inkommit en ansökan från Hestrafors IF tillsammans med restaurangen La Familia (Laffe AB). De sökande ansöker om hela beloppet på 75 tkr.

De sökande avser att anordna ett evenemang på Gästgivaretorget under augusti. Evenemanget är tänkt att innehålla underhållning i form av musik framfört på en scen samt ett tält med sittplatser för servering av mat och dryck/öl. Evenemanget som ansökan avser planeras att samordnas med ett redan planerat evenemang som företagarna med hjälp av kommunens besöksnäringsutvecklare jobbar med.

Resultatet skulle bli aktiviteter på dagtid och musikunderhållning samt tält med servering på kvällstid.

Kostnaden för hela evenemanget uppskattas av de sökanden till lite över 180 tkr och beloppet som inte täcks av kommunens bidrag är planerat att täckas via sponsring, samarbeten och andra bidrag. Sökande beskriver att tanken är att evenemanget ska bli årligt återkommande.

Kommunfullmäktige har redan beslutat att upp till 75 tkr kan tas ur resultatet för att finansiera ett bidrag till festlighet under 2026. Då bara en ansökan om bidraget har skickats in bedöms bara denna ansökan utan jämförelser. De sökanden har redan tidigt visat intresse för att arrangera en festlighet och har inlett en samverkan med Studiefrämjandet och företagarna. Föreningen har många medlemmar och kan bedömas ha de personella resurser och andra nödvändiga erfarenheter för att genomföra ett större evenemang. Festligheten som beskrivs i ansökan motsvarar det som tidigare år har anordnats under namnet Fäst i Bollebygd och som ärendet som kommunfullmäktige tog beslut om den 19 februari handlade om. Därmed bedöms att bidraget kan betalas ut till att arrangera festligheten i enlighet med ansökan.

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut
Kommunstyrelsen godkänner utbetalning av evenemangsbidrag om 75 tkr till Hestrafors IF, för att genomföra en festlighet enligt ansökan. Senast 2026-10-31 ska sökanden inkomma med en redovisning av hur bidraget har använts och vad resultatet (festligheten) blev. Om hela eller delar av bidraget inte har förbrukats blir sökanden återbetalningsskyldig det aktuella beloppet.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag

- Beslut om kommunalt bidrag till fest under 2026
- Ansökan bidrag Fäst Bollebygd 2026

Skickas till

Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

Ansökan bidrag Fäst Bollebygd

Företag och förening nedan, gemensamt nämnda Sökanden, anhåller om bidrag om 75 000 kr för att anordna evenemang beskrivet nedan.

Sökanden
1. Hestrafors IF Organisationsnummer: 864500-2844
2. Laffe AB Organisationsnummer: 559088-0513

Sökandens ombud: Conny Carlsson tel 0737-879399 / E-mail: Connycarlsson_@hotmail.com

Evenemangsbeskrivning

Tid: 2026-08-22 kl 12:00-00:00
Plats: Gästgivaretorget

Innehåll

Underhållning med levande musik med scen
Scenutrustning underhållning
Mat- och öltält med sittplatser
Avspärrning med ordningsvakter
Bajamajor inkluderat handikappsanpassad toalett

Kostnader (prel beräknade)

Tält och scen med sittplatser och avspärrning	75 000 kr
Bajamajor, staket	15000 kr
Ljudtekniker	6000 kr
Underhållning, personalkostnader, biträden	75000 kr
Ordningsvakter	5 000 kr
Ansökan tillstånd polismyndigheten	2000 kr
Dokumentera och filma, vi fångar dagen	5000 kr

Ansökt belopp: 75000 kr

Resterande kostnader kommer att täckas av sponsorer, samarbeten och andra bidrag. Studiefrämjandet i Väst har redan nu klivit in som en solid aktör till eventet.

Övrigt

Aktiviteter dagtid kommer att anordnas av kommunen och Företagarna i Bollebygd. Sökanden kan bidra med musikunderhållning dagtid om önskemål finns därom. Det finns tankar om att dela kostnaden för bajamajor med dagtidsarrangören. Vidare har undersökts om polistillstånd kan sökas gemensamt med dagtidsarrangören för att på så sätt minska kostnaden.

Avsikten är att detta evenemang ska återkomma årligen. Därför är det av vikt att det första försöket blir lyckat. Eftersom sponsorintäkterna samt övriga bidrag är ganska osäkra detta första år innan rutinerna lagt sig är det av vikt att hela den av kommunen beviljade summan avsätts för detta ändamål. Beviljas hela summan lär övriga tilltänkta sponsorers intresse att delta öka markant.

Bollebygd den 6 Mars 2026

13. Inför samverkansmöte 2026 - yttrande till Västtrafik AB KS2026/5

§74 KS2026/5

Yttrande till Västtrafik inför samverkansmöte 2026

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen antar förslag till yttrande om kollektivtrafiken inför samverkansmöte med Västtrafik 2026, och översänder det till Västtrafik AB.

Ärendet

Västra Götalandsregionen är ensam ägare och ansvarar för den allmänna kollektivtrafiken sedan skatteväxling gjordes år 2011. Västtrafik ombesörjer den allmänna kollektivtrafiken utifrån de mål och riktlinjer som beslutats av Västra Götalandsregionen.

Varje år vill Västtrafik ha skriftligt svar på frågor från respektive kommun inför vad Västtrafik kallar ett samverkansmöte. Syftet med samverkansmötena är att diskutera kollektivtrafikens utveckling utifrån dagens förutsättningar och framtida behov. Dels i frågor som rör kommande trafikplan, dels i mer långsiktiga frågor.

För att göra samverkansmötena givande för varje kommun vill Västtrafik få inspel kring utvecklingen inom relevanta områden i respektive kommun. Inspelen utgör, förutom underlag inför den gemensamma dialogen, också viktig input till framtagande av långsiktiga utvecklingsplaner för kollektivtrafiken.

Kollektivtrafikansvarig har tillsammans med KSAU haft två sittningar där vi gått igenom yttrandet till Västtrafik AB.

Västtrafik önskar få inspel kring eventuella förändringar (med utgångspunkt från föregående års inskickade material) inom följande områden:

- Samhällsutveckling och förändrade resebehov
- Infrastruktur
- Skolpendling i den allmänna kollektivtrafiken
- Tillköp

Västtrafik vill ha de skriftliga svaren senast den 1 juni 2026.

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut
Kommunstyrelsen antar förslag till yttrande om kollektivtrafiken inför samverkansmöte med Västtrafik 2026, och översänder det till Västtrafik AB.

Beslutsgång
Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag
- Inspel till Västtrafik inför samverkansmöte 2026
- Yttrande till Västtrafik inför samverkansmöte 2026

Skickas till
Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

Kommunstyrelsen

Annika Eriksson | Näringslivsutvecklare
0734-64 70 08 | annika.eriksson@bollebygd.se

Dnr : **187658**

Västtrafik AB

Yttrande till Västtrafik inför samverkansmöte 2026

Sammanfattning av ärendet

Västra Götalandsregionen är ensam ägare och ansvarar för den allmänna kollektivtrafiken sedan skatteväxling gjordes år 2011. Västtrafik ombesörjer den allmänna kollektivtrafiken utifrån de mål och riktlinjer som beslutats av Västra Götalandsregionen. Varje år vill Västtrafik ha skriftligt svar på frågor från respektive kommun inför vad Västtrafik kallar ett samverkansmöte. Syftet med samverkansmötena är att diskutera kollektivtrafikens utveckling utifrån dagens förutsättningar och framtida behov. Dels i frågor som rör kommande trafikplan, dels i mer långsiktiga frågor. För att göra samverkansmötena givande för varje kommun vill Västtrafik få inspel kring utvecklingen inom relevanta områden i respektive kommun. Inspelen utgör, förutom underlag inför den gemensamma dialogen, också viktig input till framtagande av långsiktiga utvecklingsplaner för kollektivtrafiken.

Västtrafik önskar få inspel kring eventuella förändringar (med utgångspunkt från föregående års inskickade material) inom följande områden:

- Samhällsutveckling och förändrade resebehov
- Infrastruktur
- Skolpendling i den allmänna kollektivtrafiken
- Tillköp

Yttrande

Kollektivtrafikens utveckling inom kommunen

Kollektivtrafikens utveckling är av avsevärd betydelse för både den interna och externa kommunikationen samt för miljön. Ett generellt ökat behov av en fungerande kollektivtrafik föreligger, vilket Bollebygds kommun tidigare har påpekat och skickat till Västtrafik AB i tidigare svar på frågor inför samverkansmöten.

Kollektivtrafiken är betydande för att arbetsgivare i kommunen, kommunala såväl som privata, ska kunna attrahera personal. Idag väljer flera potentiella arbetstagare uttryckligen andra arbetsgivare på grund av brister i kollektivtrafiken. En nyetablering/tillväxt har skett längs med väg 1757 med ca 30 personer vilket förutsätter goda kollektiva medel för att kunna rekrytera personal. Sträckan innefattar tätorterna Olsfors och Hultafors, där befintliga arbetstillfällen uppgår till ca 380. Här finns flertalet av Bollebygds kommuns största arbetsgivare. Vi har därmed stort behov av att kunna hänvisa till en fungerande kollektivtrafik.

2019 genomfördes en enkätundersökning i kommunen gällande kollektivtrafik. 760 personer besvarade enkäten. Respondenterna utgörs även av personer som inte bor, men arbetar i kommunen. Den huvudsakliga mängden har lämnats av personer som

bor i kommunen. Majoriteten av svar har lämnats från respondenter som pendlar västerut. Även studerande har besvarat frågorna.
Vidare har även personer som pendlar på annat sätt än genom buss eller tåg besvarat enkäten.

Oaktat om enkäten i dagsläget inte kan utgöra underlag för aktuella och tillförlitliga slutsatser ger den ändå en stark indikation på hur pendlingsstrukturen ser ut. De huvudsakliga slutsatserna är följande och kan stärkas av kundsynpunkterna under 2025 rörande linjerna i Bollebygd.

- Den stora andelen pendling sker med bil. Flera av respondenterna har förklarat att detta sker till följd av brister i turtäthet.
- Den huvudsakliga pendlingen, såväl med bil som med buss/tåg sker mellan 06.00-09.00 och 16.00-19-00.
- De huvudsakliga invändningarna mot trafik idag är dels turtätheten, dels brister i synkronisering mellan matartrafik och pendlingstrafik, dels turtäthet i matartrafik under högtrafik. Linje 101 har flertalet klagomål om punktlighet och inställda turer.
- En osäkerhet gällande ersättningstrafik vid förseningar och pågågående spår- och vägarbeten.
- En särskild önskan om utökad trafik under kvälls-, helg- och lågtrafiktider.

Kommunen har identifierat en mängd funktionsbehov/funktionsbrister inom befintlig kollektivtrafik som förekommit under en längre tid, varav de mest väsentliga är:

- Utvärdera möjligheterna att stärka pendlingstrafiken under de perioder som anges ovan.
- Buss och anropsstyrd trafik som linje 402, trafikerar inte i tillräcklig utsträckning resebehovet för boende eller anställda medarbetares arbetspendling under dag- och kvällstid utmed väg 1757 (Bollebygd – Olsfors – Hultafors – Sandared). Det finns ett flertal arbetsgivare som har svårigheter att rekrytera personal på grund av bristande kollektivtrafik utmed stråket. Detta blir extra kännbart då flera av kommunens största arbetsgivare har kontor utmed denna sträcka. En möjlighet att underlätta resandet för denna målgrupp är att erbjuda närtrafiken över kommungränserna. Vi önskar att Västtrafik ser över närtrafikpunkter i stråk. Turtätheten längs stråket Bollebygd-Töllsjö-Storskogen är undermålig och bör prioriteras. Båda stråken är och har varit

föremål för diskussion under lång tid med Västtrafik där nuvarande regler för närtrafik omöjliggör förslag till förbättringar. Gällande närtrafik vill kommunen kunna kombinera fler fasta bussturer utmed stråket Bollebygd/Sandared (linje 402) samt Bollebygd/Töllsjö (linje 122) utan att detta påverkar möjligheten att resa med närtrafik. Vi önskar också en diskussion om huruvida närtrafikens tider kan utökas för att även passa studie -och arbetspendling, det gäller särskilt under högtrafik. Bollebygd har ingen egen gymnasieskola, därmed behöver samtliga elever i gymnasieålder kunna använda kollektivtrafiken mot Borås, Alingsås och Göteborg.

- Det är högst rimligt att låta buss 100 angöra Bollebygd under både hög- och lågtrafik. Två turer per timma med linje 100 och linje 101 bör angöra Bollebygd. Vid turtäthet på 4 gånger i timman medför detta en betydligt större andel resande då brister i turtäthet har varit den främsta anledningen till att invånare väljer andra transportsätt. Bollebygd har en otillräcklig turtäthet i den tågtrafik som passerar centrala Bollebygd. Det finns ett stort tryck på förslag om nytt hållplatsläge längs med R40 där linje 100 föreslås angöra ett stopp. Grönkullenmotet erbjuder idag ett naturligt hållplatsläge på sträckan Borås-Gbg och i motsatt riktning vill kommunen satsa på en avfartsväg vid Grönkullenmotet samt en pendelparkering. Ett nytt stopp skulle bidra till ökat resande genom förbättrad tillgänglighet för fler resenärer. Resande från Marks kommun kan med fördel nyttja linje 100 för vidare pendling mot Borås och Gbg. Ett större resandeunderlag ger i sin tur fler och tydligare skäl att etablera ett stopp längs sträckan. Det finns starka skäl att beakta det förslaget då kommande snabbspår från Gbg-Borås i nuvarande järnvägsplan inte inkluderar ett stopp i Bollebygd. I den fortsatta planeringen av järnvägen Gbg-Borås fortsätter kommunen att driva frågan om en station. Trafikverket framhåller att i deras planering kommer de att inte omöjliggöra framtida stationer i Bollebygd.

- Buss når inte de delar av området Erikstorp, Tyftet, Bergadalen och Fjällastorp som är föremål för ny bebyggelse. Befintlig hållplats vid Erikstorp, Skräddargårdsvägen, ombesörjer befintliga delar av området samt förskola, skola och idrottshall. Vid tillköp av trafik samt fler hållplatslägen upp mot Skräddargårdshöjd riskerar Erikstorp ändhållplats att försvinna vilket inte

möjliggör för en god utveckling av turtäthet eller tillgänglighet. Kommunen behöver kunna satsa på utveckling av kollektivtrafiken utan att det slår på befintliga hållplatslägen.

- Linje 110 kan ersätta linje 402 på sträckan Bollebygd-Borås t/r, förutsatt att det matchar dagens turtäthet på linje 110. Det skulle ge boende längs med Olsfors, Hultafors och Sandared möjlighet att kunna nyttja viktiga samhällsfunktioner mer än vad som erbjuds idag, samt att skolelever lättare kan ta sig till och från skola utan att vårdnadshavare behöver erbjuda skjuts då turtätheten idag är något begränsad. Att ersätta linje 402 med linje 110 skulle ge en ökad flexibilitet och tillgänglighet för våra resenärer.

- Pålitligheten och punktlighet hos befintliga bussar och tåg kan förbättras. Vid de tillfällen tåg och bussar är försenade erbjuds det sällan ersättningsfordon utan hänvisning har skett till befintlig tidtabell för buss och tåg vilket har orsakat förseningar för pendlare. Anslutningstider är viktigt och att de är synkroniserade mellan linje 110, 402 och linje 101 då resenärer vill kunna planera sin resa på ett effektivt sätt. Ovanstående skapar en osäkerhet till kontinuerlig pendling vilket gör att många pendlare idag tar bil. Det här ligger inte i linje med Västtrafiks målsättning om effektiv kollektivtrafik.

- Bollebygds kommun har flera resenärer som pendlar till och från de större sjukhusen (Södra Älvsborgs Sjukhus, Sahlgrenska Universitetssjukhusen, Mölndals- och Östra sjukhusen) till vår kommun. Deras arbetstid är 06.45-15.00, 13.30-21.30 samt 21.00-07.00. En del tider för kollektivtrafiken passar deras skift, men det är enbart åt det ena eller andra hållet, vilket innebär att vårdpersonalen inte har möjlighet att åka med den allmänna kollektivtrafiken. Tidtabellerna måste justeras för att främja det kollektiva resandet.

- Närtrafiken har haft ett lyft när det kommer till marknadsföring. Genom medborgardialog och besök från Västtrafik har kommunen fått en bättre insyn om kännedomen kring tjänsten närtrafik. Vi planerar att fortsätta med marknadsföring kring närtrafik då den fyller ett viktigt syfte för att möjliggöra kollektivtrafikresor på glesbygden. Kontaktperson från Västtrafik kommer bjudas in till vår högstadieskola och vårt lokala pensionärsråd för att informera

och berätta hur man använder närtrafik samt lyssna in behovet från våra resenärer. Föreningslivet har aktivt informerat ungdomar hur man använder tjänsten för att öka andelen resande med närtrafik. Det är viktigt att tjänsten digitaliseras i syftet att barn och unga ska vilja nyttja närtrafik. Bokning idag sker inte på ett optimalt sätt för unga utan bör finnas som ett tillägg i ToGo appen. Här ligger ansvaret på Västtrafik då Trafikförsörjningsprogrammet 2026–2029 uttryckligen vill satsa på ökad dialog med unga.

Samhällsutveckling och förändrade resebehov i Bollebygd

Befolkningsutveckling

Mellan åren 2021–2024 var Befolkningsökning: 1,7 % (Jämfört med 1,3 % i riket). Totalt bor här per 2025-11-30 9 775 personer.

Folkmängd 2025-11-30 efter åldersgrupp. Antal personer 9 775.

Kommun/Region	0-19	20-39	40-59	60-79	80-	Totalt
Bollebygd	2420	1976	2 611	2 107	655	9769

Källa ovan: Statistikdatabasen. (viss procentuell avvikelse kan förekomma p.g.a skyddade personuppgifter.)

Kommunen består av tätorterna Bollebygd, Olsfors, Hultafors, Töllsjö och den relativt nya tätorten Fjällastorp. Bollebygds tätort är störst med ca 4 670 invånare, följt av Olsfors ca 620 invånare, Töllsjö på ca 430 invånare, Hultafors ca 300 invånare och Fjällastorp ca 260 invånare.

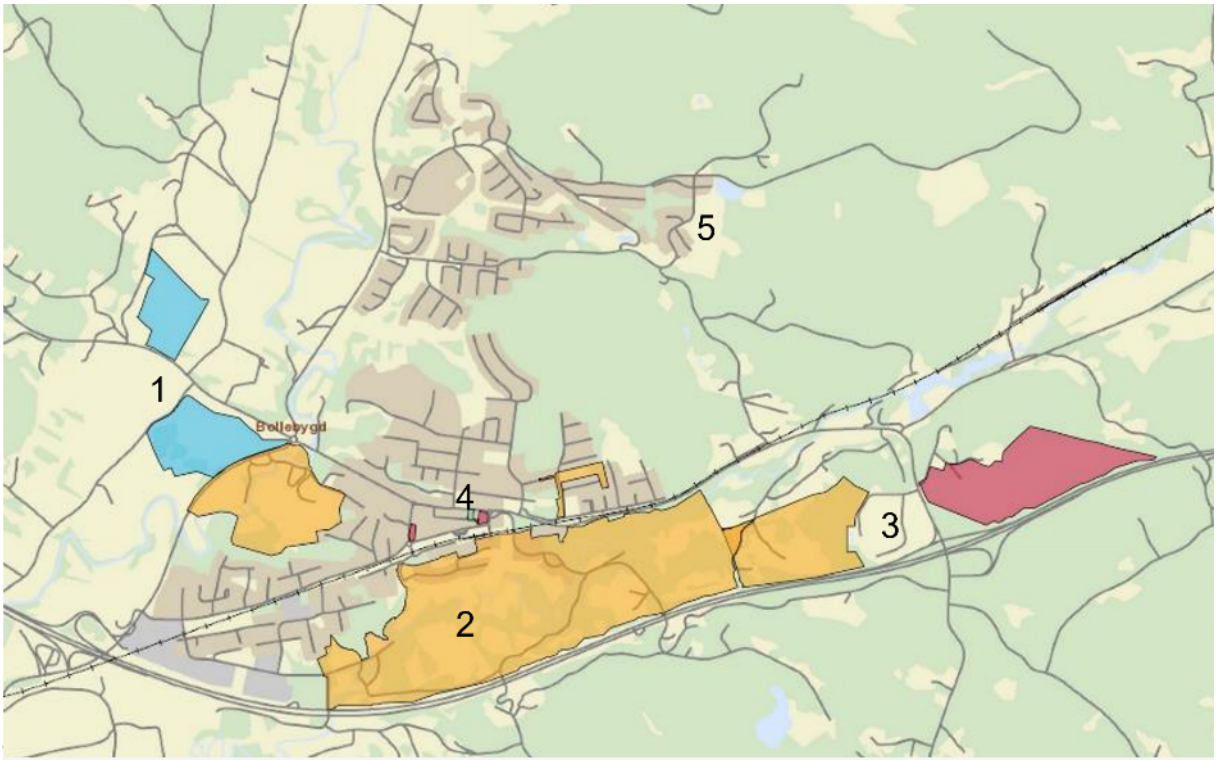
Jämfört med andra kommuner är Bollebygd relativt glesbefolkad. Andelen invånare som bor utanför någon av tätorterna är 34 procent, vilket gör kommunen till den femtonde mest glesbefolkade kommunen i länet.

Kommande byggnationer

Kommunens översiktsplan (ÖP) antogs 24 mars 2022 och Västtrafik har varit involverade i arbetet.

FÖP Västra Forsa är avhängig ny dragning av järnväg Göteborg-Borås. Sträckningen beräknas kunna presenteras under 2027.

Under kommande år fortsätter Bollebygd att expandera och nya bostäder byggs.

1. Kullaområdet ca 450 bostäder samt kommunal service i flera etapper inom 10–15 år, se detaljerad bild för bättre tidsangivelser.
2. Rinnaområdet (rekreation) inga nya resande kan bedömas i dagsläget.
3. Grönkullemotet (verksamhetsmark) 300 arbetsplatser i två skift inom 5 år. Ytterligare upp till 300 arbetsplatser inom 10 år.
4. Centrum, cirka 200 bostäder inom 5–10 år, planer på ytterligare cirka 40 bostäder efter det.
5. Bergadalen, cirka 30 villor och cirka 40 lägenheter (inom 5 år).

1. Verksamhet och handel, inom 5 år
2. Verksamhet och handel, inom 10 år. Ett företags och handelsnav där kollektivtrafiken och resandet spås att öka och kommer få ett starkt fäste. Tiderna för projekten kan komma att påverkas av rådande konjunktur och världsläge. Området ligger inom det som i översiktsplanen är utpekat som tätortsnära utvecklingsområde. Beslut om framtida verksamhet är i dagsläget inte politiskt förankrat.
3. Prästgårdsgärdet (200 bostäder), inom 5-10 år
4. Fjällastorp (50 villor), inom 5 år
5. Förskola, ev. äldreboende samt ca 80 bostäder inom 10 år
6. Framtida utbyggnad (30 villor) inom 15 år
7. Utbyggd skola pågår

Infrastruktur

Inom ramen för arbetet med den mobilitetsplan som pågår kommer frågor såsom pendelparkeringar och anpassning av hållplatser tas upp. Målet är att mobilitetsplanen ska kunna hjälpa till att identifiera om och i så fall var sådana infrastrukturutbyggnader är aktuella.

Nyligen förvärvade kommunen mark vid Grönkullenmotet, i direkt anslutning till riksväg 40. Kommunen har som ambition och är beredda att titta på en lösning för ett pendlingsnav i anslutning till motet. Ett sådant pendlingsnav skulle fånga upp resande ifrån Bollebygds kommun, Borås kommun, särskilt Sandared med omnejd, Härryda kommun och stora delar av Marks kommun. Om detta ska bli verklighet ställer vi dock som krav att Grönkullen blir ett permanent stopp för buss 100 emellan Borås och Göteborg, under både hög och lågtrafik. Detta är en fråga vi vill diskutera vidare med Västtrafik.

Resmönster

Bollebygd är placerat utmed det stora pendlingsstråket Borås-Göteborg och kommunen har mycket pendlingstrafik av studerande såväl som arbetande. I SCB:s statistik 2023 kan utläsas att av boende utanför Bollebygds kommun arbetspendlar 1 252 personer in till kommunen och boende inom kommunen arbetspendlar 3555 ut från kommunen. Av de som pendlar ut från kommunen reser ca 65% emot Göteborgs-området och 35% till Borås (Statistik från Trafikverket 2023) Utöver de 3555 pendlare samåker dessutom 10% mot Göteborg från Bollebygd. (Statistik från Trafikverket 2022). Göteborg är det pendlingsnav som våra invånare har som främsta destination oavsett om Borås är närmare geografiskt. Det gör att en förstärkt turtäthet till Göteborg är av största vikt.

Statistiken omfattar endast de som arbetar och bor på respektive ort. Statistiken anger inte pendlingssätt och inkluderar inte personer som går i skola eller högskola. Underlaget är sålunda osäkert och mörkertalet kan vara omfattande. Statistiken från SCB omfattar inte heller den stora grupp av personer från Sandared, Marks kommun och Härryda kommun som pendlar igenom Bollebygd eller utgår ifrån Bollebygd i sitt kollektiva resande.

I förslag till strategisk inriktning för trafikförsörjningsprogram 2026–2029 benämns målet ”Hållbar och förbättrad tillgänglighet nytt övergripande mål”. Den regionala utvecklingsstrategin (RUS) syftar till att göra Västra Götaland till ett föredöme för omställning till ett hållbart och konkurrenskraftigt samhälle. Kollektivtrafiken är ett medel och möjliggörare i omställningsarbetet. Den bidrar till att tillväxt och utveckling kan ske i hela Västra Götaland, exempelvis i samband med nya större etableringar där nya behov av persontransporter uppstår. Bollebygds kommun ser en tydlig koppling till målet ovan utifrån behovet att stärka upp och få en väl fungerande kollektivtrafik utmed väg 1757. Sträckan innefattar tätorterna Olsfors och Hultafors, där befintliga arbetstillfällen uppgår till ca 380. Här finns flertalet av Bollebygds kommuns största arbetsgivare. Under året har ett nytt företag etablerat sig på sträckan och beräknar kunna erbjuda upp till 30 nya arbetstillfällen. Vi har därmed stort behov av att kunna hänvisa till en fungerande kollektivtrafik. Kommunen ser positivt på förslag till trafikförsörjningsprogrammets mål om att öka tillgängligheten till kollektivtrafik och främja sociala analyser. Dock anser kommunen att programmet inte tillräckligt beaktar social hållbarhet för ungdomar som bor i glesbygdsområden. Ungdomars behov av att kunna delta i fritidsaktiviteter är centralt för deras sociala utveckling och välbefinnande, men deras möjlighet att resa till aktiviteter är ofta begränsad på grund av bristfällig kollektivtrafik i dessa områden. Ungdomsrådet belyser särskilt att man löper stor risk att bli socialt utanför den gemenskap som fritidsaktiviteter kan ge när kollektivtrafiken inte kan nyttjas p.g.a. för få turer under em./kväll på linje 402 samt linje 122.

Hållbart resande inom kommunen

I Bollebygd uppgår bilinnehavet till 0,55 bilar per invånare. Vi upplever att många av kommunens invånare är bilburna och känner sig nödgade att resa med bil på grund av bristfälliga möjligheter till kollektivtrafik. Vi ser även att en hög andel ungdomar tvingas färdas med A-traktorer till skola och fritidsaktiviteter i brist på kollektiva medel. Inspel från ungdomsrådet visar tydligt att ungdomarna i Hultafors, Olsfors och Töllsjö är helt beroende av sina föräldrar för att kunna ta sig till fritidsaktiviteter och även skola i de fall när skolscheman avviker från det vardagliga. Invånare i Töllsjö, Hultafors och Olsfors kan inte ta sig till vår nyetablerade familjecentral i Bollebygd med hjälp av kollektivtrafiken. Detta står i stark kontrast till det hållbarhetsarbete och den miljöpolicy kommunen och Västtrafik arbetar utefter. Inom kommunen vill man främja det hållbara resandet och har satt fokus på denna fråga inför kommande år.

Sedan 2020 har kommunen en antagen miljöpolicy som ska styra det arbete som sker inom kommunen. Syftet med miljöpolicyn är att skapa långsiktig hållbar utveckling av hela kommunen, samtidigt som kommunen ska ges förutsättningar att växa. En viktig del av kommunens miljöpolicy är att sträva emot ett minskat utsläpp av koldioxid och andra miljö- och hälsoskadliga ämnen. I detta arbete krävs medverkan av den organisation som är ansvarig för kollektivtrafik, alltså Västtrafik.

Stort fokus i antagna mål och budget för kommande år läggas specifikt på hållbart resande och kollektivtrafikfrågor. Utdrag ur kommunens mål och budget 2023–2025;

Kollektivtrafik
Dialogen med Västra Götalandsregionen har utökats, och blivit mer proaktiv. I denna dialog ska tydliga förslag på framtida kollektivtrafik läggas fram. Kommunen har yttrat sig i samverkansmöten om att bli pilotkommun i regionens försök om ”dynamisk” kollektivtrafik. Det innefattar ex ”bus on demand” samt autonoma bussar.
Möjligheten att skapa och delfinansiera kollektivtrafikturer ska ses över. Aktuella områden är de kommundelar där kollektivtrafiken idag är eftersatt. En mobilitetsplan är på väg att tas fram för att ta ett helhetsgrepp kring ett ökat hållbart resande. Till grund ska en behovsundersökning ligga som involverar arbetsgivare, anställda och invånare.

Kommunfullmäktiges mål för kollektivtrafik:
Vi har inlett förhandling med Västtrafik om ökad kollektivtrafik i kommunen.

Utredningsuppdrag 2023 och 2024:

Kommunstyrelsen fortsätter att utreda hur kommunen kan delfinansiera utökad kollektivtrafik.

Kommunstyrelsen har påbörjat uppdraget att ta fram en mobilitetsplan för att ta ett helhetsgrepp kring ett ökat hållbart resande.

Kommunstyrelsen har under 2024 startat arbetet med en mobilitetsplan, en modern trafikstrategi med fokus på hållbart resande. Syftet med mobilitetsplanen är att främja det hållbara resandet och planen tar upp aspekter såsom möjligheten att resa kollektivt, förutsättningarna för gång och cykeltrafik, attitydförändring och informationsspridning. Arbetet med mobilitetsplanen har påbörjats och fortsätter. Det är önskvärt att Västtrafik under 2026 deltar under denna process. Västtrafiks deltagande önskas både för att diskutera sakfrågor och för att agera rådgivare och sakkunnig kring frågor som rör hållbart resande.

Under våren 2024 inledde kommunen en fördjupad medborgardialog för att få en bättre bild av hur invånarna önskar utveckla kollektivtrafiken sett till bland annat tider, stråk och turer. Undersökningen hade fokus på hur närtrafiken och den anropsstyrda trafiken används idag. Resultatet har delgivits till kommunens kontaktperson för Västtrafik. Dialog har inletts samt fortlöper under året hur vi tillsammans kan förbättra tillgången till kollektivtrafiken.

Skolpendling i den allmänna kollektivtrafiken

Alla gymnasieelever i kommunen använder skolkort till och från skolan. Cirka 360 gymnasieelever åker åt olika håll. Merparten cirka 70 procent åker mot Borås, resten av eleverna mestadels Härryda men också mot Göteborg. Gymnasieelever som bor i Töllsjö har fortfarande svårt att ta sig till gymnasiet då det inte finns någon linjelagd kollektivtrafik i Töllsjö till väg 180 mot Borås och Alingsås.

Det kommer inte att ske någon betydande förändring i antal elever som reser till och från Bollebygdskolan med skolkort kommande läsår. Utifrån frågeställningen om vi kommer att förändra några start- och sluttider fr.o.m. läsåret 27/28 och framåt, har det uppkommit önskemål kring justering av tidtabell på linje 402.

I dagsläget avgår bussarna från Bollebygdskolan 15:11 samt 16:11. Vi vill att kollektivtrafiken ändrar tidtabellen till läsåret 27/28 så att bussar avgår från Bollebygdskolan kl. 15:30 samt 16:30.

Det planeras för byggnation av en ny skola i Bollebygds kommun, med placering i Bollebygd centralort. Önskvärt är att föra ett samtal med Västtrafik inför det framtida öppnandet av denna om hur kollektivtrafiken bör anpassas.

Inom ramen för skolpendling kan också nämnas att skolorna har svårigheter att rekrytera lärare och vikarier på grund av bristande kollektivtrafik till de större skolorna i kommunen. Särskilt i Töllsjö där körkort och tillgång till bil specificeras som ett krav i ansökningarna då kollektivtrafiken är för bristfällig. Det går helt emot hållbarhetsaspekten som både kommunen och Västtrafik strävar mot.

Generella önskemål inför framtiden

Bollebygds kommun anser att det är av stor vikt att Västtrafik ser en helhet för vår växande kommun och arbetar tillsammans med oss i utvecklingen av denna, både vad gäller turdragning och information. Bollebygds kommun ser tydligt att kollektivtrafiken är ett viktigt medel för utveckling av den egna kommunen och för regionen i sin helhet.

Kommunen vill ha en ökad insyn och vara delaktiga när region, Västtrafik och trafikbolag tar beslut som påverkar kollektivtrafik i kommunen. I våra fortsatta diskussioner är det av största vikt att kontakt och dialog sker med beslutsfattande organ och inte enbart på tjänstemannanivå.

Kommunen måste ha som ambition att kollektivtrafiken anpassas efter medborgarnas behov på ett helt annat sätt än det görs i dag. Kommunen ser också att samhällstrender såsom ökat distansarbete och ökande ruralisering är två faktorer att ta hänsyn till och som kommer ställa andra krav på framtidens kollektivtrafik. Kommunen har kontinuerligt framfört till Västtrafik att man vill vara testkommun för projektet Bus on demand. Att Västtrafik generellt ligger i framkant för att utveckla koncept för att möte dessa behov ser vi som väsentligt.

Bollebygds kommun har lyft frågan om att få till dubbla zoner. Det har vi fått gehör för, dock är det önskvärt att övergången sker tidigare än hösten 2026. Våra seniorbiljetter har inte möjlighet att kunna välja individuell zontillhörighet. Här behöver den tekniska utvecklingen prioriteras. Bollebygds kommun har för avsikt att komplettera yttrandet med ytterligare utveckling och förstärkning av resurser avseende kollektivtrafik, kring bl. a studie- och arbetspendling och övrig kollektivtrafik, genom dialog och överläggning mellan VGR, Västtrafik och Bollebygds kommun. Vi ser en stor vikt i att vår kommun inte jämförs med någon annan kommun i de behov vi lyfter och att våra behov möts enskilt.

BOLLEBYGDS KOMMUN
Kommunstyrelsen

Ulf rapp
Ordförande

Monica Holmgren
Förvaltningschef

14. Årsredovisning 2025, Bollebygds kommun (kf fattar slutligt beslut) KS2025/314

§59 KS2025/314

Årsredovisning 2025, Bollebygds kommun

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige godkänner årsredovisning 2025 för Bollebygds kommun. Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige ombudgeterar kvarstående investeringsbudget för projekten ”Solceller” och ”Omklädningsrum Bollebygdsskolan” samt justerar investeringsbudget för pågående projektet ”Belysning gata” utifrån kvarvarande budgetutrymme från beslutad projektbudget.

Ny budget för 2026 för projekten blir:
Solceller - 0,4 mnkr
Omklädningsrum Bollebygdsskolan - 0,1 mnkr
Belysning gata - 1,6 mnkr

Ärendet

Kommunens resultat 2025 blev ett överskott med 41,9 miljoner kronor. Det var 24,6 miljoner kronor bättre än det budgeterade resultatet. 23,7 miljoner kronor av budgetöverskottet kommer från nämndernas verksamheter medan resterande del kommer från kommuncentrala poster. Kommunkoncernen gjorde ett resultat på 40,7 miljoner kronor vilket innebär att stiftelsen gjorde ett underskott för 2025. Stiftelsens underskott förklaras av nedskrivningar av värdet på en fastighet. Båda de finansiella målen som är ställda för kommunen är uppnådda. Av kommunfullmäktiges sex verksamhetsmål bedömer kommunstyrelsen att fem mål

uppnås och ett mål uppnås delvis. Totalt föreslagen ökning av investeringsbudget för 2026 är 1,1 miljoner kronor eftersom det redan finns 1 miljon budgeterad för projektet ”Belysning gata” i fullmäktiges budget för 2026. Utökningen bedöms inte påverka den finansiella ställningen i någon större utsträckning. Anledningen att medel behöver flyttas mellan åren är förseningar i projekten som legat utanför Teknik och serviceförvaltningens kontroll.

Kommunfullmäktige fattar slutligt beslut i ärendet.

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut
Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige godkänner årsredovisning 2025 för Bollebygds kommun. Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige ombudgeterar kvarstående investeringsbudget för projekten ”Solceller” och ”Omklädningsrum Bollebygdsskolan” samt justerar investeringsbudget för pågående projektet ”Belysning gata” utifrån kvarvarande budgetutrymme från beslutad projektbudget. Ny budget för 2026 för projekten blir:
Solceller - 0,4 mnkr
Omklädningsrum Bollebygdsskolan - 0,1 mnkr
Belysning gata - 1,6 mnkr

Beslutsgång
Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag
- Årsredovisning 2025, Bollebygds kommun
- Årsredovisning Bollebygds kommun 2025 ver2
- Årsredovisning Bollebygds kommun 2025 Bilaga 1 samverkansavtal

BOLLEBYGDS KOMMUN

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Sammanträdesdatum

2026-03-26

Skickas till

Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

BOLLEBYGDS KOMMUN

Årsredovisning 2025

Denna version av årsredovisningen skickas till KS 2026-04-07. Slutlig version till kommunfullmäktige kommer att genomgå layout och få ett annat utseende.

Innehåll

Kommunstyrelsens ordförande har ordet ... 3

Förvaltningsberättelse ... 4

Den kommunala koncernen ... 4

Översikt över verksamhetens utveckling ... 6

Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning ... 8

Händelser av väsentlig betydelse ... 17

Balanskravsresultatet ... 28

Väsentliga personalförhållanden ... 30

Driftredovisning ... 39

Budgetbeslut m.m. under året ... 39

Driftredovisning ... 40

Investeringsredovisning 2024 ... 46

Finansiella rapporter ... 49

Måluppföljning ... 71

Kommunfullmäktiges mål ... 71

Kommunstyrelsens bedömning av måluppfyllelsen ... 75

Verksamhetsberättelser ... 76

Barn och utbildning ... 76

Förskola ... 76

Förskoleklass, grundskola och fritidshem ... 62

Gymnasieskola ... 79

Vuxenutbildning ... 65

Kultur och fritid ... 82

Socialnämnden ... 82

Teknik och servicenämnden ... 93

Avfallsverksamheten ... 94

VA-verksamheten ... 96

VA-redovisning ... 97

Stiftelsen Bollebygds hyresbostäder (Bollebo) ... 102

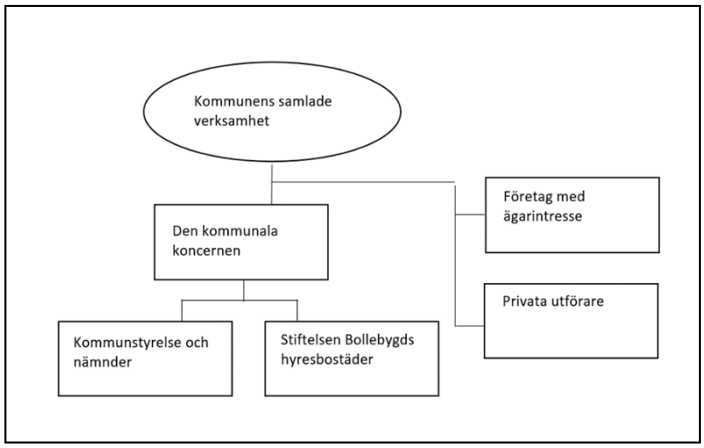
Revisionsberättelse ... 103

Kommunstyrelsens ordförande har ordet

Uppdateras inför utskick till KF.

Förvaltningsberättelse

Den kommunala koncernen

Den kommunala koncernen omfattar Bollebygds kommun samt Stiftelsen Bollebygds hyresbostäder (Bollebo). Utöver koncernen finns andra intressenter som privata utförare och kommunala företag där kommunen är delägare, nedan finns en kort beskrivning.

Bollebygds kommuns högsta beslutande instans, kommunfullmäktige, består av 31 ledamöter och 22 ersättare. Under verksamhetsåret 2025 har majoriteten bestått av Socialdemokraterna, Moderaterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet i samverkan. Tillsammans har de 16 mandat i kommunfullmäktige där Socialdemokraterna med 8 mandat är det största partiet.

I Bollebygds kommun finns förutom kommunfullmäktige och kommunstyrelsen fem facknämnder: socialnämnden, utbildningsnämnden, bygg- och miljönämnden, teknik- och servicenämnden, och valnämnden (som endast tjänstgör vid valår). Det finns också en krisledningsnämnd som sammankallas vid en extraordinär händelse, och en överförmyndare.

Antal mandat vid val till kommunfullmäktige

Parti	2019-2022	2023-2026
Folkets röst	**5**	4
Moderaterna	**5**	**6**
Centerpartiet	**3**	2
Kristdemokraterna	**2**	2
Liberalerna	**1**	1
Sverigedemokraterna	6	6
Socialdemokraterna	7	**8**
Miljöpartiet	1	**1**
Vänsterpartiet	1	**1**
Summa	**31**	**31**

De fetade siffrorna visar på majoriteten som formades efter valet 2018 och 2022.

Stiftelsen Bollebygds hyresbostäder förvaltar 413 lägenheter belägna i kommunen, samt 13 lokaler och ett äldreboende.

Verksamhetslokaler ägs i första hand av kommunen, undantaget äldreboendet som ägs av Stiftelsen Bollebygds hyresbostäder och kontorslokaler för bygg- och miljönämnden som ägs av privat aktör.

Privata utförare finns främst inom det fria skolvalet, varav Gadden är den största med undervisning från förskoleklass till och med årskurs 6, skolan finns i Bollebygd. Kommunen har ingen gymnasieskola utan gymnasieplatser köps från främst Borås Stad, (utgjorde **48** procent av gymnasiekostnaderna) men även från Härryda kommun (ca **24** procent). Köpta gymnasieplatser från privata utförare utgjorde ca **22** procent.

I övrigt köps verksamhet inom individ- och familjeomsorgen och LSS-verksamheten avseende vissa typer av boende, placeringar för vård eller daglig verksamhet. Det finns inte något beslut om Lag (2008:962) om valfrihetssystem (LOV) i kommunen.

Kommunen är delägare i Kommuninvest ekonomisk förening. Under 2019 blev kommunen delägare i Gryaab och förvärvade 103 aktier vilket motsvarade 1,1 procent av företaget. Totalt är det åtta kommuner som äger företaget varav Göteborgs stads ägarandel utgör ca 70 procent. Gryaab renar främst avloppsvatten men i nuläget inget från Bollebygds kommun.

Kommunalförbund och avtalssamverkan

Förbund	Verksamhet	Kostnad 2025, mnkr
Södra Älvsborgs räddningstjänstförbund (SÄRF)	Räddningstjänst	11,6
Sjuhärads samordningsförbund	Olika rehabiliterande insatser åt arbetslösa eller sjukskrivna invånare	0,2
Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund	Tillväxt, regional utveckling, infrastruktur och välfärdsfrågor. Business region Borås ingår här.	0,9

Kommunallagen är sedan 2019 uppdaterad med reglering kring avtalsasamverkan (KL, kap 9, § 37-38). Bestämmelsen innebär ett krav på kommunstyrelsen att årligen rapportera kommunens avtalssamverkan. Rapporteringsskyldigheten innebär att befintliga och nya samverkansavtal årligen ska rapporteras till fullmäktige. Syftet med rapporteringen är att fullmäktige ska få en överblick över den samverkan som kommunen ingår i. I Bollebygds kommun görs redovisningen i bilaga 1 till årsredovisningen.

Översikt över verksamhetens utveckling

Ekonomiskt resultat 2025

- Det ekonomiska resultatet för kommunen blev ett överskott med 41,9 miljoner kronor. Det är 24,6 miljoner kronor bättre än det budgeterade resultatet på 17,2 miljoner kronor.
- Nämndernas budgetöverskott blev sammanlagt 23,7 miljoner kronor.
- Kommunens skatteintäkter blev 3,5 miljoner kronor lägre än budgeterat.
- Resultatet för kommunen motsvarade 5,9 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag.
- Resultatet för Stiftelsen Bollebygds hyresbostäder blev -2,4 miljoner kronor. Resultatet för kommunkoncernen blev 40,7 miljoner kronor efter att interna mellanhavanden exkluderats.

10-årig översikt, kommunen

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Utdebitering, skatt, kr	21,59	21,59	21,59	21,59	21,59	21,59	21,59	21,59	21,59	21,59
Årets resultat, mnkr	36,5	32,3	26,1	1,4	19,4	55,9	44,1	4,5	6,8	41,9
Årets resultat[1], kr/invånare	4 134	3 593	2 863	232	2 092	5 855	4 616	1 252	697	4 279
Verksamhetens nettokostnader, mnkr	424,4	465,7	497,6	545,9	558,4	551,7	592,7	646,2	681,2	668,6
Verksamhetens nettokostnader, % av skatteintäkter och generella statsbidrag	91%	93%	95%	98%	96%	90%	92%	97%	98%	94%
Nettoinvesteringar, mnkr	91,5	66,2	47,3	27,1	21,9	27,9	68,7	74,8	52,0	67,4
Självfinansieringsgrad, (samtl invest.) %	64%	84%	113%	108%	224%	309%	109%	48%	78%	127%
Eget kapital, mnkr	234	267	297	299	319	376	420	413	420	462
Soliditet enl. balansräkningen, %	39	40	42	43	45	53	57	57	55	61
Soliditet, inkl. samtliga pensionsförpliktelser, %	13	17	20	22	25	33	38	38	38	44
Långfristiga skulder, mnkr (exkl. förutb intäkter.)	240	268	267	248	211	151	105	107	122	122
Långfristiga skulder, kr/invånare	26 354	28 963	28 274	26 088	22 083	15 641	10 871	11 045	12 446	12 469
Antal anställda, tills vidare	561	581	630	634	641	650	661	683	704	705
Befolkningen	9 102	9 262	9 427	9 495	9 544	9 634	9 703	9 730	9 802	9 784

[1] Årets resultat efter finansiella poster.

Kommentarer:

2025 innebar en vändning där pensionskostnader åter börjar ligga på normala nivåer till följd av dämpad inflation. Trots en något högre investeringstakt jämfört med föregående

år har belåningen kunnat minska till följd av det höga resultatet. Invånarantalet har sjunkit med 18 personer. Det är första gången sedan 2011 som invånarantalet i Bollebygd minskat.

10-årig översikt, Stiftelsen Bollebygds hyresbostäder

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Årets resultat, mnkr	2,4	4	1	0,2	2,5	2,5	3,9	3,5	0,2	-2,4
Hyresintäkter, mnkr	37,6	37,6	37,6	39,0	40,7	43,8	45,0	47,3	49,4	51,5

I stiftelsens resultat 2025 ingår nedskrivningar om 6 miljoner kronor.

Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning

Demografiska förändringar

Befolkningen har under året minskat med 18 personer eller -0,2 procent. Det är första gången sedan 2011 som befolkningen i kommunen har minskat. Även 2011 så berodde minskningen på ett negativt flyttnetto.

I riket i stort har befolkningsutvecklingen i stället varit en svag ökning på 0,2 procent.

Antal födda var 80 personer vilket är jämförbart med föregående år. Det genomsnittliga födelsetalet i Bollebygd de senaste tjugo åren är 91. Endast 2022 med 76 födda barn var färre än 2025. Trenden de senaste fyra åren har varit färre födslar. Senaste perioden där det var färre födslar var början av 2000-talet.

	2024	2025
Antal invånare början av året	**9 733**	**9 802**
Antal födda	81	80
Antal döda	-95	-68
Födelsenetto	**-14**	**12**
Inflyttning	553	515
Utflyttning	-509	-549
Flyttnetto	**44**	**-34**
Invandring	67	53
Utvandring	-27	-51
Invandringsnetto	**40**	**2**
Justeringar[1]	*-1*	*2*
Antal invånare slutet av året	**9 802**	**9 784**

[1]Justeringar är förändringar som beror på händelser som rapporterats i efterhand till SCB. Från och med 2025 har SCB infört en osäkerhet i delsummor vilket också har korrigerats via justeringsposten.

Till skillnad från föregående år har Bollebygd ett positivt födelsenetto det låga födelseantalet till trots. På grund av ett negativt flyttnetto så har dock befolkningen minskat totalt sett. Det är såväl minskad inflyttning som ökad utflyttning som medfört det negativa flyttnettot jämfört med tidigare år. Sett i ett lite längre perspektiv är det främst inflyttning som minskat där den genomsnittliga inflyttningen per år de senaste tio åren varit 644 jämfört med 515 i år.

Den åldersgrupp som ökade mest under året var gruppen äldsta seniorer som ökat med 29 personer. Det har varit markant färre barn i förskoleåldern under 2025 jämfört med året innan. En annan grupp som minskat är yngre seniorer.

Åldrar	Grupp	Antal invånare dec 2024	Antal invånare dec 2025	Förändring 2024-2025		Prognos 2030, förändr mot 2025	Prognos 2035 förändr mot 2025
0	Nyfödd	82	79	-3		-2	5
1-5	Förskola	581	543	-38		-79	-54
6-9	F-klass+lågst.	468	472	4		-25	-41
10-12	Mellanstadie	415	411	-4		-43	-66
13-15	Högstadie	425	411	-14		-52	-68
16-18	Gymnasium	375	385	10		22	-7
19-64	Vuxen	5 343	5 357	14		67	106
65-74	Yngre seniorer	1 017	991	-26		7	155
75-84	Äldre seniorer	850	860	10		32	-45
85-	Äldsta seniorerna	246	275	29		148	224
	Summa	**9 802**	**9 784**	-18		**74**	**208**

Antal invånare har minskat med 18 personer under 2025 till 9 784 personer. De kommande tio åren prognosticeras befolkningsökningen till 208 personer, varav de närmsta fem åren ökar med 74 personer.

Den befolkningsprognos som Bollebygd beställt visar på lägre antal barn totalt sett såväl fem som tio år framåt i tiden. Notera särskilt att gruppen Äldsta seniorerna över 85 år ökar från dagens 275 personer till 470 personer i prognosen 2035 vilket motsvarar 71 procent ökning. Detta kommer sannolikt innebära ökat behov av äldreomsorg men lägre behov av barnomsorg. Det är viktigt att komma ihåg att det är svårt att göra prognoser över hur många barn som kommer att födas. Det innebär att ju längre fram i tiden prognosen görs desto större osäkerhet för den med sig.

Utvecklingen på arbetsmarknaden

Källa: Arbetsförmedlingen

Antalet inskrivna arbetslösa har varit oförändrad under 2025 totalt sett. Vid såväl årets början som slut fanns det 204 inskrivna arbetslösa. Det fanns en nedgång i antalet inskrivna under våren med som lägst 176 inskrivna i maj 2025 men därefter gick antalet upp igen med årets toppnotering om 215 inskrivna i juli.

Totalt sett har dock arbetslösheten ändå ökat på årsbasis 2025 jämfört med tidigare åren då genomsnittligt antal inskrivna ökat från 181 stycken 2024 till 198 stycken 2025.

Bollebygd hade 4,0 procent inskrivna arbetslösa i december 2024 anger Arbetsförmedlingen. Motsvarande siffra 2025 är 4,2 procent. I Västra Götalands län är 6,3 procent inskrivna arbetslösa vilket är högre än Bollebygd.

Byggande

	Färdigställda bostadshus				
	2021	2022	2023	2024	2025
Flerbostadshus	0	9	2	0	0
Småhus	31	23	31	18	12

Under 2025 färdigställdes 12 småhus och inga flerbostadshus vilket är lägsta antalet på länge. Det speglar det höga ränteläget som funnits vilket har gjort att det varit trögt på bostadsmarknaden.

Bergadalen

Exploateringsprojektet Bergadalen 2 är i det närmsta att betrakta som färdigt vad gäller framtagning av tomter och infrastruktur. En utgift som kvarstår är att ett extra slitlager kommer att läggas på den nya vägen när de flesta bostäderna är färdigställda. Kommunens resultat och ekonomiska ställning kommer att påverkas av hur försäljningen av de kvarstående tomterna fortlöper. Vid årets utgång hade 6 av de 14 färdigställda tomterna sålts. Av de sålda tomterna har 5 intäktsförts under 2025 med en resultatpåverkan om 2,8 miljoner kronor.

Om kvarvarande tomter kan säljas till motsvarande priser som tidigare tomter betingat kommer det inbringa en nettovinst efter att anskaffningskostnad för tomterna är avräknade på cirka fem miljoner kronor. Den vinsten kommer påverka resultatet för det året tomterna säljs medan kostnaden för själva investeringsprojektet av gator kommer att fortsätta belasta resultatet i takt med att de skrivs av.

På samma vis kommer framtida markanvisningsavtal av de tre kvarvarande tomterna med byggrätt påverka ekonomiska ställningen när anvisningen kan göras. Om avtal kan skrivas till det pris som oberoende värderingsfirma tagit fram skulle resultatet stärkas med cirka fem miljoner kronor totalt för de tre byggrätterna. När i tiden detta kan ske och till vilket pris byggrätterna faktiskt kommer att säljas till påverkas av byggkonjunkturen i Sverige.

Risker

Finansiella risker

Kommunens finanspolicy antogs av kommunfullmäktige i december 2024. Följande målvärde avseende ränterisk finns i policyn:

För att begränsa ränterisken ska räntebindningen i låneportföljen fastställas enligt följande:

Låneportföljs storlek	Målvärde	Avvikelse	Maximal < 12 mån.
<100 mnkr	<1 år		100 %
100–200 mnkr	1,5 år	+-1 år	60 %
>200 mnkr	5	+-2 år	50 %

Tabellen visar riktlinjer för hur ränterisken i låneportföljen ska hanteras beroende på portföljens storlek. För mindre lånevolymer eftersträvas kortare räntebindningstid, medan en större låneportfölj tillåts ha en längre genomsnittlig räntebindning för att skapa stabilitet i räntekostnaderna. Tabellen anger även tillåtna avvikelser från målvärdet samt hur stor andel av lånen som maximalt får ha en räntebindningstid kortare än 12 månader.

Tillgångar

Till största del består kommunens finansiella tillgångar av likvida medel på kommunens transaktionskonto. Under året har amortering av kommunens lån gjorts för att inte de likvida medlen ska bli för höga. En risk med att ha för mycket likvida medel på banken är att kapitalet skulle kunna ha inbringat en större avkastning i annan placeringsform alternativt använts till att minska räntekostnader genom amortering av lån.

Av kommunens finansiella anläggningstillgångar utgör insatskapital i Kommuninvest den största delen, vilket innebär låg risk. Även aktieposten i GRYAAB bedöms vara en säker placering.

Kommunens fordringar består till största del av fordringar mot staten avseende fastighetsavgift och kommunalskatt. Dessa fordringar innebär inte någon finansiell risk.

Eftersom Stiftelsen Bollebygds Hyresbostäder inte har några betydande placeringar, gäller riskbedömningen för finansiella tillgångar för hela koncernen.

Skulder

Kommunen hade vid ingången av 2025 lån på 81 miljoner kronor (samtliga hos Kommuninvest). Under året har belåningen minskat med 56 miljoner kronor för att på balansdagen uppgå till 25 miljoner kronor. Lånet är tillsvidare med 3 månaders räntebindning. Stiftelsen hade, såväl vid årets ingång som utgång, lån på 217 miljoner kronor. Det innebär att stiftelsen är koncernens största låntagare som påverkas mest av ränteförändringar.

Kommunens långfristiga lån

Skuld (mnkr)	Bindningstid	Ränta
10,0	Tills vidare	Rörlig
15,0	Tills vidare	Rörlig
25,0	**0,2 år**	**2,25 %**

Stiftelsen Bollebygds Hyresbostäder

Skuld (mnkr)	Bindningstid	Ränta
5,0	2022–08 – 2026–02	3,27%
29,0	2022–08 – 2026–02	3,29%
22,0	2020–04 – 2026–11	0,66%
20,0	2025–06 – 2027–04	2,46%
21,5	2022–09 – 2027–06	3,35%
25,0	2025–05 – 2028–05	2,63%
30,0	2024–10 – 2028–08	2,49%
14,0	2025–09 – 2029–06	2,56%
12,0	2024–10 – 2029–11	2,52%
38,5	2024–11 – 2030–11	2,76%
217,0	**2,31 år**	**2,58 %**

Total koncern

Skuld (mnkr)	Bindningstid	Ränta
242,0	**2,09 år**	**2,47 %**

Se även not 21 för fler uppgifter i tabellform. Genomsnittliga räntan vid bokslutsdagen har sjunkit från 2,9 procent till 2,3 procent för kommunen medan den ökat något för koncernen som helhet. Av koncernens totala skuld till Kommuninvest utgör kommunens del 10 procent. Genomsnittliga kapitalbindningstiden har ökat något från 1,9 år till 2,1 år på koncernnivå. Ränteökningen på koncernnivå kan förklaras av att långa lån tagna under lågränteperioden löper ut och återlånas till högre marknadsränta. Notera stiftelsens lån på 22 miljoner kronor upptagit 2020 till 0,66 procents ränta vilket är det sista lånet som är kvar från den perioden.

Kommunen är relativt lågt belånad vilket innebär kortsiktigt lägre finansiell risk utifrån räntenivån. Enligt kommunens finanspolicy ska hela kommunens skuld ligga med kort räntebindning om skulden understiger 100 miljoner kronor. Inga av kommunens lån överstiger 10 år i kapitalbindning vilket är satt som maxtak i policyn. Kommunens nuvarande låneportfölj följer således kommunens finanspolicy.

För kommunens del utgör pensionsskulden en risk. Den låga belåningen bör ses utifrån att det också finns en skuld för kommande pensionsutbetalningar. En del kommuner har valt att säkra pensionsskulden eller spara pengar i särskilda fonder för att minimera den risken. Bollebygds kommun har inte valt att göra det. Det är svårt att säga vilken strategi som kommer vara bäst på lång sikt. Så länge kommunen är nettolåntagare finns det både för och nackdelar mot att försäkra pensionsåtagandet.

För stiftelsens del löper lån på 56 miljoner kronor ut under 2026. Ett av lånen har haft väldigt låg ränta jämfört med dagens ränteläge. Räntekostnaderna för de lånen har varit ca 1,3 miljoner kronor per år. Om hela lånet kommer att refinansieras till aktuellt ränteläge kommer kostnaden att öka till ca 1,5 miljoner kronor. Ökningen av räntekostnaderna börjar avstanna för stiftelsen men den nya räntenivån innebär att räntekostnaderna har hamnat på en ny normalnivå som är väsentligt högre än tidigare. Stiftelsen bedöms kunna klara av den ökade kostnaden med tanke på senaste årens resultatnivå vilket innebär att risken för kommunen inte bedöms som allvarlig. För Stiftelsen kan det högre ränteläget dock innebära utmaningar framför allt vad gäller nya investeringar som för med sig väsentligt högre kapitalkostnader jämfört med tidigare.

För kommunen ligger den största risken i framtida investeringar då investeringsbehovet är stort medan priset på kapital för närvarande är relativt högt och det finns betydande osäkerheter på världsmarknaden. Även pensionsskulden är betydande då ett eventuellt nytt läge med högre inflation ger höga kostnader.

Kommunens pensionsförpliktelser

Här nedan följer en tabell där pensionsförpliktelserna är uppställda enligt rådet för kommunal redovisnings rekommendationer. Det är viktigt att göra en samlad bedömning av pensionsförpliktelserna, då redovisningen i de finansiella rapporterna sker enligt den så kallade blandmodellen, så som lagen om kommunal bokföring och redovisning (6 kap § 4) föreskriver. Blandmodellen innebär att pensioner som intjänats före år 1998 inte ska tas upp som en skuld i balansräkningen. Nedan finns dessa redovisade under punkt 1.b Ansvarsförbindelse inklusive särskild löneskatt. Den del av tjänstepensionen som är förmånsbaserad och intjänad efter 1997 redovisas under punkt 1.a Avsättning inklusive särskild löneskatt. Skillnaden mellan de två sätten att redovisa pensionerna är att kostnaden i resultaträkningen tas vid olika tidpunkter. För pensioner intjänade före år 1998 tas kostnaden i samband med att pensionen betalas ut, medan pensioner som intjänats därefter har kostnadsförts vid intjänandet och därefter redovisats som en avsättning i balansräkningen. Avsättningen löses sedan upp i takt med att pensionerna betalas ut, samtidigt som den ökar i takt med att nya pensioner tjänas in.

Pensionsförpliktelse (belopp i mnkr)	2024	2025
1. Total pensionsförpliktelse i balansräkningen	215,7	212,2
a. Avsättning inkl. särskild löneskatt	*82,2*	*84,7*
b. Ansvarsförbindelse inkl. särskild löneskatt	*133,5*	*127,4*
2. Pensionsförpliktelse som tryggats i pensionsförsäkring	0	0
3. Pensionsförpliktelse som tryggats i pensionsstiftelse	0	0
4. Summa pensionsförpliktelse (inkl. försäkring och stiftelse)	**215,7**	**212,2**
Förvaltade pensionsmedel – Marknadsvärde		
5. Totalt pensionsförsäkringskapital	0	0
a. Varav överskottsmedel	0	0
6. Totalt kapital, pensionsstiftelse	0	0
7. Finansiella placeringar (egna förvaltade pensionsmedel)	0	0
8. Summa förvaltade pensionsmedel	**0**	**0**
Finansiering		
9.Återlånade medel	215,7	212,2
10.Konsolideringsgrad*	0	0

Upplysning avseende egna förvaltade pensionsmedel: Bollebygds kommun har inga eget förvaltade pensionsmedel.

**konsolideringsgrad - andel av pensionsförpliktelser som täcks av medel i stiftelse, försäkring eller egna förvaltade pensionsmedel*

Förändringen mellan 2024 och 2025 för avsättningen förklaras såväl av uppräkning av basbelopp som att intjänandet av pensioner överstiger de utbetalda pensionerna. Nettoökningen avräknat utbetalda pensioner blir cirka 1,0 miljon kronor. Ränte- och

basbeloppsuppräkning av befintliga pensioner har ökat avsättningen med cirka 2,9 miljoner kronor. Resterande del är övriga pensionstekniska poster.

Under normalåren minskar ansvarsförbindelsen för pensioner intjänade före 1998 minskat i takt med att pensionerna betalats ut. Undantagsvis kan ansvarsförbindelsen öka till följd av kraftigt höjt basbelopp. För 2025 så har ansvarsförbindelsen sjunkit. Pensionsutbetalningarna var ungefär dubbelt så höga som basbeloppsuppräkningen.

Det finns inga egna förvaltade pensionsmedel, vilket kan ses ur perspektivet att Bollebygds kommun är en nettolåntagare totalt sett.

Händelser av väsentlig betydelse

Socialnämnden:

Ny socialtjänstlag

Den nya socialtjänstlagen trädde i kraft den 1 juli 2025. Syftet med den nya lagen är att socialtjänsten ska bli mer förebyggande, jämställd och lättillgänglig. Socialtjänsten ska också bli mer kunskapsbaserad och vila på forskning och beprövad erfarenhet. Under de kommande åren behöver socialnämnden, och kommunen i stort, aktivt arbeta med omställningen till ny socialtjänstlag. Arbetet leds av projektledare inom socialnämnden. Socialförvaltningen har under våren prioriterat att arbeta med administrativa åtgärder som varit kravställda att färdigställas till den 1 juli 2025 då socialtjänstlagen trädde i kraft. Arbetsgrupper har startats för arbetet med att omvandla vissa behovsprövade insatser till insatser utan behovsprövning (IUB). Detta arbete är långsiktigt och kommer pågå under hela 2026. Under perioden kommer också arbete krävas för att återigen se över befintliga insatser utan behovsprövning och kravet om dokumentation på individnivå för samtliga insatser kommer att utredas.

Nytt gruppboende

Under 2024 påbörjades byggnation av en ny gruppbostad enligt LSS. Gruppbostaden Sockelvägen 1 invigdes efter sommaren och öppnades den 1 oktober 2025. Inflyttning har skett successivt under hösten och fortgår under våren 2026. Genom byggnation av ny gruppbostad och därmed utökning av antal boendeplatser i egen regi kan socialnämnden minska behovet av externplaceringar. Att arbeta med hemtagning skapar både ökad kvalitet för brukarna och minskade kostnader för kommunen.

Millennium

Under 2025 har arbetet med Millennium i Västra Götaland övergått från införande till analys och strategiska vägval efter att systemet pausades i november 2024. Externa granskningar visade på att systemet inte kunde tas i bruk på ett patientsäkert sätt. Den 17 februari beslutade regionfullmäktige om en modulär strategi för Västra Götalandsregionens (VGR:s) vårdinformationsmiljö vilket innebär ett slutligt stop för Millennium. Sammanfattningsvis innebär detta att Bollebygds kommuns lokala införandeprojektet av Millennium avslutats, samt att den regionala inriktningen kan medföra att kommunen i framtiden ställs inför ett nytt gemensamt vårdinformationsinitiativ.

Teknik- och servicenämnden:

VA-situationen i december/januari

Året inleddes med lättnad då nämnden mottog provsvaren av dricksvattnet i Olsfors och Hultafors, där vi hade en misstänkt kontaminering. Erfarenheterna från händelsen är värdefulla och Teknik och Serviceförvaltningen har fått positiv respons från myndigheter, invånare och andra aktörer för hanteringen. Erfarenheten av krisledning i en skarp krissituation är värdefull och en positiv effekt av den krävande situation verksamheterna ställdes inför.

Tillfälligt tillstånd avloppsreningsverk

Nämnden tilldelades ett tillfälligt tillstånd för avloppsreningen vid Bollebygds reningsverk. Investeringar har genomförts under 2025 och planeras under 2026 för att möta nya reningskrav. Det nya tillståndet gäller 10 år och under den perioden kommer nämnden arbeta för att säkerställa långsiktig avloppsrening i egen regi.

Viktiga händelser efter årets slut:

Åsastugorna i ny regi

1941 donerade Gustaf Werner 100 000 kronor till Bollebygds kommun. Avkastningen skulle användas för att i första hand gynna barn och ungdomar boende i Bollebygd. Kommunfullmäktige beslutade om hur avkastningen skulle användas.

1948 beslutade kommunfullmäktige att för avkastningen inköpa ett markområde i Åsa för 15 000 kronor. Samtidigt skänkte Joel Kollén den på området befintliga ”Fiskestugan” till kommunen. Tanken var att bereda sommarvistelse vid havet för framförallt skolbarn, ungdomar och barnfamiljer från Bollebygds kommun. Från början var avsikten att det skulle bli ett ”Sommarhem” med en husmor m.fl., men det blev aldrig så.

Verksamheten skulle finansieras genom avkastningen från Gustaf Werners fond och frivilliga bidrag, men har senare kompletterats med hyresintäkter och mycket ideellt arbete, av framför allt av de som har säsongplats för husvagn, men även av politiker, som vill medverka till bevarandet av denna uppskattade verksamhet på en vacker plats vid havet.

Under 2025 presenterades en utredning som identifierade ett flertal juridiska och ekonomiska utmaningar med att bedriva verksamheten på samma sätt som tidigare. Kommunens valde då att i stället för att genomföra stora förändringar i verksamheten att arrendera ut marken till en nybildad förening som kommer verka i enlighet med Gustaf Werners anda. Sedan 1 mars 2026 driver föreningen stugområdet i Åsa där de fortsatt

kan bedriva campingverksamhet men utan att kommunen är huvudman för verksamheten.

Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten

Kommunens mål- och budgetarbete

Kommunfullmäktige beslutar om kommunens vision, övergripande mål, mål för god ekonomisk hushållning, uppdrag destinerade till nämnderna, budgetramar samt preliminära ramar nästkommande år. Kommunens vision har ofta en bred politisk förankring men kan omprövas vid varje ny mandatperiod.

Budgetberedningen möts i maj för att ta del av nämndernas redovisning av konsekvenserna av de preliminära ramar som anges i fullmäktiges budgetdokument, samt deras strategier för att uppnå mål som diskuterats med kommunstyrelsen. Vid behov kan kommunstyrelsen i maj justera de preliminära ramarna om förutsättningarna förändrats negativt med mer än en procent. Under augusti och september sker en uppdatering av budgetförutsättningarna, varpå nämnderna lämnar kompletterande information till budgetberedningen.

Under oktober månad tar den politiska beredningen vid som mynnar ut i ett budgetförslag för nästkommande år samt preliminära ramar för de två därpå följande åren. Kommunfullmäktige fattar beslut om budgeten i november.

Nämnderna har möjligheten att besluta om egna verksamhetsmål och relevanta nyckeltal. Uppföljning av mål och ekonomi sker löpande, och fullmäktige får vid fyra tillfällen per år rapport om det ekonomiska resultatet och prognoser för helåret. Måluppföljning redovisas i delårsrapporten samt årsredovisningen.

Kommunfullmäktige beslutar om en budget per större investeringsprojekt, nämnderna har dock möjlighet att göra mindre omfördelningar mellan projekt. Utöver budget per enskilda större investeringsprojekt antar också fullmäktige den lokalförsörjningsplan som uppdateras varje år.

Kommunens arbete med intern kontroll

Arbetet med internkontroll regleras i det reglemente som beslutades under 2015. Där fastslås kommunstyrelsens och övriga nämnders ansvar. Kortfattat innebär det att varje nämnd ska göra en risk- och väsentlighetsanalys årligen och sedan rapportera vilka kontroller som gjorts och resultaten av dessa. Kommunstyrelsen ska årligen utvärdera

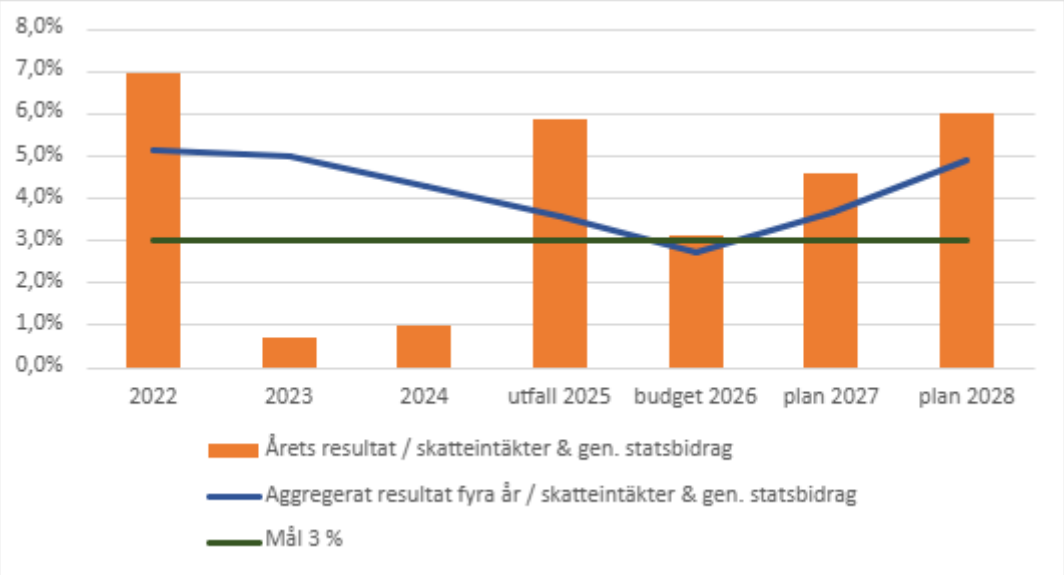
den samlade interna kontrollen och rapportera detta till kommunfullmäktige samt eventuellt föreslå förbättringar. Kommunstyrelseförvaltningen gör dessutom vissa stickprovskontroller årligen, en plan för detta presenteras i kommunstyrelsen. I december 2020 antogs riktlinjer för kommunstyrelsens uppsiktsplikt. Även i nämndernas reglementen berörs frågan om uppsiktsplikt.

God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning

Avstämning av mål för god ekonomisk hushållning

Kommunfullmäktige beslutade om två finansiella mål i budgeten för 2025.

Det ekonomiska resultatet ska motsvara 3 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag för en rullande fyraårsperiod. (finansiellt mål budget 2025)

Diagrammets blå linje visar aggregerat resultat / aggregerade skatteintäkter och generella statsbidrag för en rullande fyraårsperiod. Den blå linjen inkluderar alltså resultat utanför visade tidsspannet. Måluppfyllelsen för föregående mandatperiod visas genom att det blå strecket ligger på 5,2 procent för 2022.

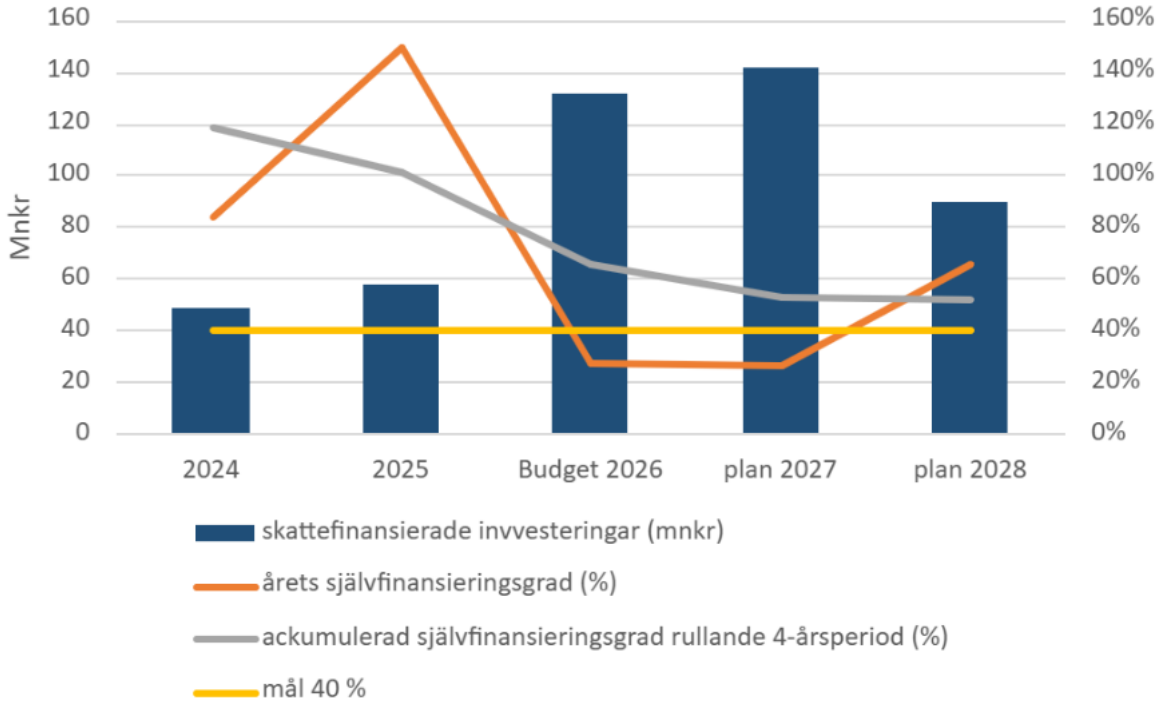
För 2025 är resultatet genom skatteintäkter & generella statsbidrag 5,9 procent. Rullande fyraårsperiod ger 2025 ett utfall på 3,6 procent. Det innebär att det finansiella målet på 3 procent är uppnått för den rullande fyraårsperioden.

Den rullande utvärderingen på fyra år innebär att det kommer vara svårare att nå upp till målet 2026 och 2027 då dessa år måste bära det svagare resultaten från 2023 och 2024 utan att få hjälp från det höga resultatet 2022. Såsom budget 2026 ligger skulle målutvärderingen nästa år bli 2,7 procent jämfört med målet på 3 procent. Skillnaden mellan aggregerat 2,7 procent och målet på 3 procent är en resultatförbättring på 7,3 miljoner kronor. I budgeterat resultat finns inte intäkter från försäljning av exploateringstomter med vilket skulle kunna innebära att målet ändå nås om flera tomter

och byggrätter säljs under perioden. Även nämndernas relativt stora budgetöverskott för 2025 skulle kunna tala för att det finns möjlighet att nå målet även nästa år.

Målet är uppfyllt 2025 eftersom rullande utfallet är 3,6 procent.

Minst 40 procent av kommunens skattefinansierade investeringar och exploateringar ska finansieras med egna medel över en rullande fyraårsperiod. (finansiellt mål budget 2025)

Självfinansieringsgraden har beräknats genom att:
(årets resultat + avskrivningar) dividerats med (årets nettoinvesteringar + nettoexploateringar)

När självfinansieringsgraden är över 100 procent behöver inte kommunen teckna nya lån för att finansiera årets investeringar eller exploateringsverksamhet. Detta anses generellt sett positivt eftersom ökade lån ger högre finansiella risker. Högre belåningsgrad innebär högre räntor som tar resurser från annan verksamhet.

Årets skattefinansierade investeringar och exploateringar uppgick till 57,3 miljoner kronor, vilket motsvarade 150 procent av årets resultat plus avskrivningar. När självfinansieringsgraden är över 100 procent innebär det att det kan finnas likvid över till annat. För 2025 kunde till exempel kommunen amortera på sina lån.

Sett över de senaste fyra åren blir den ackumulerade självfinansieringsgraden för de skattefinansierade investeringarna 101 procent. Även i ett rullande fyraårsperspektiv ligger alltså självfinansieringsgraden klart över målet.

Prognosen för hela innevarande mandatperiod visar att målet på 40 procent också skulle nås – med god marginal – om investeringarna följer budgeten för 2026. I så fall landar

självfinansieringsgraden på cirka 66 procent. Denna prognos inkluderar dock endast redan genomförda och beslutade investeringsprojekt samt nödvändiga reinvesteringar.

Utifrån redan planerade projekt i budget 2026 och plan för 2027 och 2028 finns det utrymmer att besluta om ytterligare investeringar upp till 120 miljoner kronor. Detta är under förutsättning att även resultatnivån och avskrivningsnivån faller ut enligt budget.

Den långsiktiga investeringsplanen innehåller ytterligare projekt för drygt en miljard kronor, så på längre sikt kommer målet om 40 procents självfinansieringsgrad vara mer utmanande att nå.

För 2025 bedöms målet om självfinansieringsgrad av investeringar som uppfyllt eftersom den genomsnittliga självfinansieringsgraden de senaste fyra åren ligger på 101 procent.

Avvikelse mot budget

Enligt rådet för kommunal redovisnings normerande rekommendationer ska upplysning om totala budgetavvikelsen och förklaring lämnas. För Bollebygds kommuns del har ingen budget på koncernnivå upprättats vilket innebär att ingen redovisning av sådan budgetavvikelse kan lämnas. En övergripande redogörelse för ekonomin i kommunens koncernföretag återfinns i stycket Stiftelsen Bollebygds hyresbostäder (Bollebo) under verksamhetsberättelser. Se kommentarer till drift- och investeringsbudget för budgetavvikelse för dessa redovisningar.

	Utfall		Budget	Budgetavvikelse		Förändring
	2024	2025	2025			
Verksamhetens int.	127,0	142,1	114,5	27,6	24,1%	10,7%
Verksamhetens kostn.	-774,4	-767,3	-771,0	4,1	-0,5%	-0,9%
Avskrivningar	-33,8	-43,4	-37,3	-6,5	17,4%	22,2%
Verksamhetens nettokostnad	**-681,2**	**-668,6**	**-693,7**	**25,2**	**-3,6%**	
Skatteintäkter	564,7	589,2	592,7	-3,5	-0,6%	4,2%
Gen. statsbidr o utj	132,0	125,7	125,3	0,4	0,3%	-5,0%
Verksamhetens resultat	**15,5**	**46,3**	**24,3**	**22,0**		
Finansiella intäkter	4,3	2,8	0,2	2,6	1300,0%	-53,6%
Finansiella kostnader	-13,0	-7,2	-7,2	0,0	0,0%	-80,6%
Res efter finansiella poster	**6,8**	**41,9**	**17,2**	**24,6**	**1,4**	**83,8%**
Årets resultat	**6,8**	**41,9**	**17,2**	**24,6**	**1,4**	**83,8%**

För noter se Resultaträkning under finansiella rapporter.

Nettokostnaderna hade en avvikelse på 25,2 miljoner kronor mot budget vilket motsvarar en avvikelse på -3,6 procent. Avvikelsen var dock större för enskilda nämnder. Se vidare analys för respektive nämnd under driftsredovisningen. Procentuellt finns det större avvikelser bland verksamhetens intäkter och avskrivningar. Vad gäller intäkter så har inte alltid alla riktade statsbidrag blivit budgeterade vilket beror på att det inte är säkert att de kommer att erhållas. Det finns även en viss försiktighet när okända intäkter ska budgeteras. För avskrivningarna beror avvikelsen på nedskrivningen av ett modulhus som inte var budgeterad.

Verksamhetens kostnadsutveckling består av att personalkostnaderna ökat med 2,4 procent medan övriga verksamhetskostnader minskat med -4,9 procent. Sammantaget innebär det en minskning av kostnaderna jämfört med föregående år. Budgetavvikelsen på -0,5 procent är låg.

Skatteintäkterna föll ut lägre än budgeterat vilket beror på negativ slutavräkning för årets kommunalskatt. Utfallet för generella statsbidraget blev högre än budgeterat eftersom det tillkommit bidrag till kommunen som klassas som generella i redovisningen. När kommunen erhåller större bidrag som klassas som generella kan ett ytterligare budgetbeslut tas för att destinera intäkten till specifik nämnd men vid låga belopp görs inte alltid det vilket innebär positiv budgetavvikelse på raden.

Att de finansiella intäkterna är högre än budgeterat kan förklaras av att räntan blivit högre än förväntat till följd av lägre investeringar än budgeterat men även en realiserad vinst vid försäljning av fonder och för lågt budgeterad borgensavgift (intäkt).

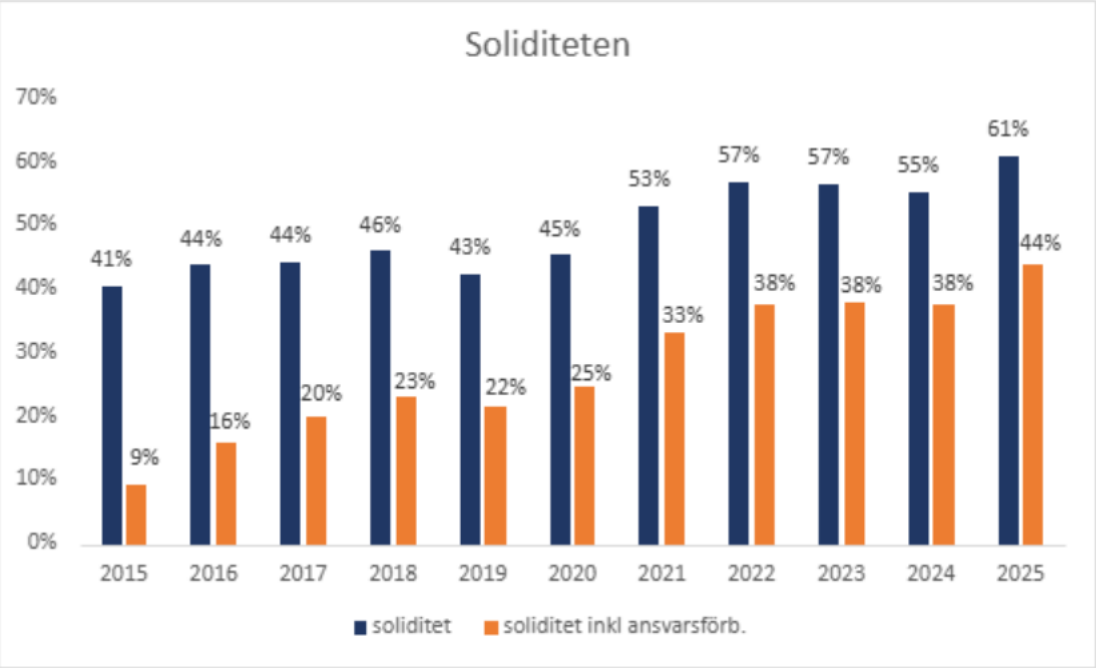
De finansiella kostnaderna visar ingen budgetavvikelse. Den stora förändringen från föregående år beror på att finansiella kostnader för förändring av pensionsavsättningen har minskat med 4,4 miljoner kronor men också på att räntekostnader för lånade medel har minskat till följd av såväl lägre genomsnittsränta som lägre upplånat belopp.

Ekonomisk ställning

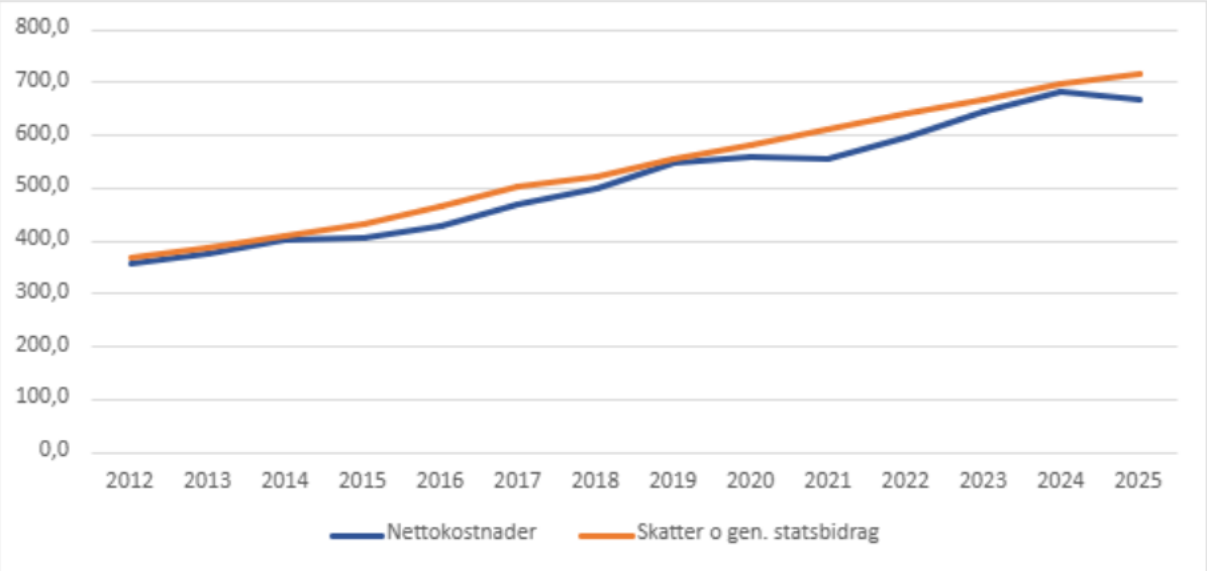
Soliditeten har ökat markant jämfört med föregående år sett utifrån blandmodellen. Inkluderar man pensionsförbindelser utanför
balansräkningen har soliditeten ökat eftersom pensionsförbindelsen sjunkit.

I diagrammet nedan visas utvecklingen av soliditeten i kommunen. De senaste årens positiva resultat har använts till att amortera skulder snarare än att investera i nya tillgångar. Soliditetens utveckling under året beror dels på årets resultat som ökade avsevärt från 6,8 miljoner kronor år 2024 till 41,9 miljoner kronor under 2025. Kommunen har under perioden även amorterat på sina lån, vilket

förbättrar soliditeten. Investeringsbudgeten som tagits av fullmäktige har inte utnyttjats till fullo de senaste åren. Det innebär att soliditeten har ökat men även behovet av nyinvestering. Soliditeten beräknas sjunka framgent till följd av att framtida investeringar till betydande del kommer att finansieras med lånade medel.

Nedanstående diagram visar utvecklingen av nettokostnader och skatteintäkter och generella statsbidrag. Skatteintäkterna ökade med 2,6 procent medan nettokostnaderna minskade med 1,9 procent. Som regel innebär det högre resultat när nettokostnaderna minskar i snabbare takt än skatteintäkterna. Utvecklingen innebär att skattekraften har ökat i kombination med en minskning av kostnadsutvecklingen.

Utvärdering av god ekonomisk hushållning

Båda finansiella målen är uppfyllda för perioden. Sammantaget bedöms det föreligga god ekonomisk hushållning sett till måluppfyllelsen av 2025 års mål.

I regeringens proposition 2004/05:100 ges följande tolkning av begreppet ”god ekonomisk hushållning”: ”Varje generation bör bära kostnaden för den service som generationen själv beslutat om och själv konsumerar:” Enkelt uttryckt innebär det att kommunen inte ska dra på sig skulder för driften av den kommunala servicen som sedan kommande generationer måste betala. Fullmäktiges finansiella mål syftar till att säkerställa att så inte sker.

En ökad soliditet är också en indikation på god ekonomisk hushållning. Det kan finnas situationer då det är motiverat att sänka soliditeten. T ex är finansiella målet om självfinansiering satt till 40 procent vilket medger en sänkning av soliditeten. En bibehållen eller stärkt soliditet ger dock större finansiellt handlingsutrymme vilket får anses vara bättre.

Nettokostnadsutvecklingen i relation till skattekraftsutvecklingen visar på en förbättring gentemot år 2024. Den lägre nettokostnadsutvecklingen under 2025 är delvis en effekt av att inflation och att räntor succesivt fallit tillbaka under året. De minskade finansiella kostnaderna inryms inte i de direkta nettokostnaderna utan men har i förlängningen inneburit lägre kostnader för nämnderna för bland annat personalomkostnader jämfört med år 2024.

I kommunfullmäktiges antagna budget anges att god ekonomisk hushållning anses råda ”då merparten av verksamhetsmålen är uppfyllda samtidigt som de två finansiella målen är uppfyllda”. Av de sex verksamhetsmålen bedömer kommunstyrelsen att fem mål uppnås, ett uppnås delvis och inga mål bedöms som ej uppnådda. Fem uppfyllda mål är merparten av målen. Eftersom även de två finansiella målen är uppfyllda fastslås att god ekonomisk hushållning råder enligt definitionen i antagen budget.

Balanskravsresultatet

LKBR (Lagen om Kommunala Bokföringsregler) anger att ”Årets resultat efter balanskravsjusteringar” samt ”Årets balanskravsresultat” redogörs i förvaltningsberättelsen. Balanskravsjusteringar görs förenklat uttryckt för att kommuner inte ska kunna sälja tillgångar för att finansiera den löpande driften. Om kommunen har ett negativt balanskravsresultat innebär det att den har haft en förlust under perioden, vilket kan indikera att kommunens ekonomiska ställning är instabil och att det finns en risk för framtida ekonomiska problem. Därför säger lagen att kommunen i förvaltningsberättelsen ska redogöra för när och på vilket sätt ett eventuellt underskott ska regleras. Bollebygds kommun har de senaste åren haft ett positivt balanskravsresultat.

Redovisningsår	**2023**	**2024**	**2025**
Årets resultat enligt resultaträkningen	**4,5**	**6,8**	**41,9**
- reducering av samtliga realisationsvinster	0,0	0,0	-0,6
+ justering för realisationsvinster enligt undantagsmöjlighet	0,0	0,0	0,0
+ justering för realisationsförluster enligt undantagsmöjlighet	0,0	0,0	0,0
-/+ orealiserade vinster och förluster i värdepapper	-0,6	-0,8	0,0
-/+ återföring av orealiserade vinster och förluster i värdepapper	0,0	0,0	0,0
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	3,9	6,0	41,2
- reservering av medel till resultatutjämningsreserv	0,0	0,0	0,0
+ användning av medel från resultatutjämningsreserv	0,0	0,0	0,0
= Balanskravsresultat	**3,9**	**6,0**	**41,2**

Årets resultat efter balanskravsjusteringar är 41,2 miljoner kronor. Justering av balanskravsresultatet har gjorts genom att en realisationsvinst från försäljning av ett nedlagt vattenverk i Olsfors har räknats bort.

Vinsten ifrån sålda exploateringstomter ska inte räknas bort här då detta är att anse som kommunal kärnverksamhet.

Sedan bokslutet för år 2023 får inte medel reserveras till RUR till följd av en förändring i kommunallagen. Dock får medlen som kvarstår i resultatutjämningsreserven användas

fram till 2033. Bollebygds kommun har vid 2025 års utgång en resultatutjämningsreserv på totalt 98,8 miljoner kronor som har byggts upp under 2020 till 2022. Reserven kommer kunna tas i anspråk för att utjämna för sjunkande intäkter under en lågkonjunktur. SKR (Sveriges kommuner och regioner) har valt att tolka det som att medel från reserven kan nyttjas när skatteunderlaget understiger den genomsnittliga skatteutvecklingen de senaste tio åren.

Från och med 2024 finns möjlighet till en ny typ av resultatreserv även kallad RER i resultatutjämningsreservens ställe. Bollebygds kommun har 2025 inte inarbetat några riktlinjer för RER i sina regler kring god ekonomisk hushållning. Därför sker ingen prövning om reservering till RER av 2025 års resultat.

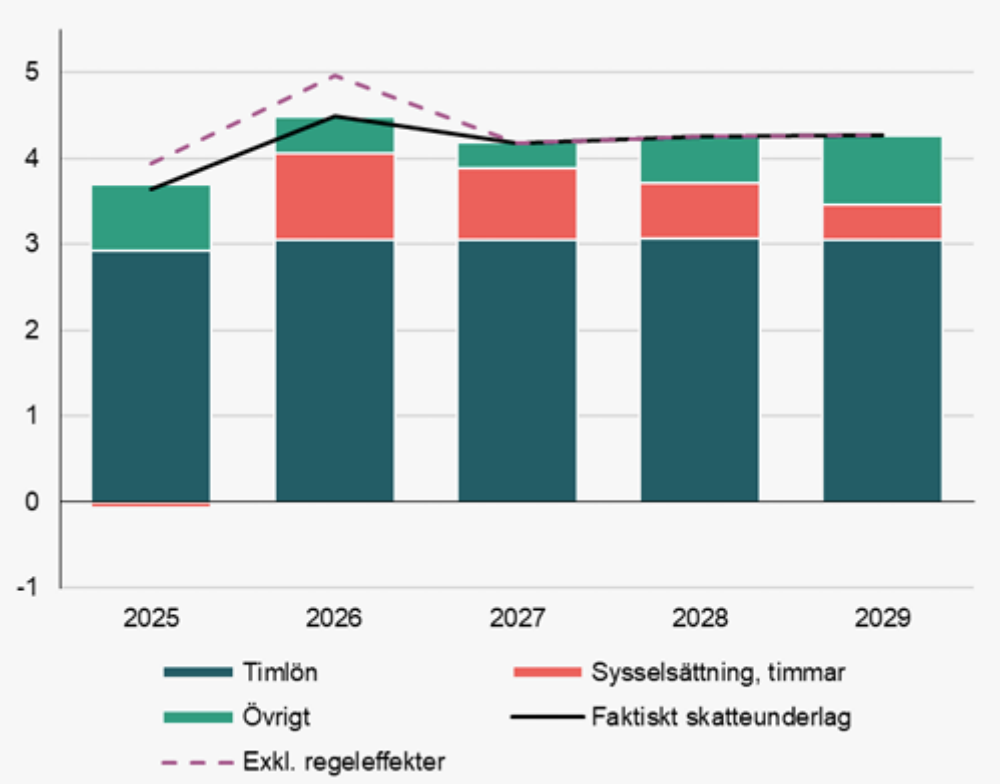
Förväntad utveckling

Omvärldsanalys

Kommunens ekonomi både på intäkts- och kostnadssidan är starkt sammankopplade med utvecklingen i riket. Även om den demografiska utvecklingen ser olika ut i olika kommuner och regioner påverkar ändå utvecklingen i riket alla kommuner på ett likartat sätt till följd av det långtgående kostnadsutjämningssystem som finns. Det är alltså av avgörande betydelse även för Bollebygds kommun hur den demografiska förändringen i riket utvecklas.

Av tabellen nedan framgår de närmsta årens förändring i skatteunderlagets utveckling samt prisutvecklingen för riket. Fram till 2029 beräknas skatteunderlaget i riket öka med strax över 4 procent om året vilket ligger i linje med det historiska snittet och är högre än för år 2025. Ökningen beror på att sysselsättningen beräknas öka till följd av förbättrad konjunktur. Denna prognos gjordes i februari 2026 dvs innan kriget mellan USA/Israel och Iran bröt ut den 28 februari, vilken påverkan det får är allt för osäkert i dagsläget.

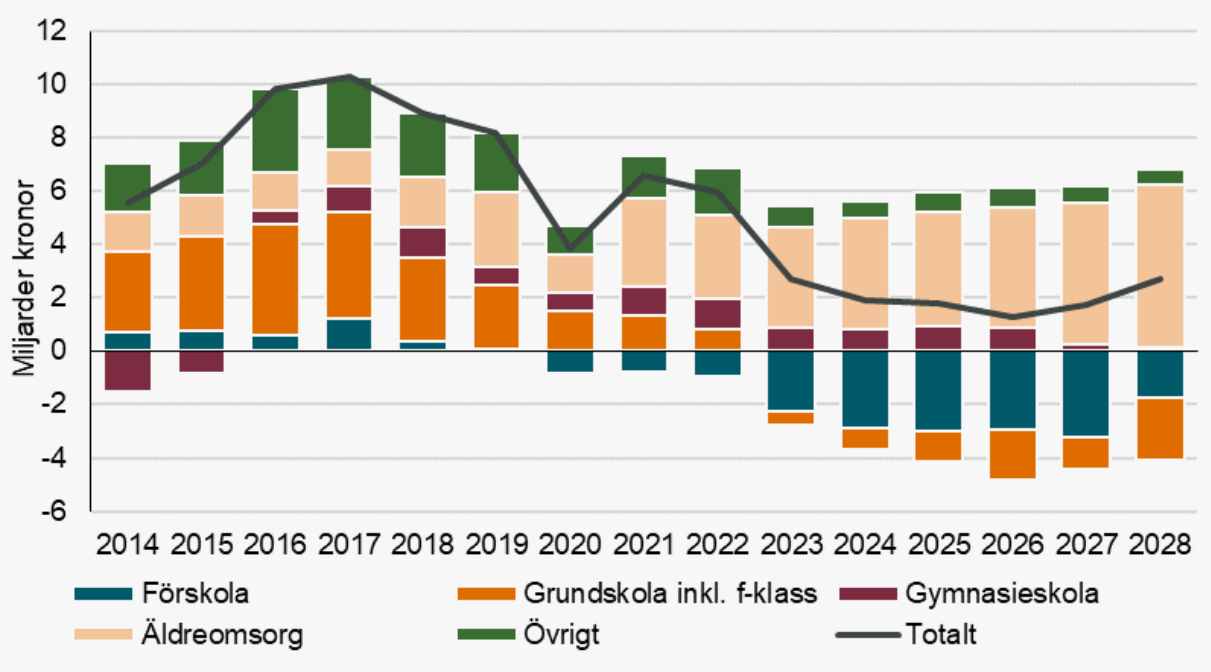
Diagram: Skatteunderlagets utveckling

Källa: Sveriges Kommuner och Regioner

Samtidigt sker nu den förändring av befolkningens sammansättning som under lång tid har förutspåtts där andelen äldre i befolkningen ökar kraftigt samtidigt som antalet barn minskar. Totalt ökar behoven från den demografiska utvecklingen i kommunerna med ca 0,2 procent per år enligt denna prognos. Det är omkring en tredjedel så stor ökning som i föregående prognos. I tabellen nedan beskriver Sveriges Kommuner och Regioner den demografiskt motiverade kostnadsökningen för olika verksamheter från 2014 till 2028. Av tabellen framgår alltså att den demografiskt motiverade kostnadsökningen förväntas vara betydligt lägre de kommande åren jämfört med de 10 senaste åren. Det kommer bli en stor utmaning att ställa om resurser i form av lokaler och personal från förskola och grundskola till äldreomsorg där behovet ökar.

Diagram: Demografiska behov inom olika verksamheter

Källa: Sveriges Kommuner och Regioner

Bollebygd

För Bollebygds del är det precis som för riket i stort en förväntad kraftig ökning av äldreomsorg som kommer driva kommunens kostnadsutveckling de närmsta tio åren. Samtidigt är Bollebygd en kommun med ambitionen att växa och utveckla samhället. Även om befolkningstillväxten i riket nu förutspås något lägre än tidigare är prognosen fortsatt att befolkningen i Bollebygd kommer öka om än i en långsammare takt än vad som tidigare bedömts. Det kommer, förutom fler äldre, innebära fler personer i yrkesverksam ålder vilket innebär ökade möjlighet till kompetensförsörjning och skatteintäkter.

Investeringar

Till följd av både befolkningstillväxten, den åldrande befolkningen kommer de närmsta åren innebära stora investeringar i välfärden. Det handlar till exempel om en nybyggd förskola i Fjällastorp, ny-/ombyggnad av skola i centralorten, fler platser på äldreboende och nya gruppboenden inom funktionsnedsättning. Kommunen står även inför stora investeringar inom sin VA-verksamhet. Kommunfullmäktige beslutade 2019 att bli delägare i Gryaab för att på sikt ansluta kommunens avlopp till Gryaabs anläggning i Göteborg. Under 2023 har kommunfullmäktige istället beslutat om en ny inriktning mot om-/tillbyggnad av befintligt avloppsreningsverk och att därmed också träda ur Gryaab. Även Olsfors reningsverk planeras att läggas ner för att istället förlägga överföringsledningar från Olsfors till Bollebygds avloppsreningsverk.

De identifierade investeringsbehoven som är antagen av kommunfullmäktige visar på ett investeringsbehov på ca 1,1 miljard kronor. Totalt kommer alltså en kraftig ökning av investeringstakten de närmsta åren vilket till stor del kommer behöva finansieras genom lån. Det leder till ökade kapitalkostnader och försämrad soliditet. Eftersom kommunen i dagsläget har ett relativt gott utgångsläge innebär inte den försämrade soliditeten en alltför påtaglig risk, däremot kommer de ökade kapitalkostnaderna kräva effektiviseringar inom den övriga kostnadsmassan. Genom att utforma de nya verksamhetslokalerna på ett sätt som möjliggör samordningsvinster blir effektiviseringarna lättare att genomföra utan påverkan på verksamheten.

Väsentliga personalförhållanden

Arbetet med kompetensförsörjning och arbetsmiljö har under 2025 fortsatt och arbetet sker brett utifrån många olika perspektiv. Strategisk kompetensförsörjning innefattande både rekrytering och kompetensutveckling är viktigt för att dels skapa en god arbetsmiljö och delaktighet för medarbetarna och dels för att möta verksamhetens och medborgarnas behov. En hälsosam och säker arbetsmiljö är viktigt för alla medarbetare och åtgärder för att hantera stress och arbetsbelastning har genomförts inom flera enheter. Ett viktigt dialogområde är dialogen om balansen mellan krav och resurser.

Rekrytering

Pensionsavgångar, personalomsättning och frånvaro av olika slag gör att Bollebygds kommun har ett kontinuerligt rekryteringsbehov för i princip alla befattningar. Under 2025 annonserades 74 lediga tjänster ut i kommunen. Av dessa annonserades 40 i socialförvaltningen, 10 i utbildningsförvaltningen, 16 på teknik- och serviceförvaltningen,

3 på bygg- och miljöförvaltningen och 5 på Kommunstyrelseförvaltningen. Det är en minskning med 16 lediga tjänster jämfört med 2024.

Personalomsättningen i kommunen som helhet var 6,59 vilket är en minskning med cirka 1,71 procentenheter jämfört med 2024. Bryter man ner siffrorna på förvaltningsnivå är personalomsättningen störst i bygg- och miljöförvaltningen med 16,67 procent, näst störst var personalomsättningen på utbildningsförvaltningen med 15,67 procent. Personalomsättningen på socialförvaltningen var 8,33 procent, på Kommunstyrelseförvaltningen 4,21 procent och på teknik- och serviceförvaltningen 7,23 procent. Det innebär att det finns ett mer eller mindre ständigt rekryteringsbehov.

Flertalet av kommunens yrkeskategorier är så kallade bristyrken vilket innebär att det inte finns tillräckligt med tillgänglig arbetskraft på arbetsmarknaden och utifrån det, råder det en tydlig konkurrens om arbetskraft med rätt kompetens. Det är de arbetssökandes marknad. Flera förvaltningar upplever att det är mycket svårt att hitta kompetenta medarbetare och varje ledigt arbete kan utifrån det annonseras flera gånger då man inte lyckats rekrytera första gången en annons var ute. Utöver det pågår det också en ständig rekrytering av korttidsvikarier till kommunens verksamheter. Allt detta sammantaget innebär att chefer i framför allt de personalintensiva verksamheterna fått lägga mycket tid på rekrytering under året.

Kompetensförsörjning

Liksom andra kommuner har Bollebygds kommun utmaningar när det gäller kompetens-försörjning. Utmaningarna handlar dels om att det inte finns tillräckligt med utbildade personer eller personer med rätt kompetenser samtidigt som det finns många som står utanför arbetsmarknaden. Arbetet med kompetensförsörjning är en ständigt pågående process som innehåller flera delar. En viktig del är att arbeta med att utveckla och behålla medarbetare genom kompetensutveckling på olika sätt. Organisationens chefer lyfter kontinuerligt kompetensutvecklings- och utvecklingsbehov med medarbetarna i den röda tråden samtalen för att både nu och i framtiden ha medarbetare med god och uppdaterad kompetens. Den röda tråden är Bollebygds kommuns process för medarbetaruppföljning och det forumet som chef och medarbetare använder för att ha dialog om utveckling för individen. Hållbar och strategisk lönebildning där jämställdhet och konkurrenskraft är i fokus är en annan viktig aspekt av den strategiska kompetensförsörjningen. Den tredje och kanske viktigaste delen för att lyckas med kompetensförsörjningen är det systematiska arbetsmiljöarbetet som sker verksamhetsanpassat i kommunens alla verksamheter.

Jämställdhet mellan kvinnor och män

Organisationens chefer arbetar kontinuerligt i arbetsgrupperna med jämställdhetsperspektivet mellan kvinnor och män. Under året har utbildning i normmedvetenhet genomförts genom att alla medarbetare har genomfört en digital utbildning i ämnet. Utbildningen har sedan följt upp av dialog på arbetsplatsträffarna. En annan viktig del i jämställdhetsarbetet är att varje år genomföra en lönekartläggning ur ett jämställdhetsperspektiv, en så kallad jämställdhetsanalys. Den generella analysen vid lönekartläggningen visar att skillnaden mellan männens och kvinnornas medianlön på totalen medarbetare under 2025 har förändrats jämfört med förra årets kartläggning. Skillnaden är nu 100 kr till kvinnornas fördel. Vid förra kartläggningen 2024 var det 600 kr skillnad till kvinnornas favör. En tänkbar förklaring till att det återigen minskat till kvinnornas favör är att de år det inte finns möjligheter att göra strategiska satsningar på kvinnodominerade grupper i löneöversyn utjämnas skillnaderna i lön mellan kvinnor och män. Det sker kontinuerligt ett aktivt arbete för att organisationen ska ha jämställda löner. Fokus i det arbetet är att organisationens chefer ska lönesätta nya medarbetare utifrån kompetens och erfarenhet oberoende av kön. I arbetet med att vara en attraktiv arbetsgivare är jämställda och konkurrenskraftiga löner gentemot omvärlden en viktig parameter och en fortsatt viktig del i kommunens lönestrategi.

Analysen visar att cheferna i organisationen i löneöversyn varje år fördelar sitt löneökningsutrymme könsneutralt.

Andelen kvinnor i organisationen har ökat marginellt med 0,5 procentenheter till 78,5 jämfört med 2024. Andelen män har minskat från 22 procent till 21,5 procent.

Heltidsorganisation

Heltid som norm är dels en kompetensförsörjningsfråga, dels en jämställdhetsfråga. Det är en kompetensförsörjningsfråga utifrån att arbetskraften som finns tillgänglig inte kommer att räcka till för att möta de behov av arbetskraft som Bollebygds kommun och Sverige står inför med en minskande befolkning i arbetsför ålder. De medarbetare vi redan har anställda måste arbeta heltid i större utsträckning för att täcka de behov som finns idag och de som kommer att finnas i framtiden. En jämställdhetsfråga utifrån att kvinnor, inom framför allt vård och omsorg, inte har samma möjlighet att försörja sig både i yrkesverksam ålder och senare vid pensionen.

Från och med 1 januari 2025 annonseras alla lediga tjänster i kommunen som heltidstjänster.

Andelen tillsvidareanställda med heltid har under 2025 ökat och är nu 95 procent. 2024 var andelen medarbetare med heltidsanställning 92 procent. På Bygg – och miljöförvaltningen är samtliga medarbetare heltidsanställda.

Hälsa och arbetsmiljö

Resultatet på medarbetarenkäten visar att kommunens medarbetare upplever att de har en god arbetsmiljö. Hållbart medarbetarengagemang (HME) visar på 83 vilket är lite lägre än resultatet 2024. Resultatet är fortfarande högre än för de kommuner som mäter HME. Kommunens medarbetare har också en hög övergripande nöjdhet med arbetssituation, upplever en god stämning på arbetsplatsen och upplever att de har ett meningsfullt och utvecklande arbete. Resultatet visar dock på att 31 procent av medarbetarna upplever att de inte hinner göra ett gott arbete inom ramen för sin arbetstid. Över tid kan det leda till effekter i hälsa hos medarbetare om långvarig hög belastning utan återhämtning och vila blir en del av vardagen.

Alla organisationens arbetsgrupper har utifrån resultatet av medarbetarenkäten tagit fram en handlingsplan med åtgärder som en viktig del av arbetsmiljöarbetet. Handlingsplanerna följs upp i kommande års medarbetarenkät.

Dialogen i den röda tråden samtalen är en viktig del i arbetsmiljöarbetet och ger organisationens chefer möjlighet att följa upp medarbetarnas hälsa och arbetsmiljö.

Förvaltning	2025	2024
Kommunstyrelseförvaltningen	1,06%	1,48%
Teknik- och serviceförvaltningen	5,85%	6,52%
Socialförvaltningen	8,47%	8,36%
Utbildningsförvaltningen	5,81%	6,9%
Bygg- och miljöförvaltningen	5,52%	7,5%
Totalt	**6,4%**	**7%**

Sjukfrånvaro per förvaltning.

Den totala sjukfrånvaron har minskat från 7 procent 2024 till 6,4 procent 2025. Kvinnors sjukfrånvaro var 3,1 procentenheter högre än männens sjukfrånvaro 2025, vilket är på samma nivå som 2024. Sjukfrånvaron har minskat med 0,6 procentenhet jämfört med 2024 och det kan med största sannolikhet kopplas dels till det strukturerade arbetet med sjukfrånvaro som görs i organisationens verksamheter, dels till att de medarbetare som har möjlighet att arbeta hemifrån gjort detta trots att man varit sjuk. Man hade annars behövt sjukskriva sig men det har man inte gjort utan har kunnat fortsätta arbeta hemifrån trots lättare sjukdom. På socialförvaltningen har inte lika många medarbetare möjlighet att arbeta hemifrån och där har sjukfrånvaron ökat med 0,1 procentenheter jämfört med 2024.

Andelen långtidssjukskrivna över 60 dagar av det totala antalet sjukskrivna har minskat marginellt med 0,67 procentenheter från 32,53 procent 2024 till 31,86 procent 2025. Att

nivån på andelen långtidssjukskrivna ligger kvar på ungefär samma nivå 2025 indikerar att många som är sjukskrivna är det under en längre tid och det tar tid att komma tillbaka till arbetet. Sjukfrånvaron är fortfarande högst i åldersgruppen +50 år. Sjukfrånvaron beror både på strukturella orsaker och på andra orsaker som är kopplade till den enskilde medarbetaren. Strukturella orsaker till sjukfrånvaro kan vara ohälsosam schemaläggning med för lite återhämtning mellan arbetspassen, långa arbetspass, arbetspass med otillräcklig bemanning, för många antal medarbetare per chef eller otydliga uppdrag. De sjukfrånvaroorsaker som kopplas till den enskilde medarbetaren beror både på fysiska och psykiska sjukdomar.

	2025			2024		
	kvinnor	män	totalt	kvinnor	män	totalt
Sjukfrånvaro, totalt	7,07 %	3,97%	6,4%	7,7 %	4,6 %	7 %
Sjukfrånvaro ≥ 60 dagar	35,3%	9,83%	31,86%	35 %	17,1 %	32,5 %
Sjukfrånvaro ≤ 29 år	6,44%	4,04%	5,68%	5,7 %	5,1 %	5,5 %
Sjukfrånvaro 30-49 år	6,47%	3,41%	5,79%	7,3 %	2,9 %	6,3 %
Sjukfrånvaro ≥ 50 år	8,02%	4,86%	7,42%	8,8 %	7,2 %	8,5 %

Under 2025 inkom 735 avvikelser i medarbetarnas arbetsmiljö. Det är en minskning med 90 jämfört med föregående år. Av avvikelserna är 358 tillbud, 173 olycksfall, 175 riskobservationer, 5 färdolycksfall samt 24 anmälan om kränkande särbehandling. Orsaker till avvikelserna är ohälsosam arbetsbelastning, skadad av person samt hot och våld. Av rapporterade olycksfall var 167 anmälningar kopplade till hot och våld, främst inom utbildningsförvaltningens verksamhetsområde.

Samtliga anmälningar om kränkande särbehandling har utretts och åtgärder satts in utifrån framtagen handlingsplan i varje ärende.

Frånvaron för vård av sjukt barn uppgick under 2025 till motsvarande 7 årsarbetare vilket är fem årsarbetare fler än för 2024.

Arbetet för att främja hälsa fortsätter och 78 procent av medarbetarna har nyttjat sitt friskvårdbidrag vilket är ca 11 procentenheter högre än föregående år.

Personalvolymer

Den 31 december 2025 hade Bollebygds kommun 700 tillsvidareanställda och 47 tidsbegränsat anställda medarbetare, totalt 747 personer. Antalet tillsvidareanställda har minskat med 4 personer och antalet tidsbegränsat anställda har minskat med 8 personer jämfört med 2024. Det innebär att totalt antal anställda har minskat med 12 personer jämfört med 2024.

Andelen visstidsanställda i förhållande till totalt antal anställda ligger på samma nivå som 2024. Andelen visstidsanställda uppgick 2025 till 7 procent Av 700 tillsvidareanställda utgjorde kvinnorna 78,5 procent. Andelen kvinnor av de visstidsanställda var cirka 75 procent. Antalet timmar utförda av timavlönade medarbetare var 2025 95341 timmar vilket motsvarar cirka 48 årsarbetare. Det är en ökning med 3 årsarbetare jämfört med 2024.

Förvaltning	2025	2024
Kommunstyrelseförvaltningen	199	423
Socialförvaltningen	58631	55 448
Utbildningsförvaltningen	31429	33 707
Teknik- och serviceförvaltningen	5060	4 404
Bygg- och miljöförvaltningen	22	82
Totalt	**95341**	**94 064**

Arbetade timmar per förvaltning som utförs av timavlönade vikarier

Uttaget av övertid har minskat under 2025 och motsvarar cirka 1,5 årsarbetare. 2024 motsvarade övertidsuttaget cirka 2 årsarbetare.

45 medarbetare har varit föräldralediga 3 månader eller längre. Av dessa var 40 kvinnor och 5 män.

Åldersfördelning

Medelåldern på tillsvidareanställda var 46,06 år och för tidsbegränsat anställda medarbetare var medelåldern 43,8 år under 2025. Äldst är medarbetarna på teknik- och serviceförvaltningen med 48,8 år. Yngst är medarbetarna på socialförvaltningen med 42,4 år. Medelåldern för de timavlönade medarbetarna var 40,6 år. Under 2025 avslutade 9 medarbetare sin anställning med pension. Medarbetare i Bollebygds kommun går i genomsnitt i pension vid 66,77 år. På socialförvaltningen var dock medelåldern vid pension 68,33 år.

Ålder	kvinnor	män	Totalt
29 år eller yngre	28	13	41
30-39 år	142	39	181
40-49 år	145	38	183
50-59 år	151	45	196
60-65	73	11	84
66 och över	11	4	15
Totalt	**550**	**150**	**700**

Ålder för samtliga tillsvidareanställda i kommunen 2025-12-31.

Lönebildning

Löneökningsutrymmet i löneöversyn 2025 var 3,4 procent av den totala lönesumman i enlighet med de centrala kollektivavtalen. Då flertalet lönekollektivavtal innehöll en angiven nivå i kronor eller procent var det inte möjligt att genomföra några satsningar på

lön ur jämställdhetsperspektiv eller strategiskt perspektiv 2025. Resultatet av det var att kvinnornas löner åter igen minskade i förhållande till männens löner.

Framtid

Kompetensförsörjningen står inför många utmaningar där alla perspektiv måste undersökas och ifrågasättas. Den demografiska utmaningen med en åldrande befolkning som gör att färre ska försörja fler innebär att personalförsörjningen behöver vara effektiv och välfungerande. Samtidigt som effektiviteten måste öka måste medarbetarnas hälsa och välmående säkerställas. Chefer och ledare behöver finnas nära verksamheten och kunna vägleda och stötta sina medarbetare i arbetet. För att vara en attraktiv arbetsgivare och locka till sig nya medarbetare behöver kommunen lyfta fram det positiva med att arbeta i offentlig sektor och visa på möjligheterna till långsiktigt professionell utveckling. Det kräver ett strategiskt arbete med fokus på helheten utan att tappa fokus på detaljerna.

Kompetensförsörjningen präglas också av en paradox där det råder en hög arbetslöshet samtidigt som det är många yrken inom kommunen som är bristyrken. Sammanfattningsvis behöver Bollebygds kommun arbeta utifrån många aspekter för att säkra framtidens personalförsörjning.

Driftredovisning

Budgetbeslut m.m. under året

Kommunens budget, nettokostnader (mnkr)	bes KF 24-11-21	bes KF 24-12-11	Teknisk just.	Löne-rörelse	Hyra Sockelv.	bes KF 25-10-23	Ram 25-12-31
Budget per nämnd:							
Kommunfullmäktige	1,6						1,6
Kommunstyrelsen	80,9		-3,7	0,8			78
Utbildningsnämnden	338,3		-1,57	5,4			342,1
Socialnämnden	229,2		-1,84	3,8	0,465		231,6
Bygg och miljönämnden	11,3		-0,04	0,2			11,5
Teknik och servicenämnden	24,6	0,25	1	0,4			26,2
Revisionen	1						1
Valnämnden	0,02						0,02
Överförmyndare	0,8						0,8
Summa nämnder	**687,7**	**0,3**	**-6,2**	**10,6**	**0,5**	**0**	**692,8**
Budget övrigt:							
Ofördelad budget	4						4
Lönerörelse	10,9		-4,8	-10,6		4,5	0
Pensioner och räntenetto mm	-6,1	-0,5	11		-0,465		3,935
Summa finansförvaltningen	**8,8**	**-0,5**	**6,2**	**-10,6**	**-0,465**	**4,5**	**7,935**
Skatteintäkter och generella statsbidrag	**718**						**718**
Resultatet	**21,5**	**21,7**	**21,7**	**21,7**	**21,7**	**17,2**	**17,2**

Ett tilläggsbeslut till budget 2025 togs av fullmäktige 12 december 2024. Teknik och servicenämnden fick 0,25 miljoner kronor i tillskott.

Tekniska justeringar har genom mandat av kommunfullmäktiges budgetbeslut genomförts av ekonomiavdelningen till följd av förändrad internränta samt ändrade kapitalkostnader. Totalt uppgick de tekniska justeringarna till 6,2 miljoner kronor. Justeringarna avsåg dels täckning för ökade löner till följd av lönerörelse 2024 vilket flyttades från budgeten för lönerörelse medan förändring av internränta och kapitalkostnader gav ett tillskott i ram för finansförvaltningen.

De avsatta budgetmedlen för att täcka ökade kostnader till följd av lönerörelsen 2025 har fördelats till nämnderna. De nämnder som nyttjar intern service i form av lokalvård och

kostenheten har fått utökad ram för att täcka löneökningar på utförande enheter. Därefter har interndebitering i samma grad utförts. Efter gjorda justering fanns ett underskott på 4,5 miljoner kronor på budgeten för lönerörelsen.

En ytterligare teknisk justering av Socialnämndens ram gjordes när det nya gruppboendet på Sockelvägen togs i bruk för att täcka ökade kostnader i form av internhyra.

Den 23 oktober 2025 beslutade KF att minska kommunens budgeterade resultat för att täcka underskottet för lönerörelser 2025.

Driftredovisning

Driftredovisning	Intäkter		Kostnader		Nettokostnad		Budget	
	2024	2025	2024	2025	2024	2025	2025	avvikelse
Kommunfullmäktige	0,0	0,0	-1,1	-1,3	-1,1	-1,3	-1,6	0,3
Revison	0,0	0,0	-0,9	-0,9	-0,9	-0,9	-1,0	0,1
Valnämnd	0,0	0,0	-0,4	0,0	-0,4	0,0	0,0	0,0
Överförmyndare	0,0	0,0	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8	-0,1
Bygg och Miljönämnd	**2,9**	**3,8**	**-13,0**	**-13,6**	**-10,1**	**-9,8**	**-11,5**	**1,7**
Kommunstyrelse	**6,7**	**5,8**	**-84,1**	**-80,5**	**-77,4**	**-74,7**	**-78,0**	**3,3**
Utbildningsnämnden	**33,1**	**36,0**	**-371,8**	**-370,9**	**-338,7**	**-334,8**	**-342,1**	**7,3**
Teknik och servicenämnd	**125,7**	**139,1**	**-150,5**	**-162,7**	**-24,9**	**-23,7**	**-26,2**	**2,5**
Socialnämnden	**42,0**	**46,2**	**-268,2**	**-268,9**	**-226,1**	**-222,7**	**-231,6**	**8,9**
Pensioner m.f gem poster	18,0	21,7	-18,7	-21,5	-0,7	0,3	-0,9	1,1
Avgår interna poster	-101,4	-110,4	101,4	110,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Verksamhetens intäkter och Verksamhetens kostnader enligt resultaträkning	**127,0**	**142,1**	**-808,2**	**-810,7**	**-681,2**	**-668,6**	**-693,7**	**25,2**

Belopp i miljoner kronor. Det kan finnas avrundningar som gör att summeringarna inte alltid ser ut att stämma. I nämndernas årsrapporter kan även vissa finansiella kostnader finnas med vilket gör att det kan finnas avvikelser mot kommunens driftsredovisning på decimalen.

Driftredovisning	Intäkter		Kostnader		Nettokostnad		Budget	
	2024	2025	2024	2025	2024	2025	2025	avvikelse
Politisk verksamhet	0,0	0,0	-9,0	-9,7	-9,0	-9,7	-10,1	0,4
Infrastruktur, skydd m.m	12,1	17,0	-65,1	-68,1	-53,0	-51,1	-48,7	-2,4
Kultur och fritid	0,6	1,8	-17,9	-18,9	-17,2	-17,1	-17,3	0,2
Pedagogisk verksamhet	59,5	61,0	-382,4	-382,0	-322,9	-321,0	-329,9	8,9
Vård och omsorg	48,1	50,7	-264,9	-266,8	-216,9	-216,1	-223,8	7,7
Särskilt riktade insatser	3,9	5,7	-7,3	-6,3	-3,3	-0,6	-3,8	3,2
Affärsverksamhet	37,4	49,5	-43,0	-46,8	-5,6	2,7	-0,6	3,3
OH & Finans	66,7	66,8	-120,1	-122,5	-53,3	-55,7	-59,5	3,8

Avgår interna poster	-101,4	-110,4	101,4	110,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Verksamhetens intäkter och Verksamhetens kostnader enligt resultaträkning	127,0	142,1	-808,2	-810,7	-681,2	-668,6	-693,7	25,2

Belopp i miljoner kronor. Det kan finnas avrundningar som gör att summeringarna inte alltid ser ut att stämma.

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen redovisar ett helårsresultat på 3,3 miljoner kronor. Jämfört med 2024 har intäkterna minskat med 0,9 miljoner kronor, motsvarande 13,4 procent. Det beror främst på att hyresintäkterna för brandstation och torghandel från och med 2025 hanteras av Teknik- och servicenämnden. Samtidigt har nettokostnaderna minskat med 2,7 miljoner kronor, vilket motsvarar en reduktion på 3,5 procent. Den största delen av denna reduktion gäller lokalkostnader och är en följd av att kostnaderna fördelats om till de förvaltningar som använder lokalerna.

Kostnaderna för köpt huvudverksamhet som utgör 18 procent av kostnadsmassan, är oförändrad från föregående år.

Övriga kostnader har däremot reducerats med 0,9 miljoner kronor, en minskning på 5 procent, vilket främst beror på lägre kostnader för förbrukningsmaterial, transporter och annonser.

Personalkostnaderna står för ungefär hälften av kommunstyrelsens totala kostnader. Trots årets löneökningar har personalkostnaderna endast ökat med 0,5 miljoner kronor, motsvarande 1,3 procent. Den begränsade ökningen beror på att tjänster varit vakanta under delar av året, samt en lägre personalomkostnad (PO).

Utbildningsnämnden

Den positiva budgetavvikelsen på 7,3 miljoner kronor utgör 2,1 procent av nämndens totala budgetram.

Nettokostnadsutvecklingen jämfört med föregående år är en minskning på 1,1 procent och kan främst förklaras av minskade personalkostnader.

Personalkostnaderna har minskat med 2,8 procent årets löneökningar på 3,4 procent till trots. En del beror på att procentsatsen för personalomkostnader minskade med 5,5 procentenheter. Den andra delen beror på det arbete som verksamheterna gjort för att nå budget i balans vilket inleddes höstterminen 2024 på grund av det underskott nämnden då uppvisade.

Lägre personalomkostnader kan också förklara en del av nämndens överskott mot budget eftersom ramen var beräknad efter en preliminär personalomkostnad som gav 1,6 miljoner kronor högre kompensation i budget än vad faktisk personalomkostnad sedan motiverat.

Intäkterna har ökat med 8,8 procent. Det är främst intäkterna för statsbidrag som har ökat. Vissa av statsbidragen har varit kopplade till inköp såsom litteratur och då har motsvarande kostnad uppstått och därför inte påverkat budgetavvikelsen. I andra fall har statsbidragen varit kopplade till arbeten/åtgärder som genomförts inom ramen för befintlig budget och då har statsbidragen inneburit ett överskott mot budget. Intäkter för såld verksamhet har också ökat något.

Socialnämnden

Resultatet för 2025 blev ett överskott om 8,9 miljoner kronor.

Nettokostnaden är 8,9 miljoner kronor lägre än budgeterat, vilket är en sänkning om 3,8 procent. Den lägre nettokostnaden beror främst på ökad aktivering av statsbidrag, ökade intäkter från Migrationsverket, betydande bidrag för återsökning gällande placering samt lägre kostnader för köpt verksamhet inom individ- och familjeomsorg.

Intäkterna överstiger budget med 10,2 miljoner kronor vilket även motsvarar mottagna och aktiverade statsbidrag som förvaltningen erhållit under året. Intäkt för statsbidrag ligger inte med i budget. Under året har det tillkommit fler statsbidrag som förvaltningen sökt och blivit beviljat, vilket är förklaring till avvikelsen.

Bruttokostnaden är 1,3 miljoner kronor högre än budget vilket förklaras av att del av statsbidrag har använts för inköp av material och tjänster.

Nettokostnaden för året är 3,5 miljoner kronor lägre än föregående år, vilket är en sänkning med 1,5 procent. Nettokostnadsminskningen beror främst på ökad aktivering av statsbidrag samt ökade intäkter från Migrationsverket. Lägre kostnader för köpt verksamhet inom individ- och familjeomsorg samt något lägre personalkostnader 2025 än föregående år.

Intäkterna är 4,2 miljoner kronor högre än föregående år, vilket är en ökning med 9,9 procent. Av denna ökning står bidrag från Migrationsverket för 2,7 miljoner kronor.

Gällande kostnader för bidrag under 2025 har ekonomiskt bistånd ökat med 0,9 miljoner kronor jämfört mot 2024. Denna ökning beror till stor del på förändringar i folkbokföringslagen där personer som tidigare omfattats av massflyktsdirektivet nu kan folkbokföra sig och därmed kan ha rätt att få del av socialförsäkringssystemet. En viss ökning sker också utifrån ökad arbetslöshet i kommunen vilket avspeglar sig mot läget i riket. Ersättning till Försäkringskassan har ökat med 0,6 miljoner kronor, jämfört med

2024, vilket avser kostnad för de 20 första timmarna inom personlig assistans där fler beslutade ärenden bekostas av kommunen.

Personalkostnaderna under 2025 är lägre jämfört med 2024 vilket dels förklaras av att rekryteringsprocesser tagit längre tid än väntat. Vilket medfört perioder utan tillsatt personal och därmed lägre kostnader inom äldreomsorgen. Dels en lägre personalomkostnad då PO sänkts från 45,75 procent år 2024 till 40,24 procent år 2025.

Hyreskostnader är högre 2025 då förvaltningen under 2025 står för en del av kostanden för kommunhuset, vilket inte var fallet 2024.

Nämnden har mottagit fler statsbidrag än föregående år. En del av dessa bidrag har använts för inköp av material och tjänster, vilket förklarar de högre kostnaderna jämfört med 2024.

Teknik- och servicenämnden

Teknik- och servicenämnden redovisar för 2025 ett positivt helårsresultat om 2,5 miljoner kronor. Jämfört med föregående år har intäkterna ökat med 12,8 miljoner kronor (10,2 procent). Intäktsökningen förklaras främst av höjda Va-taxor från och med 2025, beslutade av kommunfullmäktige i syfte att uppnå ekonomisk balans, samt ökade hyresintäkter till följd av omfördelning av brandstationens hyra och tillkommande hyresintäkter för nytt LSS-boende inom fastighetsverksamheten. Förändringen i intäktsnivå mellan åren påverkas även av interna omfördelningar av lönekostnader, där kostnader/intäkter har förts till rätt verksamhet utifrån faktisk resursanvändning.

Nämndens nettokostnader har reducerats med 1,2 miljoner kronor (4,8 procent) jämfört med 2024, vilket huvudsakligen är en effekt av de ökade intäkterna. Kostnaderna för köp av huvudverksamhet har ökat med 1,4 miljoner kronor (11,4 procent), främst inom avfalls verksamheten avseende hushållsavfall och slam.

Personalkostnaderna, som utgör cirka 30 procent av nämndens totala kostnader, har ökat med 2,0 miljoner kronor (3,9 procent). Förändringen beror huvudsakligen på att tidigare vakanta tjänster har tillsatts under 2025.

Ökningen av kapitalkostnaderna med 4,1 miljoner kronor förklaras främst av att genomförda investeringar har aktiverats under året, vilket har resulterat i högre avskrivningar och internränta. Även justerad internränta mellan åren har bidragit till kostnadsökningen.

Bygg- och miljönämnden

Bygg- och miljönämnden redovisar ett överskott mot budget på 1,7 miljoner kronor för verksamhetsåret 2025.

Överskottet kan till största del förklaras med ett budgetöverskott på bostadsanpassningar om 1,6 miljoner kronor.

Det här innebär att den lägre kostnadsnivån för bostadsanpassningar från 2024 har fortsatt för 2025.
2022 uppgick kostnader för bostadsanpassningar till cirka 3 miljoner kronor.
2023 uppgick kostnaden till cirka 2,8 miljoner kronor.
2024 uppgick kostnaden till 1,1 miljoner kronor.
2025 uppgick kostnaden till 1,2 miljoner kronor.

Pensioner med flera gemensamma poster samt kommentar till interna poster

Förutom pensionskostnader innehåller posten en del kostnader och intäkter som inte hör till den vanliga driften från nämnderna. Bland annat har nedskrivning av modulhuset på Lokes väg om totalt -6,8 miljoner kronor redovisats här samt även vinster till följd av försäljning av exploateringstomter på Bergadalen som givit en resultatpåverkan om +2,8 miljoner kronor.

Den ofördelade budgeten från fullmäktige gav ett överskott på 4 miljoner kronor då inga beslut fattades om att fördela medel därifrån under året.

Investeringsredovisning 2025

Investeringsredovisning	Totalutgift			Varav: årets investeringar		
Färdigställda investeringar	**Total budget**	**Ack. Utfall**	**Avvikelse**	**Budget**	**Utfall**	**Avvikelse**
Teknik- och servicenämnd						
Omkläddningsrum idrotttshall	15,0	**15,0**	0,0	4,5	**4,6**	-0,1
Elljusspår Rinna	3,0	**3,3**	-0,3	3,0	**3,3**	-0,3
Frystorkad mat	1,0	**1,0**	0,0	1,0	**1,0**	0,0
Solceller	3,5	**3,1**	0,4	3,5	**3,1**	0,4
Avläsningsutrustning ÅVC	0,1	**0,0**	0,1	0,1	**0,0**	0,1
VA - digitala vattenmätare	0,5	**0,3**	0,2	0,5	**0,3**	0,2
VA - Lås och larmsystem	1,0	**1,1**	-0,1	1,0	**1,1**	-0,1
Krisberedskap	0,5	**0,2**	0,3	0,5	**0,2**	0,3
Kommunstyrelsen						
Gruppbostad LSS	37,0	**24,9**	12,1	30,0	**16,3**	13,7
Socialnämnden						
Möblering ny gruppbostad LSS	0,5	**0,5**	0,0	0,5	**0,5**	0,0
S:a färdigställda investeringar	**62,1**	**49,4**	**12,7**	**44,6**	**30,4**	**14,2**
Pågående investeringar	**Total budget**	**Ack. Utfall**	**Kvarstår**	**Budget**	**Utfall**	**Avvikelse**
Teknik- och servicenämnden						
Åsa stugorna	5,6	**0,8**	4,8	4,8	**0**	4,8
Belysning gata	4,0	**2,4**	1,6	4,0	**2,4**	1,6
VA - Processlösning reningsverk	5,5	**3,7**	1,8	5,5	**3,7**	1,8
Renovering f.d vägverket	1,2	**0,3**	0,9	1,2	**0,3**	0,9
Kommunstyrelsen						
Skola 7-9 - Förstudie/projektering	5,0	**2,1**	2,9	5,0	**1,9**	3,1
Skolområdet Olsfors	2,0	**1,0**	1,0	2,0	**1,0**	1,0
S:a pågående investeringar	**23,3**	**10,3**	**13,0**	**22,5**	**9,3**	**13,2**

Fortsätter på nästa sida

Reinvesteringar	Total budget	Ack. Utfall	Avvikelse	Budget	Utfall	Avvikelse
Teknik- och servicenämnden	24,0	**23,4**	0,6	24,0	**23,5**	0,5
Kommunstyrelsen	4,0	**2,4**	1,6	4,0	**2,4**	1,6
Socialnämnden	1,6	**0,5**	1,1	1,6	**0,5**	1,1
Utbildningsnämnden	1,3	**1,3**	0,0	1,3	**1,3**	0,0
S:a reinvesteringar	**30,9**	**27,6**	**3,3**	**30,9**	**27,7**	**3,2**
S:a investeringar	**116,3**	**87,3**	**29,0**	**98,0**	**67,4**	**30,6**
Varav skattefinansierad verksamhet	*93,6*	*71,4*	*12,2*	*72,7*	*53,5*	*22,6*
Varav taxefinansierad verksamhet	*22,7*	*15,9*	*16,8*	*21,9*	*13,9*	*8,0*

Inga gåvor som kan klassas som anläggningstillgång har erhållits under året. Därutöver har ett leasingavtal tecknats under året som klassats som finansiell leasing om totalt 0,4 miljoner kronor.

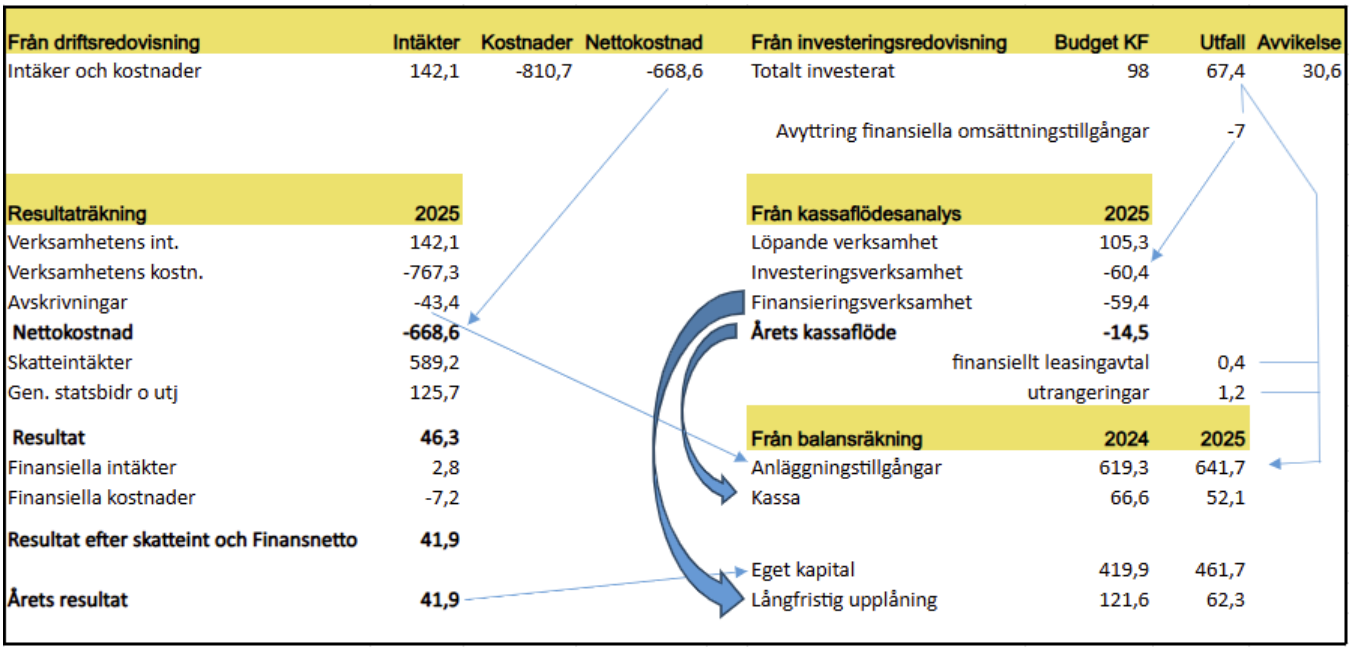
Kommentarer till investeringsredovisningen

Teknik och Servicenämnden ombudgeterade 1,2 miljoner kronor från investering solceller till renovering av före detta vägverket (Bollebygds prästgård 1:2). Nämnden beslutade även att göra investeringar för att höja krisberedskapen med 0,5 miljoner kronor vilket finansierades genom att minska reinvestering inom VA.

Gruppbostad LSS är färdigställd till lägre pris än först budgeterat på grund av att byggkonjunkturen såg annorlunda ut när boendet först planerades när väl byggandet skulle ske kunde det ske till ett lägre pris än först beräknats.

Processlösning för reningsverket är påbörjad men inte färdigt 2025. Även projektet för vägbelysning är pågående då leverantören inte kunnat påbörja projektet förens hösten 2025. Vad gäller servicestugor för Åsastugorna har investeringen pausats i väntan på beslut om i vilken form fortsatt drift av verksamheten ska ske.

Sambandet mellan drift- och investeringsredovisningen och andra finansiella rapporter

Från driftsredovisning	Intäkter	Kostnader	Nettokostnad
Intäker och kostnader	142,1	-810,7	-668,6

Resultaträkning	2025
Verksamhetens int.	142,1
Verksamhetens kostn.	-767,3
Avskrivningar	-43,4
Nettokostnad	**-668,6**
Skatteintäkter	589,2
Gen. statsbidr o utj	125,7
Resultat	**46,3**
Finansiella intäkter	2,8
Finansiella kostnader	-7,2
Resultat efter skatteint och Finansnetto	**41,9**
Årets resultat	**41,9**

Från investeringsredovisning	Budget KF	Utfall	Avvikelse
Totalt investerat	98	67,4	30,6
Avyttring finansiella omsättningstillgångar		-7	

Från kassaflödesanalys	2025
Löpande verksamhet	105,3
Investeringsverksamhet	-60,4
Finansieringsverksamhet	-59,4
Årets kassaflöde	**-14,5**
finansiellt leasingavtal	0,4
utrangeringar	1,2

Från balansräkning	2024	2025
Anläggningstillgångar	619,3	641,7
Kassa	66,6	52,1
Eget kapital	419,9	461,7
Långfristig upplåning	121,6	62,3

Finansiella rapporter

Resultaträkning

		Kommunen		Koncernen	
	Noter	2024	2025	2024	2025
Verksamhetens intäkter	3	127,0	142,1	164,9	182,3
Verksamhetens kostnader	4	-774,4	-767,3	-803,4	-792,7
Avskrivningar	5	-33,8	-43,4	-40,2	-55,9
Verksamhetens nettokostnader		**-681,2**	**-668,6**	**-678,7**	**-666,4**
Skatteintäkter	6	564,7	589,2	564,7	589,2
Generella statsbidrag och utjämning	7	132,0	125,7	132,0	125,7
Verksamhetens resultat		**15,5**	**46,3**	**18,0**	**48,5**
Finansiella intäkter	8	4,3	2,8	4,3	2,4
Finansiella kostnader	9	-13,0	-7,2	-15,1	-10,1
Resultat efter finansiella poster		**6,8**	**41,9**	**7,2**	**40,8**
Årets resultat		**6,8**	**41,9**	**7,2**	**40,8**

Balansräkning

		Kommunen		Koncernen	
	Noter	2024	2025	2024	2025
Tillgångar					
Anläggningstillgångar					
Immateriella anläggningstillgångar	10	4,9	4,1	4,9	4,1
Materiella anläggningstillgångar					
Mark, byggnader, tekniska anläggningar	11	581,7	598,3	806,8	813,8
Maskiner och inventarier	12	22,7	30,2	25,7	33,1
Finansiella anläggningstillgångar	13	10,0	9,0	9,1	9,1
Summa Anläggningstillgångar		**619,3**	**641,7**	**846,5**	**860,1**
Omsättningstillgångar					
Förråd, lager och exploateringsfastigheter	14	14,5	9,1	14,9	9,3
Fordringar	15	51,7	50,1	52,5	50,5
Kortfristiga placeringar	16	7,0	0,0	7,0	0,0
Kassa och bank	17	66,6	52,1	97,2	96,5
Summa Omsättningstillgångar		**139,8**	**111,3**	**171,6**	**156,4**
Summa Tillgångar		**759,2**	**753,0**	**1 018,1**	**1 016,5**
Eget kapital, avsättningar och skulder					
Eget kapital					
Eget kapital vid årets början		413,0	419,9	485,4	492,6
Årets resultat		6,8	41,9	7,2	40,7
Eget kapital vid årets slut	18	**419,9**	**461,7**	**492,6**	**533,3**
Varav resultatutjämningsreserv		*98,8*	*98,8*	*0,0*	*0,0*
Avsättningar					
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	19	82,2	84,7	82,2	84,7
Andra avsättningar	20	9,3	9,3	10,5	10,6
Skulder					
Långfristiga skulder	21	149,3	91,7	269,4	217,6
Kortfristiga skulder	22	98,5	105,5	163,4	170,2
Summa Eget kapital, avsättningar och skulder		**759,2**	**753,0**	**1 018,1**	**1 016,5**
Panter och ansvarsförbindelser					
Pensionsförpliktelser som inte har tagits upp bland skulderna eller avsättningarna	23	133,0	129,9	133,0	129,9
Övriga ansvarsförbindelser	24	219,7	219,6	2,8	2,7
Summa Panter och ansvarsförbindelser		**352,7**	**349,5**	**135,8**	**132,6**

Kassaflödesanalys

	Noter	Kommunen 2024	Kommunen 2025	Koncernen 2024	Koncernen 2025
Årets resultat		**6,8**	**41,9**	**7,2**	**40,7**
Justering för ej likviditetspåverkande poster	26	43,3	49,5	49,3	61,9
Övriga likviditetspåverkande poster	27	0	-1,7	0	-1,7
Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital		**50,2**	**89,7**	**56,5**	**100,9**
Ökning/minskning av periodiserade anslutningsavgifter		0,7	1,8	0,7	1,8
Ökning/minskning kortfristiga fordringar		15	1,4	19,7	5,8
Ökning/minskning förråd och varulager		13,3	5,4	13,2	5,6
Ökning/minskning kortfristiga skulder		-11,5	7,0	-18,5	5,1
Kassaflöde från den löpande verksamheten		**67,7**	**105,3**	**71,5**	**119,2**
INVESTERINGSVERKSAMHETEN					
Investering i immateriella anläggningstillgångar		-3,2	-0,7	-3,2	-0,7
Investering i materiella anläggningstillgångar		-50,5	-66,7	-52,6	-69,5
Försäljning av materiella anläggningstillgångar		0	0	2,0	0
Förvärv av finansiella tillgångar		-0,9	0	-0,9	0
Avyttring av finansiella tillgångar		0	7,0	0	7,0
Kassaflöde från investeringsverksamheten		**-54,6**	**-60,4**	**-54,7**	**-63,1**
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN					
Nyupptagna lån		15	0	15	0
Amortering av skulder för finansiell leasing		-2,7	-3,4	-0,2	-0,8
Amortering av långfristiga skulder		0	-56	0	-56
Erhållna offentliga investeringsbidrag		0,4	0	0,4	0
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		**12,8**	**-59,4**	**15,3**	**-56,8**
Årets kassaflöde		**25,9**	**-14,5**	**32,1**	**-0,7**
Likvida medel vid årets början		**40,7**	**66,6**	**65,1**	**97,2**
Likvida medel vid årets slut		**66,6**	**52,1**	**97,2**	**96,5**

Noter (not om räkenskapsrevision uppdateras innan KS)

1 - Redovisningsprinciper

1 - Redovisningsprinciper

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med Lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning samt Rådet för kommunal redovisnings rekommendationer. Ett känt avsteg mot RKR R2 är att fordran mot brukare inom socialnämnden tas upp först månaden efter tjänsten har utförts. Resultatet påverkas i ringa omfattning av detta eftersom utdebitering av hemtjänst och liknande är relativt konstant över respektive månad. Det är inte sannolikt att utdebiteringen skulle ändras i större omfattning från en månad till en annan.

Under året har räntekostnader samt avskrivningskostnader belastat resultatet i enlighet med rekommendation RKR R5. Tillgång och skuld har justerats i balansräkningen. Då det handlar om koncernintern leasing har bokfört värde vid leasingkontraktets ingång använts som verkligt värde. Beräknat restvärde har tagits fram genom att framräknat bokfört värde samt planerade investeringar enligt underhållsplan har räknats samman. Se mer under stycket om leasing.

Kommunkoncern och sammanställda räkenskaper

Kommunkoncernen består av följande kommunala koncernföretag:

Bolag	Ägarandel
Stiftelsen Bollebygds hyresbostäder	100 %
GRYAAB	1,13 %

Inga förändringar i sammansättningen av kommunkoncernen har skett under räkenskapsåret. Vid konsolidering av Stiftelsen Bollebygds hyresbostäder har inte omräkning av stiftelsens redovisningen gjorts till LKBR. Då stiftelsen följer K2-redovisning innebär detta ett avsteg från RKR R16.

GRYAAB ingår inte i de sammanställda räkenskaperna eftersom dess andel av kommunala kommunkoncernens omsättning och omslutning är obetydlig. Avloppsverksamheten är förvisso av särskild betydelse för kommunen men GRYAAB hanterar inte avloppsvatten ifrån Bollebygds kommun. Bollebygds kommun kommer under 2026 gå ur GRYAAB och istället hantera sitt avloppsvatten på egen hand.

Värderings- och omräkningsprinciper

Anläggningstillgångar

Utvecklingsarbete och immateriella rättigheter av väsentligt värde som medför framtida ekonomiska fördelar eller servicepotential tas upp som immateriell tillgång. Med väsentligt värde menas minst ett prisbasbelopp. Detsamma gäller rättigheter utan begränsad nyttjandeperiod som t.ex. ledningsrätter. Immateriella anläggningstillgångar är upptagna till anskaffningsvärde minus avskrivning och eventuell nedskrivning. Samtliga immateriella tillgångar är förvärvade. Förvärvade IT licenser skrivs av linjärt under avtalstiden som är 3 – 8 år.

Materiella anläggningstillgångar är upptagna till anskaffningsvärde minus avskrivning och eventuell nedskrivning. Avskrivning sker linjärt för samtliga anläggningstillgångar som är utsatta för värdeminskning. Materiella anläggningstillgångar som har betydande komponenter med väsentlig skillnad i nyttjandeperiod skrivs av separat. Några justeringar har inte skett på gamla investeringar. I snitt har de fastigheter där investeringen gjordes innan 2015 en avskrivningstid på 33 år, som vägt snitt. Om någon befintlig fastighet genomgår större renovering görs ny bedömning av komponenter.

En samlad bedömning av nyttjandeperioden för respektive tillgångstyp görs. För tillgångar där nyttjandeperioden styrs i avtal (t.ex. leasing) används den planerade verkliga nyttjandeperioden som avskrivningstid.

För tillgångar av särskild teknisk karaktär görs individuell bedömning av nyttjandeperioden, vilken därmed kan avvika från kommunens normala avskrivningstider. Omprövning av nyttjandeperioden sker om det finns omständigheter som pekar på att det är nödvändigt (t.ex. verksamhetsförändringar, teknikskiften och organisationsförändringar).

För tillgångar med en nyttjandeperiod överstigande 10 år görs dock alltid en omprövning vid större reparations- eller ombyggnadsåtgärder eller när halva respektive två tredjedelar av ursprungligt bedömd nyttjandeperiod förflutit. Om en ny bedömning av nyttjandeperioden avviker från tidigare fastställd nyttjandeperiod ändras avskrivningstiden alltid, om den bedöms vara kortare. Bedöms nyttjandeperioden vara längre, ändras den normalt bara om det oavskrivna beloppet för tillgången överstiger 500 000 kr.

Korttidsinventarier med förväntad genomsnittlig nyttjandetid på max 3 år och inventarier av mindre värde, upp till ett prisbasbelopp, kostnadsförs direkt. Inventarier som köps in inom ramen för nämndernas planerade investeringsbudget och därmed är av särskild betydelse för verksamheten tas upp som en anläggningstillgång under förutsättning att den förväntade nyttjandetiden överstiger 3 år och värdet är minst ett halvt prisbasbelopp.

Inventarier som är avsedda för krisberedskap redovisas som anläggningstillgång med livslängd som överstiger det normala för motsvarande inventarier.

Omsättningstillgångar

Kundfordringar och övriga kortfristiga fordringar är upptagna till det belopp varmed de beräknas inflyta.

För finansiella instrument värderade till verkligt värde har börskursen den 31/12 använts. Vid balansdagen 2025 fanns inte några finansiell instrument i kommunens ägo.

Tomter för försäljning värderas kollektivt per exploateringsetapp där totala utgifterna fördelas per tomt utifrån yta. I anskaffningsvärdet ingår mark, andel av projektering och direkta utgifter för åtgärder på tomtmarken.

Mindre lager av t ex kontorsmaterial eller förbrukningsartiklar inom verksamheterna kostnadsförs direkt i samband med inköp och tas inte upp som omsättningstillgång. VA-verksamhetens förråd redovisas till bestämd mängd och fast värde. Varje år görs en inventering av förrådet för att säkerställa att verkliga värdet stämmer överens med upptagna värdet.

Kommunen har för närvarande inga beredskapslager eller överlager.

Leasing

Majoriteten av de bilar som kommunen leasar är klassade som operationella avtal och redovisas därför inte som anläggningstillgång. I de fall som fall nuvärdet av minimileaseavgifterna överstigit 80 procent av bilens verkliga värde vid leasingperiodens början och leasingperioden överstiger 3 år har leasingkontraktet klassats som finansiell leasing och bilen tagits upp som tillgång. Kommunen har elva fordon som redovisas som finansiell leasing. I en del fall har avtalet blivit förlängt vilket inte föranleder omklassificering.

Kommunen leasar Bollegårdens äldreboende från Stiftelsen Bollebos hyresbostäder. Avtalet sträcker sig mellan 2011 och 2036. Avtalet förlängs därefter med fem år i sänder. Den kapitaliserade delen av hyreskostnaden har använts för att beräkna minimileasavgiften. Implicit ränta har beräknats inklusive ej garanterat restvärde där restvärdet har tagits fram utifrån redovisat värde med tillägg av 23 miljoner

kronor som kommit från underhållsplan. Inga andra fastigheter är upptagna som finansiell leasing.

Finansiella leasingavtal med ett avtalsvärde per objekt understigande ett halvt prisbasbelopp har klassificerats som ej uppsägningsbara operationella avtal och redovisas därför inte som anläggningstillgång. Dessa avtal ingår i noten för ej avskrivningsbar operationell leasing.

Skulder och avsättningar
90 procent av erhållna anläggningsavgifter för VA redovisas som förutbetald intäkt och periodiseras på 50 år. Resterande del intäktsförs direkt.

Avsättning för pensioner värderas enligt RIPS i enlighet med RKR R10.

Kommunen har inga tillgångar och skulder i utländska valuta.

Redovisningsprinciper i driftredovisningen

Driftredovisningens intäkter och kostnader ska spegla respektive nämnds och verksamhets ekonomiska relationer till sin omvärld, där de andra nämnderna och verksamheterna utgör en del av omvärlden. Det innebär att jämfört med resultaträkningens intäkter och kostnader, som endast innehåller kommunexterna poster, innehåller driftsredovisningen även interna intäkter och kostnader såsom köp och försäljning mellan nämnderna. Poster som finns i resultaträkningen, men inte i driftredovisningen, är skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning, finansiella intäkter och kostnader.

Poster som kalkylmässigt simuleras i driftredovisningen är:

- Personalomkostnader, i form av arbetsgivaravgifter, avtalspension och löneskatt. Dessa kalkyleras schablonmässigt till att uppgå till 40,24 procent av lönekostnaden. Ett undantag från den schablonen är anställda med lägre arbetsgivaravgifter på grund av ålder. Där är schablonen korrigerad till den lägre ersättningskostnaden.
- Kapitalkostnader, i form av avskrivningar och ränta på bundet kapital. Kapitalkostnaderna beräknas enligt rak nominell metod, vilket innebär att kostnaden består av linjär avskrivning på anläggningstillgångarnas avskrivningsbara värde och ränta på tillgångarnas bokförda restvärde. Den internt beräknade räntan har satts till 1,5 procent. Påförd ränta kan aldrig uppgå till mer än redovisade anskaffningsvärdet för tillgången.

Teknik och Servicenämndens kostnader som fördelas mellan kommunens olika verksamheter genom interndebitering är:

- Hyreskostnader: Internhyran sätts till fastighetsavdelningens genomsnittliga självkostnad inklusive avskrivningskostnader och ränta på bundet kapital.
- Kost: Debitering sker av kommunens produktionskök till budgeterat pris. För Utbildningsnämnden sätts ett fast pris per år medan Socialnämnden debiteras abonnemang för respektive månad samt ett årligt fast pris. Utöver detta interndebiteras ströbeställningar av till exempel kaffe och andra livsmedel. Eventuella budgetavvikelser vidarefaktureras ej men redovisas schablonmässigt på korrekt verksamhetskod.
- Lokalvård: En budget för respektive verksamhet sätts varje år. Den budgeten interndebiteras under året till respektive nämnd. I särskilda fall sker även utökad fakturering om uppdraget ändrats under året. Eventuella budgetavvikelser vidarefaktureras ej men redovisas schablonmässigt på korrekt verksamhetskod.
- Vaktmästeri: Förvaltningarna som nyttjar vaktmästartjänster interndebiteras årsvis ett schablonbelopp för dessa tjänster.

Redovisningsprinciper för investeringsredovisningen

Investeringsredovisningen visar årets utgifter för färdigställda samt pågående investeringsprojekt. Investeringsredovisningen är uppdelad i tre delar: pågående investeringar, färdigställda investeringar

samt reinvestering. Ett investeringsprojekt redovisas som pågående om det finns någon färdigställd anläggning att ta i drift. I vissa fall kan det finnas färdiga etapper rent budgetmässigt men så länge inte anläggningen är aktiverad är investeringen redovisad som pågående. Utöver projekt som fullmäktige tagit ställning till finns en så kallad investeringsbudget för respektive nämnd. Reinvesteringsbudgeten syftar till att ge nämnderna utrymme att löpande återinvestera i nödvändiga inventarier och komponenter som nått sin livslängd. I de allra flesta fall är reinvesteringar att betrakta som färdigställda under året.

Varje år fattar kommunfullmäktige beslut om investeringsbudget samt flerårsplan. Budget finns även avsatt för strategiska markinköp om totalt 25 miljoner vilket syftar till att ge kommunstyrelsen utrymme att agera ifall ett strategiskt objekt kommer ut på marknaden. Markinköpens ram är inte att se som planerat markinköp utan maximal ram för markinköp. Kommunfullmäktige beslutar om en investeringsbudget per projekt. Respektive nämnd har mandat att göra omfördelningar mellan projekt som understiger 5 miljoner kronor. Inga strategiska markinköp har gjorts under 2025 och därför är inte heller budgetposten redovisad.

Ombudgetering mellan år prövas av kommunfullmäktige i samband med prövning av årsredovisningen. Att vissa leasingavtal för fordon redovisas som finansiell leasing har inte beaktats i kommunens budgetarbete. Årets tecknade avtal redovisas i direkt anslutning till investeringsredovisningen.

2 - Uppskattningar och bedömningar

Bergadalen

För exploateringsprojektet Bergadalen2 har huvudentreprenörens kostnader fördelats mellan tomter och kommunens tekniska anläggningar utifrån kalkylen i entreprenörens anbud. 77 procent av kostnaderna har redovisats som anläggningstillgång medan 23 procent har fördelats som tomtmark. Kostnader direkt hänförliga till särskild anläggning har tagits upp där medan schablon har använts för gemensamma kostnader. Värdering har gjorts av oberoende värderingsfirma som konstaterat att marknadsvärdet är högre än den redovisade exploateringstillgången av tomtmark.

3 - Verksamhetens intäkter	Kommun 2024	Kommun 2025	Koncern 2024	Koncern 2025
Försäljningsintäkter	9,6	8,4	9,6	8,4
Taxor och avgifter	51,7	57,1	48,8	53,4
Hyror och arrenden	9,8	10,6	50,3	52,8
Bidrag och kostnadsersättningar från staten	39,2	47,9	43,9	47,9
Bidrag och gåvor från privata aktörer	0,0	0,0	0,0	0,0
Offentliga bidrag (investeringar)	0,1	0,1	0,1	0,1
EU-bidrag	0,8	0,9	0,8	0,9
Övriga bidrag	5,6	5,6	0,8	5,6
Försäljning av verksamhet och konsulttjänster	8,0	5,2	8,0	5,2
Intäkter från exploateringsverksamhet och tomträtter	1,9	5,5	1,9	5,5
Realisationsvinster på materiella och immateriella anläggningstillgångar	0,4	0,8	0,4	0,8
Övriga verksamhetsintäkter	0,0	0,0	0,2	1,6
Summa verksamhetens intäkter	**127,0**	**142,1**	**164,9**	**182,3**

4 - Verksamhetens kostnader	Kommun 2024	Kommun 2025	Koncern 2024	Koncern 2025
Personalkostnader exklusive pensionskostnader	−437,8	−445,4	−443,7	−451,0
Pensionskostnader	−46,6	−32,1	−46,6	−32,1
Lämnade bidrag	−17,9	−19,8	−17,9	−19,8
Köp av verksamhet	−145,4	−143,4	−145,4	−143,4
Lokal-och markhyror samt övriga fastighetskostnader	−32,2	−33,1	−55,3	−52,6
Inköp av material och varor	−22,2	−23,5	−21,8	−23,5
Inköp av tjänster	−54,6	−47,2	−39,6	−47,2
Realisationsförluster och utrangeringar	−0,2	−1,1	−1,6	−1,1
Anskaffningskostnad sålda exploateringsfastigheter	−0,3	−1,8	−0,3	−1,8
Bolagsskatt	0,0	0,0	0,0	−0,8

	Kommun		Koncern	
Övriga verksamhetskostnader	−17,3	−20,0	−31,2	−19,5
Summa verksamhetens kostnader	**−774,4**	**−767,3**	**−803,4**	**−792,7**

5 - Av- och nedskrivningar

	2024	2025	2024	2025
Avskrivning immateriella tillgångar	−1,1	−1,5	−1,1	−1,5
Avskrivning byggnader och anläggningar	−24,6	−28,9	−30,8	−35,0
Avskrivning maskiner och inventarier	−8,1	−5,8	−8,3	−6,2
Nedskrivning/återföring byggnader och anläggningar	0,0	−7,2	0,0	−13,2
Summa av- och nedskrivningar	**−33,8**	**−43,4**	**−40,2**	**−55,9**

6 - Skatteintäkter

	2024	2025	2024	2025
Preliminär kommunalskatt	565,3	592,4	565,3	592,4
Preliminär slutavräkning innevarande år	1,8	−3,1	1,8	−3,1
Slutavräkningsdifferens föregående år	−2,5	−0,1	−2,5	−0,1
Mellankommunal kostnadsutjämning	0,0	0,0	0,0	0,0
Övriga skatter	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa skatteintäkter	**564,7**	**589,2**	**564,7**	**589,2**

7 - Generella statsbidrag och utjämning

	2024	2025	2024	2025
Inkomstutjämning	80,5	85,2	80,5	85,2
Kostnadsutjämning	−2,5	−5,6	−2,5	−5,6
Regleringsbidrag/avgift	29,8	25,9	29,8	25,9
Kommunal fastighetsavgift	24,0	25,4	24,0	25,4
Bidrag/avgift för LSS-utjämning	−4,6	−5,9	−4,6	−5,9
Övriga bidrag i utjämningssystemet	0,0	0,0	0,0	0,0
Övriga generella bidrag från staten	4,9	0,6	4,9	0,6

	Kommun		Koncern	
Summa generella statsbidrag och utjämning	**132,0**	**125,7**	**132,0**	**125,7**

8 - Finansiella intäkter

	2024	2025	2024	2025
Utdelningar från koncernföretag	0,4	0,0	0,0	0,0
Utdelningar på aktier och andelar	0,0	0,1	0,4	0,1
Intäkter från finansiella anläggningstillgångar	0,0	0,0	0,0	0,0
Realiserad vinst på försäljning av finansiella instrument	0,0	0,2	0,0	0,2
Orealiserad värdestegring på finansiella instrument	0,8	0,0	0,8	0,0
Ränteintäkter	2,4	1,5	3,1	2,1
Borgensavgift	0,8	1,0	0,0	0,0
Övriga finansiella intäkter	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa finansiella intäkter	**4,3**	**2,8**	**4,3**	**2,4**

9 - Finansiella kostnader

	2024	2025	2024	2025
Räntekostnader	−5,6	−4,2	−7,7	−7,1
Finansiell kostnad, förändring av pensionsavsättningar	−7,4	−3,0	−7,4	−3,0
Kostnader från finansiella anläggningstillgångar	0,0	0,0	0,0	0,0
Förlust vid försäljning av finansiella instrument	0,0	0,0	0,0	0,0
Orealiserad värdeminskning finansiella instrument	0,0	0,0	0,0	0,0
Övriga finansiella kostnader	−0,0	−0,0	−0,0	−0,0
Summa finansiella kostnader	**−13,0**	**−7,2**	**−15,1**	**−10,1**

	Kommun		Koncern	
10 - Immateriella anläggningstillgångar	**2024**	**2025**	**2024**	**2025**
Förvärvade immateriella anläggningstillgångar				
Ingående anskaffningsvärde	7,7	10,4	7,7	10,4
Inköp	2,9	0,7	2,9	0,7
Försäljningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Utrangeringar	0,5	0,0	0,5	0,0
Överföringar	0,3	4,6	0,3	4,6
Utgående anskaffningsvärde	**10,4**	**15,7**	**10,4**	**15,7**
varav pågående investeringar	*1,7*	*0,0*	*0,0*	*0,0*
Ingående ack. avskrivningar	4,9	5,5	4,9	5,5
Utrangeringar	0,5	0,0	0,5	0,0
Överföringar	0,0	4,6	0,0	4,6
Årets avskrivningar	1,1	1,5	1,1	1,5
Utgående ack. avskrivningar	**5,5**	**11,6**	**5,5**	**11,6**
Utgående redovisat värde	**4,9**	**4,1**	**4,9**	**4,1**
Bedömd genomsnittlig nyttjandeperiod (år)	3,81	4,71		

11 - Mark, byggnader, tekniska anläggningar	**2024**	**2025**	**2024**	**2025**
Ingående anskaffningsvärde	902,5	953,1	1 252,9	1 301,2
Inköp	51,4	55,6	54,2	60,7
Försäljningar	0,0	0,0	2,5	0,0
Utrangeringar	0,2	4,0	0,2	4,0
Överföringar	0,6	0,0	0,6	0,0
Utgående anskaffningsvärde	**953,1**	**1 004,7**	**1 303,8**	**1 357,9**
varav pågående investeringar	*39,8*	*18,2*	*0,0*	*0,0*

	Kommun		Koncern	
Ingående ack. avskrivningar	344,2	371,4	463,9	497,0
Försäljningar	0,0	0,0	0,2	0,0
Utrangeringar	0,0	3,1	0,0	3,1
Överföringar	0,0	2,1	0,0	2,1
Årets avskrivningar	27,2	28,7	33,4	34,8
Utgående ack. avskrivningar	**371,4**	**399,1**	**497,0**	**530,9**
Ingående ack. nedskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Försäljningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Utrangeringar	0,0	0,0	0,0	0,0
Årets nedskrivningar / återföringar	0,0	7,2	0,0	13,2
Utgående ack. nedskrivningar	**0,0**	**7,2**	**0,0**	**13,2**
Utgående redovisat värde	**581,7**	**598,3**	**806,8**	**813,8**
Därav finansiell leasing	*28,4*	*25,8*	*0,0*	*0,0*
Bedömd genomsnittlig nyttjandeperiod (år)	29,23	29,00		

Nedskrivning har skett under året av modulhuset på Lokes väg. Då verksamheten avvecklas i början av 2026 har nedskrivning gjorts med 7 miljoner kronor. Efter en teknisk genomgång har det visat sig att det tekniska skicket på modulerna inte garanterar något försäljningsvärde vid nyttjandeperiodens slut. Beräkningen av nedskrivningsbehovet är gjorts genom att kvarvarande månaders servicepotential har bedömts likvärdig som tidigare men att restvärdet är ändrat till noll. Nedskrivning har gjorts på ritningar av servicestuga där planen inte längre är att fullfölja helt enligt framtagna ritningar och istället endast nyttja delar av projekteringen

12 - Maskiner och inventarier	2024	2025	2024	2025
Ingående anskaffningsvärde	115,3	99,7	122,7	108,9
Inköp	9,1	11,0	10,9	11,3
Försäljningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Utrangeringar	25,7	7,5	25,8	7,5
Överföringar	1,1	2,2	1,1	2,2
Utgående anskaffningsvärde	**99,7**	**101,0**	**108,9**	**110,4**

	Kommun		Koncern	
varav pågående investeringar	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*
Ingående ack. avskrivningar	97,2	77,0	103,1	83,1
Försäljningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Utrangeringar	25,7	7,4	25,8	7,4
Överföringar	0,0	4,5	0,0	4,5
Årets avskrivningar	5,5	5,8	5,7	6,1
Utgående ack. avskrivningar	**77,0**	**70,8**	**83,1**	**77,3**
Ingående ack. nedskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Försäljningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Utrangeringar	0,0	0,0	0,0	0,0
Årets nedskrivningar / återföringar	0,0	0,0	0,0	0,0
Utgående ack. nedskrivningar	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Utgående redovisat värde	**22,7**	**30,2**	**25,7**	**33,1**
Därav finansiell leasing	*3,4*	*3,0*	*3,4*	*3,0*
Bedömd genomsnittlig nyttjandeperiod (år)	5,93	7,19		

13 - Finansiella anläggningstillgångar

	2024	2025	2024	2025
Aktier och andelar kommunkoncernföretag mm				
Kommunaktiebolaget	0,0	0,0	0,0	0,0
Inera	0,0	0,0	8,0	8,0
Gryaab	1,0	1,0	0,0	0,0
Coompanion Sjuhärad	0,0	0,0	0,0	0,0
Kommuninvest ekonomisk förening	8,0	8,0	1,0	1,0
Grundfondskapital	1,0	0,0	0,0	0,0
Summa aktier och andelar kommunkoncernföretag mm	**10,0**	**9,0**	**9,1**	**9,1**

	Kommun		Koncern	
Summa finansiella anläggningstillgångar	**10,0**	**9,0**	**9,1**	**9,1**

Grundfondskapital avsåg grundfond i en kommunal bostadsstiftelse som tidigare felaktigt varit upptagen som en tillgång vilket har justerats i årets redovisning.

14 - Förråd, lager och exploateringsfastigheter	**2024**	**2025**	**2024**	**2025**
Tekniska förvaltningens förråd	0,8	0,8	0,8	0,8
Tomter för försäljning	13,7	8,3	13,7	8,3
Bollebos förråd	0,0	0,0	0,4	0,3
Summa förråd, lager och exploateringsfastighter	**14,5**	**9,1**	**14,9**	**9,3**

15 - Fordringar	**2024**	**2025**	**2024**	**2025**
Kundfordringar	4,7	5,6	4,8	5,8
Kommunalskattefordringar	7,0	1,7	7,0	1,7
Övriga kortfristiga fordringar	2,4	4,6	3,0	3,6
Upplupna generella statsbidrag	0,0	0,0	0,0	0,0
Upplupna riktade statsbidrag och kostnadsersättningar	2,2	1,4	2,2	1,4
Fordran kommunal fastighetsavgift	23,5	26,0	23,5	26,0
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	11,9	10,8	12,0	11,9
Summa fordringar	**51,7**	**50,1**	**52,5**	**50,5**

Upplupna riktade statsbidrag och kostnadsersättningar avser ännu ej utbetald ersättning från försäkringskassan samt ersättning från naturvårdsverket.

16 - Kortfristiga placeringar	**2024**	**2025**	**2024**	**2025**
Aktier och andelar	7,0	0,0	7,0	0,0
Anskaffningsvärde	*4,0*	*0,0*	*4,0*	*0,0*
Värdereglering	*3,0*	*0,0*	*3,0*	*0,0*

	Kommun		Koncern	
Summa kortfristiga placeringar	**7,0**	**0,0**	**7,0**	**0,0**

17 - Kassa och bank

	2024	2025	2024	2025
Kassa	0,0	0,0	0,0	0,0
Bank och plusgiro	66,6	52,1	97,2	96,5
Summa kassa och bank	**66,6**	**52,1**	**97,2**	**96,5**

18 - Eget kapital

	2024	2025	2024	2025
Ingående eget kapital	413,0	419,9	485,4	492,6
Årets resultat	6,8	41,9	7,2	40,7
Utgående eget kapital	**419,9**	**461,7**	**492,6**	**533,3**
- varav resultatutjämningsreserv	*98,8*	*98,8*	*0,0*	*0,0*

19 - Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser

	2024	2025	2024	2025
Ingående avsättning till pensioner inkl särskild löneskatt på pensionskostnader	63,8	82,2	63,8	82,2
Nyintjänad pension	11,2	2,5	11,2	2,5
Årets utbetalningar	1,4	1,7	1,4	1,7
Ränte- och basbeloppsuppsräkning	5,1	2,3	5,1	2,3
Ändring av försäkringstekniska grunder	0,0	0,0	0,0	0,0
Övrig post	0,1	0,1	0,1	0,1
Minskning av avsättningen genom tecknande av försäkring / Överföring till stiftelse	0,0	1,3	0,0	1,3
Ökning / minskning av avsättning med anledning av värdeförändring på stiftelsens tillgångar	0,0	0,0	0,0	0,0
Omställningsstöd förtroendevalda	0,1	0,0	0,1	0,0
Förändring särskild löneskatt på pensionskostnader	3,6	0,5	3,6	0,5

	Kommun		Koncern	
Summa avsatt till pensioner inkl löneskatt	**82,1**	**84,7**	**82,2**	**84,7**

Uppgift om utredningsgrad och visstidsförordnanden finns i not 23

20 - Andra avsättningar

	2024	2025	2024	2025
Avsatt för bidrag till trafikverket				
Redovisat värde vid årets början	9,3	9,3	9,3	9,3
Uppskjutna skatter	0,0	0,0	1,2	1,3
Summa andra avsättningar	**9,3**	**9,3**	**10,5**	**10,6**

Bidrag till Trafikverket avser genomförande av gång och cykelväg Ballasjövägen – cirkulationsplats Bollebygd, väg 554, Bollebygd. Avtalet tecknades i slutet av 2023 och beloppet utgår från kostnadsbedömning utifrån 2023 års priser från Trafikverket. Då betalning ska ske löpande från och med byggstart vilket planeras ske i närtid har ingen nuvärdeberäkning av avsättningen gjorts.

21 - Långfristiga skulder

	2024	2025	2024	2025
Långfristig upplåning i banker och kreditinstitut	81,0	25,0	239,0	186,0
Långfristig leasingskuld	40,6	37,3	2,7	2,2
Förutbetalda intäkter anläggnings-/ anslutningsavgifter	23,4	25,2	23,4	25,2
Förutbetalda intäkter offentliga investeringsbidrag	4,3	4,2	4,3	4,2
Summa långfristiga skulder	**149,3**	**91,7**	**269,4**	**217,6**
Förutbetalda intäkter som regleras över flera år				
Anläggnings-/ anslutningsavgifter återstående antal år (vägt snitt)	40	40	-	-
Offentliga investeringsbidrag återstående antal år (vägt snitt)	43	42	-	-
Uppgifter om lång- och kortfristig upplåning				
Genomsnittlig ränta %	2,9 %	2,6 %	2,50%	2,47%
Genomsnittlig kapitalbindningstid (år)	0,2	0,2	1,9	2,1

	Kommun		Koncern	
Kapitalförfall andel av lån				
0-1 år	100 %	100 %	47%	33%
1-3 år			26%	40%
3-5 år			14%	27%
5-10 år			13%	
Över 10 år				
Genomsnittlig räntebindningstid (år)	0,23	0,21	1,91	2,1
Säkrad låneskuld	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*
Textruta				

22 - Kortfristiga skulder	**2024**	**2025**	**2024**	**2025**
Kortfristiga skulder till banker och kreditinstitut	0,0	0,0	59,0	56,0
Kortfristig del av leasingskuld	3,4	3,6	0,8	0,8
Leverantörsskulder	22,4	26,8	26,2	28,3
Moms och punktskatter	0,4	0,0	0,4	0,0
Personalens skatter, avgifter och avdrag	14,6	15,5	14,6	15,5
Upplupna personalkostnader (exkl. pensioner)	24,2	24,6	24,2	24,6
Upplupna pensionskostnader	18,8	16,6	18,8	16,6
Kommunalskatteskulder	0,0	3,1	0,0	3,1
Övriga kortfristiga skulder	0,1	0,4	1,8	2,4
Förutbetalda generella statsbidrag	0,6	0,0	0,6	0,0
Förutbetalda riktade statsbidrag och kostnadsersättningar	4,0	4,3	4,0	4,3
Skuld rehållningskollektivet	0,7	0,0	0,7	0,0
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	9,3	10,6	12,4	18,5
Summa kortfristiga skulder	**98,5**	**105,5**	**163,4**	**170,2**

	Kommun		Koncern	

Riktade statsbidrag intäktsredovisas i takt med att villkoren uppfylls. Erhållna ej intäktsredovisade riktade statsbidrag uppgår totalt till 3,3 mnkr. Av de upplupna riktade statsbidragen är huvuddelen hänförbara till socialnämnden 2,2 mnkr.

23 - Pensionsförpliktelser som inte har tagits upp bland skulderna eller avsättningarna

	2024	2025	2024	2025
Ansvarsförbindelse för pensioner intjänade före 1998				
Ingående ansvarsförbindelse för pensioner intjänade före 1998 inkl särskild löneskatt på pensionskostnader	**133,1**	**130,5**	**133,1**	**130,5**
Årets utbetalningar	6,7	6,9	6,7	6,9
Ränte- och basbeloppsuppräkning	8,5	4,2	8,5	4,2
Ändringar av försäkringstekniska grunder	0,0	0,0	0,0	0,0
Övrig post	4,0	0,2	4,0	0,2
Minskning av ansvarsförbindelse genom tecknande av försäkring / Överföring till stiftelse	0,0	0,0	0,0	0,0
Ökning / minskning av ansvarsförbindelse med anledning av värdeförändring på stiftelsens tillgångar	0,0	0,0	0,0	0,0
Förändring av särskild löneskatt på pensionskostnader	0,5	0,6	0,5	0,6
Summa ansvarsförbindelse för pensioner intjänade före 1998 inkl särskild löneskatt på pensionskostnader	**130,5**	**127,4**	**130,5**	**127,4**
Övriga pensionsförpliktelser som inte tagits upp bland skulder / avsättningar inkl särskild löneskatt på pensionskostnader				
Visstidspension eller liknande	0,0	0,0	0,0	0,0
Omställningsstöd för förtroendevalda	0,0	0,0	0,0	0,0
Övriga pensionsförpliktelser från Borås	2,5	2,4	2,5	2,4
Summa övriga pensionsförpliktelser som inte tagits upp bland skulder/avsättningar inkl särskild löneskatt på pensionskostnader	**2,5**	**2,4**	**2,5**	**2,4**
Utgående pensionsförpliktelser som inte har tagits upp bland skulderna eller avsättningarna	**133,0**	**129,9**	**133,0**	**129,9**

	Kommun		Koncern	
Övriga upplysningar avseende pensioner				
Utredningsgrad	98%	99%	-	-

24 - Övriga ansvarsförbindelser

	2024	2025	2024	2025
Borgensåtagande kommunala bolag				
Stiftelsen Bollebygds Hyresbostäder	217,0	217,0	0,0	0,0
Pensioner GRYAAB	0,0	0,0	0,0	0,0
Övriga borgensförbindelser				
Föräldrakoop. Gadden Ek.För	2,7	2,6	2,7	2,6
Fastigo, garantiförbindelse	0,0	0,0	0,1	0,1
Förlustansvar för egna hem	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa övriga ansvars och borgensförbindelser	**219,7**	**219,6**	**2,8**	**2,7**

Bollebygds kommun har i juni 2001 ingått en solidarisk borgen såsom för egen skuld för Kommuninvest i Sverige AB:s samtliga nuvarande och framtida förpliktelser. Samtliga 297 kommuner och regioner som per 2025-12-31 var medlemmar i Kommuninvest Ekonomisk förening har ingått likalydande borgensförbindelser. Mellan samtliga medlemmar i Kommuninvest Ekonomisk förening har ingåtts ett regressavtal som reglerar fördelningen av ansvaret mellan medlemmarna vid ett eventuellt ianspråktagande av ovan nämnd borgensförbindelse. Enligt regressavtalet ska ansvaret fördelas dels i förhållande till storleken på de medel som respektive medlem lånat av Kommuninvest i Sverige AB, dels i förhållande till storleken på medlemmarnas respektive insatskapital i Kommuninvest Ekonomisk förening. Vid en uppskattning av den finansiella effekten av Bollebygds ansvar enligt ovan nämnd borgensförbindelse, kan noteras att per 2025-12-31 uppgick Kommuninvest i Sverige AB:s totala förpliktelser till 611 026 982 112 kronor och totala tillgångar till 636 322 976 082 kronor. Bollebygds andel av de totala förpliktelserna uppgick till 298 442 890 kronor och andelen av de totala tillgångarna uppgick till 317 277 411 kronor

25 - Leasingåtaganden

	2024	2025	2024	2025
Finansiella leasingavtal				
Fastigheter (samtliga koncerninterna)				
Totala minimileaseavgifter	55,0	50,0	0,0	0,0
Nuvärde minimileasingavgifter	40,0	37,4	0,0	0,0
Därav förfall inom 1 år	*2,6*	*2,8*	*0,0*	*0,0*

Därav förfall inom 1-5 år	*12,3*	*13,0*	*0,0*	*0,0*
Därav förfall senare än 5 år	*25,1*	*21,6*	*0,0*	*0,0*

Maskiner och inventarier (samtliga externa)

Totala minimileaseavgifter	3,8	3,3	3,8	3,8
Nuvärde minimileasingavgifter	3,4	3,0	3,4	3,4
Därav förfall inom 1 år	*0,8*	*0,8*	*0,8*	*0,8*
Därav förfall inom 1-5 år	*2,7*	*2,2*	*2,7*	*2,7*
Därav förfall senare än 5 år	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*

Operationella leasingavtal

Minimileaseavgifter

Med förfall inom 1 år	7,0	6,8	7,0	7,0
Med förfall inom 1-5 år	5,4	2,8	5,4	5,4
Med förfall senare än 5 år	0,0	0,0	0,0	0,0

26 - Justering för ej likviditetspåverkande poster	**2024**	**2025**	**2024**	**2025**
Avskrivningar	33,8	36,2	40,2	48,7
Nedskrivningar	0,0	7,2	0,0	7,2
Utrangeringar	0,2	1,1	0,5	1,1
Gjorda avsättningar	19,8	4,2	18,5	4,2
Kostnad för korrigering grundfond stiftelse	0,0	1,0	−0,0	0,0
Korrigering omsättningstillgång/anläggningstillgång	0,0	0,0	−8,3	0,0
Orealiserade kursförändringar	0,0	0,0	−0,8	0,0
Upplösning av bidrag till infrastruktur	−0,1	−0,1	0,0	−0,1
Övriga ej likviditetspåverkande poster	0,0	−0,0	−0,7	0,8
Summa ej likviditetspåverkande poster	**53,7**	**49,5**	**49,3**	**61,9**

27 - Övriga likviditetspåverkande poster som tillhör den löpande verksamheten	2024	2025	2024	2025
Utbetalning av avsättning för pensioner	0,0	−1,7	0,0	-1,7
Utbetalning av övriga avsättningar (exkl. bidrag till infrastruktur)	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa övriga likviditetspåverkande poster som tillhör den löpande verksamheten	**0,0**	**−1,7**	**0,0**	**-1,7**

28 - Upplysning om upprättade särredovisningar

Redovisningen avser	Lagstiftning
VA-redovisning	Lag om allmänna vattentjänster

Särredovisning om kommunens VA-verksamhet återfinns i slutet av kommunens årsredovisning.

29 - Upplysning om kostnader för räkenskapsrevision	2024	2025
Kostnader för räkenskapsrevision		
Sakkunnigt biträde	-0,3	-0,3
Förtroendevalda revisorer	-0,1	-0,1
Total kostnad för räkenskapsrevision	**-0,4**	**-0,4**

Räkenskaperna granskas i enlighet med Standard för kommunal räkenskapsrevision. De sakkunniga biträdets yttrande samt granskningsrapporter avseende bokslut och årsredovisning kommer finns tillgängliga på kommunens webbplats.

30 - Koncerninterna förhållanden

I kommunkoncernen räknas Stiftelsen Bollebygds Hyresbostäder in där kommunen har 100 procent ägarandel. Inga ägartillskott, koncernbidrag, utdelning eller försäljning har skett under året. Det finns inga koncerninterna lån. Koncernintern finansiell leasing innebär dock räntekostnader som elimineras i koncernredovisningen.

Den av kommunfullmäktige fastställda borgensavgiften för 2024 var 0,44 procent. Borgensavgiften höjdes 2025 till 0,57 procent. Borgensavgiften har höjts årligen till den målnivå som var uppnådd 2025. Borgensavgift erläggs inte för den del av lån som avser Bollegårdens äldreboende som kommunen leasar från stiftelsen.

	2024	2025
Borgensavgift	0,8 mnkr	1,0 mnkr
Lämnad borgen	299 mnkr	299 mnkr
Utnyttjad borgen	217 mnkr	217 mnkr

Måluppföljning

Kommunfullmäktiges mål

Nr	Mål	Prognosen är att målet kommer att… uppnått	delvis uppnått	ej uppnått
Skola				
1	Förskolor och skolor i Bollebygds kommun ska systematiskt utveckla utbildning och undervisning för att nå höga och jämna resultat. Merparten av följande nyckeltal ska visa på positiv progression jämfört med tidigare år, samt ett högre utfall jämfört med sjuhäradskommunerna och riket: • Uppnått betygskriterierna i alla ämnen • Elever i åk 9 som är behöriga till yrkesprogram • Meritvärde åk 9	**X**		

	Utfall Bollebygd VT - 2025	Utveckling föregående år	Utfall Sjuhäradskommunerna	Utfall Riket
Elever i åk 9 som har uppnått betygskriterierna i alla ämnen.	68 %	-7,6	61,15 %	68, 6%
Elever i åk 9 som är behöriga till yrkesprogram, hemkommun	91,4 %	+4,8	76,69 %	82,3 %
Elever i åk 9, meritvärde, hemkommun, genomsnitt (17 ämnen)	219	-15	212	229

Arbetet med att systematiskt utveckla utbildning och undervisning fortsätter i enlighet med det politiska målet. Kollegialt lärande och utveckling av bedömningskompetens har prioriterats och bidrar till stärkt undervisningskvalitet. Trygghets- och värdegrundsarbetet har förbättrat studieron genom hemklassrum och tydligare strukturer. I förskolan pågår ett utvecklingsarbete kring dokumentation av barns lärande.

Resultaten för 2025 visar en delad bild av måluppfyllelsen. Andelen elever som uppnår gymnasiebehörighet har ökat tydligt och ligger över jämförbara kommungrupper och riket, vilket visar att utvecklingsarbetet ger effekt. Samtidigt har andelen elever som når betygskriterierna i samtliga ämnen minskat jämfört med föregående år. Analysen visar att fler elever når

grundläggande behörighet, men att likvärdig progression och bredd i måluppfyllelsen behöver stärkas ytterligare. Av de totalt 9 indikatorerna uppnås 5 vilket innebär att målet som helhet uppnås.				
Företagande				
2	Företag i Bollebygd ska ha goda möjligheter att etableras, verka och utvecklas i kommunen. Stödjande mål och indikatorer: • Resultatet i SKRs insiktsmätning ska vara minst godkänt. • Samtliga nämnder ska arbeta med aktiviteter som bidrar till att nå målet	**X**		
Kommunen har tre prioriterade områden med riktade aktiviteter för att stärka företagandet i kommunen. De är träff med näringslivsorganisationer, företagsbesök samt frukostmöte. Träff med näringslivsorganisationerna samt olika branscher fördelat över hela kommunen har genomförts vid tre tillfällen. Företagsbesök har genomförts under tre förmiddagar enligt sammanträdesplan. Fler företagsbesök är gjorda förutom sammanträdesplanen, då det är fler företag som vill träffa kommunledningen. Kommunen har genomfört ett frukostmöte tillsammans med företag under våren. En utvidgad etableringsgrupp för kommunen som helhet har formaterats under våren 2025. Syftet med den utvidgade grupp är att samtliga förvaltningar ska få kännedom om vad som pågår samt hela kommunens betydelse för att marknadsföra och erhålla etableringar till kommunen. Avseende upphandling har, sedan enkäten skickades ut och svaren inkommit, ett nytt arbetssätt införts. Inför upphandlingar bjuds aktörer in till en träff där man får information om kommande upphandling och ges möjlighet till dialog med tjänstepersoner inför en upphandling. Detta arbetssätt har prövats inför upphandling av mark- och byggarbeten, blommor och skafferiavtal. Socialförvaltningen påbörjat planering inför arbetet med att utöka kontakten med företagen i kommunen i syfte att hitta meningsfull sysselsättning till förvaltningens olika målgrupper. Utbildningsnämnden arbetar med målet genom PRAO och att anordna framtidsdagen där företagare ges möjligheten att möte högstadieelever inför val till gymnasiet som på sikt kan bidra till företagens kompetensförsörjning. Bygg- och miljönämnden har arbetat för att öka sin tillgänglighet bl.a. med utökade öppettider för telefonkontakt samt tillfällen för rådgivning. Insiktsmätningen görs för att kommunen ska få förståelse för hur vi kan förbättra vår service mot företagare och privatpersoner. Resultatet för 2025 per sista december är ett NKI-värde på 64 (Nöjd Kund Index och är ett mått på hur nöjda företag är med kommunens myndighetsutövning). NKI-värden på 62 räknas som godkänt. Slutligt utfall kommer under våren 2026 Utifrån mängden aktiviteter som görs i kommunen med fokus på det lokala näringslivet samt att insiktsmätningen är över godkänt nivå är bedömningen att målet uppnås.				
Personalförsörjning – attraktiv arbetsgivare				
3	Bollebygds attraktivitet som arbetsgivare ska förbättras.	**X**		

	Stödjande mål och indikatorer: • Utfall i HME totalindex ska vara över 80 vilket motsvarar genomsnittet i riket. • Samtliga nämnder ska arbeta med aktiviteter för att bidra till målet.			
Det har genomförts en medarbetarenkät i kommunen för att ta reda på medarbetarnas upplevelse sitt arbete. Resultatet visar på ett HME på 84 vilket är över målsättningen på 80. Samtliga nämnder arbetar med målet då kompetensförsörjning är en stor utmaning för hela kommunen. Flera nämnder har som strategi att vara tillåtande till distansarbete där så är möjligt för verksamheten vilket är uppskattat av många medarbetare. Många nämnder arbetar även för ökad samverkan och bedriver ett aktivt och förebyggande hälsoarbete. Totalt för kommunen ger det effekt då även sjukfrånvaron minskat något jämfört med föregående år. Bedömningen är att målet är uppfyllt.				
Fritid				
4	Utveckla kommunens utbud av fritids- och kulturaktiviteter, målet mäts genom aktiviteter inom kommunens olika verksamheter. Stödjande mål och indikatorer: • Utveckla Rinnaområdet som fritids- och friluftsområde. • Utveckla en aktiv och väl fungerande kulturskola		**X**	
Detaljplan för rekreationsområdet kommer att påbörjas under 2026 efter uppstart under 2025. Syftet är att delar av Rinnaområdet ska bli rekreationsområde. Området innehåller höga värden inom biologiskmångfald, naturmiljöer, ekosystemtjänster men också höga social värden. Teknik- och servicenämnden genomför investeringar i idrottsanläggningar och elljusspåret i Rinnaområdet är färdigställt. Utbildningsnämnden har under året arbetat med att utveckla kommunens kulturskola och bredda tillgången till kultur- och fritidsaktiviteter för barn och unga. En nulägesanalys av kulturskolans nyttjande har genomförts och utgör underlag för fortsatt utveckling av verksamheten. Analysen visar att kulturskolan är en viktig del i barns och ungas utveckling och bidrar till kreativitet, delaktighet och meningsfull fritid. Samtidigt finns utmaningar kopplade till tillgänglighet, utbud och framtida organisationslösningar. Arbetet framåt handlar om att stärka samverkan, synliggöra verksamheten och skapa förutsättningar för ökat deltagande Sammantaget bedöms att målet är delvis uppfyllt då arbetet med kulturskolan enbart kan anses som delvis uppfyllt samt att detaljplanen för Rinnaområdet ej startades upp under 2025.				
Hållbarhet, samhällsutveckling och miljö				
5	Bollebygds kommuns ska ha en hög ambitionsnivå och öka takten i omställningen till hållbar utveckling. Stödjande mål och indikatorer:	**X**		

	• Samtliga nämnder ska arbeta med aktiviteter som bidrar till att kommunens energianvändning minskar. • Andelen ekologiska livsmedel ska vara minst 52 % 2025 • Andelen närproducerade livsmedel ska vara minst 75 % 2025			

Samtliga nämnder har arbetat med målet om minskad energianvändning men det är svårt att mäta effekterna av det arbetet. Succesivt byte till LED-belysning, omställning till en mer fossilfri fordonsflotta samt installation av solceller på fem fastigheter bidrar till minskad energianvändning. Kommunen har även fortsatt arbetet med publik laddinfrastruktur.

Pedagoger på en förskola har startat upp återbrukscentret Skattkistan för att tidigt låta barnen lära sig om återvinning och hållbarhet redan i förskolan.

Genom digitala inköp ses stora vinster för hemtjänsten rörande körning då de inte längre behöver hämta och leverera matvaror. Vidare har verksamheten under året köpt in elcyklar för att motivera till och göra det enklare att välja ett klimatsmart alternativ.

Andelen ekologiska livsmedel var 57 procent och andelen närproducerat 76 procent vilket innebär att båda nyckeltalen visar på ett högra utfall i förhållande till målen.

Bedömningen är att målet är uppfyllt

Kollektivtrafik

6	Kommunen ska verka för en utökad kollektivtrafik i hela kommunen med störst fokus på Olsfors, Hultafors och Töllsjö	**X**		

Dialog förs kontinuerligt med Västtrafik om behovet av utökning av kollektivtrafik. Kommunen framför kontinuerligt sina yttringar kring behovet av utökad kollektivtrafik, både via Boråsregionen, BHU (beredning för hållbar utveckling) samt till IKN (infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden). Kommunen lyfter ärenden till IKN och Västtrafik att kommunen önskar vara med i pilotprojektet Bus on Demand, ett flexibelt trafiksystem som skulle kunna utgöra ett bra inslag i kommunen. Kommunstyrelsen arbetsutskott och kommundirektör har också träffat regionutvecklingsdirektören i Västra Götalandsregionen under våren 2025 för en dialog kring kollektivtrafik.

Kommunen behöver parallellt arbeta med att få ut information om närtrafik och anropsstyrd trafik som är en del av kollektivtrafiken.

I december 2024 tillsattes en tur i vardera riktningen på linje 122 som trafikerar Bollebygd - Töllsjö, utvärdering sker i början av 2026. Västtrafik finansierar turerna.

Tillköp har skett på linje 402 som trafikerar Bollebygd-Sandared. Två turer per riktning har införts från och med augusti 2025. De tillsatta turerna går inte under skollov och helgdagar, då det var ett krav från Västtrafik för att närtrafik inte ska försvinna. Kommunen kommer att utvärdera satsningen under våren 2026.

Kommunen för en kontinuerlig dialog med Västtrafik om möjligheten att införa kollektivtrafik på hela sträckan Bollebygd-Storskogen. Vändyta krävs vid Storskogen för att Västtrafik ska köra hela sträckan, dialog förs och förfrågan om offerter är inskickade under hösten 2025.

Ny hållplats för närtrafik tillkom i december 2025 vid Bollebygdskolan.

Det finns beslut på att kommunen får dubbel zontillhörighet i november 2026 (B/C zon)

Gällande ett eventuellt nytt hållplatsläge i Bergadalen så har en dialog har förts med kommunstyrelsens arbetsutskott om var ett hållplatsläge bör ligga. Plan- och exploateringsenheten arbetar på ett kostnadsförslag och ser över vad som behöver göras för att få igång processen.

Målet anses uppfyllt.

Kommunstyrelsens bedömning av måluppfyllelsen

Av de sex verksamhetsmålen bedömer kommunstyrelsen att fem mål uppnås och ett uppnås delvis. Detta är en något förbättrad måluppfyllnad jämfört med 2024.

Verksamhetsberättelser

Barn och utbildning

Förskola

Under året har förskolorna arbetat mer systematiskt med språkutvecklande arbetssätt, trygghetsskapande lärmiljöer och struktur i det pedagogiska arbetet. Fokus har bland annat legat på barns språk- och begreppsutveckling genom högläsning, samtal och pedagogiska aktiviteter i både inne- och utemiljöer.

Arbetet med uppföljning och analys har utvecklats genom gemensamma strukturer och tydligare årshjul för kvalitetsarbetet. Samtidigt visar uppföljningen att kvaliteten i genomförandet fortfarande varierar mellan olika avdelningar. För att nå en mer likvärdig utbildning behöver gemensamma arbetssätt få ett tydligare genomslag och uppföljningen av barns utveckling bli mer systematisk.

Antalet barn i förskola har minskat något jämfört med föregående år, vilket också påverkat organisation och resursanvändning i verksamheterna.

Några nyckeltal

	2022	2023	2024	2025
Antal barn i förskola*	530	519	531	521
Antal barn i pedagogisk omsorg*	-	-	-	-
Andel av anställda med förskollärarexamen%	45	43	47	i/u
Antal barn per årsarbetare	5,4	5,2	5,4	i/u

*Förvaltningens egna uppgifter.
i/u innebär att uppgift ännu inte finns för året i Kolada.

Barnantalet inom förskolan har sjunkit jämfört med föregående år såsom befolkningsstatistiken visat. Utöver det har köpta platser ökat vilket innebär att barnantalet minskat mer i kommunens egen verksamhet. Antal barn per årsarbetare ligger någorlunda oförändrat över åren. Andelen anställda med förskollärarexamen har ökat.

Ekonomiskt resultat

	2025			2024
	Utfall	Budget	Avvikelse	Utfall
Nettokostnad, mnkr	-75,3	-76,7	1,4	-75,9

Verksamheten förskolan redovisar ett överskott på 1,4 miljoner kronor för helåret. Överskottet kommer från mindre överskott från flera enheter. Barnantalet har varit lägre på enheterna än budgeterat och man har genom det inte nyttjat resurspersoner i samma utsträckning som tidigare. Man beskriver att då man på enheterna skapat en stabilare grundorganisation, samt det faktum att barnantalet varit färre, gjort att vikarier inte nyttjats i samma utsträckning som tidigare, vid vård av barn eller sjukfrånvaro. Det arbete som rektorerna genomförde förra hösten för att nå budget i balans har medvetet gett dem utrymme inom sin ram att tillsätta resurser i det fall behovet skulle uppstå, utan att det skulle leda till andra besparingar.
Köpt verksamhet redovisar ett underskott på 0,5 miljoner kronor. Kostnaderna ökade med 37 procent på höstmånaderna. Troligen har det minskade barnantalet även i andra kommuner, öppnat upp platser för både dem och friskolor att sälja.
Nettokostnaderna har minskat med 0,8 procent där minskade lönekostnader utgör 3,5 procent av totalen medan inköp och köpt verksamhet ökat med 1,6 procent av totalen.

Grundskola

Resultaten för grundskolan visar en delad bild av måluppfyllelsen. Andelen elever som är behöriga till gymnasiets yrkesprogram har ökat och uppgick till 91,4 procent, vilket är högre än både rikets och jämförbara kommuners nivå. Samtidigt har andelen elever som uppnår godkända betyg i alla ämnen minskat till 68 procent.

Utvecklingen indikerar att skolans kompensatoriska insatser når fler elever till gymnasiebehörighet, men att undervisningen i vissa fall inte i tillräcklig utsträckning stödjer elever att nå kunskapskraven i samtliga ämnen eller nå högre kunskapsnivåer.

Under året har arbetet med undervisningens kvalitet stärkts genom bland annat:

- ökat fokus på språk- och begreppsutveckling i alla ämnen
- utveckling av kollegialt lärande
- kvalitetsdialoger mellan huvudman och skolor
- utveckling av pedagogiskt ledarskap hos rektorer

Trygghet och studiero bedöms fortsatt vara relativt stabila i verksamheterna. Gemensamma arbetssätt och tydligare strukturer har bidragit till bättre lärmiljöer, även om tillämpningen fortfarande varierar mellan klassrum och skolor.

Anpassad grundskola

Den anpassade grundskolan har under året fortsatt utveckla strukturer för att anpassa undervisningen efter elevernas behov. Personalens kompetens inom tillgängliga

lärmiljöer har stärkts och uppföljningen av elevernas utveckling fungerar väl på individnivå.

Ett fortsatt utvecklingsområde är att i högre grad analysera resultat på gruppnivå och använda dessa analyser för att utveckla undervisningen.

Fritidshem

Fritidshemmen erbjuder ett brett utbud av aktiviteter som bidrar till barns sociala utveckling, delaktighet och trygghet. Verksamheten fungerar som ett viktigt komplement till skolans undervisning och bidrar till elevernas helhetsutveckling.
Samtidigt visar uppföljningen att kopplingen mellan fritidshemmets verksamhet och skolans undervisning varierar mellan enheter. Ett fortsatt utvecklingsområde är därför att tydligare formulera gemensamma mål för fritidshemmets pedagogiska arbete och att stärka uppföljningen av verksamhetens effekter.

Några nyckeltal

	2022	2023	2024	2025
Meritvärde (17 ämnen)	224,4	213,8	234,2	212,8
Antal elever i skola*	1 322	1 297	1 281	1 286
Antal elever per lärare	11,7	12,1	12,0	i/u
Lärare med lärarlegitimation och behörighet i minst ett ämne, andel %	77,3	77,3	76,2	i/u
Antal barn i fritidshem**	530	515	484	477
Antal elever/årsarbetare i fritidshem	21,4	17,1	17,8	i/u
Andel pedagoger med högskoleutbildning på fritidshem	38,0	34,0	39,2	i/u
Antal elever grundsärskola*	16,6	17,3	16,8	17,0

*Förvaltningens egna uppgifter.
** Inkl. fritids anpassad grundskola.
i/u innebär att uppgift ännu inte finns för året i Kolada.

Gemensamt för både fritidshem och grundskola är att elevantalet minskat relativt mycket sedan 2022. Elever per lärare i grundskolan eller per årsarbetare inom fritidshem har inte förändrats märkbart de senaste åren. Utbildade pedagoger inom fritidshem har ökat från 2023.

Ekonomiskt resultat

	2025			2024
Nettokostnad, mnkr	Utfall	Budget	Avvikelse	Utfall
Fritidshem	-21,9	-22,5	0,7	-21,6
Grundskola	-152,5	-155,0	2,5	-155,9
Anpassad grundskola	-14,2	-15,0	0,8	-15,6
Totalt	**-188,6**	**-192,5**	**4,0**	**-193,1**

Verksamheten fritidshem redovisar ett överskott på 0,7 miljoner kronor för helåret. Enheterna har ett gemensamt underskott på 0,5 miljoner kronor. Överskottet kommer från central buffert då man haft färre elever än budgeterat samt att kostnaderna för köpt verksamhet redovisar överskott.
Nettokostnaderna har ökat med 1,3 procent där ökade lönekostnader utgör 5,2 procent av totalen.

Verksamheten grundskola redovisar ett överskott på 2,5 miljoner kronor på helåret. Nästan alla enheter redovisar ett överskott eller nollresultat. Gemensamt visar enheterna ett överskott på 0,7 miljoner kronor. Enheterna har stadigt förbättrade prognoser eller ökat överskottet över året.
Liksom för förskolan, har rektorerna i grundskolan genomfört ett stort arbete med att nå budget i balans. I det fall man nått ända fram, har man lyckats skapa sig ett budgetutrymme inom den egna organisationen att tillsätta ytterligare resurs i det fall behovet skulle uppstå.
Enskilt störst överskott redovisar elevhälsan 1,4 miljoner kronor, där sjukskrivningar i inledning av året samt vakant tjänst under hela höstterminen sänkt personalkostnaderna jämfört med budgeterat. Utöver det tillkom ett statsbidrag för elevhälsan sent under året där man ombeslutat beloppet som då blev nästan sex gånger större än första beslutet. Arbetet kopplat till det statsbidraget var redan utfört.
Grundskola redovisar också ett större överskott centralt för volymbuffert, sålda och köpta platser samt IT.
Nettokostnaderna har minskat med 2,2 procent där minskade lönekostnader utgör 2,1 procent av totalen. Minskade kostnader för köpt verksamhet samt högre statsbidragsintäkter tas ut av ökade kostnader för lokaler och inköp.

Verksamheten anpassad grundskola redovisar ett överskott på 0,8 miljoner kronor. Verksamheten redovisar ett mindre överskott. Överskottet på den centrala volymbufferten utgör merparten. Elevantalet är lägre i år och kostnader för köpt verksamhet har minskat. Verksamheten har samtidigt fått intäkt för såld plats till skillnad från föregående år.
Nettokostnaderna har minskat med 8,5 procent där minskade kostnader för köpt verksamhet, personal, inköp och intäkt för såld verksamhet utgör merparten.

Gymnasieskola

Betydelsefullt för eleverna på gymnasiet är att Bollebygds kommun har en bra grundskoleutbildning. Den ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet,

kompetent personal, samt ett gott samarbete mellan hem och skola. Ett viktigt stöd för det livslånga lärandet och möjligheten att söka arbete i framtiden är studie- och yrkesvägledning. Det är inte bara studie- och yrkesvägledarens (SYV) roll, utan alla pedagoger i alla årskurser har i sitt uppdrag att vidga förståelsen för utbildning och lärande. I detta arbete ingår bland annat Framtidsdagen då Bollebygdskolan 7–9 bjuder in olika branscher för att presentera och möta elever från årskurs 6–9 under en dag.

Bollebygd kommun köper all verksamhet utom IM från andra kommuner eller fristående verksamheter. Huvuddelen av eleverna väljer att gå på gymnasieskola i Borås eller i Härryda.

Bollebygds kommun har en egen verksamhet och det är en enhet med individuella program, IM. En del inriktningar av IM bedrivs inte i Bollebygd och vid behov köper vi då in från andra kommuner.

Några nyckeltal

	Oktober 2025	April 2025	Oktober 2024	April 2024
Åk 1	125	118	122	120
Åk 2	119	108	111	127
Åk 3	105	122	126	118
Anp. Gymn.	7	3	3	2
IM Bollebygd	12	13	13	12

*Förvaltningens egna uppgifter.

	2022	2023	2024	2025
Antal elever i gymnasieskola	369	371	373	372

*Förvaltningens egna uppgifter. Inkl. anpassad gymnasieskola och IM

Det minskade elevantalet som kan ses de senaste åren inom grundskolan syns ännu inte i elevantalet på gymnasiet.

		2022	2023	2024	2025
Genomsnittlig betygspoäng, gymnasieelever med examen, hemkommun. N17701	Bollebygd	14,6	14,5	14,5	14,1
	Riket	14,9	14,9	14,9	14,8
Gymnasieelever med grundläggande behörighet till universitet/högskola inom 3 år, högskoleförb pr hemkommun, andel (%). N17474	Bollebygd	81,1	72,1	77,1	i/u
	Riket	81,1	81,3	81,2	i/u
Gymnasieelever med examen eller studiebevis inom 4 år, hemkommun, andel (%). N17457	Bollebygd	86,7	80,8	79,3	92,2
	Riket	79,8	80,4	81,3	82,4
Gymnasieelever som uppnått grundläggande behörighet till universitet och högskola inom 3 år, hemkommun, andel (%). N17473	Bollebygd	56,8	54,3	52,0	55,6
	Riket	56,5	57,5	57,3	57,5

Ekonomiskt resultat

	2025			2024
Nettokostnad, tkr	Utfall	Budget	Avvikelse	Utfall
Gymnasieskola	-54,0	-54,8	0,8	-53,0

Verksamheten gymnasieskola redovisar ett överskott på 0,4 miljoner kronor. Överskottet kommer från lägre kostnader för köpt verksamhet. Busskort redovisar ett underskott. Nettokostnaderna har minskat med 1,1 procent.
Verksamheten anpassad gymnasieskola redovisar ett överskott på 0,4 miljoner kronor. Överskottet kommer från lägre kostnader för köpt verksamhet och skolskjuts än budgeterat. Priserna för de köpta platserna blev högre än budgeterat men elevantalet blev färre på grund av en utflytt.
Nettokostnaderna har ökat med 86,5 procent. Elevantalet har mer än fördubblats jämfört föregående år.

Ekonomiskt resultat

	2025			2024
	Utfall	Budget	Avvikelse	Utfall
Nettokostnad, mnkr	-2,4	-3,9	1,5	-2,1

Verksamheten vuxenutbildning redovisar ett överskott på 1,5 miljoner kronor. Årets prognoser har legat i paritet med resultatet. Anpassad vuxenutbildning är den enda utbildningsform som nyttjat hela sin budget. Resterande utbildningsformer visar överskott.
Nettokostnaderna har ökat med 14,2 procent. Det är främst kostnader för gymnasial vuxen- och påbyggnadsutbildning som ökat.

Samlad bedömning och utvecklingsområden

År 2025 har präglats av en tydlig förflyttning mot ett mer undervisningsnära och analysdrivet kvalitetsarbete i hela organisationen. Gemensamma strukturer och modeller för uppföljning har stärkt förutsättningarna för att utveckla verksamheten.

Samtidigt visar uppföljningen att effekterna på barns och elevers lärande ännu inte är fullt ut likvärdiga mellan verksamheter. För att nå kommunfullmäktiges mål om höga och jämna resultat krävs fortsatt arbete med:

- stärkt kvalitet i undervisningen
- ökad likvärdighet mellan skolor och verksamheter
- tydligare uppföljning av barns och elevers progression över tid
- långsiktigt hållbara arbetsvillkor och kompetensförsörjning

Med fortsatt fokus på dessa områden bedöms förutsättningarna vara goda för att ytterligare stärka utbildningens kvalitet och likvärdighet i Bollebygds kommun.

Kultur och fritid

Kommunens kultur- och fritidsverksamheter spelar en viktig roll för barns och ungas uppväxtvillkor samt för kommunens attraktivitet.

Biblioteksverksamheten har under året utvecklats genom samarbetet inom Knallebiblioteken, vilket har ökat tillgången till medier och bidragit till ett bredare utbud för kommunens invånare. Skolbiblioteken har fortsatt att vara en viktig resurs i arbetet med barns läsning och språkutveckling.

Under året antogs också en ny skolbiblioteksplan som omfattar både skolor och förskolor.

Kulturskolan bedrivs genom avtal med Härryda kommun. En analys av verksamheten visar att cirka 12 procent av kommunens barn deltar i kulturskolan. Analysen pekar på att verksamheten håller god kvalitet men att deltagandet kan öka genom bland annat ett breddat kursutbud, stärkt samverkan med skolan och riktade insatser för att nå nya målgrupper.

Föreningslivet har under året återhämtat sig efter pandemin och antalet deltagartillfällen i föreningsverksamhet har ökat kraftigt de senaste åren.

Några nyckeltal

	2022	2023	2024	2025
Aktiva låntagare i kommunala bibliotek, andel (%) av befolkningen	19	19	24	i/u
Barnbokslån i kommunala bibliotek, antal/barn 0-17 år	13,6	16,1	16	i/u
Böcker i kommunala bibliotek, antal/inv.	4,3	4,1	3,8	i/u
Deltagartillfällen i idrottsföreningar, antal/inv 13-20 år	15	18	21	i/u

i/u innebär att uppgift ännu inte finns för året i Kolada.

År	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Deltagartillfällen	35 212	32 773	32 662	39 045	45 937	45 574

Källa: RF-SISU.

Då aktivitetsstöd till föreningar redovisat större underskott redovisas här den ökning av deltagartillfällen som skett sedan coronaåren.

Ekonomiskt resultat

	2025			2024
Nettokostnad, mnkr	Utfall	Budget	Avvikelse	Utfall
Kultur och fritid	-13,1	-12,6	-0,5	-13,0

Kultur och fritid redovisar ett underskott på 0,5 miljoner kronor. Prognos om underskott har funnits under hela året. Underskottet utgörs i sin helhet av ökade utbetalningar aktivitetsbidrag på grund av ökat antal aktiviteter hos föreningarna. Under pandemin minskade aktiviteterna, för att senaste åren öka markant. Underskottet för aktivitetsbidrag var 0,5 miljoner kronor även 2024.

Socialnämnden

Den nya socialtjänstlagen trädde i kraft den 1 juli 2025. Syftet med den nya lagen är att socialtjänsten ska bli mer förebyggande, jämställd och lättillgänglig. Socialtjänsten ska också bli mer kunskapsbaserad och vila på forskning och beprövad erfarenhet. Under de kommande åren behöver socialnämnden, och kommunen i stort, aktivt arbeta med omställningen till ny socialtjänstlag. Arbetet leds av projektledare inom socialnämnden. Socialförvaltningen har under våren prioriterat att arbeta med administrativa åtgärder som varit kravställda att färdigställas till den 1 juli 2025 då socialtjänstlagen trädde i kraft. Under sensommaren genomfördes en workshop med förvaltningens medarbetare i syfte att låta verksamheten lämna förslag på fortsatta aktiviteter i omställningsarbetet, vilket summerades i en handlingsplan. Arbetsgrupper har startats för arbetet med att omvandla vissa behovsprövade insatser till insatser utan behovsprövning (IUB). Detta arbete är långsiktigt och kommer pågå under hela 2026. Under perioden kommer också arbete krävas för att återigen se över befintliga insatser utan behovsprövning och kravet om dokumentation på individnivå för samtliga insatser kommer att utredas.

Under 2025 har arbetet med Millennium i Västra Götaland övergått från införande till analys och strategiska vägval efter att systemet pausades i november 2024. Externa granskningar visade på att systemet inte kunde tas i bruk på ett patientsäkert sätt. Mot denna bakgrund har regionen, genom den så kallade s*amordningsgruppen för vårdinformationsmiljö,* arbetat för att ta ställning till den framtida inriktningen. I november 2025 rekommenderade samordningsgruppen att Millennium inte bör återupptas. I stället föreslogs en modulbaserad vårdinformationsmiljö med tydligare krav på kvalitet, säkerhet och samverkan mellan region och kommun. Ett slutligt politiskt ställningstagande förväntas i regionfullmäktige under 2026. Sammanfattningsvis innebär detta att Bollebygds kommuns lokala införandeprojektet av Millennium avslutats, samt att den regionala inriktningen kan medföra att kommunen i framtiden ställs inför ett nytt gemensamt vårdinformationsinitiativ.

Under 2024 påbörjades byggnation av en ny gruppbostad enligt LSS. Gruppbostaden Sockelvägen 1 invigdes efter sommaren och öppnades den 1 oktober 2025. Inflyttning har skett successivt under hösten och fortgår under våren 2026. Genom byggnation av ny gruppbostad och därmed utökning av antal boendeplatser i egen regi kan socialnämnden minska behovet av externplaceringar. Att arbeta med hemtagning skapar både ökad kvalitet för brukarna och minskade kostnader för kommunen.

Kompetensförsörjning är och kommer fortsatt vara en huvudfråga för socialnämndens

verksamheter. Bollebygd är en växande kommun där socialnämnden främst påverkas av det ökade antalet äldre med behov av mer avancerad vård. För att möta kommande utmaningar har socialförvaltningen upprättat en tioårig kompetensförsörjningsplan som kommer utgöra grunden för förvaltningens fortsatta arbete. Flera kompetensutvecklingsinsatser har genomförts under 2025 utifrån de behov som lyfts från verksamheterna. Inom individ- och familjeomsorgen har utbildningsbehov lyfts inom området hot och våld, vilket medförde att förvaltningen under året anordnade en särskild utbildningsinsats med extern föreläsare för samtliga medarbetare inom området. Även äldreomsorgen har fått utbildning på samma tema, med fokus på deras uppdrag. Vidare har förvaltningen fortsatt arbeta med att utbilda ej utbildad personal till undersköterskor via äldreomsorgslyftet, ett arbete som lett till att äldreomsorgen har en mycket hög andel utbildad personal. Samtidigt har projekt Hållbar kunskapsorganisation startats 2025, som planeras pågå under tre års tid där målet är att skapa en förvaltningstäckande kunskapsorganisation med fokus på lärande och utveckling av medarbetare. Genom projektet har 20 medarbetare under året fått utbildning inom ämnet äldre med skadligt bruk och beroende samt psykisk ohälsa.

Under 2025 har förvaltningen fortsatt arbeta med digitalisering som ett led i att möta de demografiska utmaningar som ses framöver. Bland annat har förvaltningens välfärdssamordnare tillsammans med rehabverksamheten infört ett system för digitala träningsscheman. Systemet möjliggör för legitimerad personal att skapa, uppdatera och följa upp träningsscheman och patienters individuella träning digitalt. Det möjliggör även för utförarverksamheterna att erbjuda träning i grupp på exempelvis särskilt boende samt olika sysselsättningsformer. Vidare har välfärdssamordnare tillsammans med hemtjänsten arbetat med planering och förberedelser inför pilot av digitala inköp som kommer påbörjas våren 2026. Genom digitala inköp ses effektiviseringsmöjligheter för hemtjänsten framför allt kopplat till personalresurser, samtidigt som brukare ges möjlighet att öka sin självständighet.

Omställningen till Nära vård sker på nationell, regional och kommunal nivå. För kommunerna innebär Nära vård att arbeta mer personcentrerat, sammanhållet, proaktivt och hälsofrämjande. För att kunna planera för de insatser som den enskilde har behov av samt förebygga risken för försämrat sjukdomstillstånd och behov av fler insatser krävs tvärprofessionell planering tillsammans med den enskilde, där Samordnad individuell plan (SIP) är ett nationellt arbetssätt fastställt av Socialstyrelsen. Som ett led i att öka både kvantitet och kvalitet i arbetet med SIP i Bollebygds kommun har förvaltningen under året anordnat workshops med fokus på arbetsflödet och processen i SIP-arbetet. Deltagarna i workshoparna har utgjorts av de medarbetare, enhetschefer och rektorer

inom socialförvaltningen och utbildningsförvaltningen som tillämpar arbetssättet med SIP utifrån sina respektive uppdrag. Arbetet har bidragit till en större förståelse för arbetet och syftet med SIP, men även att över dubbelt så många SIPar genomförts 2025 jämfört med 2024.

I april publicerade socialförvaltningen ett eget intranät på kommunens insida. Syftet med intranätet var att skapa en gemensam plattform där förvaltningen kan samla processer, styrdokument och rutiner, utbildningar, information, nyheter och annat som enbart berör medarbetarna inom socialförvaltningen. Samtliga rutiner och stöddokument har organiserats utifrån förvaltningens huvudprocesser och delprocesser, vilket är ett krav utifrån SOSFS 2011:9. Det nya intranätet innebär en kvalitetshöjning kopplat till processarbetet, men har även skapat större tydlighet för medarbetarna gällande information och nyheter. Plattformen kommer att utvärderas 2026.

Socialförvaltningen har under 2025 arbetat med att digitalisera ledningssystemet för kvalitet. Detta sker i ett datasystem som är uppbyggt och anpassat för att möta kraven i Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete, SOSFS 2011:9. Under året har en stor del av uppbyggnaden genomförts vilket innebär att det i förvaltningens digitala ledningssystem nu finns kvalitetsårshjul, kvalitetsindikatorer, egenkontroller och avvikelsestatistik. Under nästkommande år är fokus att fortsatt utveckla analyser av data i kvalitetsindikatorer och egenkontroller för konkret förbättringsarbete och kvalitetssäkring ute i verksamheterna.

Prestationer och ekonomiskt resultat Äldreomsorgen

Tabell 2.

Prestationer	Utfall 2025	Utfall 2024	Utfall 2023
Procentuell beläggning SÄBO hus B (snitt/år)	96%	94 %	99 %
Procentuell beläggning SÄBO hus A (snitt/år)	89%	97 %	103 %
Procentuell beläggning Hus C, korttid (snitt/år)	81%	96%	97 %
Antal brukare hemtjänst (snitt/år)	135	127	130

Särskilt boende - Demens och somatik

Flera beslut om särskilt boende har avslutats under året, vilket gjort att verksamheten redovisar lägre beläggningssiffror än föregående år. Nya beslut om särskilt boende och därmed efterfrågan har varit något lägre under första halvåret 2025. Efterfrågan har dock ökat under samt efter sommaren och sedan september är verksamheten fullbelagd.

Korttid

Efterfrågan på korttid har varit fluktuerande under första delen av 2025 där

verksamheten varierat mellan att ha tre till elva brukare samtidigt. Under första delen av sommaren var efterfrågan lägre än förväntat, men ökade sedan i mitten av juli och från september är korttiden fullbelagd. Tidigare år har flera korttidsplatser varit belagda av personer som väntat på plats till särskilt boende, men då boendet haft lediga platser tidigare under året, har det även medfört mindre efterfrågan på korttiden vilket förklarar de låga sifforna jämfört med föregående år. I slutet av året upptas dock vissa platser av personer som väntar på boendeplats.

Hemtjänst
Under hösten har antal brukare med hemtjänstinsatser i samtliga åldrar ökat. Den största ökningen återfinns bland målgruppen över 90 år, vilket överensstämmer med de demografiska beräkningarna. Demografin är en förklaring till ökningen, men även det nationella arbetet för Nära vård där brukare skrivs ut tidigare från slutenvård med större vårdbehov och behov av hemtjänstinsatser.

Ekonomiskt resultat

	2025			2024
	Utfall	Budget	Avvikelse	Utfall
Nettokostnad, mnkr	-107,8	-111,47	3,5	-112,4

Under äldreomsorgen budgeteras särskilt boende, korttidsenhet, hemtjänst och kommunal primärvård. Resultat för äldreomsorgen är ett överskott på 3,5 miljoner kronor mot budget.

Budgetöverskottet härrör sig främst till statsbidrag som verksamheten mottagit under året samt vakanser bland enhetschefer. Anpassning i schema inom somatik och korttid med minskade personalresurser och nyttjande av resurspass i högre grad har påverkat utifrån att beläggning under våren varit låg. Demensenheten har under året haft full beläggning men samplanerat personal i högre utsträckning. Kommunal primärvård har under året minskat antal semestervikarier samt ersatt med undersköterska istället för sjuksköterska.

Äldreomsorgen har haft kostnader som täckts med statsbidrag om 6,4 miljoner kronor och därmed fått detta som intäkt. Statsbidrag som använts under året är bland annat god och nära vård, vars syfte är att säkerhetsställa en god vård och omsorg av äldre personer. Genom användandet av statsbidraget äldreomsorgslyftet, får ny och befintlig personal möjlighet att utbilda sig på arbetstid. Inom Kommunal Primärvård har ett statsbidrag för

God och nära vård nyttjats, med syfte att bl a arbeta förebyggande och hälsofrämjande samt få kontinuitet i primärvården.

Prestationer och ekonomiskt resultat Funktionsstöd

Insatser enligt LSS	Utfall 2025	Utfall 2024	Utfall 2023
Boende unga/vuxna LSS	27	27	24
Daglig verksamhet	32	34	34

Bostad med särskild service
Under hösten 2025 öppnades en ny gruppbostad vilket medfört att förvaltningen kunnat erbjuda plats för externt placerade i den egna kommunen. Gruppbostaden är i nuläget inte fullbelagd då nyöppningen medfört vissa omflyttar. Dock ses en god totalbeläggning på området varpå det i nuläget finns enstaka plats ledig på gruppbostad medan servicebostad är fullbelagd.

Daglig verksamhet
Antal brukare med daglig verksamhet har varit stadig under de senaste åren. Vissa av insatserna verkställs i dagsläget genom extern regi. I samband med att brukare flyttar tillbaka till kommunen från externa placeringar kommer de att erbjudas daglig verksamhet i Bollebygd, vilket kommer öka antalet platser på hemmaplan.

Sammanfattningsvis visar både IFO och FS på en dynamisk utveckling med fokus på att stärka hemmaplanslösningar och anpassa verksamheten efter förändrade behov och omständigheter.

Ekonomiskt resultat

	2025			2024
	Utfall	Budget	Avvikelse	Utfall
Nettokostnad, mnkr	-54,5	-50,3	-4,1	-44,4

Under funktionsstöd budgeteras bostad med särskild service i form av gruppbostad och servicebostad, personlig assistans, daglig verksamhet, ledsagarservice, avlösarservice, kontaktperson, korttidsvistelse och korttidstillsyn. Verksamheten redovisar 2025 ett underskott om 4,1 miljoner kronor. Verksamhetens underskott kommer främst från det nya gruppboendet, vilket inte låg med i budget för 2025, personlig assistans samt daglig verksamhet.

Under hösten öppnades en ny gruppbostad vilket resulterar i en icke budgeterad kostnad. I samband med öppnandet har tidigare externt placerade brukare flyttat in. På sikt kommer detta ge minskade kostnader i form av placering, för att istället bekosta ny gruppbostad. Detta skall resultera i ett nollsummespel. Ökade kostnader ses även för köpt korttidsverksamhet under 2025.

Inom personlig assistans påvisas ett underskott på grund av fler beslutade ärenden där kommunen bekostar de första 20 timmarna. Utöver detta har pågående ärenden fått en utökning i bemanning samt att under första kvartalet hade vi en överbemanning på grund av att en assistans-grupp avlutades och befintlig personal omflyttades. Här tillkommer också sjukkostnader, vid extern utförare får den externa utföraren ersättning från kommunen och Försäkringskassan. Dock betalar kommunen samtliga sjuklöner. Under året har Kommunen betalat 0,8 miljoner kronor i sjuklöner. Brukare kan även beviljas personlig assistans enligt LSS från kommunen. I dessa fall betalar kommunen för samtliga beviljade assistanstimmar, således inte endast för de första 20 timmarna.

Prestationer och ekonomiskt utfall Individ och familjeomsorg

Tabell 4.

Insatser	Utfall 2025	Utfall 2024	Utfall 2023
Ekonomiskt bistånd, antal hushåll snitt/mån	39	31	34
Placeringar vuxna missbruk (HVB+LVM) antal dagar	178	186	350
Placeringar BoU, HVB antal dagar	0	409	490
Aktualiseringar BoU och vuxen*	1 779	1 819	-

** Siffror saknas för 2023 år till följd av ny mätmetod där nämnden följer aktualiseringar hos både Barn och unga och Vuxen. Statistik från 2023 är ej jämförbar.*

Ekonomiskt bistånd

Under 2025 har antal hushåll med ekonomiskt bistånd i snitt per månad ökat jämfört med föregående år. Ökningen beror framför allt på förändringar i folkbokföringslagen där personer som tidigare omfattats av massflyktsdirektivet nu kan folkbokföra sig och därmed har rätt att ta del av socialförsäkringssystemet. Utöver detta sker en viss ökning också utifrån ökad arbetslöshet i kommunen vilket avspeglar sig mot läget i riket.

Placeringar

Båda myndighetsenheterna har minskat antalet placeringsdygn under 2025, vilket beror på en medveten strävan att i högre grad prioritera hemmaplanslösningar framför institutionsplaceringar. Samtidigt är det viktigt att uppmärksamma att även placeringen

av en enskild individ kan medföra stora utslag i statistiken, särskilt vid mer långvariga placeringar.

Aktualiseringar och utredningar

Inom området Barn och Unga har en stor ökning av ärenden skett, särskilt i april och maj, med en efterföljande minskning under hösten till ett normalläge i november och december. Trots det stora inflödet, har antalet öppnade utredningar varit lägre än föregående år, vilket kommer att hanteras fortlöpande. En liknande trend har setts på Vuxenenheten, där inflödet av ärenden var högre under första halvåret innan det planade ut.

Ekonomiskt resultat

	2025			2024
	Utfall	Budget	Avvikelse	Utfall
Nettokostnad, mnkr	-43,2	-51,1	7,9	-52,9

Under individ- och familjeomsorgen budgeteras myndighet vuxna, myndighet barn och unga, resursenheten, arbetsmarknadsenheten och flykting. Verksamheten redovisar 2025 ett överskott mot budget om 7,9 miljoner kronor. Budgetöverskottet beror huvudsakligen på minskade kostnader för köpta placeringar för vuxna samt för barn och unga på institution och i familjehem.

Verksamheten har under året arbetat mycket aktivt med att minska på konsulentstödda familjehem vilka är mycket kostsamma. Genom året har flera konsulentstödda placeringar genomgått vårdnadsöverflyttar, vilket reducerat kostnaden markant. Vidare erbjuds i större utsträckning hemmaplanslösningar eller annan öppenvård som ett fullgott alternativ till placeringar. Detta har fallit väl ut och verksamheten kan konstatera en betydande kostnadsreduktion.

IFO’s verkställighet har under året haft vissa sjukskrivningar som ej kunnat täckas samt att det under året har rekryterats vilket resulterar i att verksamheten i perioder har vakanta tjänster. Verksamheten har haft svårigheter att tillsätta tjänster vilket skapar ett överskott

Inom Integration och flykting påvisas ett överskott som härrörs till större intäkter från migrationsverket än budgeterat.

Vuxenenheten har under året stått med några tomma lägenheter där intäkt således saknas. Även vissa hyror som inte betalats in av klienter gör att enheten visar på ett visst underskott.

Verksamhetsområdet har under året haft möjlighet att täcka vissa löner på statsbidrag, det gäller såväl inom vuxen, barn och unga och resursenheten. Verksamheten har under året mottagit ett betydande bidrag för återsökningar av tidigare placeringskostnader.

Bygg och Miljönämnden

Fokus under året har varit att fortsatt arbeta med analys av SKRs Insiktsmätning och dess resultat, att komma i strukturell balans och se över styrdokument samt taxor.

I april 2025 presenterade SKR ”Insiktsmätningen 2024 för Bollebygds kommun”, som syftar till att spegla företagens upplevelser av myndighetsutövningen. Rapporten visar en positiv trend med ökad nöjdhet över tid. Högst omdömen ges inom bemötande och rättssäkerhet i bygglovsprocessen. Förbättringsområden identifieras kring information om handläggningsprocessen och rutiner i enskilda ärenden – något att fokusera på framåt.

Även under 2025 har arbete fortsatt utifrån den revision länsstyrelsen genomförde av dåvarande samhällsbyggnadsnämndens verksamhet utifrån miljöbalken. Bygg- och miljönämnden har lämnat länsstyrelsen svar på vilka åtgärder som vidtagits. Länsstyrelsen har därefter avskrivit sitt föreläggande.

Livsmedelsföretagare har kommunicerats om ny riskklassningsmodell, omklassningar har genomförts under året.

Ett LONA-projekt har slutrapporterats till länsstyrelsen, projektet finansierades i huvudsak av statliga medel, uppdraget avsåg att inventera våtmarker inom Söråns avrinningsområde. En rapport har tagits fram utifrån inventeringen och resultatet visar att det finns våtmarker som är lämpliga för restaurering. En ny LONA-ansökan har upprättats för fortsatt arbete med planering av framtida restaureringsåtgärder.

Under året har flera betydande regeländringar trätt i kraft inom byggområdet. I plan- och bygglagen har ett nytt kapitel om lov och förhandsbesked tillkommit i syfte att förenkla och tydliggöra reglerna. Boverkets byggregler har ersatts med flera grundförfattningar med funktionsbaserade krav vilket ger större frihet men också ökat ansvar för byggherren. Under en övergångsperiod som sträcker sig fram till 30 juni 2026 kommer byggherren att kunna välja att söka utifrån de gamla eller nya reglerna.

En följd av de nya reglerna förväntas färre bygglovsärenden att komma in. Förvaltningen kommer troligtvis behöva lägga mer resurser på rådgivning och vägledning till byggherrar eller andra externa aktörer om vad som är lovpliktigt och vad som gäller i olika områden.

Samverkan kring utbildningar samt kanaler för erfarenhetsutbyte har startats upp inom sjuhärdskommunerna för att skapa goda förutsättningar för handläggning utifrån ny lagstiftning.

Teknik och servicenämnden

Under 2025 har teknik och servicenämnden haft stabil leverans i samtliga verksamheter. Tydliga framsteg har gjorts inom hållbarhet och digitalisering samt en fortsatt förstärkning av styrning och intern kontroll. Aktivt arbete med budget och ekonomistyrning har samtidigt gett en högre stabilitet än tidigare år och bidragit till bättre förutsägbarhet i verksamheternas planering.

På fastighetssidan har underhåll och reinvesteringar genomförts med hög takt och hela reinvesteringsbudgeten om 10 miljoner kronor nyttjas. Bland större insatser märks restaureringen av Tingshuset, renoveringar i skolor och förskolor samt solcellsinstallationer på fem fastigheter. Kommunens samarbete med räddningstjänsten kring ett rivningshus gav både positiv uppmärksamhet och lägre kostnader.

Under året färdigställdes det nya elljusspåret i Rinnaområdet och ombyggnad av omklädningsrum i idrottshallen färdigställdes. En kommunövergripande belysningsplan har tagits fram för att stärka långsiktighet, trygghet och hänsyn till naturvärden. Omfattande beläggningsarbeten har genomförts och byte till LED i gatubelysningen är i full fart.

Inom avfall och park har den gröna profilen stärkts. Grönt kort vid återvinningscentralen breddas till samtliga företag, och kommunen har hanterat det nya kravet på separat insamling av textilavfall som gäller från 1 januari 2025. Samtidigt har förberedelserna intensifierats inför fastighetsnära insamling av förpackningar. Park och naturvårdsarbetet har förstärkts, särskilt i Erikstorps bäckravin som utvecklas till visningsplats för naturvård och ekosystemtjänster.

VA verksamheten har haft ett tydligt fokus på framtidssäkring och regelefterlevnad. Ett tillfälligt tillstånd för Bollebygds reningsverk erhölls och kommunfullmäktige beslutade att kommunens spillvattenhantering ska ske i eget avloppsreningsverk. Samtidigt beslutades att inleda processen att utträda som delägare i Gryaab AB (KS2025/138). Det innebär att teknik- och servicenämnden under kommande år kommer planera för och genomföra en långsiktig lösning för spillvattenhanteringen. Arbetet med nödvattenplan och planering för ökad robusthet ligger i linje med de krav som följer av förändringar kopplade till kommunal vattentjänstplanering.

Måltidsverksamheten visar fortsatt god kvalitet med lågt serveringssvinn i jämförelse och en ökad andel ekologiskt och närproducerat. Arbetet med att minska matsvinn bedrivs systematiskt i linje med de åtaganden kommunen har i Klimat2030. Försöket med frukost i högstadiet avslutades på grund av lågt deltagande, samtidigt som alternativ fortsatt erbjuds inom ordinarie struktur.

Lokalvården har fortsatt arbetet med PRYL-certifiering för att utveckla kvaliteten i verksamheten och höja kompetensnivån. Satsningen ligger i linje med nämndens mål gällande digitalisering och kompetensutveckling.

Samlat har nämnden under 2025 levererat stabil drift, tydliga hållbarhetsresultat och en stärkt styrkedja genom fördjupade analyser, förbättrad avtalsföljsamhet, stärkt delaktighet och ett mer systematiskt arbete med dataskydd och informationssäkerhet. Krisberedskap har integrerats tydligare i planering och övning, utifrån nämndens roll som kommunens operativa nav vid samhällsstörningar.

Avfallsverksamheten

Under 2025 har avfallsverksamheten tagit flera steg mot att förbättra kommunens avfallshantering och möta framtida krav. Arbetet med att utveckla återvinningscentralen (ÅVC) har fortsatt, samtidigt som samverkansavtal med angränsande kommuner har tecknats. Denna förändring har varit uppskattad av kommuninvånarna och syftar till att förenkla för boende vid kommungränserna att lämna sitt avfall.

Arbetet med fastighetsnära insamling (FNI) har intensifierats. Under året har förvaltningens arbetat fram ett förslag till ny avfallstaxa inför implementeringen av FNI och fyrfackskärl. Arbetet har gjorts i egen regi och därmed sparat taxekollektivet pengar. För en- och tvåfamiljshus planeras övergången till FNI att påbörjas i april 2026. Arbetet med FNI för flerfamiljshus pågår och allt fler fastighetsägare väljer att ansluta sig i god tid innan lagkravet träder i kraft 1 januari 2027.

För att möta de långsiktiga kraven på producentansvar för förpackningar, som börjar gälla fullt ut 2027, har kommunen arbetat nära andra Sjuhäradskommuner för att säkerställa hållbara och kostnadseffektiva lösningar. Detta samarbete har varit viktigt för Bollebygd, som kantas av skalutmaningar inom de taxefinansierade verksamheterna. Samtidigt har dialogerna kring omlastningsstation (OLS) tagit en vändning under året efter beslut att inte bygga en OLS i Skene, Marks kommun. Detta beslut för med sig väsentliga fördyringar för Bollebygds kommun när det nya systemet för FNI implementeras under 2026.

Införandet av "Grönt kort", som gör det möjligt för invånare att besöka ÅVC utanför bemannade öppettider, är implementerat och samtliga företag kan nu ansöka. En enkätundersökning genomfördes under hösten 2025 med väldigt positiva resultat kopplat till service och bemötande vilket visar på en väl genomförd satsning.

Under hösten genomfördes det en periodisk besiktning av ÅVC samt ett tillsynsbesök av Länsstyrelsen på ÅVC utan anmärkningar.

I linje med den regionala avfallsplanen fortsätter arbetet för att minska avfallsmängder och främja återbruk. Det nya lagkravet gällande textilåtervinningen har fört med sig utmaningar under året, i hela riket. För att säkerställa fortsatt hämtning av textiler centraliserades insamlingen till ÅVC.

Sammantaget har verksamheten haft ett utmanande år och tagit viktiga steg mot en modern och hållbar avfallshantering som gynnar både miljön och kommunens invånare.

Ekonomiskt resultat

Mnkr	2025			2024
	Utfall	Budget	Avvikelse	Utfall
Verksamhetens intäkter	18,0	17,3	0,7	16,8
Verksamhetens kostnader	-18,8	-17,3	-1,5	-16,1
Nettokostnad	-0,8	0,0	-0,8	0,7
Reglering mot tidigare års överskott	**0,7**	**-**	**0,7**	**-0,7**
Resultat efter ev. reglering	**-0,1**	**-**	**-0,1**	**0,0**

Resultat/Återställning av tidigare underskott

	2025	2024	2023
Utfall	-0,1	0,0	0,7
Uppbokad skuld till taxekollektivet	-0,7	0,7	0,0

Verksamhetens resultat, efter reglering mot tidigare års överskott om 0,7 miljoner kronor, är -0,1 miljoner kronor. Avvikelserna under året har främst berott på lägre ersättning från Naturvårdsverket för insamlat förpackningsmaterial. Även ökande kostnader för köpt huvudverksamhet påverkar årets resultat. De främsta orsakerna är större mängder mat- och restavfall, fler anslutna fastighetsägare inom fastighetsnära insamling och fler tömningar vid kommunens återvinningsstationer (ÅVS). Bedömningen är att kontot sannolikt är något lågt budgeterat i förhållande till den ökade omfattningen av verksamheten. Tidigare års överskott har använts för att täcka periodiserade entreprenadkostnader avseende december 2024, vilka bokfördes under januari 2025. Resultatet för december 2025 är korrekt periodiserat, vilket innebär att verksamheten inte längre har en rullande buffert mellan åren.

VA-verksamheten

Årets verksamhet

Under 2025 har VA-verksamheten arbetat med att stärka och utveckla kommunens vatten- och avloppssystem för att möta både dagens och framtidens behov. Insatserna har särskilt riktats mot att säkerställa kapacitet och hållbarhet i infrastrukturen, med fokus på att förbättra ledningsnät och anläggningar.

Nödvattenplanen har skrivits och beslutats i nämnd och tas upp i kommunfullmäktige under kvartal 1 2026. Planen innebär en väsentlig förbättring av tydligheten vid en eventuell vattenrelaterad kris. VA-enheten har tillsammans med teknik- och serviceförvaltningen arbetat vidare för att möjliggöra avloppsrening i egen regi.

VA-taxan höjs med 1,2 procent vilket sannolikt är mycket lägre än den genomsnittliga höjningen i riket, vilket indikerar att omtaget som gjordes inför 2025 var väl avvägt.

En viktig lärdom från året är vikten av säkerhetsarbete kopplat till VA-anläggningar. Incidenten i december 2024, då en vattenreservoarslucka upptäcktes olåst, hanterades omedelbart av förvaltningen. Under 2025 har nämnden bytt ut lås- och larmsystem på VA-anläggningarna och säkerheten är därmed förbättrad.

VA-verksamheten står fortsatt inför stora ekonomiska utmaningar trots rådande stabilitet. Kommande investeringar i avloppsreningsverk, utbyggnadsområden och överföringsledning kommer ha en kraftig påverkan på taxan. Nämnden ämnar ha dialog om taxestrategi efter valet 2026 för att säkerställa långsiktig stabilitet i verksamheten.

VA-redovisning

Verksamhetens resultat för 2025 är +1,8 miljoner kronor.

För 2025 var taxor och avgifter budgeterade efter förbrukningen av vatten 2024, som var något låg. Under 2025 har förbrukningen återhämtat sig vilket påverkar taxeintäkterna positivt. Även försäljning av vattenverk i Hultafors +0,6 miljoner kronor och fordon +0,1 miljoner kronor påverkar resultatet positivt. Utfallet för anläggnings- och anslutningsavgifter blev lägre än budgeterat. En viss avvikelse kan ses på kostnadssidan men vägs upp med de positiva intäkterna.

Förra årets underskott balanseras till viss del av årets positiva resultat, i linje med god redovisningssed för taxefinansierad verksamhet.

Investeringstakten är högre jämfört med föregående år, vilket syns på tillgångarna.

Resultaträkning **Belopp i miljoner kronor (mnkr)**	**Not**	**2023**	**2024**	**2025**
Verksamhetens intäkter	1	29,4	21,3	27,0
Verksamhetens kostnader	2	-23,8	-21,2	-19,3
Avskrivningar	3	-3,3	-3,5	-3,9
Verksamhetens nettokostnader		**2,3**	**-3,4**	**3,8**
Finansiella kostnader		-1,0	-1,7	-2,0
Verksamhetens resultat		**1,3**	**-5,1**	**1,8**
Skattefinansiering enligt budget		0,0	0,0	0,0
Reglering VA-fond	1	-1,3	0,0	0,0
Årets resultat		**0,0**	**-5,1**	**1,8**

Balansräkning Belopp i miljoner kronor (mnkr)	Not	2023	2024	2025
Immateriella anläggningstillgångar	4	0,2	0,1	0,1
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	5	84,5	86,0	82,0
Maskiner och inventarier	6	1,9	1,8	5,9
Pågående investeringar	5	0,0	0,0	7,2
Summa anläggningstillgångar		**86,6**	**87,9**	**95,2**
Kundfordringar		1,9	1,8	1,6
Förråd	7	0,8	0,8	0,8
Summa omsättningstillgångar		**2,7**	**2,6**	**2,4**
SUMMA TILLGÅNGAR		**89,3**	**90,5**	**97,6**
Eget kapital		0,0	0,0	0,0
Summa eget kapital		**0,0**	**0,0**	**0,0**
Långfristiga skulder	8	85,8	88,9	92,0
Kortfristiga skulder	9	3,5	1,6	5,6
Summa skulder		**89,3**	**90,5**	**97,6**
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		**89,3**	**90,5**	**97,6**

Noter VA-redovisning

Redovisningsprinciper för VA

VA-verksamheten följer samma principer som kommunen i övrigt när det gäller avskrivningstider, periodiseringar, med mera.

1 - Verksamhetens intäkter	2023	2024	2025
Anslutningsavgifter	0,6	0,7	0,7
Taxor och avgifter	20,0	19,2	24,5
Upplösn. medel för VA-invest.	6,9	1,4	0,0
Övriga intäkter	0,6	0,0	1,8
Summa verksamhetens intäkter	**28,1**	**21,3**	**27,0**

2 - Verksamhetens kostnader	2023	2024	2025
Personalkostnader exklusive pensionskostnader	-7,5	-7,7	-7,7
Köp av verksamhet	0,0	-0,1	-0,1
Lokal- och markhyror	-0,4	-0,8	-0,7
Inköp av material och varor	-0,1	0,0	-2,2
Inköp av tjänster	-1,5	-5,8	-2,6
Övriga verksamhetskostnader	-14,4	-6,8	-6,0
Summa verksamhetens kostnader	**-23,8**	**-21,2**	**-19,3**

3 - Avskrivningar	2023	2024	2025
Avskrivning immateriella tillgångar	-0,1	-0,1	0,0
Avskrivning byggnader och anläggningar	-2,8	-3,0	-3,2
Avskrivning maskiner och inventarier	-0,3	-0,3	-0,6
Avskrivning leasing	-0,1	-0,1	-0,1
Summa av- och nedskrivningar	**-3,3**	**-3,5**	**-3,9**

4 - Immateriella anläggningstillgångar	2023	2024	2025
Immateriella anläggningstillgångar			
Ingående anskaffningsvärde	0,5	0,5	0,5
Inköp	0,0	0,0	0,0
Försäljningar	0,0	0,0	0,0
Utrangeringar	0,0	0,0	0,0
Överföringar	0,0	0,0	0,7
Utgående anskaffningsvärde	**0,0**	**0,5**	**1,2**
Ingående ack. avskrivningar	0,0	0,0	-0,3
Försäljningar	0,0	0,0	0,0
Utrangeringar	0,0	0,0	0,0
Överföringar	0,0	0,0	-0,7
Årets avskrivningar	0,0	0,0	0,0
Utgående ack. avskrivningar	**-0,2**	**-0,3**	**-1,1**
Utgående redovisat värde	**0,2**	**0,1**	**0,1**

5 - Mark, byggnader och tekniska anläggningar	2023	2024	2025
Ingående anskaffningsvärde	109,9	135,0	139,5
Inköp och pågående	26,7	4,0	8,4
Försäljningar	0,0	0,0	0,0
Utrangeringar	-1,6	0,0	0,0
Överföringar	0,0	0,4	-3,2
Utgående anskaffningsvärde	**135,0**	**139,5**	**144,7**
Ingående ack. avskrivningar	-48,4	-50,5	-53,5
Försäljningar	0,0	0,0	0,0
Utrangeringar	0,7	0,0	0,0
Överföringar	0,0	0,0	1,2
Årets avskrivningar	-2,8	-3,0	-3,3
Utgående ack. avskrivningar	**-50,5**	**-53,5**	**-55,6**
Utgående redovisat värde	**84,5**	**86,0**	**89,2**

6 - Maskiner och inventarier	2023	2024	2025
Ingående anskaffningsvärde	8,7	6,8	7,8
Inköp	1,1	0,0	4,4
Försäljningar	0,0	0,0	0,0
Utrangeringar	-2,9	-0,1	0,0
Överföringar	0,0	0,3	-0,7
Utgående anskaffningsvärde	**6,8**	**7,1**	**11,4**
Ingående ack. avskrivningar	-7,6	-5,0	-5,6
Försäljningar	0,0	0,0	0,0
Utrangeringar	2,9	0,1	0,0
Överföringar	0,0	0,0	0,7
Årets avskrivningar	-0,3	-0,3	-0,6
Utgående ack. avskrivningar	**-5,0**	**-5,2**	**-5,5**
Utgående redovisat värde	**1,9**	**1,8**	**5,9**

7 - Förråd och exploateringar	2023	2024	2025
VA-verksamhetens förråd	0,8	0,8	0,8
Summa förråd, lager och exploateringsfastigheter	**0,8**	**0,8**	**0,8**

8 - Långfristiga skulder	2023	2024	2025
Skuld till kommunen	63,1	65,5	66,8
Förutbetalda intäkter anläggnings-/anslutningsavgifter	22,7	23,4	25,2
Summa långfristiga skulder	**85,8**	**88,9**	**92,0**

9 - Kortfristiga skulder	2023	2024	2025
Leverantörsskulder	2,1	1,1	5,6
Upplupna kostnader	0,0	0,5	0,0
Förutbetalda intäkter (VA-fond)	1,4	0,0	0,0
Summa kortfristiga skulder	**3,5**	**1,6**	**5,6**

Stiftelsen Bollebygds hyresbostäder (Bollebo)

Uppdrag och antal lägenheter

Stiftelsen äger och förvaltar 413 lägenheter i kommunen samt 14 lokaler. Fastigheterna finns främst i Bollebygds tätort men också i Olsfors och i Töllsjö.

Lägenhetsfördelning			
	Bostäder	**Särskilt boende**	**Totalt**
1 r.o.k.	29	81	110
2 r.o.k.	193	2	195
3 r.o.k.	142		142
4 r.o.k.	49		49
Summa	**413**	**83**	**496**

Några nyckeltal	2021	2022	2023	2024	2025
Nettoomsättning, mnkr	43,8	45,0	47,3	49,4	51,5
Res. efter fin. poster, mnkr	2,4	5,3	4,0	0,3	-1,3
Balansomslutning, mnkr	310,9	318,3	292,5	290,4	291,9
Justerat eget kapital, mnkr	53,8	58,2	61,4	61,7	59,6
Soliditet	17,30%	18,30%	20,99%	21,23%	20,41%
Medeltal anställda	9	9	9	9	9

Ekonomisk utveckling

Resultaträkning	2024	2025
Hyresintäkter	49,4	51,5
Övriga intäkter	0,3	1,6
Summa intäkter	**49,7**	**53,1**
Direkta fastighetskostnader	-26,9	-24,7
Övriga externa kostnader	-2,9	-3,3
Personalkostnader	-5,9	-5,6
Avskrivningar	-9,0	-15,1
Summa rörelsekostnader	**-44,8**	**-48,7**
Rörelseresultat	**4,9**	**4,4**
Finansiella poster	-4,7	-5,7
Resultat efter finansiella poster	**0,3**	**-1,3**
Bokslutsdispositioner	-0,0	-0,4
Resultat efter bokslutsdispositioner	**0,2**	**-1,7**
Skatt på årets resultat	0,0	-0,8
Årets resultat	**0,2**	**-2,4**

Belopp är i miljoner kronor.

vilket också har påverkat resultatet positivt.

Efter en marknadsvärdering av fastigheten Töllsjö 1:65 har denna fastighet skrivits ned med -6 miljoner kronor. Detta har påverkat resultatet negativt. Resultatet innan denna nedskrivning blev bättre än beräknat, 4,4 miljoner kronor före skatt. Detta delvis till följd av uppskjutet underhåll och minskade taxebundna kostnader. Då planerad rivning av fastigheten Flässjum 3:105 framflyttats, så blev hyresbortfallet mindre än beräknat,

Revisionsberättelse

BOLLEBYGDS KOMMUN

Bilaga 1
Årsredovisning 2025

Samverkansavtal Bollebygds kommun

- Samverkansavtal lokalt folkhälsoarbete (Södra delregionala nämnden, VGR)
- Samverkansavtal avseende Energi- och klimatrådgivning (Borås Stad, Herrljunga kommun, Härryda kommun och Vårgårda kommun)
- Samverkansavtal inom plan- och bygglagens område mellan kommuner inom Sjuhärad (Ulricehamns kommun, Svenljunga kommun, Borås Stad, Tranemo kommun, Herrljunga kommun, Vårgårda kommun och Marks kommun)
- Samverkansavtal inom miljö- och hälsoskyddsområdet och livsmedelsområdet mellan kommuner inom Sjuhärad
- Samverkansavtal för regional yrkesutbildning inom BRvux, (Borås Stad, Herrljunga kommun, Marks kommun, Svenljunga kommun, Tranemo kommun, Ulricehamns kommun och Vårgårda kommun)
- Samverkansavtal social jour (Borås Stad)
- Samverkansavtal kulturskolan (Härryda kommun)
- Samverkansavtal inom samhällsstrategiska tjänster (Marks kommun och Svenljunga kommun)
- Överförmyndare i Samverkan (Bollebygd, Falköping, Gullspång, Herrljunga, Hjo, Svenljunga, Skövde, Tibro, Tidaholm, Tranemo, Ulricehamn, Vårgårda)
- Samverkansavtal om öppenvårdsmottagning Mini-Maria (Borås stad)
- Samverkansavtal om Vård och Omsorgscollege, med parterna inom Vård- och omsorgscollege Sjuhärad
- Samverkansavtal om naturbruksbruksutbildning mellan VGR och kommunerna i VG 2025 – 2028
- Samverkansavtal om gymnasieutbildning (Härryda kommun)
- Samverkansavtal om elevhälsodata mellan Bollebygds kommun och Västra Götalandsregionen
- Samverkansavtal för biblioteksamverkan
- Samverkansavtal inom tillsynsområdena alkohol, tobak och receptfria läkemedel (Marks kommun)
- Samverkansavtal e-arkiv Sjuhärad (Boråsregionen)
- Samverkansavtal ungdomsmottagningen i Västra Götaland (Boråsregionen)
- Samverkansavtal systemförvaltning lön (Tranemo kommun)
- Samverkansavtal familjecentral och familjecentralsliknande verksamhet i Västra Götalands län (Boråsregionen)

- Samverkansavtal mellan delregional nämnd södra och RFSL Sjuhärad gällande skolinformation 2025–2027
- Samverkansavtal Återvinningscentral
- Samverkansavtal Spol- och slamtjänster samt insamling mat- och restavfall
- Samverkansavtal om slam från reningsverk (Avtal tillsammans med Marks kommun)
- Samverkansavtal mellan Frivården Borås och Bollebygd kommun
- Samverkansavtal om tekniska konsulter (Tranemo höll i upphandlingen, berör VA-tjänster)
- Samverkansavtal om laboratorietjänster (Borås Energi och Miljö AB, Ulricehamns Energi AB, Herrljunga Vatten AB, Bollebygd, Svenljunga, Tranemo och Vårgårda)
- Samverkansavtal Måltidsstrateg Sjuhärad
- Samverkansavtal Fastighetsnära Insamling, FNI
- Samverkansavtal för gymnasieutbildning inom Sjuhärad
- Överenskommelse gällande finansieringslots kultur
- Samverkansavtal mellan Högskolan i Borås och Sjuhäradskommuner Riktlinjer för övningsskolor och förskolor
- Samverkansavtal om prioriterade insatser 2026, Aktiv kraft, PULS-modellen (Sjuhärads Samordningsförbund, Västra Götalandsregionen, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen)
- Samverkansavtal boendelösning för våldsutsatta klienter (Svenljunga kommun)
- Samverkansavtal för försörjning av personliga hjälpmedel (kommunerna i Västra Götalands län och Västra Götalandsregionen)
- Samverkansavtal om avseende APL/LIA och Praktikplatsen.se (Boråsregionen)
- Samverkansavtal om gemensam regionadministratör Praktikplatsen.se (Boråsregionen)
- Samverkansavtal för FACT-beroendes (Västra Götalandsregionen, Södra Älvsborgs sjukhus och kommunerna i Sjuhärads upptagningsområde)
- Samverkansavtal om köp av korttidsplatser äldreomsorgen (Borås regionen)
- Samverkansavtal Sjuhärad välfärd 2024–2027
- Samverkansavtal FoU Sjuhärad Välfärd
- Samverkansavtal samordning yrkesresor (Boråsregionen)
- Samverkansavtal gällande Yrkesresan Barn och Unga (Boråsregionen)
- Samverkansavtal Utväg södra Älvsborg (Boråsregionen)
- Samverkansavtal Barnahus i Älvsborg

15. Uppföljningsrapport februari 2026, Bollebygds kommun (kf fattar slutligt beslut) KS2026/87

BOLLEBYGDS KOMMUN

Tjänsteskrivelse

2026-04-01

Karl Norlander | Redovisningschef

0734-64 70 23 |

karl.norlander@bollebygd.se

Dnr KS2026/87-1

Uppföljningsrapport februari 2026, Bollebygds kommun

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige godkänner uppföljningsrapport februari 2026 för Bollebygds kommun.

Ärendet

Förvaltningarna har tagit fram ekonomiska prognoser för 2026. Kommunens helårsprognos är ett resultat på 33,3 miljoner kronor. Det är 10,0 miljoner över det budgeterade resultatet på 23,2 miljoner kronor och motsvarar 4,5 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag. Den ofördelade budgeten på 4,0 miljoner kronor prognosticeras att inte utnyttjas under året. Nämndernas prognoser bedöms som försiktigt lagda i förhållande till utfallet 2025.

Barnkonsekvensanalys

Beslut i ärendet bedöms inte innebära några negativa konsekvenser utifrån ett barnperspektiv.

Beslutsunderlag

Uppföljningsrapport februari 2026, Bollebygds kommun

Skickas till

Kommunfullmäktige

BOLLEBYGDS KOMMUN

Tjänsteskrivelse
2026-04-01

BOLLEBYGDS KOMMUN

Kommunstyrelseförvaltningen

Monica Holmgren

Förvaltningschef

Karl Norlander

Redovisningschef

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Webbplats	E-post
517 83 Bollebygd	Ballebovägen 2	033–231300	033-231428	www.bollebygd.se	kommunen@bollebygd.se

BOLLEBYGDS KOMMUN

Dnr:KS2026/87

Februarirapport 2026

Bollebygds kommun

Innehållsförteckning

1 Ekonomiskt utfall och prognos 3
1.1 Driftsredovisning kommunen 3
1.2 Kommunstyrelsen 4
1.3 Utbildningsnämnden 5
1.4 Socialnämnden 6
1.5 Teknik- och servicenämnden 7
1.6 Bygg- och miljönämnden 8
2 Personalstatistik 10

1 Ekonomiskt utfall och prognos

1.1 Driftsredovisning kommunen

Driftsredovisning

	Perioden				Helår			
	2025	2026			2025	2026		
	Utf.	Utf.	Budg.	Avvik.	Utf.	Prog.	Budg.	Avvik.
Kommunfullmäktige	*-0,1*	-0,1	-0,3	0,2	*-1,3*	-1,6	-1,6	0,0
Revisionsnämnden	*-0,1*	-0,1	-0,2	0,1	*-0,9*	-1,1	-1,1	0,0
Valnämnden	*0,0*	0,0	-0,1	0,1	*0,0*	-0,5	-0,5	0,0
Överförmyndare	*0,0*	0,0	-0,1	0,1	*-0,8*	-0,9	-0,8	-0,1
Kommunstyrelsen	*-12,5*	-12,4	-13,9	1,5	*-74,7*	-81,6	-81,6	0,0
Utbildningsnämnden	*-56,5*	-58,1	-60,6	2,5	*-334,8*	-349,8	-349,9	0,1
Socialnämnden	*-37,0*	-36,7	-39,3	2,5	*-222,7*	-230,0	-231,3	1,3
Byggnads- & Miljönämnden	*-1,8*	-1,4	-2,0	0,6	*-9,8*	-11,4	-12,4	1,0
Teknik- och servicenämnden	*-6,8*	-9,4	-4,6	-4,8	*-23,7*	-27,0	-27,0	0,0
Ofördelad budget	*0,0*	0,0	-0,7	0,7	*0,0*	0,0	-4,0	4,0
Lönerörelse	*0,0*	0,0	0,0	0,0	*0,0*	-9,9	-9,9	0,0
Pensionsförvaltningen	*-9,0*	2,0	-2,0	4,0	*-15,0*	-11,4	-12,1	0,7
Finansförvaltningen Räntor mm.	*0,4*	1,4	1,5	-0,1	*11,4*	10,5	7,2	3,2
Skatter och generella bidrag	*119,3*	124,4	125,0	-0,6	*714,3*	748,0	748,2	-0,2
Summa	***-4,1***	**9,6**	**2,9**	**6,7**	***41,9***	**33,3**	**23,2**	**10,0**

Belopp i mnkr. Avrundningar förekommer i tabellen och kan påverka summering.

Utfall perioden

Utfallet för perioden är inte helt bokföringsmässigt då inte alla poster är periodiserade eller uppbokade på korrekt sätt. Jämfört med föregående år är inte pensionskostnaden periodiserad på samma vis.

Prognos helår

Det kan konstateras att samtliga nämnder lägger väsentligt lägre prognoser jämfört med utfallet 2025. Utifrån nyttjandegraden tidigare år har den ofördelade budgeten i februarirapporten prognostiseras bli outnyttjad i sin helhet.

Ett överskott på finansförvaltningen förväntas till följd av dels sålda exploateringstomter men även ett positivt internt finansnetto då nämnderna betalar internränta samtidigt som den externa räntekostnaden förväntas sjunka till följd av amorteringar.

Utifrån tillgänglig pensionsprognos från pensionsförvaltare förväntas ett överskott på pensionsförvaltningen i år.

Vad gäller det finansiella målet om att resultatet ska utgöra minst tre procent av skatter och generella bidrag i ett rullande fyraårsperspektiv ser det ut att kunna uppfyllas om utfallet inte blir lägre än februariprognosen.

1.2 Kommunstyrelsen

Utfall

	Perioden				Helår			
	2025	2026			2025	2026		
	Utf.	Utf.	Budg.	Avvik.	Utf.	Prog.	Budg.	Avvik.
Kommunstyrelsens ordf	-0,4	-0,4	-0,5	0,1	-2,6	-2,8	-2,8	0,0
Kommunchef	-5,5	-5,7	-5,9	0,2	-33,7	-34,7	-34,7	0,0
Ekonomichef	-3,2	-3,3	-3,8	0,5	-20,8	-22,5	-22,5	0,0
HR-chef	-1,4	-1,7	-2,2	0,4	-9,4	-12,7	-12,7	0,0
Planchef	-2,1	-1,2	-1,5	0,3	-8,2	-8,9	-8,9	0,0
Summa	**-12,5**	**-12,4**	**-13,9**	**1,5**	**-74,7**	**-81,6**	**-81,6**	**0,0**

Belopp i mnkr. Avrundningar förekommer i tabellen och kan påverka summering.

Utfall perioden

Flera verksamheter väntar ökade kostnader senare under året, vilket gör att

periodens resultat inte fullt ut speglar det ekonomiska läget. Avvikelsen är i huvudsak tidsmässig och bedöms jämnas ut under resterande del av året.

Prognos helår

Kommunstyrelsen prognostiserar ett helårsresultat +0,0 mnkr.

1.3 Utbildningsnämnden

Utfall

	Perioden				Helår			
	2025	2026			2025	2026		
	Utf.	Utf.	Budg.	Avvik.	Utf.	Prog.	Budg.	Avvik.
Nämnd	-0,2	-0,1	-0,1	0,0	-0,8	-0,8	-0,9	0,1
Kultur & Fritid	-1,5	-1,9	-2,0	0,1	-13,1	-12,3	-12,1	-0,2
Förskola	-12,5	-13,2	-14,2	1,0	-75,3	-79,0	-79,8	0,8
Fritidshem	-3,6	-3,7	-4,0	0,3	-21,9	-23,0	-23,1	0,1
Grundskola	-27,2	-26,7	-27,5	0,8	-152,5	-158,5	-158,7	0,2
Anp. grundskola	-2,5	-2,2	-2,4	0,2	-14,2	-13,6	-13,7	0,1
Gymnasie	-8,5	-9,0	-8,8	-0,2	-50,7	-53,3	-52,5	-0,8
Anpassat gymnasie	-0,1	-0,8	-1,0	0,2	-3,3	-5,9	-5,7	-0,2
Vuxenutbildning	-0,4	-0,4	-0,4	0,1	-2,4	-2,6	-2,6	0,0
Gemensamt	-0,1	-0,1	-0,1	0,0	-0,7	-0,8	-0,8	0,0
	-56,5	**-58,1**	**-60,6**	**2,5**	**-334,8**	**-349,8**	**-349,9**	**0,1**

Belopp i mnkr. Avrundningar förekommer i tabellen och kan påverka summering.

Utfall perioden

Periodens avvikelses peglar inte fullt ut det ekonomiska läget. Även om större poster per perioden såsom förväntade statsbidragsintäkter, köpt verksamhet, köpt kulturskola och skolskjuts bokas upp, bokas inte mindre poster på enheterna och de centrala verksamheterna. Dessa poster förväntas förbrukas i prognos.

Prognos helår

Utbildningsförvaltningen prognostiserar ett överskott på 0,1 mnkr på helåret.

Prognos perioden

Verksamheterna Kultur och fritid, gymnasiet och anpassat gymnasie prognostiserar ett underskott.

För Kultur och fritid kommer underskottet kommer från ökade utbetalningar

för aktivitetsbidrag. Vid budgetberedningarna föregående år var prognosen ett underskott på 0,3 mnkr. Nämnden äskade då 0,3 mnkr för att kompensera för underskottet. Efter budgetberedningen ökade underskottet till 0,5 mnkr för aktivitetsbidrag. Om aktiviteterna i år motsvarar föregående år bör underskottet landa på kring 0,2 mnkr i år.

För gymnasium och anpassat gymnasium beror underskottet på köpta platser. Detta trots ett lägre elevantal än budgeterat. För åter flyttades 1,3 mnkr i budget från vuxenutbildning till gymnasium och anpassat gymnasium men det har inte till fullo kompenserat för kostnadsökningarna.

Övriga verksamheter prognostiserar ett nollresultat eller överskott. För förskolan kommer överskottet från enheterna som har lägre barnantal än budgeterat. För fritidshem, grundskola och anpassad grundskola kommer överskottet främst från central volymbuffert, vilken har justerats ned för en mer försiktig prognos.

1.4 Socialnämnden

Utfall

	Perioden				Helår			
	2025	2026			2025	2026		
	Utf.	Utf.	Budg.	Avvik.	Utf.	Prog.	Budg.	Avvik.
Äldreomsorg	-18,8	-18,9	-19,0	0,1	-107,8	-111,0	-110,6	-0,3
Funktionsstöd	-8,3	-7,3	-8,6	1,3	-54,5	-51,2	-51,5	0,3
Individ & familjeomsorg	-6,9	-7,2	-8,3	1,0	-43,2	-49,8	-49,7	-0,1
Stab	-2,8	-3,3	-3,2	-0,1	-16,3	-17,2	-18,6	1,4
Nämnden	-0,2	-0,2	-0,2	0,0	-0,9	-0,9	-0,9	0,0
Totalt Socialnämnden	**-36,9**	**-36,9**	**-39,3**	**2,4**	**-222,7**	**-230,0**	**-231,3**	**1,3**

Belopp i mnkr. Avrundningar förekommer i tabellen och kan påverka summering.

Utfall perioden

Utfallet för perioden jämfört mot budget är lägre för Funktionsstöd främst

beroende på att bidrags intäkter i januari var högre än tidigare uppbokat gällande personlig assistans, lägre kostnader för gruppboende än budgeterat samt lägre kostnader för köpta platser under årets första månader. Gällande Individ & familjeomsorg ser vi även här lägre kostnader för köpta platser. Ett mottaget bidrag från Migrationsverket påverkar utfallet positivt för Myndighet BoU samt i budget för Myndighet vuxna ligger med lokalkostnad för centrallager.

Prognos perioden

Socialnämnden prognostiserar ett årsresultat om 1,3 mnkr.

Äldreomsorg

Det prognosticerade underskottet berör hemtjänst, somatik och kommunal hemsjukvård. För dessa enheter gäller att det har varit hög sjukfrånvaro och därmed även höga vikariekostnader under perioden.

Funktionsstöd

Överskott härrör till stor del av en nyöppnad gruppbostad som i nuläget inte är fullbelagd och således inte går på full bemanning på gruppbostäderna. Utöver detta konstateras att uppbokade kostnader för december varit högre än väntat, samt för lågt uppbokade intäkter i december, vilket ger ett positivt utslag under innevarande period.

Individ och familjeomsorg

Budgetunderskott härrör främst till lönekostnader under IFO’s verkställighet där verksamheten haft högre kostnader än beräknat kopplat till vikarier och lönekostnader. Verksamheter har lönekostnader som kan bekostas på statsbidrag, dock är dessa ej aktiverade ännu vilket gör att dessa räknas med först från mars månad.

Stab

Överskottet härrör sig till personalkostnader genom lägre tjänstgöringsgrad och övriga kostnader som bedöms ej nyttjas.

1.5 Teknik- och servicenämnden

Utfall

	Perioden				Helår			
	2025	2026			2025	2026		
	Utf.	Utf.	Budg.	Avvik.	Utf.	Prog.	Budg.	Avvik.
knik- och servicenämnden	-0,1	-0,1	-0,1	0,0	-0,4	-0,5	-0,5	0,0
Teknik- och serviceförvaltning	-1,2	-1,3	-1,6	0,3	-8,2	-8,4	-9,1	0,7
Fastighet	0,4	-0,8	-0,1	-0,7	-0,6	-0,5	-0,5	0,0
VA	-2,6	-4,0	-0,1	-3,9	1,1	-0,3	-0,3	0,0
Gata	-0,8	-2,0	-1,7	-0,3	-9,9	-10,2	-10,2	0,0
Avfall	-1,8	-1,2	-0,2	-1,0	-0,1	-0,8	0,0	-0,8
Park	-1,0	0,0	-0,8	0,8	-6,0	-6,6	-6,6	0,0
Lokalvård	0,1	0,1	-0,1	0,1	0,4	0,1	0,0	0,1
Måltidsenheten	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0
Åsastugorna	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa	**-6,8**	**-9,4**	**-4,6**	**-4,8**	**-23,7**	**-27,0**	**-27,0**	**0,0**

Belopp i mnkr. Avrundningar förekommer i tabellen och kan påverka summering.

Utfall perioden

Taxeintäkterna för första kvartal kommer i mars, vilket påverkar utfallet i perioden för VA och avfall.

Skogsverksamheten visar en positiv avvikelse 0,9 mnkr till följd av intäkter från skogsförsäljning. En ny skogspolicy håller på att tas fram, där riktlinjer för hantering av eventuella överskott ingår.

Flera enheter väntar större kostnader senare under året som ännu inte uppstått, vilket innebär att periodens resultat inte ger en rättvisande bild av det ekonomiska utfallet.

Sammanfattningsvis är avvikelsen till stor del tidsmässig och kommer att jämnas ut senare under året.

Prognos perioden

Förvaltningschefens enhet prognostiserar ett överskott på +0,7 mnkr, främst till följd av vakanser.

VA-verksamheten prognostiserar ett resultat i nivå med budget. Prognosen baseras på nuvarande kostnads- och intäktsläge. Under det första kvartalet inträffade en oförutsedd händelse i form av ett oljeläckage som medförde saneringskostnader. Dessa kostnader kommer dock att vidarefaktureras till berörd fastighetsägare, vilket innebär att händelsen inte förväntas påverka helårsresultatet.

Renhållning prognostiserar ett helårsresultat -0,8 mnkr. Underskottet beror främst på de kostnader som uppstår när äldre sopkärl ska samlas in och tas om hand under året. Motsvarande kostnadsbesparing på investeringssidan, innebär ingen negativ likviditetspåverkan för kommunen utan endast en resultatpåverkan. Se tabell investeringar 2026, avvikelse fyrfackskärl.

Åsastugorna: ett arrendeavtal är nu påskrivet och en process börjar nu med att överföra diverse abonnemang och andra kostnader till Åsastugornas nya förening.

1.6 Bygg- och miljönämnden

Utfall

	Perioden				Helår			
	2025	2026			2025	2026		
	Utf.	Utf.	Budg.	Avvik.	Utf.	Prog.	Budg.	Avvik.
Nämnd	-0,2	-0,2	-0,2	0,0	-0,9	-1,0	-1,0	0,0
Bygg	-0,5	-0,4	-0,4	0,1	-2,3	-2,3	-2,3	0,1
Miljö	-1,0	-0,7	-0,9	0,2	-4,9	-5,4	-6,1	0,6
Bostadsanpassning	-0,1	-0,2	-0,5	0,3	-1,3	-2,7	-3,0	0,3
Gemensamt	-0,1	0,0	0,0	0,0	-0,5	0,0	0,0	0,0
Summa	**-1,8**	**-1,4**	**-2,0**	**0,6**	**-9,8**	**-11,4**	**-12,4**	**1,0**

Belopp i mnkr. Avrundningar förekommer i tabellen och kan påverka summering.

Utfall perioden

Överskottet för perioden kommer främst från ej använda medel för bostadsanpassning. Även ett visst överskott från personalbudget inom miljösidan finns då inte planerad utökning av bemanningen är genomförd.

Prognos perioden

Det kommer sannolikt bli överskott på personalsidan inom främst miljöområdet till följd av vakanser vilket beror på svårigheter i rekrytering.

Vad gäller bostadsanpassning börjar förvaltningen se en viss ökning av ansökningar vilket innebär att prognosen är försiktigt lagd på +0,3 miljoner kronor för bostadsanpassningar även om det varit ett betydligt större överskott de senaste två åren. Om årets totala kostnader för bostadsanpassningar ändå hamnar på 2025 års nivå så kommer utfallet bli + 2 miljoner kronor i stället för nuvarande prognos om +1 miljoner kronor.

2 Personalstatistik

	Perioden innevarande år			Perioden föregående år		
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
Antal tillsvidareanställda	548	150	698	555	152	707
Andel tillsvidareanställda (%)	78,51 %	21,49 %	100,00 %	78,50 %	21,50 %	100,00 %
Antal visstidsanställda	36	13	49	38	10	48
Andel visstidsanställda (%)	73,47 %	26,53 %	100,00 %	79,17 %	20,83 %	100,00 %
Antal timavlönade (timmar)	6 166,15	3 015,41	9 181,56	5 274,32	2 536,58	7 810,9
Övertid/fyllnad/mertid (tim)	182,67	138,25	320,92	215,22	144,09	359,31
Andel tillsvidare m. heltid (%)	94,34 %	99,33 %	95,42 %	92,07 %	96,05 %	92,93 %
Sjukfrånvaro (%)	6,38 %	3,53 %	5,77 %	7,36 %	3,19 %	6,46 %
Sjukfrånvaro över 60 dagar (%)	37,24 %	7,12 %	33,27 %	35,14 %	7,21 %	32,17 %
Sjukfrånvaro under 30 år (%)	6,41 %	5,31 %	6,11 %	4,71 %	2,96 %	4,17 %
Sjukfrånvaro 30-49 år (%)	4,75 %	3,07 %	4,38 %	7,21 %	3,02 %	6,30 %
Sjukfrånvaro över 50 år (%)	8,44 %	3,77 %	7,48 %	8,04 %	3,52 %	7,16 %

Anställda

Antalet tillsvidareanställda medarbetare har minskat med 9 personer jämfört med samma period (jan-feb) 2025.

Antalet visstidsanställda har ökat med 1 person inom kommunen.

Arbetade timmar

Antalet arbetade timmar utförda av timavlönade har ökat med 1370,66 timmar totalt i kommunen jämfört med samma period år 2025.

Ökningen återfinns i alla förvaltningar förutom Bygg och miljö där inga timmar utförts av timavlönade.

Andelen mer- och övertidstimmar för perioden i kommunen har minskat med 38,39 h.

Tillsvidareanställda på heltid

Andelen tillsvidareanställda med heltid har ökat med 2,49 procentenheter inom kommunen. Ökningen kan härledas till hela kommunen, framförallt inom Socialförvaltningen med en ökning med 5,73 procentenheter och Teknik och service med 3,31 procentenheter. En viss minskning inom Kommunstyrelseförvaltningen med 1,74 procentenheter jämfört med samma period 2025.

Sjukfrånvaron

Sjukfrånvaron i kommunen som helhet har minskat med 0,69 procentenheter jämfört med samma period 2025. Minskningen finns i samtliga förvaltningar förutom Kommunstyrelseförvaltningen och Teknik och service. Den långa sjukfrånvaron har ökat, jämfört med föregående år så har den ökat med 1,1 procentenheter.

Den totala sjukfrånvaron för kvinnor har minskat med 0,98 procentenheter och ökat för män med 0,34 procentenheter jämfört med föregående års period.

Sjukfrånvaron för båda grupper, under 29 år samt över 50 år, har ökat. När det kommer till gruppen mellan 30-49 år så har sjukfrånvaron minskat för kvinnor och är näst intill oförändrad för män (ökning med 0,05 procentenheter).

16. Uppföljningsrapport februari 2026, kommunstyrelsen KS2026/37

§61 KS2026/37

Uppföljningsrapport februari 2026, kommunstyrelsen

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen godkänner uppföljningsrapport februari 2026 för kommunstyrelsen.

Ärendet

Kommunstyrelsen prognostiserar ett helårsresultat om +0,0 mnkr. Samtliga verksamhetsområden prognostiserar resultat i nivå med fastställd budget. Sammantaget bedöms nämndens helårsresultat som gott och utan avvikelse mot budget.

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen godkänner uppföljningsrapport februari 2026 för kommunstyrelsen.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse
- Uppföljningsrapport februari 2026, kommunstyrelsen

Skickas till

Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

Fastställd: Instans år-månad-dag §
x

Gäller för:

Dokumentansvarig:
Utvecklingsledare

Dnr : **KS2026/37**

Uppföljningsrapport februari 2026, kommunstyrelsen

Ekonomiskt utfall och prognos

	Perioden				Helår			
	2025	2026			2025	2026		
	Utf.	Utf.	Budg.	Avvik.	Utf.	Prog.	Budg.	Avvik.
Kommunstyrelsens ordf	-0,4	-0,4	-0,5	0,1	-2,6	-2,8	-2,8	0,0
Kommunchef	-5,5	-5,7	-5,9	0,2	-33,7	-34,7	-34,7	0,0
Ekonomichef	-3,2	-3,3	-3,8	0,5	-20,8	-22,5	-22,5	0,0
HR-chef	-1,4	-1,7	-2,2	0,4	-9,4	-12,7	-12,7	0,0
Planchef	-2,1	-1,2	-1,5	0,3	-8,2	-8,9	-8,9	0,0
Summa	**-12,5**	**-12,4**	**-13,9**	**1,5**	**-74,7**	**-81,6**	**-81,6**	**0,0**

Avrundningar förekommer i tabellen. Belopp i mnkr.

Förklaring avvikelse i perioden

Flera verksamheter väntar ökade kostnader senare under året, vilket gör att periodens resultat inte fullt ut speglar det ekonomiska läget. Avvikelsen är i huvudsak tidsmässig och bedöms jämnas ut under resterande del av året.

Förklaring avvikelse helår

Kommunstyrelsen prognostiserar ett helårsresultat +0,0 mnkr.

Kommunstyrelsens ordförande

Under kommunstyrelsens ordförande budgeteras kostnader för den politiska verksamheten, främst arvoden. Prognosen visar ett helårsresultat som motsvarar fastställd budget.

Kommunchef

Under kommunchefens avdelning budgeteras flera kommunövergripande kostnader, bland annat för räddningstjänst, lokaler, färdtjänst och kollektivtrafik. Avdelningen omfattar även kanslienheten. Prognosen visar ett helårsresultat som motsvarar fastställd budget.

Ekonomichef

Under ekonomiavdelningen budgeteras kostnader avseende kommunens ekonomiadministrativa funktioner, inklusive upphandling samt redovisnings- och IT-enhet. Prognosen visar ett helårsresultat som motsvarar fastställd budget.

HR-avdelningen

Under HR-avdelningen redovisas budgeterade kostnader hänförliga till kommunens HR-funktion, inklusive lönespecialistverksamhet, fackliga kostnader, reception samt övriga personalvårds relaterade kostnader, inklusive friskvårdsbidrag och företagshälsovård. Prognosen visar ett helårsresultat som motsvarar fastställd budget.

Planchef

Här redovisas kostnader för kommunens planarbete samt planerade exploateringsprojekt. Vinst från försäljning av exploateringstomter kommer inte nämnden till godo enligt investeringsriktlinjerna utan hamnar på finansförvaltningen. Även kostnader som hör till kommunens GIS-verksamhet ligger under enheten. Prognosen visar ett helårsresultat som motsvarar fastställd budget.

Sammanfattningsvis är nämndens resultat för perioden såväl som helåret god.

Personalstatistik

	Perioden innevarande år			Perioden föregående år		
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
Antal tillsvidareanställda	30,0	20,0	50,0	27,0	20,0	47,0
Andel tillsvidareanställda (%)	60,0 %	40,0 %	100,0 %	57,4 %	42,6 %	100,0 %
Antal visstidsanställda	0	0	0	3	0	3
Andel visstidsanställda (%)	0,0 %	0,0 %	0,0 %	100,0 %	0,0 %	100,0 %
Antal timavlönade (timmar)	56,8	13,0	69,8	40,8	0,0	40,8
Övertid/fyllnad/mertid (tim)	0,0	0,0	0,0	7,0	0,0	7,0
Andel tillsvidare m. heltid (%)	90,0 %	100,0 %	94,0 %	92,6 %	100,0 %	95,7 %
Sjukfrånvaro (%)	2,0 %	1,4 %	1,8 %	1,5 %	1,8 %	1,6 %
Sjukfrånvaro över 59 dagar (%)	0,0 %	0,0 %	0,0 %	78,1 %	0,0 %	43,5 %
Sjukfrånvaro under 31 år (%)	7,1 %	0,0 %	3,6 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Sjukfrånvaro 31-49 år (%)	1,2 %	1,9 %	1,5 %	2,6 %	1,7 %	2,2 %
Sjukfrånvaro över 49 år (%)	2,4 %	1,1 %	1,9 %	0,5 %	2,2 %	1,1 %

Antalet tillsvidareanställda har ökat jämfört med föregående år, ökning främst inom HR-avdelningen.

Sjukfrånvaron har ökat marginellt från föregående år, ingen långtidssjukfrånvaro har registrerats i perioden.

17. Intern kontroll 2025, kommunstyrelsens bedömning KS2026/65

§62 KS2026/65

Intern kontroll 2025, kommunstyrelsens bedömning

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen godkänner rapporten och överlämnar den till kommunfullmäktige som information (meddelande).

Ärendet

Enligt kommunens reglemente för internkontroll ska kommunstyrelsen årligen upprätta en rapport över kommunens samlade resultat avseende internkontroll. Kommunstyrelseförvaltningens bedömning är att nämnderna i huvudsak förstår vikten av internkontrollarbetet och att den har utvecklats jämfört med tidigare år. Teknik- och servicenämnden rekommenderas se över ifall risk- och väsentlighetsanalysen ger en heltäckande bild av nämndens samtliga risker, främst avseende inköp och upphandling. Nämnden uppmärksammas också på att ansvaret för intern kontroll inte kan delegeras till annan nämnd och att återrapportering av dessa delar saknas i nämndens årsrapport.

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen godkänner rapporten och överlämnar den till kommunfullmäktige som information (meddelande).

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag

- Intern kontroll 2025, kommunstyrelsens bedömning
- Intern kontroll 2025, kommunstyrelsens bedömning
- Internkontroll, reglemente

Skickas till
Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

Dnr :

Intern kontroll 2025, kommunstyrelsens bedömning

Postadress
517 83 Bollebygd

Besöksadress
Ballebovägen 2

Telefon
033–231300

Telefax
033-231428

Webbplats
www.bollebygd.se

E-post
kommunen@bollebygd.se

Sammanfattning

Enligt kommunens reglemente för internkontroll ska kommunstyrelsen årligen upprätta en rapport över kommunens samlade resultat avseende internkontroll. Rapporten beslutas av kommunstyrelsen och överlämnas till kommunfullmäktige som meddelande, även revisorerna får tillgång till den. Utifrån genomgången kan kommunstyrelsen begära in förtydliganden eller ge rekommendationer till nämnderna.

Årets genomgång visar på att flera av nämnderna har förbättrat arbetet med intern kontroll vilket är positivt.

Förra året lämnade kommunstyrelsen rekommendationer till nämnderna att även inkludera inköps och upphandlingsfrågor i risk- och väsentlighetsanalysen då nämnderna ansvarar för både nämndens inköp och upphandlingar understigande 300 tkr. Ingen av nämnderna hade med området i sina risk- och väsentlighetsanalyser inför 2025, det ska dock poängteras att kommunstyrelsens rekommendation lämnades efter det att nämnderna genomfört sina risk- och väsentlighetsanalyser. Samtliga nämnder har också under året genomfört den särskilda granskningen som kommunstyrelsen beslutade om och förvaltningens bedömning är att inköps- och upphandlingsfrågorna har satts i fokus under 2025. Kommunstyrelsens granskning visar också på en god följsamhet till avtalade leverantörer, dock finns det brister i hur direktupphandlingar dokumenteras och anmäls till upphandlingsenheten.

Samtliga nämnder har med gemensamma delar kring dataskyddsarbete samt systematiskt brandskyddsarbete.

Utbildningsnämnden

Nämndens internkontrollplan

Utbildningsnämnden har genomfört risk- och väsentlighetsanalys genom en workshop på nämndssammanträde. Resultatet är följande sammanställning:

Nr.	Risk	Konsekvens	Sannolikhet	Total
1	Ekonomisk kontroll och budgetuppföljning			37
2	Kvalitetssäkring av undervisningen			25
3	Personalsäkerhet och arbetsmiljö			20
4	Elevhälsa och psykosocialt stödElevhälsa och psykosocialt stöd			18
5	Efterlevnad av lagar och riktlinjer			11
6	Föräldra- och elevinflytande			10
7	Anpassning och integration för nyanlända elever			15
8	Förebyggande arbete mot frånvaro och studieavbrott			37
9	Informationssäkerhet och GDPR			19

Risk- och väsentlighetsanalysen bedöms i stort heltäckande och grundligt genomförd, däremot saknas moment kopplat till inköp och upphandling. Det kan dock bero på att nämnden har bedömt riskerna som små då inköp inte är en stor del av utbildningsnämndens kostnader. De två risker som värderats högst finns medtagna i internkontrollplanen. Beslut om både analysen och intern kontrollplan har tagits i samband med verksamhetsplan och budget för 2025. Nedan framgår nämndens kontrollmoment

Risk	**Ekonomisk kontroll och budgetuppföljning** *Säkerställa att budgeten följs och att resurser används effektivt*	
Insats	1. Regelbundna budgetuppföljningsmöten 2. Digitala verktyg för ekonomisk kontroll 3. Utvärdering av resursfördelning 4. Riskanalyser för ekonomiska avvikelser 5. Utbildning i ekonomistyrning för skolledare	1. Månadsvisa uppföljningar i nämnd 2. Implementering av nya Raindance 3. Arbete inför budget 2026 4. Handlingsplaner vid prognostiserade underskott 5. Kollegialt lärande samt inspel från relevant aktör
Ansvar	UN´s presidie, förvaltningschef, rektor	
Uppföljning	Månadsvis vid utbildningsnämndens möten	
Risk	**Förebyggande arbete mot frånvaro och studieavbrott** *Identifiering och uppföljning av elever med hög frånvaro och risk för studieavbrott.*	
Insats	Tydliga rutiner för tidig upptäckt av frånvaro Kartläggning och analys av frånvaroorsaker Individuella åtgärdsplaner för elever med hög frånvaro Samverkan mellan skola och hem Förebyggande insatser mot psykisk ohälsa	*Hanteras i fastslagen rutin*
Ansvar	Verksamhetschef elevhälsa	
Uppföljning	Givna tillfällen vid utbildningsnämndens möten.	

Kommunstyrelsens synpunkter och rekommendationer

Kommunstyrelsen bedömer att den uppföljning som är gjord är tillräcklig för de kontrollmoment som tagits fram. Nämnden har med såväl verksamhetsrisker som risker av mer övergripande karaktär.

Socialnämnden

Nämndens internkontrollplan

I nämndens risk- och väsentlighetsanalys finns 18 punkter upptagna. Av dokumentationen framgår att en genomgång av riskerna har gjorts först på enhetsnivå och därefter aggregerats och sammanställts till en workshop i förvaltningsledningen och därefter har en workshop genomförts i nämnden. Risk- och väsentlighetsanalysen bedöms i stort heltäckande och grundligt genomförd, däremot saknas moment kopplat till inköp och upphandling. Det kan dock bero på att socialnämnden har bedömt riskerna som små då inköp inte är en stor del av socialnämndens kostnader. Beslut om både analysen och intern kontrollplan har tagits i samband med verksamhetsplan och budget för 2025. Nedan framgår nämndens kontrollmoment.

Nr	Process Rutin/system	Kontrollmoment	Kontrollansvar	Metod
1	Dokumentation: Risk att rättssäkerhet brister till följd av att dokumentationskrav inte efterlevs, vilket kan leda till att den enskilde inte får den omsorg den har behov av.	Stickprovsgranskning av dokumentation inom myndighet	Enhetschefer myndighet	Utvecklingsledare utbildar enhetscheferna inom myndighet i granskning av dokumentation. Enhetschef genomför stickprovsgranskning av dokumentation.

2	Hot och våld: Risk för hot och våld inom det sociala arbetet vilket kan leda till skada för medarbetare samt svårigheter att rekrytera.	Kontroll av tillbud och handlingsplaner	Verksamhetschefer	Enhetschef säkerställer att handlingsplaner för hot och våld upprättas på enheten, samt att medarbetarna får årlig information om tillbudsrapportering. Verksamhetschefer kontrollerar antal rapporterade tillbud rörande hot och våld. Verksamhetschefer kontrollerar att handlingsplaner för hot och våld har upprättats inom varje verksamhet.
3	Rekrytering: Risk för svårigheter att rekrytera medarbetare på grund av nationell brist och hög konkurrens, vilket kan leda till personalbrist.	Statistik över avslutade rekryteringar	Förvaltningschef	Förvaltningschef granskar antal rekryteringar som avslutats på grund av att det saknats rätt kompetens bland de sökande.
4	Kompetensutveckling: Risk att medarbetare inte får den kompetensutveckling som behövs på grund av att tillräcklig behovsinventering inte utförs, vilket kan leda till fler avvikelser, vårdskador och oattraktiv arbetsplats.	Behovsinventering och kontrollering av genomförd utbildning via KTC	Enhetschefer utförarverksamhet	Enhetschef inventerar behov av kompetensutveckling hos medarbetarna. Vid identifierat behov av utbildningsinsatser via KTC kontrollerar enhetschef att medarbetarna deltagit i utbildning.

Kommunstyrelsens synpunkter och rekommendationer

Kontrollmomenten har utförts enligt plan. Kommunstyrelsens bedömning är att socialnämndens arbete med intern kontroll är i enlighet med beslutat reglemente för intern kontroll och har inga specifika synpunkter eller rekommendationer.

Teknik- och servicenämnden

Nämndens internkontrollplan

Teknik- och servicenämnden genomför arbetet med risk- och väsentlighetsanalys i två delar. Den första delen genomfördes av förvaltningens ledningsgrupp. Därefter genomfördes en workshop tillsammans med nämndens ledamöter. Inför årets plan lades ett antal risker till och några riskbedömningar uppdaterades.

Nr.	Risk	Konsekvens	Sannolikhet	Total
1	Risk för matförgiftning i storkök - egenkontroll livsmedel	4	1	4
2	Verktyg och maskiner: Att arbeta med maskiner, verktyg eller eldriven utrustning kan orsaka skador om de inte hanteras på rätt sätt	2	2	4
3	Utebliven tömning av hushållsavfall och slam	2	2	4
4	Kemikalier på städvagnar	2	2	4
5	Arbete i trafikerade miljöer	2	2	4
6	Att vi inte uppfyller myndighetskrav	2	2	4
7	Ensamarbete för lokalvårdare	3	2	6
8	Att en person med specialkost får fel kost	4	2	8
9	Fallrisk: Att arbeta på höga höjder (t.ex. tak/stegar) kan leda till fallolyckor om säkerhetsrutiner inte följs.	4	2	8
10	Tunga lyft: Medarbetare kan skadas om de lyfter tunga föremål på fel sätt.	2	4	8
11	Ensamarbete för driftpersonal	4	2	8
12	Miljöfarligt utsläpp (t.ex. bräddning avloppsvatten, kemikalier)	3	3	9
13	Kompetensbrist	3	3	9
14	Kontaminering dricksvatten (bristande rutiner/olyckor/sabotage/grundvattenpåverkan)	3–4	3	9–12

Utifrån den har följande internkontrollplan tagits fram.

Nr	Process Rutin/system	Kontrollmoment	Kontrollansvar	Metod
1	Vattenförsörjning	Regelbunden tryckkontroll, kvalitetsprovtagning, larmövervakning	VA-chef, VA-ingenjör	Mätningar, provtagningar, dokumentation och avvikelsehantering
2	Personal- och kompetensförsörjning	Återkommande kompetenskartläggning	Förvaltningschef, Utvecklingsledare	uppföljning av utbildningsinsatser, genomförande av kartläggning
3	Avloppshantering	Regelbunden visuell inspektion, larmövervakning, funktionskontroller	VA-chef, VA-ingenjör	Förebyggande underhåll av ledningar och pumpstationer, beredskapsplaner vid driftstopp
4	Krisberedskap	Beslut om "Plan A", "Plan B" och Nödvattenplan	Förvaltningschef	Workshop

Beslut om både analysen och intern kontrollplan har tagits i samband med verksamhetsplan och budget för 2025. Utöver internkontrollen som presenteras ovan uppges också att en kontroll sker av ekonomiavdelningen för att säkerställa god redovisningssed och att de ekonomiska riktlinjerna följs.

Kommunstyrelseförvaltning vill dock uppmärksamma nämnden på att det är nämndens ansvar att säkerställa att det finns en god intern kontroll även avseende dessa områden, ansvaret kan inte delegeras till annan funktion i kommunen. Det är också oklart hur denna rapportering och del av intern kontroll sker i praktiken då det inte framgår av avrapporteringen i årsrapporten.

Kommunstyrelsens synpunkter och rekommendationer

Samtliga kontrollmoment är genomförda och har visat på ett tillfredställande resultat.

Trots att teknik- och servicenämnden är den nämnd där största inköp genomförs saknas moment kring inköp- och upphandling i risk- och väsentlighetsanalysen. Kommunstyrelsen bedömer utifrån det att den interna kontrollen inte omfattar samtliga riskområden. I övrigt är kommunstyrelsens bedömning att nämndens arbete med intern kontroll är i enlighet med beslutat reglemente för intern kontroll.

Bygg- och miljönämnden

Nämndens internkontrollplan

Bygg- och miljönämnden har genomfört en risk.- och väsentlighetsanalys under 2024 inför 2025 års verksamhetsplan. Förvaltningen har genom en arbetsgrupp genomfört en risk- och väsentlighetsanalys. Risk- och väsentlighetsanalysen innehåller 8 delar med fokus på rättssäkerhet, hot och våld samt informationssäkerhet. Utifrån risk- och väsentlighetsanalysen har följande kontrollplan tagits fram:

Nr	Process Rutin/system	Kontrollmoment	Kontrollansvar	Metod
1	Rättssäkra beslut	Av länsstyrelsen upphävda (helt eller delvis) samt återförvisade beslut till nämnd (strandskyddsdispenser). Sammanställa och återföra kunskap till förvaltning och nämnd.	Förvaltningschef, med stöd av handläggare	ammanställning samt dialog i samband med delårsrapport och årsrapport.
2	Ärendeprocessen	Säkerställa kvalité, hantering och debitering utifrån rutiner och enhetliga mallar. Stickprov i olika ärendegrupper bygglov, förhandsbesked, enskilda avlopp, miljötillsyn, livsmedel, hälsoskydd, alkohol/tobak/receptfria läkemedel. Samtliga byggsanktionsavgifter kontrolleras under året. Översyn av rutiner och mallar löpande.	Förvaltningschef, med stöd av medarbetare.livsmedel, hälsoskydd, tobak/alkohol/receptfria läkemedel.Samtliga byggsanktionsavgifter kontrolleras under året. Översyn av rutiner och mallar löpande	Sammanställning i delårsrapport och årsrapport.
3	Förebygga ”Hot och våld”	Inrapportering av tillbud. Dialog inom förvaltningen samt att medarbetare ska känna till rutinen ”Förebyggande hot och våld”. Genomgång av inrapporteringen i KIA	Förvaltningschef, med stöd av HR	Sammanställning 4 gånger per år i samband med skyddskommitté. Rapporteras till nämnd i samband med delårsrapport/årsrapport. Säkerställa dialog och information vid APT återkommande

4	Redundans	Risken hanteras inom ramen för budgetarbete, verksamhetsplanering och kompetensförsörjning.	Förvaltningschef	Sammanställning 4 gånger per år i samband med skyddskommitté. Rapporteras till nämnd i samband med delårsrapport/årsrapport. Analys.
5	Otillåten påverkan	Inrapportering av händelser via KIA, samt säkerställa dialog om händelser med medarbetare.	Förvaltningschef	

Kommunstyrelsens synpunkter och rekommendationer

Samtliga kontrollmoment är genomförda och har visat på ett tillfredställande resultat, även om det för flera kontrollmoment flaggas upp avvikelser. Även för bygg- och miljönämnden saknas ekonomiska risker och risker inom inköp- och upphandling. Bygg- och miljönämnden är en nämnd som har en relativ liten budget och små inköp och det är rimligt att dessa risker är små om än inte obefintliga. Kommunstyrelsens bedömning att nämndens arbete med intern kontroll är i enlighet med beslutat reglemente för intern kontroll.

Kommunstyrelsen

Nämndens internkontrollplan

I styrelsens risk- och väsentlighetsanalys finns 18 punkter upptagna. Av dokumentationen framgår att en genomgång av riskerna har gjorts först på förvaltningsnivå och därefter sammanställts till en workshop i styrelsen. Risk- och väsentlighetsanalysen bedöms i stort heltäckande och grundligt genomförd. Beslut om både analysen och intern kontrollplan har tagits i samband med verksamhetsplan och budget för 2025. Nedan framgår styrelsens kontrollmoment

Nr	Process Rutin/system	Kontrollmoment	Kontrollansvar	Metod
1	Hacker-/cyberattack		IT-chef	
2	Brister i kontinuitetsplanering		Säkerhetschef	Genomlysning kontinuitetsplan
3	Brist på avtalsföljsamhet		Upphandlingsansvarig	Stickprov
4	Längre vakanser innebär att uppdrag inte utförs samt försämrad arbetsmiljö	Rapport över bortprioriterade insatser	Kommundirektör	Genomgång av samtliga vakanta tjänsters påverkan för uppdrag och kvarvarande medarbetare.

Kommunstyrelsens synpunkter och rekommendationer

Samtliga kontrollmoment som tagits upp i intern kontrollen har genomförts och resultatet beskrivs kortfattat i kommunstyrelsens årsrapport.

Kommunstyrelsens bedömning är att kommunstyrelsens arbete med intern kontroll är i enlighet med beslutat reglemente för intern kontroll och har inga specifika synpunkter eller rekommendationer.

Revidering Reglemente Intern kontroll

1§ Syfte

Reglementet syftar till att säkerställa att kommunstyrelse och nämnder upprätthåller en tillfredsställande intern kontroll genom att tydliggöra ansvar och skyldigheter hos såväl politiker och tjänstemän samt skapa system för kontroll och tillsyn.
Det primära syftet är att säkerställa att de av fullmäktige fastställda målen uppfylls.
Reglementet syftar vidare till att tillse att följande mål uppnås:

- Ändamålsenlig och kostnadseffektiv verksamhet, det vill säga god ekonomisk hushållning
- Tillförlitlig och ändamålsenlig information om ekonomi och verksamhet
- Efterlevnad av lagar, föreskrifter, riktlinjer med mera

2§ Kommunstyrelsen

Ansvar

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för att se till att det finns en god intern kontroll. I detta ligger ett ansvar för att en organisation kring intern kontroll upprättas samt att denna utvecklas utifrån kommunens kontrollbehov. Kommunstyrelsen har också till uppgift att formulera förvaltningsövergripande regler kring intern kontroll.

Skyldigheter

Kommunstyrelsen ska med utgångspunkt från nämndernas uppföljningsrapporter utvärdera kommunens samlade system för intern kontroll. I de fall förbättringar i kontrollsystemet krävs ska kommunstyrelsen föreslå sådana.

Kommunstyrelsen ansvarar vidare för att årligen upprätta en rapport över kommunens samlade resultat avseende intern kontroll. Rapporten ska samtidigt överlämnas till kommunens revisorer.

3§ Nämnderna

Ansvar

Nämnderna har det yttersta ansvaret för den interna kontrollen inom respektive verksamhetsområde. Den enskilda nämnden ska se till att en organisation upprättas för den interna kontrollen och att regler och anvisningar för den interna kontrollen antas.
De interna kontrollrutinerna får inte kravmässigt ställas lägre än vad som är bestämt i de centralt fastställda reglerna.

Nämnderna ska årligen som en del i verksamhetsplanen för kommande år fastställa en internkontrollplan. Planen ska minst innehålla:

- Kontrollområde
- Kontrollmetod
- Risk- och väsentlighetsbedömning utifrån genomförd risk- och väsentlighetsanalys, se bilaga 1.
- Ansvarig för kontrollen
- När rapportering ska ske och till vem

Skyldigheter
Nämnderna ska en gång under löpande år samt i samband med årsredovisning skriftligt rapportera resultatet från uppföljningen av den interna kontrollen till kommunstyrelsen.

När det gäller måluppfyllelse av de av kommunfullmäktige fastställda mål görs en samlad redovisning av kommunstyrelsen utifrån rapportering från nämnderna. Den presenteras i delårsrapporterna samt årsredovisningen.

4§ Förvaltningschef

Ansvar
Inom nämndernas verksamhetsområden ansvarar förvaltningschef för att konkreta regler och anvisningar är utformade för att upprätthålla en god intern kontroll. Dessa regler ska antas av nämnderna.

I förvaltningschefens ansvar ligger också att leda arbetet med att åstadkomma och upprätthålla en god intern kontroll bland annat genom att säkerställa att upprättade regler och rutiner efterlevs. Vid konstaterade brister ska förvaltningschef omgående ta initiativ till att åtgärder vidtas.

Skyldigheter
Förvaltningschef ska löpande rapportera till nämnd om hur den interna kontrollen fungerar. Eventuella avvikelse ska snarast rapporteras till nämnd och åtgärdsplan tas fram.

Förvaltningschefen är vidare skyldig att vid yttranden/rapporter från kommunens revisorer redovisa till kommunfullmäktige i samråd med revisionens ordförande hur detta omhändertas/åtgärdas.

5§ Verksamhetsansvariga chefer

Ansvar
Verksamhetsansvariga chefer på olika nivåer i organisationen ska verka för att de arbetsmetoder som används bidrar till en god intern kontroll.

Skyldigheter
De verksamhetsansvariga cheferna är skyldiga att följa antagna regler och anvisningar om intern kontroll samt informera övriga anställda om innebörden av dessa.
Brister i den interna kontrollen ska omedelbart rapporteras till närmaste chef.

6§ Övriga anställda

Skyldigheter

Alla anställda är skyldiga att följa antagna regler och anvisningar i sin arbetsutövning. Brister i den interna kontrollen ska omedelbart rapporteras till närmaste chef (eller till chef ovan den närmaste utifall den sistnämnde är delaktig).

Tillämpningsanvisningar till reglemente för intern kontroll

1§

Målet *ändamålsenlig och kostnadseffektiv* verksamhet innefattar att ha kontroll över ekonomi, prestationer och kvalitet samt säkerställa att fattade beslut verkställs och följs upp i förhållande till budget och mål.

Målet *tillförlitlig ekonomisk rapportering och information* om verksamheten innebär att kommunstyrelse och nämnderna samt de verksamhetsansvariga ska ha tillgång till rättvisande räkenskaper. Därutöver ingår ändamålsenlig och tillförlitlig redovisning av prestationer avseende kvantitet och kvalitet samt annan relevant information om verksamheten och dess resursanvändning.

Målet *efterlevnad av tillämpliga lagar, föreskrifter, politiska beslut, riktlinjer med mera* innefattar lagstiftning såväl som kommunens interna regelverk samt med olika parter ingångna avtal.

2§

I en *god intern kontroll* ingår främst

- funktionell organisation, det vill säga tydlig ansvarsfördelning och god information och kompetens
- ändamålsenliga, säkra och dokumenterade processer och rutiner
- bra styrning av ekonomi och verksamhet (effektiv verksamhet)
- god uppföljning och rapportering av ekonomi och verksamhet
- rättvisande redovisning
- attester och andra löpande kontroller
- internkontrollplaner och internrevisioner

Kommunstyrelsen har enligt Kommunallagens 6 kap 1§ och 3§ ansvar för att leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter samt att ha uppsikt över övriga nämnders verksamhet. Uppsikten innebär en rätt att göra påpekanden, lämna råd och anvisningar samt, då det bedöms som nödvändigt, lämna förslag till fullmäktige om förändringar.

Styrelsen, eller den styrelsen utser, fastställer senast i samband med bokslutsanvisningarna när skriftlig uppföljning av internkontrollplanen ska avlämnas. Rapporteringen ska innehålla omfattning av utförd uppföljning, utfallet och eventuellt vidtagna åtgärder.

3§

Nämndernas ansvar för den interna kontrollen anges i Kommunallagen 6 kap 7§.
Det är alltid respektive nämnd som har det yttersta ansvaret för att utforma en god intern kontroll.

4§
Förvaltningschefen svarar för att minst en gång under löpande år samt vid årsredovisningen skriftligt rapportera till nämnd. Rapporteringen ska ge en samlad bedömning om hur den interna kontrollen fungerar.

5 och 6§
Avsikten med den interna kontrollen är att tveksamheter eller felaktigheter ska kunna undanröjas eller stoppas. Syftet med omedelbar rapportering av brister är att man inom förvaltningen omgående ska kunna vidta åtgärder för att komma till rätta med de fel och brister som upptäckts.

18. Revidering av firmatecknare och undertecknande av handlingar i övrigt KS2026/49

§63 KS2026/49

Revidering av firmatecknare och undertecknande av handlingar i övrigt

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen bemyndigar följande personer att teckna kommunens firma och underteckna handlingar i övrigt, enligt förteckning nedan.

Undertecknande av för kommunen bindande handlingar i samtliga fall	Kommunstyrelsens ordförande Ulf Rapp eller vid förfall för honom 1:a vice ordförande Daniel Persson. Handlingen kontrasigneras av kommundirektör Monica Holmgren eller vid förfall för henne den tjänsteperson som enligt särskilt beslut utsetts till tillförordnad kommundirektör.
---------- Undertecknande av borgensförbindelse efter beslut i kommunfullmäktige	Kommundirektör Monica Holmgren eller vid förfall för henne den tjänsteperson som enligt särskilt beslut utsetts till tillförordnad kommundirektör. Borgensförbindelsen kontrasigneras av ekonomichef Daniel Aronsson.
---------- Undertecknande av avtal rörande köp av tjänster eller	Om avtalet är en följd av ett tilldelningsbeslut fattat med delegation

produkter	undertecknas avtalet av den som av kommunstyrelsen utsetts som delegat. I de fall kommunstyrelsen fattat tilldelningsbeslutet undertecknas avtalet av kommunstyrelsens ordförande Ulf Rapp eller vid förfall för honom 1:a vice ordförande Daniel Persson. Avtalet kontrasigneras av kommundirektör Monica Holmgren eller vid förfall för henne den tjänsteperson som enligt särskilt beslut utsetts till tillförordnad kommundirektör.
---------- Undertecknande av handlingar avseende utsträckning, nedsättning, dödning, sammanföring och relaxtion av inteckningar samt utbyte av pantbrev och därmed jämförliga åtgärder	Två av nedanstående personer i förening: kommundirektör Monica Holmgren Ekonomichef Daniel Aronsson eller vid förfall för dessa tjänstepersoner den som enligt särskilt beslut utsetts till tillförordnad kommundirektör resp. ekonomichef.
---------- Undertecknande av leasingavtal avseende lös egendom	Leasingavtalet undertecknas av förvaltningschef för den förvaltning som leasingavtalet rör. Avtalet kontrasigneras av ekonomichef

	Daniel Aronsson eller vid förfall för honom den tjänsteperson som enligt särskilt beslut utsetts till tillförordnad ekonomichef.
---------- Teckna Bollebygds kommuns firma på utbetalningar från bankgiro-, postgiro eller checkräkningar samt på inbetalningar genom bankgiroutbetalningsavier, postgiroutbetalningskort, postanvisningar samt bank- och postcheckar	Kommundirektör Monica Holmgren Ekonomichef Daniel Aronsson eller vid förfall för dessa tjänstepersoner den som enligt särskilt beslut utsetts till tillförordnad kommundirektör resp. ekonomichef. Med kontrasignering av antingen: Redovisningschef Karl Norlander Ekonom Lisa Johansson Ekonom Susanne Härstedt Ekonomiadministratör Marie-Louise Sandebert Ekonomiadministratör Anki Standar
---------- Teckna Bollebygds kommuns firma vad gäller utbetalningar från kommunens bankkonto via Internetbank och kontantuttag från kommunens bankkonto	Två av nedanstående personer i förening: Kommundirektör Monica Holmgren Ekonomichef Daniel Aronsson Redovisningschef Karl Norlander Ekonom Lisa Johansson Ekonom Susanne Härstedt

	Ekonomiadministratör Marie-Louise Sandebert Ekonomiadministratör Anki Standar
---------- Teckna Bollebygds kommuns firma vad gäller momsdeklarationer	Kommundirektör Monica Holmgren Ekonomichef Daniel Aronsson Ekonomiadministratör Marie-Louise Sandebert Ekonomiadministratör Anki Standar Redovisningschef Karl Norlander Ekonom Lisa Johansson
---------- Teckna Bollebygds kommuns firma vad gäller skattedeklarationer	Kommunstyrelsens ordförande Ulf Rapp eller vid förfall för honom 1:a vice ordförande Daniel Persson. Med kontrasignering av antingen: Kommundirektör Monica Holmgren Ekonomichef Daniel Aronsson eller vid förfall för dessa tjänstepersoner den som enligt särskilt beslut utsetts till tillförordnad kommundirektör resp. ekonomichef.
---------- I övrigt teckna kommunens firma	Kommunstyrelsens ordförande Ulf Rapp eller vid förfall för honom 1:a vice ordförande Daniel Persson.

	Handlingen kontrasigneras av kommundirektör Monica Holmgren eller vid förfall för henne den tjänsteperson som enligt särskilt beslut utsetts till tillförordnad kommundirektör.

Ärendet
Enligt kommunstyrelsens reglemente ska utfärdade handlingar undertecknas på det sätt som kommunstyrelsen bestämmer. I och med nyanställning av ekonom och mindre förändring i arbetsuppgifter på kommunstyrelseförvaltningen behöver kommunstyrelsen fatta ett nytt beslut kring firmatecknare och undertecknande av handlingar i övrigt, för Bollebygds kommun.

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut
Kommunstyrelsen bemyndigar följande personer att teckna kommunens firma och underteckna handlingar i övrigt, enligt förteckning.

Beslutsgång
Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag
- Firmatecknare och undertecknande av handlingar i övrigt

Skickas till
Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

19. Avveckling av Åsastugornas styrelse (kf fattar slutligt beslut) KS2026/66

§64 KS2026/66

Avveckling av Åsastugornas styrelse

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunfullmäktige avvecklar Åsastugornas styrelse och entledigar dess ledamöter och ersättare.

Ärendet

Kommunfullmäktige har 2025-10-23 § 124 beslutat att ge kommunstyrelsen i uppdrag att arrendera ut marken för Bollebygds fritidsområde i Åsa, Kungsbacka kommun. Kommunstyrelsen har tecknat arrendeavtal med föreningen Werners fritidsområde som innebär att området arrenderades ut från 1 mars 2026. Det innebär att fritidsområdet inte längre drivs som en kommunal verksamhet och styrelsen för Åsastugorna som tidigare skött driften av området kan avvecklas. Ansvaret för att hantera kontakten med och kommuns åtagande gentemot föreningen fullgörs genom fastighetsenheten på teknik- och servicenämnden.

De ekonomiska förutsättningarna är utredda i tidigare ärende om utarrendering av marken. Beslut i ärendet bedöms inte innebära någon ekonomisk påverkan.

Kommunfullmäktige fattar slutligt beslut i ärendet.

Jäv

Stefan Hederdal (M) anmäler jäv och deltar inte i handläggning och beslut av

ärendet.

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut
Kommunfullmäktige avvecklar Åsastugornas styrelse och entledigar dess ledamöter och ersättare.

Beslutsgång
Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag
- Avveckling av Åsastugornas styrelse

Skickas till
Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

20. Revidering av uppdrag Allaktivitetshall (kf fattar slutligt beslut) KS2026/67

§65 KS2026/67

Revidering av uppdrag Allaktivitetshall

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunfullmäktige beslutar att utöka uppdraget angående projektdirektiv för ny allaktivitetshall till att även omfatta Bollebygds prästgård 1:5, även kallad ”vägverkstomten”.

Ärendet

Kommunfullmäktige har gett kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram projektdirektiv för ny allaktivitetshall i Bollebygds tätort. Lokaliseringen har preciserats till skolområdet enligt beslut 2023-12-06 § 140. Under projektets gång har olika placeringar på skolområdet utretts men för att kunna påbörja projektet behöver först ny 7–9 färdigställas, därefter behöver gamla 7–9 anpassas för 1–3 vilket i sin tur innebär att moduler för 1–3 samt Nolåns förskola kan rivas och ge plats åt ny allaktivitetshall.

En lokalisering i närheten av skolområdet kan innebära ett snabbare färdigställande och ändå möjliggöra att den nya hallen används i skolans verksamheter. Parallellt med arbetet om ny allaktivitetshall har kommunfullmäktige även givit teknik- och servicenämnden i uppdrag att se över nyttjandet av den närliggande ”vägverkstomten”. Kommunstyrelsen önskar därför att nuvarande uppdrag kring allaktivitetshallen utökas till att även omfattar ”vägverkstomten”.

Slutligt beslut om placering fattas av kommunfullmäktige i samband med antagande av investeringsbudget för projektet. De ekonomiska förutsättningarna kommer klargöras i projektdirektivet, framtagande av projektdirektiv och förberedande undersökningar beräknas innebära mindre kostnader som ryms inom befintlig budget.

Kommunfullmäktige fattar slutligt beslut i ärendet.

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut
Kommunfullmäktige beslutar att utöka uppdraget angående projektdirektiv för ny allaktivitetshall till att även omfatta Bollebygds prästgård 1:5, även kallad ”vägverkstomten”.

Beslutsgång
Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag
- Revidering av uppdrag Allaktivitetshall

Skickas till
Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

21. Upphävande av riktlinjer om chefsansvar (kf fattar slutligt beslut) KS2026/68

§66 KS2026/68

Upphävande av riktlinjer om chefsansvar

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunfullmäktiges beslut gällande riktlinjer om chefsansvar, antaget 2005-09-29, § 84, upphävs. Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram och besluta om ny riktlinje för chefskap. Nuvarande riktlinjen gäller fram till dess att kommunstyrelsen beslutat om ny riktlinje för chefskap.

Ärendet

Nuvarande riktlinjer om chefsansvar är över 20 år gammal och kommunstyrelseförvaltningen har initierat ett arbete med att förnya och modernisera kommunens riktlinjer kring chefskap. Utöver förnyelsen arbetas även med att implementera riktlinjen som en del av kommunens styrmodell för att skapa en tydligare bild över kommunens samlade styrning från kommunfullmäktige till första linjens chefer.

Ansvarsfördelning är att kommunfullmäktige ansvarar för styrmodellen, kommunstyrelsen i egenskap av arbetsgivarinstans ansvarar för riktlinjer för chefskap och kommunstyrelseförvaltningen tar fram instruktioner för att förtydliga innehållet i riktinjen. Kommunstyrelsen har för avsikt att anta ny riktlinje samt föreslå revideringar i kommunens styrmodell på sammanträdet i maj.

Kommunfullmäktige fattar slutligt beslut i ärendet.

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut
Kommunfullmäktiges beslut gällande riktlinjer om chefsansvar, antaget 2005-09-29, § 84, upphävs. Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram och besluta om ny riktlinje för chefskap. Nuvarande riktlinjen gäller fram till dess att kommunstyrelsen beslutat om ny riktlinje för chefskap.

Beslutsgång
Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag
- Upphävande av riktlinjer om chefsansvar

Skickas till
Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

05 / 000143

Hänv dnr
Datum 2005-05-13 *Regdatum* 2005-05-13
Diarieplan 000 Allmän adm - allmänt
Sekrgrupp
Grupp1
Grupp2
Grupp3
Grupp4

Handläggare ANLA Ann-Christine Larsson
Org enhet PERS Personalavdelning

Initierat av Kommunkansliet
Adress *Telefon*

Innehåll **Riktlinjer om chefsansvar**

Rem fr
Önsk svar *Svarsdatum* *Diarium* /

Notering

Tillhör arkiv
Utlånat till *Utl datum*
Förvaring

Rem till Nej *Bevakning* Nej *Beslut* Nej *Anteckningar* Nej
Ant handl 0006 *Avslutat* 2005-10-11 *Gallring* *Makulerat*
Sen ändr 2005-10-11 *Sign* BELI

Handlingar

0001

Till/Från Kommunkansliet
Handläggare Ann-Christine Larsson
Mappnamn
Doknamn
Innehåll **Riktlinjer om chefsansvar. Förslag**

Datum 2005-05-23
I/U/E UT
Handlingstyp FÖRS
Beslut Nej

0002

Till/Från Kommunstyrelsen
Handläggare Maria Rangefil
Mappnamn
Doknamn
Innehåll **Ärendeblad 10 KS 2005-05-26. Riktlinjer om chefsansvar**

Datum 2005-05-23
I/U/E UT
Handlingstyp ÄRBL
Beslut Nej

0003

Till/Från	Bollebygds kommun	*Datum*	2005-05-27
Handläggare	Lennie Johansson	*I/U/E*	IN
Mappnamn		*Handlingstyp*	
Doknamn		*Beslut*	Nej
Innehåll	**Protokollsutdrag, KSAU 05-05-11 §68. Riktlinjer om chefsansvar.**		

0004

Till/Från	Bollebygds kommun	*Datum*	2005-09-26
Handläggare	Ann-Christine Larsson	*I/U/E*	IN
Mappnamn		*Handlingstyp*	
Doknamn		*Beslut*	Nej
Innehåll	**Ärendeblad nr 10. KF 05-09-29. Riktlinjer chefsansvar.**		

0005

Till/Från	Bollebygds kommun	*Datum*	2005-09-26
Handläggare	Ann-Christine Larsson	*I/U/E*	IN
Mappnamn		*Handlingstyp*	
Doknamn		*Beslut*	Nej
Innehåll	**Protokollsutdrag KS 05-09-08 § 67. Riktlinjer chefsansvar.**		

0006

Till/Från	Bollebygds kommun	*Datum*	2005-10-11
Handläggare	Maria Rangefil	*I/U/E*	UT
Mappnamn		*Handlingstyp*	
Doknamn		*Beslut*	Nej
Innehåll	**Protokollsutdrag, KF 05-09-29, §84. Riktlinjer om chefsansvar.**		

§ 84

Dnr 05/143

Riktlinjer om chefsansvar

Kommunkansliet har upprättat ett förslag till kommungemensamma riktlinjer om chefsansvar. Syftet med riktlinjerna är att definiera och tydliggöra chefskapets olika roller och ansvar.

Riktlinjerna ska också bidra till att skapa kontinuitet och stabilitet samt att kommunens verksamhet utvecklas utifrån en gemensam grund.

För ärendet aktuella handlingar
Förslag till riktlinjer om chefsansvar.
Protokollsutdrag, central samverkansgrupp (CSG) 2005-04-27 § 7.

Beredande organs förslag
Kommunstyrelsens arbetsutskott 2005-05-11 § 68.
Kommunstyrelsen 2005-05-26 § 67.

Kommunfullmäktiges beslut
Kommunfullmäktige antar riktlinjer för chefsansvar.

BOLLEBYGDS KOMMUN

FÖRSLAG

Diarienr 05/143 Diarieplanbeteckn. 000
BOLLEBYGDS KOMMUN
Kommunstyrelsen
2005 -05- 23
Handläggare Anki Larsson

RIKTLINJER OM CHEFSANSVAR

I kommunens Personalpolitiska program anges att chefens uppgift är att ansvara för personal, arbetsmiljö, verksamhet och ekonomi. Chefen skall vara en ledare som tydliggör mål samt stimulerar sina medarbetare till verksamhetsutveckling och personlig utveckling. Chefer i Bollebygds kommun har ett samhällsengagemang och är representant för kommunen i alla sammanhang. Helhetsperspektivet på kommunal verksamhet samt långsiktighet skall genomsyra arbetet.

Till varje chefs uppgifter hör att entusiasmera, informera, styra och leda. Chefens insatser avgör i stor utsträckning förtroendevaldas och medarbetares kunskap, intresse och engagemang för verksamheten och därigenom utvecklingen av denna. Varje chef ansvarar därför

Inför kommunledning/nämnd för

- *att* lojalt verka för att politiska och ekonomiska beslut följs/verkställs inom den egna verksamheten
- *att* förtroendevalda får fackmässig information,
- *att* bidra till utveckling av kommunal verksamhet såväl inom förvaltningens verksamhetsområde som inom kommunen som helhet,
- *att* verksamheten följs upp samt att åtgärder vidtages och utvärderas.

Inför medarbetare

- *att* ge återkoppling på arbetsprestationer,
- *att* sprida kommungemensamma mål och värderingar så att de är kända av samtlig personal samt formulera verksamhetsmål,
- *att* verka för en god arbetsmiljö som vilar på intentionerna i Samverkansavtalet,
- *att* stödja lagandan,
- *att* delegera arbetsuppgifter så medarbetare är delaktiga i verksamhetens drift och utveckling,
- *att* uppmuntra och ta tillvara medarbetares initiativ.

Inför brukarna/kommuninvånarna

- *att* verksamheten utvecklas effektivt och rationellt,
- *att* tjänster som erbjuds håller en hög kvalitét utifrån anvisade resurser.

Inför övrig kommunal verksamhet

- *att* informera om den egna verksamheten för att kunskap och förståelse skall erhållas hos övriga kommunala chefer,
- *att* lita på andra förvaltningsföreträdares kompetens inom deras respektive område.

Chefen har även ansvar för

- *att* den egna kompetensen upprätthålls,
- *att* arbetsbelastning kontrolleras genom prioriteringar och planering,
- *att* åtaganden fullgörs,
- *att* vara ett gott föredöme inför personal och en bra representant för kommunen.

Överordnad chef/styrelse nämnd ansvarar för

- *att* bistå chefen med information och underlag för beslut,
- *att* aktivt stödja chefen vid genomförande av beslut,
- *att* återkoppling av chefens prestation samt framtidsplanering görs fortlöpande och i samband med årliga planeringssamtal enligt kommunens riktlinjer.

Vid protokollet

Maria Rangefil
sekreterare

Gun-Britt Ottosson
Ordförande

Ulla-Britt Andreasson
Justerare

Inga Maj Krüger
Justerare

Justeringen påbörjades kl. 17.00 och avslutades kl. 17.30.

Justeringen tillkännagiven på kommunens anslagstavla
tisdagen den 11 oktober 2005.

Gun-Britt Ottosson
Ordförande

Rätt utdraget betygar

Berith Lidberg
Kommunassistent

BOLLEBYGDS KOMMUN

KOMMUNFULLMÄKTIGE
2005-09-29

Ärendenr: **10**

Dnr: 05/143

Riktlinjer om chefsansvar

Kommunkansliet har upprättat ett förslag till kommungemensamma riktlinjer om chefsansvar. Syftet med riktlinjerna är att definiera och tydliggöra chefskapets olika roller och ansvar.

Riktlinjerna ska också bidra till att skapa kontinuitet och stabilitet samt till att kommunens verksamhet utvecklas utifrån en gemensam grund.

För ärendet aktuella handlingar
- Förslag till riktlinjer om chefsansvar.
- Protokollsutdrag, central samverkansgrupp (CSG) 2005-04-27 § 7.
- Protokollsutdrag kommunstyrelsen 2005-05-26 § 67.

Kommunstyrelsens förslag till beslut
Kommunfullmäktige antar upprättat förslag till riktlinjer om chefsansvar.

Beslutsexpediering
Författningssamling
Insidan

§ 67

Dnr 05/143

Riktlinjer om chefsansvar

Kommunkansliet har upprättat ett förslag till kommun-gemensamma riktlinjer om chefsansvar. Syftet med riktlinjerna är att definiera och tydliggöra chefskapets olika roller och ansvar.

Riktlinjerna ska också bidra till att skapa kontinuitet och stabilitet samt till att kommunens verksamhet utvecklas utifrån en gemensam grund.

För ärendet aktuella handlingar
Förslag till riktlinjer om chefsansvar.
Protokollsutdrag, central samverkansgrupp (CSG) 2005-04-27 § 7.

Beredande organs förslag
Arbetsutskottet 2005-05-11 § 68.

Kommunstyrelsens beslut
Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige antar upprättat förslag till riktlinjer om chefsansvar.

Vid protokollet

Maria Rangefil
sekreterare

Christer Johansson
Ordförande

Otto Andreasson
Justerare

Justeringen påbörjades kl. 16.00 och avslutades kl. 16.30.

Justeringen tillkännagiven på kommunens anslagstavla tisdagen den 3 juni 2005.

Christer Johansson
Ordförande

Rätt utdraget betygar

Berith Lidberg
Kommunassistent

BOLLEBYGDS KOMMUN
Kommunstyrelsens arbetsutskott

PROTOKOLLSUTDRAG
Sammanträdesdag
2005-05-11

§ 68

Dnr 05/143

Riktlinjer om chefsansvar

Kommunkansliet har upprättat ett förslag till kommungemensamma riktlinjer om chefsansvar. Syftet med riktlinjerna är att definiera och tydliggöra chefskapets olika roller och ansvar.

Riktlinjerna ska också bidra till att skapa kontinuitet och stabilitet samt till att kommunens verksamhet utvecklas utifrån en gemensam grund.

För ärendet aktuella handlingar
Förslag till riktlinjer om chefsansvar.
Protokollsutdrag, central samverkansgrupp (CSG 2005-04-27 § 7.

Arbetsutskottets förslag till beslut
Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige antar upprättat förslag till riktlinjer om chefsansvar.

Vid protokollet

Maria Rangefil
Sekreterare

Christer Johansson
Ordförande

Jan-Åke Andersson
Justerare

Justeringen påbörjades 16.00 och avslutades 16.30

Justeringen tillkännagiven på kommunens anslagstavla torsdagen den 26 maj 2005.

Christer Johansson
Ordförande

Rätt utdraget betygar

Berith Lidberg

BOLLEBYGDS KOMMUN

05/143 000

BOLLEBYGDS KOMMUN
Kommunstyrelsen

2005 -05- 23

Handläggare Mona Rangefil

KOMMUNSTYRELSEN
2005-05-26

Ärendenr: **10**

Dnr 05/143

Riktlinjer om chefsansvar

Kommunkansliet har upprättat ett förslag till kommungemensamma riktlinjer om chefsansvar. Syftet med riktlinjerna är att definiera och tydliggöra chefskapets olika roller och ansvar.

Riktlinjerna ska också bidra till att skapa kontinuitet och stabilitet samt till att kommunens verksamhet utvecklas utifrån en gemensam grund.

För ärendet aktuella handlingar
- Förslag till riktlinjer om chefsansvar.

Arbetsutskottets förslag till beslut
Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige antar upprättat förslag till riktlinjer om chefsansvar.

Beslutsexpediering

22. Avfallstaxa fastighetsnära insamling (kf fattar slutligt beslut) KS2026/38

§67 KS2026/38

Avfallstaxa fastighetsnära insamling

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen föreslår följande: Kommunfullmäktige ändrar namn på föreslagen taxa, från avfallstaxa till renhållningstaxa. Kommunfullmäktige antar upprättat förslag på renhållningstaxa. Den nya renhållningstaxan träder i kraft 2026-06-01 och ersätter fullmäktiges tidigare antagna renhållningstaxa (KF 2022-12-07, § 161, med indexuppräkning av teknik- och servicenämnden 2025-11-26, § 105).

Ärendet

Enligt regeringens beslut ska fastighetsnära insamling (FNI) vara fullt implementerad senast 2027-01-01. Bollebygds kommun påbörjar övergången från de gamla kärlen till de nya i april 2026. I samband med implementeringen av fyrfackskärl och FNI behövs en ny taxa som är anpassad till de nya förutsättningarna och kraven. Den nya taxan kommer innebära en fördyring för hushållen i kommunen. Fördyringen sticker inte ut jämfört med andra kommuner som implementerat FNI. Fördyringen består av följande:

- Kapitalkostnader (nya kärl)
- Högre entreprenadkostnader (fler sopbilar)
- Omlastningskostnader

Den totala kostnadsökningen är cirka 5 mnkr (helårseffekt). Det innebär en höjning per hushåll enligt följande: En-/tvåbostadshus: 77 kr/månad (motsvarar

cirka 30% höjning), Lägenhetshushåll: 56 kr/månad (motsvarar cirka 95% höjning).

I samband med den nya taxan görs även ett större omtag av kostnadsfördelningen mellan olika typer av hushåll för att bättre spegla kostnadssidan. Det innebär att flerfamiljshus får en högre procentuell kostnadsökning än en-/tvåfamiljshus. Den nominella kostnadsökningen är fortfarande lägre för flerfamiljshusen som tidigare år subventionerats kraftigt. Samtidigt kommer utbudet och servicen för flerfamiljshusen öka och kostnaden för förpackningsinsamling ingår i grund- och abonnemangsavgiften på samma sätt som för en-/tvåfamiljshusen. För att på lång sikt minimera kostnaderna för avfallshanteringen är det viktigt att hushållen sorterar korrekt.

Kommunfullmäktige fattar slutligt beslut i ärendet.

Teknik- och servicenämnden har behandlat ärendet 2026-01-28 § 3, och föreslår att kommunfullmäktige beslutar om ikraftträdande den 13 april 2026.

Ledamöternas förslag till beslut

Ulf Rapp (S) föreslår följande: Kommunfullmäktige ändrar namn på föreslagen taxa, från avfallstaxa till renhållningstaxa. Kommunfullmäktige antar upprättat förslag på renhållningstaxa. Den nya renhållningstaxan träder i kraft 2026-06-01 och ersätter fullmäktiges tidigare antagna renhållningstaxa (KF 2022-12-07, § 161, med indexuppräkning av teknik- och servicenämnden 2025-11-26, § 105). Förslaget antas.

Beslutsunderlag

- § 3 TSN Ny avfallstaxa fastighetsnära insamling
- Avfallstaxa Bollebygd ny
- Tjänsteskrivelse ny avfallstaxa fastighetsnära insamling

Skickas till
Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

§3 TSN2026/305

Ny avfallstaxa fastighetsnära insamling

Beslut

Teknik- och servicenämnden godkänner taxan och föreslår kommunfullmäktige att besluta om ikraftträdande den 13 april 2026.

Ärendet

Enligt regeringens beslut ska fastighetsnära insamling (FNI) vara fullt implementerad senast 1 januari 2027. Bollebygd påbörjar övergången från de gamla kärlen till de nya i april 2026. I samband med implementeringen av fyrfackskärl och FNI behövs en ny taxa som är anpassad till de nya förutsättningarna och kraven. Detta ärende innehåller förvaltningens förslag.

Den nya taxan kommer innebära en fördyring för hushållen i kommunen. Fördyringen sticker inte ut jämfört med andra kommuner som implementerat FNI.

Fördyringen består av följande:

- Kapitalkostnader (nya kärl)
- Högre entreprenadkostnader (fler sopbilar)
- Omlastningskostnader

Den totala kostnadsökningen är cirka 5 mnkr (helårseffekt). Det innebär en höjning per hushåll enligt nedan:

- En/tvåbostadshus: 77 kr/månad (motsvarar cirka 30% höjning)
- Lägenhetshushåll: 56 kr/månad (motsvarar cirka 95% höjning)

I samband med den nya taxan görs även ett större omtag av kostnadsfördelningen mellan olika typer av hushåll för att bättre spegla kostnadssidan. Det innebär att flerfamiljshus får en högre procentuell kostnadsökning än en-/tvåfamiljshus. Den nominella kostnadsökningen är fortfarande lägre för flerfamiljshusen som tidigare år subventionerats kraftigt. Samtidigt kommer utbudet och servicen för flerfamiljshusen öka och kostnaden för förpackningsinsamling ingår i grund- och abonnemangsavgiften på samma sätt som för en-/tvåfamiljshusen.

För att på lång sikt minimera kostnaderna för avfallshanteringen är det viktigt att hushållen sorterar korrekt.

Alla kommuner i riket ska genomföra övergången till FNI senast 1 januari 2027. Eftersom flera kommuner redan genomfört implementeringen har förvaltningen omvärldsbevakat och kommit fram till ett förslag som är väl anpassat till Bollebygds förutsättningar.
De nya kärlen består av två 370L och det vanligaste befintliga abonnemanget (gamla kärlen) var 190 respektive 140L. De nya kärlen innebär en utökad service då fastighetsinnehavare inte behöver åka till återvinningsstation-/central lika ofta. Det betyder i sin tur färre körningar till anläggningarna vilket leder till minskade fossila transporter och sannolikt bättre sortering.

Förvaltningens förslag till beslut

Teknik- och servicenämnden godkänner taxan och föreslår kommunfullmäktige att besluta om ikraftträdande den 13 april 2026.

Beslutsgång

Ordförande frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag

- Ny avfallstaxa fastighetsnära insamling
- Avfallstaxa Bollebygd ny

Skickas till

Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

Fastställd: Instans år-månad-dag § x

Gäller för:

Dokumentansvarig: Park- & avfallschef

Dnr : **TSN2026/305-2**

Avfallstaxa Bollebygd ny

Gäller från och med 2026-04-13

Den föreslagna avfallstaxan träder i kraft 13 april men hushållen faktureras enligt den tidigare gällande taxan till dess att deras insamlingskärl är utbytt. Implementeringen sker löpande och bedöms ta cirka en månad. Taxan innehåller inte ändringsmarkeringar då hela strukturen är omgjord och det inte går att jämföra ”en-till-en”.

Innehållsförteckning

Avfallstaxa Bollebygd ny....1
1. Allmänna bestämmelser....3
1.1 Definitioner....4
1.2 Indexjustering....5
1.3 Taxans konstruktion....5
2. Grundavgifter....5
3. Hämtningsavgifter för en- och tvåbostadshus, flerbostadshus samt fritidshus....6
3.1 Abonnemang för en- och tvåbostadshus....6
3.2 Abonnemang för fritidshus....7
3.3 Abonnemang för flerfamiljshus....7
4. Tjänster och tilläggsavgifter....8
4.1 Extratömning av kärl....8
4.2 Tillägg för gångavstånd....9
4.3 Delat kärl....9
5. Grovavfall....10
6. Trädgårdsavfall....10
7. Latrin....10
7.1 Årsbostäder....10
7.2 Fritidsbostäder....11
8. Slam från enskilda avloppsanläggningar, tex slamavskiljare och slutna tankar....11
8.1 Tömning av fosforfällor....13
9. Återvinningscentral Råssa....13
9.1 Förlorat kort....13
10. Övrigt....13
10.1 Felsortering....13
10.2 Särskilda avgifter och avgifter när taxan inte kan tillämpas....14

1. Allmänna bestämmelser

Dessa förskrifter om avgifter har kommunen beslutat med stöd av 27 kap. 4 § miljöbalken. Avgifterna avser den hantering av avfall som utgörs genom kommunens försorg och som kommunen ansvarar för enligt 15 kap. 20 § miljöbalken samt enligt 6 kap. 2 och 6 § § förordningen (2022:1274) om producentansvar för förpackningar. Taxan gäller tills ny taxa beslutats.

Fastighetsinnehavare är betalningsskyldig och ska teckna abonnemang för aktuell avfallshantering, samt beställa tilläggstjänster enligt denna avfallstaxa utifrån behov som uppstår på fastigheten. Betalningsskyldighet gäller även vid de tillfällen då avfall inte har kunnat hämtas, på grund av att avfallsbehållaren inte varit tillgänglig vid tömningstillfället, inte använts eller varit placerad på annat sätt än det i abonnemanget specificerade sättet.
Fakturor kan, om det finns särskilda skäl och efter medgivande från kommunen och fastighetsinnehavare, ställas till nyttjanderättshavare. Avfallsansvarig nämnd kan häva denna överenskommelse om nyttjanderättshavaren inte uppfyller sina åtaganden. Avgiftsskyldigheten kvarstår hos fastighetsinnehavaren och om fakturamottagaren inte betalar fakturorna inom föreskriven tid skickas fakturorna till fastighetsinnehavaren.
Årsbostäder debiteras fyra gånger per år i efterhand. Fritidsabonnemang debiteras i början av säsongen och övriga tjänster efter tätare intervall eller i samband med utförande.
Ändrade hämtningsförhållanden ska omgående anmälas till teknisk kundtjänst. Uppehåll kan beviljas efter skriftlig anmälan (senast två veckor före säsongsstart för fritidsbostäder) om fastigheten inte bebos i minst två månader för årsbostäder eller under hela säsongen för fritidsbostäder.
Latrinhämtning upphör vid byte till annan toalettlösning. Avfallsenheten kan besluta om ytterligare undantag.

När det finns samfällighetsförening, med ansvar för avfallshantering för fastigheterna, ställs faktura för grundavgifter och rörlig abonnemangsavgift till föreningen.
När det inte finns samfällighetsförening eller annan gemensam fakturamottagare skickas faktura för grundavgift och rörlig avgift till respektive fastighetsinnehavare. Den rörliga avgiften, för det abonnemang som väljs, delas på antal bostäder som berörs.

Utöver de avgifter som specificeras i taxan, tillkommer lagstadgad mervärdesskatt.

1.1 Definitioner

Abonnemang
Innebär regelbunden tömning med bestämt intervall.

En- och tvåbostadshus
En- och tvåbostadshus är samtliga fastigheter som är taxerade som småhus utom fritidshus, det vill säga villor, kedjehus och parhus för permanentboende.

Fritidshus
Som fritidshus räknas hus som används for rekreation och som inte behöver hämtning året runt. Om en eller flera personer är folkbokförda på fastigheten definieras fastigheten som en- och tvåbostadshus.

Flerbostadshus
Som flerbostadshus räknas alla bostadshus med minst tre bostadslägenheter.

Verksamheter
Till verksamheter räknas alla verksamheter som inte är hushåll och som genererar jämförligt hushållsavfall, till exempel företag, skolor och institutioner. Observera att då kommunen inte har insamlingsansvar för förpackningar från annat än hushåll, gäller inte dessa tjänster verksamheter och företag. Kommunen har insamlingsansvar av förpackningar från

verksamheter i form av exempelvis vårdboenden, där människor stadigvarande bor, så dessa tjänster gäller den typen av verksamheter.

1.2 Indexjustering

Avgifterna regleras med fastställt index, årligen. Basmånad är oktober 2025. Avgifterna är baserade på avfallsindex A12:1MD (insamling kärl- och säckavfall) samt A12:3MD (slamsugning).
Vid justering av taxan som överstiger index ska beslut fattas i kommunfullmäktige.

1.3 Taxans konstruktion

Taxan består av en **grundavgift**, en **hämtningsavgift** samt avgifter för **tilläggstjänster**.

2. Grundavgifter

Grundavgift ska betalas för samtliga fastigheter, det vill säga för alla bostäder i en- och tvåbostadshus, i fritidshus och alla lägenheter i flerbostadshus samt alla verksamheter där det uppstår avfall under kommunalt ansvar. Grundavgiften består av fasta kostnader inom ramen för kommunalt renhållningsansvar, så som:

- **Drift och underhåll av återvinningscentraler**: Möjlighet att lämna grovsopor, farligt avfall och andra typer av avfall på bemannad återvinningscentral.
- **Planering och administration**: Kostnader för planering, kundtjänst, information, administration och lokaler.
- **Miljöarbete**: Finansiering av miljö- och utvecklingsarbete för att nå målen i till exempel Avfallsplanen och Klimat2030.
- **Service och kärl**: Inköp och underhåll av sopkärl.
- **Producentansvar**: Insamling av returpapper och förpackningar från gemensamma insamlingsplatser (återvinningsstationer).

Grundavgiften är obligatorisk oavsett mängden avfall som produceras i linje med kommunens föreskrifter för avfallshantering och ska erläggas även vid uppehåll av sophämtning och latrin.

Kundgrupp	Avgift per år (kr)
Flerbostadshus, per lägenhet	1 022
En- och tvåbostadshus, per bostad	2 043
Fritidshus, per bostad	1 224
Verksamheter	1 022
Specialboende (t.ex. LSS-boende), per bostad	300

3. Hämtningsavgifter för en- och tvåbostadshus, flerbostadshus samt fritidshus

3.1 Abonnemang för en- och tvåbostadshus

Två 370 liters kärl med vardera fyra fack:

Kärl 1: Matavfall, pappersförpackningar, färgade glasförpackningar, tidningar
Kärl 2: Plastförpackningar, restavfall, metallförpackningar, ofärgade glasförpackningar
Elbox: Batterier, ljuskällor och mindre elavfall

Kärl 1 töms varannan vecka och kärl 2 var fjärde vecka. Elboxen töms vid behov och ska hängas ut när den är minst halvfull.

Abonnemang en- och tvåfamiljshus	Tömningsintervall	Avgift per år (kr)
4-fack (2x370)	Kärl 1: 26 ggr/år, Kärl 2: 13 ggr/år	2 324
Extra 4-fack (kärl 2)	13 ggr/år	891
Extra 190 liters kärl för restavfall	13 ggr/år	3 417

Ansökan om extra kärl skickas till teknisk kundtjänst. En restriktiv individuell bedömning görs i varje ansökan.

3.2 Abonnemang för fritidshus

Hämtning av avfall från fritidshus sker under perioden **maj-september**.

Abonnemang fritidshus	Tömningsintervall	Avgift per år (kr)
4-fack (2x370)	Kärl 1: 10 ggr/år, Kärl 2: 5 ggr/år	1 475
4-fack (2x370) + skollov	Kärl 1: 14 ggr/år, Kärl 2: 9 ggr/år	1 866
Extra 4-fack (kärl 2)	5/9 ggr/år*	891
Extra 190 liters kärl för restavfall	5 ggr/år	3 417
Extra 190 liters kärl för restavfall + skollov	9 ggr/år	3 417

**Om du väljer till ett extra 4-fackskärl får du samma hämtningsfrekvens som ditt abonnemang.*

Ansökan om extra kärl skickas till teknisk kundtjänst; en restriktiv individuell bedömning görs i varje ansökan.

3.3 Abonnemang för flerfamiljshus

I avgiften för avfallshantering av flerfamiljshus ingår insamling, transport och behandling av restavfall, matavfall, tidningar och sorterade förpackningar från hushållen. Detta innebär att hämtning, borttransport och omhändertagande av matavfall och förpackningsavfall som samlas in via fastighetens avfallsutrymmen inte debiteras separat, utan omfattas av den ordinarie avfallsavgiften.

Abonnemang flerfamiljshus	Tömningsintervall	Avgift per år och kärl (kr)

190 liters kärl för restavfall	26 ggr/år	4 143
190 liters kärl för restavfall	52 ggr/år	8 285
190 liters kärl för restavfall	104 ggr/år	16 570
370 liters kärl för restavfall (flerbostadshus)	26 ggr/år	5 178
370 liters kärl för restavfall (flerbostadshus)	52 ggr/år	10 356
370 liters kärl för restavfall (flerbostadshus)	104 ggr/år	20 713
660 liters kärl för restavfall (flerbostadshus)	26 ggr/år	6 214
660 liters kärl för restavfall (flerbostadshus)	52 ggr/år	12 428
660 liters kärl för restavfall (flerbostadshus)	104 ggr/år	24 855

4. Tjänster och tilläggsavgifter

4.1 Extratömning av kärl

Om kärlet behöver tömmas innan nästa ordinarie hämtning kan en budad hämtning beställas. Om fyrfackskärl behöver tömmas debiteras avgift per kärl och inte per uppsättning.

Tjänst	Avgift per kärl och tömning (kr)
Budning 140–370-literskärl	625
Budning 660-literskärl	900

4.2 Tillägg för gångavstånd

Tillägg för gångavstånd (meter)	Avgift (kr)
1,1–5,0	1,47
5,1–10,0	3,68
10,1–20,0	6,17
20,1–30,0	10,43
30,1–40,0	14,21
40,1–50,0	17,81
Per 10 meter däröver	3,68

4.3 Delat kärl

Grannar kan välja att dela kärl. Då tas avgift ut enligt nedan:

Grundavgift: 100% för samtliga hushåll
Abonnemang: delas procentuellt på antal hushåll (50% vardera vid två hushåll).

Abonnenter som önskar dela kärl kan göra det under förutsättning att:

• Fastigheterna är grannar (delad fastighetsgräns, delad infartsväg eller liknande)
• Avfallsmängderna ryms i en kärluppsättning utan att förpackningar regelmässigt måste stödlämnas på återvinningsstation eller att extra restavfallskärl krävs.

5. Grovavfall

Tjänst (grovavfall)	Avgift per tillfälle (kr)
Budad hämtning, 1–3 storsäck(ar)	600
Budad hämtning, kyl eller frys, 1–3 kollin	600
Tillkommande kolli	200/st
Tillkommande storsäck	200/st

6. Trädgårdsavfall

Tjänst (trädgårdsavfall)	Avgift per tillfälle (kr)
Hämtning av komposterbart trädgårdsavfall i storsäck	2 089
Behandlingsavgift för komposterbart trädgårdsavfall som hämtas i storsäck	412/ton
Hämtning av ris och grenar med kranbil	1 649
Behandlingsavgift ris och grenar	518/ton

**Avgiften gäller vid en hämtningsplats. Behöver kranbilen flyttas tillkommer samma kostnad för ny hämtningsplats.*

7. Latrin

Engångsbehållare ingår i avgiften. Hämtning sker varannan vecka.
Tilläggsavgift för extra hämtning (budning) debiteras **751 kr** per hämtning.

7.1 Årsbostäder

För årsbostäder utgår följande avgifter per behållare och år:

	Period	Kronor
Grundavgift där kärlet avlämnas vid tomtgräns	Varannan vecka	10 084
	Var fjärde vecka	6 417
	En gång per kvartal	2 249

7.2 Fritidsbostäder

Hämtning 10 gånger under perioden 15/5–30/9.

	Period	Kronor
Grundavgift där kärlet avlämnas vid tomtgräns	Varannan vecka	4 858
	Var fjärde vecka	2 704
	En gång per kvartal	1 304

8. Slam från enskilda avloppsanläggningar, tex slamavskiljare och slutna tankar

Avgift utgår per gång och anläggning. Hämtningsintervall enligt renhållningsordningen. För sugning, borttransport och behandling av slam från slamavskiljare, slutna tankar och latriner med fasta uppsamlingsbehållare utgår avgifter enligt följande, kr per tillfälle inklusive 20m slangdragning:

Volym, m3:	Avgift, kronor:
0 - 1,9	894
2,0 - 3,9	1 056
4,0 - 5,9	1 230
6,0 - 7,9	1 341
8,0 - 9,9	1 543

10,0 - 11,9	1 705

- För extra tömning efter beställning utanför ordinarie kör-rutt tillkommer en framkörningsavgift med 570 kr/tillfälle. Tömning sker inom 5 arbetsdagar.
- För akut tömning inom 24h tillkommer en akuttömningsavgift på 780 kr/tillfälle.
- För jourtömning inom 24h utanför ordinarie arbetstid (kvällar, helger och helgdagar) tillkommer en akuttömningsavgift på 5150 kr + volym per tillfälle, vid beställning av akut tömning utanför ordinarie arbetstid så kontaktas entreprenörens jourtelefon. Kontaktuppgifter finns på: Avgifter, avfallsplan och information för avfallshantering - Bollebygds kommun
- Vid fastigheter som kräver flera tömningar/år, och där dessa kan tidsmässigt planeras utgår ingen extra framkörningsavgift.
- Avgift för framgrävning av övertäckt brunnslock eller koppling per tillfälle: 1 590 kr.
- Extra slang per påbörjad 10 meter efter de 20 meter som ingår i tömningsavgift: 102 kr.
- Fyllning av minireningsverk kontaktas entreprenörens jourtelefon enligt kontaktuppgifter (detta måste begäras när tömningen beställs så att slambilen har utrustning med sig för ändamålet).
- Högtrycksspolning 630 kr.
- Hetvattenspolning 395 kr.
- Tömning av fördelningsbrunn sker vid förfrågning. Om den ligger i anslutning till ordinarie brunn så påförs ingen extra kostnad. Om den är placerad så att extra slangdragning alternativt förflyttning av tömningsbil måste ske så tillkommer en extra debitering baserat på entreprenörens självkostnadspris.
- Om felaktigt material som riskerar att förstöra fordon eller slamhanteringsanläggning upptäcks vid tömning påförs en extra avgift på 1 295 kr.

Om materialet sitter fast i anläggningen och måste spolas bort så tillkommer en extra debitering baserat på entreprenörens självkostnadspris.

8.1 Tömning av fosforfällor

Tömning av filtermaterial från fosforfällor: **1 500 kr**

Vad gäller återfyllning av filtermaterial i fosforfällor så handhas den tjänsten av entreprenör och detta faller inte in under taxan. Eventuellt avfall som entreprenören tar med sig från fosforfällan debiteras med **1 115 kr/ton**.

9. Återvinningscentral Råssa

För att lämna avfall på Råssa återvinningscentral krävs ett ÅVC-kort eller körkort för folkbokförda i Bollebygds kommun.

Hushåll som betalar grundavgift får obegränsat antal kostnadsfria besök. Hushåll får lämna sorterat avfall av de fraktioner som återvinningscentralen hanterar.

Företag kan efter ansökan få ett kort och betalar **310 kr** exkl. moms per besök (max 3 m³, motsvarande en pickup eller en släpkärra). Avgifterna faktureras månadsvis eller kvartalsvis, och företag får endast lämna sorterat grovavfall (ej farligt avfall). Endast fordon <3,5 ton är tillåtna.

9.1 Förlorat kort

Om ÅVC-kortet förloras kan innehavaren få ett nytt mot en avgift på **200 kr**. Vid flytt ska kortet lämnas till den nya ägaren eller återlämnas till kommunen; annars debiteras en avgift om **200 kr**.

10. Övrigt

10.1 Felsortering

Vid felsortering har kommunen rätt att debitera en eftersorteringsavgift. Detta sker efter tre anmärkningar om felsortering inom tre månader. Avgiften som tas ut är **400 kr** per kärl och tillfälle.

10.2 Bomkörning

Vid bomkörning – det vill säga när vi inte kan utföra en beställd order på grund av hinder som parkerad bil, låst bom, oplogad väg eller otillgängliga kärl – debiteras en avgift på **420 kr** per tillfälle.

10.3 Särskilda avgifter och avgifter när taxan inte kan tillämpas

I de fall där taxan inte går att tillämpa, exempelvis vid hämtning med andra metoder än de som är beskrivna i denna avfallstaxa eller där förhållandena väsentligt avviker från vad som är normalt får Avfallsenheten besluta om avgifter i enlighet med grunderna för denna avfallstaxa och självkostnadsprincipen. Detta gäller även vid särskilda fall (exempelvis kortare perioder vid blöjbarn och sjukdomar eller liknande) där fastighetsägaren tillfälligt behöver extra restavfallskärl.

Bygg- och miljönämnden har möjlighet att ta ut en avgift för att behandla ansökningar gällande avfallshantering.

23. Revidering av avfallsföreskrifter (kf fattar slutligt beslut) KS2021/252

§68 KS2021/252

Revidering av avfallsföreskrifter

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen tillstyrker teknik- och servicenämndens förslag; kommunfullmäktige antar upprättat förslag på avfallsföreskrifter. De nya avfallsföreskrifterna träder i kraft 1 juni 2026 och ersätter tidigare antagna avfallsföreskrifter, beslutat 2021-12-08, § 180.

Ärendet

För varje kommun ska det finnas en renhållningsordning som omfattar avfallsplan och avfallsföreskrifter. Avfallsföreskrifterna är det lokala normverk som reglerar hur avfall under kommunalt ansvar ska hanteras, exempelvis:

- regler gällande insamling, hämtställen och behållare
- skyldigheter för fastighetsinnehavare och nyttjanderättshavare
- sorteringskrav och utsortering av olika fraktioner (matavfall, förpackningar, farligt avfall och grovavfall,)
- regler för uppehåll i hämtning, delad eller gemensam behållare och andra dispensmöjligheter, inklusive förutsättningar och handläggning.

Sedan nu gällande avfallsföreskrifter antogs har det skett förändringar i lagstiftning och nationell styrning på avfallsområdet, bland annat vad gäller ansvarsfördelning, krav på materialåtervinning och detaljerade krav på kommunal avfallsplanering. För att säkerställa att kommunens regelverk är aktuellt, rättssäkert och ändamålsenligt har en revidering av avfallsföreskrifterna

genomförts. De reviderade avfallsföreskrifterna bedöms inte medföra några ekonomiska konsekvenser för kommunen utöver redan planerade insatser. Kommunens avfallsföreskrifter utgör tillsammans med avfallsplanen den renhållningsordning som ska finnas för varje kommun enligt 15 kap. 41 § miljöbalken.

Avfallsföreskrifterna reglerar ansvarsfördelning och hur avfall under kommunalt ansvar ska samlas in, sorteras och hanteras. Förvaltningen har genomfört en översyn av gällande avfallsföreskrifter med anledning av förändrad lagstiftning, nya nationella mål och lokala behov av förtydliganden. Ett förslag till reviderade avfallsföreskrifter har tagits fram och varit föremål för samråd/granskning enligt gällande regler. Inkomna synpunkter har beaktats och i vissa delar lett till justeringar. Förvaltningen bedömer att de reviderade föreskrifterna ger bättre förutsättningar för ökad sortering, resurseffektiv avfallshantering och tydligare ansvarsfördelning mellan kommunen, fastighetsinnehavare och verksamhetsutövare.

Teknik- och servicenämnden har behandlat ärendet 2026-03-11, § 19, och föreslår att kommunfullmäktige antar upprättat förslag på avfallsföreskrifter. De nya avfallsföreskrifterna träder i kraft 1 juni 2026 och ersätter tidigare antagna avfallsföreskrifter, beslutat 2021-12-08, § 180.

Kommunfullmäktige fattar slutligt beslut i ärendet.

Ledamöternas förslag till beslut
Ulf Rapp (S) föreslår att kommunstyrelsen tillstyrker teknik- och servicenämndens förslag. Förslaget antas.

Beslutsunderlag

- TSN § 19, förslag till revidering av avfallsföreskrifter
- Förslag till nya avfallsföreskrifter för Bollebygds kommun
- Avfallsföreskrifter för Bollebygds kommun, från 2022-01-01

Skickas till

Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

§19 TSN2026/325

Revidering av avfallsföreskrifter för Bollebygds kommun

Beslut

Teknik- och servicenämnden föreslår kommunfullmäktige att anta upprättat förslag på avfallsföreskrifter. De nya avfallsföreskrifterna träder i kraft 1 juni 2026 och ersätter tidigare antagna avfallsföreskrifter beslutad 2021-12-08, § 180.

Teknik- och servicenämnden beslutar att paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Ärendet

För varje kommun ska det finnas en renhållningsordning som omfattar avfallsplan och avfallsföreskrifter. Avfallsföreskrifterna är det lokala normverk som reglerar hur avfall under kommunalt ansvar ska hanteras, exempelvis:

- regler gällande insamling, hämtställen och behållare
- skyldigheter för fastighetsinnehavare och nyttjanderättshavare
- sorteringskrav och utsortering av olika fraktioner (matavfall, förpackningar, farligt avfall och grovavfall,)
- regler för uppehåll i hämtning, delad eller gemensam behållare och andra dispensmöjligheter, inklusive förutsättningar och handläggning

Sedan nu gällande avfallsföreskrifter antogs har det skett förändringar i lagstiftning och nationell styrning på avfallsområdet, bland annat vad gäller ansvarsfördelning, krav på materialåtervinning och detaljerade krav på kommunal avfallsplanering. För att säkerställa att kommunens regelverk är aktuellt,

rättssäkert och ändamålsenligt har en revidering av avfallsföreskrifterna genomförts.

De reviderade avfallsföreskrifterna bedöms inte medföra några ekonomiska konsekvenser för kommunen utöver redan planerade insatser.
Kommunens avfallsföreskrifter utgör tillsammans med avfallsplanen den renhållningsordning som ska finnas för varje kommun enligt 15 kap. 41 § miljöbalken. Avfallsföreskrifterna reglerar ansvarsfördelning och hur avfall under kommunalt ansvar ska samlas in, sorteras och hanteras.
Förvaltningen har genomfört en översyn av gällande avfallsföreskrifter med anledning av förändrad lagstiftning, nya nationella mål och lokala behov av förtydliganden. Ett förslag till reviderade avfallsföreskrifter har tagits fram och varit föremål för samråd/granskning enligt gällande regler. Inkomna synpunkter har beaktats och i vissa delar lett till justeringar.
Förvaltningen bedömer att de reviderade föreskrifterna ger bättre förutsättningar för ökad sortering, resurseffektiv avfallshantering och tydligare ansvarsfördelning mellan kommunen, fastighetsinnehavare och verksamhetsutövare. Nämnden föreslås därför ställa sig bakom förvaltningens förslag och bifalla förslaget till reviderade avfallsföreskrifter och överlämna ärendet till kommunfullmäktige för beslut.

Förvaltningens förslag till beslut
Teknik- och servicenämnden föreslår kommunfullmäktige att anta upprättat förslag på avfallsföreskrifter. De nya avfallsföreskrifterna träder i kraft 1 juni 2026 och ersätter tidigare antagna avfallsföreskrifter beslutad 2021-12-08, § 180.

Ledamöters förslag till beslut

Sverre Fredriksson (M) föreslår omedelbar justering av paragrafen för att tiden för ikraftträdande ska uppnås.

Beslutsgång

Ordförande frågar om förvaltningens förslag till beslut kan antas och finner att så sker. Därefter frågar ordförande om paragrafen kan justeras omedelbart och finner att så sker.

Beslutsunderlag

- Revidering av avfallsföreskrifter för Bollebygds kommun
- Förslag till nya avfallsföreskrifter för Bollebygds kommun

Skickas till

Kommunfullmäktige, miljö- och hållbarhetsstrateg

Paragrafen är justerad

Fastställd: Instans år-månad-dag § x

Giltighetstid: 2026-06-01

Gäller för: Bollebygds kommun

Dokumentansvarig: Park-/avfallschef

Dnr: **188276XXXXX**

Avfallsföreskrifter

Föreskrifter om avfallshantering för Bollebygds kommun

Innehållsförteckning

Inledande bestämmelser 5
1 § Bemyndigande 5
2 § Definitioner 5
3 § Kommunens ansvar för avfallshantering och tillsyn 11
4 § Betalning 12
5 § Informera berörda om regler 12
Sortering och överlämning av avfall 13
6 § Sortering och överlämning av avfall under kommunalt ansvar 13
7 § Ytterligare föreskrifter om sortering 15
8 § Fastighetsinnehavarens ansvar för sortering 16
9 § Skyldighet att överlämna avfall under kommunalt ansvar 16
10 § Emballering av avfall under kommunalt avfall samt placering av behållare 17
Anläggande, underhåll och skötsel av behållare och annan utrustning 18
11 § Behållare och utrustning 18
12 § Kärl, säckar, matavfallspåsar och latrinbehållare 18
13 § Anläggande 18
14 § Rengöring och tillsyn 19
15 § Åtgärder inför hämtning av avfall som lämnas i kärl eller säck 20
16 § Åtgärder inför hämtning av avfall från anläggningar 21
17 § Anläggning som tas ur drift 23
Hämtnings- och transportvägar 23
18 § Hämtningsplats 23
19 § Transportväg 23
Hämtningsområde och hämtningsintervall 24
20 § Hämtningsområde 24
21 § Hämtningsintervall 24

22 § Särskild hämtning 24
Åtgärder om föreskrift inte följs 24
23 § Om föreskrifter inte följs 24
24 § Felsortering 25
25 § Avfall från små avloppsanläggningar, fettavskiljare och tankar för matavfall 26
Särskilt om avfall under kommunalt ansvar från verksamheter 27
26 § Avfall under kommunalt ansvar från verksamheter 27
Annat avfall än avfall under kommunalt ansvar från verksamheter 28
27 § Uppgiftsskyldighet 28
Undantag från avfallsföreskrifterna 29
28 § Allmänt om undantag 29
29 § Undantag upphör att gälla 30
30 § Kompostering, annan återvinning eller bortskaffande av visst avfall under kommunalt ansvar 30
31 § Trädgårds- och parkavfall 30
32 § Kompostering av matavfall 31
33 § Kompostering av latrin 31
34 § Utsträckt hämtningsintervall 31
35 § Fettavskiljare 32
36 § Delade kärl och gemensamma avfallsbehållare 33
37 § Uppehåll i hämtning 34
38 § Eget omhändertagande och befrielse från skyldigheten att överlämna avfall under kommunalt ansvar till kommunen 35
39 § Undantag från utsortering av matavfall för verksamheter 36
40 § Anmälan avseende insamling av förpackningsavfall för samlokaliserade verksamheter 36
Övergångsbestämmelser 36

Bilaga 1: Anvisningar om sortering och överlämnande av avfall....37
Bilaga 2: Behållare för kommunalt avfall....47
Bilaga 3: Hämtningsintervall....49
Bilaga 4: Framkomlighet för hämtningsfordon och personal....51
Transportvägar....51
Uppställningsplats....53
Dragväg....54

Inledande bestämmelser

1 § Bemyndigande

Med stöd av 15 kap. 38, 39 och 41 § § miljöbalken (1998:808) och 9 kap. 1 och 2 § § avfallsförordningen (2020:614) meddelar kommunfullmäktige dessa föreskrifter för avfallshanteringen i Bollebygds kommun.

Syftet med föreskrifterna är att säkerställa en säker avfallshantering för att skydda människors hälsa och miljön. Föreskrifterna ska även säkerställa en god arbetsmiljö för kommunens personal samt upphandlad entreprenör. Kommunens personal och upphandlad entreprenör ska inte utsättas för risk att drabbas av ohälsa och olycksfall. Kommunens ansvar för en säker och hälsosam arbetsmiljö, enligt arbetsmiljölagen (1977:1160) och tillhörande föreskrifter, ska alltid ha företräde framför fastighetsinnehavarens bekvämlighet eller önskemål. Detta innebär att arbetsmiljömässig hänsyn vid planering, placering och utförande av avfallshantering och andra uppdrag väger tyngre än individuella preferenser hos fastighetsägare eller nyttjanderättshavare. Detta medför att krav med stöd av arbetsmiljölagen och tillhörande föreskrifter och anvisningar ska efterföljas.

Bollebygds kommuns avfallsföreskrifter utgör tillsammans med Boråsregionens avfallsplan kommunens renhållningsordning.

2 § Definitioner

Följande termer och begrepp används i dessa föreskrifter med de betydelser som anges här:

Kommunalt avfall

Med kommunalt avfall avses detsamma som i 15 kap. 3 § miljöbalken, det vill säga avfall som kommer från hushåll och sådant avfall från andra källor som till sin art och sammansättning liknar avfall från hushåll, med följande

undantag för vad som anges i 15 kap. 3 § punkterna 1-6.

1. avfall från tillverkning,
2. avfall från jord- och skogsbruk,
3. avfall från fiske,
4. avfall från septiktankar, avloppsnät och avloppsrening,
5. bygg- och rivningsavfall och
6. uttjänta fordon.

I begreppet kommunalt avfall ingår returpapper enligt 1 kap. 10 § avfallsförordningen (2020:614).

Nedan begrepp visar på olika kategorier som ingår i kommunalt avfall:

a. **Avfall under kommunalt ansvar** avses kommunalt avfall och annat avfall som kommunen har ansvar för enligt 15 kap 20 § miljöbalken samt förpackningsavfall enligt 6 kap. 2 och 6 § § förordning (2022:1274) om producentansvar för förpackningar.

b. Med **kärl- och säckavfall** avses det avfall under kommunalt ansvar som återstår efter att matavfall, farligt avfall, returpapper, förpackningar, elavfall och annat producentansvarsavfall sorterats ut.

c. Med **grovavfall** avses avfall under kommunalt ansvar som är så tungt eller skrymmande eller har andra egenskaper som gör att det inte är lämpligt att samla in i säck eller kärl. Sådant avfall ska lämnas vid kommunens återvinningscentral.

d. Med **skrymmande avfall** avses, i enlighet med 1 kap. 4 § avfallsförordningen (2020:614), avfall som på grund av sin storlek kräver särskild insamling.

e. Med **trädgårdsavfall** avses biologiskt nedbrytbart trädgårds- och parkavfall till exempel kvistar och gräsklipp, i enlighet med definitionen 1

kap 5a § avfallsförordningen (2020:614) som uppstår i trädgård vid bostadshus och sådant avfall från andra källor som är kommunalt avfall i enlighet med 15 kap 3 § miljöbalken.

f. Med **farligt avfall** avses ett ämne eller föremål som är avfall och som är markerat med en asterisk (*) i bilaga 3 till avfallsförordningen (2020:614).

g. Med **elavfall** under producentansvar avses, till exempel elutrustning som används privat och yrkesmässigt, detsamma som i 10 § förordningen (2022:1276) om producentansvar för elutrustning.

h. Med **före detta livsmedel** avses butiksavfall av animaliskt ursprung enligt förordningarna 1069/2009/EG och 142/2011/EU.

i. Med **matavfall** avses allt biologiskt nedbrytbart kommunalt avfall enligt definitionerna i 15 kap. 3 § miljöbalken och 1 kap. 4 § avfallsförordningen (2020:614), det vill säga köks- och livsmedelavfall som uppkommer i och med livsmedelshanteringen (inklusive skal, ben och liknande) i hushåll, restauranger, storkök, butiker, personalmatsalar, catering och liknande och som skulle kunna, eller har kunnat, användas som livsmedel och som utgör avfall från hushåll.

   I begreppet ingår matavfall som hälls ut i vasken (flytande livsmedel såsom mjölk eller livsmedel som sköljs ur förpackningar) i de fall detta samlas upp avskilt i sluten tank. Butiksavfall av animaliskt ursprung utgör dock före detta livsmedel i enlighet med punkten (h) ovan.

   I dessa föreskrifter kommer denna kategori fortsatt benämnas matavfall.

j. Med **bygg- och rivningsavfall** avses i enlighet med 15 kap. 8 § miljöbalken avfall från bygg- och rivningsarbeten.

k. Med **bygg- och rivningsavfall som inte producerats i en yrkesmässig verksamhet** avses detsamma som i 15 kap. 20 § punkt 4 miljöbalken.

l. Med **fastighetsnära insamling (FNI)** avses i enlighet med avfallsförordningen (2020:614), kapitel 1, § 8 att insamlingen av vissa avfallsfraktioner sker på fastigheten eller så nära som möjligt, dock högst 400 m från fastighetsgränsen.

m. **Textilavfall** är avfall som består av kläder av textil, hemtextil, inredningstextil, väskor av textil och accessoarer av textil avfallsförordningen (2020:614) 1 kap 4 §.

n. Med **fiskeredskap** avses enligt förordningen (2021:1001) om producentansvar för fiskeredskap, föremål eller redskap som inte producerats i en yrkesmässig verksamhet och innehåller plast och som:
    i. används inom fiske eller vattenbruk för att lokalisera, fånga eller föda upp marina eller limniska biologiska resurser, eller
    ii. flyter på vattenytan och används i syfte att dra till sig, fånga eller föda upp marina eller limniska biologiska resurser.

o. Med **restavfall** avses, i enlighet med 1 kap. 4 § avfallsförordningen (2020:614), blandat brännbart kommunalt avfall som inte är skrymmande och som återstår när annat avfall sorterats ut för att samlas in separat.

p. Med **deponiavfall** avses, i enlighet med 1 kap. 4 § avfallsförordningen (2020:614), avfall som inte lämpar sig för förberedelse för återanvändning, materialåtervinning eller förbränning.

Fastighetsinnehavare

Med fastighetsinnehavare avses den som är fastighetsägare eller den som enligt 1 kap. 5 § fastighetstaxeringslagen (1979:1152) ska anses som fastighetsägare.

Nyttjanderättshavare

Med nyttjanderättshavare avses den som, utan att omfattas av begreppet fastighetsinnehavare, har rätt att bruka eller nyttja fastighet, exempelvis arrendator.

Avfallsansvarig nämnd

Med den avfallsansvariga nämnden avses kommunens Teknik- och servicenämnd.

Tillsynsansvarig nämnd

Med den tillsynsansvariga nämnden avses kommunens Bygg- och miljönämnd.

Behållare

Med behållare avses kärl, container, bottentömmande behållare, säck, latrinbehållare, fosforfälla, slamavskiljare, fettavskiljare eller annan anordning för uppsamling av avfall under kommunalt ansvar.

Små avloppsanläggningar

I enlighet med avgränsningen av kommunens ansvar enligt 15 kap. 20 § punkt 2 miljöbalken, avses med små avloppsanläggningar slutna tankar, slamavskiljare, fosforfällor, minireningsverk och andra motsvarande anläggningar som inte är allmänna enligt lag (2006:412) om allmänna vattentjänster, som är dimensionerade för högst 25 personekvivalenter och endast för hushållsspillvatten eller spillvatten som till sin art och sammansättning liknar hushållsspillvatten.

Latrin

Med latrin avses latrin från torrtoaletter och andra jämförliga lösningar, i enlighet med 15 kap. 20 § punkt 3 miljöbalken.

Andra termer och begrepp

För definitioner av andra termer och begrepp som används i dessa föreskrifter hänvisas till 15 kap. miljöbalken samt till gällande avfallsförordning och andra förordningar utfärdade med stöd av miljöbalken.

3 § Kommunens ansvar för avfallshantering och tillsyn

Teknik- och servicenämnden har verksamhetsansvar för hanteringen av avfall under kommunalt ansvar i kommunen. Nämnden har även särskilt ansvar för att det avfall under kommunalt ansvar som utgörs av farligt avfall samlas in och transporteras till en behandlingsanläggning.

Om inte annat anges i dessa föreskrifter eller i kommunens beslut om auktorisation eller dispens, ska all borttransport och vidare hantering av avfall under kommunalt ansvar utföras av den avfallsansvariga nämnden och för ändamålet upphandlad entreprenör som kommunen samverkar med.

3a § Tillsyn över avfallshantering

Tillsynen över avfallshanteringen, enligt 15 kap. miljöbalken och enligt föreskrifter meddelade med stöd av miljöbalken, utförs av den tillsynsansvariga nämnden.

För prövning samt för tillsyn har den tillsynsansvariga nämnden rätt att ta ut avgift från fastighetsinnehavare eller nyttjanderättshavare med stöd av 27 kap. miljöbalken.

För tillsynen över avfallshanteringen har den tillsynsansvariga nämnden rätt att göra stickprovskontroll av avfall som omfattas av kommunens ansvar för att kontrollera att sorteringsanvisningarna och övriga bestämmelser följs, detta i syfte att säkerställa att renheten på avfallet upprätthålls. Med stickprovskontroll avses även plockanalyser som utförs på slumpmässigt utvalt avfall i syfte att undersöka avfallets sammansättning i stort.

3b § Avfallsansvarig nämnd

Den avfallsansvariga nämnden ska särskilt informera hushållen om krav och hantering avseende förpackningar, elavfall under producentansvar samt information till hushållen om avfallsförebyggande åtgärder.

4 § Betalning

Avgift ska betalas för:

1. De åtgärder som kommunen vidtar i syfte att informera hushåll och verksamhetsutövare som producerar avfall som kommunen ansvarar för enligt 15 kap. 20 § miljöbalken om avfallshantering och avfallsförebyggande åtgärder.

2. De åtgärder som kommunen vidtar för att underlätta insamling och sortering av återanvändbara produkter från hushåll och verksamhetsutövare som producerar avfall som kommunen har ansvar för enligt 15 kap. 20 § miljöbalken.

3. Den insamling, transport, behandling i form av återvinning och bortskaffande av avfall som utförs genom kommunens försorg och i enlighet med avfallsföreskrifterna som kommunen har antagit med stöd av 27 kap. 4 § miljöbalken.

4. Fastighetsinnehavaren till den fastighet där avfallet uppkommer är betalningsskyldig gentemot kommunen. Avgiften kan dock efter skriftlig överenskommelse med kommunen kommuniceras vidare per e-post till nyttjanderättshavaren.

Fastighetsinnehavaren är dock alltid betalningsansvarig i det fall nyttjanderättshavaren inte betalar.

Ändring av ägarförhållanden för fastighet som påverkar abonnemanget eller avfallshanteringen eller annan ändring som berör abonnemanget eller avfallshanteringen ska snarast anmälas till kommunen. Först när ändringen kommit kommunen tillhanda går betalningsansvaret över till den nya fastighetsinnehavaren.

5 § Informera berörda om regler

Fastighetsinnehavaren och nyttjanderättshavare är skyldiga att i behövlig omfattning informera den eller dem som bor på eller är verksamma inom fastigheten om gällande regler för avfallshanteringen.

Utebliven hämtning och tömning av avfall ska anmälas av fastighetsinnehavaren eller nyttjanderättshavaren till teknisk kundtjänst på Teknik- och serviceförvaltningen innan nästa ordinarie avfallshämtning, dock senast 3 dagar efter ordinarie tömningsdag, för att kommunens entreprenör ska kunna möjliggöra förbättringsåtgärder.

Sortering och överlämning av avfall

6 § Sortering och överlämning av avfall under kommunalt ansvar

Fastighetsinnehavare, nyttjanderättshavare, hushåll och andra som innehar avfall under kommunalt ansvar ska sortera ut avfallsslag i enlighet med bilaga 1 och hålla det skilt från annat avfall.

6a § Förpackningsavfall

Förpackningsavfall i form av:

1. papper och kartong,
2. plast,
3. metall,
4. färgat glas,
5. ofärgat glas,
6. trä och
7. material som inte avses i 1-6 (övrigt förpackningsmaterial) ska enligt 3 kap 4 § avfallsförordningen (2020:614) sorteras ut från annat avfall.

Hushåll ska lämna utsorterade förpackningar enligt punkt 1-7 till ett insamlingssystem som kommunen eller kommunens entreprenör tillhandahåller.

Hushåll ska sortera ut skrymmande förpackningsavfall från annat avfall under kommunalt ansvar och från förpackningsavfall enligt punkterna 1-7 och lämna det till ett insamlingssystem som kommunen eller kommunens entreprenör tillhandahåller.

Plastflaskor och metallburkar som är avsedda för ett retursystem enligt 4 kap 3 § förordningen (2022:1274) om producentansvar för förpackningar ska lämnas till retursystemet.

Av 3 kap. 4 a § avfallsförordningen (2020:614) framgår att den som har en förpackning som innehåller avfall ska se till att förpackningen skiljs från innehållet. Detta gäller dock inte en förpackning som innehåller farligt avfall eller läkemedelsavfall, om förpackningen underlättar den praktiska hanteringen av avfallet. Förpackning som innehåller farligt avfall eller rester av farligt avfall ska i stället hanteras som farligt avfall enligt 3 kap. 11a § avfallsförordningen (2020:614).

Hushåll ska lämna förpackning som innehåller läkemedelsavfall som inte är farligt avfall till apotek i enlighet med förordning (2009:1031) om producentansvar för läkemedel.

Exempel på skärande- och stickande avfall är kanyler och sprutor. Dessa ska förpackas i riskavfallsbehållare som tillhandahålls av apotek och lämnas till apotek alternativt återvinningscentralen på Råssa.

6b § Returpapper

Returpapper ska enligt 3 kap. 3 § avfallsförordningen (2020:614) sorteras ut separat och lämnas till ett insamlingssystem som kommunen tillhandahåller.

6c § Invasiva växter

Avfall i form av invasiva växter ska sorteras ut och hållas skiljt från annat avfall samt sorteras ut från annat biologiskt avfall. Invasiva växterna ska lämnas väl inplastade till kommunens återvinningscentral på Råssa. Invasiva växter ska hållas skilt från annat avfall för att hindra spridning.

6d § Bygg- och rivningsavfall

Bygg- och rivningsavfall ska sorteras ut och hanteras separat från annat avfall under kommunalt ansvar enligt 15 kap. 20 § Miljöbalken. Schaktmassor under kommunalt ansvar och annat bygg- och rivningsavfall sorteras ut i enlighet med bilaga 1.

Bygg- och rivningsavfall får dock blandas med skrymmande avfall av motsvarande material i de insamlingssystem som kommunen tillhandahåller för sådant avfall

6e § Textilavfall

Textilavfall som utgör kommunalt avfall från hushåll, detaljhandeln och annan verksamhet sorteras ut och förvaras skiljt från annat avfall (3 kap. 2 § avfallsförordningen).

Kravet på utsortering av textilavfall gäller inte om avfallet består av strumpor eller underkläder, är mögligt eller angripet av skadedjur eller är fläckigt, nedsmutsat, slitet eller trasigt så att det omöjliggör eller avsevärt försvårar förberedelse för återanvändning eller materialåtervinning i enlighet med avfallsförordningen (2020:614) 3 kap 16 §.

7 § Ytterligare föreskrifter om sortering

Ytterligare föreskrifter om sortering återfinns i *Bilaga 1: Anvisningar om sortering och överlämnande av avfall*.

8 § Fastighetsinnehavarens ansvar för sortering

Fastighetsinnehavaren ska säkerställa möjligheter för nyttjanderättshavare, hushåll och andra som nyttjar fastigheten att sortera ut och hålla åtskilda de avfallsfraktioner som enligt dessa föreskrifter ska överlämnas till kommunens upphandlade entreprenör för borttransport.

9 § Skyldighet att överlämna avfall under kommunalt ansvar

9a § Upphandlade entreprenörer

Avfall under kommunalt ansvar ska lämnas till och transporteras bort av kommunens upphandlade entreprenör, om inte annat sägs i dessa föreskrifter och *Bilaga 1: Anvisningar om sortering och överlämnande av avfall*.

Utsorterade avfallsslag hämtas vid fastighetsgräns, överenskommen eller anvisad plats enligt *18 § Hämtningsplats*.

Det utsorterade avfallet ska transporteras bort så ofta att olägenhet för människors hälsa och miljön inte uppstår. Hämtningsintervall och storlek på behållare ska motsvara behovet av borttransport av avfall under kommunalt ansvar från fastigheten.

Insamling av livsmedels- eller köksavfall, förpackningsavfall och restavfall under kommunalt ansvar ska ske fastighetsnära för en- och tvåbostadshus samt flerbostadshus där kommunen anser det möjligt utifrån fastighetens beskaffenhet.

Fastighetsinnehavare och nyttjanderättshavare ska upplysa kommunens tekniska kundtjänst om ändrade förhållanden av betydelse för avfallshanteringen för fastigheten.

9b § Avfallsproducenter

Fastighetsinnehavare, nyttjanderättshavare, hushåll och andra avfallsproducenter får själva genom egen personal, medlem i hushållet, grannar, familjemedlem skriven på annan adress, personal beviljad med stöd av socialtjänstlagen eller annan lag och särskilt stöd transportera grovavfall, trädgårds- och parkavfall, farligt avfall, bygg- och rivningsavfall samt annat avfall under kommunalt ansvar som anges i *Bilaga 1: Anvisningar om sortering och överlämnande av avfall*, till den eller de platser i kommunen där kommunen tar emot sådant avfall.

Yrkesmässig transport och hantering av farligt avfall inklusive elavfall regleras enligt avfallsförordningen.

10 § Emballering av avfall under kommunalt avfall samt placering av behållare

I behållare och utrymme för avfall får endast läggas sådant avfall för vilket behållaren och utrymmet är avsett.

Närmare krav på emballering med mera framgår av *Bilaga 1: Anvisningar om sortering och överlämnande av avfall*.

Farligt avfall ska vara tydligt uppmärkt med innehåll och lämnas på kommunens återvinningscentral.

Grovavfall från hushåll för separat borttransport av kommunens entreprenör görs via budning hos teknisk kundtjänst enligt fastställd taxa. Avfallet ska i den mån det är möjligt, buntas eller förpackas i lämpligt emballage eller efter instruktioner från renhållningsentreprenören. Grovavfallet ska förses med märkning som klargör att det är fråga om grovavfall. Glödande avfall får inte lämnas till kommunens avfallshantering.

Anläggande, underhåll och skötsel av behållare och annan utrustning

11 § Behållare och utrustning

De behållare och den utrustning som används för kommunalt avfall måste vara godkända av kommunen. Godkända kärl framgår av *Bilaga 2: Behållare för kommunalt avfall*.

12 § Kärl, säckar, matavfallspåsar och latrinbehållare

Kärl, säckar, matavfallspåsar och latrinbehållare ägs av kommunen och tillhandahålls genom kommunens försorg. Container ägs av renhållningsentreprenör.

Bottentömmande behållare, små avloppsanläggningar, fettavskiljare, slutna tankar, slamavskiljare, minireningsverk, fosforfällor och tank för matavfall samt tillbehör till dessa anskaffas och installeras av fastighetsinnehavaren.

Kommunen ansvarar för märkning, reparation och vid behov utbyte av de kärl som kommunen äger. När kommunen ska utföra sådant underhåll ska behållaren vara tillgänglig enligt instruktioner från teknisk kundtjänst.

Vid åverkan (exempelvis målning, håltagning eller skador efter olämpligt innehåll), skadegörelse eller vårdslöshet står fastighetsinnehavaren för kommunens kostnader för åtgärdande eller ersättande av behållare.

Det är inte tillåtet att ändra eller modifiera fackfördelningen i fyrfackskärlen. Fastighetsinnehavaren ansvarar för och bekostar installation och underhåll av övriga inom fastigheten förekommande anordningar och utrymmen för avfallshanteringen.

13 § Anläggande

Vid anläggande av små avloppsanläggningar, fettavskiljare eller tank för matavfall får avståndet mellan uppställningsplats för slambil och anslutningspunkt för tömning inte överstiga tio (10) meter, såvida inte

särskilda skäl föreligger. Höjdskillnaden mellan fordonets uppställningsplats och botten på anläggningen ska vara mindre än sex (6) meter om inte särskilda skäl föreligger. Lock eller manlucka får väga högst 15 kg.

Vid installation av bottentömmande behållare ska anläggningen utformas så att den är åtkomlig för fordon utrustat med kran. Borttransport av avfall utförs endast om behållaren är försedd med av kommunen godkänd tömningsanordning.

Anläggning som kräver byte av filtermaterial ska anläggas så att den är åtkomlig för hämtningsfordon. Anläggningar där hämtning av filtermaterial ska ske i filterkassett eller säck ska anläggas så att hämtning med fordon utrustat med kran kan utföras.

Anläggandet ska ske så att avståndet mellan kranfordonets uppställningsplats och filterkassett eller säck inte överskrider fem (5) meter för filterkassett eller storsäck som väger högst 1 000 kg eller har en volym på en (1) kubikmeter, om inte särskilda skäl föreligger. Avstånd upp till tio (10) meter godtas för filterkassett eller storsäck som väger högst 500 kg. Den fria höjden ska vara minst sju (7) meter över kranfordonets angörandeplats och fosforfällan.

Vid installation och anläggande av små avloppsanläggningar, fettavskiljare, slutna tankar, slamavskiljare, minireningsverk, fosforfällor och tank för matavfall eller anläggning som kräver byte av filtermaterial ska hänsyn tas till vad som utgör en god arbetsmiljö vid hämtning av avfall från anläggningen.

14 § Rengöring och tillsyn

Fastighetsinnehavaren och vid behov nyttjanderättshavaren ansvarar för rengöring och tillsyn av behållare samt anläggning. Behållare och anläggningar ska ges regelbunden service för att förebygga störningar i anordningens funktion och olägenhet såsom buller, lukt och dylikt.

Såväl behållare som inom fastigheten förekommande anläggningar, anordningar och utrymmen för avfallshantering ska skötas så att kraven på god arbetsmiljö uppfylls och risken för olycksfall minimeras.

15 § Åtgärder inför hämtning av avfall som lämnas i kärl eller säck

Behållare får inte fyllas mer än att den kan stängas. Den får inte heller vara så tung att det blir uppenbara svårigheter att flytta den eller att arbetsmiljökrav inte kan tillgodoses. Behållare ska vara fri från snö och is vid hämtningstillfället.

Behållare ska vara uppställda så att hantering med den utrustning som används i kommunens insamlingssystem kan ske och att hämtning underlättas. Kärl ska placeras och vändas så att den kan hämtas med baklastande bil där sådan används och sidlastande bil där sådan används.

Kärlen ska placeras med handtaget utåt. Behållare som ska tömmas ska vara tillgänglig och placerad på ordinarie plats för tömning, senast klockan 06:00 på tömningsdagen. Behållaren ska stå kvar tills den har tömts.

Kärl som är utrustade med insatser eller mellanväggar töms endast om dessa är på plats. El-boxen hängs ut på valfritt kärl för tömning endast när den är halvfull eller mer.

Renhållarens utförare ska ha tillträde till de utrymmen i fastigheten där arbetet ska utföras. Nycklar, portkoder och dylikt ska tillhandahållas kommunen. Ändringar ska utan anmodan meddelas kommunens tekniska kundtjänst.

Fastighetsinnehavaren eller nyttjanderättshavaren ska försluta latrinbehållare och rengöra den på utsidan innan hämtning sker.

16 § Åtgärder inför hämtning av avfall från anläggningar

Det åligger fastighetsinnehavarens eller nyttjanderättshavaren att inför hämtningstillfället placera storsäck, filterkassett eller annan flyttbar behållare som ska tömmas med fordon utrustat med kran, inom längsta tillåtna avstånd enligt *13 § Anläggande*.

Inför tömning ska fastighetsinnehavaren eller nyttjanderättshavaren förbereda anläggningen så att tömning kan ske med det fordon som används.

Små avloppsanläggningar, fettavskiljare och slutna tankar, slamavskiljare, minireningsverk, fosforfällor, tankar för matavfall ska vara lätt tillgängliga för tömning. Lock eller manlucka som öppnas manuellt får inte vara övertäckt eller fastfruset när tömning ska ske. Lock eller manlucka får väga högst 15 kg, om inte särskilda skäl föreligger. Om brunnen eller tanken öppnas genom att locket kan dras åt sidan får locket väga högst 35 kg, om inte särskilda skäl föreligger.

För befintliga anläggningar gäller att avstånd mellan uppställningsplats för slambil och slambrunn vid hämtning inte ska överstiga tio (10) meter, om inte särskilda skäl föreligger. Vid slangdragning över tjugo (20) meter tillkommer en extra avgift enligt kommunens fastställda taxa. Där slangdragning sker ska vägen vara fri från hinder i form av till exempel staket, murar, stubbar, planteringar eller annan växtlighet. Botten på anläggningen får vara maximalt sex (6) meter lägre än fordonets uppställningsplats, om inte särskilda skäl föreligger. Slangen ska inte placeras där personer rör sig, då slangen kan röra på sig vid tömning.

Anläggningen, enligt tredje stycket, ska vara tillsluten på ett barnsäkert sätt och försedd med de säkerhetsanordningar som behövs med hänsyn till anläggningens beskaffenhet och belägenhet.

Tydliga instruktioner som behövs i samband med hämtning/tömning ska tillhandahållas av fastighetsinnehavaren och nyttjanderättshavaren i god tid innan tömning och ska finnas tillgängliga i direkt anslutning till anläggningen.

Om anläggningen, enligt tredje stycket, är belägen utanför fastigheten ska den vara markerad med skylt som anger till vilken fastighet anläggningen tillhör.

Fastighetsinnehavaren är skyldig att vidta erforderliga åtgärder för att skydda sin anläggning från skador vid tömning.

Filtermaterial i lösvikt ska vara sugbart, i förekommande fall efter vattentillförsel. Filterkassetter ska vara åtkomliga för hämtning med kranbil. Efter hämtning av uttjänt filtermaterial från fosforfällor ska nytt filtermaterial tillföras anläggningen genom fastighetsinnehavarens eller nyttjanderättshavarens försorg.

Kommunens entreprenör har rätt att lämna kvar vattenfasen i slamavskiljare efter verkställd slamtömning.

Kommunens personal eller upphandlade entreprenör ska ha tillträde till de utrymmen på fastigheten där arbetet ska utföras. Nycklar, portkoder och dylikt ska tillhandahållas kommunen. Ändringar ska utan uppmaning meddelas kommunens tekniska kundtjänst.

17 § Anläggning som tas ur drift

Efter anslutning till kommunalt avloppsnät eller annan godkänd avloppsanläggning, som innebär att befintlig anläggning tas ur bruk, ska sluttömning ske. Sluttömning ska beställas av fastighetsinnehavaren. Anläggning som tas ur drift ska anmälas till kommunens tekniska kundtjänst.

Hämtnings- och transportvägar

18 § Hämtningsplats

Hämtning av avfall under kommunalt ansvar sker normalt vid fastighetsgränsen, vid en överenskommen plats eller vid en av kommunen anvisad plats. Anvisning av plats görs av avfallsansvarig nämnd.

19 § Transportväg

Fastighetsinnehavaren ska se till att transportväg fram till den uppställningsplats som används vid hämtning hålls i farbart skick. Närmare instruktioner ges i *Bilaga 4: Framkomlighet för hämtningsfordon och personal*.

Transportvägen ska inför hämtning ha fri sikt, hållas fri från hinder, röjas från snö och hållas halkfri, se *Bilaga 4: Framkomlighet för hämtningsfordon och personal*.

Enskild väg som nyttjas vid hämtning av avfall under kommunalt ansvar ska vara så dimensionerad och hållas i sådant skick att den är farbar vid varje hämtningstillfälle, för de hämtningsfordon som normalt används i hämtningsområdet.

Om farbar väg inte kan upprättas ska fastighetsinnehavaren eller nyttjanderättshavaren lämna avfallet på anvisad plats som överenskommes med kommunen enligt *20 § Hämtningsområde*.

Fastighetsinnehavaren ska se till att den väg som kärlet behöver dras av den som utför hämningen hålls i sådant skick att kärl utan svårighet kan förflyttas. Dragvägen ska inför hämtning hållas fri från hinder (inklusive trösklar, grindar, kanter med mera), röjas från snö och hållas halkfri. Se *Bilaga 4: Framkomlighet för hämtningsfordon och personal*..

Om behållare med två till tre hjul står på annan plats, ska avståndet mellan behållaren och plats för hämtningsfordon inte utan särskilda skäl överstiga femtio (50) meter. För kärl med fyra hjul ska dragvägen vara plan och avståndet mellan kärl och hämtningsfordon inte överstiga tio (10) meter.

Hämtningsområde och hämtningsintervall

20 § Hämtningsområde

Kommunen utgör ett hämtningsområde.

21 § Hämtningsintervall

Hämtningsintervall, se *Bilaga 3: Hämtningsintervall*.

22 § Särskild hämtning

Särskild hämtning kan beställas av nedanstående avfallsslag enligt kommunens anvisningar:

- Grovavfall (enligt taxa).
- Bygg- och rivningsavfall från icke yrkesmässig verksamhet (enligt taxa).
- Ris och komposterbart park- och trädgårdsavfall från en- och tvåbostadshus och här ingår fritidshus (enligt taxa).

Åtgärder om föreskrift inte följs

23 § Om föreskrifter inte följs

Renhållarens utförare har rätt att inte utföra ordinarie hämtning om dessa föreskrifter samt bilagor inte följs, exempelvis vid överfull, för tung eller felsorterad behållare. Borttransport av avfall utförs endast om behållaren är försedd med av kommunen godkänd tömningsanordning som är anpassad till kommunens entreprenörs insamlingsfordon. I sådana fall räknas kommunens skyldighet till borttransport som fullgjord och fastighetsinnehavaren underrättas om varför tömning eller hämtning inte utförts. Avfallet ska efter rättelseåtgärder från fastighetsinnehavaren hämtas antingen vid nästa ordinarie hämtningstillfälle eller efter beställning av extra hämtning mot avgift.

24 § Felsortering

Vid felsortering av avfall vid fastighetsnära insamling kan eftersorteringsavgift debiteras i enlighet med kommunens avfallstaxa.

Med felsortering av avfall vid fastighetsnära insamling avses vad som kan verifieras vid en okulär besiktning av innehållet i ett kärl eller anordning. Felsorteringen innebär att sortering inte har skett i kärl eller anordningar på det sätt som är reglerat med stöd av dessa föreskrifter eller *Bilaga 1: Anvisningar om sortering och överlämnande av avfall*.

Vid felsortering vid villa (en- och tvåbostadshus) i något av facken i fyrfackskärlen töms inte kärlet/kärlen och en uppmaning om rättelse ges. Vid felsortering vid flerbostadshus, verksamheter, bostadsrättsföreningar och samfälligheter töms inte kärlet/kärlen och en uppmaning om rättelse ges. Efter att fastighetsinnehavaren har åtgärdat felsortering i kärl- och säckavfallet hämtas avfallet antingen vid nästa ordinarie hämtningstillfälle eller vid en beställd extrahämtning mot avgift enligt avfallstaxan.

Vid upprepade fel kan tillsynsansvariga nämnden vidta åtgärder så att olägenhet inte ska uppstå.

25 § Avfall från små avloppsanläggningar, fettavskiljare och tankar för matavfall

För avfall från små avloppsanläggningar, fettavskiljare och tankar för matavfall ska extrahämtning beställas efter vidtagna rättelseåtgärder enligt kommunens avfallstaxa.

Särskilt om avfall under kommunalt ansvar från verksamheter

26 § Avfall under kommunalt ansvar från verksamheter

Avfall under kommunalt ansvar från verksamheter ska hållas skilt från annat avfall än avfall under kommunalt ansvar. För avfall under kommunalt ansvar från verksamheter gäller 6-25 § § om ej annat anges i dessa föreskrifter.

Elavfall under producentansvar lämnas vid kommunens återvinningscentral eller efter vad som anges i bilaga 1.

Tömning av enskilda tankar, slamavskiljare, fettavskiljare och latrin från torrtoaletter och jämförliga lösningar som genererar avfall under kommunalt ansvar utförs minst en gång per år och i övrigt efter behov för att upprätthålla en god funktion i tanken/avskiljaren.

26a § Verksamheter som har avfallshantering som är samlokaliserad med hushåll

Verksamheter som har avfallshantering som är samlokaliserad med hushåll och som har anmält att verksamheten vill ha kommunal insamling av förpackningsavfall eller skrymmande förpackningsavfall ska sortera ut förpackningsavfallet enligt *6a § Förpackningsavfall* och lämna det till ett insamlingssystem som kommunen tillhandahåller.

För plastflaskor och metallburkar som är avsedda för ett retursystem gäller i stället att sådana alltid ska lämnas till retursystemet i enlighet med *6a § Förpackningsavfall*.

Bestämmelsen i *6a § Förpackningsavfall* om att utsorterat läkemedelsavfall och förpackningar innehållande läkemedelsavfall ska lämnas till apotek, gäller endast hushåll.

Närmare föreskrifter om sortering återfinns i *Bilaga 1: Anvisningar om sortering och överlämnande av avfall*.

26b § Förpackning som innehåller avfall

Den som har en förpackning som innehåller avfall ska se till att förpackningen skiljs från innehållet med undantag för om förpackningen innehåller farligt avfall eller läkemedelsavfall om förpackningen underlättar den praktiska hanteringen av avfallet (3 kap 9 § avfallsförordningen (2020:614)).

Innehåll från förpackningar att flytande biologiskt nedbrytbart köks- eller livsmedelsavfall i form av ätlig olja eller liknande flytande ätligt fett ska lämnas i tank eller annan anordning som tillhandahålls av kommunen eller kommunens upphandlade eller auktoriserade utförare.

Det som anges i andra stycket gäller inte när kommunen eller kommunens upphandlade eller auktoriserade utförare samlar in förpackningar som innehåller avfall för avskiljande på annan plats än på eller i anslutning till fastigheten eller när en verksamhetsutövare har fått beviljat en dispens för eget omhändertagande av kommunalt avfall från verksamheten.

Kommunens bestämmelser om användande av den allmänna va-anläggningen (ABVA) innehåller begränsningar i fråga om vad som får tillföras spillvattnet och innebär att tömning av innehållet i förpackningar som utgångspunkt inte får ske till avloppet.

Annat avfall än avfall under kommunalt ansvar från verksamheter

27 § Uppgiftsskyldighet

Den som bedriver en yrkesmässig verksamhet inom kommunen som ger upphov till annat avfall än avfall under kommunalt ansvar ska lämna de uppgifter om arten, sammansättningen, mängden eller hanteringen av avfallet som behövs som underlag för kommunens renhållningsordning.

Undantag från avfallsföreskrifterna

28 § Allmänt om undantag

Anmälan om kompostering eller ansökan om annat omhändertagande av avfall under kommunalt ansvar på den egna fastigheten och andra undantag från avfallsföreskrifterna handläggs av ansvarig nämnd enligt vad som anges nedan.

Anmälan och ansökan ska vara skriftlig, innehålla uppgifter om vilka avfallsslag samt mängder som planeras omhändertas och en redogörelse för på vilket sätt omhändertagande ska ske på, så att påverkan på miljön och människors hälsa kan bedömas.

Av ansökan eller anmälan ska framgå den tidsperiod som avses och uppgifter om de beräknade avfallsmängderna.

Ansökan enligt bestämmelserna i *37a § Uppehåll i hämtning vid permanentbostad* ska för permanentboende ske senast två (2) månader innan den avsedda upphållsperioden.

Ansökan enligt bestämmelserna i *37b § Uppehåll i hämtning vid fritidsbostad* ska för fritidsboende ske senast 15 mars samma år som den avsedda uppehållsperioden.
Uppehåll i hämtning av avfall under kommunalt ansvar medges för maximalt två (2) år per ansökningstillfälle, därefter ska ny ansökan göras senast två (2) månader innan den nya avsedda upphållsperioden.

En avgift för handläggande av ärenden av tillsynsansvarig nämnd kan tas ut, enligt fastställd taxa.

Givna dispenser och tillstånd ska omprövas om förutsättningarna för dem ändras. Det är fastighetsinnehavarens skyldighet att meddela sådan förändring.

Beslut om undantag är personliga och knutna till fastigheten.

29 § Undantag upphör att gälla

Beslut om undantag upphör att gälla med omedelbar verkan om förhållandena ändras, beslutade villkor inte efterlevs och/eller förutsättningarna för undantaget inte uppfylls.

Fastighetsinnehavaren ska omgående meddela kommunen om ändrade förhållanden, exempelvis om ägandeförhållande förändras eller annat som kan påverka beviljat undantag.

30 § Kompostering, annan återvinning eller bortskaffande av visst avfall under kommunalt ansvar

Avfall får endast tas om hand på den egna fastigheten enligt vad som anges i 31-33 § § under förutsättning att det kan ske utan risk för olägenhet för människors hälsa och miljön. Anmälan eller tillstånd för yrkesmässig kompostering och annan behandling kan eventuellt krävas enligt miljöprövningsförordningen (2013:251).

31 § Trädgårds- och parkavfall

Trädgårds- och parkavfall från fastigheten ska i första hand komposteras på fastigheten eller lämnas på kommunens återvinningscentral, enligt vad som regleras i avfallsförordningen utan särskild anmälan enligt dessa föreskrifter.

Torrt trädgårds- och parkavfall som inte kan utnyttjas för kompostering får eldas på fastigheten när det är lämpligt och om det kan ske på ett sätt som medför endast ringa eller helt tillfälliga störningar i närområdet och inte strider mot andra föreskrifter eller beslut.

Fastighetsinnehavaren får elda torrt trädgårdsavfall om;

- avfallet har producerats på fastigheten eller närliggande fastigheter,
- eldning är en lämplig hantering,
- eldning sker i mindre omfattning och på ett sätt som medför endast ringa eller helt tillfälliga störningar i närområdet,

- eldningen inte strider mot andra föreskrifter.

Förbud av eldning inom detaljplanelagt område gäller inte eldar för allmänna sammankomster som har tillstånd enligt ordningslagen.

Den som har trädgårds- och parkavfall som innehåller **parkslide eller invasiva främmande arter** som finns upptagna på unionsförteckningen enligt förordningen EU nr 1143/2014 ska sorteras ut det avfallet och hålla det skilt från annat avfall enligt vad som regleras i avfallsförordningen.

32 § Kompostering av matavfall

Fastighetsinnehavare eller nyttjanderättshavare som avser att kompostera matavfall från fastigheten på sin fastighet, ska anmäla detta till tillsynsansvarig nämnd för godkännande innan kompostering påbörjas.

Kompostering av matavfall ska ske i skadedjurssäker behållare och på ett sådant sätt att olägenhet för människors hälsa eller miljön inte uppstår. Fastigheten ska ge utrymme för användning av den erhållna kompostjorden.

33 § Kompostering av latrin

Kompostering av latrin på fastigheten får, efter ansökan till tillsynsansvarig nämnd, medges i särskild därför avsedd anläggning på fastigheten, s.k. förmultningsanläggning eller liknande anläggning för omhändertagande av latrin för användning av näringsämnen. Ansökan om omhändertagande av latrin genom egen anläggning ska innehålla en komplett beskrivning av anläggningen.

Givna tillstånd ska omprövas om förutsättningarna för dem ändras. Det är fastighetsägarens skyldighet att meddela sådan förändring.

34 § Utsträckt hämtningsintervall

För små avloppsanläggningar kan fastighetsinnehavare eller den nyttjanderättshavare som äger anläggningen, efter ansökan till tillsynsansvarig nämnd, medges ett utsträckt hämtningsintervall för avfall från anläggningen.

Förlängt intervall kan medges under förutsättning att nämnden utifrån ansökan med uppgifter om anläggningens belastning och beskaffenhet kan bedöma att hämtning inte behöver utföras med ordinarie intervall, utan risk för olägenhet för människors hälsa, miljö och risk för att påverka anläggningens funktion. Förutsättningar för ett sådant uppehåll är att hämtning av avfall från anläggningen har skett i anslutning till föregående hämtningssäsong.

Tömningsintervallet för slam från små avloppsanläggningar kan efter ansökan förlängas till en gång vartannat år, om inte särskilda skäl föreligger. Medgivandet gäller i högst sex (6) år, därefter måste en ny ansökan lämnas in.

Tömningsintervallet för anläggning enbart kopplad till bad, disk och tvättvatten (BDT) kan efter ansökan förlängas till högst var sjätte (6) år.

Det är fastighetsinnehavarens ansvar att hämtning anpassas till anläggningens behov.

Medgivande om utsträckt hämtningsintervall kan återkallas om kommunen konstaterar att förutsättningarna för sådant inte är uppfyllda.

35 § Fettavskiljare

För fettavskiljare kan fastighetsinnehavaren som äger anläggningen, efter ansökan till, tillsynsansvarig nämnd medges ett förlängt tömningsintervall för avfall från anläggningen.

Tömningsintervall för fettavskiljare kan efter ansökan som mest förlängas till en gång per år om besiktning av sakkunnig visat att tätare intervall inte behövs för att upprätthålla avskiljarens funktion.

Vid betydande förändringar i verksamheten upphör medgivandet att gälla.

Det är fastighetsinnehavarens ansvar att hämtning anpassas till anläggningens behov.

Medgivande om utsträckt hämtningsintervall kan återkallas om kommunen konstaterar att förutsättningarna för sådant inte är uppfyllda.

36 § Delade kärl och gemensamma avfallsbehållare

36a § Delat abonnemang

Fastighetsinnehavare eller nyttjanderättshavare för två eller tre närliggande villor (permanentboende eller fritidsboende) kan efter ansökan till kommunens tekniska kundtjänst, dela kärlen för fastighetsnära insamling under förutsättning att:

1. Fastighetsinnehavarna delar samtliga gemensamma kärl.
2. Kärlen står samlade på samma fastighet.
3. Grundavgift betalas av varje fastighetsinnehavare medan den rörliga avgiften fördelas på samtliga hushåll som ingår i delningen. Samtliga hushåll måste ha basabonnemang och även samma basabonnemang.

36b § Gemensam avfallslösning

Fler än tre fastighetsinnehavare kan efter ansökan till kommunen använda en gemensam avfallslösning under förutsättning att:

1. Den gemensamma avfallslösningen innefattar behållare för matavfall, tidningar och förpackningar av papper, plast, metall, färgat glas och ofärgat glas samt restavfall.

2. Avstånd mellan ordinarie uppställningsplatser för behållare vid egna abonnemang för berörda fastigheter får vara högst 200 meter inom detaljplanelagt område och högst 400 meter utanför detaljplanelagt område.
3. Samtliga abonnenter ansvarar för att föreskrifterna efterlevs.
4. En av fastighetsinnehavarna, eller en samfällighetsförening, förbinder sig att ansvara för anordnande och skötsel av uppställningsplats och behållarna.
5. En grundavgift per fastighet, och hämtningsavgifter för samtliga fraktioner, ska betalas av en av fastighetsinnehavarna som ingår i den gemensamma avfallslösningen, eller en samfällighetsförening för den gemensamma avfallslösningen.

36c § Ansökan

Ansökan ska undertecknas av samtliga fastighetsinnehavare vid nybildning och lämnas till kommunen. Vid ägarbyte övertar den nye fastighetsinnehavaren abonnentsformen gemensam avfallslösning.

36d § Medgivande

Medgivande om gemensam avfallslösning kan återkallas om kommunen konstaterar att förutsättningar för medgivandet inte längre är uppfyllda.

37 § Uppehåll i hämtning

37a § Uppehåll i hämtning vid permanentbostad

Uppehåll i hämtning av kärl- och säckavfall vid permanentbostad kan efter ansökan till avfallsansvarig nämnd medges fastighetsinnehavare eller nyttjanderättshavare om fastigheten inte kommer att nyttjas under en sammanhängande tid om minst sex (6) månader.

37b § Uppehåll i hämtning vid fritidsbostad

Uppehåll i hämtning av kärl- och säckavfall vid fritidsbostad kan efter ansökan till avfallsenheten medges fastighetsinnehavare eller

nyttjanderättshavare om fastigheten inte kommer att nyttjas under hela hämtningsperioden, 15 maj – 30 sept.

Uppehåll gäller alltid för samtliga kärl, uppehåll kan därför aldrig ges för endast ett av kärlen. Uppehåll i hämtning av avfall under kommunalt ansvar medges för maximalt två (2) år per ansökningstillfälle.

37c § Inställd hämtning

Fastighetsinnehavare eller nyttjanderättshavare som inte kommer att nyttja fastigheten hela hämtningsperioden kan efter ansökan till avfallsansvarig nämnd medges inställd hämtning av avfall från fastighetens avloppsanläggning. En förutsättning för sådant uppehåll är att hämtning av avfall från anläggningen har skett i anslutning till när den senast användes och att fastigheten inte kommer att nyttjas under en sammanhängande tid om minst tolv (12) mån.

Vid uppehåll gällande sluten tank krävs att avloppsanläggningen inte använts sedan senaste tömning.

Ansökan om uppehåll i slamtömning ska lämnas till kommunen senast en månad före avsedda uppehållsperioden. Uppehåll i slamtömning beviljas för högst två (2) år i taget.

Eget omhändertagande och befrielse från skyldigheten att överlämna avfall under ansvar till kommunen

38 § Eget omhändertagande och befrielse från skyldigheten att överlämna avfall under kommunalt ansvar till kommunen

Fastighetsinnehavare och nyttjanderättshavare kan ansöka om dispens, hos bygg- och miljönämnden, från förbudet i 15 kap 24 § 1 stycket miljöbalken. Dispens kan medges om den som ska hantera avfallet kan göra det på ett hälso- och miljömässigt godtagbart sätt. Dispensen får som längst gälla under fem (5) år åt gången.

Kommunen får, efter att fastighetsägaren ansökt till bygg- och miljönämnden om dispens och den medgivets, frångå kravet på renhållningsansvar för den berörda fastigheten.

39 § Undantag från utsortering av matavfall för verksamheter

Verksamheter kan efter ansökan till tillsynsnämnden, medges dispens från utsortering av matavfall, om bedömningen är att det finns särskilda skäl till att det inte är möjligt med utsortering för just den verksamheten.

Dispens får som längst gälla under fem (5) år åt gången.

40 § Anmälan avseende insamling av förpackningsavfall för samlokaliserade verksamheter

En verksamhet i en fastighet som har fastighetsnära insamling av förpackningsavfall och som har en avfallshantering som är samlokaliserad med hushållens ska anmäla till kommunen att den vill ha kommunal insamling senast tre (3) månad innan insamlingen ska påbörjas.

Övergångsbestämmelser

Dessa föreskrifter träder i kraft den 2026-06-01 då föreskrifter för avfallshantering för Bollebygds kommun antagna 2021-12-08, § 180 KS2021/252 upphör att gälla. Tidigare meddelande dispenser och andra beslut, meddelade med stöd av de upphävda föreskrifterna ska anses meddelade med stöd av motsvarande bestämmelser i denna föreskrift.

Bilaga 1: Anvisningar om sortering och överlämnande av avfall

Av kommunens avfallsföreskrifter och övriga tillämpliga föreskrifter följer att nedan uppräknade avfallsslag ska utsorteras. Avfallet lämnas på den vid respektive avfallsslag anvisad plats.

Restavfall

Restavfall ska läggas i en förslutningsbar påse i anvisat fack och kärl. Påsen ska förslutas ska innan den slängs i kärlet. Detta för att förhindra att restavfall ligger löst i kärlet utan emballering.

Matavfall

För abonnemang med utsortering av matavfall ska matavfallet lämnas i anvisat kärl/behållare i påsar som tillhandahålls av kommunen. Matavfall kan även komposteras i enlighet med *32 § Kompostering av matavfall*.

Matavfall ska innan det läggs i anvisat kärl och fack läggas i en matavfallspåse, tillhandahållen av kommunen, avsedd för ändamålet som går att stänga. Detta för att förhindra att matavfall ligger löst i kärlet utan emballering. Ligger matavfallet fortfarande förpackat i originalförpackningen så ska denna förpackning avlägsnas och matavfallet ska läggas i en matavfallspåse, avsedd för ändamålet, som ska stängas.

Originalförpackningen ska sorteras i facket som är avsett för respektive förpackningsslag.

Matfetter och frityroljor

Sedan 1 januari 2024 är det förbjudet att hälla ner matfett och matolja i avloppet. Det är också förbjudet att slänga större mängder matfett och matolja som restavfall i sopkärlet.

Så här hanteras matfett och olja:

- Små mängder fett till exempel från stekpannan, torkas upp med hushållspapper och slängs i matavfallspåsen.

- Större mängder flytande olja och fett som till exempel frityrolja samlas i en tät behållare som en plastflaska och lämnas till kommunens återvinningscentral på anvisad plats.

Animaliska biprodukter (ABP)

Hantering enligt regler från EU. Andra animaliska biprodukter än döda sällskapsdjur och matavfall. Blandas före detta livsmedel med annat avfall utgör den blandade fraktionen före detta livsmedel och är ABP enligt definitionen. Före detta livsmedel från butik ska av avfallslämnaren förpackas i särskild påse eller säck avsedd för matavfall som godkänts av den avfallsansvariga nämnden.

Farligt avfall

Farligt avfall lämnas på kommunens återvinningscentral och ska vara tydligt uppmärkt med innehåll. Farligt avfall ska hållas åtskilt från annat avfall.

Följande produkter eller ämnen utgör exempel på vad som hanteras som farligt avfall:

- Färg-, lackavfall samt hartser,
- Limavfall (exempelvis kontaktlim, epoxilim, spackel),
- Ljuskällor (exempelvis lågenergilampor, solarierör, halogenlampor, vanliga lysrör, övriga ljuskällor),
- Lösningsmedel,
- Fotokemikalier (exempelvis fix och framkallare),
- Bekämpningsmedel,
- Sprayburkar och andra aerosoler,
- Annat starkt surt eller starkt alkaliskt avfall (exempelvis frätande ämnen som kaustiksoda, svavelsyra, ammoniak, lut, avkalkningsmedel),
- Avfall som innehåller kvicksilver (exempelvis termometrar, barometrar, reläer).

Spillolja

Spillolja utgör farligt avfall. Spillolja ska sorteras ut och hanteras separat från annat farligt avfall. Spillolja som är isolerolja ska hållas åtskild från andra isoleroljor och andra spilloljor till dess att halten av PCB-produkter i isoleroljan har fastställts.

Den som hanterar spillolja ska se till att spilloljan inte blandas med spilloljor med andra egenskaper eller med andra typer av avfall eller ämnen på ett sätt som hindrar:

1. regenerering av spilloljan, eller
2. annan materialåtervinning som ger likvärdiga eller bättre miljöeffekter än regenerering.

Ska vara tydligt märkt med uppgift om innehåll. Spillolja lämnas vid återvinningscentral och personalen ska kontaktas.

Textil

Utsorterad textil ska lämnas i de insamlingssystem som erbjuds inom kommunen. Insamlingssystem finns på kommunens återvinningscentral samt på strategiskt utvalda platser, för mer information se kommunens hemsida. Avfallet lämnas i påse i de kärl och anordningar som kommunen tillhandahåller för textilavfall.

Elavfall under producentansvar 2022:1276

- Enligt avfallsförordningen 2020:614 § 18 är hushållen skyldiga att sortera ut elektriska eller elektroniska produkter.
- Batterier ska lämnas vid kommunens återvinningscentral.
- Bilbatterier och andra större startbatterier ska lämnas till försäljningsställen eller kommunens återvinningscentral, polerna ska täckas för att undvika olyckor.
- Övriga elektriska eller elektroniska produkter under producentansvar lämnas vid kommunens återvinningscentral, försäljningsställen eller annan insamlingspunkt som tillhandahålls genom producenternas insamlingssystem.
- Småbatterier, mindre ljuskällor och småelektronik får lämnas i avsedd box för fyrfackskärl enligt anvisningar från kommunen.

Kasserade kylskåp och frysar samt avfall av elektriska och elektroniska produkter, även kallat vit- och brunvaror lämnas på kommunens återvinningscentral.

Förpackningsavfall under producentansvar

Förpackningar av metall, papp, plast och glas lämnas antingen i avsedda kärl, fack i fyrfackskärl, vid en återvinningsstation eller återvinningscentral. En aktuell förteckning över återvinningsstationer redovisas på kommunens webbplats.

Förpackningarna ska lämnas lösa i de kärl eller behållare som anvisas.

Förpackning av trä eller skrymmande förpackningar ska avlämnas på kommunen återvinningscentral.

Returpapper

Tidningar och liknande avfall, exempelvis kontorspapper lämnas antingen i avsedda fack i fyrfackskärl eller på återvinningsstation.

Läkemedel

Läkemedels ska sorteras ut: enligt förordningen (2009:1031) om producentansvar för läkemedel.

- Läkemedel ska lämnas i behållare/påse som tillhandahålls av apotek.
- Läkemedel ska lämnas till försäljningsställen, så som apotek.

Stickande, skärande eller smittförande avfall

Stickande, skärande eller smittförande avfall som sprutor och kanyler ska sorteras ut och hållas skilt från annat avfall.

Detta avfall ska förvaras i speciella behållare som privatpersoner hämtar på apoteken. Apoteken tar sedan emot det stickande, skärande eller smittförande avfallet förutsatt att det förpackats i rätt emballage.

Fett från fettavskiljare

Avfallet ska vara åtkomligt för tömning i den anläggning där det genereras. Åtgärder inför hämtning av avfall från anläggningar enligt *18 § Hämtningsplats* ska beaktas.

Hämtning av fett från fettavskiljare sker minst en gång per kvartal och i övrigt efter behov för att upprätthålla god funktion enligt VA-huvudmannens krav.

Fettavskiljare ska rengöras med hetvatten vilket är ett krav från Bollebygds kommun.

Slam och fosforfiltermaterial från små avloppsanläggningar

Avfallet ska vara åtkomligt för tömning i den anläggning där det genereras i enlighet med dessa föreskrifter. Filtermaterial från fosforfällor kan vara i lösvikt eller som kassett med filter och ska vara tillgängligt eller förpackat på ett sådant sätt att hämtning kan utföras av fordon utrustat med sug eller kran.

Efter hämtning av uttjänt filtermaterial från fosforfällor ska nytt filtermaterial tillförs anläggningen genom fastighetsägarens eller nyttjanderättshavarens försorg.

Åtgärder inför hämtning av avfall från anläggningar enligt *18 § Hämtningsplats* ska beaktas.
Vid installation och anläggande av små avloppsanläggningar, fettavskiljare, tank för matavfall eller anläggning som kräver byte av filtermaterial ska hänsyn tas till vad som utgör en god arbetsmiljö vid hämtning av avfall från anläggningen. Tömning av avloppsanläggningar sker minst en gång per år, om inte dispens medgetts enligt *34 § Utsträckt hämtningsintervall* eller *37c § Inställd hämtning*.

Latrin

Latrinavfall ska avskiljas och hållas skilt från annat avfall. Avfallet ska samlas i tunna som ska vara väl försluten så att avfallet inte kan spridas. Fastighetsinnehavaren eller nyttjanderättshavaren ska försluta latrinbehållare och rengöra den på utsidan innan hämtning sker.

Borttransport av latrintunnor från fastighet sker genom kommunens försorg från av kommunen anvisad plats.

Grovavfall

Grovavfall är sådant skrymmande avfall från hushållen som inte ryms i eller av andra skäl inte kan läggas i behållare för avfall under kommunalt ansvar. Grovavfall är exempelvis utrangerade möbler, cyklar, däck med och utan fälg och liknande.

Grovavfall från hushållen (skrymmande avfall under kommunalt ansvar) ska lämnas vid kommunens återvinningscentral.

Grovavfall kan hämtas av kommunen vid ordinarie hämtställe genom så kallad budad hämtning. Budad hämtning sker mot särskild avgift till kommunen enligt taxa. Avfallet ska i den mån det är möjligt, buntas eller förpackas i lämpligt emballage eller efter instruktioner från renhållningsentreprenören. Grovavfallet ska förses med märkning som klargör att det är fråga om grovavfall.

Bygg- och rivningsavfall

Bygg- och rivningsavfall från icke yrkesmässig verksamhet är kommunen skyldig att samla in och behandla.

Bygg- och rivningsavfall från yrkesmässig verksamhet får lämnas på kommunens återvinningscentral enligt gällande taxa.

Följande avfall är exempel på bygg- och rivningsavfall: fönster, dörrar, tegelsten, takpannor, brädor och fönsterbleck.

Följande fraktioner ska sorteras ut och hanteras separat:

- Trä
- Mineral som består av betong, tegel, klinker, keramik eller sten
- Metall
- Glas
- Hårdplast
- Gips
- Isolering

- Tryckimpregnerat trä

Bygg- och rivningsavfall som består av sammanfogade konstruktioner eller förorenade avfall är undantagna från kraven på separat utsortering av respektive material. Exempel på undantag är väggar av gips, trä och kakel, fönster med karm.

Det går att beställa budning av ovanstående sex fraktioner genom kommunen enligt fastställd taxa. Fraktionerna ska vara sorterade och ligga i behållare som till exempel storsäck eller containrar (storlek beroende på uppskattad mängd).

Asbestavfall

Asbest är farligt avfall. Asbestavfall ska alltid hanteras varsamt och lämnas in till kommunens återvinningscentral. Materialet får inte brytas sönder, slipas eller sågas eftersom det kan sprida hälsofarligt damm.

Asbest ska vara väl emballerad innan transport, exempelvis i dubbla täta plastförpackningar som tejpas ordentligt och märks med ”Asbest – farligt avfall”.

Förhandskontakt med återvinningscentralen krävs eftersom mottagning sker enligt särskilda rutiner och mängdbegränsningar kan förekomma. Mottagning av asbestavfall är tidsbegränsat i Bollebygd (under 1 april – 30 september).

Asbest får inte läggas i hushållsavfallet eller lämnas på andra insamlingsplatser. Vid större mängder eller om materialet är skadat eller dammande bör en behörig saneringsentreprenör anlitas.

Trädgårdsavfall

För hantering av trädgårdsavfall i enlighet med dessa föreskrifter se *31 § Trädgårds- och parkavfall*.

Fastighetsinnehavaren får elda trädgårdsavfall på sin fastighet om:

- avfallet har producerats på fastigheten eller på närliggande fastigheter,
- eldning är en lämplig hantering,
- eldningen sker i mindre omfattning och på ett sätt som medför endast ringa eller helt tillfälliga störningar i närområdet, och
- eldningen inte strider mot föreskrifter som kommunen har meddelat med stöd av avfallsförordningen under bioavfall § 1 e.

Trädgårdsavfall från hushållen kan lämnas vid kommunens återvinningscentral på anvisad
plats. Trädgårdsavfall ska sorteras ut och hållas skilt från annat grovavfall.

Trädgårdsavfall kan hämtas i kommunens försorg i storsäck efter budning och enligt fastställd taxa.

Invasiva växter ska sorteras ut och hållas skilt från annat avfall. Avfallet ska emballeras i helt
tätslutande sopsäckar. (i dubbla säckar väl förslutna med tejp) Lämnas vid återvinningscentral enligt instruktioner på plats.

Omhändertagande av döda sällskapsdjur eller avfall från husbehovsjakt

Döda sällskapsdjur kan lämnas på veterinärkliniker eller djurbegravningsplatser. Döda sällskapsdjur och hästdjur får grävas ner enligt 27 § Jordbruksverkets föreskrifter (2014:84).
Nedgrävning ska ske enligt anvisningar från tillsynsansvarig nämnd.

Fiskeredskap

Fiskeredskap av plast från hushåll eller som till sin art och sammansättning liknar avfall från hushåll ska sorteras ut och förvaras skiljt från annat avfall.

Om en elutrustning är inbyggd eller på annat sätt ingår i ett fiskeredskap som har blivit avfall ska elutrustningen avlägsnas innan fiskeredskapet lämnas, om den kan avlägsnas på ett enkelt sätt. Om elutrustningen inte kan avlägsnas på ett enkelt sätt ska fiskeredskapet som har blivit avfall lämnas som elutrustning.

Fiskeredskapet lämnas löst i behållare på angiven plats på kommunens återvinningscentral

Bilaga 2: Behållare för kommunalt avfall

Nedan listas de behållare som är godkända av kommunens avfallsansvariga nämnd:

Restavfallskärl

- 140 liter
- 190 liter
- 240 liter
- 370 liter
- 660 liter

Fyrfackskärl

- 240 liter, kärl 2 inklusive insats
- 240 liter, kärl 2 inklusive insats
- 370 liter, kärl 1 inklusive insats
- 370 liter, kärl 2 inklusive insats
- 660 liter, kärl 1 inklusive insats
- 660 liter, kärl 2 inklusive insats
- Elektronikbox

Matavfallskärl

- 140 liter
- 190 liter

Kärl för separat insamling av förpackningar och returpapper

- 140 liter
- 190 liter
- 240 liter
- 370 liter
- 660 liter

Övriga kärl

- Latrinkärl

Bilaga 3: Hämtningsintervall

- Flerbostadshus och verksamheter med endast mat- och restavfall: ordinarie hämtning sker varannan vecka. Denna tjänst upphör efter 1 januari 2027.

- Flerbostadshus och verksamheter med fastighetsnära insamling (FNI) har hämtning och tömning kontinuerligt beroende på fraktion med 14-dagarsfrekvens och månadsfrekvens.

- En- och tvåbostadshus och flerbostadshus för permanentboende med fyrfacksabonnemang: ordinarie hämtning är varannan vecka för kärl 1 och var fjärde vecka för kärl 2.

- En- och tvåbostadshus för fritidsboende med fyrfacks-abonnemang: ordinarie hämtning är varannan vecka för kärl 1 och var fjärde vecka för kärl 2 under hämtningsperioden maj-september. Detta abonnemang kan även ha ett tillägg med hämtning under skolloven vilket innebär fyra (4) tömningar under sport-, påsk-, höst- och jullov.

- Tömning av slam från små avloppsanläggningar: tömning sker minst en (1) gång per år. Tömning av andra små avloppsanläggningar inklusive slutna tankar sker minst en (1) gång per år. Möjlighet att teckna abonnemang för tömning fler gånger per år finns. Tömning ska ske minst en (1) gång per år eller i enlighet med det tillstånd som har getts av den tillsynsansvariga nämnden.

- Tömning och hämtning av latrin sker normalt en gång varannan vecka. För fritidsboende hämtas latrin under perioden 15 maj – 30 september.

- Tömning av fettavskiljare: tömning sker fyra (4) gånger per år eller efter vad som krävs för att säkerställa anläggningens funktion.

- Fosforfällor och små avloppsanläggningar ska tömmas i enlighet med det tillstånd som getts av den tillsynsansvariga nämnden för små avloppsanläggningar. I annat fall sker tömning minst en (1) gång per år eller med det tätare intervallet som den tillsynsansvariga nämnden beslutar.

- Tömning för anläggningar med bad, disk och tvättvatten (BDT) sker enligt tillsynsansvariga nämndens beslut eller i annat fall minst en (1) gång per år.

För annan hämtning och tömning som inte ingår under ordinarie hämtningsintervall hänvisas till kommunens avfallstaxa

Bilaga 4: Framkomlighet för hämtningsfordon och personal

I detta kapitel anges generella krav avseende framkomlighet för hämtningsfordon vid transportvägar, uppställningsplatser och dragvägar som behöver tillämpas oavsett val av avfallsutrymme.

Transportvägar

Transportvägar är de vägar i direkt anslutning till uppställningsplats och dragväg där fordon för hämtning av avfall måste köra för att komma intill och hämta avfallet. Transportvägarnas utformning är en av flera aspekter som påverkar avfallshämtarens arbetsmiljö samt säkerheten för de som vistas eller färdas nära hämtningsfordon.

Lagkrav

1. Den mark som omger en verksamhets byggnader ska, så långt det är möjligt, vara utformad så att transporter, markskötsel, fasadarbeten och liknande kan utföras med betryggande säkerhet mot ohälsa och olycksfall. [i]

Riktlinjer

2. Transportväg ska ha en hårdgjord yta (se bilaga 1 för definition).

3. Transportvägen ska året runt ha fri sikt, hållas fri från hinder, röjas från snö och hållas halkfri.

4. Hämtningsfordon ska inte framföras på gång- och cykelbana. Om det inte kan undvikas, kan dispens sökas hos kommunen eller fastighetsägaren.

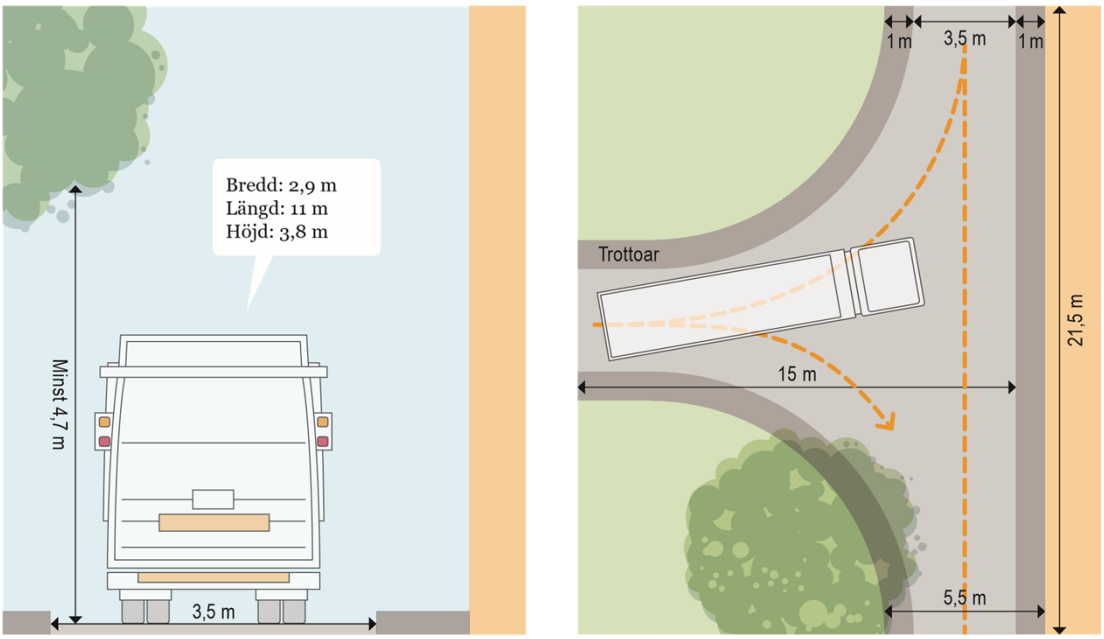
5. Hämtningsfordonens behov av att backa vid hämtning av avfall ska i största möjliga mån minimeras, och undvikas intill gång- och cykelbanor, lekplatser, bostadsentréer, skolor, förskolor eller äldreboenden.

6. Transportvägar ska ha den bärighetsklass som krävs med avseende på hämtningsfordonens tyngd, men minst bärighetsklass 2.

7. Hämtningsfordonets uppställningsplats ska inte vara skymd av t.ex. backkrön eller kurva.

8. Väghållaren (Trafikverket, kommunen, privat vägförening eller enskild fastighetsägare) ska tillse att det är korrekt skyltning och god framkomlighet.

Transportvägarnas mått

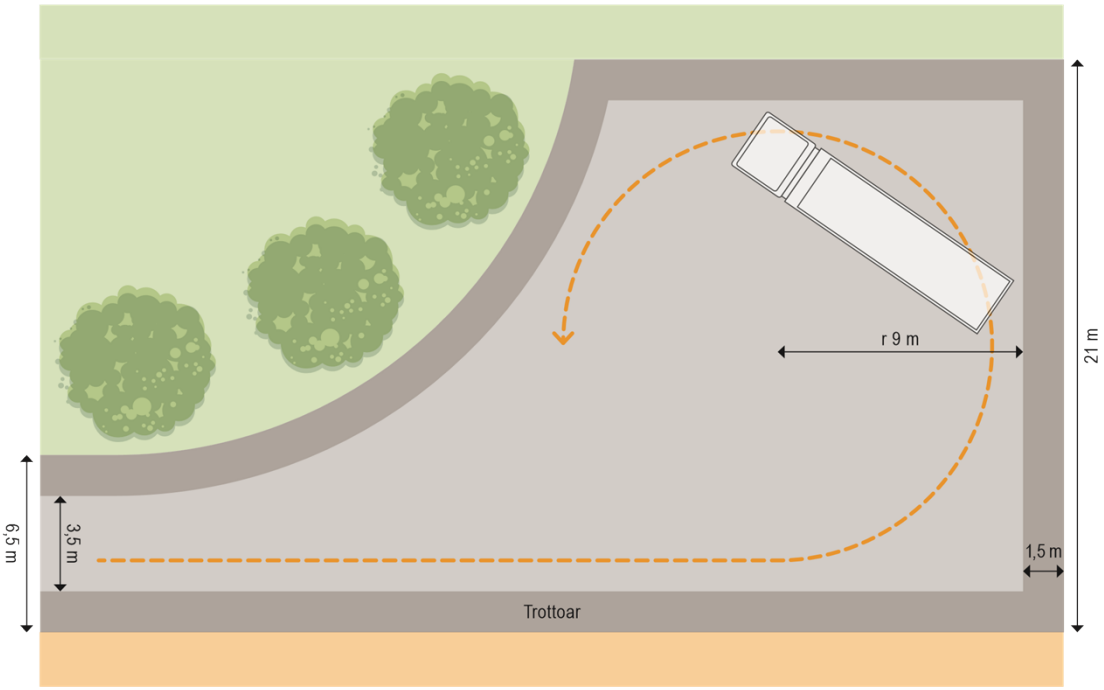

Figur 1. Vändplats för baklastande hämtningsfordon. Bild: Sara Sundin, Ramboll.

9. Transportväg ska vara minst 5,5 meter bred om körning i båda riktningarna förekommer. Om parkering tillåts ska vägen vara bredare (bredden beror då på vilken typ av parkering som tillåts, t.ex. utmed vägen eller snedställd). Om vägen är mötesfri och det inte finns generella branschkrav på uppställningsplatser, kan vägen vara smalare, men den ska vara minst 3,5 meter. Träd och växtlighet eller snövallar ska inte inkräkta på vägbredden.

10. Transportvägar (inklusive garage, portiker eller andra platser där hämtningsfordon ska framföras) ska ha en fri höjd på 4,7 meter. Lägre höjd kan accepteras om lägre fordon än 4,5 meter används och kommunen har gett godkännande för detta. Träd och växtlighet får inte inkräkta på den fria höjden.

11. Återvändsgator ska ha vändmöjlighet för hämtningsfordon, t.ex. i form av vändplats eller trevägskorsning. Vändmöjlighetens mått ska anpassas efter vilken typ av hämtningsfordon som ska användas och för att undvika backningsmoment i så stor utsträckning som möjligt. I figurerna i detta kapitel ges exempel på mått för ett baklastande hämtningsfordon.

Figur 2. Alternativ vändplats till figur på föregående sida för baklastande hämtningsfordon. Bild: Sara Sundin, Ramboll.

Rekommendationer

12. Gångvägar bör inte blockeras vid hämtning av avfall.

Uppställningsplats

Uppställningsplatsen är den plats där hämtningsfordonet ska stå under tiden som själva avfallshämtningen genomförs, d.v.s. under tiden ex. innehåll i avfallskärl töms i fordonets lastutrymme. Uppställningsplatsernas utformning

måste anpassas till vilken typ av avfallsbehållare som har valts samt storleken på hämtningsfordonen. I detta kapitel anges typ av avfallsutrymme.

Riktlinjer

1. Hämtningsfordon ska inte hindra annan trafik (t.ex. bilar, bussar eller cyklister) under tiden som avfallstömning pågår.

2. Hämtningsfordon ska kunna genomföra hämtningen av avfallet, d.v.s. det får inte finnas några fasta eller återkommande hinder (t.ex. parkerade bilar). Skyltning om lastplats och parkeringsförbud kan behövas. Uppställningsplatser ska även vara snöröjd och inga snöhögar får förekomma.

3. Uppställningsplatser ska vara tillräckligt stora för att hantera den typ av utrustning (t.ex. kärl, bottentömmande behållare, containrar eller slangar) som används.

4. Uppställningsplatsen ska vara plan och hårdgjord.

5. Lutningen på uppställningsplatsen ska inte överstiga vad hämtningsfordonet klarar av.

6. Uppställningsplatsen ska vara tillräckligt rymlig för att hämtningspersonalen ska kunna arbeta på ett effektivt och säkert sätt.

Rekommendationer

7. Hämtningsfordonet bör inte hindra fotgängares framkomlighet när avfallstömning pågår.

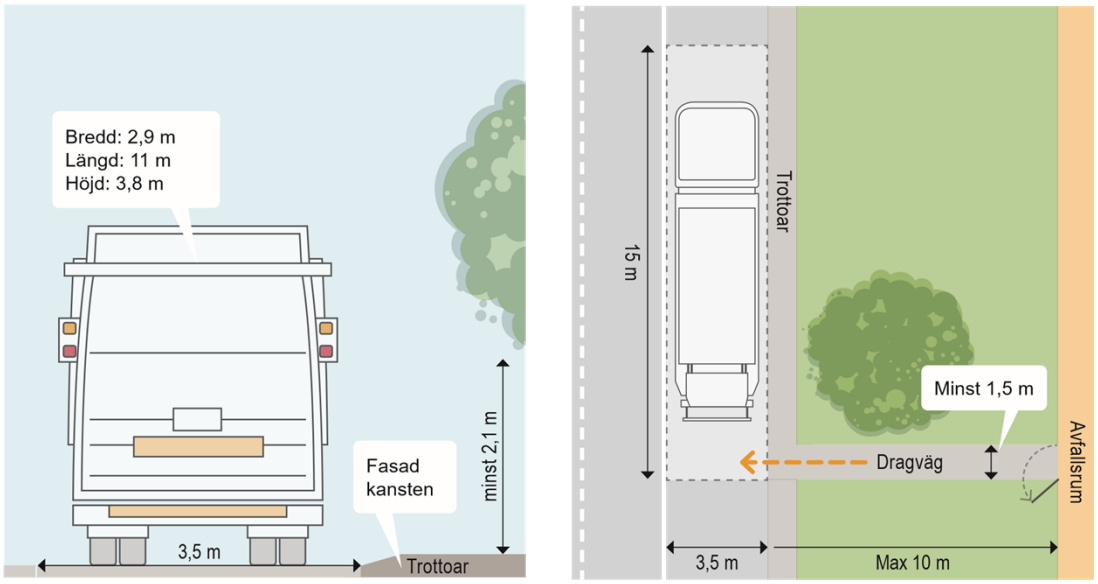
Dragväg

Väg mellan avfallsutrymme och hämtningsfordonets uppställningsplats, d.v.s. där hämtningspersonalen drar eller skjuter kärl, slangar eller säckkärra, benämns här dragväg. Hårdgjorda ytor, snöröjning, avstånd, lutning och

trösklar är aspekter som är avgörande för vilken arbetsmiljö som skapas för hämtningspersonalen.

Figur 3. Dragväg och baklastare. Bild: Sara Sundin, Ramboll.

Lagkrav

1. Ramper ska luta högst 1:12.

2. Dragvägar ska vara utformade så att avfallskärl, slangar eller säckkärra utan svårighet kan förflyttas. [ii]

Riktlinjer

3. Dragvägar mellan avfallsutrymme och uppställningsplats ska vara så korta som möjligt och inte överstiga 10 meter.

4. Dragvägar ska vara minst 1,2 meter breda och om den ändrar riktning bör bredden där vara minst 1,35 meter. Det ska vara minst 2,1 meters fri höjd.

5. Dragvägar ska året om vara jämna, hårdgjorda, halkfria och utan trånga passager eller hinder.

6. Trappsteg och trösklar ska inte förekomma. I undantagsfall kan tröskel vara kvar om den förses med ramp på båda sidor. Om trösklar behövs ska de vara så låga som möjligt för att underlätta för rullstolsburna samt vid hämtning.

7. Trottoarkanter ska i möjligaste mån undvikas. I de fall det inte går att undvika kanter ska fasad kantsten eller motsvarande användas.

8. Lutningar ska i största möjliga mån undvikas. Om lutning inte kan undvikas bör den inte överstiga 1:20 för att belastningen ska vara acceptabel och ska inte överstiga 1:12 (se lagkrav).

9. Ramp ska undvikas i största möjliga mån. I de fall ramp inte kan undvikas eller där marken lutar motsvarande en ramp, ska rampen/marken:
    - Inte luta mer än 1:20 vid nybyggnation,
    - Ha minst 2 m långa vilplan,
    - Ha en höjdskillnad på högst 0,5 meter mellan vilplanen,
    - Ha en fri bredd på minst 1,3 meter,
    - Vara fri från hinder, och
    - Ha ett minst 40 mm högt avåkningsskydd om det finns nivåskillnader mot omgivningen. Observera att riktlinje nr 3, om att dragvägen ska vara max 10 meter, även gäller vid användande av ramp.

10. Hiss ska undvikas i största möjliga mån, men om ingen lämpligare lösning finns får hiss användas vid avfallstransport om den är besiktigad och godkänd för transport av skrymmande gods och om den har korgdörr.

11. Lyftbord ska undvikas i största möjliga mån, men om ingen lämpligare lösning finns får lyftbord användas vid avfallstransport om den är besiktigad och godkänd för transport av skrymmande gods. Lyftbord utomhus är direkt olämpligt av driftsäkerhetsskäl, eftersom dessa

generellt sett är känsliga för kyla och nederbörd.

8. Angående hiss och lyftbord, så kan lokala bestämmelser finnas, kontakta gärna den kommunala avfallsorganisationen.

---

[i] *Sedan 2021 omfattar detta även projekteringsskedet, då hänsyn ska tas till arbetsmiljön i bruksskedet, vilket möjliggör att en god arbetsmiljö i och i anslutning till det färdiga byggnadsverket. Detta inkluderar tillfälliga arbeten så som avfallshämtning. AFS:en om arbetsplatsens utformning (2020:1) ska alltså beaktas redan av byggherrar, projektörer och byggarbetsmiljösamordnare.*

[ii] *Avfall Sveriges och SKL:s bedömning av juridiskt bindande krav.*

24. Revidering av bygglovstaxa (kf fattar slutligt beslut) KS2024/283

§69 KS2024/283

Revidering av bygglovstaxa

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen tillstyrker bygg- och miljönämndens förslag;
Förslag att kommunfullmäktige antar upprättat förslag till bygglovstaxa, BMN-2026-87-1 ”Taxa för ärenden inom plan- och bygglagen avseende bygg- och miljönämndens arbete”. Taxebestämmelserna ska tillämpas för uttag av avgift för bygg- och miljönämndens handläggning av ärenden samt serviceåtaganden enligt plan- och bygglagen. Taxebestämmelserna omfattar även uttag av avgift för tillsyn över de skyldigheter som följer av lag (2022:333) om energimätning i byggnader och förordning (2022:336) om energimätning i byggnader.

Kommunfullmäktige antar upprättat förslag till handläggningskostnad per timme för ärenden inom plan- och bygglagen avseende bygg- och miljönämndens arbete, BMN-2026-87-2. Bygg- och miljönämnden beslutar att föreslå kommunfullmäktige att delegera rätten att för varje kalenderår (avgiftsår) därefter besluta att höja avgiftsbeloppen (fasta avgifter och timavgifter) med den procentsats för PKV som är publicerad på SKR:s webbplats för oktober månad året före avgiftsåret.

Kommunfullmäktige beslutar att taxan ska tillämpas från och med 2026-07-01 och att den ersätter tidigare beslutad taxa för handläggning av ärenden enligt plan- och bygglagen inom bygg- och miljönämndens arbete, kommunfullmäktiges sammanträde 2024-12-11, § 125, KS2024/283.

Ärendet
Bygg- och miljöförvaltningen föreslår att taxan för bygg- och miljönämndens arbete inom plan- och bygglagen revideras mot bakgrund av att Riksdagen fattat beslut om stora ändringar i plan- och bygglagen. Ändringarna innebär att förutsättningarna för nämndens arbete har förändrats och då behöver taxan anpassas efter de nya förutsättningarna.

Taxan är kommunens medel för att ta betalt för handläggning av exempelvis bygglov, och andra ärenden enligt PBL. Att upprätta och besluta om taxan är ett kommunalt ansvar och som stöd i arbetet tar Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) fram underlag för taxekonstruktion. En välfungerande taxa är ett viktigt hjälpmedel för att kommunerna ska kunna få täckning för sina kostnader för den PBL-verksamhet som ska finansieras via avgifter. Plan- och bygglagen anger att nämnden inte får ha en högre avgift än den genomsnittliga kostnaden för den typ av besked, beslut eller handläggning som avgiften avser. Kommunen får alltså inte ta ut en avgift som överstiger den genomsnittliga självkostnaden för ärendets handläggning.

De avgifter kommunen har rätt att ta ut inom plan- och bygglagensområde som omfattas av kommunstyrelsens arbete genom plan- och exploateringsenheten hanteras separat och omfattas inte av detta förslag till reviderad taxa.

Det är kommunfullmäktige som ska fatta beslut om grunderna för beslut om taxa. Fullmäktige kan inte delegera rätten att besluta om taxan till nämnd. Det innebär att taxan, såväl som ändring av taxan måste beslutas av fullmäktige. Taxan

föreslås tillämpas på ärenden och åtgärder från och med 1 juli 2026. Bygg- och miljöförvaltningen har mot bakgrund av genomförda ändringar med utgångspunkt i SKR:s grundmallar för beräkning av timtaxa och taxa för verksamheten tagit fram ett förslag på timavgift och taxa utifrån våra lokala förutsättningar. Bygg- och miljöförvaltningen föreslår vidare att bygg- och miljönämnden får delegation att för varje kalenderår besluta att justera det belopp som ska utgå för handläggningskostnad per timme (timdebitering), med procentsatsen Prisindex för kommunal verksamhet (PKV) som är publicerad på Sveriges Kommuner och Regioners webbplats för oktober månad året före avgiftsåret. Utgångspunkten för indexuppräkningen är oktober år 2024.

För att den nya taxan ska kunna användas behöver handläggningskostnad per timme beräknas för att kunna ta ut avgift för handläggning av ärenden enligt plan- och bygglagen (PBL) med flera. Taxan har räknats fram enligt SKRs beräkningsmodell. Genom uträkningen kommer timtaxan för handläggningen att landa på 1 192 kronor per timme from 2026-07-01. Bygg- och miljöförvaltningen planerar att genomföra en djupare analys av balans mellan taxa och budget för sitt verksamhetsområde efter halvårsskiftet.

Kommunfullmäktige fattar slutligt beslut i ärendet.

Bygg- och miljönämnden har behandlat ärendet på sammanträde 2026-03-02, § 5, och beslutat följande:

Förslag att kommunfullmäktige antar upprättat förslag till bygglovstaxa, BMN-2026-87-1 ”Taxa för ärenden inom plan- och bygglagen avseende bygg- och miljönämndens arbete”. Taxebestämmelserna ska tillämpas för uttag av avgift för

bygg- och miljönämndens handläggning av ärenden samt serviceåtaganden enligt plan- och bygglagen. Taxebestämmelserna omfattar även uttag av avgift för tillsyn över de skyldigheter som följer av lag (2022:333) om energimätning i byggnader och förordning (2022:336) om energimätning i byggnader.

Kommunfullmäktige antar upprättat förslag till handläggningskostnad per timme för ärenden inom plan- och bygglagen avseende bygg- och miljönämndens arbete, BMN-2026-87-2. Bygg- och miljönämnden beslutar att föreslå kommunfullmäktige att delegera rätten att för varje kalenderår (avgiftsår) därefter besluta att höja avgiftsbeloppen (fasta avgifter och timavgifter) med den procentsats för PKV som är publicerad på SKR:s webbplats för oktober månad året före avgiftsåret.

Kommunfullmäktige beslutar att taxan ska tillämpas från och med 2026-07-01 och att den ersätter tidigare beslutad taxa för handläggning av ärenden enligt plan- och bygglagen inom bygg- och miljönämndens arbete, kommunfullmäktiges sammanträde 2024-12-11, § 125, KS2024/283.

Ledamöternas förslag till beslut

Ulf Rapp (S) föreslår att kommunstyrelsen tillstyrker bygg- och miljönämndens förslag. Förslaget antas.

Beslutsunderlag

- Beslut om förslag till revidering av bygglovstaxa
- BMN-2026-87-2-Taxa för ärenden inom plan- och bygglagen avseende bygg- och miljönämndens arbete

– BMN-2026-87-1-Handläggningskostnad per timme för ärenden inom plan- och bygglagen avseende bygg- och miljönämndens arbete

Skickas till
Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

§5 Revidering av bygglovstaxa – BMN-2026-87

Beslut

Bygg- och miljönämnden beslutar att föreslå kommunfullmäktige att anta upprättat förslag till bygglovstaxa, BMN-2026-87-1 ”Taxa för ärenden inom plan- och bygglagen avseende bygg- och miljönämndens arbete”. Taxebestämmelserna ska tillämpas för uttag av avgift för bygg- och miljönämndens handläggning av ärenden samt serviceåtaganden enligt plan- och bygglagen. Taxebestämmelserna omfattar även uttag av avgift för tillsyn över de skyldigheter som följer av lag (2022:333) om energimätning i byggnader och förordning (2022:336) om energimätning i byggnader.

Bygg- och miljönämnden beslutar att föreslå kommunfullmäktige att anta upprättat förslag till handläggningskostnad per timme för ärenden inom plan- och bygglagen avseende bygg- och miljönämndens arbete, BMN-2026-87-2.

Bygg- och miljönämnden beslutar att föreslå kommunfullmäktige att delegera rätten att för varje kalenderår (avgiftsår) därefter besluta att höja avgiftsbeloppen (fasta avgifter och timavgifter) med den procentsats för PKV som är publicerad på SKR:s webbplats för oktober månad året före avgiftsåret.

Bygg- och miljönämnden beslutar att föreslå kommunfullmäktige att taxan ska tillämpas från och med 2026-07-01 och att den ersätter tidigare beslutad taxa för handläggning av ärenden enligt plan- och bygglagen inom bygg- och miljönämndens arbete, kommunfullmäktiges sammanträde 2024-12-11, §125, KS2024/283.

Ärendet

Bygg- och miljöförvaltningen föreslår att taxan för bygg- och miljönämndens arbete inom plan- och bygglagen revideras mot bakgrund av att riksdagen fatta beslut om stora ändringar i plan- och bygglagen. Ändringarna innebär att förutsättningarna för nämnden arbete har förändrats och då behöver taxan anpassas efter de nya förutsättningarna.

Taxan är kommunens medel för att ta betalt för handläggning av exempelvis bygglov, och andra ärenden enligt PBL. Att upprätta och besluta om taxan är ett kommunalt ansvar och som stöd i arbetet tar Sveriges kommuner och regioner (SKR) fram underlag för taxekonstruktion. En välfungerande taxa är ett viktigt hjälpmedel för att kommunerna ska kunna få täckning för sina kostnader för den PBL-verksamhet som ska finansieras via avgifter.

Plan- och bygglagen anger att nämnden inte får ha en högre avgift än den genomsnittliga kostnaden för den typ av besked, beslut eller handläggning som avgiften avser. Kommunen får alltså inte ta ut en avgift som överstiger den genomsnittliga självkostnaden för ärendets handläggning.

De avgifter kommunen har rätt att ta ut inom plan- och bygglagensområde som omfattas av kommunstyrelsens arbete genom plan- och exploateringsenheten hanteras separat och omfattas inte av detta förslag till reviderad taxa

Det är kommunfullmäktige som ska fatta beslut om grunderna för beslut om taxa. De kan inte delegera rätten att besluta om taxan till nämnd. Det innebär att taxan, så väl som ändring av taxan måste beslutas av kommunfullmäktige. Taxan föreslås tillämpas på ärenden och åtgärder från och med 1 juli 2026.

Bygg- och miljöförvaltningen har mot bakgrund av genomförda ändringar med utgångspunkt SKR:s grundmallar för beräkning av timtaxa och taxa för verksamheten tagit fram ett förslag på timavgift och taxa utifrån våra lokala förutsättningar.

Bygg- och miljöförvaltningen föreslår vidare att bygg- och miljönämnden får delegation att för varje kalenderår besluta att justera det belopp som ska utgå för handläggningskostnad per timme (timdebitering), med procentsatsen Prisindex för kommunal verksamhet (PKV) som är publicerad på Sveriges kommuner och regioners webbplats för oktober månad året före avgiftsåret. Utgångspunkten för indexuppräkningen är oktober år 2024.

Barn bedöms inte påverkas av beslutet.

Ekonomiska förutsättningar

För att den nya taxan ska kunna användas behöver handläggningskostnad per timme beräknas för att kunna ta ut avgift för handläggning av ärenden enligt plan- och bygglagen (PBL) med flera. Taxan har räknats fram enligt SKRs beräkningsmodell. Genom uträkningen kommer timtaxan för handläggningen att landa på 1 192 kronor per timme from 2026-07-01.

Bygg- och miljöförvaltningen planerar att genomföra en djupare analys av balans mellan taxa och budget för sitt verksamhetsområde efter halvårsskiftet.

Bestämmelser som beslutet grundar sig på

Plan- och bygglagen (2010/900)

12 kap.
8 § Byggnadsnämnden får ta ut avgifter för
1. beslut om planbesked, förhandsbesked, startbesked, slutbesked och ingripandebesked,
2. beslut om lov,
3. tekniska samråd,
4. slutsamråd,
5. arbetsplatsbesök och andra tillsynsbesök på byggarbetsplatsen,
6. upprättande av nybyggnadskartor,
7. framställning av arkivbeständiga handlingar,
8. expediering och kungörelse enligt 9 kap. 108-112 §§, och
9. andra tids- eller kostnadskrävande åtgärder.

9 § Byggnadsnämnden får ta ut en planavgift för att täcka programkostnader […]

10 § En avgift enligt 8 eller 9 § får inte överstiga kommunens genomsnittliga kostnad för den typ av besked, beslut eller handläggning som avgiften avser.
Grunderna för hur avgifterna ska beräknas ska anges i en taxa som beslutas av kommunfullmäktige.

Förvaltningens förslag till beslut

Bygg- och miljönämnden beslutar att föreslå kommunfullmäktige att anta upprättat förslag till bygglovstaxa, BMN-2026-87-1 ”Taxa för ärenden inom plan- och bygglagen avseende bygg- och miljönämndens arbete”. Taxebestämmelserna ska tillämpas för uttag av avgift för bygg- och miljönämndens handläggning av ärenden samt serviceåtaganden enligt plan- och bygglagen. Taxebestämmelserna omfattar även uttag av avgift för tillsyn över de skyldigheter som följer av lag (2022:333) om energimätning i byggnader och förordning (2022:336) om energimätning i byggnader.

Bygg- och miljönämnden beslutar att föreslå kommunfullmäktige att anta upprättat förslag till handläggningskostnad per timme för ärenden inom plan- och bygglagen avseende bygg- och miljönämndens arbete, BMN-2026-87-2.

Bygg- och miljönämnden beslutar att föreslå kommunfullmäktige att delegera rätten att för varje kalenderår (avgiftsår) därefter besluta att höja avgiftsbeloppen (fasta avgifter och timavgifter) med den procentsats för PKV som är publicerad på SKR:s webbplats för oktober månad året före avgiftsåret.

Bygg- och miljönämnden beslutar att föreslå kommunfullmäktige att taxan ska tillämpas från och med 2026-07-01 och att den ersätter tidigare beslutad taxa för handläggning av ärenden enligt plan- och bygglagen inom bygg- och miljönämndens arbete, kommunfullmäktiges sammanträde 2024-12-11, §125, KS2024/283.

Beslutsgång

Ordförande frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker

Beslutsunderlag

Titel	Datum	Beteckning
Taxebestämmelser - Taxa för ärenden inom plan- och bygglagen avseende bygg- och miljönämndens arbete	2026-02-20	BMN-2026-87-1
Timavgift - Handläggningskostnad per timme för ärenden inom plan- och bygglagen avseende	2026-02-20	BMN-2026-87-2

bygg- och miljönämndens arbete		

Skickas till

Akten

Kommunstyrelsen

BOLLEBYGDS KOMMUN

Fastställd: Kommunfullmäktige 2026- XX-XX, §XX
Handläggningskostnaden börjar gälla 2026-07-01

Handläggningskostnad per timme för ärenden inom plan- och bygglagen avseende bygg- och miljönämndens arbete

Bakgrundsuppgifter du får från personal- och/eller ekonomiavdelningen	
Personalomkostnadspålägg (PO), anges i procent 0 - 100	41%
Arbetstid i timmar per vecka för en heltidsanställd handläggare	40
Antal arbetsveckor per anställd under ett genomsnittsår	41
Antal semesterveckor per anställd	

Lönekostnad vid full bemanning

Personal som till någon del handlägger ärenden	**Månadslön**	**Andel av tjänst som är knuten till bygglovsenheten**	**Total lönekostnad (inklusive PO och semester)**
A	33 600 kr	50%	**283 268 kr**
B	42 000 kr	100%	**708 170 kr**
C	40 800 kr	100%	**687 937 kr**
D	48 000 kr	50%	**404 669 kr**
			0 kr
			0 kr
			0 kr
			0 kr
			0 kr
			0 kr
Total		**3,0**	**2 084 044 kr**

Personal som inte handlägger ärenden	**Månadslön**	**Andel av tjänst som är knuten till bygglovsenheten**	**Total lönekostnad (inklusive PO och semester)**
E (admin bygg)	35 500 kr	100%	**172 573 kr**
F (admin miljö)	36 050 kr	5%	**8 762 kr**
G (nämndadm), 10 % mot bygg + nämnd	37 000 kr	35%	**62 953 kr**
FC (20 % bygg)	83 600 kr	20%	**81 279 kr**
Samordnare 25 %	48 000 kr	25%	**58 334 kr**
Totalt		**1,9**	**383 901 kr**

Antal årsarbetskrafter handläggning	**3,0**
Antal årsarbetskrafter totalt	**4,9**

Övriga kostnader

Kostnadsslag	**Belopp (kr)**
Lokalhyra	122 000 kr
Leasing (fordon, kaffemaskin)	55 000 kr
System	244 000 kr
Kompetensutveckling	120 000 kr
Nämnd	325 000 kr
kontorsmaterial o arbetskläder	15 000 kr
Ekonomi, hr mm, IT, kansli	234 520 kr
Förvaltningsgemensamma kostnader*	
Totalt	**1 115 520 kr**

Antal medarbetare förvaltning	
Antal medarbetare bygglovsenhet eller motsvarande	4,85

	Handläggning av ärenden (debiterbar tid)	**Övrig tid som ska täckas av taxan**	**Tid som inte kan taxefinansieras**	**Kontroll: Total arbetstid ska alltid bli 100%**
Genomsnittlig fördelning av arbetstid per handläggare, i %	**55,00%**	**35,00%**	**10,00%**	100%

Antal fakturerbara timmar under ett taxeår
2 706

Lönekostnader	2 467 945
Övriga kostnader	1 115 520
Totala kostnader	**3 583 465**

Andel som ska skattefinansieras	10%

Kostnad som ska skattefinansieras	358 347

Kvarvarande kostnader efter skattefinansering	**Belopp**
Lönekostnader	2 221 151
Övriga kostnader	1 003 968
Total taxefinansierad kostnad	**3 225 119**

Antal fakturerbara timmar	2 706

Kostnad per fakturerbar timme	**Belopp**
Genomsnittlig lönekostnad per fakturerbar timme	821
Övriga kostnader per fakturerbar timme	371
Handläggningskostnad per timme	**1 192**

BOLLEBYGDS KOMMUN

Fastställd: Kommunfullmäktige 2026- XX-XX, §XX

Taxa för ärenden inom plan- och bygglagen avseende bygg- och miljönämndens arbete

Taxan gäller från den 1 juli 2026

Taxebestämmelser 3
Inledande bestämmelser 3
Avgift enligt tabell 3
Handläggningskostnad per timme 3
Tillämplig taxa 3
Timdebitering 3
Avgift vid negativt beslut eller negativt besked (avslag) 3
Betalningsskyldighet och betalning av avgift 4
Återbetalning av avgift 4
Ikraftträdande 4
Taxetabeller för lov, teknisk kontroll, anmälan m.m. 5
Begrepp och mätregler 5
1 Bygglov och teknisk kontroll för nybyggnad 6
2 Bygglov och teknisk kontroll för tillbyggnad 13
3 Bygglov och teknisk kontroll för annan ändring av en byggnad än tillbyggnad 20
4 Bygglov och teknisk kontroll för andra anläggningar än byggnader 25
5 Tidsbegränsat bygglov 29
6 Bygglov för ändamål av säsongskaraktär 29
7 Förhandsbesked 29
8 Rivningslov och teknisk kontroll 30
9 Marklov och teknisk kontroll 31
10 Lov för åtgärder som inte omfattas av krav på lov (frivilliga lov) 31
11 Anmälningspliktiga åtgärder som inte omfattas av krav på bygglov, rivningslov eller marklov 32
12 Ingripandebesked 34
13 Extra arbetsplatsbesök och teknisk kontroll 34
14 Avgift vid avvisning på grund av ofullständig ansökan 35
15 Avgift vid avskrivning då den sökande återkallat sin ansökan 35
16 Andra tids- eller kostnadskrävande åtgärder 35
17 Ärenden som inte kan hänföras till annan ärendetyp 35
18 Nedsättning av avgift 35

Taxebestämmelser

Inledande bestämmelser

Denna taxa med avgifter för handläggning, prövning m.m. enligt plan- och bygglagen (2010:900), PBL är beslutad med stöd av 12 kap. 8, 9 samt 10 §§ PBL.

Taxan tillämpas för bygg- och miljönämndens handläggning av ärenden etc. enligt PBL i den utsträckning som närmare föreskrivs i det nedanstående.

Nedan angivna bestämmelser ingår tillsammans med nedanstående taxetabell och bifogade tidsuppskattningar i kommunens beslut att anta taxan.

Avgift enligt tabell

Avgiften för handläggningen av en ansökan avseende en viss ärendetyp framgår av nedanstående taxetabell. Med ärendetyp avses typ av besked, beslut eller handläggning.

Handläggningskostnad per timme

Den handläggningskostnad per timme som ligger till grund för avgifterna i taxan är 1 192 kronor.

Tillämplig taxa

Avgift tas ut enligt den taxa som gäller när ärendet inkommer.

Om ett ärende påbörjats men inte avslutats före antagandet av denna taxa, har byggnadsnämnden rätt att tillämpa den nya taxan i ärendet om det innebär en lägre avgift för den sökande.

Timdebitering

För ärendetyper där en genomsnittlig kostnad inte är möjlig att bestämma, anges ”Timdebitering” i tillämplig taxetabell. Avgiften beräknas i detta fall genom att tillämplig handläggningskostnad per timme multipliceras med kommunens nedlagda tid för handläggning av ärendet.

Avgift vid negativt beslut eller negativt besked (avslag)

Avgift i enlighet med tillämplig ärendetyp utgår även vid negativt beslut eller negativt besked.

Betalningsskyldighet och betalning av avgift

Avgift som tas med stöd av denna taxa ska enligt 12 kap. 11 § PBL betalas av den som är sökande eller har gjort anmälan i ärendet.

Avgift enligt denna taxa betalas mot faktura av den som är sökande eller har gjort anmälan i det ärende som beskedet, beslutet eller handläggningen avser, när denne tillställts byggnadsnämndens beslut, beställd handling levererats eller beställd åtgärd vidtagits.

Betalning av avgift enligt denna taxa ska ske till ZZ kommun. Betalning ska ske inom tid som anges i beslutet om avgift eller i räkning.

Avgift får tas ut i förskott.

Återbetalning av avgift

Avgift kan tas ut i förväg för kommunens handläggning i skedet efter lovbeslut. Om denna handläggning inte sker, kan den sökande begära avräkning av avgifter för åtgärder som byggnadsnämnden inte har vidtagit. Avgift återbetalas för de handläggningsåtgärder enligt tillämplig tidsuppskattning som inte vidtagits i ärendet.

Återbetalning kan tidigast ske när lovet upphört att gälla.

Ränta utgår inte på belopp som återbetalas.

Ikraftträdande

Denna taxa ska tillämpas från och med 2026-07-01.

Taxetabeller för lov, teknisk kontroll, anmälan m.m.

Begrepp och mätregler

”Överensstämmer med detaljplanen” innebär i taxan att den föreslagna åtgärden överensstämmer med gällande detaljplan, gällande områdesbestämmelser, givet förhandsbesked eller sådana äldre planer som ska jämställas med områdesbestämmelser eller detaljplan.

”Avviker från detaljplanen” innebär i taxan att den föreslagna åtgärden innebär en avvikelse från gällande detaljplan, gällande områdesbestämmelser eller en äldre plan som ska jämställas med områdesbestämmelser eller detaljplan.

”I ett område som inte omfattas av en detaljplan” innebär i taxan att den föreslagna åtgärden ligger utanför område med detaljplan, områdesbestämmelser eller sådana äldre planer som ska jämställas med områdesbestämmelser eller detaljplan, och inte heller omfattas av ett tidigare givet förhandsbesked.

Där beräkning av BTA (bruttoarea) och OPA (öppenarea) förekommer i taxan, används mätregler enligt Svensk Standard, SS 21054:2020.

1 Bygglov och teknisk kontroll för nybyggnad

1.1 Nybyggnad av ett en- eller tvåbostadshus

I ärendetypen ingår även tillhörande lovpliktiga och anmälningspliktiga åtgärder som omfattas av samma ansökan som nybyggnaden av bostadshuset.

Numrering	1.1 Nybyggnad av ett en-eller tvåbostadshus	Avgift för handläggning av lov	Avgift för teknisk kontroll	Sammanlagd avgift för handläggning av lov och teknisk kontroll
1.1.1	Överensstämmer med detaljplanen	14 304,0 kr	17 880,0 kr	32 184,0 kr
1.1.2	Avviker från detaljplanen	19 072,0 kr	17 880,0 kr	36 952,0 kr
1.1.3	I ett område som inte omfattas av en detaljplan	27 416,0 kr	17 880,0 kr	45 296,0 kr

1.2 Nybyggnad av en komplementbyggnad till ett en- eller tvåbostadshus, med tekniskt samråd

Numrering	1.2 Nybyggnad av en komplementbyggnad till ett en- eller tvåbostadshus, med tekniskt samråd	Avgift för handläggning av lov	Avgift för teknisk kontroll	Sammanlagd avgift för handläggning av lov och teknisk kontroll
1.2.1	Överensstämmer med detaljplanen	5 364,0 kr	7 748,0 kr	13 112,0 kr
1.2.2	Avviker från detaljplanen	7 748,0 kr	7 748,0 kr	15 496,0 kr
1.2.3	I ett område som inte omfattas av en detaljplan	6 556,0 kr	7 748,0 kr	14 304,0 kr

1.3 Nybyggnad av en komplementbyggnad till ett en- eller tvåbostadshus, utan tekniskt samråd

Numrering	1.3 Nybyggnad av en komplementbyggnad till ett en- eller tvåbostadshus, utan tekniskt samråd	Avgift för handläggning av lov	Avgift för teknisk kontroll	Sammanlagd avgift för handläggning av lov och teknisk kontroll
1.3.1	Överensstämmer med detaljplanen	5 364,0 kr	3 576,0 kr	8 940,0 kr
1.3.2	Avviker från detaljplanen	7 748,0 kr	3 576,0 kr	11 324,0 kr
1.3.3	I ett område som inte omfattas av en detaljplan	6 556,0 kr	3 576,0 kr	10 132,0 kr

1.4 Nybyggnad av ett komplementbostadshus, med tekniskt samråd

Numrering	1.4 Nybyggnad av ett komplementbostadshus, med tekniskt samråd	Avgift för handläggning av lov	Avgift för teknisk kontroll	Sammanlagd avgift för handläggning av lov och teknisk kontroll
1.4.1	Överensstämmer med detaljplanen	5 960,0 kr	9 536,0 kr	15 496,0 kr
1.4.2	Avviker från detaljplanen	8 344,0 kr	9 536,0 kr	17 880,0 kr
1.4.3	I ett område som inte omfattas av en detaljplan	7 152,0 kr	9 536,0 kr	16 688,0 kr

1.5 Nybyggnad av flera likartade en-eller tvåbostadshus i en och samma ansökan (gruppbebyggelse)

Numrering	1.5 Nybyggnad av flera likartade en-eller tvåbostadshus i en och samma ansökan (gruppbebyggelse)	Avgift för handläggning av lov	Avgift för teknisk kontroll	Sammanlagd avgift för handläggning av lov och teknisk kontroll
1.5.1	Avgift per styck, utöver det första en- eller tvåbostadshuset	4 172,0 kr	10 132,0 kr	14 304,0 kr

1.6 Nybyggnad av en byggnad som inte är ett en- eller tvåbostadshus, ett komplementbostadshus eller en komplementbyggnad till ett en- eller tvåbostadshus flerbostadshus, vård, boende, skola, samlingslokal eller handel

1.6.1 Nybyggnad av en byggnad enligt 1.6, 0-200 kvm (BTA+OPA), med tekniskt samråd

Numrering	1.6.1 Nybyggnad av en byggnad enligt 1.6, 0-200 kvm (BTA+OPA), med tekniskt samråd	Avgift för handläggning av lov	Avgift för teknisk kontroll	Sammanlagd avgift för handläggning av lov och teknisk kontroll
1.6.1.1	Överensstämmer med detaljplanen	5 960,0 kr	12 516,0 kr	18 476,0 kr
1.6.1.2	Avviker från detaljplanen	10 728,0 kr	12 516,0 kr	23 244,0 kr
1.6.1.3	I ett område som inte omfattas av en detaljplan	19 072,0 kr	12 516,0 kr	31 588,0 kr

1.6.2 Nybyggnad av en byggnad enligt 1.6, 0-200 kvm (BTA+OPA), utan tekniskt samråd

Numrering	1.6.2 Nybyggnad av en byggnad enligt 1.6, 0-200 kvm (BTA+OPA), utan tekniskt samråd	Avgift för handläggning av lov	Avgift för teknisk kontroll	Sammanlagd avgift för handläggning av lov och teknisk kontroll
1.6.2.1	Överensstämmer med detaljplanen	5 960,0 kr	3 576,0 kr	9 536,0 kr
1.6.2.2	Avviker från detaljplanen	8 940,0 kr	3 576,0 kr	12 516,0 kr
1.6.2.3	I ett område som inte omfattas av en detaljplan	19 072,0 kr	3 576,0 kr	22 648,0 kr

1.6.3 Nybyggnad av en byggnad enligt 1.6, 201-500 kvm (BTA+OPA)

Numrering	1.6.3 Nybyggnad av en byggnad enligt 1.6, 201-500 kvm (BTA+OPA)	Avgift för handläggning av lov	Avgift för teknisk kontroll	Sammanlagd avgift för handläggning av lov och teknisk kontroll
1.6.3.1	Överensstämmer med detaljplanen	13 112,0 kr	12 516,0 kr	25 628,0 kr
1.6.3.2	Avviker från detaljplanen	17 880,0 kr	12 516,0 kr	30 396,0 kr
1.6.3.3	I ett område som inte omfattas av en detaljplan	26 224,0 kr	12 516,0 kr	38 740,0 kr

1.6.4 Nybyggnad av en byggnad enligt 1.6, 501-1000 kvm (BTA+OPA)

Numrering	1.6.4 Nybyggnad av en byggnad enligt 1.6, 501-1000 kvm (BTA+OPA)	Avgift för handläggning av lov	Avgift för teknisk kontroll	Sammanlagd avgift för handläggning av lov och teknisk kontroll
1.6.4.1	Överensstämmer med detaljplanen	20 264,0 kr	13 112,0 kr	33 376,0 kr
1.6.4.2	Avviker från detaljplanen	25 032,0 kr	13 112,0 kr	38 144,0 kr
1.6.4.3	I ett område som inte omfattas av en detaljplan	33 376,0 kr	13 112,0 kr	46 488,0 kr

1.6.5 Nybyggnad av en byggnad enligt 1.6, 1001-5000 kvm (BTA+OPA)

Numrering	1.6.5 Nybyggnad av en byggnad enligt 1.6, 1001-5000 kvm (BTA+OPA)	Avgift för handläggning av lov	Avgift för teknisk kontroll	Sammanlagd avgift för handläggning av lov och teknisk kontroll
1.6.5.1	Överensstämmer med detaljplanen	27 416,0 kr	17 880,0 kr	45 296,0 kr
1.6.5.2	Avviker från detaljplanen	32 184,0 kr	17 880,0 kr	50 064,0 kr
1.6.5.3	I ett område som inte omfattas av en detaljplan	40 528,0 kr	17 880,0 kr	58 408,0 kr

1.6.6 Nybyggnad av en byggnad enligt 1.6, ≥5001 kvm (BTA+OPA)

Numrering	1.6.6 Nybyggnad av en byggnad enligt 1.6, ≥5001 kvm (BTA+OPA)	Avgift för handläggning av lov	Avgift för teknisk kontroll	Sammanlagd avgift för handläggning av lov och teknisk kontroll
1.6.6.1	Överensstämmer med detaljplanen	34 568,0 kr	17 880,0 kr	52 448,0 kr
1.6.6.2	Avviker från detaljplanen	39 336,0 kr	17 880,0 kr	57 216,0 kr
1.6.6.3	I ett område som inte omfattas av en detaljplan	47 680,0 kr	17 880,0 kr	65 560,0 kr

1.7 Nybyggnad av en byggnad som är ett flerbostadshus, vård, boende, skola, samlingslokal eller handel

1.7.1 Nybyggnad av flerbostadshus, vård, boende, skola, samlingslokal eller handel, 0-500 kvm (BTA+OPA), med tekniskt samråd

Numrering	1.7.1 Nybyggnad av flerbostadshus, vård, boende, skola, samlingslokal eller handel, 0-500 kvm (BTA+OPA)	Avgift för handläggning av lov	Avgift för teknisk kontroll	Sammanlagd avgift för handläggning av lov och teknisk kontroll

1.7.1.1	Överensstämmer med detaljplanen	27 416,0 kr	47 680,0 kr	75 096,0 kr
1.7.1.2	Avviker från detaljplanen	32 184,0 kr	47 680,0 kr	79 864,0 kr

1.7.2 Nybyggnad av flerbostadshus, vård, boende, skola, samlingslokal eller handel, 501-1000 kvm (BTA+OPA)

Numrering	1.7.2 Nybyggnad av flerbostadshus, vård, boende, skola, samlingslokal eller handel, 501-1000 kvm (BTA+OPA)	Avgift för handläggning av lov	Avgift för teknisk kontroll	Sammanlagd avgift för handläggning av lov och teknisk kontroll
1.7.2.1	Överensstämmer med detaljplanen	51 256,0 kr	47 680,0 kr	98 936,0 kr
1.7.2.2	Avviker från detaljplanen	56 024,0 kr	47 680,0 kr	103 704,0 kr

1.7.3 Nybyggnad av flerbostadshus, vård, boende, skola, samlingslokal eller handel, 1001-5000 kvm (BTA+OPA)

Numrering	1.7.3 Nybyggnad av flerbostadshus, vård, boende, skola, samlingslokal eller handel, 1001-5000 kvm (BTA+OPA)	Avgift för handläggning av lov	Avgift för teknisk kontroll	Sammanlagd avgift för handläggning av lov och teknisk kontroll
1.7.3.1	Överensstämmer med detaljplanen	51 256,0 kr	65 560,0 kr	116 816,0 kr
1.7.3.2	Avviker från detaljplanen	56 024,0 kr	65 560,0 kr	121 584,0 kr

1.7.4 Nybyggnad av flerbostadshus, vård, boende, skola, samlingslokal eller handel, ≥5001 kvm (BTA+OPA)

Numrering	1.7.4 Nybyggnad av flerbostadshus, vård, boende, skola, samlingslokal eller handel, ≥5001 kvm (BTA+OPA)	Avgift för handläggning av lov	Avgift för teknisk kontroll	Sammanlagd avgift för handläggning av lov och teknisk kontroll

1.7.4.1	Överensstämmer med detaljplanen	51 256,0 kr	83 440,0 kr	134 696,0 kr
1.7.4.2	Avviker från detaljplanen	56 024,0 kr	83 440,0 kr	139 464,0 kr

2 Bygglov och teknisk kontroll för tillbyggnad

2.1 Tillbyggnad av ett en- eller tvåbostadshus eller en komplementbyggnad som tillhör ett en- eller tvåbostadshus, med tekniskt samråd och platsbesök

Numrering	2.1 Tillbyggnad av ett en- eller tvåbostadshus eller en komplement-byggnad som tillhör ett en- eller tvåbostadshus, med tekniskt samråd och platsbesök	Avgift för handläggning av lov	Avgift för teknisk kontroll	Sammanlagd avgift för handläggning av lov och teknisk kontroll
2.1.1	Överensstämmer med detaljplanen	7 152,0 kr	9 536,0 kr	16 688,0 kr
2.1.2	Avviker från detaljplanen	9 536,0 kr	9 536,0 kr	19 072,0 kr
2.1.3	I ett område som inte omfattas av en detaljplan	8 344,0 kr	9 536,0 kr	17 880,0 kr

2.2 Tillbyggnad av ett en- eller tvåbostadshus eller en komplementbyggnad som tillhör ett en- eller tvåbostadshus, med tekniskt samråd

Numrering	2.2 Tillbyggnad av ett en- eller tvåbostadshus eller en komplementbyggnad som tillhör ett en- eller tvåbostadshus, med tekniskt samråd	Avgift för handläggning av lov	Avgift för teknisk kontroll	Sammanlagd avgift för handläggning av lov och teknisk kontroll
2.2.1	Överensstämmer med detaljplanen	7 152,0 kr	7 152,0 kr	14 304,0 kr
2.2.2	Avviker från detaljplanen	9 536,0 kr	7 152,0 kr	16 688,0 kr

2.2.3	I ett område som inte omfattas av en detaljplan	8 344,0 kr	7 152,0 kr	15 496,0 kr

2.3 Tillbyggnad av ett en- eller tvåbostadshus eller en komplementbyggnad som tillhör ett en- eller tvåbostadshus, utan tekniskt samråd

Numrering	2.3 Tillbyggnad av ett en- eller tvåbostadshus eller en komplementbyggnad som tillhör ett en- eller tvåbostadshus, utan tekniskt samråd	Avgift för handläggning av lov	Avgift för teknisk kontroll	Sammanlagd avgift för handläggning av lov och teknisk kontroll
2.3.1	Överensstämmer med detaljplanen	6 556,0 kr	3 576,0 kr	10 132,0 kr
2.3.2	Avviker från detaljplanen	8 940,0 kr	3 576,0 kr	12 516,0 kr
2.3.3	I ett område som inte omfattas av en detaljplan	7 748,0 kr	3 576,0 kr	11 324,0 kr

2.4 Tillbyggnad av en byggnad som inte är ett en- eller tvåbostadshus, en komplementbyggnad till ett en- eller tvåbostadshus eller ett komplementbostadshus eller flerbostadshus, vård, boende, skola, samlingslokal eller handel

2.4.1 Tillbyggnad enligt 2.4, 0-50 kvm (BTA+OPA), med tekniskt samråd

Numrering	2.4.1 Tillbyggnad enligt 2.4, 0-50 kvm (BTA+OPA), med tekniskt samråd	Avgift för handläggning av lov	Avgift för teknisk kontroll	Sammanlagd avgift för handläggning av lov och teknisk kontroll
2.4.1.1	Överensstämmer med detaljplanen	7 152,0 kr	7 152,0 kr	14 304,0 kr

2.4.1.2	Avviker från detaljplanen	9 536,0 kr	7 152,0 kr	16 688,0 kr
2.4.1.3	I ett område som inte omfattas av en detaljplan	8 344,0 kr	7 152,0 kr	15 496,0 kr

2.4.2 Tillbyggnad enligt 2.4, 0-50 kvm (BTA+OPA), utan tekniskt samråd

Numrering	2.4.2 Tillbyggnad enligt 2.4, 0-50 kvm (BTA+OPA), utan tekniskt samråd	Avgift för handläggning av lov	Avgift för teknisk kontroll	Sammanlagd avgift för handläggning av lov och teknisk kontroll
2.4.2.1	Överensstämmer med detaljplanen	7 152,0 kr	3 576,0 kr	10 728,0 kr
2.4.2.2	Avviker från detaljplanen	9 536,0 kr	3 576,0 kr	13 112,0 kr
2.4.2.3	I ett område som inte omfattas av en detaljplan	8 344,0 kr	3 576,0 kr	11 920,0 kr

2.4.3 Tillbyggnad enligt 2.4, 51-200 kvm (BTA+OPA), med tekniskt samråd

Numrering	2.4.3 Tillbyggnad enligt 2.4, 51-200 kvm (BTA+OPA), med tekniskt samråd	Avgift för handläggning av lov	Avgift för teknisk kontroll	Sammanlagd avgift för handläggning av lov och teknisk kontroll
2.4.3.1	Överensstämmer med detaljplanen	5 960,0 kr	12 516,0 kr	18 476,0 kr
2.4.3.2	Avviker från detaljplanen	10 728,0 kr	12 516,0 kr	23 244,0 kr
2.4.3.3	I ett område som inte omfattas av en detaljplan	19 072,0 kr	12 516,0 kr	31 588,0 kr

2.4.4 Tillbyggnad enligt 2.4, 51-200 kvm (BTA+OPA), utan tekniskt samråd

Numrering	2.4.4 Tillbyggnad enligt 2.4, 51-200 kvm (BTA+OPA), utan tekniskt samråd	Avgift för handläggning av lov	Avgift för teknisk kontroll	Sammanlagd avgift för handläggning av lov och teknisk kontroll
2.4.4.1	Överensstämmer med detaljplanen	5 960,0 kr	3 576,0 kr	9 536,0 kr

2.4.4.2	Avviker från detaljplanen	8 940,0 kr	3 576,0 kr	12 516,0 kr
2.4.4.3	I ett område som inte omfattas av en detaljplan	19 072,0 kr	3 576,0 kr	22 648,0 kr

2.4.5 Tillbyggnad enligt 2.4, 201-500 kvm (BTA+OPA)

Numrering	2.4.5 Tillbyggnad enligt 2.4, 201-500 kvm (BTA+OPA)	Avgift för handläggning av lov	Avgift för teknisk kontroll	Sammanlagd avgift för handläggning av lov och teknisk kontroll
2.4.5.1	Överensstämmer med detaljplanen	13 112,0 kr	12 516,0 kr	25 628,0 kr
2.4.5.2	Avviker från detaljplanen	17 880,0 kr	12 516,0 kr	30 396,0 kr
2.4.5.3	I ett område som inte omfattas av en detaljplan	26 224,0 kr	12 516,0 kr	38 740,0 kr

2.4.6 Tillbyggnad enligt 2.4, 501-1000 kvm (BTA+OPA)

Numrering	2.4.6 Tillbyggnad enligt 2.4, 501-1000 kvm (BTA+OPA)	Avgift för handläggning av lov	Avgift för teknisk kontroll	Sammanlagd avgift för handläggning av lov och teknisk kontroll
2.4.6.1	Överensstämmer med detaljplanen	20 264,0 kr	13 112,0 kr	33 376,0 kr
2.4.6.2	Avviker från detaljplanen	25 032,0 kr	13 112,0 kr	38 144,0 kr
2.4.6.3	I ett område som inte omfattas av en detaljplan	33 376,0 kr	13 112,0 kr	46 488,0 kr

2.4.7 Tillbyggnad enligt 2.4, 1001-5000 kvm (BTA+OPA)

Numrering	2.4.7 Tillbyggnad enligt 2.4, 1001-5000 kvm (BTA+OPA)	Avgift för handläggning av lov	Avgift för teknisk kontroll	Sammanlagd avgift för handläggning av lov och teknisk kontroll
2.4.7.1	Överensstämmer med detaljplanen	27 416,0 kr	17 880,0 kr	45 296,0 kr
2.4.7.2	Avviker från detaljplanen	32 184,0 kr	17 880,0 kr	50 064,0 kr

2.4.7.3	I ett område som inte omfattas av en detaljplan	40 528,0 kr	17 880,0 kr	58 408,0 kr

2.4.8 Tillbyggnad enligt 2.4, ≥5001 kvm (BTA+OPA)

Numrering	2.4.8 Tillbyggnad enligt 2.4, ≥5001 kvm (BTA+OPA)	Avgift för handläggning av lov	Avgift för teknisk kontroll	Sammanlagd avgift för handläggning av lov och teknisk kontroll
2.4.8.1	Överensstämmer med detaljplanen	34 568,0 kr	17 880,0 kr	52 448,0 kr
2.4.8.2	Avviker från detaljplanen	39 336,0 kr	17 880,0 kr	57 216,0 kr
2.4.8.3	I ett område som inte omfattas av en detaljplan	47 680,0 kr	17 880,0 kr	65 560,0 kr

2.5 Tillbyggnad av en byggnad som inte är ett en- eller tvåbostadshus, en komplementbyggnad till ett en- eller tvåbostadshus eller ett komplementbostadshus

2.5.1 Tillbyggnad flerbostadshus, vård, boende, skola, samlingslokal eller handel, 0-50 kvm (BTA+OPA), med tekniskt samråd

Numrering	2.5.1 Tillbyggnad flerbostadshus, vård, boende, skola, samlingslokal eller handel, 0-50 kvm (BTA+OPA), med tekniskt samråd	Avgift för handläggning av lov	Avgift för teknisk kontroll	Sammanlagd avgift för handläggning av lov och teknisk kontroll
2.5.1.1	Överensstämmer med detaljplanen	7 152,0 kr	7 152,0 kr	14 304,0 kr
2.5.1.2	Avviker från detaljplanen	9 536,0 kr	7 152,0 kr	16 688,0 kr
2.5.1.3	I ett område som inte omfattas av en detaljplan	8 344,0 kr	7 152,0 kr	15 496,0 kr

2.5.2 Tillbyggnad flerbostadshus, vård, boende, skola, samlingslokal eller handel, 0-50 kvm (BTA+OPA), utan tekniskt samråd

Numrering	2.5.2 Tillbyggnad flerbostadshus, vård, boende, skola, samlingslokal eller handel, 0-50 kvm (BTA+OPA), utan tekniskt samråd	Avgift för handläggning av lov	Avgift för teknisk kontroll	Sammanlagd avgift för handläggning av lov och teknisk kontroll
2.5.2.1	Överensstämmer med detaljplanen	7 152,0 kr	3 576,0 kr	10 728,0 kr
2.5.2.2	Avviker från detaljplanen	9 536,0 kr	3 576,0 kr	13 112,0 kr
2.5.2.3	I ett område som inte omfattas av en detaljplan	8 344,0 kr	3 576,0 kr	11 920,0 kr

2.5.3 Tillbyggnad flerbostadshus, vård, boende, skola, samlingslokal eller handel, 51-500 kvm (BTA+OPA)

Numrering	2.5.3 Tillbyggnad av flerbostadshus, vård, boende, skola, samlingslokal eller handel, 51-500 kvm (BTA+OPA)	Avgift för handläggning av lov	Avgift för teknisk kontroll	Sammanlagd avgift för handläggning av lov och teknisk kontroll
2.5.3.1	Överensstämmer med detaljplanen	27 416,0 kr	47 680,0 kr	75 096,0 kr
2.5.3.2	Avviker från detaljplanen	32 184,0 kr	47 680,0 kr	79 864,0 kr
2.5.3.3	I ett område som inte omfattas av en detaljplan	29 800,0 kr	47 680,0 kr	77 480,0 kr

2.5.4 Tillbyggnad flerbostadshus, vård, boende, skola, samlingslokal eller handel, 501-1000 kvm (BTA+OPA)

Numrering	2.5.4 Tillbyggnad av flerbostadshus, vård, boende, skola, samlingslokal eller handel, 501-1000 kvm (BTA+OPA)	Avgift för handläggning av lov	Avgift för teknisk kontroll	Sammanlagd avgift för handläggning av lov och teknisk kontroll

2.5.4.1	Överensstämmer med detaljplanen	51 256,0 kr	47 680,0 kr	98 936,0 kr
2.5.4.2	Avviker från detaljplanen	56 024,0 kr	47 680,0 kr	103 704,0 kr
2.5.4.3	I ett område som inte omfattas av en detaljplan	53 640,0 kr	47 680,0 kr	101 320,0 kr

2.5.5 Tillbyggnad flerbostadshus, vård, boende, skola, samlingslokal eller handel, 1001-5000 kvm (BTA+OPA), utan tekniskt samråd

Numrering	2.5.5 Tillbyggnad av flerbostadshus, vård, boende, skola, samlingslokal eller handel, 1001-5000 kvm (BTA+OPA)	Avgift för handläggning av lov	Avgift för teknisk kontroll	Sammanlagd avgift för handläggning av lov och teknisk kontroll
2.5.5.1	Överensstämmer med detaljplanen	51 256,0 kr	65 560,0 kr	116 816,0 kr
2.5.5.2	Avviker från detaljplanen	56 024,0 kr	65 560,0 kr	121 584,0 kr
2.5.5.3	I ett område som inte omfattas av en detaljplan	53 640,0 kr	65 560,0 kr	119 200,0 kr

2.5.6 Tillbyggnad flerbostadshus, vård, boende, skola, samlingslokal eller handel, ≥5001 kvm (BTA+OPA)

Numrering	2.5.6 Tillbyggnad av flerbostadshus, vård, boende, skola, samlingslokal eller handel, ≥5001 kvm (BTA+OPA)	Avgift för handläggning av lov	Avgift för teknisk kontroll	Sammanlagd avgift för handläggning av lov och teknisk kontroll
2.5.6.1	Överensstämmer med detaljplanen	51 256,0 kr	83 440,0 kr	134 696,0 kr
2.5.6.2	Avviker från detaljplanen	56 024,0 kr	83 440,0 kr	139 464,0 kr
2.5.6.3	I ett område som inte omfattas av en detaljplan	53 640,0 kr	83 440,0 kr	137 080,0 kr

3 Bygglov och teknisk kontroll för annan ändring av en byggnad än tillbyggnad

3.1 Ianspråktagande eller inredande för ett väsentligen annat ändamål, med tekniskt samråd

Numrering	3.1 Ianspråktagande eller inredande för ett väsentligen annat ändamål, med tekniskt samråd	Avgift för handläggning av lov	Avgift för teknisk kontroll	Sammanlagd avgift för handläggning av lov och teknisk kontroll
3.1.1	Överensstämmer med detaljplanen	2 980,0 kr	11 920,0 kr	14 900,0 kr
3.1.2	Avviker från detaljplanen	3 576,0 kr	11 920,0 kr	15 496,0 kr
3.1.3	I ett område som inte omfattas av en detaljplan	3 576,0 kr	11 920,0 kr	15 496,0 kr

3.2 Ianspråktagande eller inredande för ett väsentligen annat ändamål, utan tekniskt samråd

Numrering	3.2 Ianspråktagande eller inredande för ett väsentligen annat ändamål, utan tekniskt samråd	Avgift för handläggning av lov	Avgift för teknisk kontroll	Sammanlagd avgift för handläggning av lov och teknisk kontroll
3.2.1	Överensstämmer med detaljplanen	2 980,0 kr	1 788,0 kr	4 768,0 kr
3.2.2	Avviker från detaljplanen	3 576,0 kr	1 788,0 kr	5 364,0 kr
3.2.3	I ett område som inte omfattas av en detaljplan	3 576,0 kr	1 788,0 kr	5 364,0 kr

3.3 Inredande av ytterligare en bostad, med tekniskt samråd

Numrering	3.3 Inredande av ytterligare en bostad, med tekniskt samråd	Avgift för handläggning av lov	Avgift för teknisk kontroll	Sammanlagd avgift för handläggning av lov och teknisk kontroll

3.3.1	Överensstämmer med detaljplanen	2 980,0 kr	11 920,0 kr	14 900,0 kr
3.3.2	Avviker från detaljplanen	3 576,0 kr	11 920,0 kr	15 496,0 kr
3.3.3	I ett område som inte omfattas av en detaljplan	3 576,0 kr	11 920,0 kr	15 496,0 kr

3.4 Inredande av ytterligare en bostad, utan tekniskt samråd

Numrering	3.4 Inredande av ytterligare en bostad, utan tekniskt samråd	Avgift för handläggning av lov	Avgift för teknisk kontroll	Sammanlagd avgift för handläggning av lov och teknisk kontroll
3.4.1	Överensstämmer med detaljplanen	2 980,0 kr	1 788,0 kr	4 768,0 kr
3.4.2	Avviker från detaljplanen	3 576,0 kr	1 788,0 kr	5 364,0 kr
3.4.3	I ett område som inte omfattas av en detaljplan	3 576,0 kr	1 788,0 kr	5 364,0 kr

3.5 Fasadändring för ett en- eller tvåbostadshus, tillhörande komplementbyggnad eller komplementbostadshus, med tekniskt samråd

I denna ärendetyp ingår även skyltar, ljusanordningar, solceller och andra åtgärder som placeras på tak eller fasad och påverkar byggnadens yttre karaktärsdrag.

Numrering	3.5 Fasadändring för ett en- eller tvåbostadshus, tillhörande komplementbyggnad eller komplementbostadshus, med tekniskt samråd	Avgift för handläggning av lov	Avgift för teknisk kontroll	Sammanlagd avgift för handläggning av lov och teknisk kontroll
3.5.1	Överensstämmer med detaljplanen	2 980,0 kr	11 920,0 kr	14 900,0 kr
3.5.2	Avviker från detaljplanen	3 576,0 kr	11 920,0 kr	15 496,0 kr

3.5.3	I ett område som inte omfattas av en detaljplan	3 576,0 kr	11 920,0 kr	15 496,0 kr

3.6 Fasadändring för ett en- eller tvåbostadshus, tillhörande komplementbyggnad eller komplementbostadshus, utan tekniskt samråd

I denna ärendetyp ingår även skyltar, ljusanordningar, solceller och andra åtgärder som placeras på tak eller fasad och påverkar byggnadens yttre karaktärsdrag.

Numrering	3.6 Fasadändring för ett en- eller tvåbostadshus, tillhörande komplementbyggnad eller komplementbostadshus, utan tekniskt samråd	Avgift för handläggning av lov	Avgift för teknisk kontroll	Sammanlagd avgift för handläggning av lov och teknisk kontroll
3.6.1	Överensstämmer med detaljplanen	2 980,0 kr	1 788,0 kr	4 768,0 kr
3.6.2	Avviker från detaljplanen	3 576,0 kr	1 788,0 kr	5 364,0 kr
3.6.3	I ett område som inte omfattas av en detaljplan	3 576,0 kr	1 788,0 kr	5 364,0 kr

3.7 Fasadändring gällande byggnad som inte är ett en- eller tvåbostadshus, en komplementbyggnad till ett en- eller tvåbostadshus eller ett komplementbostadshus

3.7.1 Fasadändring med stor omgivningspåverkan, med tekniskt samråd

I denna ärendetyp ingår även skyltar, ljusanordningar, solceller och andra åtgärder som placeras på tak eller fasad och påverkar byggnadens yttre karaktärsdrag.

Numrering	3.7.1 Fasadändring med stor omgivningspåverkan, med tekniskt samråd	Avgift för handläggning av lov	Avgift för teknisk kontroll	Sammanlagd avgift för handläggning av lov och teknisk kontroll

3.7.1.1	Överensstämmer med detaljplanen	5 364,0 kr	11 920,0 kr	17 284,0 kr
3.7.1.2	Avviker från detaljplanen	5 960,0 kr	11 920,0 kr	17 880,0 kr
3.7.1.3	I ett område som inte omfattas av en detaljplan	5 960,0 kr	11 920,0 kr	17 880,0 kr

3.7.2 Fasadändring med stor omgivningspåverkan, utan tekniskt samråd

I denna ärendetyp ingår även skyltar, ljusanordningar, solceller och andra åtgärder som placeras på tak eller fasad och påverkar byggnadens yttre karaktärsdrag.

Numrering	3.7.2 Fasadändring med stor omgivningspåverkan, utan tekniskt samråd	Avgift för handläggning av lov	Avgift för teknisk kontroll	Sammanlagd avgift för handläggning av lov och teknisk kontroll
3.7.2.1	Överensstämmer med detaljplanen	5 364,0 kr	1 788,0 kr	7 152,0 kr
3.7.2.2	Avviker från detaljplanen	5 960,0 kr	1 788,0 kr	7 748,0 kr
3.7.2.3	I ett område som inte omfattas av en detaljplan	5 960,0 kr	1 788,0 kr	7 748,0 kr

3.7.3 Fasadändring med liten omgivningspåverkan, med tekniskt samråd

I denna ärendetyp ingår även skyltar, ljusanordningar, solceller och andra åtgärder som placeras på tak eller fasad och påverkar byggnadens yttre karaktärsdrag.

Numrering	3.7.3 Fasadändring med liten omgivningspåverkan, med tekniskt samråd	Avgift för handläggning av lov	Avgift för teknisk kontroll	Sammanlagd avgift för handläggning av lov och teknisk kontroll
3.7.3.1	Överensstämmer med detaljplanen	2 980,0 kr	11 920,0 kr	14 900,0 kr
3.7.3.2	Avviker från detaljplanen	3 576,0 kr	11 920,0 kr	15 496,0 kr
3.7.3.3	I ett område som inte omfattas av en detaljplan	3 576,0 kr	11 920,0 kr	15 496,0 kr

3.7.4 Fasadändring med liten omgivningspåverkan, utan tekniskt samråd

I denna ärendetyp ingår även skyltar, ljusanordningar, solceller och andra åtgärder som placeras på tak eller fasad och påverkar byggnadens yttre karaktärsdrag.

Numrering	3.7.4 Fasadändring med liten omgivningspåverkan, utan tekniskt samråd	Avgift för handläggning av lov	Avgift för teknisk kontroll	Sammanlagd avgift för handläggning av lov och teknisk kontroll
3.7.4.1	Överensstämmer med detaljplanen	2 980,0 kr	1 788,0 kr	4 768,0 kr
3.7.4.2	Avviker från detaljplanen	3 576,0 kr	1 788,0 kr	5 364,0 kr
3.7.4.3	I ett område som inte omfattas av en detaljplan	3 576,0 kr	1 788,0 kr	5 364,0 kr

4 Bygglov och teknisk kontroll för andra anläggningar än byggnader

4.1 Uppföra, flytta eller utöka en mur, ett plank eller en altan, med tekniskt samråd

Numrering	4.1 Uppföra, flytta eller utöka en mur, ett plank eller en altan, med tekniskt samråd	Avgift för handläggning av lov	Avgift för teknisk kontroll	Sammanlagd avgift för handläggning av lov och teknisk kontroll
4.1.1	Överensstämmer med detaljplanen	3 576,0 kr	5 960,0 kr	9 536,0 kr
4.1.2	Avviker från detaljplanen	4 768,0 kr	5 960,0 kr	10 728,0 kr
4.1.3	I ett område som inte omfattas av en detaljplan	4 768,0 kr	5 960,0 kr	10 728,0 kr

4.2 Uppföra, flytta eller utöka en mur, ett plank eller en altan, utan tekniskt samråd

Numrering	4.2 Uppföra, flytta eller utöka en mur, ett plank eller en altan, utan tekniskt samråd	Avgift för handläggning av lov	Avgift för teknisk kontroll	Sammanlagd avgift för handläggning av lov och teknisk kontroll
4.2.1	Överensstämmer med detaljplanen	3 576,0 kr	1 490,0 kr	5 066,0 kr
4.2.2	Avviker från detaljplanen	4 768,0 kr	1 490,0 kr	6 258,0 kr
4.2.3	I ett område som inte omfattas av en detaljplan	4 768,0 kr	1 490,0 kr	6 258,0 kr

4.3 Anordna eller väsentligt ändra parkeringsplats utomhus, med tekniskt samråd

Numrering	4.3 Anordna eller väsentligt ändra parkeringsplats utomhus, med tekniskt samråd	Avgift för handläggning av lov	Avgift för teknisk kontroll	Sammanlagd avgift för handläggning av lov och teknisk kontroll
4.3.1	Överensstämmer med detaljplanen	3 576,0 kr	5 960,0 kr	9 536,0 kr
4.3.2	Avviker från detaljplanen	4 768,0 kr	5 960,0 kr	10 728,0 kr
4.3.3	I ett område som inte omfattas av en detaljplan	4 768,0 kr	5 960,0 kr	10 728,0 kr

4.4 Anordna eller väsentligt ändra parkeringsplats utomhus, utan tekniskt samråd

Numrering	4.4 Anordna eller väsentligt ändra parkeringsplats utomhus, utan tekniskt samråd	Avgift för handläggning av lov	Avgift för teknisk kontroll	Sammanlagd avgift för handläggning av lov och teknisk kontroll
4.4.1	Överensstämmer med detaljplanen	3 576,0 kr	1 490,0 kr	5 066,0 kr
4.4.2	Avviker från detaljplanen	4 768,0 kr	1 490,0 kr	6 258,0 kr
4.4.3	I ett område som inte omfattas av en detaljplan	4 768,0 kr	1 490,0 kr	6 258,0 kr

4.5 Anlägga, uppföra, flytta eller väsentligt ändra en transformatorstation utomhus, med tekniskt samråd

Numrering	4.5 Anlägga, uppföra, flytta eller väsentligt ändra en transformatorstation utomhus, med tekniskt samråd	Avgift för handläggning av lov	Avgift för teknisk kontroll	Sammanlagd avgift för handläggning av lov och teknisk kontroll
4.5.1	Överensstämmer med detaljplanen	2 980,0 kr	5 960,0 kr	8 940,0 kr

4.5.2	Avviker från detaljplanen	4 172,0 kr	5 960,0 kr	10 132,0 kr
4.5.3	I ett område som inte omfattas av en detaljplan	4 172,0 kr	5 960,0 kr	10 132,0 kr

4.6 Anlägga, uppföra, flytta eller väsentligt ändra en transformatorstation utomhus, utan tekniskt samråd

Numrering	4.6 Anlägga, uppföra, flytta eller väsentligt ändra en transformatorstation utomhus, utan tekniskt samråd	Avgift för handläggning av lov	Avgift för teknisk kontroll	Sammanlagd avgift för handläggning av lov och teknisk kontroll
4.6.1	Överensstämmer med detaljplanen	2 980,0 kr	1 192,0 kr	4 172,0 kr
4.6.2	Avviker från detaljplanen	4 172,0 kr	1 192,0 kr	5 364,0 kr
4.6.3	I ett område som inte omfattas av en detaljplan	4 172,0 kr	1 192,0 kr	5 364,0 kr

4.7 Sätta upp, flytta eller väsentligt ändra en fristående skylt eller ljusanordning, med tekniskt samråd

Numrering	4.7 Sätta upp, flytta eller väsentligt ändra en fristående skylt eller ljusanordning, med tekniskt samråd	Avgift för handläggning av lov	Avgift för teknisk kontroll	Sammanlagd avgift för handläggning av lov och teknisk kontroll
4.7.1	Överensstämmer med detaljplanen	2 980,0 kr	4 768,0 kr	7 748,0 kr
4.7.2	Avviker från detaljplanen	3 576,0 kr	4 768,0 kr	8 344,0 kr
4.7.3	I ett område som inte omfattas av en detaljplan	3 576,0 kr	4 768,0 kr	8 344,0 kr

4.8 Sätta upp, flytta eller väsentligt ändra en fristående skylt eller ljusanordning, utan tekniskt samråd

Numrering	4.8 Sätta upp, flytta eller väsentligt ändra en fristående skylt eller ljusanordning, utan tekniskt samråd	Avgift för handläggning av lov	Avgift för teknisk kontroll	Sammanlagd avgift för handläggning av lov och teknisk kontroll
4.8.1	Överensstämmer med detaljplanen	2 980,0 kr	1 788,0 kr	4 768,0 kr
4.8.2	Avviker från detaljplanen	3 576,0 kr	1 788,0 kr	5 364,0 kr
4.8.3	I ett område som inte omfattas av en detaljplan	3 576,0 kr	1 788,0 kr	5 364,0 kr

4.9 Anordna, uppföra, flytta eller väsentligt ändra ett upplag, en materialgård eller en fast förvaringsanläggning utomhus

Timdebitering

4.10 Anlägga, uppföra, flytta eller väsentligt ändra en tunnel eller ett bergrum

Timdebitering

4.11 Anlägga, uppföra, flytta eller väsentligt ändra en mast, ett torn, en skorsten eller ett vindkraftverk

Timdebitering

4.12 Anlägga, uppföra, flytta eller väsentligt ändra en skidbacke eller skidlift, linbana, idrottsanläggning, hamn för fritidsbåtar, campingplats, nöjespark, djurpark eller begravningsplats

Timdebitering

5 Tidsbegränsat bygglov

5.1 Tidsbegränsat bygglov

Samma avgift som för permanent bygglov och teknisk kontroll för motsvarande åtgärd. Se tillämplig tabell.

5.2 Förlängning av tidsbegränsat bygglov

50 % av samma avgift som för permanent bygglov utan teknisk kontroll för motsvarande åtgärd. Se tillämplig tabell.

6 Bygglov för ändamål av säsongskaraktär

6.1 Bygglov för ändamål av säsongskaraktär

Samma avgift som för permanent bygglov och teknisk kontroll för motsvarande åtgärd. Se tillämplig tabell.

6.2 Förlängning av tidsbegränsat bygglov för ändamål av säsongskaraktär

50 % av samma avgift som för permanent bygglov utan teknisk kontroll för motsvarande åtgärd. Se tillämplig tabell.

7 Förhandsbesked

7.1 Förhandsbesked för ett en- eller tvåbostadshus eller motsvarande

Åtgärd	Avgift
7.1.1 Förhandsbesked för ett en- eller tvåbostadshus eller motsvarande	23 244,0 kr
7.1.2 Förhandsbesked per tomt utöver den första då de är intilliggande i samma ansökan	2 384,0 kr

7.2 Förhandsbesked för större åtgärd än ett en- eller tvåbostadshus eller motsvarande

Åtgärd	Avgift
7.2 Förhandsbesked för större åtgärd än ett en- eller tvåbostadshus eller motsvarande	35 164,0 kr

8 Rivningslov och teknisk kontroll

8.1 Åtgärd som kräver rivningslov, med tekniskt samråd

Numrering	8.1 Åtgärd som kräver rivningslov, med tekniskt samråd	Avgift för handläggning av lov	Avgift för teknisk kontroll	Sammanlagd avgift för handläggning av lov och teknisk kontroll
8.1.1	Överensstämmer med detaljplanen	4 172,0 kr	8 940,0 kr	13 112,0 kr
8.1.2	Avviker från detaljplanen	4 768,0 kr	8 940,0 kr	13 708,0 kr
8.1.3	I ett område som inte omfattas av en detaljplan	4 768,0 kr	8 940,0 kr	13 708,0 kr

8.2 Åtgärd som kräver rivningslov, utan tekniskt samråd

Numrering	8.2 Åtgärd som kräver rivningslov, utan tekniskt samråd	Avgift för handläggning av lov	Avgift för teknisk kontroll	Sammanlagd avgift för handläggning av lov och teknisk kontroll
8.2.1	Överensstämmer med detaljplanen	4 172,0 kr	2 980,0 kr	7 152,0 kr
8.2.2	Avviker från detaljplanen	4 768,0 kr	2 980,0 kr	7 748,0 kr
8.2.3	I ett område som inte omfattas av en detaljplan	4 768,0 kr	2 980,0 kr	7 748,0 kr

9 Marklov och teknisk kontroll

9.1 Åtgärd som kräver marklov, med tekniskt samråd

Numrering	9.1 Åtgärd som kräver marklov, med tekniskt samråd	Avgift för handläggning av lov	Avgift för teknisk kontroll	Sammanlagd avgift för handläggning av lov och teknisk kontroll
9.1.1	Överensstämmer med detaljplanen	4 172,0 kr	7 748,0 kr	11 920,0 kr
9.1.2	Avviker från detaljplanen	4 768,0 kr	7 748,0 kr	12 516,0 kr
9.1.3	I ett område som inte omfattas av en detaljplan	4 768,0 kr	7 748,0 kr	12 516,0 kr

9.2 Åtgärd som kräver marklov, utan tekniskt samråd

Numrering	9.2 Åtgärd som kräver marklov, utan tekniskt samråd	Avgift för handläggning av lov	Avgift för teknisk kontroll	Sammanlagd avgift för handläggning av lov och teknisk kontroll
9.2.1	Överensstämmer med detaljplanen	4 172,0 kr	1 788,0 kr	5 960,0 kr
9.2.2	Avviker från detaljplanen	4 768,0 kr	1 788,0 kr	6 556,0 kr
9.2.3	I ett område som inte omfattas av en detaljplan	4 768,0 kr	1 788,0 kr	6 556,0 kr

10 Lov för åtgärder som inte omfattas av krav på lov (frivilliga lov)

10.1 Åtgärd som inte kräver lov, där närliggande eller i princip motsvarande åtgärd finns i någon av taxans övriga tabeller

I enlighet med tillämplig tabell

10.2 Åtgärd som inte kräver lov, där motsvarande åtgärd inte finns i någon av taxans övriga tabeller

Timdebitering

11 Anmälningspliktiga åtgärder som inte omfattas av krav på bygglov, rivningslov eller marklov

11.1 Rivning av en byggnad eller del av en byggnad som är större än 50 kvm byggnadsarea

Numrering	11.1 Rivning av en byggnad eller del av en byggnad som är större än 50 kvm byggnadsarea	Avgift
11.1.1	Med tekniskt samråd	9 536,0 kr
11.1.2	Utan tekniskt samråd	5 960,0 kr

11.2 Ändring av en byggnad, som innebär att konstruktionen av byggnadens bärande delar påverkas väsentligt

Numrering	11.2 Ändring av en byggnad, som innebär att konstruktionen av byggnadens bärande delar påverkas väsentligt	Avgift
11.2.1	Med tekniskt samråd	8 940,0 kr
11.2.2	Utan tekniskt samråd	5 662,0 kr

11.3 Ändring av en byggnad som innebär att byggnadens brandskydd påverkas väsentligt

Numrering	11.3 Ändring av en byggnad som innebär att byggnadens brandskydd påverkas väsentligt	Avgift
11.3.1	Med tekniskt samråd	10 132,0 kr
11.3.2	Utan tekniskt samråd	5 662,0 kr

11.4 Installation eller väsentlig ändring av en hiss i en byggnad

Numrering	11.4 Installation eller väsentlig ändring av en hiss i en byggnad	Avgift
11.4.1	Med tekniskt samråd	7 748,0 kr
11.4.2	Utan tekniskt samråd	4 470,0 kr

11.5 Installation eller väsentlig ändring av en eldstad eller rökkanal i en byggnad

Numrering	11.5 Installation eller väsentlig ändring av en eldstad eller rökkanal i en byggnad	Avgift
11.5.1	Med tekniskt samråd	6 556,0 kr
11.5.2	Utan tekniskt samråd	3 278,0 kr

11.6 Installation eller väsentlig ändring av en anordning för ventilation i en byggnad

Numrering	11.6 Installation eller väsentlig ändring av en anordning för ventilation i en byggnad	Avgift
11.6.1	Med tekniskt samråd	7 748,0 kr
11.6.2	Utan tekniskt samråd	4 470,0 kr

11.7 Installation eller väsentlig ändring av en anläggning för vattenförsörjning eller avlopp i en byggnad

Numrering	11.7 Installation eller väsentlig ändring av en anläggning för vattenförsörjning eller avlopp i en byggnad	Avgift

11.7.1	Med tekniskt samråd	7 748,0 kr
11.7.2	Utan tekniskt samråd	4 470,0 kr

11.8 Nybyggnad eller väsentlig ändring av ett vindkraftverk

Numrering	11.8 Nybyggnad eller väsentlig ändring av ett vindkraftverk	Avgift
11.8.1	Med tekniskt samråd	Timdebitering
11.8.2	Utan tekniskt samråd	Timdebitering

11.9 Nybyggnad eller tillbyggnad som omfattas av krav på bygglov enligt plan- och bygglagen men har undantagits från krav på bygglov enligt bestämmelser i en detaljplan eller i områdesbestämmelser

Timdebitering

12 Ingripandebesked

12.1 Ingripandebesked

Timdebitering

13 Extra arbetsplatsbesök och teknisk kontroll

13.1 Extra arbetsplatsbesök och teknisk kontroll, utöver det som ingår i avgiften

Åtgärd	Avgift
13.1.1 Extra arbetsplatsbesök	1 788,0 kr
13.1.2 Extra tekniskt samråd & startbesked	3 576,0 kr
13.1.3 Startbesked utöver det som ingår i bygglovet (gäller en- och tvåbostadshus)	1 788,0 kr

13.1.4 Extra slutsamråd (inklusive ev. interremistiskt slutbesked)	3 576,0 kr
13.1.5 Interimistiskt slutbesked	1 788,0 kr

14 Avgift vid avvisning på grund av ofullständig ansökan

12.1 Avgift vid avvisning på grund av ofullständig ansökan

Timdebitering

15 Avgift vid avskrivning då den sökande återkallat sin ansökan

15.1 Avgift vid avskrivning då den sökande återkallat sin ansökan

Timdebitering

16 Andra tids- eller kostnadskrävande åtgärder

16.1 Andra tids- eller kostnadskrävande åtgärder

Timdebitering

17 Ärenden som inte kan hänföras till annan ärendetyp

17.1 Ärenden som inte kan hänföras till annan ärendetyp.

Timdebitering

18 Nedsättning av avgift

18.1 Tidigare beviljat lov

I ett ärende som innebär en mindre förändring i relation till ett tidigare beviljat, gällande lov kan byggnadsnämnden, om det är motiverat med avseende på arbetsinsatsen, reducera avgiften enligt tillämplig ärendetyp med 50 % eller 25 %.

18.2 Flera åtgärder i samma ansökan eller anmälan

I ett ärende där flera lovpliktiga eller anmälningspliktiga åtgärder inom en tomt ingår i en och samma ansökan eller anmälan kan byggnadsnämnden, om det är motiverat med avseende på arbetsinsatsen, reducera avgiften. För den mest arbetskrävande åtgärden utgår avgift i enlighet med tillämplig ärendetyp. För åtgärder utöver den mest arbetskrävande åtgärden, kan avgift enligt tillämplig ärendetyp reduceras med 50 % eller 75 %.

18.3 Certifierat byggprojekteringsföretag

I ett ärende där byggherren använder ett certifierat byggprojekteringsföretag reduceras avgiften motsvarande byggnadsnämndens minskade handläggning. Reduktion av avgift kan avse handläggning av lov och/eller teknisk kontroll. Avgiften motsvarar 50 % av avgiften för handläggning av lov för tillämplig ärendetyp respektive 75 % av avgiften för teknisk kontroll för tillämplig ärendetyp.

25. Upphävande av reglemente för kommunalt pensionärsråd (KPR) (kf fattar slutligt beslut) KS2023/86

§75 KS2023/86

Upphävande av fullmäktiges beslut, reglemente för kommunala pensionärsrådet, KPR

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunfullmäktiges beslut gällande reglemente för kommunala pensionärsrådet, KPR, 2023-09-21, § 94, upphävs. Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram och besluta om riktlinjer för kommunala pensionärsrådet. Reglementet gäller fram till dess att kommunstyrelsen beslutat om riktlinjer för kommunala pensionärsrådet.

Ärendet

Kommunfullmäktige gav vid sitt möte 2025-09-18 i uppdrag till kommunstyrelsen att se över styrdokument såsom reglementen, riktlinjer och vägledning för utpekade kommunala råd; föreningsråd, hållbarhetsråd, pensionärsråd och ungdomsråd, och deras sammansättning.

Vägledning för ungdomsrådet kommer att revideras under året då det finns nya krav från Sveriges Ungdomsråd (SVUNG) samt Myndigheten för civilsamhälle och unga (MUCF) att man ser över hur ungdomsråds stadgar är och hur de är antagna samt att det ska finnas en ideell revisor. Revideringen kommer folkhälsostrateg att ansvara för.

Hållbarhetsrådets riktlinje är redan reviderad.

Föreningsrådet och kommunala pensionärsrådet (KPR) är de råd som är mest jämförbara i sina syften och uppdrag. Då föreningsrådet har en riktlinje bör även KPR ha en riktlinje och inte ett reglemente. Skillnaden är att riktlinjer antas av kommunstyrelsen medan reglementen antas av kommunfullmäktige. Innehållet styrs inte av nomenklaturen utan den visar bara på vilken nivå olika styrdokument beslutas.

Kommunfullmäktige fattar slutligt beslut i ärendet.

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut
Kommunfullmäktiges beslut gällande reglemente för kommunala pensionärsrådet, KPR, 2023-09-21, § 94, upphävs. Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram och besluta om riktlinjer för kommunala pensionärsrådet. Reglementet gäller fram till dess att kommunstyrelsen beslutat om riktlinjer för kommunala pensionärsrådet.

Beslutsgång
Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag
- Upphävande av reglemente för kommunala pensionärsrådet (KPR)

Skickas till
Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

26. Partistöd 2026 - Vänsterpartiet (kf fattar slutligt beslut) KS2026/79

BOLLEBYGDS KOMMUN

Tjänsteskrivelse

2026-03-30

Suzanna Bengtsson | Kanslichef och kommunsekreterare

0734-64 70 10 |
suzanna.bengtsson@bollebygd.se

Dnr KS2026/79-2

Kommunstyrelsen

Partistöd 2026 - Vänsterpartiet

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar om utbetalning av partistöd till (V) för år 2026 med 34 928 kr.

Ärendet

Kommunfullmäktige fastställde i december 2020 bestämmelser för kommunalt partistöd i Bollebygds kommun. Bestämmelserna överensstämmer med kommunallagens krav kring partistöd – att partistöd bara betalas ut till ett parti som är en juridisk person, och som har mandat i kommunfullmäktige. Vidare regleras i bestämmelserna att varje parti årligen ska lämna en skriftlig redovisning som visar att partistödet använts för att stärka det politiska partiets ställning i den kommunala demokratin. Redovisningen ska avse perioden 1 januari-31 december och lämnas in till kommunstyrelse-förvaltningen inom angiven tid. Redovisningen ska omfatta både det partistöd som utbetalats under året och det partiet eventuellt har sparat från tidigare år. En av partiet utsedd särskild granskare ska granska om redovisningen av partiets användning av partistödet överensstämmer med syftet med det kommunala partistödet. Granskningsrapporten ska bifogas till partiets redovisning.

BOLLEBYGDS KOMMUN

Tjänsteskrivelse
2026-03-30

I beslut i september 2017 beslutade fullmäktige att partistödet ska beslutas om kontinuerligt allteftersom enskilt parti inkommit med de handlingar som krävs, vilket Vänsterpartiet nu gjort.

Partistödet består av ett bidrag per parti och ett bidrag per mandat:

44 % av prisbasbeloppet/parti

15 % av prisbasbeloppet/mandat

År 2026 beräknas ett prisbasbelopp till 59 200 kr.

Beslutsunderlag
Granskningsrapport daterad 2026-03-10.

Skickas till
Kanslichef

BOLLEBYGDS KOMMUN

Kommunstyrelseförvaltningen

Monica Holmgren	Suzanna Bengtsson
Förvaltningschef	Kanslichef och kommunsekreterare

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Webbplats	E-post
517 83 Bollebygd	Ballebovägen 2	033–231300	033-231428	www.bollebygd.se	kommunen@bollebygd.se

BOLLEBYGDS KOMMUN

Granskningsrapport gällande mottagande av lokalt partistöd

Rapporten gäller (parti): **Vänsterpartiet**

Juridisk person (registrerad lokal partiförening) Vänsterpartiet Bollebygd	Organisationsnummer 866601-6194
Adress Djursnäs 28	Postadress 518 90 Sandared
Telefon 0793 014073	Bankkonto eller postgiro Nordea; 21 50 43-1

Mottaget partistöd för granskningsperioden

Granskningsperiod 2025-01-01 – 2025-12-31	Mottaget stöd (kr) 34 692

Ordförande: Tomas Ridell Signatur: Datum: 2026-03-10	Kassör: Barbro Ridell Signatur: Datum: 2026-03-10

Redovisning av lokalt partistöd

Beskriv hur det lokala partistödet fördelats

Kostnader:
Administrativa kostnader för kansli, erforderliga licenser och internetabonnemang samt bankkostnader: **5 911** SEK.
Kostnader för utbildningar, medlemsmöten samt utåtriktade aktiviteter: **41 587** SEK.
Totalt: **47 498** SEK.
(47 498–34 692 = -12 806)

Resultat från rapporten för 2024; **-53 241** SEK

Totalt underskott för 2025 på: **-66 047** SEK

BOLLEBYGDS KOMMUN

Granskningsrapport gällande mottagande av lokalt partistöd

Ifylls av den särskilde granskaren som utsetts av partiet.

Kommentarer om hur det lokala partistödet använts

Härmed intygas att det partistöd som utbetalats har använts för att stärka det politiska partiets ställning i den kommunala demokratin, både genom utåtriktade aktiviteter samt utbildningar/seminarier som främjar den politiska diskussionen. De administrativa kostnaderna är en förutsättning för att upprätthålla den politiska verksamheten.

Härmed intygas att partiet har följt bestämmelserna för partistöd i Bollebygds kommun gällande användning av partistöd:

Intygas av: Ulla Bergius-Utbult	Namnförtydligande Ulla Bergius-Utbult
Datum 2026-03-10	Ort Bollebygd

27. Partistöd 2026 - Sverigedemokraterna (kf fattar slutligt beslut) KS2026/55

§70 KS2026/55

Partistöd 2026 - Sverigedemokraterna

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunfullmäktige beslutar om utbetalning av partistöd till (SD) för år 2026 med 79 328 kr.

Ärendet

Kommunfullmäktige fastställde i december 2020 bestämmelser för kommunalt partistöd i Bollebygds kommun. Bestämmelserna överensstämmer med kommunallagens krav kring partistöd – att partistöd bara betalas ut till ett parti som är en juridisk person, och som har mandat i kommunfullmäktige. Vidare regleras i bestämmelserna att varje parti årligen ska lämna en skriftlig redovisning som visar att partistödet använts för att stärka det politiska partiets ställning i den kommunala demokratin. Redovisningen ska avse perioden 1 januari-31 december och lämnas in till kommunstyrelse-förvaltningen inom angiven tid. Redovisningen ska omfatta både det partistöd som utbetalats under året och det partiet eventuellt har sparat från tidigare år. En av partiet utsedd särskild granskare ska granska om redovisningen av partiets användning av partistödet överensstämmer med syftet med det kommunala partistödet. Granskningsrapporten ska bifogas till partiets redovisning. I beslut i september 2017 beslutade fullmäktige att partistödet ska beslutas om kontinuerligt allteftersom enskilt parti inkommit med de handlingar som krävs, vilket Sverigedemokraterna nu gjort. Partistödet består av ett bidrag per parti och ett bidrag per mandat:

44 % av prisbasbeloppet/parti
15 % av prisbasbeloppet/mandat
År 2026 beräknas ett prisbasbelopp till 59 200 kr.

Kommunfullmäktige fattar slutligt beslut i ärendet.

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut
Kommunfullmäktige beslutar om utbetalning av partistöd till (SD) för år 2026 med 79 328 kr.

Beslutsgång
Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag
- Partistöd 2026, Sverigedemokraterna
- Granskningsrapport lokalt partistöd (SD)

Skickas till
Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

BOLLEBYGDS KOMMUN

Granskningsrapport gällande mottagande av lokalt partistöd

Rapporten gäller parti: Sverigedemokraterna

Juridisk person (registrerad lokal partiförening)	Organisationsnummer
Sverigedemokraterna Bollebygd	802472-0073
Adress	**Postadress**
c/o Ewa-Maria Andorff-Ripa, Gräsmossen 1	517 33 Bollebygd
Telefon	**Bankkonto eller postgiro**
0705-692186	8304-5 4 333 849-0

Mottaget partistöd för granskningsperioden

Granskningsperiod	Mottaget stöd (kr)
2025	78792:-

Ordförande	Kassör
Gunnar Riegertz	Ewa-Maria Andorff-Ripa
Signatur	Signatur
Datum	Datum
2026-03-02	2026-03-02

Redovisning av lokalt partistöd

Beskriv hur det lokala partistödet fördelats.

Ingående saldo bank:	114803:-
Intäkter:	
Partistöd	78792:-
Övriga intäkter	3300:-
Kostnader:	
Aktiviteter	12357:-
Förbrukningsmaterial	150:-
Möteskostnader	2782:-
Resekostnader	2695:-
Polistillstånd	990:-
Riksorg. serviceavgift	8398:-
Reklam/Kampanj	28532:-
Bankkostnader	1750:-
Utgående saldo bank:	139241:-

BOLLEBYGDS KOMMUN

Granskningsrapport gällande mottagande av lokalt partistöd

Ifylls av den särskilde granskaren som utsetts av partiet

Kommentarer om hur det lokala partistödet använts.

JAG INTYGAR ATT PARTIETS ANVÄNDNING AV PARTISTÖDET ÖVERENSSTÄMMER MED SYFTET MED DET KOMMUNALA PARTISTÖDET.

Härmed intygas att partiet har följt bestämmelserna för partistöd i Bollebygds kommun.

Intygas av	Namnförtydligande Elin Axelsson
Datum 2026-03-02	Ort Bollebygd

28. Partistöd 2026 - Liberalerna (kf fattar slutligt beslut) KS2026/46

§71 KS2026/46

Partistöd 2026 - Liberalerna

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunfullmäktige beslutar om utbetalning av partistöd till (L) för år 2026 med 34 928 kr.

Ärendet

Kommunfullmäktige fastställde i december 2020 bestämmelser för kommunalt partistöd i Bollebygds kommun. Bestämmelserna överensstämmer med kommunallagens krav kring partistöd – att partistöd bara betalas ut till ett parti som är en juridisk person, och som har mandat i kommunfullmäktige. Vidare regleras i bestämmelserna att varje parti årligen ska lämna en skriftlig redovisning som visar att partistödet använts för att stärka det politiska partiets ställning i den kommunala demokratin. Redovisningen ska avse perioden 1 januari-31 december och lämnas in till kommunstyrelse-förvaltningen inom angiven tid. Redovisningen ska omfatta både det partistöd som utbetalats under året och det partiet eventuellt har sparat från tidigare år. En av partiet utsedd särskild granskare ska granska om redovisningen av partiets användning av partistödet överensstämmer med syftet med det kommunala partistödet. Granskningsrapporten ska bifogas till partiets redovisning. I beslut i september 2017 beslutade fullmäktige att partistödet ska beslutas om kontinuerligt allteftersom enskilt parti inkommit med de handlingar som krävs, vilket Liberalerna nu gjort. Partistödet består av ett bidrag per parti och ett bidrag per mandat:

44 % av prisbasbeloppet/parti
15 % av prisbasbeloppet/mandat
År 2026 beräknas ett prisbasbelopp till 59 200 kr.

Kommunfullmäktige fattar slutligt beslut i ärendet.

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut
Kommunfullmäktige beslutar om utbetalning av partistöd till (L) för år 2026 med 34 928 kr.

Beslutsgång
Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag
- Partistöd 2026, Liberalerna
- Granskningsrapport partistöd (L)

Skickas till
Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

29. Partistöd 2026 - Socialdemokraterna (kf fattar slutligt beslut) KS2026/64

§72 KS2026/64

Partistöd 2026 - Socialdemokraterna

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunfullmäktige beslutar om utbetalning av partistöd till (S) för år 2026 med 97 088 kr.

Ärendet

Kommunfullmäktige fastställde i december 2020 bestämmelser för kommunalt partistöd i Bollebygds kommun. Bestämmelserna överensstämmer med kommunallagens krav kring partistöd – att partistöd bara betalas ut till ett parti som är en juridisk person, och som har mandat i kommunfullmäktige. Vidare regleras i bestämmelserna att varje parti årligen ska lämna en skriftlig redovisning som visar att partistödet använts för att stärka det politiska partiets ställning i den kommunala demokratin. Redovisningen ska avse perioden 1 januari-31 december och lämnas in till kommunstyrelse-förvaltningen inom angiven tid. Redovisningen ska omfatta både det partistöd som utbetalats under året och det partiet eventuellt har sparat från tidigare år. En av partiet utsedd särskild granskare ska granska om redovisningen av partiets användning av partistödet överensstämmer med syftet med det kommunala partistödet. Granskningsrapporten ska bifogas till partiets redovisning. I beslut i september 2017 beslutade fullmäktige att partistödet ska beslutas om kontinuerligt allteftersom enskilt parti inkommit med de handlingar som krävs, vilket Socialdemokraterna nu gjort. Partistödet består av ett bidrag per parti och ett bidrag per mandat:

44 % av prisbasbeloppet/parti
15 % av prisbasbeloppet/mandat
År 2026 beräknas ett prisbasbelopp till 59 200 kr.

Kommunfullmäktige fattar slutligt beslut i ärendet.

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut
Kommunfullmäktige beslutar om utbetalning av partistöd till (S) för år 2026 med 97 088 kr.

Beslutsgång
Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag
- Partistöd 2026 - Socialdemokraterna
- Granskningsrapport 2025 för (S)

Skickas till
Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

BOLLEBYGDS KOMMUN

Granskningsrapport gällande mottagande av lokalt partistöd

Rapporten gäller parti: Socialdemokraterna

Juridisk person (registrerad lokal partiförening)	Organisationsnummer
Bollebygds Arbetarekommun	864502-0358
Adress	Postadress
Göteborgsvägen 17	51736 Bollebygd
Telefon	Bankkonto eller postgiro
0737-392272 (Ordf.)	712-2005

Mottaget partistöd för granskningsperioden

Granskningsperiod	Mottaget stöd (kr)
250101-251231	96 432

Ordförande	Kassör
Emelie Nilsson	Peter Rosholm
Signatur	Signatur
Datum 11/3-2026	Datum 26-02-14

Redovisning av lokalt partistöd

Beskriv hur det lokala partistödet fördelats.

Se bilagd resultatrapport 2025

BOLLEBYGDS KOMMUN

Granskningsrapport gällande mottagande av lokalt partistöd

Ifylls av den särskilde granskaren som utsetts av partiet

Kommentarer om hur det lokala partistödet använts.

Som framgår av bifogar resultatrapport har hela partistödet används till aktiviteter som är ämnade att stärka det lokala partiets ställning i den kommunala demokratin. Det innebär att vi inte skickar pengar till vårt nationella partiorganisation utan allt används lokalt.

Härmed intygas att partiet har följt bestämmelserna för partistöd i Bollebygds kommun.

Intygas av	Namnförtydligande Otto Andreasson
Datum 12/3 - 26	Ort Bollebygd

SOCIALDEMOKRATERNA
Bollebygds arbetarkommun

Resultaträkning 1 jan 2025 – 31 dec 2025

Intäkter

	Budget	Utfall
Partistöd	95 000	96 432
Partibidrag	32 000	33 742
ABF	90 000	94 284
Medlemsavgifter	12 000	11 320
Övriga intäkter	0	4 074
Summa intäkter	**229 000**	**239 852**

Kostnader

	Budget	Utfall
Lokalhyra	160 000	138 683
El	7 500	7 397
Utbildning/möteskostn	10 000	15 317
Politiskt material	10 000	5 222
1:a maj	10 000	10 886
Bredband/Data	13 000	22 211
Övriga kostnader	5 000	4 429
Avgift bank & IT-service	7 500	3 721
Summa kostnader	**223 000**	**207 866**

Bollebygd 26-01-01

Peter Rosholm
Kassör

30. Redovisning av obesvarade motioner, våren 2026 (kf fattar slutligt beslut) KS2025/286

§73 KS2025/286

Redovisning av obesvarade motioner 2026

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige godkänner redovisning av obesvarade motioner.

Ärendet

Enligt kommunfullmäktiges arbetsordning § 33 ska kommunstyrelsen två gånger under året redovisa de motioner som inte beretts färdigt.
Kommunstyrelseförvaltningen har upprättat en förteckning över obesvarade motioner, daterad 2026-03-12.

Kommunfullmäktige fattar slutligt beslut i ärendet.

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige godkänner redovisning av obesvarade motioner.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag

- Redovisning av obesvarade motioner, våren 2026
- Redovisning av obesvarade motioner

BOLLEBYGDS KOMMUN

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Sammanträdesdatum

2026-03-26

Skickas till

Kommunfullmäktige

Paragrafen är justerad

BOLLEBYGDS KOMMUN

2026-03-12

MOTIONSFÖRTECKNING

KOMMUNSTYRELSEFÖRVALTNINGEN

Redovisning av obesvarade motioner

Diarienummer	Rubrik och motionär	Anmält på kf	Beredningsinstans	Behandlingsdatum och ev hänsyn
KS2024/315 1	Motion om hundrastgård Ewa Fröjd (SD), Ewa-Maria Andorff-Ripa (SD), Rune Kennborn (KD)	2024-12-11	Teknik- och servicenämnden	Behandlas på ksau Behandlas på ks Behandlas på kf
KS2025/37 2	Motion om avskaffande av kommunal tomtkö Mathias Carlzon (KD)	2025-02-20	Kommunstyrelsen (PLEX)	Behandlas på ksau 2025-09-25 ÅTERREMISS Behandlas på ksau 2026-03-26 Behandlas på ks 2026-04-14 Behandlas på kf 2026-05-07
KS2025/283 3	Motion om vildsvinspremie (SD/KD)	2025-11-20	Kommunstyrelsen	Behandlas på ksau Behandlas på ks Behandlas på kf

BOLLEBYGDS KOMMUN

2026-03-12

MOTIONSFÖRTECKNING

KOMMUNSTYRELSEFÖRVALTNINGEN

Diarienummer	Rubrik och motionär	Anmält på kf	Beredningsinstans	Behandlingsdatum och ev hänsyn
KS2025/310 4	Motion (C) om vägverkstomten som mötesplats över generationsgränser Yvonne Andrén (C)	2026-02-19	Utbildningsnämnden	Behandlas på ksau Behandlas på ks Behandlas på kf
KS2026/10 5	Motion om mobila återvinningsstationer Michael Plogell (FR)	2026-02-19	Teknik- och servicenämnden	Behandlas på ksau Behandlas på ks Behandlas på kf
KS2026/32 6	Motion om användning av vägverkstomten Michael Plogell (FR)	2026-02-19	Teknik- och servicenämnden	Behandlas på ksau Behandlas på ks Behandlas på kf